http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/1

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/2

LIBER

IOBOS OLAM

FUNDAMENTUM MUNDI.

OPUS ASTROSOPHICUM CENTUMPARTITUM.

AUCTORE

R. ISAAC ISRAELA.

EX

CODICE MANUSCRIPTO DENUO EMENDATO, TEXTUM EMENDAVIT,
NOTAS ADJECERUNT

VERSIONEM EPITOMARIAM VERNACULAM ADDENDAM CURAVERUNT

B. Goldberg & L. Rosenkranz.

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/3

LIBER

JESOD OLAM

SEU

FUNDAMENTUM MUNDI,

OPUS ASTRONOMICUM CELEBERRIMUM,

AUCTORE

R. ISAAC ISRAELI,

HISPANO.

EX

CODICE MANUSCRIPTO DENUO EDIDERUNT, TEXTUM EMENDARUNT,
NOTAS ADJECERUNT,

NEC NON

VERSIONEM EPITOMARIAM VERNACULAM ADDENDAM CURAVERUNT

B. GOLDBERG & L. ROSENKRANZ,

POLONI.

SECTIO ALTERA.

BEROLINI,
SUMTIBUS EDITORUM.
MDCCCXLVI.

TYPIS KORNEGGII.

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/4

ספר

יסוד עולם

לרבינו יצחק בן יוסף הישראלי מטוליטולה תלמיד הרא"ש ז"ל.

כולל

יסודות חכמות מדידה ומשלשים ותכונה וסוד העבור בדיוק ובשלימות רב מאוד
אשר כמוהו לא היה עוד בישראל

נעתק בשלימות מחדש מתוך כ"י ישן, מוגה ומבואר ע"י איש **בער גאלדבערג**.

חלק שני.

כולל מאמר רביעי ומאמר חמישי.

נדפס **בברלין**

בהשתדלות אנשים שוחרי טוב ותושיה הלא המה **המגיה** הנ"ל ורעו **אריה ליב ראזענקראנץ** מילידי פולין.

בשנת וקול **ה' תור** נשמע בארצנו לפ"ק.

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/5

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/6

Subscriptions-Liste.

BERLIN.

Herr J. J. Oettinger, Oberrabiner.
- E. Rosenstein, Rabbinats-Assessor.
- Dr. M. Sachs, Rabbinats-Assessor und Prediger.
- Prof. Dr. S. Ideler, Königl. Astronom.
- Prof. Dr. Jacoby.
- Prof. Dr. Crelle.
- Prof. Dr. August.
- Prof. Dr. Dirichlet.
- Prof. Dr. Neander.
- Director Klödcn.
- Gcheimrath W. Beer.
- Dr. D. Cassel.
- A. H. Heymann.
- Dr. Borchardt.
- Dr. B. Behr.
- Dr. M. Steinschneider.
- Selig Cassel, Cand. Phil.
- Dr. S. Stern.
- A. Rebenstein.
- Dr. F. Lebrecht.
- K. Bendix.
- M. S. Baswitz.
- Gebr. Arons.
- J. Hirschfeld.
- M. Landsberg.
- A. J. Lichtenstein.
- Dr. Biesenthal.
- J. Herz, Apotheker.
- M. Angerthal.
- Benni Rathenau.

BRESLAU.

Herr Dr. Abraham Geiger, Rabbiner.
Lehr- und Lese-Verein.
Herr B. H. Schweitzer.
- M. Schreiber.
- Salomon Prager jun.
- D. Immerwahr.

Herr M. B. Friedenthal.
- Geb. Dyhrenfurt.
- B. Zuckermann, Stud. Phil.
- E. Heimann.
- Landsberger.
- Geb. Friedenthal.
- H. Herz
- Moritz Sachs.
- Dr. Levy. (Ring 4.)
- J. Schiff.
- Jonas Levy.
- Theod. Jac. Flatau.
- Lasker.
- Dr. Guttentag.
- Joseph Mendel.
- Dr. Francolm.
- Adolf Schottländer.
- E. Perl.
- Daniel Laske aus Jarocin.
- Jos. Jadassohn.
- Sam. Kornfeld.
- Moritz Kuczynski.
- Louis Bran.
- Jacob Leipziger.
- Dr. Davidsohn.
- S. L. Bamberg.
- Dr. Günsberg.
- N. P. Nathan.
- Dr. Lobethal jun.
- M. Marck.
- S. Rabe.
- M. Wolff.
- Sundel Rokach aus Brody.
- David Samostz.
- R. J. Fürstenthal.
- B. Kornik.
- Meyer Falk.
- Tobias Falk.

BRIEG.

Herr J. Landsberger.
- A. Breslauer.
- S. Singersohn.
- J. Haber.

Herr Herz Blanzger.
- Salomon Türckheim.
- N. Joseph, Cantor.

BEUTHEN O. S.

Herr J. Deutsch, Rabbiner.
- S. Manheimer.
- Moritz Sorauer.
- M. Lewy.
- L. Perzikaner.
- S. Löwy.
- M. P. Weintraub.
- M. Wolf Periskaner jun.
- L. Beuthner.
- J. Brieger.
- M. Kirschner.
- H. Fränkel.
- Böhme.
- S. Guttmann.
- H. I. Goldmann.
- J. M. Cohn, Lehrer.
- Lebel Rechnitz.
- B. Oschinsky.

COSEL.

Herr E. Plessner.
- S. Fränkel jun.
- Goldberger.
- Kaufmann.

FRAKFURT a. O.

Herr Dr. I. Isaacsohn, Rabbiner.
- L. Mende.
- I. M. Mende.
- W. H. Baschwitz.
- C. I. Hirsch.
- S. Meyer.
- Dr. Löwenberg.
- Dr. Löwenstein.
- B. Salzmann.
- Natorff & Sohn.
- H. Steinbach.
- M. A. Schmey.

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/7

GLEIWITZ.

Herr Landsberger.
- S. H. Kirchner.
- Dr. Stroheim.
- J. S. Nothmann
- Emanuel Fränkel.
- L. Wollner.
- Sigm. Landsberger. 2 Ex.
- S. A. Hultschiner.
- Buka. } Lehrer.
- Goldstein. }
- L. Hahn.
- S. Troplowitz.
- Wilhelm Blumenreich.

GLOGAU.

Herr M. L. Lisser.
- P. F. Oppler.
- B. M. Cohn.
- I. Sandersleben.
- Arnheim, Oberlehrer.
- Dr. Bamberger.
- Heymann Levy.
- I. Goldfänger.
- S. Meyer.
- H. L. Sachs.

GRUENBERG.

Herr M. Bamberg, Rabbinats-Assessor aus Karge.
- Dr. Wiener.
- Wroncky.
- S. B. Machschefes.
- J. Schoken.

KOENIGSBERG i. N.M.

Herr Wolf Primo.

LIEGNITZ.

Herr R. G. Prausnitz.
- Philip Neisser.
- Meyer Caro.
- S. Brühl.
- S. Alexander.
- H. Davidsohn.

NIKOLAI.

Herr L. Fernbach, Rabbiner.
- Louis Jacobowitz.
- Daniel Pinczower.
- K. Singer, Lehrer.

Herr Dawid Bloch, Lehrer.
- D. Grunwald.
- M. Aschner.
- Sam. Steinmetz.
- Lasar Schefer.

OPPELN.

Herr Em. Pringsheim.
- S. Pringsheim.
- Dr. Friedländer.
- J. M. Schlesinger.
- Thilo.
- E. Muhr.
- Haber.
- Dr. Freund.
- S. Guradze.

PYRITZ.

Herr I. Cohn.
- H. Neumann.
- S. I. Hirschfeld.
- Joel Hirschberg.

PRENZLAU.

Herr Salomon.

RATIBOR.

Herr Rabbiner S. Löwe.
- Holländer.
- A. Grunwald.
- S. Steinitz.
- L. Schweiger.
- Jonas Hausmann.
- M. Schön.
- Louis Schlesinger.
- Dr. N. Ginsberg.
- Seliger.
- M. Löwy.
- S. Freund, Conditor.
- M. Treumann.
- H. Ring.
- J. Friedländer.
- N. Lión.
- A. Adler.
- S. Bruck.
- J. Sachs.
- I. Höniger un.
- S. Freund.
- M. Tauber.

RYBNIK.

Herr Rabbiner L. Karfunkel.

Herr Lustig jun.
- David.
- J. Holländer.
- E. Haase.

SOHRAU. O. S.

Herr Dawid Deutsch, Rabbiner.
- A. Stern.
- M. Kutschinski.
- Moritz Adler.
- Dr. Wachsmann.
- Joseph Panowski.
- Aron Sachs.
- N. I. Stern.
- H. Knopf.
- E. Löbinger.
- H. Botenbreiter.
- I. S. Hahn.

Mad. Jettel Barber, Wwe.
Herr E. Freund.
- Wilhelm Loewe.
- J. L. Cohn, Lehrer.

SCHWEDT.

Herr Abelsdorf.

STARGARD, POMM.

Herr I. Rosenstein.
- I. Abel.
- Julius Moses.
- W. I. Wolff.
- H. I. Hirsch aus Masau.
- M. Brelow.
- N. Joseph.
- S. Treitel.
- W. Mass.

STETTIN.

Herr Dr. Meisel, Rabbiner.
- I. Lesser.
- I. Lewin.
- Abel.
- L. Primo.
- Wiesenthal.

TARNOWITZ.

Herr Moses Stark, Rabbiner.
- Salomon Cohn.
- L. Kaiser.
- A. Brüger.
- S. Schlesinger.
- L. Panowsky.
- J. Grünfeld.

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/8

Vorbemerkung.

Da wir aus später zu ersehenden Gründen mit Herausgabe des vierten und fünften Abschnittes den Anfang gemacht, so sind wir genöthigt, um dem Verständniss des Lesers entgegen zu kommen, einige Bemerkungen voranzuschicken.

Die Ansicht von der Gestalt der Erde, wie sie unser Autor hat, ist im Allgemeinen die des Ptolemäus. Der damals bekannte Theil der Erde hat die Gestalt eines Vierecks, das länger als breit ist. Bei einem solchen lässt sich von einem Mittelpunkt, d. h. von dem Halbirungspunkt der das Viereck der Länge nach theilenden Linie (Aequator) reden. Halten wir uns vorläufig an die Angaben unseres Autors in diesem 4. Abschnitte, so ergiebt sich aus Cap. 7, dass der Mittelpunkt 62 Grad östlich von Toledo, also etwa 76 Grad östlich von Ferro angenommen wurde. Das östliche Ende wäre also 166° östlich von Ferro, schlösse demnach ganz Asien und einen grossen Theil von Neuholland mit ein; das „westliche Ende“ läge 14° westlich von Ferro.

Der Talmud und nach ihm die jüdischen Astronomen theilen die Stunde in 1080 Theile (Chelakim vom sing. Chelek); bei genauern Rechnungen wird auch der „Theil“ noch in 76 (4. 19) Augenblicke (Regaim) getheilt. Wir haben der Kürze wegen Tag, Stunde und Theil mit °, ‘, “ bezeichnet.

Die Namen jüdischer und anderer Autoren, die in dem Werke vorkommen, sollen am Schluss in ein besonderes Verzeichniss zusammen gestellt und mit den nöthig scheinenden Bemerkungen begleitet werden.

Die Herausgeber.

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/9

יסוד עולם מאמר רביעי

המאמר הרביעי הזה יחדתיו לבאר ולהודיע סוד העבור וסודותיו והלכותיו וסדר חשבונותיו המסור בידינו מקדמונינו ז"ל ושעמיהם ואפרש בו קצת הלכות החמורות שבאו בתלמוד ר"ה בזה הענין ואלמד ואודיע קצת מחשבונות אדום וישמעאל שכוונים לחדשיהם ושנותם ואידיהם ותלאות אנשי השם וסדר קבלת התורה והוא נחלק לפי רוב ענינים לי"ח פרקים ·

פרק א בפירוש שם החודש ומנהג קביעתו ע"ד כלל וביאור ענין שנת הלבנה ושעמה ·

פרק ב בביאור ענין מחזור הלבנה של י"ט שנה ואיך יאות להיות סדר השנים הפשוטות והמעוברות ·

פרק ג בהצעת העיקרים שאנו צריכים להם בתקון המולדות ·

פרק ד בלמוד דרך תקון המולדות ע"פ החשבון ·

פרק ה בביאור כיצד היה מנהג אבותינו בזמן הראשון בקביעת ראשי חדשים והמועדים ·

פרק ו בביטול דברי האומרים כי ע"פ החשבון ולא ע"פ הראיה היו ב"ד קובעין מועדים לישראל כשהיה ב"ה קיים ובכל זמן וזמן כמו בזמן הזה ·

פרק ז (בביאור) שעל מקום טבור הארץ יסדו לנו קדמונינו ז"ל חשבון תקון מולדות והתקופות ·

פרק ח בביאור טעמי קצת מהלכות החמורות שבאו בתלמוד ר"ה בעניני יסודי העבור וסודותיו ·

פרק ט בהצעת העקרים והיסודות שעליהם נוסד ונבנה החשבון הנכון המסור בידינו מקדמונינו ז"ל לקביעת ר"ח והמועדים ·

פרק י אסדר בו ואודיע הילוך קבוע ר"ח והמועדות והצומות מחמת מולד המחוור ·

פרק יא בביאור טעמי התקופות והחצעות מה שצריך לתקונם ע"פ החשבון ·

פרק יב בתקון תקופת שמואל ע"פ החשבון

פרק יג בתירוץ הקושיות והטענות שנאמרו בתקון עתי התקופות ובסדור שנות העבור במחזור על סדר גו"ח אדו"ט

פרק יד בתקון תקופת רב אדא ע"פ חשבון ·

פרק טו בהצעת היסודות והעקרים שאנו צריכים לתקון כל א' מב' המאורות כדי לידע ולהכיר מקומו האמיתי במולות לכל עת ועת ·

פרק טז בחשבון השמיטים והיובלות ·

פרק יז בזכרון קצת מעיקרי התאריכים שמונים להם בני אדם וסדר חשבון הנוצרים והישמעאלים שמונים לחדשיהם ושנותם ואידיהם ·

פרק יח בסדור ימי עולם לפי תולדות האבות והשופטים ומלכי יהודה וסדר קבלת התורה שבעל פה מתחילה ועד זמנינו זה ·

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/11

פרק א

פרק א · בפירוש שם החודש ומנהג קביעתו ע"ד כלל וביאור ענין שנת הלבנה וטעמה ואחר שסיימתי לסדר בשלשת המאמרות שעברו להציע ולבאר כל מה שאנו צריכין מחכמת תכונות גלגל השמים ואותותיה כפי הראוי לכוונת הספר ובכדי מה שיספיק למי שנשאו לבו להבין ולהשכיל בעקרי חכמת יסודי העבור וסודותיו עתה הנני בא לסדר בפרקי המאמר ושאחריו לברר וללמד ולהודיע טעמי יסודי העיבור והלכותיו וסדר חשבונותיו המסורים בידינו מקדמונינו ו"ל וקצת מחשבון אדום וישמעאל כמו שיעדתי ואתחיל לברר בפרק הזה תחלה ולהודיע ענין שם החדש ומנהג רביעיו ע"ד כלל וענין שנת הלבנה וטעמה ואומר כי כמו ששם השנה לפי משמעות המלה אינו נאמר באמת אלא על שנת החמה כמו שנתבאר זה במאמר שעבר כך אין שם החודש נאמר באמת ולפי משמעות המלה אלא על חדשי הלבנה וזה לפי שבראש כל אחד מהם היא מתחדשת הלבנה וחוזרת לקנות אור כבתחלה ולפיכך קראו הכתוב בכמה מקומות ירח שהוא מגזרת (תהלים ק"ד י"ט) עשה ירח למועדים ואמר (מלכים א' ח' ב') בירח האתנים (שם ו' ל"ז) בירח זו (איוב כ"ט ב') מי יתנני כירחי קדם ורבים זולת אלה אלא שהחכמים מחכמי תכונה ראו לחלק שנת החמה במחשבתם לשנים עשר חלקים ויקראו אותם חדשים או חדשי חמה לא מפני שיש בשנת החמה החלקים האלה בפועל אלא לצורך אומנותיהם עשו זה לפי הי"ב מזלות שסובבת החמה נכחם בזמן השנה ולפי שכל אחד מהם הוא קרוב במדתו מכדי חודש הלבנה או לפי שבכל אחד מהם ימצא חידוש ללבנה וכן יתכוונו החכמים האלה וגם חכמי ישראל לי"ב חדשי הלבנה רצופים ויקראו אותם שנת הלבנה וזה מפני שזמנם הוא קרוב מכדי זמן שנת החמה או לפי שבו חוזרת הלבנה להתחדש מכדי אותו פרק משנת החמה שבו נתחדשה בראשונה ושם חודש הלבנה עצמה לפעמים הוא נאמר בכתבי הקודש על זמן החודש כולו כענין שנ' (מלכים א' ה' ל"ח) חדש יהיו בלבנון שנים חדשים בביתו וכן (שופטים י"א ל"ו) הרפה ממני שנים חדשים ורבים זולתם ובמקומות הוא נאמר על יום ראש החודש בלבד כענין שנאמר (שמואל א' כ' ה') הנה חדש מחר וכן (יחזקאל מ"ו א') וביום החדש יפתח וכן (שמואל א' כ' י"ח) מחר חדש וכן (תהלים פ"א ד') תקעו בחדש שופר ורבים זולתי אלה ובשביל השיתוף הזה הנמצא בשם החודש פי' הכתוב לגבי קרבן מוסף החודש ואמר (במדבר י' י') ובראשי חדשכם ועתה הוי יודע כי חדשי השנה האמורות בתורה לגבי מועדים חוץ מחודש האביב האמור לגבי פסח כולם הם חדשי הלבנה וניסן הוא חדש הראשון להם דכתיב (ויקרא כ"ג ה') בחדש הראשון בי"ד לחדש בין הערבים פסח לה' וכן באה הקבלה דכתיב (אסתר ג' ז') בחדש הראשון הוא חדש ניסן ואייר הוא השני וסיון הוא השלישי (אסתר ח' ט') בחדש השלישי הוא חדש סיון ותמוז רביעי ואב חמישי ואלול ששי ותשרי שביעי והוא חודש המועדים ומרחשון שמיני וכסליו תשיעי דכתיב (זכריה ז' א') בארבעה לחדש התשעי בכסלו ושבת הוא עשירי דכתיב (אסתר ב' י"ו) בחדש העשירי הוא חדש טבת ושבט הוא אחד עשר כדכתי' (זכריה א' ז') ביום עשרים וארבעה לעשתי עשר חדש הוא חדש שבט ואדר הוא השני' עשר כדכתי' (אסתר י' א') ובשנים עשר חדש הוא חדש אדר ככה הוא סדר חדשי השנה זה אחר זה לענין האמור לגבי מועדות והצומות אבל לגבי מנין שנות העולם וסדורו אין ר"ה נמנה אלא מתשרי ר"ל שמתשרי הוא שנתחיל לסדר החדשים האלה ולמנותם זה אחר זה במנין השנים עד שיהיה אלול הוא האחרון שבסופו תשלום השנה וזה נלמוד אותו מחג הסכות שהכתוב אע"פ שקבעו בחודש השביעי הנה קראו חג האסיף ותלה בו צאת השנה ואמר (שמות כ"ג י"ו) וחג האסף בצאת השנה וגומר וכן אמר במקום אחר (שמות ל"ד כ"ב) וחג האסיף תקופת השנה שהוא כאלו אמר לכשתשלים השנה הקפותיה ועוד נוכל ללמוד את הדבר הזה ממה שנ' בשנת השמטה (ויקרא כ"ה ד') שדך לא תזרע וכרמך לא תזמר את ספיח קציריך לא תקצור ואת ענבי נזירך לא תבצר הואיל וד' מלאכות הללו ר"ל זריעה וזמירה קצירה בצירה אינם באות בשנה אחת על הסדר הזה האמור אלא אם נתחיל השנה מתשרי ועוד יש ללמוד אותו מיובל דכתי' ביה (ויקרא כ"ה ט') והעברת שופר תרועה בחדש השבעי בעשור לחדש וסמיך ליה וקדשתם את שנת החמשים שנה ואחר שנתיסד זה אשוב ואומר כי כבר נתבאר לנו במאמר שעבר כי ראש החודש האמצעי שעליו יש לחשב חדשי העולם ולמנותם הוא רגע קבוץ שני המאורות ודבוקם לפי מהלך האמצעי במולות והוא הרגע שבעלי מלאכת העבור יקראו אותו מולד הלבנה שאליו יחשבו כפי מה שיתבאר במאמר הזה כדי לידע

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/12

ולכוון באיזה חלק מאיזה שעה מאיזה יום מימי השבוע יחול וכמו כן נודע כי זמן החודש האמצעי הזה והוא הזמן הנמשך מרגע מולד אחד עד רגע מולד השני הסמוך לו כפי המדה המדוייקת המסורה לנו מרבן גמליאל והיא כ"ט יום י"ב שעות תשצ"ג חלקים מתת"רף חלקים בשעה ועל המדה הנכונה הואת כמו שאמר וכפי מה שית' בפרק שאחר זה נתיסד ונבנה מחוור הלבנה של י"ט שנה ועתה ראה כי ראוי היה מצד החשבון לקבוע כל ר"ח ולעשותו רגע אחד בלבד והוא רגע המולד ולמנות החדשים כפי המדה המדוייקת האמורה לולא שרגע המולד אין לו ברקיע אות נכר שמראה אותו ומעיד עליו ואינו נודע אלא ע"פ החשבון המהלך האמצעי לשני המאורות שאין הכל בקיאים בו וצריך הוא שיהיה ר"ח גלוי ומפורסם וידוע לכל הואיל ומזמנו הם נתלים ועליו הם נסמכים כל מועדים המקודשים ואלו היה ר"ח רגע אחד בלבד איך היו יכולים בזמן הראשון להקריב בו קרבן החודש ומנחתו ונסכו ואם יחול בלילה איך יקריבו בו שלא כהלכה ואפילו בזמן הזה שאין קרבן איך יתכן לעשות ר"ח רגע אחד בלבד כוון שאפשר הוא שיחול שום מולד ויהיה עתו במדינה פלונית ביום פלוני מימי השבוע והיה הוא בעצמו במדינה אחרת בכחרת היום ההוא לשם או באתמולו כמו שנת' טעם דבר זה ונודע בשעבר והיה מביא זה לידי שבוש גדול וקלקול בקבוע ר"ח והמועדים במקומות היישוב וע"ד כלל אומר כי לא יאות בשום פנים ולא יתכן להיות היום האחד בעצמו מימי השבוע מקצתו מחודש הישן ומקצתו מחודש הנכנס שא"כ יחול שום מולד תשרי ברגע חצות יום שבת או בעת שליש היום ע"ד משל ומה היינו עושים אז בקביעת היום הכפורים שנ' (ויקרא כ"ג ל'ב) בתשעה לחדש בערב מערב וגו' שענינו הוא שתחול קדושת היום בסוף ט' ימים שלימים מתחלת החודש ובערב וזה אינו אפשר אם נשים תחלת החודש מרגע המולד ובשביל הספיקות האלו וזולתן הרחיב לנו הקב"ה בזה ונתן לעשות ר"ח יום שלם מנוי מערב ועד ערב במקום מקום כשבת בראשית ולפיכך כמו שהודעתיך סוד דבר זה בשעבר תלה הכתוב קדוש החודש בראיית הלבנה החדשה ואמר (שמות י"ב ב') החדש הזה לכם ר"ח וממקרא הזה דרשו רז"ל ואמרו (ר"ה כ' א') כי דמות הלבנה החדש' הראה הקב"ה למשה רבינו ע"ה ואמר לו כזה ראה וקדש וכי בסמוך לשקיעת החמה נאמרה לו פרשה הואת שבעת כואת ולא קודם לכן ולא אחרי כן היא נראית הלבנה החדשה כשהיא בתכלית הדקות שהיא נראית עליו כמו שידעת ענין דבר זה וסבתו לשעבר הרי נתן לנו אות ברקיע נכר ומפורסם לכל מראה ומעיד לנו על תחילת החודש וראשיתו והיא הקשת הדקה החיא כחוש של זוהר הנראה בתחילת ליל ל' לחודש הישן באמצע א"י האות שיש לנו בזמן הזה על תחלת החודש וראשיתו הוא שקיעת החמה במקום מקום בסוף היום האחרון של כל חודש וחודש כפי מה שיתבאר דין זה והלכותיו במקומו הראוי לו מהמאמר הזה בעזרת השם יתברך.

וביסוד הנכון הזה תהיה לנו קדושת היום הכפורים ואחד אחד משאר המועדים חלה מערב ונמשכת מערב עד ערב ויתקימו לנו בזה כל המקראות האמורים להם ויהיה לנו או לפי זה העקר חדשי השנה כולם עשוים מימים שלמים מנויים מערב עד ערב ורז"ל (מגלה ה' א') סמכו העיקר הזה למקרא שכתוב (במדבר י"א כ') עד חדש ימים ימים שלימים אתה מונה לחדש ולא ימים ושעות ולפי שזמן החודש הוא כ"ט יום ומחצה ע"ד קירוב לפיכך יסדו לנו קדמונינו ז"ל והציעו לעשות החדשים ברוב ולמנות אחד מלא מל' יום ואחד חסר מכ"ט יום כמו שיסדו ואמרו (ר"ה י"ט ב') כך היו נוהגים בגולה משום רבותינו לעולם אחד מלא אחד חסר עד שיודע לך שהוקבע ר"ח בזמנו אלא שאין אנו יכולים לילך על הסדר הזה או לעולם בלי חילוף מפני התשצ"ג חלקים העודפים בכל חודש על כ"ט יום ומחצה ואז יתקבץ מהם כשיתרבו החדשים ויתחבר כמה שעות וימים שיש לנו להכניס בחשבון עד שהוצרכו מפני זה לצאת מסדר אחד מלא ואחד חסר ולעשות מקצת השנים ו' חדשים מלאים וחמשה חסרים והשנה תקרא שלימה ומקצתן יעשו אותו כסדר ושנה כזו תקרא סדורה או כסדר וכן נהגו בזה אומות המיונים ללבנה בלבד כגון ישמעאל לסדר שנות עולם ולעשותם רובם כסדר ומקצתם שלמות ועוד יתבאר לך להבא כי יש עוד דבר שגורם בקביעת החדשים ומחייב לעשות יותר מו' חדשים חסירים בשום שנה ושנה כזו תקרא חסירה ובפרק שאחרי זה יתבאר איך ומפני מה נתחייבו מדין תורה לסדר שנותינו ולעשותן רובם מי"ב חודש כל אחת מהן וכל שנה כזו תקרא פשוטה מלשון (ויקרא ו' ד') ופשט את בגדיו שזהו לדבר העומד על עצמו בלי שום תוספת עליו ולעשות מקצתן מי"ג חודש ושנה כזו תקרא מעוברת מלשון (איוב כ"א י') שורו עבר ולא יגעל ומדברי רז"ל שאמרו אשה מעוברת פרה מעוברת כלומר שיהא עם הדבר ההוא שום תוספת נלוה אליו ונחשבת לחלק ממנו כמו המעוברת עם העובר שבמעיה ובשביל זה הוא שנקראת חכמת העבור או מלאכת העבור והם ראו לשום החודש הזה הנוסף בשנה המעוברת ולעשות מלא מל' יום ולקובעו בין שבט לאדר ויקראו אותו הראשון על שם החודש הבא אחריו הנקרא אדר השני וטעם העבור הזה ע"ד כלל כמו שיתבאר בפרק אחרי זה כדי להשוות שנות לבנה לשנות חמה בהתחברם ביון ששנת הלבנה היא חוסרת מכדי שנת החמה קרוב לי"א יום כמו שתדע ודין תורה הוא כמו שיתבאר למנות שנותינו לחמה וחדשינו ללבנה זה כדי לעשות הפסח ושאר המועדים בפרקים הראוים להם משנת החמה וביום ידוע לכל אחד מחדשי הלבנה והוצרכנו לפי זה להוסיף הי"א יום האלו על כדי זמן שנת לבנה פשוטה כדי להשוותם לזמן החמה וכמו שאין לעשות שום

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/13

חודש אלא מימים שלמי' כך אין לעשות שום שנה אלא מחדשי' שלימים פעם י"ב חודש ופעם מי"ג חודש כשיעלה החסרון שנת הלבנה משנת החמה לקרוב מכדי חודש אחד על המנהג שיתבאר דינו בפרק שאחרי זה עד שלא יהא שום חודש מקצתו משנה אחת ומקצתו משנה אחרת כי גם הוא היה מביא לידי שבוש וקלקול בקביעות הרגלים ולא היה מתקיים בהם מקרא שכתוב (שמות כ"ג י"ד) שלש רגלים תחג לי בשנה ובשביל זה הוא שהוצרכנו לעבר מקצת השנים כיון שאין לחלק שום חודש בין שני השנים ורז"ל (מגילה ה' א') סמכו דבר זה למה שאמר הכתוב ראשון הוא לחדשי השנה ואמרו חדשים שלמים אתה מונה לשנה ולא חדשים וימים ונתחייב מזה לחיות שנותינו נוהגות ע"פ שש מדות יש שתהיה השנה פשוטה וכסדר ומספר ימיה הוא שנ"ד יום ויש שתהיה פשוטה ושלמה ומספר ימיה לפי כן שנ"ה ימים ויש שתהיה פשוטה וחסרה ומספר ימיה לפי כן הוא שנ"ג יום ויש שתהיה מעוברת וכסדר ומספר ימיה לפ"ז שפ"ד יום ויש שתהיה מעוברת ושלימה ומספר ימיה שפ"ה יום ויש שתהיה מעוברת וחסירה ומספר ימיה לפי כן שפ"ג ימים אלא שזמן שנה פשוטה לפי חשבון האמצעי הוא שנ"ד יום ח' שעות ותע"ו חלקים והסימן שנ"ד ח' תת"עו וזמן שנה מעוברת לפי חשבון האמצעי הוה הוא שפ"ג יום כ"א שעות תקפ"ט חלקים ואתה תוכל לחשוב ע"י כל זה ולידע מותר השנים האלו זו על זו על שבועים שלמים לפי ששת המדות האלו שסדרנו ועתה הוי יודע כי קדמונינו ז"ל יסדו לנו בחשבון המתוקן שמסרו לנו קביעת ראשי חדשים והמועדים והתקינו לחיות החדשים שמניסן לתשרי בכל שנה ושנה הן פשוטה הן מעוברת הולכים על הסדר לעולם ככה ניסן מלא אייר חסר סיון מלא תמוז חסר אב מלא אלול חסר תשרי מלא וזה כדי להיות הזמן שמפסח לסכות עומד על מדה אחת קצובה בכל השנים והיא קע"ז יום ושאר הזמן שמתשרי לניסן צריך להתחלף במדתו בשני פנים אחד מעבור השנה ואחד מצד שלמות השנה וחסרונה והוויתן כסדר שע"י זה הן מתחלפין השנים זו מזו בשש מדות שהזכרנו והתקינו עם זה להיות שבט ואדר ראשון מלאים לעולם וטבת ואדר הסמוך לניסן חסרים לעולם והניחו מרחשון וכסלו מופנים בלי מדה ידועה כדי להשתמש בהם בשלימות השנה וחסרונה והוויתן כסדר ע"ד שיתבאר לך דין כל זה והלכותיו במקום אחר מהמאמר הזה וכמו כן יתבאר בו עוד דין החילוף וההפרש שיש בין קבוע ראשי חדשים ע"פ הראיה כמו שהיה הדין נוהג בזמן הראשון לבין קבועיה על חשבון המולד ושקבוע החודש ע"פ הראיה לכן לא היה אפשר בשום פנים להיותו אלא במחרת יום המולד או במחרת מחרתו כפי מה שיתבאר זה במקומו וקבוע זה ע"פ חשבון המולד פעם יהיה ביום המולד ופעם במחרתו ופעם נצטרך לדחות קבועו עד יום שלישי למולד כמו שאשכילך בדין כל זה והלכותיו במקומו הראוי לו להבא אבל עתה הוי יודע כי זה שנהגו לעשות ר"ח אדר ואייר ותמוז ואלול שני ימים ולהיות היום הראשון מהם נמנה מהחודש שעבר ויקרא שלהי שלו ומונים מהיום השני לחודש הנכנס כי זה הוא מפני שמדת החודש כמו שנודע הוא כ"ט יום ומחצה ותשצ"ג חלקים הרי שרוב יום ל' הוא מן הישן ולפיכך הוא ראוי למנותו ממנו ולצרפו אליו ולפי שבו חל מולד החודש הנכנס לפיכך היה ראוי לקרוא אותו בשם החודש הנכנס ולפי האמת אין זה אלא מנהג שנשאר בידינו מאבותינו שכך היו נוהגים בזמן הראשון כשהיו קובעין ע"פ הראיה לקבוע ר"ח ולעשותו פעם יום אחד וזה כשהיו מקדשים יום ל' לישן ופעם יעשו אותו שני ימים כשימתינו לעדים כל יום שלשים ולא באו ולא הספיק שתתקיים עדותן עד שחשיכה וזהו טעם מה שכתוב ביהונתן (שמואל א' כ' כ"ז) ויהי ממחרת החדש כלומר יום שני לקבועו והעד הוא מה שאמר בסוף הפסוק מדוע לא בא בן ישי גם תמול גם היום וטעם נכון היה לזמן ההוא והוא שפעם היו ב"ד קובעין את החודש ביום שלשים לישן כשביל הלבנה החדשה שנראית בתחלת לילו ופעם היו דוחין קבועו עד ליום ל"א מפני שהמתינו לעדים כל יום ל' ולא באו ונהגו ביום ל' קודש מספק ולפי שלא נתקיימו בו העדות הוצרכו לנהוג קודש גם ביום ל"א ועוד יתבאר הענין הזה להבא ומאז ועד עתה נשאר המנהג הזה מצוי בידינו ואין לו בזמן הזה שום טעם ולא ענין הואיל וע"פ החשבון אנו קובעין עתה ואין בחשבון שום ספק ויש אומרים על ניסן ותשרי ושבט וסיון ואב כי הם החסירים מפני שראש כל אחד מהם הוא יום אחד לעולם וכי חודש טבת ואדר הסמוך לו לניסן ואייר ותמוז ואלול הם המלאים מפני שראש החודש בהם הוא שני ימים וזה אינו אמת שהרי הפורים וכן צום העשירי והרביעי מהיום השני אנו מונים להם וכן הדין בנר חנכה כשתהיה השנה שלימה או כסדר נ"ל.

פרק שני

בביאור איך ומפני מה נתקן מחזור הלבנה של י"ט שנה ואיך יאות להיות בו סדר השנים הפשוטות והמעוברות וביאור ענינים אחרים עוד שנתבררו עם זה אגב גררא דע כי תכלית הכוונה בסדור מחזור הלבנה של י"ט שנה שהתקינו קדמונינו ז"ל היתה כדי להשוות חדשי הלבנה עם שנות החמה כמו שאמרתי בפרק שעבר כלומר כדי שתהיה כל אחת משנותינו עשויה מחדשים שלימי' ללבנה כמו שיסדנו בפרק שעבר ושתהיה עם זה שנות העולם בהתקבץ מנויות לפי מדת זמן שנת החמה המדוייקת שכבר ידעת והיא המסורה בידינו בשם רב אדא בר אהבה ושיהיה עם זה חדשי העולם בהתקבץ מנויים לפי מדת זמן חודש הלבנה האמצעי המדוייקת שכבר ידעת ושיהיה עוד עירוב השנים המעוברות בין הפשוטות בכל מחזור ומחזור וסידור השנים השלימות והחסירות וכשנסדר הכל בהם על הסדר נכון כפי הראוי וכאשר יאות לקביעת הפסח ושאר החגים ביום שקבעה

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/14

לו תורה מחדש הלבנה ופרק שצותה עליו משנת החמה ולפי שהזמן שנ' פשוטה לפי מדת החודש המדוייקת הוא פחות מזמן שנת החמה המדוייקת בכדי עשרה יום כ"א שעות קכ"א חלקים ועוד מ"ח חלקים מע"ו בחלק שהחסרון הזה יתקבץ ממנו בכל י"ט שנים פשוטות ללבנה ויתחבר ויעלה לכדי ר"ו יום וי"ז שעות קנ"א חלקים עוד שוהו כדי זמן ז' חדשים אמצעיים ללבנה לפי מדתו הנכונה לפיכך אין לנו לעשות כדי להשלים הכוונה האמורה בתחלת הפרק והיא להשוות חשבון חמה ולבנה כאחד אלא שנקח אלו השבעה חדשים שבכדי זמנם החסירו הי"ט שנים הפשוטות ללבנה מכדי זמן י"ט שנים לחמה שלעומתם ונצרף אחד אחד מהם לאחת אחת מז' שנים ידועות מי"ט פשוטות ונעשה אותם מעוברות כלומר מי"ג חודש וי"ב שנים הנשארות נניח אותם פשוטות כהלכתן ונסדר שנות העולם ונעשה אותן מחזורות של י"ט י"ט שנים הי"ב פשוטות והז' מעוברות ובזה תהיינה שנות הלבנה ושנות החמה בהתקבצם שוות זו לזו לעולם במחזורות האלה של י"ט שנה לפי החשבון האמצעי המדוייק ונתכוון עם זה שיהיה עם סדור המעוברת בכל מחזור ומחזור בין הפשוטות על הנכון כפי הראוי לקביעת הפסח ושאר המועדות בכל שנה ושנה בפרק ובזמן הראוי להם לפי דין תורה ואז הגיעו לתכלית הכוונה האמורה למעלה וקדמונינו ז"ל כשחשבו וכוונו את כל זה באו ויסדו לנו להיות עבור השנים בכל מחזור ומחזור מהמחזורות המנויים מבריאת עולם נוהג על הסדר הזה שאמרנו וזה להיות שנת העבור בא בשנה השלישית ממנו ובששית ובשמינית ובי"א ובי"ד ובי"ז ובי"ט וסימן גוה י"א י"ד י"ז י"ט כי הא דתניא (לא מצאתי מקומה) שנת העבור שלש שתיים שלש שלש שלש שתיים שלש דברי ר' אלעזר וחכמים אומרים שלש שלש שתיים שלש שלש שתיים שלש רבן גמליאל אומר שלש שלש שתיים שלש שלש שלש שתיים שזהו סדר גו"ח אדו"ט האמור והלכה כר"ג ועל הסדר הזה יתגלגל סדר העבור בכל מחזורים של י"ט המנויים מבריאת עולם ונקל הוא לחשב ע"י הסימן הזה לשנה שנה משנות העולם ולידע ולהכיר אם היא פשוטה או מעוברת ואיזה היא מאיזה מחזור ממחזורות העולם וזה יהיה אם נתכוין למספר שנות עולם שעברו עד השנה הזאת ונשליך אותה י"ט י"ט והנשאר פחות מי"ט נסדר אותם על גו"ח אדו"ט ונמצא בקשתנו ויש לומר כי טעם הסדר הזה של גו"ח אדו"ט האמור שקדמונינו ז"ל לא ראו לעבר שנה ראשונה למחזור וגם לא השנית מפני שהחסרון שני השנים האלו ללבנה מכדי שתי השנים שלעומתן משנות החמה לא יעלה אלא לפחות מן כ"ב יום לפיכך אינם עדיין צריכות עיבור ועברו השנה הג' מפני שהחסרון הזה יעלה בסופו ליותר מכדי זמן חודש אחד וכשעברו אותו הגיעו להם שנות הלבנה האלו להיות שוות במדתן ע"ד קירוב לשלש שנות החמה שבאו נוכחם ומטעם זה עצמו לא עברו השנה הרביעית ולא החמישית אבל עברו הששית מפני שהחסרון יעלה בסופו אחר העיבור שעבר ויגיע ליותר מומן חודש אחד ולפיכך עברוה ולא עברו השביעית משום הטעם האמור אבל הוצרכו לעבר השמינית מפני שהחסרון יעלה בסופו אחר שני העבורים שעברו ויגיע לקרוב מכדי חודש האחד וכשעברוה הגיע להם השמונה שנים האלו ללבנה להיותן שוות לבאות נכחן לחמה ואין ביניהם אלא יום א' י"ג שעות שנ"ה חלקים י"ח רגעים שעודפים בהם הלבנה על החמה ולא עברו התשיעית והעשירית ועברו הי"א וכמו כן לא עברו שנת י"ב ולא שנת י"ג ועברו שנת י"ד ולא עברו שנת ט"ו ולא שנת י"ז ועברו הי"ז מאותו טעם עצמו ולא עברו שנת י"ח אבל עברו שנת י"ט מפני שהחסרון יעלה בסופה אחרי ששת העבורים ויגיע לכדי זמן חדש אחד בצמצום וכשעברו אותה עלו הי"ט שנים הללו ללבנה להיותן שוות בצמצום לי"ט שנים שבאו נכחן לחמה כלי שום תוספת ובלי שום מגרעת ולפי זה תחזור לה הלבנה בסוף כל מחזור ומחזור לדבק את החמה ויתקבצו להם על החלק ההוא מהמולות שנתקבצו עליו הראשונה לפי מקומם האמצעי לש' שהחלק הזה לפי מה שמעיד לנו העיון כפי מה שיתבאר זה במקום אחר הוא כדי רביעית המעלה השביעית ממול מאזניים ממולות הקבועים בגלגל העליון וכל החלק הזה בעצמו הם מתגלגלים ומתקבצים שני המאורות לפי מקומם האמצעי ברגע מולד תשרי של שנה ראשונה מהמחזורים האלה של י"ט שהיו ושיהיו מן העולם ועד עולם וכן יש להם מחנות ידועות מהמולות לרגע מולד אחד אחד מחדשי המחזור עליו הם חוזרים להתקבץ ר"ל שמחנה ידוע מהמולות הוא לרגע מולד אחד מחדשי המחזור עליו הם חונים ומתקבצים שני המאורות לפי מקומם האמצעי ברגע מולד החודש ההוא מהמחזור ודעתי היא לערוך המחנות האלה שהם רל"ה במספר חדשי מחזור ולסדר אותם כפי הראוי בלוח נכון מהלוחות המאמר האחרון על פיו נכיר ונדע בכל מחזור מחנה כל אחד משני המאורות לפי מקומם האמצעי במולות לרגע מולד איזה חודש שיהיה מאיזה מחזור שיהיה מהמחזורים של י"ט המנוים מבריאת עולם ובשביל זה הוא נקרא הזמן הזה של י"ט שנה מחזור כלומר לפי שעליו הם סובבות שנות הלבנה ושנות החמה הולכות עד שתחזורות לבסוף להיות שוות זו לזו בצמצום במספרם ומדת זמנם המדוייק וזהו מה שנאמר במאמר שעבר שאם נקח מספר ימי המחזור שהוא ששת אלפים ותת"קלט יום י"ו שעות ותק"צה חלקים ונחלק אותם על מספר י"ט שהוא מספר שנותיו יצא לנו שס"ה יום ה' שעות תתק"צו חלקים מ"ח רגעים עוד מע"ו בחלק שהוא זמן שנת החמה המדוייק שכבר ידעתו ואם נקח הזמן הזה ונחלק אותו על מספר רל"ה שהוא מספר חדשי המחזור יצא לנו כן מספר כ"ט יום י"ב שעות תשצ"ג חלקים שזהו זמן חודש הלבנה האמצעי המדוייק ואתה תלמוד מטעם המחזור הזה ותראה כי לולא העבור כלומ' אלו לא היינו מעברים כלל אלא היינו עושים שנות העולם

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/15

כולן פשוטות כמו שעושין הישמעאלים כי אז היה הפסח וכן אחד משאר המועדים מתגלגלים על פרקי הזמן השנה וזמניה הולך לו וחוזר בהן אחורנית כגון י"א יום משנה לשנה עד שהיה בא כל אחד מהם פעם בימי הקיץ ופעם בימי הקור ופעם בימי החורף ופעם בימי החום ולא מתקיים בהם אשר תקרא אותם במועדם ובשביל זה הוא שהוצרכנו לעבר השנים האמורים כלומר כדי שיהיה הפסח ואחד אחד משאר המועדים בא בפרקו שקבעה לו תורה כמו שיתבאר בקרוב **ובטלמיוס** כתב בספר אחד מספריו ואמר כי אנשי אומה פלונית בזמן הראשון נהגו למנות שנותן לחמה וחדשיהם ללבנה ושכוונתן בזה היתה להחזיק במנהג אבותיהם שהיו משתדלים להיות כל זבח וזבח מזבחיהם בא בפרק ידוע לו משנות החמה וביום ידוע מחודש הלבנה מפני שהיו סבורין כי בזה יתרצו לאלהיהם וכשבאו להשלים כוונתם זאת התחילו לסדר מחזורים של שמונה שנים בשלש עבורים בכל מחזור מהם ולא הגיעו בזה לכוונתם מפני שמצאו בו בכל י"ט מחזורים מהמחזורות אלה שהם קנ"ב שנים הם מעברין נ"ז שנים ולפי מותר החמה על הלבנה לא היה להם לעבר אלא נ"ו שנים בלבד וחזרו מפני כן לסדר מחזורים מי"א י"א שנים בארבעה שנים מעוברות בכל מחזור מהם וכשבדקו מצאו כי בכל י"ט מחזורים אלה שהמה ר"ט שנים הם מעברים ע"ז שנים ולפי מותר החמה על הלבנה היה לעבר ע"ז שנים ונפלו במבוכה הזאת עד שנתעוררו חכמיהם לחבר שני המחזורים האלה כאחד ופגעו במחזור של י"ט שנה ועשו אותן מי"ב שנים פשוטות ושבע מהן מעוברות מסודרות בו כפי הראוי לפי ניחוסם ואז ובזה נחה דעתן והגיעו לכוונתן **ועתה** כדי להודיעך עיקר המחזור הזה של י"ט ושרשו לפי האמת ומפני מה היה סדר העבור של סימן גו"ח אדו"ט הוא הנכון והראוי לקביעת הפסח ושאר המועדים ועשייתן בזמנן כדין תורה אתחיל מראש ואומר שהקב"ה הכתירנו בתורתו התמימה ונתן לנו תורתו הקדושה והנחילנו מועדים המקודשים וצונו לשומרן ולעשות כל אחד מהם ביום שקבעה לו התורה מחדש הלבנה ובפרק שהזהירה עליו משנת החמה וזה כי כמו שקבע הכתוב שחיטת הפסח ביום י"ד לחודש הלבנה ואמר (ויקרא כ"ג ה') בחדש הראשון בארבעה עשר לחדש בין הערבים פסח לה' וכתיב (שם כ"ג ו') ובט"ו יום לחדש הזה חג המצות וגו' בא לו הכתוב מצד אחר והזהירנו שלא לעשות הפסח אלא בחודש האביב ואמר (דברים ט"ז א') שמור את חדש האביב ועשית פסח לי"י אלהיך ואין שמור אלא זרוז ואזהרה כלומר הזהר שיחול חודש האביב תחילה ואח"כ תעשה הפסח ונתן טעם לדבר ואמר (שם) כי בחדש האביב הוציאך י"י אלהיך ממצרים וכמו כן הזהיר על ענין זה במקום אחר ואמר (שמות כ"ג ט"ו) את חג המצות תשמור שבעת ימים תאכל מצות כאשר צויתיך למועד חודש האביב כי בו יצאת ממצרים ובשביל זה יש להודות ולומר כי זה חודש האביב שהזהיר עליו הכתוב כל כך לגבי פסח וחג המצות אינו אלא לפי החמה כי בידוע הוא כי ביאת האביב ובישול הפירות אינן אלא לפי החמה ותחלת חודש האביב באמת הוא יום תקופת ניסן האמצעי שכבר הבנת טעמו בשעבר וידעת כי הוא כשיגיע אמצע החמה ע"י מרוצת' המזרחית לחנות נוכח ראש מול טלה שהוא ראש המזלות ומיום הזה ואילך נמנה חודש האביב וביום כזה משנת החמה יצאו אבותינו ממצרים ולפיכך יאות לומר כי לעצם יום תקופת ניסן רמז משה רבינו ע"ה לישראל כשאמר להם (שמות י"ג ג') זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים וכמו' שאדם רומז לבנו ומראו מקום החמה במזלות ומנהג הצל בעת ההיא ואמר לו כי ביום הזה נולדת או ביום הזה אירע כך וכך ככה וירז משה לישראל ואמר להם זכור את היום אשר יצאתם ממצרים וגו' כלומר הכירהו והזהר בו שלא תעשה הפסח בשום שנה קודם שיחול היום הזה משנת החמה כי כל מקום שנאמר בו הזה אינו אלא לרמז ידוע כדי ליחדו בשום ענין ולהבדילו בו ולהכירו מזולתו ופרסם להם היום הזה והודיע לדורות באמרו תכף לכן היום אתם יוצאים בחודש האביב כלומר בתחילת חודש אביב כמו תקעו בחודש שופר שר"ל בתחלת החודש וכן מחר חודש ככה וירז משה לישראל כי ביום ההוא שיצאו נכנס חודש האביב ומה שאמר ולא יאכל חמץ הוא ללמד ולהורות שאיסור החמץ לא יחול לעולם אלא מיום תחלת החודש האביב ואילך ולפיכך סמך לו ואמר (שמות י' ד') היום אתם יוצאים בחודש האביב ובכמה מקומות עוד בא לו הכתוב והזהיר שלא לעשות הפסח וחג המצות עד שיכנס חודש האביב שנ' (שמות ל"ד י"ח) את חג המצות תשמור שבעת ימים תאכל מצות אשר צויתיך למועד חודש האביב כי בחודש האביב יצאת ממצרים וכתי' (שם י"ב י') ושמרת את החקה הזאת למועדה כלומר הזהר והשמר שתעשה אותו בפרק ובזמן הזה הראוי לה וביום ממנה שיחול יום י"ד לחודש הלבנה וכתי' (במדבר ט' ב') ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו כלומר בפרק הראוי לו שהוא חודש האביב ועוד כתיב (דברים ט"ז ו') שם תזבח את הפסח בערב כבוא השמש מועד צאתך ממצרים כלומר שתהא זביחתו בזמן ובמועד שבו יצאת ממצרים ואין לומר שכל האזהרה לא באה אלא על עשיית הפסח ביום י"ד לחודש הלבנה כי זה אינו צריך כל זה הזירוז הואיל והכתוב אומר בפירוש (ויקרא כ"ג ה') בחדש הראשון בארבעה עשר יום לחודש בין הערבים פסח לי"י וביום י"ד לחודש לבנה אין צריך שום זרוז כי נכר ומפורסם לכל כיון שאז הוא שטח הלבנה כולו ממולא אור ומה שצריך זרוז ואזהרה הוא הפרק משנות החמה כיון שאין לו אות ברורה ברקיע כמו שיש ליום י"ד לחודש הלבנה אלא עכ"פ כל האזהרות הזן שזכרנו שזקוק להם הכתוב לגבי הפסח וחג המצות לא בא אלא כדי שלא לעשותו קודם שיכנס חודש האביב וזה כדי שלא יקדימו

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/16

ויעשו אותו קודם זמנו כלומר בזמן שהיו בו ישראל עדיין משעובדין אלא ימתינו בו לעולם עד שיגיע הפרק והזמן שהיו בו כבר בני חורין ומפני זה הוא זוכר ושונה היציאה בכל אוהרה מהן ואומר כי בחודש האביב הוציאך י"י אלהיך וכן כי בחודש האביב יצאתם ממצרים וכתי' (שמות י"ג ה') ועבדת את העבודה הואת בחדש הזה מימים ימימה והוא חודש האביב הנוכר למעלה הא למדת שדין תורה הוא שלא לעשות הפסח וחג המצות קודם שיכנס חודש האביב שתחלתו הוא יום תקופת ניסן כמו שאמרנו ועל זה היה רב הונא בר אבין מזרז לרבא ומזהירו (ר"ה כ"א א') כד חזית דמשכה תקופת טבת עד שיתסר בניסן עברה להחיא שתא ולא תחוש שנאמר (דברים י"ו א') שמור את חודש האביב ועשית פסח לה' אלהיך שמור את אביב של תקופה שיהא בחודש ניסן כלומ' הזהר בעבור השנה שיחול לעולם יום י"ז בניסן שהוא יום הנפת העומר ויבא בתקופה חדשה ולא ליחוש לשאר הסימנים שאמרו רז"ל כגון פירות של אילן וכיוצא בו וזה לפי שבזמן ההוא כבר היה הבית חרב בעונינו ולא נשאר אז עולה רגלים ולא הבאת עומר ואין לחוש לפירות אילן שלא צמחו ולגדיים ולטלאים שלא גדלו עדיין ולא תנורי פסחים שנהרסו בימי הגשמים ולא לדבר אחר וולתי שיחול חג המצות בתקופה חדשה וזה כדי שיעשו אותו בפרק ובזמן משנות החמה שהיו בו ישראל כבר בני חורין כמו שאמר וי"א בו' מקומות הזהירה תורה שלא לעשות הפסח אלא בפרק תראוי לו משנת החמה וזה אמרה כנגד ז' עיבורים שבמחזור ואתה לכשתדע השבון תקופת ניסן האמצעי של דעת רב אדא ותדע מעמדה בכל שנה ושנה מהמחזור כפי מרחקה מרגע מולד החודש שהיא נופלת בו תראה שע"פ הלכה הואת של רב הונא בר אבין יסדו לנו קדמונינו ז"ל וסדרו העבורים במחזור של סדר גו"ח אדו"ט האמור ר"ל שהם ז"ל חשבו לשנה שנה מהמחזור ע"ד שתלמוד במקום אחר וידעו מעמד תקופת ניסן האמצעית של רב אדא בשנה שנה מהמחזור ובכל זמן שמצאו תקופת טבת נמשך עד סוף יום י"ו מהחודש השלישי לשבט או יותר עברו אותה שנה והכניסו בה אדר הראשון ונדחית תקופת ניסן מפני זה ובאה באדר השני ובא בה הפסח לפיכך בתקופה חדשה כהלכתה ושאר שנות המחזור שלא תמשך בהן התקופה הזאת אלא לפתות מזה תניחו אותן פשוטות כדרכן ועל התיקון הזה יחול הפסח בכל שנות העולם בפרק הראוי לו כמו שאמרנו וכפי מה שיתבאר בקרוב **ודע** שמתחלה בא לו הכתוב וזרז בו משה ואהרן במצרים והזהירם על ר"ח ניסן לקדשו ולקבעו בפרק הזה הראוי לו ואמר (שמות י"ב ב') החודש הזה לכם ר"ח כלומר החודש הזה שיהיה ללבנה בתוך הפרק הזה הראוי לו משנות החמה ולא אחר יהיה ר"ח ניסן כמו שאמרו רז"ל (סנהדרין י' ב') זה ניסן ואין אחר ניסן ובכל חדש אחר שיהיה ללבנה קודם פרק הזה אין ראוי לקבוע ר"ח ניסן וזהו טעם החודש הזה שאמר הכתוב שהוא רמז לחידוש רמוז לו וצוה להבירו ואין חידושי לבנה ניכרים ונבדלים זה מזה אלא מצד מקומות האמצעי ברקיע המולות ואם תרצה לומר מצד חילוף עתיהם מפרקי השנה כי מה זה חילוף אחר יכול להיות ביניהם אם לא זה אמור מעתה כי לפרק משנות חמה שבו חל ר"ח ניסן ההוא שבו יצאו ישראל ממצרים נתכוון הכתוב באמרו החודש הזה לכם ר"ת ומשם רמז לעבור השנה והזהיר עליו ורז"ל פירשו המקרא הזה ע"ד אחרת ולמדו ממנו שיהיה ב"ד שבמקום הועד מקדשים ר"ח וקובעים אותם לישראל ע"פ ראיית הלבנה בחדושה כפי מה שיתבאר עניין הזה ומשפטו בפרק מיוחד לו מהמאמר הבא בע"ה ית' שמו **מה** נמלצו דברי הרב ר' אברהם ב"ר חייא הספרדי שסידר בזה העניין בחבורו שחיבר במלאכת העיבור כשבא לתת טעם נכון לסידור שנות העיבור על סדר גו"ח אדו"ט האמור הקדים תחילה לאמר כי רוב המדברים על סדר העבור נתנו טעם לסדר הזה ואמרו כי הכוונה בו היא לחשב החדשים ללבנה והשנים לחמה כדי לחבר בין מנין חמה למנין לבנה כיון ששנת החמה היא עודפת על שנת לבנה קרוב מי"א יום וזה יאמר הוא ז"ל אינו טעם נכון אלא לדעת האומות המונים ללבנה כדי לשמור חדשי חמה אבל לדעתינו שאנו מונין לחמה כדי לשמור חדשי לבנה כדי שיגיעו אל מקומות משנות החמה בו כוונתינו אינה להגיע ליום ידוע משנות החמה אלא יספיק לנו שנגיע לפרק ידוע משנות החמה וליום ידוע משנת הלבנה ועוד יאמר ז"ל כי טעם שנתנו המדברים בהם ואמרו כי כוונתינו היא לחשב שנותינו לחמה לא עלה בידם ולא נתקיים שהרי שנה ראשונה למחזור וגם השנית שנות הלבנה הם ממש נמצא חטעם שנתנו הוא גרוע ואין לקבל אותו וצריך לתת טעם נכון לסדר העבור במחזור והוא ז"ל נתן לו טעם נכון כפי שהוא מסודר בספרו וזה תורף דבריו מזה הענין בקצרה אמר ידוע הוא שאין אנו מצווים בעבור השנה ושמירת החדשים אלא מיציאת מצרים שנאמר (שמות י"ב ב') החדש הזה לכם ראש חדשים שענין הכתוב הזה הוא כאלו אמר כל ר"ח שיהיה בתוך ימי החודש הזה הוא ראשון לכם ואם יהיה קודם ימי החודש אינו ראשון אלא החודש הבא אחריו שיהא בתוך ימי החודש הזה ומשם רמז לעבר השנה הזה וכתיב וזכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים מבית עבדים וכתיב אמר ולא יאכל חמץ אבל קודם לכן אי אתם חייבים בזה ומשעם הכתוב הזה אנו חייבין שלא לעשות הפסח אלא או ביום שיצאו ישראל לחירות ממצרים או לאחר מכאן ונצטרך לפי זה אם יחול ט"ו בניסן קודם זמן יציאת מצרים לעבור את השנה ההיא וידוע שישראל יצאו ממצרים בשנת שני אלפים תמ"ת שנים לבריאת העולם והשנה ההיא לפי זה היתה שנת י"ו למחזור קכ"ט לפי החשבון מבריאת עולם ובסוף חודש אדר מהשנה השנית ההיא לצאתם שהיא היתה שנת י"ז למחזור שלמו ליצירה י"ב חדשי לבנה ועדיין לא

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/17

נשלמה לה שנת החמה והיה ר"ח י"ג לצאתם מקדים עלר"ח שבו יצאו ממצרים כגון י"א יום ואלו עשו את הפסח בחודש ההוא היה בא קודם לפסח מצרים בכדי י"א יום ולא היה מתקיים בו ושמרת את החקה הואת למועדה וגו' ומפני זה הוצרכו לעבר השנה השנית לצאתם שהיא היתה שנת י"ז למחזור וקראו לחודש י"ג ההוא אדר השני ועשו הפסח או בחודש י"ד לצאתם ונמצאת שנת י"ז זאת מעוברת ובא בה הפסח אחר שנת החמה שלימה בכדי י"ט יום ואתה תוכל ללמוד מהכתובים האלה שישראל עברו השנה השנית לצאתם מדכתיב (במדבר ט' ג') וידבר ה' אל משה במדבר סיני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים בחדש הראשון ואמר ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו וכי ישראל היו צריכים להודיעם בכאן מועד פסח והלא כתיב ושמרת את החקה הואת למועדה מימים ימימה וגומר וכתיב (שמות כ"ג ט"ו) שבעת ימים תאכל מצות כאשר צויתך למועד חודש האביב ולמה בא הכתוב והתנה עליו בכאן ואמר ויעשו בני ישראל במועדו ולא עשה כן בשאר המועדים אלא באמת הכתוב הזה לא בא אלא כדי להוכירם שלא יעשו אותו באדר השני ר"ל בחודש השלישי לשבט שיכול שיעלה בלבם כי הוא ניסן לפיכך זרום הכתוב לעבר השנה ההיא ולפי זה הקדים זכרון השנה בכאן על זכרון החודש ללמד שהשנה השנית נכנסה כבר ועדיין החודש הראשון לא בא וידוע שמצות הפסח היא תלויה בחודש הראשון והיה לו מפני כן לזכור את החודש תחלה ולא עשה כן אלא הקדים השנה ועשה זה מפני שכבר כלו י"ב חדשי לבנה ועדיין לא נגמרה שנת החמה והיה יוכל לעלות בלבם שהימים הנשארים מחודש י"ג ללבנה יהיו נמנים משנה שנית ויהיה הוא ניסן של שנה השנית אמר להם הכתוב לא יעלה בלבכם שהיא שנה השנית שהתחילה שנת החמה בתוך ימי החודש וסבורי' אתם שיהי' זה זמן ראשון אין הדבר כן אלא החודש שבא לא שעבר הנה מצאנו רמז מהכתובים שהקב"ה צוה אותנו לעבר את השנה השנית לצאתם שהיא היתה שנת י"ז למחזור ובא בו הפסח לאחר פסח מצרים בכדי י"א ימים ט"ו שעות ת"ת חלקים והשנה השלישית לצאתם שהיא היתה שנת י"ח למחזור עשו אותה פשוטה ובה בא הפסח לאחר פסח מצרים בכדי ז' ימים י"ח שעות תק"נ חלקים אבל הרביעית לצאתם שהיא שנת י"ט למחזור עברו אותה לפי שבשלש שנים שלימות שעבר מזמן יציאתם הוא מותר החמה על הלבנה ל"ב יום ט"ו שעות שם"ה חלקים הוצא מהם חודש העיבור של שנה שנית לצאתם ישאר עוד לחמה כגון ג' ימים וב' שעות תרנ"ב חלקים על הלבנה וכשעברו אותה נכנס המותר הזה בעיבור ובה בא הפסח לאחר פסח מצרים בכדי כ"ז יום י' שעות קמ"א חלקים אחר פסח מצרים ולא עברו השנה החמישית לצאתם שהיא ראשונה למחזור המנוי לבריאת עולם ובה בא בכדי ט"ו יום י"ג שעות כ' חלקים אחר פסח מצרים וכן לא עברו השנה הששית לצאתם שהיא שנה שניה למחזור המנוי לבריאת עולם ובה בא הפסח לאחר פסח מצרים בכדי ד' יום ט"ז שעות תתקע"ה חלקים אבל השנה השביעית לצאתם שהיא שלישית למחזור עולם הוצרכו לעבר אותה מפני שהיה מותר לחמה על הלבנה אחר שני העיבורים שעברו ששה ימים חמש שעות רנ"ג חלקים עוד ומשעברוהו נכנס המותר הזה בחודש העבור ובא הפסח לאחר פסח מצרים בכדי כ"ג יום ו' שעות תק"ע חלקים וכן על המנהג הזה לא עברו שנת שמונה ותשעה לצאתם שהם רביעית וחמישית למחזור העולם ועברו שנת עשר לצאתם שהיא ששית למחזור העולם ונתאחר בה הפסח משל מצרים בכדי כ' יום וה' שעות ולא עברו שנת י"א לצאתם שהיא שביעית למחזור העולם ועברו שנת י"ב לצאתם שהיא שמינית למחזור העולם ולא עברו שנת י"ג ולא שנת י"ד לצאתם שהיא שנת ט' ושנת י' למחזור העולם אבל עברו שנת ט"ו לצאתם שהיא י"א למחזור העולם ולא עברו שנת י"ו ולא שנת י"ז לצאתם שהיא שנת י"ב ושנת י"ג למחזור העולם אבל עברו שנת י"ח לצאתם שהיא שנת י"ד למחזור העולם ובה בא הפסח לאחר פסח מצרים בכדי כ"א יום י"ח שעות ולא עברו שנת י"ט לצאתם שהוא שנת ט"ו למחזור העולם ומתאחר בה פסח מצרים בכדי עשרה ימים כ"א שעות קכ"א חלקים מ"ח רגעים שזהו מותר שנת החמה על שנת הלבנה המדוייקת ושנת כ' לצאתם והיא ראשונה למחזור שני המנוי ליציאה והיא שנת י"ז למחזור המנוי לבריאת עולם עשו אותה פשוטה ובה בא הפסח לא מוקדם ולא מאוחר מפסח מצרים אפילו בכדי רגע אחד וכן ה"ה בזה החשוב חוזר חלילה כל ימי עולם ואתה מוצא בטעם הזה כי שנותינו לעולם הם מנויות לפי החמה וחדשינו ללבנה ועלה בידינו מזה שאם נמנה המחזורות האלה של י"ט מיציאת מצרים יהיה סדר העבור הוא בא בשנה השנית וברביעית ובשביעית וי' וי"ב וט"ו וי"ח והסי' ב' ד' ז' י' י"ב ט"ו י"ח והן הם עצמם המסודרים מבריאת עולם על סדר גו"ח אדו"ט וראוי היה מדרך האמת לסדר המחזורות האלה מיציאת מצרים ולהיות סדר העבור בהם נוהג על סדר ב' ד' ז' י' י"ב ט"ו י"ח האמור אלא שקדמונינו ז"ל כדי שלא לחלק בחשבונות העבור הסכימו ליסד כל חשבונותם ולסדר ולמנותם מבריאת עולם ככה הם תורף דברי הרב ז"ל בזה הענין והם נכונים כלם ומקובלים זולתי מה שאמר כי דבור ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו לא בא אלא כדי להזהירם על עבור השנה שני' ולא יעשו הפסח קודם מועדו ואני אומר כי אין להודות לו ז"ל בזה כי איך יתכן לומר שמשה ואהרן ע"ה וכל ישראל נסתפקו בכאן ולא ידעו שהחודש י"ג לצאתם לפי ההצעה הזאת לא היה ראוי לקובעו ניסן הואיל ושנת החמה לא נגמרה עדין ועת תקופת ניסן שהיא תחלת חודש האביב נמשכה עד כ"ו יום ממנו והלא כבר נמסר לו על אהרן ע"ה עיקר הדברים ודין דבר זה בדבור החדש הזה לכם ראש חדשים ולמד אותם

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/18

בהם והוהירם עליו הכתוב (שמות י"ג ג') ויאמר משה אל העם זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים וגומר וסמיך ליה היום אתם יצאים בחדש האביב שענינו כמו שאמור הוא כאלו אמר בתחלת חודש האביב כמו (תהלים פ"א ד') תקעו בחדש שופר וכתיב (שמות י"ג י') ושמרת את החקה וכן כתיב (שמות י"ג ה') ועבדת את העבדה הואת בחדש הזה וכבר קבלו את התורה והוזהרו בזה בכמה מקומות כמו שאמר למעלה וכל זה יעיד כי קודם דיבור ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו היו ישראל מוזהרים וידעו כי חודש י"ד לצאתם ולא חדש י"ג הוא הראוי לקבוע בו את הפסח ההוא וחג המצות אלא שהאמת בזה הוא כי דבור ויעשו בני ישראל את הפסח וגומר לא בא אלא כדי לצוותם להקריב קרבן הפסח במדבר שהיו סבורין כי אינם חייבים בו עד שיכנסו לארץ משום שכתוב (שמות י"ב כ"ה) והיה כי תבאו אל הארץ אשר יתן ה' לכם כאשר דבר ושמרתם את העבדה הואת ולפי שגרמו העונות ונתעכבו במדבר לפיכך הוצרכו לצוותם להקריב קרבן הפסח במדבר ע"פ הדבור ונאמר להם ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו ולא הוצרכו להוהירם או על ביעור חמין ולא על אכילת מצה כל שבעה שזהו מוזהרים ועומדים היו עליו מתחילה ומה שיסד הרב ואמר כי בשנת שני אלפים ותמ"ח שנה לבריאת עולם יצאו אבותינו ממצרים הוא יסוד אמתי ונכון וזה שאם נחשב לשנות העולם שמבראשי' ועד שנולד יצחק אבינו נמצא אותו שני אלפים ומ"ח שנים ומשנולד יצחק עד שנגאלו הן ארבע מאות שנה בגזירת בין הבתרים שנאמר לאברהם ע"ה (בראשית ט"ו י"ג) כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם וגו' ד' מאות שנה הרי שני אלפים תמ"ח כמו שיסד וכבר פירש החשבון הזה ופרט אותו בעל המסורת ותנא דבי אליהו יעיד עליו שאמר כי ב' אלפים הוהו נשלמו עם נ"ב שנה לאברהם וכך יסד ר' חסאן הדיין והחכם הצרפתי יסדו כמו כן ואמר ב' אלפים רל"ח לידידה שני אלפים תמ"ח לפקידה ב' אלפים תפ"ח לכניסה ג' אלפים של"ח להריסה ·

לבריאה	ליציאה		
9	13	פסוקה	מזה נגדו ללמוד ולהודיע כי שני החשבונות
10	14	פסוקה	באים בהסכמה אחת בעצמה הנה נתבאר
11	15	חעוברת	ממה שסדרנו עתה וממה שיסד לנו הרב
12	16	פסוקה	ז"ל ולמד כי עיקר המחזור של י"ט שנה
13	17	פסוקה	ושרשו לפי האמת הוא נמנה מיציאת
14	18	חעוברת	מצרים וכי סדר השנים הפשוטות
15	19	פסוקה	והמעוברות בפי מה שנתיסד הוא כדי

להשוות שנות הלבנה ושנות החמה בענין שלא לקבוע הפסח בשום שנה משנות העולם קודם פסח מצרים שהוא היה כמו שבארנו ביום תקופת ניסן האמצעי או ביום זה עצמו כמו שהוא חל בכל שנת י"ו למחזור מהמחזורים מבריאת עולם שהיא באה נוכח השנה הראשונה למחזורים המסודרים מיציאת מצרים או לאחר מכאן בתוך זמן חודש האביב וביום ממנו שיחול ט"ו לחדש הלבנה וזה כדי שיחול יום י"ו בניסן בתקופה חדשה כרב הונא בר אבין ועוד אוסיפך בזה הענין ביאור על ביאור **ועתה** הוי יודע כי לא על הפסח לבדו הוהיר הכתוב לעשותו בפרקו וזמנו הראוי לו משנות החמה אלא אף בשאר החגים עשה כן ומתחלה הוהיר על המועדים כלם בכלל ואמר (ויקרא כ"ג ד') אלה מועדי ה' מקראי קדש אשר תקראו אתם במועדם ואח"כ חזר והוהיר על כל אחד מהחגים בפרט ואמר (שמות כ"ג ט"ו) את חג המצות תשמר שבעת ימים תאכל מצות כאשר צויתך למועד חדש האביב ורבים זולתי אלה ובחג השבועות נאמר (שמות ל"ד כ"ב) וחג שבעת תעשה לך בכורי קציר חטים ועוד כתיב (שמות כ"ג ט"ו) וחג הקציר בכורי מעשיך ואע"פ שכבר תלה החג הזה ביום חמשים ממחרת להבאת העומר התנופה שהוא יום י"ו בניסן ואמר (ויקרא כ"ג ט"ו) וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עמר התנופה לא הספיק לו זה עד שהוצרך לבא מצד אחר ר"ל מן הכתובים שזכרנו ולהוהיר עליו לעשותו בזמנו הראוי לו מפרקי שנת החמה כמו שאמר (שמות ל"ד כ"ב) וחג שבעת תעשה לך בכורי קציר חטים וכן עשה לגבי סוכות ר"ל שאע"פ שקבעו הכתוב בחודש השביעי ואמר (ויקרא כ"ג ל"ד) בחמשה עשר יום לחדש השביעי הזה חג הסכות שבעת ימים לה' וקראו לפי כן חג האסיף ואמר (שמות כ"ג ט"ו) וחג האסף בצאת השנה ועוד אמר (שמות ל"ד כ"ב) וחג האסיף תקופת השנה הרי שמכל זה רמז הכתוב לעבור השנה והוהיר עליו ובשביל זה הוא שהוצרכנו לסדר מחזורות הלבנה האלה של י"ט שנה ולסדר בהן את שבע השנים המעוברות על סדר נכון האמור **ודע** כי לפי הנראה מדברי ר"ול בעיבור השנים כשהיתה סנהדרי גדולה קיימת לא היו ב"ד אז עושין בעבור השנים ע"פ הסדר של גו"ח אדו"ט בלי חילוף כמו שאנו עושין בזמן הזה וגם לא על סדר אחר ידוע אלא זקני ב"ד הגדול שבבית הועד מעברין את השנים

לבריאה	ליציאה		
16	1	פסוקה	**ועתה** כדי להראותך איך הוא סימן ב'
17	2	חעוברת	ד' ז' י' י"ב ט"ו י"ח זה החישוב בעבור השנים
18	3	פסוקה	ביציאת מצרי' מסכים עם סימן גו"ח אדו"ט
19	4	חעוברת	האחר האמור לבריאת עולם בעבור השנים
1	5	פסוקה	ופשוטן חקקתי העגול הזה (לחמ הפ"ע תחת
2	6	פסוקה	העגול עשיתי לוח קטן כזה והוא הוא) המורה
3	7	חעוברת	והמעיד על אמיתת דבר הזה וערכתי בו כל
4	8	פסוקה	שנה ושנה מהמחזור לפי החשבון הא'
5	9	פסוקה	מכוונת נוכח השנה שנכחה לפי החשבון
6	10	חעוברת	האחר והנך רואה בעיניך איך הם השנים
7	11	פסוקה	הפשוטות מזה באות נוכח השני' הפשוטו'
8	12	חעוברת	מזה והמעוברו' כמו כן באות נוכח המעוברו'

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/19

כפי הנראה להם ע"י סימנים שהיו מסודרים ולצורך השעה שהיה על המנהג הזה שאומר הנשיא היה מזמין לשבעה מחביריו שירצה מאחרי ר"ה ואילך ונושאים ונותנים בדבר ורואין אם השנה ההיא צריכה לעבר או לא אבל לא מצד חשבון התקופה בלבד אלא גם מצד סימנים אחרים שהיו מסודרים בידם לזה הענין כמו שאמר בסנהדרין (י"א א') אין מעברין את השנים אלא במזומנים לה ומעשה בר"ג שאמר השכימו לי שבעה מכם השכים ומצא שם ח' אמר מי הוא זה שעלה שלא ברשות ירד עמד שמואל הקטן על רגליו ואמר אני הוא שעליתי בלי רשות ולא לעבר השנים עליתי אלא ללמוד הלכה למעשה אמר ר"ג שב בני שב ראוין כל השנים לעבר על פיך אלא שכך אמרו רז"ל אין מעברים את השנים אלא במזומנים לה ותנן התם (שם) אין מעברין את השנה אא"כ היתה צריכה לעבר מפני הגשרים ומפני הדרכים ומפני תנורי פסחים ומפני גליות ישראל שנעקרו ממקומן ועדיין לא הגיעו אבל לא מפני השלג ולא מפני הציגה ולא מפני גליות ישראל שלא נעקרו ממקומן ותנן עוד (שם) אין מעברין את השנה לא מפני הגדיים והטלאים שלא הגדילו ולא מפני הגוזלות שלא פרחו אבל עושין אותן סעד לעבור השנה כיצד מעשה בר"ג הזקן שהיה יושב ע"ג מעלה בהר הבית ויוחנן סופר לפניו ושלש אגרות חתוכות ומונחות לפניו אמר טול אגרתא חדא וכתוב לאחנא בני גלותא דכבל ולאחנא בני גלותא דמדי ושאר גלוותא שלמכון ישגא לעלם מחודענא לכון דגוליא רכיכין ואימריא עדקין והימנא דאביבא לא מטא ושפירת מילתא באנפיי ובאנפי חבריי ואוספנא על שתא דא תלתין יומין ותניא (שם) על שלשה סימנים מעברין את השנה על האביב ועל התקופה ועל פירות האילן ותניא (שם) אין מעברין את השנה אלא ביהודה מ"ט אמר קרא (דברים י"ב ה') לשכנו תדרשו וכו' כל דרישות לא יהיו אלא בשכנו של מקום ותניא (שם י"ב א') אין מעברין את השנה בשני רעבון ואין מעברין אותה בשביעית ולא במוצאי שביעית ועוד אמרו (שם י"ב ב') אמר רב יהודה אמר רב אין מעברין את השנה אלא אם כן היתה התקופה חסירה רובו של חודש וכמה רובו של חודש י"ו יום דברי ר' יהודה ר' יוסי אמר כ"א יום ושניהם מקרא אחד דרשו (שמות ל"ד כ"ב) וחג האסיף תקופת השנה מר סבר כולו חג בעינן בתקופה חדשה ומרסבר מקצת חג בעינן בתקופה חדשה **ואתה** תראה מן ההלכות האמורות למעלה שלא היו ב"ד סומכין על חשבון התקופה בלבד בעבור השנים כלומר שלא היו נוהגים בו על סדר גו"ח אדו"ט לעולם בלי חילוף אלא כפי הנראה להם לפי צורך השעה שהיו נוהגים בזה בזמן הראשון כמו שאמרנו וי"א שלעולם היה עיקר העיבור תלוי בחשבון גו"ח אדו"ט אלא התורה נתנה רשות לב"ד להחליף בו לצורך השעה וכפי הנראה להם שנאמר (ויקרא כ"ג ד') אלה מועדי ה' וגו' אשר תקראו אתם במועדם הרי תלה המועד בקריאה ואע"פכ היו נוהרין שלא לפחות מז' שנים מעוברות בבל מחוור ולא יוסיפו עליהם ככה היה הדין נוהג בעבור השנים בזמן הראשון ואמר במכילתא ר' יאשיה אומר מנין שאין מעברין השנה אלא בב"ד הגדול שבירושלי' ת"ל (שמות י"ב ב') ראשון הוא לכם דברו אל כל עדת ישראל אבל כשנעקרה סנהדרי גדול' מירושלי' וזה היה מ' שנה קודם החורבן כמו שאמרו (שבת ט"ו א') מ' שנה עד שלא חרב הבית גלתה סנהדרין וישבה לה בחנות ומכאן ואילך היו ב"ד מחשבין ועושין על פיה בעבור השנים הואיל ולא היה אז להם לחוש בדבר אחר זולתי התקופות כי הא דרב הונא בר אבין ששנה ההלכה הואת כמו שאמרתי למעלה הוא שאין לחוש בעבור השנים אלא שיחול י"ו בניסן בתקופה חדשה כמו שחל בשנת יציאת מצרים אבל כשתמשך תקופת טבת ולא תחול אלא לאחר סוף י"ו יום מחודש [שלישי] לשבט אז יש לעבר השנה ההיא ותדחה התקופה ותחול באדר השני ויבא לו אז יום י"ו בניסן ויחול בתקופה חדשה כראוי וכן מנהג הזה בכל שנה מעוברת אבל אם חלה התקופה הואת אפילו ביום י"ו לניסן כמו שכן היא חלה בכל שנת י"ו למחזור וכ"ש אם תחול קודם לכן כמו שכן היא חלה בשאר השנים הפשוטות אז אינה צריכה עבור דקי"ל (סנהדרין י"ג א') דיום תקופה מתחיל ובשביל זה הוא שנפטרה שנת י"ו מהעבור וזה יודע לך ע"י לוח תקופת רב אדא ועוד נוכל ללמוד העקר הזה מהא דאמר רב יהודה אמר רב (שם) אין מעברין את השנה אלא אם היתה התקופה חסירה רובו של חודש וכו' כלומר אין לעבר שנה פלונית אלא כשנחשב ונמצא כי יעבור כ"א בתשרי משנה הבאה ועדיין התקופת שלה לא חלה כל שימשך זמן תקופת תמוז של שנה פלונית החיא שעברה עד סוף יום כ"א מתשרי הבא או יותר כר' יוסי כמו שכן יארע בכל שנות העבור לולי העבור והטעם מפני שיספיק שיחול אפילו מקצת חג הסכות בתקופה חדשה ויום התקופה מתחיל ואם תמשך תקופת תמוז של שום שנה ותתאחר עד לאחר כ"א יום מתשרי הבא או יש לעבר השנה כיון דליכא אפילו מקצת חג בתקופה חדשה וזה גם הוא יתבאר לך מלוח תקופת רב אדא אם תתבונן ותראה כי לולא אדר הראשון שאנו מכניסין בשנת העיבור כי תקופתה היתה נמשכת בשנה ההיא עד לאחר יום שביעי של ערבה משנה הבאה **ועתה** ראה איך היא ההלכה הואת של רב מסכמת עם של רב הונא בר אבין ר"ל כי שתיהן הן מעידות זו על זו ויוצאים לענין אחד כי התאחרות תקופת טבת של שום שנה עד לאחר סוף יום י"ו בניסן יגרום שתמשך תקופת תמוז של אותה שנה ותתאחר עד לאחר כ"א יום מתשרי הבא מפני כן תהיה שנה זו צריכה לעבור הן מטעם ההלכה האחת כמו מטעם ההלכת חשנית וזה כי אם נקח זמן שתי תקופות לדעת רב אדא שהוא כמו שהתבאר קפ"ב יום וי"ד שעות תרל"ח חלקים ס"ב רגעים ונצרף אותו לסוף יום י"ו בניסן יוציאנו החשבון ליום כ"ב בתשרי ואם לא ימשכו להם כ"כ אז אין לעבר כמו

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/20

שיארע בשנת י"ו למחזור שתקופת טבת נמשכה בה ע"ד חלקים משעה ד' מיום י"ו בניסן ותקופת תמוז נמשכה בה ע"ד חלקים משעת י"ד מיום כ"א לתשרי ולפי שלא נמשכה עד סוף היום נמלטה שנת י"ו מהעבור ובשאר הפשוטות תחול בהם תקופת ניסן קודם יום י"ו ממנו ותקופת תשרי קודם יום אחד ועשרים ממנו והנה שנת שמינית למחזור הוצרכנו לעבר אותה מפני שתקופת טבת נמשכה בה ע"ד שעות וחלקים מיום י"ו לחודש השלישי לשבט ותקופת תמוז נמשכה בה כמו כן עד לאחר היום העשרים ואחד הנה נתבאר כי על פי כל אחת משני ההלכות שזכרנו הוא מיוסד ·

פרק שלישי בהצעת העיקרים והיסודות שאנו צריכים להם בתקון המולדות על פי החשבון הכונה בתקון מולד החוד' כמו שאמרנו בשעבר היא לכוון ולידע באיזה חלק מאיזה שעה מאיזה יום מימי השבוע יחול רגע המולד ההוא וזה כמו שאמור וכפי מה שיתבאר הוא לצורך קביעת ר"ח והמועדים בזמנם הראוי לו והתקון הזה צריך להציע לו ג' עיקרים ושני למודים **העיקר הראשון** הוא שניסד בכאן ונציע כי לרגע תחלת הלילה במקום טבור הארץ שכבר ידעת והכרת איזה הוא הן מתיחסות שעות סימן המולד וחלקיו ר"ל כשנחשב לתקן את המולד ויוציאנו החשבון לומר הוא א' ו' תק"מ ע"ד משל כי הענין בזה הוא בכדי חצי שעה אחר חצות ליל מוצאי שבת במקום טבור הארץ חל או יחול רגע מולד החודש ההוא וכעין זה ה"ה בזה גם בתקון עתי התקופות ורוב שאר החישובים שאחשוב להם סתם בספר הזה וצורך הצעת העיקר הזה ותועלתו היא כדי לחשב על פיו על דרך שתלמוד במקום אחר ולכוון ולידע עת כל איזה מולד או התקופה שתהיה מתי תחול בירושלים ע"ד משל או בטוליטולה או באיזה מקום אחר שיהיה מהיום או מחלילה לשם והוצרכתי להציע העקר הזה בכאן מפני שראיתי כי גדולי המחברים כגון רב חסאן הדיין ז"ל ור' יצחק בן רקופיאל ז"ל והרב ר' אברהם בר חייא ז"ל יסדו בחבוריהם ואמרו כי על קצה מזרח הקו השוה יסדו לנו קדמונינו ז"ל חשבון המולדות והתקופות ואני מתחלה וקודם חבורי זה סמכתי עליהם בזה כשראיתי כי הם תלו סברותיהם זו ולמדו אותם מטעם ההלכה החיא האומרת (ר"ה כ' ב') נולד קודם חצות בידוע שנראית סמוך לשקיעת החמה וכו' כמו שמפורש בספריהם עד שמצאתי כי הרב ר' יצחק בר ברוך ז"ל בטל סברתם בפירוש ההלכה הואת והנה בעל ספר הכוור ובעל ספר המאור ז"ל יאמרו כי מטעם ההלכה הואת שלנולד קודם חצות ילמדו בהם כי על ירושלים או על אמצע א"י יסדו לנו קדמונינו ז"ל חשבון המולדות והתקופות או נסתפקתי בדבר ובאתי וחקרתי עליו מדרך עיון הלקיות הלבנה כפי מה שיתבאר להבא ומצאתי שעל מקום טבור הארץ כמו שהצעתי הוא מיוסד חשבון עתי התקופות והמולדות ועוד הוצרכתי לברר העת מהיום ולומר כי לתחלת הלילה לשם הם מתיחסים סימני המולדו' והתקופו' מפני שמצאתי כי רוב המחשבים לעתי הקבוצים והתקבלות ועתי הלקיות ושאר המאורעות ראו להגביל היום מימי השבוע ולשום אותו מנוי מרגע חצות אתמולו ועד רגע חצות היום שלו ויש מי שראה לשום תחלת היום מרגע חצות הלילה במקומו ואלו עשו זה לצורך גדול מצורך אומנותיהם וכבר עוררתיך לקצת הטעם הזה בשעבר והם עם זה לא הסכימו כלם ליחס העתים למקום אחד ידוע אלא זה ראה ליחס את זה למדינה פלונית וזה האחר מיחס אותה למדינה פלונית האחרת והנה רבינו משה ע"ה ראה ליחס חשבונותיו לתחלת הלילה באקלים ירושלים ואמר בזה הלשון (הלכות קה"ח פרק י"א הלכה י"ו) העקר שממנו התחלנו לחשב הוא תחלת ליל חמישי שיומו חוא ליל שלישי לניסן משנת ארבעת אלפים תתקל"ח שנים ליצירה שחיא שנת י"ז למחזור ר"ס ולפי שהראיה הואת לא תחיה אלא בא"י לפיכך עשינו כל דרכי החשבון בנויים על עיר ירושלים והמקומות הסובבים אותה בכמו ו' או ז' ימים ע"כ הם דבריו ז"ל בזה הענין ואני כמו כן איסד בכאן כמו שאמרתי למעלה ואציע כי על מקום טבור הארץ ולתחלת הלילה לשם הם מיוסדים חשבונות המולדות והתקופות במלאכת העבור ועל העיקר הזה אני סומך בשאר החשובים שאחשוב להם בספר הזה **והעיקר השני** אין בו שום מחלקות בין בעלי מלאכת העבור הוא שמדת זמן החודש האמצעי שעליו הם נמנין חדשי העולם הוא כ"ט יום וי"ב שעות ותשצ"ג חלקים מתת"רף בשעה ועל העיקר האמיתי הזה נתיסדו ונבנו הלוחות הערוכים לתקן עתי המולדות על פיהם כפי מה שיתבאר במקומו **והעיקר השלישי** ואין בו כמו כן מחלוקת בין בעלי מלאכת העבור והוא עיקר בהר"ד וענינו הוא שקדמונינו ז"ל שהיה להם במחקרם או מדרך הנבואה וידעו כי רגע מולד ניסן הראשון שהיה בעולם לדעת האומרים כי בניסן נברא העולם חל בתשעה שעות תרמ"ב חלקים מליל רביעי מששת ימי בראשית כלומר שסימנו היה ד' ט' תרמ"ב ותחלת יום ראשון שבו נברא העולם לפי הדעת הואת היה לפי זה בכמו כ"ו יום ושלש שעות קנ"א חלקים ממולד אדר שעלה במחשבה כאלו היה קודם ניסן וכמו כן ידעו שרגע מולד תשרי הראשון שהיה בעולם והוא המולד הראשון לדעת האומר כי בתשרי נברא העולם חל בסוף י"ד שעות מיום ששי ששת ימי בראשית כלו' שסימן מולד תשרי ההוא היה ו' י"ד ותחלת יום ראשון של יצירה לפי הדעת הואת חל לאחר מולד אלול הקודם במחשבה לתשרי זה בכמו כ"ג ימים וכ"ב שעות ותשצ"ג חלקים ולפי שרז"ל נהגו ליסד ולאמר שיום אחד בשנה חשוב שנה וכ"ש הששה חדשים ויותר לפי האחד או אפילו החמשה ימים ויותר לפי הדעת השנית שעברו מחשנה הזו לפיכך כדי להתחיל במנין זמן העולם משנה זו שהששה חדשים לפי הדעת האחת והחמשה ימים לפי הדעת השנית חוו ממנה ותקרא שנת תוחו כלו' כדי להכניסם במנין שנות ימות העולם ונתחיל

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/21

במנינה מיולד תשרי שלה אע"פ שלא היה ולא בא לעולם לפי כל אחת משתי הדעות לפיכך באו להם וחשבו למפרע ע"פ סימן ד' ט' תרמ"ב בהשליכם ממנו ב' ד' תל"ח שהוא מותר ו' חדשים על שבועי ימים או ע"י סימן ו' י"ד בהשלכת ממנו ד' ח' תתע"ו שהוא מותר זמן י"ב חדשים על שבועים שלמים ויצא לנו ועלה בידינו שסימן מולד שנת תוהו זאת ר"ל מולד תשרי שלה היה להיות בהר"ד ושמו הסי' הוה עיקר מיוסד לתקון המולדות שהיו ושיהיו מעולם ועד עולם כלומר כדי להתחיל ממנו וליחס אליו עת כל מולד ומולד שנרצה כפי מה שתלמוד בפ' שאחרי זה עד שיהי' סימן בהר"ד הוא סימן מחזור ראשון שהיה בעולם כלו' מולד סימן תשרי של שנה ראשונה שלו ויהיה לפי כן סימן ו' י"ד הוא שנת ב' שלו ודע שאין שום מחשב בעולם לעתי המאורעות שאינו צריך להיות מסודרים בידו כעין שלשת העקרים האלה.

הלימוד הראשון משני הלימודים שזכרנו תחלה הוא כי הרבה נצטרך בתקון המולדות והתקופות לקבץ שני סימנים או יותר ולחברם יחד כדי לידע הסימן המתילד מהם וזה יאות שיהיה כפי המשל הזה שאציע לו שים שכוונתינו היא לקבץ שלשת סימני ב' ו' תרכ"ב ה' י"ג תקצ"א א' ח' שע"פ אלה כדי לידע הסימן המתילד מהם יותר על שבועים שלמים נסדר אותם ככה כמו שהם בצורה הזאת ר"ל הימים נוכח הימים והשעות נוכח השעות והחלקים נוכח החלקים ונתחיל ונקבץ

ב'	ו'	תר"כב	החלקים תחלה יהיה אלף תק"צב ונפריש מהם אלף ושמונים לכדי שעה אחת
ה'	י"ג	תק"צא	ונצרף אותה למספר השעות ונכתבנו על
א'	ה'	שע"ט	ראשן והנשאר והוא מספר תק"יב נחזיק בו ונכתבנו תחת החלקים ושוב נקבץ
ב'	ד'	תק"יב	השעות יהיה עם השעה שצרפנו אליהם כ"ח נפריש מהם הכ"ד ליום א' ונצרפו למספר הימים ונכתבנו על ראשם ישאר בידינו ד' שעות ונכתוב אותם תחת השעות ונשוב ונחבר הימים יהיה עם היום שצרפנו אליהם תשעה נשליך השבעה מהם כנגד ימי השבוע אחר שאין לחוש לו בחשוב הזה ישאר מהם ב' ימים נכתוב אותם תחת הימים ונאמר כי סי' ב' ד' תק"יב הוא שנתילד לנו משלשת הסימנים הממוצעים ההם ואם יזדמן שיהיה מספר ימי הסימן המתילד ההוא ז' נחזיק בהם ויהיה או מספר ימי המתילד ככה וכעין זה יאות שנחשב בחבור כל שני הסימנים או שלשה או יותר שנצטרך לחברם כדי לידע הסימן המתילד מהם הן בתקון המולדות או התקופות.

והלימוד השני הוא כי לפעמים נצטרך להשליך שום סימן ידוע כדי להחזיק בנשאר ונקל הוא החשוב הזה כשהם ימי הסימן המושלך ממנו ושעותיו וחלקיו עודפים על של מושלך כיון שאינו בלתי שנפחית המועט מכל מין מן המרובה ונחזיק בנשאר וזה כגון שנצטרך להשליך סימן ב' י"ד תר"נב מהסימן ה' י"ח תת"קל או יאות שנכתוב סימן המושלך תחת סי' ה' י"ח תת"קל ממנו כזה ב' י"ד תר"נב ונשליך כל מין ממינו ויהיה או הסי' ה' י"ח תת"קל המושלך ג' ד' רע"ח ג' ד' רע"ח

אבל כשיזדמן להיות הסימן המושלך עודף על הסימן המושלך ממנו וזה כגון שנצטרך להשליך סי' ד' ט"ו תר"ס [מן סימן] ג' י"ב שנ"ב או אין דרך חשובן נקלה כ"כ וכך יאות שיהיה נכתב כמו כן הסי' המושלך מכוון תחת הסי' האחר המושלך ממנו כמו שהם בצורה האחרת

כואת	ד'	ט"ו	תר"ס ונתחיל להשליך מספר תר"ס מן
ג'	י"ב	שנ"ב	שנ"ב ולא נוכל נקח שעה אחת מן
ה'	כ'	תש"עב	השעות הסימן המושלך [ממנו]

ונחלוק אותה לחלקיה ונצרף אותה למספר שנ"ב ומהנקבץ נשליך מהם סימן תר"ס החוא וישאר בידינו תש"עב נכתב אותה תחת החלקים ושוב נשליך ט"ו שעות מן י"א ולא נוכל ולפיכך נקח יום אחד מימי הסימן המושלך ממנו ונחלק אותו לשעותיו ונצרף להם הי"א שעות שנשארו לנו ונשליך מן הנקבץ הט"ו שעות ישאר כ' שעות נכתב אותה תחת השעות ונשוב להשליך הד' ימים מהכ' ימים הנשארים ולא נוכל ונצרף עליהם ימי השבוע אחד ונשליך מהנקבץ אותם ד' ימים ישארו להם ח' ימים נכתב אותם תחת הימים ונאמר כי סימן ה' כ' תש"עב הוא הסימן שבקשנו לידע ואם תתבונן בטעם החשוב הזה תמצא כי אינו אלא לחזור לאחור ביומי השבוע מרגע הסימן המושלך ממנו ולהתגלגל אחורנית כדי מספר ימי הסימן המושלך ושעותיו וחלקיו ולפיכך אנו יכולים לחשב לזה ע"ד אחרת יותר נקלה ממנה והיא שנתכוון לסי' המושלך ממנו ונשליך אותו מכדי שבעת ימים והנשאר נצרף אותו לסי' המושלך ממנו ויהיה או הנקבץ החיא מה שבקשת לידע.

פרק רביעי בלימוד דרך תיקון המולדות ע"פ החשבון כבר אמרנו כמה פעמים כי הכוונה בתקון המולד הוא לידע ולהכיר באיזה חלק מאיזה שעה מאיזה יום מימי השבוע יחול ועתה כשנקח זמן חודש הלבנה האמצעי שכבר ידעת ונשליך ממנו שבועי הימים השלימים יהיה או המותר יום אחד י"ב שעות תש"צג חלקים הלכך בכדי זה הוא מתגלגל רגע מולד החודש והולך לפנים בזמן ימי השבוע עד רגע מולד החודש הבא אחריו נמצא כי כשיהיה לנו ידוע סי' מולד שום חודש ידוע מאיזה צד שיהיה ונצרף אליו הזמן הזה של א' י"ב תש"צג יצא לנו מכוון ויעלה בידינו סי' מולד החודש הבא אחריו בסמוך לו וזה נכוון שיהיה סימן מולד החודש הידוע החוא ג' י"ח של"ב ע"ד משל נצרף אליו א' י"ב תש"צג ונאמר כי סימן ה' ו' מ"ה הוא סי' מולד החודש הבא אחריו בסמוך ועל המנהג הזה אנו יכולים להתחיל אפילו מסימן בהר"ד המיוסד ונחשב ע"י סי' א' י"ב תש"צג ונכוון ונדע סימני מולדות החדשים כולם זה אחר זה עד סוף העולם

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/22

וזה לפי האמת הוא החשוב הפשוט והמספיק לתקון מולדות חדשי העולם אך להקל החשבון ולהקריב ולא נצטרך בו לחשב לאלפי החדשים ולרבבות באנו וחשבנו ומצאנו כי מותר זמן חדשי שנה פשוטה על שבועים שלמים הוא כדי סימן ד' ח' תת"עו ושמותר שנה מעוברת הוא סימן ה' כ"א תק"פט ועל המנהג הזה חשבנו ע"י סימן א' י"ב תש"צג וידענו סימן מותר חדשי לבנה כולם זה אחר זה וכן חשבנו ומצאנו סימן מותר המחזור כלם והם רל"ה חדשים ב' ימים י"ו שעות תק"צה חלקים וע"י כן ידענו סימן מותר שנות המחזור כולן זה אחר זה על סדרן הלכך כשיהיה לנו ידוע מאיזה צד סימן שום שנה פשוטה והוא מולד תשרי שלה נצרף אליו סי' ד"ח תת"עו האמור ויעלה בידינו סימן מולד השנה הבאה אחריה בסמוך לה וכן כשנדע מולד שום שנה מעוברת נצרף אליו ה' כ"א תק"פט האמור יעלה בידינו סימן מולד השנה הבאה אחרי' בסמוך לה וכן על המנהג [הזה] כשיהיה לנו ידוע משום צד מולד שום מחזור והוא מולד תשרי של שנה ראשונה ממנה נצרף אליו סי' בי"ו תק"צה ויעלה בידינו סימן מולד המחזור הבא אחריו בסמוך לה ונמצא שעל הדרך הזאת נוכל לחשב ולידע סימן מולדות מחזורות העולם וסימן מולדות שנותיהם וחדשיהם ואפילו נתחיל מסימן בה"רד ועתה כשתרצה לתקן על המנהג הזה ולידע מולד שום שנה ידוע ע"פ החשבון האמור נתכוון תחלה למספר השנים שעברו מבריאת העולם עד השנה ההיא ולא תהיה היא בכלל ונעשה מהם מחזורות של י"ט י"ט ונשמור מספרם ואם ישאר בידינו מספר שנים פחות מי"ט נשמור אותו וע"י סי' גו"ח אד"וט נחשוב ונדע כמה הן פשוטות וכמה הן מעוברות ונשמר הכל ונתחיל במספר המחזורות ששמרנו ונכפול אותו בסימן בי"ו תק"צה ונכפול התק"צה ונעשה אותו שעו' ונשמור מספרם בידינו והנשאר פחות מתת"רף נחויק בו ונקרא אותו מותר החלקים ונשמור אותן ונשוב ונכפול השעות ונצרף עליהם מספר השעות שעלה בידינו מן התק"צה ונעשה אותם ימים ונשליכם ז' ז' והנשאר בידינו ממספר השעות פחות מן כ"ד והימים פחות מז' ז' נחויק בהם ונסדר שלושת המותרות האלו כראוי ר"ל מספר הימים הנשארים ומספר השעות הנשארות ומספר החלקים הנשארים והסי' ההוא מהם נחבר אליו סי' בה"רד שהוא סי' המיוסד והסי' המתילד משניהם הוא יהיה סימן מולד המחזור שכולל השנה המבוקשת לידע מולדה ונשמור אותו ואחרי זה נשוב למספר השנים הפשוטות ונכפול אותו בסימן ד"ח תת"עו וכמו כן נכפול המעוברות בסי' ה' כ"א תק"פט ונחבר החלקים כולם ונעשה אותם שעות ונשמר מספרם והנשאר פחות מתת"רף נחויק בו ונקרא אותו מותר החלקים והנקבץ נעשה ימים ונשליך מהם ז' ז' ומן השעות פחות מכ"ד נחויק ונסדר שלשת המותרות כראוי ונחבר אותו עם סימן המחזור ששמרנו והסימן המתילד משניהם הוא יהיה סימן מולד שביקשנו לידע אותו ואם נרצה אחרי זה לתקן ולידע סימן מולד שום חודש איזה שיהיה מהחדשים נתכוון למספר החדשים שעברו עד החודש ההוא ולא יהיה הוא בכלל ונכפול אותו בסי' א' י"ב תש"צג ונעשה מן התש"צג שעות והנשאר מהן פחות מתת"רף נחויק והשעות שעלו בידינו מן החלקים נצרף אותו למספר השעות ונעשה מהם ימים ונצרף אותן לימים ונשליך מהם ז' ז' ונחויק בנשאר פחות מז' ז' וכן נחויק במספר השעות שלא הגיעו לכדי יום אחד והסימן הזה נצרף אותו לסימן שנתנו ההיא והסימן המתילד משניהם הוא יהיה סי' מולד החודש ההוא שביקשנו לידע ככה ועל המנהג הזה שבארנו יאות לתקן ע"פ החשבון ולידע סימן מולד כל איזה מחזור שיהיה וסימן איזה שנה שתהיה ממנו וגם סימן מולד איזה שיהיה מחדשיה **ועוד** נוכל לתקן ע"ד אחרת ע"פ החשבון ולידע סימן מולד איזה שנה שנרצה משנות העולם נתכוון למספר השנים שעברו לעולם עד השנה ההיא ולא תהיה היא בכלל ונעשה אותה מחזורות של י"ט י"ט ונשמור מספר הנשאר מהם פחות מ"יט נשמור מספרן ונתכוון למספר המחזורות ונכפול אותו במספר שבעה והעולה בידינו מזה הוא מספר חדשי העיבור שיש במחזורים ההם נשמור אותו ועוד ניקח חודש אחד לכל שנה מעוברת מהשנים הנותרות והנקבץ נעשה אותן שנים פשוטות ונשמור מספרם והחדשים הנשארים פחות מי"ב ונקח מספר השנים הפשוטות שעלה בידינו מחדשי עבורי המחזורות ונצרף אותו למספר שנות העולם שעברו עד השנה ההיא והנקבץ הוא מספר שנים פשוטות שעברו עד השנה ההיא נעשה ממנה מחזורות גדולים של צ' צ' שנה וניתן לכל מחזור מהם יום אחד ושעה אחת שכדי זה הוא מותרו על שבועי ימים ונשמור מספר הימים והשעות העולים בידינו מזה והשנים הנותרים פחות מצ' ניתן לכל חמש מהם עשרים שעות וס' חלקים והעולה מזה נשמור אותו כמו כן ואם ישאר לנו שנים פחות מחמש נחלק אותו למספר חדשיהם ונצרף להם מספר חדשיהם הנותרים ששמרנו תחלה והעולה בידינו ממספר החדשים האלה נכפול אותו בסי' א' י"ב תש"צג והסי' העולה מזה נצרף אותו עם סימן מותר המחזורות ומותר השנים הנותרות ששמרנו ונעשה מן החלקים שעות ומן השעות ימים ונשליך הימים ז' ז' ונחויק בנשאר מהם והנשאר בשעות פחות מכ"ד והנשאר מן החלקים פחות מתת"רף והסי' הזה הוא מותר שנות העולם והחדשים העודפים נצרף עליהם סי' בה"רד והסימן המתילד מהן היא סימן מולד השנה ההיא שבקשנו לדעת וכשנדע מולד השנה נחשוב למולד איזה שיהיה מחדשיה על המנהג האמור למעלה ועוד יש כמה דרכים זולת אלה לתקן המולדות ע"פ החשבון והנם מסודרים בספרי המחברים ועתה הוי יודע כי בעלי מלאכת העבור כדי לחקל החשבון בתקון המולדות עד שלא תקוץ בו נפש המתקן ויבא מפני כן לידי התרשלות או טעות באו להם וחשבו ע"י סי בי"ו תק צה וידעו וכוונו מספר מותר כל מחזורות של י"ט

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/23

שרצו וצרפו אליו סימן בה"רד המיוסד ועלו בידם סימני מולדות המחוורות ההם מתקונו וכמו כן חשבו עוד ע"י סי' ד"ח תת"עו וסימן הכ"א תק"פט האמורים וכוונו וידעו מותר שנות המחזור וחדשי השנה כולם זה אחר זה על סדרם וקבעו הכל בלוחות מתוקנים כמו שתראה אותם ערוכים במאמר הבא ולשם תלמוד דרך החישוב והתקון על פיהם אבל בכאן כדי להקל תקון המולדות ע"פ החשבון הוי יודע כי מותר עשרה מחזורות של י"ט על שבועים שלמים הוא

תק"נ	כ"א	ה'	עשרה מחזורות	
תק"צ	י"א	א'	חמשים מחזורים	
ס'	ט'	ז'	ששים מחזורים	
ק'	כ"ג	ב'	מאה מחזורים	
ר'	כ"ב	ה'	שתי מאות מחזורים	
ש'	כ"א	ב'	ש' מחזורים	
תת"ר	י"ד	א'	אלף מחזורים	
ת"ר	י"ז	ב'	ששת אלפים מחזורים	
תת"ם	ט"ו	ו'	שלשים אלפים מחזורים	
ש"ם	ט'	ב'	ל"ו אלף מחזורים	

וכך היה לי לכתוב בכאן ולסדר מותר שאר העשרות המחזורי' ואחריהם מותרי שאר מאו' המחזורים ולאלפיהם לולא שדעתי לערוך הכל בלוח מיוחד לו מהמאמר הבא אבל עתה הוי יודע תקון מולד המחזור ע"פ המותרות שסדרנו יאות להיותו כפי המשל הזה שאציע לו להיות הכוונה עתה לתקן ע"פ המותרות האלה ולדעת סי' מולד מחזורינו שאנו עומדין בו והוא מחזור

רס"ו נקח סי'	ה'	כ"ב	ר'	שהוא מותר	ר'
	ז'	ט'	ס'	מותר	ס' מחזורים
	ב'	ג'	ש"ל	מותר	ו' מחזורים
	א'	י'	תק"ץ	ונחבר שלשתן ויתילד	

מהן א' י' תק"ץ והוא מותר רס"ו מחזורים נצרף אליו סי' בה"רד שהוא העיקר המיסד ונאמר כי סימן ג' ט"ו תש"צד המתילד משניהם הוא סימן מחזור זה שבקשנו לידע.

שער דע כי לפעמים נצטרך לתקון המולדות למפרע כמו שתכוון לסימן מולד שנתנו ואת הפשוטה ו' י"ט תר"ט ונצטרך לחשב מחמתו ולתקן ולידע מולד השנה שעברה והיא היתה פשוטה ג"כ וזה יאות להיותו כך נתכוון לסימן ו' י"ט תרי"ט זה ונפחית ממנו ד"ח תת"עו שהוא מותר שנה פשוטה ונאמר כי ב' י' תת"כו הנשאר היה מולד השנה שעברה וכן אם יהיה לנו סימן מולד שום מחזור ידוע ונבקש לידע מחמתו מולד המחזור שהיה מלפניו הסמוך לו נקח סימן מולד המחזור הידוע ההוא ונפחית ממנו בי"ו תק"צה ויעלה בידינו סימן מולד המחזור שעבר וכן כשיהיה לנו ידוע מולד שום חודש ונבקש לידע מחמתו סימן מולד שעבר נקח סימן מולד חודש ההוא הידוע ונפחית ממנו סי' אי"ב תשצ"ג ויהיה הנשאר מה שבקשנו לידע ועוד נוכל לתקן המולדות למפרע ע"ד אחרת נתכוון לסימן מולד השנה הידוע ונצרף אליו ב' ט"ו ר"ד שהוא כדי תשלום סימן ד"ח תת"עו לכדי זמן שבוע ויעלה בידינו סימן מולד השנה שעברה אם היא היתה פשוטה ואם היתה מעוברת אז יאות שנתכוון למולד שנתנו ונצרף אליו סי' א' ב' תצ"א שהוא תשלום סימן הכ"א תקפ"ט לכדי זמן שבוע ויעלה בידינו סימן מולד השנה המעוברת שעברה וכן נתכוון לסי' ד' ו' תפ"ח שהוא תשלום סי' בי"ו תקצ"ה לכדי זמן שבוע אחד ונצרף אותו למולד איזה מחזור שיהיה ויעלה בידינו מכוון סימן מולד מחזור שלפניו בסמוך לו וכן אם נקח סימן ה' י"א רפ"ז שהוא תשלום אי"ב תשצ"ג לכדי זמן שבוע אחד ונצרף אותו לסימן מולד איזה חודש ידוע שיהיה ויעלה בידינו מכוון סימן מולד החודש שלפנינו בסמוך לו וכעין הסימנים האלה הם נמצאים לכל מספר מחזורות שיהיו וכל מספר חדשים שיהיו וראוי היה לערוך אותו בלוח מתוקן וענין השער הזה וטעמו כבר נתבאר עקרו בפרק שעבר:

שער ודעתי היא לערוך במאמר הבא שני לוחות מתוקנים ולידע על פיו ולברר סדר גלגול סימן מולד החודש וסיבובו על שעות השבוע וחלקיהן הולך וסובב עד שיחזור למעמדו מימי השבוע שממנו התחיל לסבוב ונבאר באותות ברורים כי שום מולד לא יחזור למעמדו מימי השבוע עד לאחר תש"עב מחזורים וכ' חדשים עוד שמספר חדשי הזמן העצום הזה הוא קפ"א אלף ות"מ חדשים שכדי זה הוא מספר חלקי שעות ימי השבוע וכמו כן יתבאר כי סימן מולדות שום מחזור אינו חוזר למעמדו מימי השבוע ויהיה מולד מחזור כמו כן עד ל"ו אלף ורפ"ח מחזורים שהם שמנת אלפי אלפים ותקכ"ז אלף ותר"פ ירחים והם תרפ"ט אלף שנה ותע"ב שנים ובמאמר הבא אלמדך איך תבוא ותחשוב ע"פ שני הלוחות אלה שזכרנו לכל שום סימן מולד שימסר לך ותדע החודש הראוי לו כלומר שתכיר ע"י החישוב ההוא ותדע איזה חודש הוא הראוי לו מחדשי העולם:

פרק חמישי אבאר בו ואודיע כיצד היה המנהג בזמן הראשון בקביעות ר"ח והמועדים כשהיו ב"ד שבבית הועד מקדשים ראשי חדשים וקובעים המועדים לישראל על פי ראיית הלבנה בחדושה דע כי בראשונה כשהיה ב"ה קיים וזרע הקודש יושבים על אדמתם מחוברים ככוכבי כימה מלכם לפניהם וה' בראשם וגם זמן רב אחרי חורבן בית שני עד שכבה מאור העולם בקרוב מסוף ימי חכמי התלמוד ז"ל ולא נשאר אז ב"ד סמוך בארץ ישראל ללמד ולהורות וזה היה בכמו ארבעת אלפים ור"ם שנה למנין העולם לא היה בכל הזמן הזה דין קבוע ר"ח והמועדים נוהג על פי חשבון המולדות כמו שהוא נוהג בזמן הזה אלא ב"ד הסמוכין שבבית הועד היו אז מקדשין ר"ח וקביעת המועדות לישראל ע"פ ראיית הלבנה החדשה על המנהג שיתבאר בקרוב הואיל ודין זה לא נמסר אלא לב"ד הסמוכים איש מפי איש עד משה רבינו ע"ה ומשה ואהרן ע"ה נצטוו ע"ו תחילה כשנאמר להם (שמו' י"ב ב') החדש הזה לכם ראש חדשים כלומר דין עדות החודש לא

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/24

יהיה מסור אלא לכם ולעומד במקומכם לדורות ור"ול למדו עוד ממקרא זה (מנחות כ"ט א') שמשה רבינו ע"ה נתקשה בדין קדוש החודש ולא הבין משפטו עד שהראה לו הק"בה באצבע דמות הלבנה בחידושה ואמר לו כזה ראה וקדש ועוד אמרו כי סמוך לשקיעת החמה נאמרה לו פרשה זו שאז ולא קודם לכן ולא לאחר מכן כמו שידעת היא נראית הלבנה החדשה והיא בתכלית הדקות שהוא אפשר שתראה! עליו ובמקום אחר אמרו רז"ל (פסיקתא) החדש הזה לכם הה"ד נפלאותיך ומחשבותיך אלינו כל אותן השנים עד שלא יצאו ישראל היה הק"בה יושב ומחשב ומעמר שנים וקובע ומקדש חדשים כיון שיצאו ישראל ממצרים אמר להם לשעבר היו בידי מכאן ואילך הרי הם מסורים בידכם ה"ה דכתיב החדש הזה לכם וישראל כולם נשמעין לב"ד ועושים על פיהם במשפט הזה ובשאר דיני תורה ולא היו יכולין ולא רשאין לעבור על דבריהן משום שנאמר (דברים י"ז י') ועשית על פי הדבר אשר יגידו לך מן המקום וכתיב (שם) לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל ור"ול הפליגו מאוד בזה הענין ואמרו (ספרי) שאפילו יאמרו על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין אין לך לסור מדבריהם ואמר בפרשת המועדות אתם שלש [פעמים] כלומר אתם אפילו שוגגים אתם אפילו מוטעים אתם אפילו מוידים וכגון מעשה בר"ג ור' יהושע האמור במס' ר"ה (כ"ה א') שלח ליה ר"ג לר' יהושע גוזרני עליך שתבוא אצלי במקלך ובתרמילך ובמעותיך ביום כיפורים שחל להיות בחשבונך הלך לו ר' עקיבא ומצאו מיצר אמר יש לנו ללמוד שכל מה שעשה ר"ג עשוי שנ' אלה מועדי ה' אשר תקראו אתם במועדם בין בזמנם בין שלא בזמנם אין לי מועדות אלא אלו הלך לו אצל ר' דוסא בן הרכינס וכו' הרי שדין תורה שיקראו ב"ד ר"ח והמועדי' ע"פ ראית הלבנה בחדושה ושלא לסור מהוראת' וטעם דבר זה וסודו כמו שהודעתיך בשעבר הוא כדי להיות לתחלת החוד' וראשיתו אות ברורה נכרת ברקיע מראה אותה ומעידה עליה והיא הקשת הדקה הנראית בלבנה כמו חוט של זוהר בתחילת ליל שלשים לחודש הישן המנוי ע"פ ראית הלבנה וזה כמו שאמרתי הוא כדי שיהיו חדשי השנה לצורך קביעת יום הכפורים ושאר המועדים מנויים מערב ועד ערב מדין תורה וזה כי עת ראיית הלבנה החדשה בסוף יום כ"ט לחודש הישן הוא תחלת החודש הנכנס וראשיתו המנוי ע"פ הראייה ר"ל כי מאז יש להתחיל החודש הנכנס ולמנות כ"ט ימים שלמים ואם תראה הלבנה בסוף יום כ"ט ההוא ותתקיים העדות בו ביום כפי מה שתדע בקרוב אז ומפני כן היו קובעים ר"ח הבא ביום המחרת שהוא יום ל' לישן ויהיה החודש הישן ההוא עשוי מן כ"ט יום ויקרא חסר כמו שהודעתיך ענין זה בשעבר ואם תתעכב הלבנה החדשה ולא תראה בסוף יום כ"ט לישן אז היו ב"ד מצרפין יום ל' ההוא ומלוין אותו לחודש הישן ועושין אותו מלא מל' יום ויקרא חודש מעובר וקובעין ר"ח הנכנס ביום המחרת שהוא כבר יום ל"א לישן ומתחלת ליל ל"א זה יתחילו למנות לחודש ההוא הנכנס.

ודע כי לא היו ב"ד נוקקין לראות הלבנה החדשה אלא בתחילת ליל ל' לישן המנוי ע"פ הראיה שאז הוא ספק שתראה שקודם לכן אינו אפשר שתראה מפני עוצם דקותה ומפני אור היום שתוקף עליה ומכהה אורה ולאחר מכאן היא כבר שקעה אחרי החמה עוד ואינה נראית עד סוף יום ל' והיא אז כבר נראית באותה ליל נכרת ומפורסם לכל ולפי כן אין להוקק לה **ודע** כי הלבנה הנראית בסוף יום כ"ט לישן כפי שאמרנו היא ירח הנראה בזמנו והמתעכבת ואינה נראית עד סוף יום ל' לישן תקרא ירח שנראה בליל עבורו ועתה אשוב לברר ולהודיע עניני הפרק ואומר שמנהג ב"ד בקבועי ר"ח וקבועי המועדות לישראל בכל זמן הראשון ההוא ע"פ ראית הלבנה בחידושה כפי מה שאמרנו היה על המנהג הזה שאראך משפטו בחודש תשרי וממנו תקח דוגמא לשאר החדשים והוא כי ב"ד שבבית הועד והוא המקום מא"י שבו היו גדולי החכמים הסמוכים נמצאים היו מחשבין בתוך ימי חודש אלול או קודם לכן ורואין מצד מנהג תהלוכות שתי המאורות ומצבם ברקיע זה אצל זה בסוף יום כ"ט לאלול באמצע א"י וגם מצד פאות מערב הלבנה ומדתה בעת ההיא וגם מצד מרחקו או ממרכז הארץ ע"ד שהודעתיך בשעבר או שמא ע"ד אחרת יותר נכוחה ומכוונת שהיתה ידועה אצלם ויודעים אם היא הלבנה של תשרי ההיא יכולה להראות בתחלת ליל ל' לאלול באמצע א"י או לא ואם ימצאו מצד חשבונם ההוא שהיא יכולה להראות לשם בתחילת ליל ל' ההוא אז היו מוהירין את העם ומצוים עליהם לנהוג קודש ביום ל' לאלול ההוא כלומר שיבטלו בו ממלאכת עבודה הואיל ואפשר הוא לקבוע בו י"ט של ר"ה והם ר"ל ב"ד היו ממתינים עד כדי סוף יום כ"ט לאלול ההוא ומצפין בסמוך לערב הן ע"י עצמן או ע"י אנשים זריזים מבני בית הוועד ואם יזדמן שתראה הלבנה החדשה ההיא לשם בסוף יום כ"ט ההוא אז ותתקיים העדות בפניהם ויגמר דינה קודם חשיכה ופלא הוא שיהיה זה אז הגדול שבהם עומד ומקדש יום מחר שהוא יום ל' לאלול וקובעו י"ט של ר"ה ואומר מקודש וכל העם עונין אחריו ואומרים מקודש ויום ל' זה לאלול הוא יהיה לשם ר"ל בבית הוועד י"ט של ר"ה וממנו יתחילו למנות ליום כפורים והסכות והשמיני של חג ואם לא יספיקו לגמור דין הראיה עד שחשיכה וכן היה הדין נוהג בזה ברוב אז היו ב"ד משכימים למחר שהוא בוקר של יום ל' לאלול וגומרין את הדין ומקדשין אותו לי"ט וממנו כמו שאמרנו יתחילו למנות ליום כפורים ולסוכות ולשמיני של חג ואם לא נראית הלבנה החדשה בתחלת ליל שלשים ההוא בבית הוועד אז לא היו ב"ד מתיאשים מלקדש יום שלשים ולקובעו י"ט אלא יושבין כל יום ל' ההוא וממתינים אולי יבואו להם בו ביום עדים מהמקומות שסביבותיהם ויעידו בפניהם ויאמרו שהם

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/25

ראו אמש את הלבנה החדשה ומספק זה היו בני הוועד וישראל כולם נוהגים קודש ביום ל' לאלול ועושין אותו י"ט ואם יבואו להם עדים ויעידו בפניהם שהם ראו אמש את הלבנה ותתקיים העדות ותגמר דינה ביום ל' ההוא בעוד יום או היו ב"ד עומדין ומקדשין יום ל' ההוא וקובעין אותו ר"ה וממנו יתחילו למנות ליום הכפורים והסוכות והשמיני של חג הואיל וכבר נראית הלבנה בתחלת לילו ויום ל' זה שנתקדש ונקבע בו ר"ה כפי זה שאמרנו הוא לבדו יהיה י"ט של ר"ה של בית הוועד לבדם ולמחרתו יהיה להם חול אבל שאר בני המקומות ואפילו אותם שנראה להם הלבנה בתחלת ליל ל' ההוא היו נוהגים קודש גם ביום מחרתו שהוא כבר יום ל"א לאלול כי מי זה יודעים אם נגמר הדין ביום ל' וקדשו אותו ב"ד לר"ה או לא הואיל ואין שלוחי ב"ד יכולין לצאת ולילך בי"ט ולהודיע ללמדך שאין הראיה קובעת אלא ב"ד שקובעין ע"פ עדי הראיה כיון שלהם נמסר דין זה כמו שאמרנו ואם כשישבו להם ב"ד והמתינו לעדים כל יום ל' ולא באו כלל או באו ולא הספיק שיגמר דין עדות עד שחשיכה או שנתברר לב"ד בתחילה כי אין הלבנה יכולה להראות בסוף יום כ"ט מפני עוצם דקותה ובשכיל זה לא ישבו להמתין לעדים או היו ב"ד משכימים ביום המחרת שהוא יום ל"א לאלול וקובעין אותו ר"ה וממנו יתחילו למנות לי"ה והסוכות ושמיני של חג ויהיה או אלול שעבר מלא עשוי מל' יום,ובני המקומות כולם שהיו שלוחי ב"ד מגיעין אליהם וכ"ש בני בית הוועד היו או עושין כל אחד מהמועדים יום אחד בלבד ככתוב בתורה הואיל וידעו בוודאי והכירו את היום שקבעו בו ב"ד ר"ה אבל יום טוב של ר"ה הכל היו עושין אותו ב' ימים לעולם משום הטעם שאמרנו חוץ מבני בית הוועד שלפעמים היו עושין אותו יום אחד בלבד על המנהג האמור למעלה והרבה היו ב"ד משתדלין לעשות כל אלול וכן אדר הסמוך לניסן חסירים לעולם וקובעים ר"ה ביום שלשים לאלול כמו שאמר (ר"ה י"ט ב') מימות עזרא ואילך לא מצינו אלול מעובר וכן אמרו (שם) שלחו ליה למר עוקבא חודש הסמוך לניסן חסר לעולם ואתה יש לך ללמוד ממה שיסדנו במאמר שעבר בענין הזה ולידע כי זה לא יתכן להיות נוהג כן תמיד ע"פ הראיה ר"ל שנה אחרי שנה אלא ע"י איום האמור בתלמוד ר"ה וכר' יוחנן דאמר (שם כ' א') מאיימין על העדים על החודש שלא נראה בזמנו לקדשו ואין מאיימין על העדים על החודש שנראה בזמנו לעברו מ"ט האי מתחזא כשיקרא והאי לא מתחזא כשיקרא פי' הכחשת ראיית הלבנה כשהיא נראית הוא שקר מפורסם ואינו כן דברי האומר כי הוא ראה והוא לא ראה ככה וכעין כל זה שבררנו היה הדין נוהג בזמן ההוא בקידוש ר"ח וקביעת המועדים ע"פ ב"ד הסמוכים במקומות שהיו שלוחי ב"ד מגיעין אליהם להודיעם עד שבטלה הסמיכה ובטל עמה דין הקבוע ע"פ הראיה ובני בבל ומדי ושאר הגולה שלא היו שלוחין מגיעין הן מפני ריחוק מקומות שהיו לשם בזמן ההוא לא היו נזקקין לראיה כלל ולא ממתינים לה בי לא היו יכולין ולא רשאין להוקק לה ולא לקבוע ר"ח והמועדים על פיה מפני שדין זה כמו שאמרנו לא ניתן אלא לב"ד הסמוך לא"י כמו שנא' (ישעיה ב' ג') כי מציון תצא תורה וכתי' (דברים י"ב ה') לשכנו תדרשו ובאת שמה אלא ע"פ חשבון המולד היו בני המקומות האלו קובעין ר"ה וי"כ ושאר מועדים על המנהג הזה שאומר היו מתקנים מולד תשרי של שנה שנה הן ע"פ עצמן או על פי חכמי א"י ואם ימצאו אותו חל קודם חצות היום כלומר שיהיה ממנו פחות מן י"ח שעות מן היום וכל מולד כזה יקרא מולד בחור אז היו קובעין היום ההוא איזה יום שיהיה של ימי השבוע ועושין אותו י"ט ראשון של ר"ה ומתחלת לילו יתחילו למנות ליום הכפורים ושמיני של חג ויעשו כל אחד משני המועדים שני ימים מספק חוץ מיום כפורים שלעולם ובכל זמן הם עושים יום אחד בלבד משום סכנת נפשות ואם יחשבו למולד תשרי וימצא סימנו מי"ח שעות ומעלה מהיום וכל מולד הזה הוא נקרא מולד זקן או היו מפני כן דוחין קבוע ר"ה ההוא עד למחרת יום המולד ויהיה אז אלול מלא ל' יום וקובעים אותו ביום ל"א ממנו ומתחלת לילו ימנו ליום הכפורים וחג הסכות ויעשו אותן כמו כן שני ימים מספק כמו שאמרנו וזה כדי שיפגעו ביום שקבעו ב"ד ולא חוששין בזמן ההוא וכ"ש בא"י ושאר המקומות שהיו השלוחין מגיעין להם ולא היו מקפידין על שיקבעו ר"ה והסכות בימי א"דו או בימי אג"הז ועל יום הכפורים שיחול בימי אג"ו או בימי בד"הו אלא כל אחד מימי השבוע אז כשר לקביעת המועדים בו ודע כי כמו שהיה ראיית הלבנה החדשה אות לאותם העושים על פיה בקידוש החודש וקביעת המועדי' בזמן ההוא כפי מה שבררנו כך היה אז רגע המולד המתוקן ע"פ החשבון עומד לאות ולסימן לאלו בני הגולה הרחוקים שלא היו השלוחין מגיעין אליהן וכל זה היה מסורת וקבלה בידם מהר סיני והיו עם זה בני המקומות הרחוקים האלה בזמן ההוא עומדין ומצפין ואם יבא להם שום אדם מא"י ויעיד להם על היום מימי השבוע שקבעו ב"ד בו ר"ה היו מקבלים ממנו וקובעים יום כפורים והסכות על פיו ביום שקבעוהו ב"ד וכך היו נוהגים בו בקביעת הפסח ג"כ כי הא דתניא (ר"ה כ"ב ב') בא אחד מסוף העולם ואמר קדשו ב"ד החודש נאמן ויתחייב מזה שאמרנו מדין קביעת המקומות הרחוקות ר"ה ושאר המועדים ע"פ חשבון המולד להורות ולומר כי כ"ש לחודש הישן אצל א"י העושים ע"פ הראיה הוא עצמו היה יום ל' לו אצל בני בבל ומדי העושין ע"פ חשבון המולד כמו שיום ל"א לישן אצל בני בבל ומדי הוא עצמו יום ל' לו אצל בני א"י הואיל ועת הראיה היא מתאחרת לעולם מיום המולד כמו שידעת עיקר דבר זה בשעבר נמצאת אומר כי ביום אחד היו אלו העושין ע"פ החשבון קודמין בזמן ההוא בקבוע ר"ח וי"ח על אחיהם הקובעים אותן על

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/26

פי הראיה והאות והמשל ע"ז (הוא שאציע שאותן העושין ע"פ חשבון המולד קבעו ר"ה ביום השבת ע"י מולד תשרי שחל בו ביום קודם חצות היום ועשו יום כפור לפי כן ביום ב' בשבת ובית דין קבעו ר"ה ההוא בא' בשבת ע"י הלבנה החדשה שנראית בתחלת ליל מ"ש בא"י ועשו י"כ לפי כן ביום ג' בשבת כלומר במחרת היום שעשו אותה בני בבל וזה כי לא היה לב"ד לקבוע ר"ה ההוא אלא באחד בשבת ע"פ הלבנה הנראית בסוף יום שבת ההוא כדאמרינן (ר"ה כ' ב') נולד קודם חצות בידוע שנראה סמוך לשקיעת החמה ואם יחול המולד לאחר חצות יום שבת הנה אלו העושין ע"פ המולד קובעין ר"ה באחד בשבת משום וקנות המולד ועושים לפי כן י"כ בשלישי בשבת ובית דין יקבעו ר"ה ההוא בשני בשבת מפני שלא נראית הלבנה בתחלת ליל מ"ש כדאמר לא נולד קודם חצות בידוע הוא שלא נראה בסמוך לשקיעת החמה ועושין י"כ אז ברביעי בשבת ועוד אשכילך בפירוש ההלכה הואת ואותותיה בפרק המיוחד לו מהמאמר הזה והעד על כי ביום אחד היו קודמין בני בבל בכל זמן ההוא בקביעת ר"ה ויו"כ על בני א"י הקובעים על פי הראייה הוא מה שאמרו בתלמוד (ר"ה כ"א א') ר' לוי איקלע לבבל בחד סרי בתשרי א"ל כמה בסים תבשילא דבבלאי ביומא רבא דמערבא וכו' ועוד אמרינן שם איבו בר נגרי ור' חייא בר אבא אקלעו לבבל בעשרה בתשרי א"ל למחר יומא רבא במערבא ועוד אמר שם רב נחמן הוי יתיב בתעניתא כולי יומא לאורתא אתא ההוא גברא א"ל למחר יומא רבא במערבא הנה ההלכות האלו מעידות על כי ביום אחד היו בני בבל בזמן ההוא קודמין בקביעת ר"ה ויו"הכ על בני א"י העושין על פי הראייה והיה זה כך מפני שבני בבל העושין ע"פ המולד קובעין ר"ה ביום המולד עצמו כשהוא בחור או במחרתו כשהוא זקן ובני א"י קובעין אותו במחרת יום המולד כשהוא בחור ע"י הלבנה החדשה הנראית להם בסוף יום המולד כי הא דאמר נולד קודם חצות בידוע שנראה סמוך לשקיעת החמה והעיקר הזה שמרהו כי עוד תצטרך אליו להבא:

פרק ששי בבטול דברי האומרים שעל פי חשבון המולד ולא ע"פ ראיית הלבנה בחדושה היו ב"ד קובעין ר"ח והמועדים לישראל כשהיו ב"ה קיים כמו בזמן הזה דע כי הגאון רב סעדיה ז"ל ואחרים שהודו לו ונמשכו אחר סברתו הודו ואמרו כי מעולם ואפילו כשהיה ב"ה קיים וכן משחרב ואילך לא קדשו ב"ד ר"ח ולא המועדים לישראל על פי ראיית הלבנה החדשה ולא סמכו עליה כלל בשום זמן מהזמנים שעברו אלא לעולם משנתנה תורה וכל ימי בית ראשון ושני וזמן הגלות לא היו קובעים ר"ח והמועדים אלא ע"פ חשבון המתוקן הזה המסור בידינו מקדמונינו ז"ל וכפי משפטיו והלכותיו הנוהגות בזמן הזה מעבור השנים במחזור על סדר גו"ח אדו"ט ודחיית קבועי ר"ה מימי אד"ו לימי בג"הז ושאר הדחיות הנוהגות בזמן הזה שעוד אודיעך משפטיהם ודיניהם במקום הראוי להם מהספר הזה וכן יאמרו היה הדין נוהג גם בשאר עניני העבור והלכותיו וסדר חשבונותיו לפני חורבן הבית ואחרי חורבן הבית כמו שהוא הכל נוהג בזמן הזה וכן יאמר הגאון הזה ז"ל היה כל זה קבוע מהר סיני ונמסר בקבלה איש מפי איש ממר"עה שנמסרו לו ע"פ לשם מפי הגבורה וכמו שנמסר לו ע"פ לשם שעור הסוכה והלכותיה כשנאמר לו בסכת תשבו שבעת ימים וכן פרשיותיה של תפילין והלכותיה כשנ' לו והיה לאות על ידך וכה כשנאמר לו החדש הזה לכם ר"ח נמסר לו אז במעמד ונאמר כי מדת זמן חודש הלבנה הוא כ"ט יום י"ב שעות תש"צג חלקים ונצטוה להם שיהיה עבור השנים במחזור על סדר גו"ח אד"וט לעולם ולסדר חדשי הלבנה כלם ולעשותם אחד מלא ואחד חסר חוץ ממרחשון וכסלו שנ' לו במעמד ההוא כי רצון האל ית' הוא בזה להיותם פעם שניהם מלאים ופעם שניהם חסרים ופעם מרחשון חסר וכסלו מלא כדי שיזדמן שיהול רגע מולד תשרי בשנה שנה בעתו מימי השבוע ושעותיהן וחלקיהן וכפי משפט הארבע שערים המסורים לחשבון הזה שעוד תדע אותם להבא כלומר כי למשה רבינו ע"ה נמסר במעמד ההוא על פה ונאמר כי רצון האל ית' הוא בזה כשחל מולד תשרי מי"ח שעות ומעלה מיום שבת ועד ט' שעות ר"ג חלקים מליל מ"ש בשנה פשוטה או עד כ' שעות ת"צ חלקים מיום אחד בשבת בשנה מעוברת לדחות קבוע ר"ה החיא מפני כן עד ליום שני בשבת ושיהיה מרחשון וכסלו בשנה ההיא שניהם חסירים ולקבוע הפסח בה לפי כן ביום שלישי בשבת כשהיא פשוטה או בה' בשבת כשהיא מעוברת וכך יאמר הוא שנמסרו למשה רע"ה על פה מפי הגבורה במעמד ההוא ונאמר לו משפטי שאר גבולי ארבע שערים וקבוע הפסח ושאר המועדים על פיהם בשנה שנה בכל זמן וזמן ואחר שיהיה מרחשון וכסליו מסודרים כפי משפטי גבולי הארבע שערים אין לחוש עוד לאחד משאר החדשים אם יבא הקבוע ביום הראייה או מלפניו או מלאחריו ביום אחד או שנים הואיל ורצון הש"י אינו אלא שיהיו שני החדשים האלה בשנה שנה עשוי כפי דין הארבע שערים ובהיות כן נתחיב שלא נקבע הפסח בימי בד"ו ולא עצרת בימי גה"ז ולא ר"ה וסכות בימי אד"ו ולא יו"כ בימי אג"ו ולא שביעי של ערבה ביום השבת כללו ש"ד לפי סברת האיש הזה וחביריו הוא למר"עה נמסר ע"פ ונאמר שעל חלקי מולד תשרי כפי מעמדו משעות ימי השבוע וחלקיהן יש לב"ד לסמוך לעולם בקבוע ר"ה וקביעת הפסח ושאר המועדים וזה יאמר כדי שלא יבא שום אחד מהם בשום שנה ביום שאינו ראוי והגון לו והטעם בזה יאמר הוא כדי שלא תעקר מצוה ממצות האמורות בתורה וזה יאמרו שאלו היה ר"ה ביום רביעי בשבת היה אז יו"כ בא בששי בשבת והתורה חיבה להקריב בו שעיר חטאת שהכהני' הם חיבים לאכלו והוא האמור בפ' פנחם ואין יכולים לאכלו בו ביום מפני הצום ולא לבשלו בערב מפני השבת ולא לעכבו

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/27

עד לאחר שבת משום פגול ועוד אמר כי מפני זה היתה נעקרת מצות לחם הפנים שיש לאפות אותו ערב שבת כדי שיהא חם ביום שבת שנאמר (ויקרא כ"ו ח') ביו' השבת יערכנו לפני ה' ואפיתו אינו דוחה את הצום ועוד אומרים אלו היה ר"ה בא באחד בשבת היתה הסוכה נעשית ביום הששי ליותר משבעה ימים והיה או השביעי של ערבה בא בשבת והיתה מצוה זו של ערבה מפני כן נעקרת הואיל ואינה דוחה את השבת הרי שאין להיות ר"ה לא ביום רביעי ולא ביום א' בשבת ועוד אמר אינו ראוי להיות יו"כ סמוך לשבת מפני שדין תורה הוא בכל אחד משניהם להוסיף מחול על הקודש ובהיותם דביקים זה לזה לא נוכל להוסיף אלא אם נגרע מהשנים ועוד אומרים כי קבוע מהר סיני שלא יהא הפסח ביום ששי פן תעקר מפני כן הבאת העומר במחרתו וקצירתו מבערב וקצירת העומר אומרים אינו דוחה את השבת ולא עוד אלא שלפי כן היה יום חג השבועות בא בשבת והתורה אמרה וחיבה להקריב בו שני כבשים לזבח שלמים וקרבן שלמים אינו דוחה את השבת **ואחר** כל הטענות האלו שהביא הגאון לעורר סברתו אמר ואם יאמר לך שום אדם כי בזמן הראשון היו עושין הפסח באחד מימי בד"ו או שום אחד משאר המועדים ביום שאינו הגון לו מפני שאמר (פסחים פ"ג א') חל י"ו בניסן להיות בשבת העצמות והגידין ישרפו באחד בשבת וכן מה שאמר (מנחות ס"ד ב') העומר היה בא בשבת משלש סאין וכן מה שאמר(חגיגה י"ו א') חל להיות יום עצרת בשבת (סוכה מ"ב ב') חל שביעי של ערבה להיות בשבת וכולי אל יביאו לך ספיקא כ"כ אלא הוי יודע שכל ההלכות האלו לא נאמרו אלא ע"ד גוזמא כדי לפלפל התלמידים עד שידעו איך היה לו הדין להיות נוהג בהם אלו היו נמצאות ולפיכך לא תמצא באחד מהם שהוא אומר מעשה שחל י"ו בניסן בשבת או פעם אחת חל עצרת בשבת ואמרו ז"ל כי מזה נלמוד שעל החשבון והתקון הזה המסור בידינו מהם ולא ע"פ חראיה היו ב"ד סומכין בכל זמן וזמן בקבוע ר"ח והמועדות ולא היו ב"ד בזמן הראשון נזקקין לראיה אלא כדי לגלות הדבר ולהראות איך הוא העיון מעיד על אמיתת החשבון הנכון המתוקן הזה המסור בידינו מהם ואמר כי בני דורו וב"ד של אנטיגנוס איש סוכו התקינו דין ראית הלבנה בחדושה בר"ח כדי לבטל דברי צדוק ובייתוס שהיו טוענים בהם **על** החכמים במדת זמן החודש ככה וכפי זה שסדרנו וכיוצא בו היו דברי הגאון ז"ל וחבריו **ועתה** הוי יודע כי הרב ר' יצחק ב"ר ברוך ז"ל בטל כל טענות הגאון והציע ואמר כי האמת בזה הוא משנתנה תורה וכל זמן בית ראשון ושני וגם זמן רב אחר חורבן ע"פ הראייה ולא ע"פ חשבון המולד כמו שסובר הגאון היו ב"ד קובעין ר"ח והמועדים לישראל ולא היה אז בכל הזמן הרב החוא חוששין כלל למועד הפסח שיבוא בימי בד"ו ולא ר"ה בימי אד"ו או יו"כ בימי אג"ו אלא כל ימי השבוע היו אז ראוים והגונים לקבוע המועדים בהם וכל אותם הראיות והטענות שהביא הגאון כדי להעמיד הסברות אינן מדויקות כלל ולא כדי להמשיך אחריהם ווה כי הראיה שהביא משעיר החטאת העומד לאכילת הכהנים וכו' אינה ראיה מפני שר"זל שמהם למדו כי החטאת היתה נאכלת לילה ויום עד חצות הם אמרו בעצמן (מנחות צ"ט ב') חל להיות ערב שבת שעיר י"ה היה נאכל למוצאי שבת והבבלים אוכלים אותו חי מפני שדעתן יפה וכן הראיה שהביא מלחם הפנים אינה כלום מפני שהן אמרו (שם ק' ב') לחם הפנים נאכל לתשעה לעשרה לאחד עשר לא פחות ולא יותר כיצד נאפה ע"ש נאכל לתשעה חל יו"ט להיות ע"ש נאכל לעשרה ב' ימים טובים של ר"ה נאכל לי"א לפי שאינו דוחה לא את הצום ולא את היו"ט רשב"ג אומר דוחה את הי"ט ואינו דוחה את הצום ובשביעי של ערבה אמרו בפירו' (סוכה מ"ג ב') פעם אחת חל שביעי של ערבה להיות בשבת והביאו מורביות של ערבה מע"ש והניחום בעזרה וחכירו בהם הבייתוסים ונטלום וכבשום תחת האבנים למחר חכירו בהם ע"ה ושמטום מתחת האבנים וזקפו בצידי המזבח לפי שאין בייתוסים מודים שחיבוט הערבה דוחה את השבת ומה שאמ' לגבי סוכה אינו כן שהמצות אינו עובר עליהן משום בל תוסיף אלא בזמנ' ועוד שהרי בשיחול חג הסכות ביום השבת היא נשארת שמונה ימים ומה שאמר מתוספת חול על הקודש ביום השבת וי"כ אינו כמו כן ענין כי מה שהזהרנו ע"ו בכל אחד משניהם הוא כדי להשמט מעשית מלאכה בזמן מועט קודם שיחול היום ובכאן אין לחוש הואיל ובטלנים אנו אז מכל מלאכה ולדבריו לא היה ראוי שום י"ט להיות דבוק לשבת שהרי גם בהם אנו מוזהרים להוסיף מחול על הקודש והראיה שהביא מהעומר ואמר שקצירתו אינו דוחה את השבת אינה אמיתית שכך שנינו העומר היה נקצר בשבת ביחיד ובמגל אחד וכו' ועוד אומרים (מנחות ס"ג ב') העומר היה בא בשבת משלש סאין ועוד שנינו (שם ס"ה א') כיון שבא השמש אומר להן בא השמש אמרו לו הן מגל זה אמרו לו הן קופה זו א"ל הן ובשבת א"ל שבת זה א"ל הן אקצור א"ל הן קצור שלש פעמים על כל דבר ודבר אומרים לו הן הן הן וכ"כ למה מפני הבייתוסין שאומרי' אין קצירת העומר במוצאי יו"ט וכן הראיה שהביא משלמי עצרת אינה כלום מפני שאין אסורים להקריב בשבת אלא שלמי יחיד אבל שני כבשי עצרת שלמי של ציבור הן מחובת היום הן וקרבים בשבת כשאר קרבנות המוספין והנה קרבן הפסח שהוא נאכל לכל אדם היה נשחט בשבת ומה שאומר הגאון שבני דורו של אנטיגנוס איש סוכו הם התקינו דין ראיית הלבנה בחדושה כדי לבטל דברי צדוק ובייתוס אין להודות לו בזה כי איך יעלה על הדעת כי על כזה יתקינו רז"ל שיחללו ישראל את השבת ויצאו לעדות החודש ויתמידו ע"ו יותר מה' מאות שנה וה א"א בשום פנים אלא שהאמת בזה שדין הוא לקדש את החודש ע"פ הראייה כל זמן שיש ב"ד סמוך קבוע בא"י כמו שאמרו (ר"ח כ"א ב') ת"ר מנין שמחללין עליהם את השבת שנאמר

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/28

אשר תקראו אתם במועדם |על קריאתם אתה מחלל וכולי| ובמקום אחר אמרו משום דמצוה לקדש ע"פ הראיה כגון זה והדומה לו היו דברי ר' יצחק ב"ר ברוך ז"ל בביטול דברי הגאון ז"ל וסיעתו:

ואני המחבר אשלים דבריו ואומר כי האמת בזה מה שסדרנו בפרק שעבר ואמרתי כי ע"פ עדי הראיה היו ב"ד שבבית הועד מקדשים ר"ח וקובעים את המועדות לישראל משנתנה תורה ועד כדי סוף ימי חכמי התלמוד ז"ל והיו קובעין המועדים בכל הזמן ההוא באיזה יום שיהיו מימי השבוע שתעיד עליו הלבנה החדשה לפי מה שבררנו והיו אז הסנהדרין והכהנים והלוים וחכמי ישראל והזקנים מלמדין את העם ומזהירים אותם על שמירת השבת וי"כ הדבוקים זה לזה ועל יום שביעי של ערבה הבא בשבת וההמון היו מקבלים מהם ורוח הקודש מסייעתם וזכות אבות עומדת להם ולא היו נכשלין בשום דבר כפי מה שנאמר (משליי"ב כ"א) לא יאנה לצדיק כל און והרבה יש לתמוה על הגאון וחביריו ז"ל איך יוכלו לכחוש בדין קבוע ר"ה והמועדים מפי ב"ד ע"י העדות של ראיה והוא מפורש במשנה ובתלמוד וכמה מקומות כמו ששנינו (ר"ה כ"א ב') על שני החדשים מחללין את השבת ויוצאין לעדות החודש שנאמר (ויקרא כ"ג ד') אלה מועדי ה' מקראי קדש אשר תקראו אתם במועדם ובאלול אמרו (ר"ה י"ט ב') אי איצטריך מעברינן ליה ולדעת הגאון ז"ל הוא לעולם חסר ועוד אמרו (שם כ' א') כי אתא רבין אמר עולא עברוה לאלול מכלל שלא היה ע"פ החשבון הזה שאנו עושין עתה ע"פ ותנן (שם כ"ה ב') ראוהו ב"ד וכל ישראל ונחקרו העדים ולא הספיקו לומר מקודש עד שחשיכה הרי זה מעובר ועוד אמרינן (שם ל' ב') בראשונה היו מקבלין עדות החודש כל היום פעם אחת נשתהו העדים מלבא ונתקלקלו הלוים בשיר התקינו שלא יהיו מקבלין עדות החודש אלא עד המנחה ואם באו מן המנחה ומעלה נוהגין אותו יום קודש ולמחר קודש משחרב ב"ה התקין ר' יוחנן בן זכאי שיהיו מקבלין עדות החודש כל היום כולו ומכל ההלכות האלו נראה כי היו מסתפקין ב"ד ולא היו יודעין אם היום קודש או מחר קודש וממתינין לעדים עד שיתברר להם הדבר על פיהם מכלל שלא היו ב"ד בזמן ההוא עושין ע"פ החשבון כמו שאמר הגאון ז"ל ולא עוד אלא אפילו באו עדים שראוהו תחילת ליל שלשים ונתעכב הדין ולא הספיק להגמר עד שחשיכה היו או ב"ד מפני כן מעברין החודש הישן ואלו היתה או הקבוע תלוי בחשבון המולד למה היה כל הספק הזה ולמה היה כל המחלוקת בין ר"ג ור' יהושע אמנם היו ב"ד רגילין לחשוב למולד האמיתי מתי ובאיזה עת מהיום או מהלילה יחול לא כדי לסמוך על החשבון אלא כדי שיהיה להם רגע תחלת החודש וראשיתו ברור וידוע אם יצטרכו לו מפני יום המעונן או מפני השעת המינים או מפני ששהו העדים ולא באו עד סוף היום או כדי לבדוק את העדים ע"י כן ולדעת אם הן עדי שקר או לאו כמו שאמרו (שם כ' ב') מחשבין את תולדתו נולד קודם חצות בידוע שנראה סמוך לשקיעת החמה לא נולד קודם חצות בידוע שלא נראה סמוך לשקיעת החמה למאי נ"מ אמר רב אשי לאכחושי סהדי ועוד איך יתכן לומר שכשהיה ב"ה קיים היו יכולין או רשאין ב"ד אם נראית הלבנה של תשרי בתחלת ליל מוצאי שבת ע"ד משל לדחות קבוע ר"ה עד ליום שני בשבת ולעכב קרבן מוסף ממועדו או מטעם לא אד"ו ראש השנה או משום טעם אחר ובמוסף ר"ח נאמר (במדבר כ"ח י"ד) ואת עלתו חדש בחדשו כלומר ביום חידושו ואפילו בשבת שהוא כמו עולת שבת בשבתו וכמו שאין לדחות את זה מיומו הראוי לו כך אין לדחות את זה ובמוספי המועדות כתיב (ויקרא כ"ב ל"ז) להקריב אשה לה' עולה ומנחה זבח ונסכים דבר יום ביומו ולמשה רע"ה נמסר לקדש ע"פ הראיה ונאמר לו כזה ראה וקדש וכיון שהשבת היא נדחית מפני הקרבנות המועדים איך ידחו מפני לא אד"ו ולא בד"ו ולא עוד אלא שאחר החורבן היו מחללין את השבת על קריאתם כמו שאמרנו ואיך יהיו הם נדחי' משו' אד"ו או בד"ו בזמן שיש קרבן וצריך להקריבו במועדו ואפילו בשבת והיה להם לעבר את החודש ולא לחלל את השבת על קריאתם אחר שבטלו הקרבנות ולא עשו מפני שדין תורה הוא שיהיו ב"ד הסמוכין מקדשים את החודש ע"פ הראיה **ויש אומרים** שלעולם ובכל זמן וזמן ע"פ החשבון המתוקן הזה המסור היו עושין והיו עם זה נזקקין לראיה ועושין ע"פ העדים עד שבטלה הסמיכה **ואני אומר** כי זה אינו אפשר להיות כי מה היה להם לעשות כשיחול מולד תשרי יום ששי בשבת אחר חצות היום שהרי ביום הזה לא היה לקבוע משום אד"ו וגם משום זקנות המולד וגם לא בשבת מפני שאין הלבנה במולד הזה נראית עד לתחילת ליל מוצאי שבת כדאמרינן (ר"ה כ' ב') לא נולד קודם חצות וכולי' וגם לא באחד בשבת משום לא אד"ו וגם לא ביום שני בשבת פן יהיה אלול עשוי מל"א יום וקי"ל דאין חודש לבנה עודף על שלשים אלא בעל כרחינו יש להודות כי באחד בשבת היו קובעין ר"ה ההוא וכן אם יחול המולד בליל שבת הרי שע"פ החשבון היה להם לקבוע ביום שבת ההוא וע"פ הראיה יקבעו אותו ביום אחד בשבת ע"י הלבנה ההדשה הנראית בתחילת ליל מ"ש ואם יחול מולד תשרי בשנה פשוטה בתשעה שעות ויותר מעט מר"ג חלקים מליל שלישי בשבת הרי ע"פ החשבון יש לדחות הקבוע עד ליום חמישי בשבת וע"פ הראיה יש לקבוע ביום רביעי על הלבנה החדשה הנראית בתחילת לילו וקבוע ר"ה הוא ברוב ביום המולד והקבוע ע"פ הראיה לא יהיה לעולם אלא או במחרת יום המולד או במחרת מחרתו הנה נתבאר כי אינו אפשר ולא יוכל להיות שיהיו ב"ד בזמן הראשון נוהגים ע"פ החשבון המתוקן הזה המסור בידינו ונוקקים עם זה לראיה אלא ע"פ הראיה לבדה היו ב"ד אז ובכל זמן ההוא מקדשים ר"ח וקובעים חמועדים לישראל ולא היו אז חוששין ללא אד"ו ר"ה ושאר הדחיות אלא כל ימי

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/29

השבוע היו בזמן הראית ראויים והגונים וכשרים לקבוע בהם ר"ה ואחד אחד משאר המועדות כמו שסדרנו מתחילה **ודע** כי לא בני א"י בלבד העושים ע"פ הראיה היו נוהגים כך אלא אף בני בבל ומדי ושאר הגולה העושין אז ע"פ החשבון כפי שאמרנו כך היה מנהגם בזמן ההוא בתחילה לקבוע ר"ה וי"כ והפסח ושאר המועדות באיזה יום שיהיה מימי השבוע ולא היו חוששין ללא אד"ו ולא בד"ו כלל אמנם מצטערין אלו בני גולה כשיחול להם ר"ה בסמוך לשבת הן מלפניה הן מאחריה כי הא דאמר (שם כ' א') כי אתא רבין אמר עולא עברוה לאלול אמר ידעין חבריא בבלאי כמה טיבותא עבדינן בהדייהו ומאי טיבותא אמר עולא משום ירקא רב אחא אמר משום מתיא א"ה מ"ש לדידן לדידהו נמי לדידן חבל עלמא לדידהו לא חביל עלמא פי' אוירא דא"י כ"כ זך וטהור עד שהוא מעמיד הירקות שלא יכמשו וגוף המת שלא יסריח יום אחד ויותר ואוירא דבבל אינו כן ובשביל זה היו בני בבל מצטערין על יום כפורים כשיחול להם בסמוך בשבת והנה זה יכריח ויעיד שקודם להאי טיבותא דעביד עולא לבני בבל היו עושין י"כ בסמוך לשבת כמו בני א"י וכך היו ב"ד אז מעברין את השנה לפעמים לצורך השעה שלא על סדר גו"ח אד"וט אלא כפי הנראה להם שהיה קבלה ומסורת בידם וכבר בררנו עקר דבר זה ושרשו בשעבר ככה וכפי זה שבררנו היה דין קבוע ר"ח והמועדים ועיבור השנים בזמן הראשון ע"פ ב"ד עד שבטלה הסמיכה וראו החכמים והוקנים שעמדו באחרונה כי ים הגלות הולך וסוער והצרות באות ומתחדשות בכל יום והחכמה מתדלדלת מפני כן וישראל מתמעטים הולכים ודלים ומתפזרים בקצוי אדמה ולא היה לפי כן אפשר להסכים על הראיה ולא נשאר ב"ד סמוך בא"י וכבר היה חרב ב"ה בעונינו ובטלו הקרבנות וראו כי בני בבל ומדי ובני הגולה היו מצטערים הרבה על י"כ שיחול להם סמוך לשבת וגם על יום שביעי של ערבה אם יחול בשבת אז עמדו חכמי ישראל, ואנשי האבות והוקנים שהיו בדור האחרון ההוא והסכימו על עצה נכונה ונכוחה ומן השמים נסתייעו עליה ויסדו לנו והתקינו לסמוך בעבור השנים וקביעת ר"ח והמועדות ולעשותם ישראל כולם ע"פ החשבון הנכון והמתוקן המסור בידינו עתה; מהם **ועוד** אודיעך משפטיו וחלכותיו להבא שכך היתה קבלה ומסורת בידינו מהנביאים כשיגרמו העונות שלא ישאר ב"ד סמוך ויבטל דין הקבוע ע"פ הראיה יתחילו מפני כן לנהוג ולעשות ע"פ חשבון המתוקן האמור כלומר לנהוג עבור השנים בכל המחזורים של י"ט שנה המנוין מבריאת עולם נוהג על סדר גו"ח אד"וט לעולם ושלא לקבוע ר"ה בימי אד"ו ולא יום הכפורים בימי אג"ו ולא הפסח בימי בד"ו ונתפשט זה בכל ישראל וקבלו כאלו מהר סיני ואין [לסור] ממנו עד שיבוא מורה צדק והחזיקו בני א"י עם המנהג הזה לעשות מועד הפסח ועצרת והסוכות יום אחד בלבד כמו שכתוב בתורה חוץ מר"ה ובני גולה נשארו על מנהגם לעשות כל אחד מהמועדים שני ימים חוץ מי"כ שלעולם בכל מקום ובכל זמן עשו אותו יום אחד לבד:

פרק שביעי

בביאור שעל מקום טבור הארץ הם מיוסדים חשבונות תקון טולדות הלבנה ותקופות החמה

בעבור כבר אמרתי בשעבר כי יש לכל משכיל להתעורר מעצמו ולדעת שמקום ידוע הוא ממקומות הארץ שאליו נחרו קדמונינו ז"ל ובהתיחם לתחילת הלילה בו יסדו לנו וקבעו חשבון עתי המולדות והתקופות והענין בזה כמו שאומר כי כשנחשב למולד מרחשון משנתינו זו ע"ד משל הן ע"פ החשבון כפי מה שסדרנו בפ' ד' מהמאמר הזה או על פי הלוחות שאערוך במאמר הבא בתיקון המולדות ויוציאנו החשבון לומר שסימנו א' ב' של"ב הלא יש לנו לשום לב לזה ולהשתדל ולדעת ולהכיר איזה מקום הוא זה מהארץ שבכדי ב' שעות של"ב חלקים אחר חצות ליל מ"ש לשם חל רגע המולד הזה כי זה אי אפשר לומר שברגע כזה משעה כזו מליל זה חל המולד הזה בכל מקום ומקום ממקומות הארץ כי אין בעולם היתול גדול מזה אלא באמת יש לנו לידע ולהאמין כי מקום ידוע רמוז לו הוא שברגע האמור מליל זה חל המולד בו ובכל המקומות שהם מזרחיים לו חל רגע המולד הזה לאחר חצות ליל זה ביותר מכדי ב' שעות של"ב חלקים לשם כמו שבכל מקומות המערביים לו חל המולד הזה קודם שתי שעות של"ב חלקים אחר חצות ליל מ"ש זה לשם אע"פ שבבת אחת חל לכולם וכבר הודעתיך דין הענין הזה ושעמו במאמר השני מחבור הזה וצויתיך לשום לב ושנכיר המקום הזה הרמוז לו ר"ל שעליו הוא מיוסד חשבון המולדות ותקופות ונוכל לחשב ע"י מרחק מקומות הישוב זה מזה באורך מכוון ונדע עת כל מולד ומולד מתי היה או יהיה בכל איזה מקום אחר שנרצה ממקומות הארץ הידוע ארכם כפי מה שתלמוד דרך החשוב הזה במאמר הבא בע"הי ואני כבר הצעתי בפ' שלישי מהמאמר הזה ואמרתי כי המקום הזה הרמוז לו האמור שעליו הוא מיוסד חשבון המולדות והתקופות בעבור הוא מקום טבור הארץ והנני בא בפרק הזה כפי מה שיעדתי לשם לחקור על אמיתת דבר זה מאיזה צד שאוכל עד שאוציא משפטו לאור כיון שקדמונינו ז"ל העלימוהו ממנו ולא הודיעונו בפי' איזה הוא כמו שהודיעונו מדת זמן חודש הלבנה וזמן שנת החמה ומסרו לנו עקר בה"רד כפי מה שהיה הכל קבלה ומסורת בידם מנביאי הצדק שהיה לנו לשמוע ולקבל ולהאמין בהם אבל המקום הזה שעליו ובהתיחם אליו יסדו לנו חשבון מולדות והתקופות לא רצו לגלותו לנו ולהודיע איזה הוא ממקומות הארץ אמנם ממה שהציעו לנו בחשבון המולדות והתקופות והסכימו לחלק לכ"ד [שעות שוות זו לזו בכל פרקי השנה י"ב מהם ביום וי"ב בלילה ולא שמו ההפרש בזה בין ימות החמה לבין ימות הגשמים יש לנו ללמוד ולידע בבירור שעל מקום ידוע רמוז לנו מהמקומות הקבועים על קו השוה יסדו לנו חשבון הזה הואיל ובמקומות האלה לבדם

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/30

הוא כל יומם ויומם מימי השנה שוה במידתו ללילה הסמוך לו כל אחד מהם י"ב שעות שוות כמו שנתבאר הענין הזה ושעמו באר הטיב במאמר השני מהחבור הזה ואחר שנודע לנו בברור שעל אחד מהמקומות ההם הקבועים על קו השוה יסדו לנו חשבון המולדות והתקופות יאות לנו לחקור עתה מאיזה צד שנוכל עד שנדע ונכיר איזה מקום הוא זה מהם אע"פ שרוב המחברים לא חששו לענין זה ולא דברו בו כלל אולי מפני שהיה דבר זה כ"כ ברור וידוע אצלם עד שלא הוצרכו לחקור עליו ואחרים מהם הרגישו בו וחששו אליו וחשבו ונשתכשו במחקרם זה ולא ידעו דרכו ולא ישרו בנתיבותיו כגון ר' חסאן הדיין ור' יצחק בר רקופיאל ז"ל ואמרו כי המקום הזה המבוקש לדעת הוא קצה מזרח הישוב ואמרו כי הם למדו עיקר דבר זה ונתברר להם מטעם ההלכה האומרת (ר"ה כ' ב') נולד קודם חצות בידוע שנראה סמוך לשקיעת החמה וכולי והרב ר'אברהם בר חייא ז"ל הודה להם בזה והוסיף הוא מדיליה ואמר כי גם מטעם ההלכה האחרת האמורה בשם רב נחמן ז"ל והוא שאמר כ"ד שעי מיכסי סיהרא וכולי ילמוד הוא העיקר הזה של קצה המזרח ואני המחבר כמו שאמרתי בשעבר כך היתה דעתי מתחלה בזה הענין מפני שסמכתי על דבריהם עד שמצאתי כי הרב ר' יצחק בר ברוך ז"ל בטל דבריהם ושענתם בזה אבל לא גלה לנו דעתו ולא הודיענו מה היתה בזה סברתו אמנם פסק זה ואמר כי המקום הזה שעליו נתיסד חשבון המולדות והתקופות אינו קצה המזרח כמו שחשבו הם וכי מקום הראיה שאומרת ההלכה נראה או לא נראה בסמוך לשקיעת החמה אינו בקצה מערב כמו שאמרו הם אלא שני מקומות אחרים הם ולא היה לו אז פנאי להודיעם מפני שזה צריך לו הקדמות רבות ובעל ספר הכוור ז"ל וכן בעל ספר המאור ז"ל כמו שהודעתיך אמרו כי מטעם ההלכה הזאת של נולד קודם חצות ילמדו הם שעל אמצע א"י שלשם הוא נוהג דין ראיית הלבנה הוא מיוסד חשבון המולדות ואלה גם המה טעו מדרך השכל בבאור הענין הזה ולא הוציאו משפטיו לאור ומפני זה נראה לי כי אין לסמוך בדבר הזה לא על אלו ולא על אלו ומאו והלאה שמתי לבי לחקור עליו מדרך האמת על הדרך הזאת שאומר **ידוע** הוא וברור לכל משכיל כי עיקר חכמת התכונה ואותותיה שחכמת העבור הוא גזעה לא הכירו בהם החכמים ולא ידעום אלא ע"י העיון והבקור למרוצת צבאות הרקיע ומנהג תהלוכותיה ולפיכך השכילו בם האחרונים יותר מהראשונים כשלוו עיוניהם לעיוני הקדמונים וכבר עוררתיך לענין הזה בשעבר **ועתה** הוי יודע כי בכדי חצי מאה הששית של האלף הרביעי למנין העולם נתעוררו אנשים מחכמי ישראל שהיו בארץ עילם להתמיד על עיון תהלוכות צבא השמים במצות המלך שהיה בזמן ההוא אוהב החכמות ומשגיח בהם ונתגלה להם ע"י כן ונתברר בחכמה הזאת ואותותיה הרבה עקרים אמיתיים והיו מבקרים וחוקרים ומוסיפים מרע והשכל בזאת החכמה עד שהגיע זמן המרקדקים שעמדו בכמו ראש המאה התשיעית מהאלף החמישי למנין העולם כגון החכם בן **צאעד** וחביריו שהיו בעיר טוליטולה ובמקומות אחרים מספרד וכמו י"ב איש היו מהם יהודים ורובם ישמעאלים ששמו לבם לחקור ולבקר בעיונם על אותות צבא השמים ולא הרפו ידיהם עד שהשכילו מאוד בחכמה הזאת וברוו הרבה מעיקריה ובן **צאעד** זה האמור היה חכם ואדם חשוב ואיש עשיר בנכסים ואוהב החכמה ומכבד את לומדיה והיה מהנא' ומעניק לחבריו מנכסיו ומכלכל אותם ונותן להם די מחסורם כדי שיוכלו להתבודד בנפשם ולהנור ולהבדל מעסקי העולם והיה להם פנאי ולב נכון לחקור על פי העיון ולידע ולהכיר מקום השמש והירח ושאר הכוכבים ומחניהם[ברקיע בכל עת ידוע ומדת מרוצתם בכל זמן קצוב והוא כתב בספר אחד מספריו ואמר כי מצא ביד היהודים יסוד מוסד ועקר אמיתי נכון למולדות הלבנה והתקופות החמה בנוי ומיוסד על מחוור י"ט וקורין אותו עבור ואינו יודע איך ומאין בא זה לידם וכששאלתי למשכיליהם אמרו לי כי נביאי הצדק מסרו להם והחבירים האלה העמידו בעיר טוליטלה כמה כלים מתוקנים לעיין בהם ולכוון כל מה שהיו צריכין אליו בכוון מקום הכוכבים ומחניהם מהמזלות לכל עת ידוע ומדת מהלכם בכל זמן ומדת שנת החמה וחדש הלבנה וכוון עתי הקבוצים וההקבלות ועתי הלקיות ע"י אברהם הזרקיל שהיה מתחלה איש חורש נהושת אומן ברזל וזריז במעשה ידיו משכיל וחושב מחשבת במלאכתו וכשעמד לפני החכמים ההם והתחיל לעשות ולתקן להם כלי העיון ומשפטיו כפי מה שצוו אותו ובדקו ומצאו משכיל עד מאוד ומבין מדעתו בטעמי העיון ואמר להם כי מימיו לא למד שום חכמה ולא ידע ספר מעולם או באו להם ולמדוהו לקרוא בספרי הקדמונים ולא היה אלא זמן מועט עד שהשכיל בהם והבין את הטעם וירד לסוף עמקם ובא והבין להם כל אותם הכלים ששאלו ממנו לעשות וכמה כלי' אחרים זולת' מדוייקים מכוונים עד מאוד שלא ראו כהם ולא עלה על לבם וחזר הוא והורה להם ולמד אותם דרכי העיון והבקור על טעמם והתמידו על העיון והחקירה בה' כמה שנים עד שנתגל' להם ע"י כן בזאת החכמה כמה רזים וסודות ועיקרים ויסודות שלא הרגישו בהם הקדמונים ויסדו עקר נכון למחנה כל אחד משני המאורו' ומדת מהלכם האמצעי והאמיתי ולתקן עתי הקבוצי' וההקבלות ועתי הלקיות כמו שהוא הכל ערוך ומסודר בספרי חשבונותם ומאז ועד עתה ע"פ העקרים ההם הנקראים עקרי בן צאעד והזרקיל הם מחשבין כל באי עולם למרוצת הכוכבים בכל זמן וזמן ולמחניהם לכל עת ועת הקבוצים וההקבלות והלקיות ושאר אותותם של צבא השמים כמו שהוא כל זה ערוך ומסודר בספרי חשבונותם שסדרו לכל זה אמנם א"א שלא יארע שום קירוב בכוון ,עתי הקבוצים וההקבלות על פיהם ה מחמת קירוב הבא מצד העיון וכוון העתי' שאינו אפשר לשום אדם לצמצם אותו כמו שהודעתיך בשעבר או מצד חילוף

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/31

זמן השנה התקופי במדתו מזמן לזמן וגם מצד הקרוב הנמצא להם במדת זמן החוד' כמו שנתבאר סבת כל זה ושעמו בשעבר **ועתה** כדי למצוא חפצי ולהגיע לתכלית כוונתי ההיא האמורה בתחילת הפרק באתי וחשבתי על פי העיקרים האלה לכמה קיבוצים וההקבלות ותקרתים על מקום טבור הארץ וחזרתי ותקנתי ע"פ חשבון העבור המיוסד על עיקר בה"רד ולא מצאתי שיש בין שני התקונים אלא מעט קרוב שהוא כא מצד מה שזכרתי למעלה ואז וע"י זה נתגלה לי וידעתי כי על מקום טבור הארץ יסדו לנו קדמונינו ז"ל חשבון המולדות והתקופות ועוד לא נתקררה דעתי בזה מצד הקירוב האמור עד שבאתי ותקרתי עליו מצד לקיות הלבנה המעוינת שהיה בימי ע"ד הזאת התבוננתי ללקות הירח ההיא שלקה בחצות חודש אלול משנת חמשת אלפים וששים ותשע למנין העולם וקודם לכן ממספר ימים פייסתי מחברי המשכילים והוריוים מדרכי העיון והבקור ושאלתי מהם שיודרו לעיין ולכוון ולדעת באיזה עת מליל זה בטוליטלה יכנס הירח בלקותו ואת וכמה שעות ורגעים יתעכב וישהה כדי לידע ע"י כן באיזה עת מליל זה בטוליטלה יחול רגע אמצע זמן לקות זאת שהוא עצמו יהיה רגע ההקבלה האמיתית של אלול כזה שנודע עקר דבר זה במאמר שעבר והם ואני עמהם עשינו כן וחשבנו לו ע"פ העיון ומצאנו כי כמו ב' שעות תר"סג חלקים קודם הצות ליל ששי בשבת בטוליטלה ט"ו אלול זה חל רגע ההקבלה האמיתית הואת ומתוך כך וע"י תקון ההקבלה האמצעית מחמת האמיתית שלעומתה כשתהיה ידוע כפי מה שבררנו דין החשוב הזה בשעבר וכפי מה שאבררנו עוד במאמר הבא בעו"הי ואודיע דרך חשובו ע"פ הלוח שאערוך לשם חשבתי ומצאתי כי עת ההקבלה הואת האמצעית של אלול זה ולפי העיון האמור חל אחר חצות יום ה' בטוליטלה לכמו ג' שעות וכמו חצי שעה עוד שסי' העת הואת בטבור הארץ הוא ו' א' רל"ד הואיל וטוליטלה הוא רחוקה מאמצעית היישוב לצד מערב ס"ב מעלות לפי מה שהעיד העיון לאברהם הורקיל שהמעלות כמו שידעת הן ד' שעות קמ"ד חלקים אלא שסימן ההקבלה הואת לפי חשבון האמור לפי עיקר בה"רד הוא ו' א' רכ"ב כמו שסימן מולד אלול זה היה ה' ו' תת"קו הלכך על טבור הארץ כמו שהעיד העיון והבאור הזה הוא מיוסד חשבון המולדות כמו שיסדנו כי אין לחוש בכאן לי"ב חלקי' האלה ולא לכפלי כפלים שיש בין סימן ו' א' רכ"ב לפי העבור הואיל וקרוב כמו זה ויותר ממנו ימצא בכוון העתים ע"פ העיון המכוון ומדוייק כפי יכולת האדם **ועתה** ראה שאלו היה אמת מה שחשבו המחברים ואמרו כי על קצה מזרח הם מיוסדים חשבונות המולדות בעבור זה היה מתחייב להיות סימן ההקבלה האמצעי' הואת בטוליטלה לפי עקר העבור ה' ט"ו ע"ח הואיל ועשר שעות קמ"ד חלקים היא רחוקה טוליטלה לצד מערב מצד מזרח היישוב ולפי סברתם היה חל רגע אמצע זמן הליקות הואת בטוליטלה בסוף יום ה' וקודם שקיעת החמה ביותר משתי שעות ושני שלישי שעה בכל גופא בליל ששי זה בטוליטלה והתחילה לכנום בלקות לאחר שתי שעות מליל זה ושהה בקדרות יותר משעה ומחצה ולא הזר לאיתנו עד לאחר חצות ליל זה לשם אמור מעתה כי זה שהסכים העיון ותקון עת ההקבלה האמצעית הואת על טבור הארץ עם תקונה סתם לפי העבור ועל עיקר בה"רד המיוסד הוא מעיד עדות ברורה ומוכיח שעל טבור הארץ נתיסד חשבון המולד בעבור **ועוד** כדי לאמת הדבר הזה אע"פ שאין בו ספק למי שהוא מודה על האמת התכוונתי לשלש לקיות הירח שתקן ואמד אותם ר' יצחק החזן בן סיד נ"ע בעיר טוליטלה במצות המלך **דון אלפונשו** כפי מה שבא לידי כיצד תקן ועיין אותם בכתב ידו **הלקות הא'** כתב כי עיין וראה שלקה הירח בהקבלת חודש טבת משנת חמשת אלפים וכ"ו למנין העולם ומולד טבת ההוא היה סימנו לפי העבור ד' י"ח שס"ו ולפיכך סימן הקבלתו היתה ה' י"ב תש"סב ובדק בעיונם ומצא כי אמצע זמן הלקות הואת שהוא עצמו ההקבלה האמיתית חל לאחר ג' שעות ושליש מרגע חצות ליל חמישי בשבת בטלטולה ט"ו לטבת ההוא וע"י תיקון עת ההקבלה האמצעית מחמת האמיתית כשתהיה ידוע חשבתי ומצאתי כי סימן ההקבלה האמצעי ההיא לפי עיונו נ"ע היתה כמו שתי שעות ושני שלישי שעה לאחר חצות לילה זה בטוליטלה ויהיה סימנו לפי כן בטבור הארץ ה' י"ב תת"סד הלכך על טבור [הארץ] הוא מיוסד חשבון המולדות כמו שהצענו כי אין לחוש בכאן כמו כן לחלקים האלה שהן פחות מעשירית שעה שבין חשבון העיון לבין חשבון העבור ולו היה אמת מה שהודו המחברים ואמרו כי על קצה מזרח נתיסד חשבון המולדות בעבור או היה חל רגע ההקבלה האמיתית הואת קודם חצות ליל זה בטוליטלה בכמו שלש שעות ויותר משליש שעה וזה שקר כיון שהעיון העיד כי חל לאחר מכאן בכמו שש שעות הלכך על טבור הארץ ולא על מקום אחר יסדו לנו קדמונינו ז"ל השבון המולדות **הלקות הב'** הוא ומה שכ' נ"ע ואמר כי הוא עיין וראה שלקה הירח בחצות חודש תמוז משנת כ"ו לפרט וסימן מולד תמוז לפי העיבור היה ו' כ"ב תת"ד לפיכך היה סימן ההקבלה ההיא האמצעית לפי עבור ז' י"ז ק"כ והוא נ"ע עיין ומצא שרגע אמצע ומן הלקות ההיא שהוא עצמו רגע ההקבלה האמיתית חל לאחר חצות ליל שבת בטוליטלה ט"ו בתמוז זה כמו שלש שעות קל"ה חלקים וכשחשבתי מצאתי כי רגע ההקבלה האמצעית לפי כן לאחר חצות ליל זה בטוליטלה בכמו שבע שעות פחות מעט ויהיה סימנו בטבור הארץ לפי זה הענין ז' י"ז תק"ד הרי שגם ואת הלקות תעיד ע"ד קירוב שעל טבור הארץ הוא מיוסד חשבון המולדו' כי אין לחוש בכאן למעט החלקי' האלה שיש בין חשבון העיון **הלקות הג'** הוא מה שאמר כי הירח לקה בחצות חודש טבת משנת כ"ו לפרט ועיין ומצא שרגע אמצע זמן הלקות חל לאחר שש שעות תר"סו חלקים מחצות יום שני בשבת בטולטילה י"ג לטבת וכשחשבתי מצאתי

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/32

שרגע ההקבלה האמצעית לפי זה העיון חל בטוליטלה בכדי תש"ב חלקים קודם חצות יום שני בשבת לשם ויהיה סימנה לפי זה בטבור הארץ ב' כ"א תק"ד שסימנה לפי העיבור ב' כ"א תק"נח הואיל וסימן מולד שבת זה היה ב' ג' קס"ב הלכך על טבור הארץ נתיסד חשבון המולדות בעבור **ועוד** אביא בכאן על אמיתת דבר זה עד אחד נאמן והוא מ"ש ר' יצחק בן סירא נ"ע ואמר כי החמה לקתה באחרית חודש אב משנת כ"ג לפרט וסי' מולד אלול לפי העיבור היה ב' ט' מ"ט ועיין ומצא שרגע אמצע זמן הלקות הזאת חל בטוליטלה לכדי שתי שעות אחר חצות יום א' בשבת כ"ח אב האמיתי ואני חשבתי ומצאתי שסימן מולד אלול ההוא היה לפי זה בטוליטלה בכמו שעה אחת קל"ב חלקים קודם חצות ליל שני בשבת לשם ויהיה לפי זה סימן המולד בטבור הארץ לפי העיון ב' ט' י"ב הלכך על טבור הארץ ולא על מקו' אחר זולתו נתיסד חשבון המולדות בעבור ואלו היה אמת שעל קצה המזרח הוא מיוסד המולד כמו שאמרו המחברים ההם או לא היתה חלקות הזאת נראית כטוליטלה אלא בסמוך לבוקר לא לאחר חצות כמו שהעיד העיון **ועוד** עד אחד נאמן ע"ז מ"ש החכם הבייתוני ואמר כי הוא עיין כשלקה חירת בעיר רקת הרחוקה מטבור הארץ כלפי מערב כדי שעה אחת קכ"ו חלקים ומצא שרגע ההקבלה האמיתית היא חל לשם בכמו ה' שעות ק"ח חלקים אחר חצות היום ג' בשבת י"ד לחודש מארם מחדשי ישמעאל משנת ר"ע לתאריכם ורגע ההקבלה האמצעית שלעומתה לפי חשובה חל לשם בכמו שליש ורביע שעה אחר חצות יום ג' בשבת לשם ורגע זה בטבור הארץ היה לפי זה העיון לכמו שעה אחת תש"ט חלקים אחר חצות יום ג' בשבת ההוא שיום זה היה י"ד לחודש אב משנת ד' אלפים ותר"מג שנים למנין העולם שנה שביעית למחזור רמ"ה ואם נחשוב נמצא שסימן ההקבלות חודש אב ההוא לפי העיבור היה ג' י"ט תש"יג הואיל וסימן מולדו היה ג' א' שי"ו הרי זה העיון מעיד ג"כ על אמיתת מה שיסדנו ואמרנו כי על מקו' טבור יסדו לנו קדמונינו ז"ל חשבון מולדות הלבנה בעיבור ועוד העידו לי ע"ז כמה לקיות אחרות ללבנה ולחמה מעיוני הקדמונים ונתבאר לי מתוך כך אגב גררא ונתאמת שזמן חודש הלבנה האמצעי הוא כפי המדה המדוייקת המסורה בידינו מר"ג שקיבל מבית דוד ע"ה **ועתה** אשוב ואומר אלו היה העקר הזה של טבור הארץ מסור לנו בפירוש מקדמונינו ז"ל כמו שהוא מסור לנו מהם מדת זמן חודש הלבנה ומדת זמן שנת החמה ועקר בה"רד או לא הייתי נזקק כלל לכל המחקר הזה שסדרנו אלא הייתי מקבל אותו מהם ומאמין בו וסומך על סברתם כמו בשלשת העיקרים ההם וכשטען עלי בזה אחד מחבירי ואמר כי בכדי אלה החכמות צריכין אותם ולא תספיק הקבלה בהם אמרתי לו כי הוא בשאר החכמות המופתיות כגון חכמת המספר וחכמת התשבורת והדומות להן אבל חכמת התכונה שעקר אותותיה ומופתיה הם לקוחים מצד העיון אינו כן כי הואיל וכל ימי המעיין האחד ואפי' יחיה מאה שנה או מאתיים שנה לא תספיק לו לעיין בהם ולברר על פי עיוניו בלבד כל מה שצריך אליו בידיעת מנהג מרוצת צבא השמים ומדותם ובשביל זה הוצרכו האחרונים לידע עיוני הראשונים שהיו לפניהם ולהאמין ולקבל מי שהעידו ואמרו כגון המדקדקים שהיו באחרונה בעיר טוליטלה וקרטבה ומקומות אחרים מספרד שהוצרכו לקבל ולהאמין בעיוני החוקרי' שהיו לפניהם בארץ מעולם, **והנה בטלמיוס** סמך בעיוניו על עיוני אברכס וגם על עיוני אפטימן ואקטימאן ואחרי' שאומרי' שהיו לפניו בכמו ת"ר שנה ויותר ואם אלה בני אומות האמינו בעיקרי זאת החכמה וסמכו בהם קצתם אע"פ שלא הכירום ולא ידעו אם היו אנשי אמת או לא על אחת כמה וכמה יש לנו לקבל ולהאמין בעיקרים ויסודות שמסרו לנו רז"ל עמודי העולם שהשכילו בכל חכמה והוציאו לאור תעלומה ושמעו וקבלו מפי הנביאים ובאו למאות ולאלפים שהיו מהם בכל דור ודור מבין עם תלמיד ובקרו במחקרם כפי שכלם הזך ולבם הרחב על יסודות חכמת העבור וסודותיה ולא הרפו ידיהם מלדרוש ולחקור על אמתתה עד שנתגלו להם רזיה ולא עוד אלא שעסק גדול היה להם ומשא ומתן בעיוני החכמה הואת עם חכמי האומות משגלו לבבל וכל ימי בית שני וזמן רב אחרי כן ואיך יעלה על הדעת שמבלי פלפול ודיוק גדול ועיון אמיתי הגיעו קדמונינו ז"ל לכל הדיוק שדייקו בזמן שנת החמה ותקופותיה לדעת רב אדא ומדת חודש לבנה עד [שבאו] והודו להם בכל מחקר חכמי ישראל שעמדו אחריהם דור אחר דור **והנה החכם אברכס ובטלמיוס** וזולתם לכדי המדות המסורים בידינו או לקרוב מאוד מהם הוציאו מחקרם אחרי כל העסק ההוא שהודעתיך מקצתו בשעבר ולפי האמת אין הקירוב המעט ההוא שיש בין חכמי ישראל לבין חכמי האומות לא באו אלא מצד העיון לא מצד הדבר בעצמו ואיזה עד בעולם יותר אמיתי ונאמן על כל זה ממחזור הלבנה שכולו שנים שלימות לחמה וחדשים שלימים ללבנה לפי המדות המדויקות המסורים בידינו מקדמונינו ז"ל שלא נתחלף ממנהג ולא נשתנה משנתיסד ועד הנה והנה עתי לקיות הלבנה והחמה וגם ראיית הלבנה בחידושה מעידות לנו על כל זה כמו שיוכל להבחינו ולהכירו מי שירצה וידע לתקן עתי ודין ראית הלבנה בחדושה ע"פ עיקרי העבור מכאן ואילך **ואני** אחר שנתבאר לי ונתאמת העיקר הזה של טבור הארץ ע"ד האמור למעלה עוד הייתי מתרשל וחדל מליסד אותו ולכתבו בספר הזה מפני שהוא בא שלא כדברי המחברים האומרים כי על קצה מזרח היישוב נתיסד ונבנה חשבון מולד הלבנה ותקופות החמה בעבור עד ששמתי לבי להשכיל בטעמי ההלכות ההם שתלו סברתם זו בהם ונראה לי שהם ז"ל לא השכילו בטעמיהם כפי הראוי ונתבאר לי שההלכות ההן הן מיוסדות על אמיתת העיקר הזה של טבור הארץ הואיל ואינו אפשר בשום פנים ואינו יוכל לפרש ההלכות ההן ולישבו

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/33

אותן על אופניהן עד שתהינה באות לפי האמת וכפי נוהג העולם אלא בהצעת העקר הזה של טבור הארץ כמו שיתבאר זה ביאור יפה בפרק שאחרי זה אז התאמצתי ליסד העקר הזה של טבור הארץ ושמתי אותו עיקר מיוסד לתקן עתי המולדות וגם עתי התקופות לכל איזה מקום אחר שיהיה ממקומות הידוע ארכם **וזה** יאות שיהיה על הדרך הואת במקומות שבחצי ישוב המערב נקח מספר המעלות שבהן נתרחק לו המקום ההוא כלפי מערב מטבור הארץ ונשים כל הט"ו מעלות מהם שעה אחת והנשאר פחות מט"ו נשים כל מעלה ממנו ע"ב חלקים עיבוריים ומה שהיה זמן המרחק נשמור אותו ואחרי כן נתבוון לסימן המולד ההוא ונפחות ממנו שש שעות ונהיה אז במעלה הזה כאלו יחסנו את המולד ההוא לרגע חצות הלילה בטבור הארץ ומהנשאר נפחות עוד כדי זמן המרחק הזה ששמרנו והעולה בידינו מזה הוא יהיה סימן מולד ההוא כפי מרחקו מרגע חצות לילה ההוא במקום ההוא הידוע ארכו שנתכוונו אליו וזה כאלו רצינו לידע סימן מולד שנתנו זאת איך הוא בטוליטלה נתכוון לסימנו כפי העיבור שהוא סימנו בטבור הארץ כמו שנתיסד והוא ו' ט' תרי"ט ונפחות ממנו חמש שעות שאמרנו וגם הד' שעות קמ"ד חלקים שהוא מרחק טוליטלה כלפי מערב כמו שתדע זה במקום אחר ונאמר כי סימן מולד שנתנו זאת בטוליטלה הוא לפי זה ו' ט' תע"ה כלומר שהמולד הזה חל בטוליטלה לאחר חצות ליל שבת כדי ט' שעות תע"ה חלקים ועוד אוסיפך לקח בחישוב הזה ואראך את טעמו והלכותיו במאמר הבא בע"ה:

פרק שמיני בפירוש שלש הלכות או ארבע מכלל ההלכות החמורות שבאו בתלמוד ר"ה בענין יסוד העיבור וסודותיו וביאור איך נשתבשו דעת המפרשים וטעו מדרך השכל בפירושן ודע כי הכוונה בפרק הזה הוא לפרש ולברר טעמי קצת מהלכות (החכמות) [החמורות] שבאו בתלמוד ר"ה בעניני יסודי עיבור וסודותיו ובאור איך הם המדוייקות ובאות לפי האמת וכפי נוהג העולם וכבר יעדתי לפרשן ואלו הן [ר"ה כ' ב'] אמר שמואל יכולני לתקוני לכל בני גולה א"ל אבא אבוה דר' שמלאי ידע מר הא דתניא בסוד העבור נולד קודם חצות או לאחר חצות א"ל לא א"ל מדהא לא ידע מר מילי אחריתא איתא דלא ידע מר כי סליק ר' זירא שלח להו צריך לילה ויום מן החודש והו שאמר אבא אבוה דר' שמלאי לפני שמואל נולד קודם חצות או לאחר חצות מחשבין את תולדתו נולד קודם חצות בידוע שנראה סמוך לשקיעה לא נולד קודם חצות בידוע הוא שלא נראה סמוך לשקיעת החמה למאי נ"מ אמר רב אשי לאכחושי סהדי אמר ר' זירא אמר רב נחמן כ"ד שעי מיכסי סיהרא וכולי הא לן והא להו לדידן שית מעתיקא ותמני סרי מחדתא לדידהו שית מחדתא ותמני סרי מעתיקא למאי נ"מ לאכחושי סהדי אמר מר צריך לילה ויום מן החודש מ"ט דכתיב מערב ועד ערב תשבתו שבתכם ר' שמעון אומר מהכא יום אחד ועשרים לחדש בערב מאי בנייהו אמר אביי משמעות דורשין איכא בנייהו דע כי הרבה אנו צריכין בפירוש ההלכות האלו לזכור ולהעלות על לב העקרים והיסודות ההם שכבר בארנו אותם בשעבר ממנהג חילוף הימים והלילות ברגע תחלתם וסופם במקומות הארץ כפי התחלפות המקומות זה מזה בארכם ודין החילוף וההפרש שבין עת הקבוץ האמצעי הנקרא בעבור מולד הלבנה לבין עת הקבוץ האמיתי שלעומתו הנקרא בפרק הזה רגע החדוש הואיל ואז יתחיל הירח להפרד ולסור מנוכח החמה ולהתחדש ולקנות אור כמו שנתבאר זה במאמר שעבר ולזכור עוד מה שבררנו שם והוכחנו כי אפשר הוא ויכול שיקדים רגע החדוש של שום תשרי על רגע מולדו בכדי י"ז שעות תר"מח חלקים או בפחות אבל לא יותר מזה משום פנים וכן יש לזכור מה שהצענו עוד לשם ואמרנו משעם כיסוי הלבנה בר"ח כמו כ"ד שעות לפני רגע החידוש וכמו כ"ד שעות אחירות אחריו וזכור עוד כמו כן מה שנתבאר עוד לשם ונודע ממשפטי ראית הלבנה בחידושה והעיקור שיסדנו לש' והוכחנו איך הוא אפשר ויוכל שתראה הלבנה החדשה של שום תשרי באמצע א"י והיא בתכלית דקותה לאחר כ"ב שעות ומחצה מרגע החידוש לשם אבל לא פחות מזה בשום פנים וכן יש לנו לזכור עוד מה שיסדנו במאמר הזה מדין ההפרש שהיה בזמן הראשון בין קבוע ר"ח וי"ה ור"ח והמועדות על פי חשבון המולד לבני בבל ושאר הגולה שלא היו שלוחי ב"ד מגיעים אליהם ובין קבוע לבני א"י על פי ב"ד מפי עידי הראיה עד שהיו או בני בבל העושין על פי חשבון המולד קודמין בקביעת ר"ה וי"כ ביום אחד על בני א"י העושין על פי הראיה ואחר שיהיו כל העיקרים האלה שזכרנו עתה סדורים בפיך ובלבבך **עתה** הוי יודע כי כיסוי הלבנה שיש לה לפני רגע החודש הוא שיקרא כיסוי הלבנה הישנה ומעט עסק יש לנו עמו בכאן כמו שיתבאר וידוע הוא וברור שרגע החודש ההוא הוא רגע ממוצע בין חצות שני זמני הכיסויים האלה ואחר שנודע כל זה **אתחיל** עתה לפרש ההלכות שזכרתי ואומר כי שמואל היה מתפאר בחכמת המזלות עד שהיה אומר (ברכות נ"ח ב') נהירין לי שבילי דרקיעי כשבילי דנהרדעא וגדולי האומות היו מכבדין אותו ע"ז וקוראין אותו חכימא דיהודאי והוא כשראה כי בני בבל ושאר הגולה שלא היו השלוחין מגיעין אליהן היו מצטערין על שלא היו יודעין ולא מכירין היום שבו קבעו ב"ד ר"ה וי"כ בא לו ונתפאר בב"ה בפני אבא אבוה דר' שמלאי ואמר יכילנא לתקוני לכל בני גולה כלומר יודע אני ויכולת בידי ליסד השבון מתוקן על פיו ידעו ויכירו היום שקבעו ב"ד בו ר"ה וי"כ לבני א"י ולא יצטרכו עוד להמתין לשלוחי א"י שיעידו להם עליו ולא יחושו להם אם לא יגיעו אליהם וע"ז השיבו אבא אבוה דר' שמלאי כדי לנסותו או כדי לזרזו וללמדו ואמר לו ידע מר הא דתניא בסוד העבור נולד קודם חצות או לאחר חצות שאתה מתפאר בזה התקון

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/34

אתה יודע טעם הבריתא הואת של נולד קודם חצות או לאחר חצות והחילוק שיש בין שיחול המולד קודם חצות היום לבין שיחול אחר חצות היום הואיל ועיקר תיקון הזה שנתפארת בו תלוי בו אמר ליה איני יודע אותו א"ל מדהא לא ידע מר מילי אחריתא איכא דלא ידע מר כלומר הואיל והעקר הזה של נולד קודם חצות או אחר חצות אינך יודע אתה כמה דברים אחרים יש עוד שהם מצורך זה התקון שנתפארת בו ואינך יודע אותן ועל זה הוצרך התלמוד לבאר הבריתא הואת של נולד קודם חצות וכולי **והקדים לו** היסוד הזה שאמר ר' זירא צריך לילה ויום מן החודש וטעם היסוד הזה הוא כשהיו קובעין ע"פ ראיית הלבנה החדשה או היו בני בבל ושאר הגולה שלא היו השלוחין מגיעין אליהם משתדלין הרבה ומתכוונים לקבוע ר"ה ויו"הכ והפסח בחשבונם ולעשותם ביום שקבעו אותם ב"ד על פי הראייה וזה היה ע"פ עקרים ויסודות שהיו ידועים אצלם ממשפטי ראיית הלבנה בחידושה והיו עם זה מסתפקין בדבר ולא היו יודעין אותו בוראי כלומר שלא היו מאמינים בעצמן אם כוונו החשבון כפי הראוי וקבעו המועד ע"פ חשבונם ההוא ביום שקבעוהו ב"ד ע"פ הראיה או לא ור' זירא היה עמהם תחלה וכשעלה לא"י ולמד משם והשכיל בסוד העבור שלח לחבריו בני בבל וזרז אותי שאינכם יודעים בודאי יום הקבוע ע"פ הראיה ותרצו להכירו על ידי חשבונכם אל תסלקו מן הספק הזה ותגורו שב"ד קדשו יום ל' לחודש הישן המנוי ע"פ הראייה עד שתחשבו לרגע החידוש לחודש הנכנס ונמצא שהוא חל בא"י בתחלת ליל יום כ"ט לשם כלומר שצריך הוא שיקדי' רגע החידוש על עת הראיה בתחלת ל' בא"י בכדי יו' כ"ט כולו מתחלת לילו ועד סוף יומו מהחודש הישן ומהיות עת החודש קודם לעת הראיה בכדי הכ"ד שעות הללו שמתחלת ליל כ"ט לישן ועד סוף יומו אז יש לכם להאמין ולידע כי הלבנה החדשה נראית בסוף יום כ"ט לישן בא"י וקדשו ב"ד את החודש על פיה וקבעו אותו במחרתו שהוא יום ל' ואם תמצאו שרגע החדוש נתעכב ולא חל אלא לאחר תחלת ליל כ"ט לישן אז יש לכם להסתפק בדבר ולדחות הקבוע מפני כן עד ליום ל"א לישן כמו שאמרנו כל ספיקא לקמא שדינן וכבר הודעתיך במאמר שעבר שעל כדי הגבול הזה של זמן לילה ויום שהוא כ"ד שעות לכסוי הלבנה החדשה והיא בתכלית דקותה שאפשר שתראה עליו בלשון הזה אמר ר' זירא שצריך הוא שיקדים עת החדוש על עת הראיה בכל מקום ידוע בכדי הכ"ד שעות שמתחלת ליל כ"ט לישן ועד סוף יומו במקום ההוא וגזרו ואמרו כי זה הגבול הנכון לראיית הלבנה החדשה ברוב החדשים ואע"פ שלפעמים יודמן שתראה לפחות מזה ולפעמים אחרת יודמן שלא תראה אלא ליותר ואחר שהציע לו התלמוד העקר הנכון הזה של ר' זירא חזר לברר טעם הבריתא של נולד קודם חצות וכולי ואמר מחשבין את תולדתו כלומר שיש לב"ד לחשב למולד תשרי ואם ימצאו אותו חל קודם חצות יום כ"ט לאלול במקום שנתיסד עליו חשבון המולדות שהוא לדעתינו מקום שבור הארץ כלומר שיהא סימנו המתוקן על פי עיקרי העבור פחות מי"ח שעות מהיו' או יכירו וידעו שאפשר הוא שתראה הלבנה בסוף היום ההוא באמצע א"י שלשם הוא נוהג דין הראיה ואם ימצאו סימן מולד תשרי ההוא מי"ח שעות ומעלה מיום כ"ט לאלול המנוי ע"פ הראיה או ידעו בודאי שאינו אפשר ולא יוכל שתראה הלבנה החדשה שלו בסוף יום כ"ט ההוא באמצע א"י ויהיה או לפ"ז אלול ההוא עשוי משלשים יום **ואתה** יש לך להודות בדין הבריתא הואת של נולד קודם חצות וללמד אותה מעיקרים והיסודות שסדרתי לך בשעבר על הדרך הואת כבר נתבאר במאמר שעבר ונודע כי בכדי כ"ב שעות ומחצה לא בפחות מזה הוא שאפשר שיקדם רגע החדוש של שום תשרי באמצע א"י לכדי שליש שעה אחרי רגע שקיעת החמה של יום כ"ט לאלול לשם כשיהיה מולד ההוא קודם לכן בכדי ז' שעות תר"יב חלקים ולא בפחות מזה נמצא שבכדי הזמן הזה ולא בפחות ממנו הוא מספיק שיקדים בו רגע המולד על שום תשרי בכל מקום ידוע על עת הראיה בסוף יום כ"ט לאלול שם ואחרי שיעלה בידינו העקר האמיתי הזה אשוב ואומר כי לפי שאמצע א"י שלשם היא הראייה רחוקה מטבור הארץ שעליו נתיסד חשבון המולד בכדי שעה אחת תר"יב חלקים כלפי מערב כמו שתדע ע"פ הלוחות שאערוך במאמר ה' לאורך המדינות ורחבן ומרחקן מטבור הארץ לפיכך יש לומר כי ו' שעות ומשהו בלבד ולא פחות הן מספיקות שיקדים בו רגע המולד במקומו שהוא טבור הארץ לעת שקיעת החמה של סוף יום כ"ט לאלול ויהיה או אפשר עם זה ויכול שתראה הלבנה החדשה של תשרי ההוא באמצע א"י לאחר כדי שליש שעה משקיעת החמה לשם ואינו יכול לפי זה להיות סימן המולד של שום תשרי מי"ח שעות ומעלה מהיום במקו' האמור ותראה הלבנה החדשה שלו בסוף היום ההוא באמצע א"י לשליש שעה משקיעת החמה לש' וזה כי כדי שליש שעה הוא צריך שתתאחר הלבנה מלשקוע אחרי החמה ואז יתכן לה להראות לבני אדם כשהיא בתכלית דקותה שאפשר שתראה עליו וזה מה שבררנו מטעם ההלכה הואת הוא עצמה מה שאמרה הבריתא בקיצור נולד קודם חצות בידוע שנראה סמוך לשקיעה עד שיהיה שיעור הבריתא כך כשיהיה סימן מולד תשרי פחות מי"ח שעות במקום שעליו נתיסד חשבונו או הוא אפשר שתראה הלבנה החדשה שלו באמצע א"י בסמוך לשקיעה החמה בסוף היום ההוא בכמו שליש שעה ובכל שיהיה הסימן של מולד תשרי במקומו מי"ח שעות ומעלה מהיום או אינו אפשר בשום פנים ולא יכול שתראה הלבנה החדשה שלו בסוף היום ההוא באמצע א"י שלשם הוא נוהג דין הראיה **והטעם** בזה הוא כמו שאמרנו הוא כשנתכוון לאלו הש שעות ומשהו הנשארת מהיו' בטבור הארץ ונצרף אליהם עוד השליש שעה שאמרנו ועוד שעה אחת תר"יב חלקי' שבה' יקדים מקום המולד על מקו' הראיה

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/35

ונחבר הכל ונצרף אותו לי"ד שעות תר"מח חלקים שבהם כמו שבארנו הוא אפשר שיקדם רגע החידוש של שום תשרי על רגע מולדו יעלה הכל לכדי כ"ב שעות ומחצה כמו שבארנו כי הם מספיקות שיקדים בהם רגע החידוש של שום תשרי על ראיית הלבנה שלו והיא בתכלית דקותה ואם יחול מולדו לאחר י"ח שעות ותתחבר לשעות הנשארות מהיום ונצרף עליהם השעה ותר"יב חלקים והשליש שעה וי"ד שעות ותר"מח חלקים שאמרנו הנה לא יעלה הכל אלא לפחות מן כ"ב שעות ומחצה הצריכות ויקצר גבול הראיה לפיכך לא יהיה או כח בלבנה החדשה שתראה בסוף יום כ"ט החוא באמצע א"י והוא הפירוש הנכון לברייתא הואת לפי האמת כפי נוהג העולם והוא בנוי על העיקר המיוסד האמור כי על [מקום טבור הארץ יסדו לנו קדמונינו ז"ל וקבעו חשבון המולדות והתקופות החמה ועל כי לאמצע א"י מתיחסת הברייתא הואת באמרה נראה או לא נראה אלא שהיא החמירה מעט בשיעור האמור ועשתה חצות היום כאחר חצות באמרה לא נולד קוד' בידוע שאינו נראה בסמוך לשקיעת החמה והארכתי מאוד בפירושה מפני שראיתי כי המון המפרשים טעו מדרך השכל ולא באו על נכון בפירוש הברייתא הואת כמו שאשכילך לבסוף **ועתה** יאות לך להבין מכל זה שבארנו ולדעת שיש חילוק והפרש בין ההלכה הואת שאמר ר' זירא צריך לילה ויום מן החודש לבין הברייתא של נולד קודם חצות אע"פ ששתיהן יוצאות לקרוב מעת אחת הוא שר' זירא הגביל את הראיה בהתיחסה מעת החידוש לשם ר"ל במקום הראייה אמר כי המספיק לזה הן כ"ד שעות של ליל יום כ"ט ויומו לחודש הישן ולא שם לב לסימן המולד ובעל הברייתא של נולד קודם חצות וכולי הוא מגביל עת הראית הלבנה של תשרי באמצע א"י ומיחס אותה לסימן מולדו כפי מעמדו מיום כ"ט מישן בטבור הארץ כלומר שע"י סימן המולד כפי מעמדו שנתיסד עליו חשבונו הוא לומד בעל הבריתא הואת העיקר הזה של נולד קודם חצות או לאחר חצות וידע אפשרות ראית הלבנה בא"י או מניעותה לפיכך הספיקו לו השש שעות ומשהו הנשארות מיום כ"ט במקום שעליו נתיסד חשבון המולד וזה כי כשנצרף להם השעה ותר"יב חלקים ושליש שעה והי"ד שעות תר"מח חלקים יעלה הכל לכ"ב שעות ומחצה המספיקות לראייה וזה ענין מה שאמר בתלמוד מחשבין את תולדתו וכוונת ר' זירא במה שיסד ואמר צריך לילה ויום מן החודש הוא להודיע שמדת זמן התיחסות עת ראית הלבנה החדשה והיא בתכלית דקותה במקום שהיא נראית בו היא כ"ד שעות שמתחלת מליל כ"ט עד סוף יומו לש' **ואחר** שהודיע התלמוד כוונת הברייתא הואת של נולד קודם חצות וכולי חור ושאל ואמר למאי נ"מ כלומר מפני מה היו כ"ד בזמן ההוא מחשבין בו כיון שע"פ עדי הראיה היו קובעין ומה צורך לה' בחשבון את תולדתו ובאה התשובה אמר רב אשי לאכחושי סהדי כלומר שסימן בעלמא הוא בידם העיקר הזה של נולד קודם חצות ולא לקבוע ולעשות ע"פ אלא כדי לבדוק את העדים ע"פ ולהכחישם אם יעידו ויאמרו שראו את הלבנה בסוף יום כ"ט לישן בכל שיחשבו ב"ד למולד ויצאו סימנו מן י"ח שעות ומעלה מהיום ואמר לאכחושי סהדי ולא אמר לצדוקי אותם ולקיים עדותם מפני שאין כח בעיקור זה של נולד קודם חצות וכולי אלא להכחיש את העדים כשיבגדו ויאמרו שהם ראו אמש את הלבנה החדשה והיא אינה יכולה להראות מפני עוצם דקותה המורה עליו היות סימן המולד מי"ח שעות מהיום ולמעלה וקצר מפני כן זמן גבול הראייה כי לא הספיקה עדיין הלבנה להתרחק מהחמה כדי השיעור שצריך הואיל ואין שעות מעת המולד עד עת הראייה בא"י אלא פחות ממה שמספיק לה ואין כח בעיקר הזה של נולד קודם חצות ולא יכולת לצדק את העדים על פיו כשהיה המולד קודם חצות היום אפילו בכדי ד' שעות או ח' מפני שכמו שהוא אפשר שתראה הלבנה בסוף יום כ"ט בהיות סימן המולד קודם חצות בזמן מועט כך הוא אפשר ויוכל להיות שיחול המולד קודם חצות היום בכמה שעות ולא תראה הלבנה של תשרי ההוא בסוף יום כ"ט החוא בא"י מפני עוצם דקותה עדיין וזה יארע כשיחול המולד קודם החדוש ויחסר מפני כן גבול הראייה וימעט מהגיע בסוף יום כ"ט לאלול לכדי הכ"ב שעות ומחצה שהם צריכין לראייה כפי מה שבארנו הנה נתבאר איך ולמה יש כח בעיקר הזה של נולד קודם חצות להכחיש את העדים כמו שאמר רב אשי ואין בו כח כלל לצדק אותם ולקיים עדותם כי באמת כדי לקיים עדות החודש עוד היו ב"ד צריכין לאותן הבדיקות כולן השנויות בפרק אם אין מכירין אותן ואפילו הכי לא היתה העדות מתקיימת מהבדיקות ההן לולי שדין תורה להאמין בעדי הראיי' ולעשות על פיה' כשתהיי' עדותן מכוונת ולא ימצא בה שום הכחשה מצד החשבון **ועתה** אשוב לפרש ההלכה השלישית אמר רב נחמן כ"ד שעי מיכסי סיהרא לדידן שית מעתיקא ותמני סרי מחדתא ולדידהו שית מחדתא ותמניא סרי מעתיקא ואתחיל ואומר כי הרבה נשתבשה דעת המפרשי' בבאור טעם ההלכה הואת ויש מי שהודה ואמר שלא הבין את טעמה כגון רבינו האיי ז"ל שאמר בזה הלשון והאי שמעתא דאמר רב נחמן וכולי אין אנו יודעין מאי קאמר ולא יתכן היאך יהיה דבר זה וכמה פעמים נשאלנו עליה ואי אשכחינא בה טעמא הוה אמרינן לה וכלל אומר שאינה דבר מדוייק וכן אמר רב חננאל ז"ל וזה שאמר אבא אבוה דר' שמלאי נולד קודם חצות וכולי וכן מה שאמר רב נחמן כ"ד שעי מיכסי וכולי לא נתברר לנו ולפיכך לא כתבנו בו פירוש ואחרון שבמפרשים אחר שכתב בזה הענין כמה שבושים חזר ואמר האי מימרא דרב נחמן קשיא לן טובא ואם תתבונן בדברי רש"י ז"ל שכתב בפי' ההלכות האלו תראה שאין להם שחר והר"ר אברהם בר חייא ז"ל וכן בעל המאור ז"ל נשתבשו מאוד בפירושן כי באמת לא יוכל להבין אותה עד שהיו באות לפי

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/36

חאמת וכפי נוהג העולם אלא מי שמשתדל להשכיל בעיקרים
ההם ווולתם הנלוים להם שסדרנו בתחלת הפרק הזה ומ"ש
שאמר רבינו האי ז"ל על טעם ההלכה של רב נחמן שאינו
דבר מדוייק אינו כן אלא דבר מדוייק הוא מאוד ומובן
למשכילים כפי מה שיתבאר עתה וקודם שאתחיל בביאור
טעם ההלכה הואת של רב נחמן אומר כי הוא היה בבבל שהיא
מזרחית לא"י וכוונתו באמרו לדידן הוא לבני קצה מזרח כי
עד לשם הגיע מלכות שבור מלכא וכוונתו כמו כן באומרו
לדידהו הוא לבני קצה מערב שבני א"י יחשבו מהם כדאמרינן
במערבא אמר כי אתא ר' פלוני ממערבא וכך הוא בזה דעת
המפרשים הרי שטבור הארץ לפ"ו עומד ממוצע בין בני לדידן
ובין בני לדידהו מרחקו מאלו שעות כלפי מערב כמרחקו מאלו
עד שהוא לפ"ו רגע תחלת ליל שבת ע"ד משל בטבור הארץ
הוא עצמו כפי כן רגע חצו' ליל בשב' במקום לדידן והו' עצמו
רגע חצי יום ששי בשבת עדיין במקום לדידהו וכן היה נוהג
בזה הג' מקומות האלו בשאר ימי השבוע ועתיהם הנה עקר
נכון מוסד שמרהו וכבר נתבאר טעמו והלכתו במאמר השני
מהחבור הזה **ואחר** שנתיסד זה עתה הוי יודע כי סברת רב
נחמן בכסוי הלבנה בר"ח הוא כפי מה שיעדנו בשם ר' זירא
וכפי מה שהסכימו עליו כל הכמי התכונה החוקרים [שהיו
בעולם ואמרו כי כ"ד שעי לפני רגע החידוש הוא שתתכסה
הלבנה הישנה וכ"ד שעי אחריני היא מתכסה כמו כן הלבנה
החדשה ואמרו כי זה הגבול הממוצע בכיסוי הלבנה ברוב
ר"ח אך ר' זירא לא נתכוון בכה שאמר צריך לילה ויום מן
החודש אלא לכיסוי הלבנה החדשה בלבד במקום הראייה וזה
כמו שאמרנו היה כדי לורו לבני בבל ולהודיעם שעל אותו
עיקר שאמר יש להם לסמוך בראיית הלבנה בזמנה אבל רב
נחמן הרחיב את דעתו בזה הענין יותר מר' זירא ונתכוון
ללמד ולהודיע איך הוא הדין כל אחד משני הכיסוים האלה
בהתיחסם לשני קצות הישוב ולפיכך אמר מיבסי סיהרא
סתם ולא בירר אם לישן הוא כוונתו או לחדש ללמד ולהודיע
כי לשניהם כאחד נתכוון וכך היה לו לומר כ"ד שעי מיכסי
סיהרא עתיקי וכ"ד שעי אחרינא מיכסי סיהרא חדתא אלא
שהיה תפוס לשון קצרה ואמר בסתם מיכסי סיהרא חוי עיקר
שני ועתה כדי לבאר טעם ההלכה הואת לפי האמת וכפי
נוהג העולם אציע לו המשל הזה ואשים שרגע החידוש של
שום תשרי חל בתחלת ליל שבת בטבור הארץ עד שיהיה
זמן שני הכיסוים לשם נמשך מתחלת ליל ששי ועד סוף יום
שבת לשם שהזמן הזה עצמו במקום לדידן הוא נמשך מרגע
חצות ליל ששי ועד רגע חצות ליל מוצאי שבת לשם וכן ה"ה
במקום לדידהו הוא נמשך זה הזמן עצמו מרגע חצות יום
ה' בשבת ועד רגע חצות יום ז' לשם ורגע החידוש לפ"ו חל
ברגע חצות ליל שבת במקום לדידן והוא בעצמו חל ברגע
חצות יום ששי בשבת במקום מקו' לדידהו אלא שכולם כאחד
יאמרו כי יום ששי כולו מתחלת לילו ועד סוף יומו היה זמן
כיסוי הלבנה הישנה וכל יום שבת כולו היה וזמן כיסוי הלבנה
החדשה וזה מפני שכך הוא דינם בטבור הארץ שעליו סמך
החשבון לכולם אבל לפי האמת אין יום ששי כולו זמן כיסוי
לבנה הישנה ולא יום שבת כולו הוא זמן כיסוי לבנה החדשה
לא אצל בני לדידן ולא אצל בני לדידהו מפני שרגע החדוש
במקום לדידן חל בחצות ליל שבת הרי כי השש שעות ראשונות
מליל שבת במקום לדידן מסיהרא עתיקא הן עדיין הואיל
והם לפני החדש אצלם והי"ח שעות ממנו הנשארות הן אצלם
מהחדשה הואיל והן להם אחר החידוש והיינו דאמר רב נחמן
לדידן שית מעתיקא ותמניא סרי מחדתא וכמו כן אמר כי
הי"ח שעות ראשונות מיום ששי הן לבדנה מהישנה אצל בני
לדידהו הואיל והן להם לפני החידו' אבל השש שעות האחרונות
מיום ששי מהלבנה החדשה הן לבני לדידהו הואיל והן להם
מאחרי החידוש והיינו דאמר רב נחמן ולדידהו שית מחדתא
ותמניא סרי מעתיקא והוא הפירוש הפשוט והנכון לפי לשון
המימרא הבא לפי נוהג העולם **ועוד** נאמר זה הפירוש
בסיגנון אחר והוא כי יום שבת שהוא זמן כיסוי הלבנה החדשה
בטבור הארץ שעליו הוא סמוך החשבון ,לכל הנה השש שעות
ראשונות ממנו מהלבנה הישנה הן למקום לדידן וי"ח שעות
ממנו הנשארות הן לבדנה להם מכיסוי הלבנה החדשה הואיל
והן אחר החדוש והיינו דאמר רב נחמן בקוצר לדידן שית
מעתיקא וכולי וכמו כן אמר כי ביום ו' שהוא זמן כיסוי הלבנה
הישנה במזחלט הנה הי"ח שעות ראשונות ממנו לבדה הן
אצל בני לדידהו מהישנה הואיל והן להם לפני החידוש והו'
שעות ממנו הנשארות מהלבנה החדשה הן להם ולא מישנה
הואיל והן להם מאחרי החדוש וזהו שאמר רב נחמן בקוצר
שית מחדתא וכולי ולפי שיום שבת כולו במקום לדידן הוא
כלל אותו זמן שני הכיסוים ואינו כן יום ששי כולו לשם לפי'
הוא נתכוון רב נחמן ליום כיסוי הלבנה החדשה במקום לדידן
וליום כיסוי הלבנה ישנה במקום לדידהו כאלו אמר כי זה
שנאמר בסתם כי יום ו' כולו הוא זמן כיסוי הלבנה הישנה
וכי יום שבת כולו הוא זמן כיסוי הלבנה החדשה אינו כן אלא
במקום טבור הארץ שעליו הוא סמך החשבון אבל בשני קצות
הישוב דין אחר יש לזה לפי המשל שהצענו וזה כי אין יום
השבת כולו מהחדש בקצה מזרח ולא יום ו' כולו מישנה
בקצה מערב אלא הי"ח שעות לבדנה מיום שבת הן בקצה
מזרח מהחדשה אבל השש שעות הראשונות מיו' שבת מסיהרא
עתיקא הן לשם הואיל והן לפני רגע החודש ואם תרצה לומר
הואיל והן באות נוכח ו' שעות הנשארות מיום ששי מטבור
הארץ וכן אין יום ו' כולו מעתיקא בקצה מערב אלא הי"ח
שעות הראשונות ממנו בלבד הן מעתיקא לשם והו' אחרונות
מחדתא הן לשם הואיל והן באות נוכח ו' שעות ראשונות
מליל שבת בטבור הארץ וזה שאמר רב נחמן כ"ד שעי מיכסי
סיהרא ולא אמר לילה ויום כמו שאמר ר' זירא והוא שלפי
סברתו ולפי המשל שהצענו לך אין זמן כל אחד משני הכסוים

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/37

האלה לילה ויום אלא במקום הטבור בלבד שעליו הוא סמוך החשבון אבל בשאר מקומות ע"ד כלל ובשני קצות הישוב ע"ד פרט שאליהם התכון רב נחמן אין זמן שום מהם לשם לילה ויום ממש אלא כ"ד שעות הוא זמן כל הכיסוי מהם לשם מחולקות בין שני ימים כמו שבארנו וכן לילה ויום שבעולם הם כ"ד שעות אבל לא נוכל לומר שכל כ"ד שעות הן בהכרח לילה ויום ובשביל זה הוא שאמר רב נחמן כ"ד שעי מיכסי סיהרא ולא אמר יום ולילה **ועוד** יש להלכה זו של רב נחמן פירוש אחר נפלא שהוא בא לפי הסברא ולדעת ר"ז שלא נתכוון אלא לכיסוי הלבנה החדשה בלבד והוא שנציע המשל הזה בעצמו כלומר שרגע החדוש בתחלת ליל שבת בטבור הארץ ונציע בכאן עוד שכוונת רב נחמן באמרו לדידן הוא ב' ענינים הא' כי לבני קצה המזרח הוא רומז בו כמו שהצענו בתחלה והב' הוא כאלו אמר לפי מנהגינו אנו בני בבל הסומכין על החשבון וקובעין ר"ה ביום המולד כשהוא בחור או במחרתו כשהוא זקן וכן כוונתו באמרו לדידהו הוא כמו כן משני ענינים האחד כי לבני קצה מערב הוא רמז בזה כמו שהצענו תחלה והשני הוא כאלו אמר לפי מנהג בני א"י העושים ע"פ הראייה וקובעין ר"ח במחרת יום המולד כשהוא בחור או במחרת מחרתו כשהוא זקן שבשביל זה וכולי כמן שבארנו פרק ה' היו בני גולה קודמין על בני א"י ביום א' בקביעת ר"ה וי"ה ועוד נציע כי כוונת רב נחמן באמרו בכאן עתיקא וחדתא לפי הפירוש הזה שאומר היה לחודש הקבוע הן לפי מנהג לדידן כמו לפי מנהג לדידהו ושכוונתו באמרו כ"ד שעי מכסי סיהרא הוא לכיסוי לבנה חדשה בלבד כר' זירא **ועתה** לפי מה שהצענו יהיה יום שבת זה המוצע מהחודש החדש לבני לדידן אבל לבני לדידהו אינו אלא מהישן לפי מנהג שקובעין ר"ח באחד בשבת ע"י הלבנה החדשה הנראית בא"י בסוף יו' שבת וע"יו יאמרו בני לדידן כי בחודש חדש נפל זמן כיסוי הזה ולפי האמת אינו כן אלא הו' שעות הראשונות משל שבת בקצה המזרח מהחודש הישן הן לגמרי הואיל והן באות נוכח הו' שעות הנשארות מיום ו' בטבור הארץ והי"ח שעות הנשארות מיום השבת הן שנפלו להן בחודש חדש הואיל והן באות נוכח י"ח שעות מיום שבת מטבור הארץ וזה שאמר רב נחמן לדידן שית מעתיקא וכולי ועל המנהג הזה אמר שבני קצה המערב יאמרו כי בחודש הישן נפל להם זמן הכיסוי הזה ואינו כן לפי האמת אלא י"ח שעות ממנו בלבד והם שנפלו להם בישן אבל ו' שעות אחרונות מיום שבת להם מהחודש החדש הן לפי מנהגם הואיל והן באות נוכח ו' שעות מליל מ"ש בטבור הארץ וזה שאמר רב נחמן לדידהו שית מחדתי ותמניא סרי מעתיקא כן נוכל להביא הפירוש הזה גם הוא בלשון אחרת (ואמר כי בני לדידן הקובעים ר"ח ביום השבת לפי מנהגם יחשבו כי זמן הכיסוי נפל להם בחודש חדש) **ועוד** כדי לברר ענין פירוש השני לפי המשל שהצענו ולהוסיף על ביאורו אתחיל מראש ואומר כי בני לדידן יקבעו ר"ח ביו' השבת ובני לדידהו יקבעו אותו למחר ע"פ הראייה וכולן הם אלו כמו אלו יאמרו במוחלט שיום שבת כולו הוא זמן כיסוי הלבנה החדשה מפני שככה הוא דינו בטבור הארץ שעליו נתיסד החשבון לכולם בסתם ולפ"ז יאמרו בני לדידן שזמן כיסוי הלבנה הזה נפל להם בחודש חדש ויאמרו בני לדידהו כי בחודש הישן נפל להם הכיסוי ולפי האמת אינו כן לא לאלו השש ראשונות מליל שבת והן הבאות נוכח שש שעות אחרונות מיום ששי בטבור ארץ הן קודם החידוש והי"ח השעות הנשארות מיום שבת לדידן הוא שבא בחדש לפי מנהגם הואיל והן באות נוכח הי"ח שעות מיום שבת בטבור הארץ שמעת רגע החודש ואילך והיינו דאמר רב נחמן שית מעתיקא וי"ח מחדתא ובני לדידהו האומרים כי בחודש הישן נפל להם זמן כיסוי הלבנה אינו כן אפילו לפי מנהגם אלא הי"ח אחרונות מיום שבת להם הם שנפל הכיסוי בחודש הישן הואיל [והן] באות נוכח י"ח מיום שבת בטבור הארץ אבל השש שעות הנשארות להם מיום שבת בחודש חדש נפלו אפילו למנהגם הואיל והן באות נוכח הו' שעות ראשונות מליל מ"ש בטבור הארץ וזה שאמר רב נחמן לדידהו שית מחדתא וי"ח מעתיקא :

הנה נתבאר ביאור יפה איך הוא כל אחד משני הפירושים האלה באות לפי האמת וכפי נוהג העולם ושניהם נתיסדו על כי בטבור הארץ הוא המקום שעליו הם מיוסדים חשבונות העבור לכל ואיני יודע לאיזה משני הפרושים האלה נתכוון רב נחמן או שמא לשניהם כאחד נתכוון בזאת המימרא ועל כזה ועל כיוצא בזה נאמר (משלי ח' י') כולם נכוחים למבין וישרים למוצאי דעת **ואחר** שסידר התלמוד כל ההלכות האלו חוזר על עיקר של ר' זירא שאמר צריך לילה ויום מן החודש ושאל ואמר אמר מר צריך לילה ויום מן החודש וכולי מנלן ובאה התשובה אמר ר' יוחנן מהכא דכתיב מערב ועד ערב תשבתו שבתכם ר"ל אמר מהכא עד יום אחד ועשרים לחודש בערב פירוש ר' יוחנן היה אומר העיקר הזה ממה שנאמר לגבי יום כפור מערב עד ערב וכולי כלומר הואיל וי"כ שקבעתו תורה בעשור לחודש בא לו הכתוב ושם לו גבולו מערב עד ערב כך נמי כל אחד מתשעת ימים שמלפניו ע"ד כלל והראשון מהם ע"ד פרט צריך שיהא גבולו מערב עד ערב וזהו לילה ויום מן החודש ובזה יתקיים מקרא שכתוב בתשעה לחדש בערב מערב ועד ערב כלומר שתחול קדושת יום הכפורים בסוף גמר ט' ימים שלימים של חודש ור"ל למד העיקר הזה ממה שאמר לגבי חג המצות עד יום אחד ועשרים לחדש בערב כלומר שהכתוב קבע חובת זמן אכילות מצה שבעת ימים ואמר בראשון בי"ד יום לחדש תאכלו מצות עד יום האחד ועשרים לחדש בערב הרי ששבעת ימים ימי אכילת מצה הם כלים בסוף כ"א לחודש כך נמי צריך להיות הימים האלו שעברו מחודש ע"ד כלל והראשון ע"ד פרט שיהא סופו בערב ש"מ שלילה ויום הוא צריך

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/38

להיות מהחודש לפי משמעות שני מקראות האלו וע"ז שאל התלמוד ואמר א"כ מאי ביניהו כלומר מאי חילוק יש בזה בין ר"ש לר' יוחנן ובאה התשובה אמר אביי משמעות דורשין איכא ביניהו כלומר אין שום חילוק ביניהם בענין אלא שזה לומד אותו ממקרא זה וזה לומד אותו ממקרא זה אבל רבא דייק יותר מאביי ואמר חצות לילה א"כ כלומר מהכתובים שהביא ר' יוחנן הוא שנלמוד שצריך לילה ויום שלימים מן החודש הואיל ושם גבול היום תחלתו בערב וסופו בערב ואמר מערב עד ערב תשבתו אבל הכתוב שהביא ר"ש שלא הגביל יומו האחד ועשרים אלא בסופו בלבד ולא חשש לתחלתו אינו מוכיח אלא על כי יום כלה בסוף היום ולא הקפיד על שתהא תחלתו מבערב,כמו שהקפיד הכתוב האחר שאמר מערב ועד ערב תשבתו וא"ת הרי הקפיד תחלה ואמר בערב תאכלו מצות אמר לך ערב זה אינו דווקא תחלת הלילה כמו הערב האמור לגבי קדושת יו"כ כיון שחובת אכילת מצה בליל ט"ו בניסן הוא נמשך עד חצות הרי ששבעת ימי אכילת מצה בפסח הם פחות חצי לילה כיון שלא חש הכתוב לחצות ליל ראשון ולגבי יו"כ הקפיד ודייק ואמר מערב ועד ערב תשבתו שבתכם וזהו שעם חצות לילה א"ב לדעת רבא ואחר שסיימתי פירוש ההלכות האלו שיעדתי עתה כדי להשלים עניני הפרק אשוב ואומר כי לפי שלא שמו לב כל המפרשים ולא השגיחו בחילוק שיש בין עת המולד והקביעה על פיו לבין עת החדוש שהוא עת הקבוץ האמיתי ולא הכירו ההבדל וההפרש שיש בין התיחסות ראיית הלבנה החדשה והיא בתכלית דקותה לעת המולד ובין התייחסה לעת החדוש ולא שמו לבם לפיכך תעו מדרך השכל ונשתבשו ונבקה רוחם בפירוש ההלכות האלו עד שנתחייבו קצת לפ"ז לגזור ולומר שעל קצה מזרח היישוב הוא מיוסד חשבון מולדות הלבנה ואמרו כי הם ידעו את זה ולמדו אותה מטעם ההלכה האומרת נולד קודם חצות בירוע שנראה סמוך לשקיעת החמה והוצרכו לומר שיעור ההלכה הזאת הוא כאלו אמרה כשיחול המולד קודם חצות היום בקצה מזרח או היא הלבנה החדשה נראית בסוף היום ההוא בקצה מערב ואם יחול המולד מחצות היום ואילך לשם או אינה נראית בסוף היום ההוא בקצה מערב כי יאמרו איך יתכן שתשים ההלכה הזאת גבול הראייה שש שעות ומשהו בלבד והנה החכמים החוקרים הודו ואמרו שצריך לו י"ח שעות לפחות לולי שכוונת ההלכה היא לקצה מזרח באמרה נולד או לא נולד ולקצה מערב היא כוונתה באמרה נראה או לא נראה בסוף היום שתראה שיהיה לפ"ז זמן י"ח שעות ומשהו נמשך מעת המולד בחצות היום בקצה מזרח ועד עת הראייה בסוף המערב כעין זה הם דבריהם כפי ההלכה הזאת וכן כתב הרב ר' אברהם בר חייא ז"ל בשם רב חסאן הדיין ז"ל ואמר נראה מן ההלכה הזאת של נולד קודם חצות וכולי שר"ל הם מונין חשבון המולדות על אופק שלבני קצה מזרח כי אם תתהפך במדינות היישוב למצוא מקום שיהיו בו חמה ולבנה נדבקים בחלק אחד בחצות היום במקום ההוא ותהיה הלבנה נראית בסוף היום ההוא אין אתה מוצא זה כי אם בקצה מזרח וקצה מערב ויראה לך מכאן שחשבון העבור בולו על אופן קצה המזרח הוא קבוע עד שיהיה המולד חל בחצות היום בקצה מזרח והראייה בסוף היום ההוא בקצה מערב ועריבה ע"ז היא שאינו אומר נראה לנו או נראה להם אלא אומר נראה בסתם כלומר באיזה מקום שיוכל להראות ואחרי זה כתב הרב ר' יצחק ב"ר ברוך סדר כל זה בספרו בשם רב חסאן ז"ל וא"חכ אמר וזהו טעם הישיש ר' חסאן ז"ל ודעתו בפירוש ההלכה הזאת של נולד קודם חצות ויש לו טעם נאה מבחוץ לפי העיון הגס אבל לפי האמת וכולי הוא גרוע ומשובש כי הלבנה הנראית בסוף קצה מערב אינה מועילה לאנשי קצה מזרח אלא אם אפשר ויהיו אנשים עומדים על כל הר גבוע מהררי עולם שמקצה מזרח ועד קצה מערב בכלונסאות של ארז בידם ועצי שמן ונעורת של פשתן וכשרואין את הלבנה בקצה מערב מדליקין את לפידיהן בהר הקרוב אליהן וכן מהר אל הר עד קצה מזרח ולהודיעם בראית הלבנה כדרך שהיו עושין בראשונה בא"י או אלו היו יכולין להוציא שלוחים מקצה מערב לקצה מזרח וכל זה אינו אפשר והנה אם הוא אפשר היה הוא בטל מצד הסברא ומדין תורה וזה כי המולד קודם חצות יום שהינו ע"ד משל בקצה מזרח והראיה בסוף יום בקצה מערב שאז הוא זריחת החמה של יום שלישי בקצה מזרח איך יהיו אלו בני קצה מזרח לפי הסברא הזאת קובעין ר"ח ביום שני על הלבנה הנראית להם לאחר זריחת החמה יום ז' זה הוא שבוש ולא עוד אלא שדין תורה הוא מבטל את הסברא הזאת הואיל וראיית הלבנה בקצה מערב אינה מועילה להם כלום ולא לאנשי מזרח ולא לאנשי א"י כיון דאין בשום מקום יכולין לקדש את החודש אלא ב"ד הקבוע בא"י כדאמרינן [סנהדרין י"א ב'] אמר רבי יהודה בריה דר' יהושע בן פוי מאי קרא לשכנו תדרשו ובאת שמה כל דרישות שאתה דורש לא יהיו אלא בשכנו של מקו' ותנן הת' חצר גדולה היתה בירושלי' ועוד כי הענין שנתנו בטעם ההלכה הזאת הוא שובר את הטעם שאמר לשם מאי נ"מ אמר רב אשי לאכחושי סהדי ואם לא תהיה קבלת העדות בירושלי' מה ענין יש לזה שאמר רב אשי אמנם מה שאמר רב חסאן כי חשבון המולדות הוא מיוסד על האופק מקום אחד והראיה היא נאמרת על מקום שני הוא דבר אמת ונכון אבל אין מקום מולדות הוא קצה מזרח ולא מקום הראיה הוא קצה מערב כמו שאמר אלא שני מקומות אחרים הם ואינו צריך לפרש אותם בטעמם מפני שזה הוא צריך לכמה הקדמות והצעות שאין זה מקומו כגון זה אמר ר' אברהם ז"ל שהם דברי ר' יצחק ב"ר ברוך ז"ל בזה הענין ועל זה אמר נראין לי דברי ר' חסאן ז"ל כשאתה מעיין בטענות שהביא ר' יצחק ב"ר ברוך ז"ל לשבור בהן דברי ר' חסאן ז"ל ונראה שאינן שוברות אותן וזה כי

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/39

כלונסות של ארז שאמר אינו נכנס בכאן כי אין ר' חסאן ז"ל אומר שאנשי מורח סומכין על אנשי מערב בראיית הלבנה ולא מקדשים את החודש להם אלא אומר כי כשיהיה המולד קודם חצות היום בקצה מורח קודם מזה יהיה לפי כן בכל מקומות היישוב ויהיה לפי כן ראייה לחשוב את החודש מהיום ההוא עד שיגיע לאנשי מערב ויהיה היום ההוא ראוי להם משני פנים מהמולד שהיה בו ביום ומהלבנה שנראית להם בסוף היום ועל ידי זה היו רז"ל קובעין ר"ח לכל בני גולה כשיחול המולד קודם חצות היום בקצה מורח לא מפני שהיו ממתינין לשלוחי קצה מערב ולא לכלונסאות של ארז ולא מפני שהיו נותנין רשות לאנשי מערב לקדש את החודש ע"פ הראייה אלא שוכני ירושלים היו מקדשין את החודש מפני שהיום ההוא הוא ראוי לכך מהמולד מפני שהיו יודעין כי הלבנה היא יכולה להראות ביום ההוא במקום בעולם ואינו יכול לטעון עליו מלשכנו תדרשו ובאת שמה וכן הראייה שהביא מדברי רב אשי היא ראייה לנו ומחזקת את דבריו וזה כי רז"ל היו יודעין אם העדים עדי שקר או נאמנין בעיון המולד אם היו רואין ממנו שהלבנה היא יכולה להראות לשם יודעין כי היו נאמנין ואם לאו היו יודעין כי הם עדי שקר וזהו טעם לאכחושי סהדי דאמר רב אשי ע"כ הם דברי ר' אברהם ז"ל בזה הענין **ואני המחבר** נראין לי דברי ר' יצחק ב"ר ברוך ז"ל וכן טענותיו שטען על ר' חסאן ז"ל ועתה בא וראה כמה נשתבשו החכמים האלה ר' חסאן ז"ל ור' אברה' ז"ל בבאור טעם הברייתא הואת של נולד קודם חצות ובאמת לא אירע להם כל השבוש הזה שאמרו בפירוש' אלא מפני שלא שמו את לבם לחלוק שיש בין עת המולד לבין עת החידוש ולא השגיחו בהפרש שיש בין התיחסה לעת החידוש והם טועים ומתעים בלשונם בכל מלת מולד שיאמרו בבאורם אם לא יגלו את דעתן ויבררו ויאמרו אם לרגע המולד ממש שהוא רגע קבוץ האמיתי היא כוונתם במלת מולד שיאמרו אותה או אינה אלא לרגע התדוש שהוא רגע קבוץ האמיתי ואם לרגע המולד ממש היה כוונתם וכך יאות להם לומר לפי משמעות המלה ולפי לשון הברייתא או הם חולקים בזה על החכמים המעיינים שסמכו עליהם וזה כי בפירוש וכלי שום בלבול יאמרו החכמים ההם כי י"ח שעות או הכ"ד שעות שהן גבול הראייה מעת הקבוץ האמיתי במקום הראייה ולא מהאמצעי הן נחשבות ר"ל כי ברגע החדוש במקום הראייה ולא מעת המולד הם מצוים לחשב אלו השעות כל מי שירצה לכוין ולידע אם היא הלבנה החדשה יכולה להראות בסוף יום כ"ט להחודש הישן או לא כמו שהוא דין החישוב הזה ערוך ומסודר בספריהם והמפרשים האלה ז"ל ידעו את כל זה ולא יכלו לכחש בו אלא שהם תעו בזה הענין בכאן ולא שמו לב אליו ואתה כבר נתבאר לך במאמר שעבר ע"ד המופת ונודע כי הוא אפשר ויכול שתראה הלבנה החדשה של שום חודש תשרי בסוף יום כ"ט לאלול במקום הראייה לכמו שמונה שעות פחות מעט ק"ח חלקים מעת המולד לשם וא"כ למה יצריכו הם ז"ל לי"ח שעות שאמרו ואלו היה אמת העיקר שעליו בנו פירושם ואמרו כי על קצה מורח הוא חשבון המולד אוי היה אפשר לפי המולד האמור ויכול שתראה הלבנה של תשרי בירושלים וכ"ש בקצה מערב כל שיהיה סימן המולד ואפילו כ"ב שעות או יותר מיום כ"ט לאלול ויהיה או לפי זה נעקר דין ההלכה הואת שאומרת נולד קודם חצות בידוע שנראה סמוך לשקיעת החמה או תהיה ההלכה הואת מדברת שלא כנוהג העולם והם ז"ל לא ידעו ואם יכחישו בלשונם בלשון הברייתא ויאמרו כי לרגע החידוש היא כוונתם ולא רגע המולד כלל וכי לזה נתכוון בעל הברייתא הואת ילמדו שהם שעל קצה מורח הוא מסור השבון המולד כי איזה עסק ודברים ישאר להם עם חשבון המולד הואיל ואמרו כי כוונת בעל הברייתא אינה אלא לרגע החידוש ולא לרגע המולד ויהיה או שיעור הברייתא לדבריהם כן חל רגע הקבוץ האמיתי קודם חצות היום בקצה מורח בידוע הוא שתראה הלבנה שלו בסוף היום ההוא בקצה מערב ויהיה או גבול הראייה לפי זה י"ח שעות בלבד וכבר נתבאר ונודע כי כ"ב שעות לפחות הן גבול ראיית הלבנה של תשרי מומנו ובזה יחולו עליהם כל הטענות החם של ר' יצחק ב"ר ברוך ז"ל ולא יוכלו להנצל מהם והרבה יש לתמוה על האנשים האלה ז"ל איך כשלו איש באחיו בדבר ידוע וברור כזה והם השכילו מאוד בואת החכמה ולמדו הרבה מענינה לפי הנראה מחבוריהם ודברי ר' אברהם שהביא לעזרר סברתו ולבטל טענותיו של ר' יצחק ב"ר ברוך ז"ל כי לפי סברתו יתחייב שיהיו בני קצה המזרח קובעין ר"ח ביום שני על הלבנה הנראית להם לאחר זריחת החמה להם ביום שלישי מפני שלפי המשל שהציע אין בני מזרח ולא בני מערב קובעין ר"ח החוא ע"פ הראייה אלא ביום שלישי בשבת שהוא אחר הראייה לא ביום שני כמו שטען כי הקבוע על פי הראיה אינה אלא במחרת היום שבסופו תראה הלבנה החדשה והיא בתכלית דקותה כמו שנתבאר דין דבר זה בפרק חמישי מהמאמר הזה **והאמת** בפירוש הברייתא הואת של נולד קודם חצות שאין בו שום ספק ולא שום טענה ושהוא בא לפי האמת וכפי נוהג העולם הוא מה שבררנו למעלה ואמרנו כי שיעורה היא כאלו אמרה נולד קודם חצות היום במקום שעליו נתיסד חשבון המולדות בידוע הוא שאו אפשר ויכול שתראה הלבנה שלו בסוף היום ההוא במקום שבו הוא נוהג דין הראייה שהוא בית הזועד ואם יחול המולד מחצות היום ומעלה לשם או א"א ולא יוכל שתראה הלבנה של סוף היום ההוא במקום הראייה שהוא באמצע א"י וזה כמו שנתבאר בשעבר הוא מפני שאו קצר זמן גבול הראייה ולא יגיע לכדי הכ"ב שעות ומחצה הצריכות לו לפחות מפני מה שנתיסד במאמר שעבר ואחר שגלה דעתו ר' אברהם ז"ל בטעם זאת הברייתא והראה כי היא כדעת ר' חסאן ז"ל הוסיף ואמר וכן הא דאמרינן אמר ר' זירא

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/40

אמר רב נחמן כ"ד שעי מיכסי סיהרא היא עוזרת לו ומעידה שחשבון העיבור הוא על אופק קצה המורח והציע לזה ואמר כי כל החכמים אומרים כי י"ח שעות אחירות אחריו הוא מתכסה הירח בר"ח ומפני שהלכה זואת היא נותנת לפעמים י"ח שעות לחדתא וי"ח שעות לעתיקא ידענו כי ל"ו שעות הוא כיסוי לבנה כולו׳לדעת ההלכה הואת׳וזה שאמר רב נחמן כ"ד שעי מיכסי סיהרא הן השעות שהלבנה מתכסה בהן בכל היישוב ושאר הל"ו שעות אם היא מתכסה במקום אחד היא נראית לתחלת כ"ד שעות האלו בקצה מזרח כשהלבנה באה להסתתר וסופן היא בקצה מערב בעת ההיא נראית ומה שאמר לדידהו הם בני קצה מערב שבני א"י יחשבו מהם נמצאת הלבנה מסתתרת מהם שית מחדתא וי"ח מעתיקא ולדידן שהם בני קצה מזרח שהחשבון הוא מתחיל מהם הוא מתכסה י"ח מעתיקא ושית מחדתא והמשל על זה הוא כאלו היה המולד בחצות יום ראשון בקצה מזרח ולפ"ז אנו אומרין שהלבנה מתכסה מהם לשם בתחלת ליל ראשון וידוע הוא כשהיא מתכסה לשם כי בכל העולם מתכסה עד עת המולד וידוע הוא כמו כן שרגע המולד הוה חל בחצות ליל מ"ש בקצה מערב והלבנה היא נראית להם בתחלת ליל שני ונמצאת מסתתרת אצל היישוב כ"ד שעות שהם יום ראשון כולו ולאנשי מזרח היא מתכסה מתחלת ליל ראשון ובינם לבין המולד י"ח שעות ולא נשאר לעת הראייה במערב כ"א ו׳ שעות וזה שאמר רב נחמן לדידן שית מחדתא וי"ח מעתיקא ולאנשי [מערב היא מתכסה שית מעתיקא מפני שהמולד היה להם בחצות ליל ראשון והלבנה התחילה להסתתר מחצות הלילה ולפיכך היא מתכסה מהם י"ח שעות מחדתא והוא שאמר רב נחמן ולדידהו שית מעתיקא וי"ח מחדתא ונראה מזה שר"ל מונין המולדות על אופק קצה המזרח וחושבין הראייה על אופק קצה מערב זה תורף דברי ר׳ אברהם ז"ל בזה הענין לפי הנראה מנוסחאות ספריו שבא לידי **ועתה** ראה במה נשתבש הרב הזה ז"ל בבאור טע׳ ההלכה הואת גם היא של רב נחמן ואע"פ כן לא הגיע לכוונתו בזה **ודע** כי אמת בזה הוא שרב נחמן מסכים עם ר׳ זירא במה שאמר צריך לילה ויום מן החודש והן הכ"ד שעות שהן מרגע החידוש עד מקום הראיה בסוף כ"ט יום לישן לשם אלא שרב נחמן בא לברר ולהודיע איך הוא נוהג משפט הכיסוי הזה אצל בני לדידן ואצל בני לדידהו כמו שבארנו למעלה **ועתה** אפילו יצדק בזה במה שהציע ואמר כי ל"ו שעות הם מספיקות לשני הכיסויים שהן מתחלת ליל מ"ש בקצה מזרח ועד תחלת ליל שני בקצה מערב לפי המשל שהציע להם ונודה לו ונאמר שלזה נתכוון רב נחמן באמרו כ"ד שעי מיכסי סיהרא וכולי ונודה לו במה שאמר כי על קצה מזרח הוא מסור חשבון המולד אע"פ שאינו כן ולא נחוש לחילוק שיש בין עת המולד לעת החידוש שיש לחוש לו ולא נבא עליו בטענות ר׳ יצחק ב"ר ברוך ז"ל שזכר שהיה לנו לבא עליו בהם אפילו הכי הנה זה שאמר בביאור טעם ההלכה הואת אינה אלא בהיפך ממה שאמר הוא **וזה** כי ההלכה אומרת לדידן שית מעתיקא וי"ח מחדתא ולדידהו שית מחדתא וי"ח מעתיקא ולא עוד אלא שכל ההיפך והשיבוש שאירע לו ז"ל בביאור זה לא יועיל לו כלום בכוונתו שהיה לו ללמוד להלכה הואת שעל קצה מזרח הוא מסור השבון חמולדות וזה רוצה בהיפך לשון ההלכה ולהציע ולומר כי י"ח שעות מספיקים לראיה ולא שם לב לרגע החידוש ולחלוק שבינו לבין המולד ולא יחוש לטענת ר׳ יצחק ב"ר ברוך ז"ל ויוכל ליסד ע"פ השבוש הזה כלומר ולומר שעל קצה מערב הוא מסור חשבון המולד **והאמרת** להלכה הואת הוא מה שאמרנו לפי לשון הפירושים שסדרנו **ודע** כי בעל ספר המאור גם הוא ז"ל נשתבש גם כן בפירוש ההלכה הואת שאמרנו במה שהציע בביאורם ואמר כי על אמצע א"י הוא מיוסד חשבון המולדות וכי על קצה מזרח הוא סמוך ראיית הלבנה בחידושה וכדי להעמיד סברתו זאת׳ הוצרך ליסד ולומר כי בכדי י"ח שעות תורח השמש בכל יום בירושלים קודם ממה שתזרח ביום ההוא בקצה מזרח וזה שקר גדול ומפורסם ושינוי סדרי בראשית ושינוי סדרי הברייתא של נולד קודם חצות ולפי סברתו יאמר כך הוא חל רגע המולד וחדוש קודם חצות יום שבת ע"ד משל בירושלים בידוע הוא כי הלבנה החדשה שלו היא נראית לפי כן בסוף יום שבת זה בקצה מזרח ואם יחול המולד מחצות יום שבת ואילך בירושלים או הוא ידוע שאין הלבנה החדשה שלו יכולה לראות בסוף יום זה בקצה מזרח וזה שיבוש גמור הואיל ועת הראיה לפי הצעתו זאת תהיה קודמת לרגע המולד וזה שקר וכענין זה הם דבריו כפירוש העיקר לר׳ זירא ופירוש ההלכה האמורה בשם רב נחמן **שער** דע שדין ההלכה של נולד קודם חצות או לאחר חצות אינה נוהג ולא נאמר אלא לגבי חודש תשרי ובאמת דין ומשפט אחר הוא לראיית הלבנה בחידושה בשאר חדשי השנה והמחשב כדי לידע איך הוא דין ראיית הירח בזמנו של חודש ניסן באמצע א"י בהתיחסו לעת המולד במקומו שהוא טבור הארץ ימצא שאינו אפשר בשום פנים ולא יוכל שתראה הלבנה החדשה בסוף יום כ"ט לחודש אדר באמצע א"י המנוי ע"פ הראיה בכל שיהיה סימן המולד מי"ג שעות ומעלה מהיום ואולי מפני זה הוא נדחה כל מולד ניסן שיהיה סימנו י"ג שעות תרמ"ב חלקים ועוד אשמיעך הטעם הנכון בדחיית י"ג תרמ"ב לגבי ניסן ובתשרי אינו נדחה אלא מי"ח שעות ומעלה ומכאן יתבאר לך ותדע שדין הברייתא הואת של נולד קודם חצות וכולי אינו אלא לגבי חודש תשרי ושעל פיה הוא בנוי ומיוסד החשבון הנכון המסור בידינו מקדמונינו ז"ל לקביעת ר"ה והמועדות שעוד אודיעך משפטיו והלכותיו במאמר הזה בעו"ה יתי׳:

פרק תשיעי בהצעת העיקרים והיסודות שעליהם נתיסד ונבנה החשבון המתקן שמסרו לנו קדמונינו

ז"ל לקביעת ר"ח והמועדות ע"פ **כבר** נתבאר במאמר הזה

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/41

נתיסד שדין תורה להיות ב"ד הסמוכים בא"י מקדשין את החדשים וקובעים את המועדים ע"פ ראיית הלבנה בחידושה וכי לפעמים היו מעברין את השנים במחזור שלא על סדר נו"ח אדו"ט אלא כפי הנראה להם לצורך השעה וע"י סימנים שהיו מסורים בידם לזה וכן נהגו אבותינו בכל זה משנתנה התורה ועד כמה שנים אחר החורבן בית שני שגרמו העוונות ובטלה הסמיכה בקרוב מסוף ימי חכמי המשנה ז"ל כשגורה מלכות הרשעה להרוג כל הסומך וכל הנסמך ולא נשאר אז מפני כן ב"ד סמוך קבוע בא"י וזה היה כמו ג' מאות שנה אחר החורבן ונקבצו אז חכמי ישראל וראשי אבות והזקנים שהיו בדור האחרון ההוא והסכימו על עצה נכונה ונכוחה כדי להסיר המחלוקת ושינוי המנהגות שהיו אז ומקודם לכן בין קביעת ר"ה ויה"כ ושאר המועדות ע"פ ראיית הלבנה בחדושה ע"פ ב"ד לבין קביעתם לבני גולה ע"פ חשבון כפי מה שבררו כל זה לשעבר עד שהיו מפני כן בני בבל ושאר בני המקומות הרחוקים מא"י מסתפקים ולא ידעו אם קבעו ב"ד ר"ה ויה"כ או הפסח ביום פלוני מימי השבוע או במחרתו ולא עוד אלא לפעמים היו בני המקומות הרחוקים האלו מסתפקין ולא יודעין אם עברו ב"ד שנה זו או לא והיו מצטערין ע"ז הרבה והיה כל זה מביא לידי קלקול גדול ומחלוקת רבה בקביעת המועדים בזמנים הראוים להם ועל זה הסכימו דעת חכמי דור אחרון ההוא וזקניו על עצה נכונה ויד כל ישראל הרחוקים והקרובים היתה עמהם בזה ומן השמים נסתייעו ויסדו לנו בחכמה גדולה ומסורת וקבלה שהיה בידם מהנביאים וחכמי ישראל הראשונים והתקינו החשבון הנכון המתקן הזה המסור בידינו מהם ז"ל לקביעת ר"ח ומועדות ועיבור השנים עד שהיו ישראל כולם שכבר נתפזרו לקצוי האדמה נוהגים ע"פ ועושים כל אחד מימי מקראי קודש ור"ח והצומות ביום אחד עצמו מימי השבוע ידוע ומפורסם לכל בלי שום חולקין שיהיה בין ישראל בזה ולא יצטרכו עוד לעדים ולא לשלוחים שיודיעו יום הקביעות כבראשונה אלא כל אחד מישראל לכשידע דרכי החשבון המתוקן הזה והלכותיו כפי מה שיתבאר דין זה והלכותיו בפרק זה ולאחריו וכדי לברר כאן תחלה ולהודיע כיצד היה דין הקביעות מתחלה ועד סוף אע"פ שכבר בררנו בשעבר **אתחיל** מראש ואומר כי מספיק היה בראשונה לעיבור השנה וקידוש החודש שלשה מב"ד שנסמכו בא"י אלא כשהיתה סנהדרי גדולה היה דין כל זה מסור להם ולא לב"ד אחר כפי מה שנאמר (דברים י"ז י') ועשית ע"פ הדבר אשר יגידו לך מן המקום ההוא אשר יבחר י"י בו וכתי' (שם י"ב ה') לשכנו תדרשו ובאת שמה וכתי' (ישעיה ב' ב') כי מציון תצא תורה ומשנעקרה סנהדרי גדולה בעו"ה מלשכת הגזית וזה היה מ' שנה קודם חורבן בית שני חזר הדין לג' ב"ד הסמוכין מאותן שבבית הועד ומצוה לעבר את השנה ביהודה משום לשכנו תדרשו ובאת שמה אבל אם היו גדולי החכמים במקום אחר ואפילו בח"ל ואין כמותן בא"י והוא שנסמכו בא"י או היו מעברין את השנים על פיהם לשם וכן אמרו (ברכותס"ג א') כשירד חנניא אחי ר' יהושע לגולה היה מעבר שנים וקובע חדשים בח"ל וכן עשה ר"ע ככה נהגו ישראל בזה מתחלה וכל זמן שנמצא ב"ד סמוך בא"י עד שבטלה הסמיכה כמו שבארנו ומאותה שעה בטל להיות קבוע ר"ח והמועדות נוהג ע"פ הראיה ודין עיבור השנים מחמת האביב שנתאחר ושאר הסימנים ההם שהיו מעברין את השנה ע"פ וחזר הכל נוהג כפי החשבון הזה המסור בידינו עתה לעבור השנים וקביעת ר"ח והמועדות ועיקר גדול בזה היא מה שכתבו הגאונים ז"ל ואמרו כי זה שנחשב היום בא"י או בח"ל ע"פ עצמינו ונאמר כי שנה זו פשוטה ושנה פלונית מעוברת וכן ר"ח פלוני או מועד פלוני יקבע בשנה פלונית ביום פלוני מימי השבוע אינו מפני שעל חשבונותיהם אנו סומכין בקבוע ההוא אלא ע"פ ב"ד הסמוכין הוא שקבעו לנו מתחלה בין שתהיה דרכם כן ע"פ החשבון או מצד הקבלה שהיתה מסורת בידם לזה וחשבונינו זה לפי האמת אינו אלא לפרסם הדבר ולגלותו לכל ואמרו רז"ל שר' הילל בר יהודה נשיאה וב"ד שהיו סמוכין בקרוב מסוף ימי חכמי התלמוד הם תקנו לנו וקבעו ר"ח והמועדים ולעבר השנה בכל זמן וזמן מאז ועד שיבא מורה צדק והם לימדונו דרכי חשבון הזה וקבעו החשבון המתקן הזה והלכותיו והם ז"ל עשו זה לפי שראו כי יבטל דין הקביעה בביטול הסמיכה ומשהיסכים הוא וב"ד ז"ל על זה נקבעו החדשים והמועדות ועברו לנו השנים לדורות קורא אני בהם אשר תקראו אותם במועדם ועל העיקר הזה הוא סמוך קבוע ר"ח והמועדים בזמן הזה ולולא שהעיר הש"י את רוח החסיד הזה ז"ל ועמד הוא וב"ד ועברו לנו השנים וקבעו ר"ח והמועדות מאז ולדורות ויסדו לנו החשבון המתקן הזה ולמדוהו לנו הלכותיו כדי שנכיר על פיו השנה המעוברת מן הפשוטה ונדע יום קביעת אחד אחד מר"ח והמועדים בכל שנה שהסכימו הם ז"ל עליו אז [היו] קבוע ר"ח בטלים לגמרי בבטול הסמיכה הואיל ולא נתנה תורה רשות ולא יכולת לשום אדם לעבר שנים ולקבוע ר"ח והמועדים אלא לב"ד שנסמכו איש [מפי] איש דור אחר דור עד משה ואהרן ע"ה שלהם נמסר דין זה כשנאמר להם החודש הזה לכם ר"ח ותחלה הסכימה דעתו של ר' הילל וב"ד ז"ל ליסד לנו מחזור לבנה של י"ט שנה ולסדר שנות העבור בו על סדר גו"ח אדו"ט שכבר ידעת סודו וטעמו בשעבר והוא כדי שיחול הוא יום י"ו בניסן בתקופה חדשה לעולם ולהיות חדש העיבור והוא אדר ראשון מלא לעולם ובזה יבא הפסח ואחד אחד משאר המועדים בפרק השנה הראוי לו ויסדו לנו עוד והתקינו לסדר חדשי השנה ולעשותם אחד מלא ואחד חסר חוץ ממרחשון וכסליו שהניחו מופנים בלי סדר ידוע אלא שיהיו כפי מה שיחול מולד תשרי מימי השבוע ושעותיו וחלקיהן כפי מה שית' דין זה להבא וכבר הודעתיך שע"י

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/42

חילוף שני החדשים האלה במדתן תתחלף השנה במנהגה להיות שלימה או כסדרה או חסירה והתקינו לחיות החדשים שמניסן ועד תשרי ילכו על הסדר לעולם כזה ניסן מלא אייר חסר סיון מלא תמוז חסר אב מלא אלול חסר תשרי מלא וזה לפי שצריך להיות הימים שמפסח עד סוכות עומד על מדה אחת בכל שנות העולם והם קע"ז יום עליהם אין להוסיף ומהם אין לגרוע וזה כי מי"ז בניסן שהוא יום הנפת העומר ועד עצרת הם חמשים יום שנאמר (ויקרא כ"ג ט"ו) תספרו חמשים יום ומשם ועד י"ז בתמוז שבו נשתברו הלוחות הם מ' יום צרף עליהם מ' יום שניים ומ' יום שלישיים שעמד משה רבינו ע"ה בהר מתנפל לפני הקב"ה ומבקש רחמים בעד ישראל עד שנתרצה לו וירד ע"יכ ובישר לישראל שקב"ה מחל להם על עון העגל והוא ית"ש יעד להשרות שכינתו ביניהם כמו שהוא כל זה מסורת מאבותינו יהיה הכל מהפסח ועד יו"הכ קע"ב יום ויהיה אז עד הסכות קע"ז יום כמו שנא' שזהו מספר ימי ו' החדשים מסודרים אחד מלא ואחד חסר וישאר הזמן שמסכות ועד הפסח כמו שעוררתיך לזה בשעבר צריך להתחלף במדתו משני פנים אחד מצד עבור השנה ואחד מצד היותה שלימה או כסדרה או חסירה וזה יהיה על המנהג הזה כשתהיה השנה צריכה להשלימה מחמת קבוע ר"ה וי"ה ושאר המועדות ותיקונם כראוי להם כפי מה שית' בפ' שאחרי זה אז יהיה בשנה ההיא מרחשון וכסליו שניהם מלאים ונעשה לפ"כ כ"א מר"ח כסליו ור"ח טבת כמו ר"ח מרחשון ב' ימים וכשתהיה השנה צריכה לחסר אותה מפני תיקון המועדות כפי הראוי אז יהיה בה מרחשון וכסליו שניהם חסירים ויהיו אז כל אחד מר"ח כסליו וטבת כמו ר"ח שבט עשוי מיום אחד וכשתהיה צריכה להיות כסדר מחמת המועדות אז יהיה בה מרחשון חסר וכסליו מלא ויהיה בה ר"ח כסליו יום אחד ור"ח טבת שני ימים ור"ח שבט יום אחד לעולם וראש חודש אדר הראשון והשני לעולם הם שני ימים כי שבט ואדר ראשון והוא חודש העבור הם מלאים לעולם ואדר הסמוך לניסן חסר לעולם ועתה כשנשליך הימים שמפסח לעצרת ז' ז' ישאר יום אחד וכן כשנשליך הקס"ג יום שמפסח עד ר"ה ו' ז' כמו כן ישארו שני ימים וזה שיאמרו בעלי מלאכת העבור פסח לעולם שני לו עצרת שלישי לו ר"ה נמצא כי ע"י חילוף מספר הימים שמר"ה לפסח מחמת שני הפנים שזכרנו הוא שמתחלף השנה במספר ימיה כמו שסדרנו בפרק הראשון מהמאמר הזה ואמרנו כי כשתהיה השנה פשוטה ושלימה יהיה אז מספר ימיה שנ"ה וכשתהיה פשוטה וכסדר יהיה ימיה שנ"ד וכשתהיה חסירה יהיה ימיה שנ"ג ואם תהיה מעוברת ושלימה אז יהיה מספרם שפ"ה וכשתהיה מעוברת וכסדר אז יהיה ימיה שפ"ד וכשתהיה מעוברת וחסירה יהיה מספר ימיה שפ"ג לא פחות ולא יותר כמו שאין לעשות שום חודש פחות מכ"ט יום ולא יותר מל' יום ועתה כשנשליך מספר ימי השנה לפי שני מדותיה אלה ז' ז' כנגד ימי השבוע ישאר מן שנ"ג שלשה ומן שנ"ד ארבעה ומן שנ"ה ה' ומן שפ"ג ישאר ה' ומן שפ"ד ו' ומן שפ"ה ישאר ז' והסימן **חכש גדה** בפשוטה **חכ"ש הוז** במעוברת הלכך כפי הסימנים האלה של **חכש גדה חכש הוז** הוא מה שיהיה בין קביעת ר"ה או הפסח בשנה זו לבין קביעותם בשנה הבאה אחריה הסמוך לה **וע"ד** משל אומר כי כשיהיה קבוע של ר"ה משום שנה פשוטה ביום שבת או אם היא חסירה יהיה קבוע ר"ה הבאה אחריה ביום ג' ואם היא שלימה יהיה הקבועה בשנה הבאה אחריה ביום ה' ואם תהיה שנה זו פשוטה וכסדר יהיה קבוע ר"ה הבאה אחריה ביום ד' וכעין זה הוא סימן **חכש הוז** ואתה תלמוד מזה כי סימן בין קבוע ר"ה בכל שנה ושנה לבין קבוע הפסח בה הם **חכש אב"ג** בפשוטה **חכש גדה** במעוברת כלומר כשיהיה קבוע ר"ה של שום שנה פשוטה וחסירה ביום שבת או יהיה קביעת הפסח בא באחד בשבת וכן הדין בשאר וצריך להיות כל הסימנים סדורים בפיך ובלבבך תמיד **ועוד** יתבאר לך משפטיהן והלכותיהן בפ' שאחרי זה **ועתה** אשוב לכדר עיקר נכון לחשבון המתקן הזה ואומר שקדמונינו ז"ל יסדו לנו קבוע ר"ה וי"כ ושאר המועדים ובנו אותם על שני מיני דחיות שהם נוהגות בשנים הפשוטות והמעוברות כאחד **הדחייה האחת** היא שלא לקבוע ר"ה לא באחד בשבת ולא ברביעי בשבת ולא בששי בשבת וסימנו לא **אד"ו** ר"ה ולעולם כשיחול תשרי באחד מימי **אד"ו** ידחה קבוע ר"ה ההיא מפני כן ליום הסמוך לו מימי בגה"ז ויגרם זה ויחיב שלא לקבוע הפסח ביום **בד"ו** פן יחול ר"ה הבא בימי **אד"ו** ומפני כן לאיחול ימי השבועות באחד מימי **גה"ו** ולא י"ב בימי **אג"ו** ולא הפורים באחד מימי **זבד** וכעין סימנים האלה לר"ח והצומות אם תחשוב להם כיון שכולם הם תלוים זה בזה ומחוייבים זה מחמת זה אלא שטעם הדחייה הזאת ועיקרה לפי האמת הוא כדי שלא יבא י"כ בסמוך לשבת הן מלפניה הן מלאחריה כי הא דבני גולה כמו שאמרנו בשעבר היו מצערים הרבה כשיחול להם י"כ בסמוך לשבת משום מתיא כלומר שמא יסריח המת אם יעכבו קבורתו עד ליום השלישי הרי שאין לקבוע ר"ה ברביעי פן יחול יו"כ ביום ששי ולא ביום ששי פן יחול יו"כ ביום ראשון ועוד מפני עונג שבת וכבודו כיון שאינו אפשר עם זה להכין לו כל צרכו ומה שהתקינו שלא לקבוע ר"ה ביום אחד בשבת היה כדי שלא יחול יום שביעי של ערבה בשבת הואיל וערבה אינה דוחה שבת בזמן הזאת ותהיה לפי כן נעקרת וא"ת לא נקבע ר"ה כמו כן ביום שבת משום שופר הואיל ואינו דוחה שבת בזמן הזה אומר לך כי שופר יש לו תשלומין כי נתקע אותו למחר וערבה היא מדבריהם ולפיכך היא צריכה חיזוק ועוד כי לפעמים יחול מולד תשרי מי"ח שעות ולמעלה מיום חמישי ולא נקבע ר"ה בו ביום מפני זקנת המולד כמו שית' הטעם בקרוב ולא נקבע אותו ג"כ למחר משום לא אדו ולא

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/43

כיום השבת לדבריך משום שופר ולא ביום ראשון משום לא אדו וא"א שידחה קבוע זה עד ליום שני פן יהיה אלול שעבר עשוי מל"ב יום וקיי"ל שאין חודש לבנה עודף על ל' יום הנה נתבאר כי טעם הדחייה הואת הוא כדי שלא יחול יום שביעי של ערבה בשבת והרוצה לתת לזה טעם אחר אינו אלא טועה:

ורבינו משה בר מיימון חשב לתת טעם ללא **אד"ו** ר"ה מצד מהלך שני המאורות וקבוצם האמצעי והאמיתי ולא עלה זה בידו והוא מה שכתב סוף פרק השביעי מהלכות קדוש החודש מחיבורו הגדול ואמר בזה הלשון מפני מה אין קובעין בחשבון זה בימי אד"ו לפי שהחשבון הזה הוא לקבוץ הירח והשמש במהלכם האמצעי לא במקומם האמיתי כמו שהודענו לפיכך עשו יום קביעה ויום דחיה כדי לפגוע ביום הקבוץ האמיתי כיצד בשלישי קובעין כרביעי דהין בחמישי קובעין בששי דוחין בשבת קובעין באחד בשבת דוחין בשני בשבת קובעין ועיקר הדחיות הללו כמו שאמרנו הוא שחשבון הזה הוא למהלך האמצעי וראיה לדבר שהרי המולד יחול בליל שלישי וידחה לחמישי ופעמים רבות לא יראה הירח בליל חמישי ולא בליל ששי מכלל שלא נקבצו השמש והירח קבוץ אמיתי אלא בחמישי עד כאן דבריו **ואני המחבר** לפי עניות דעתי נתקשה לי הרבה שאמר זה ותמהתי עליו אבל לא היתי רשאי לעמוד כנגדו ולחלק עליו ולסתור דבריו עד שמצאתי כי הראב"ד זכר לברכה תפש עליו בזה וכתב בהשגתו בזה הלשון א"א מפני שהרב הזה (ז"ל) הוא מתגדר מאוד בזאת החכמה ומתפאר והוא בעיניו כי הגיע לתכליתה ואני איני מאנשיה כי גם רבותי לא הגיעו אליה על כן לא נכנסתי בדבריו לבדוק אחריו אך כשפגעתי בדבר הזה נפלא בעיני הפלא ופלא אם יהיה המולד בימי בגה"ז על הדיבוק האמצעי למה לא ידחה הקבוע למחרתו אל האמיתי ולדבריו אין לקבוע ר"ה לעולם ביום המולד ומה חטאו ימי אד"ו שלא יחא בהם הקבוץ האמיתי לעולם ולפיכך ידחה ואנחנו קבלנו דחית אד"ו משום יום ערבה שלא יבא בשבת ומשום י"ה שלא יבא בערב שבתי ולא במוצאי שבת ודחיית בד"ו לפסח הוא משום אד"ו לר"ה עד כאן הם דבריו ז"ל בזה הענין **ואני** אשלים דבריו ואומר כי בטוב השיג עליו ועוד יש להשיב עליו על הרמ"בם ז"ל ממה שנתבאר ע"פ האותות והמופתים שאין לשום משכיל כמו רבינו משה ז"ל לכפור בו והוא כי בכמה ר"ח יחול בהם הקבוץ האמיתי בבוקר של יום שבת וידחה קבוע של ר"ה ההיא עד ליום שני לפי שסימן המולד היה זי"ח או יותר מעט אז יותר נכון היה לפי סברתו לקבוע ביום שחל בו הקבוץ האמיתי והמולד מלהחותו עד יום השלישי להם ולא עוד אלא שאפשר שיחול הקבוץ האמיתי של שום תשרי בכמו ה' שעות נשארות מיום שני בשבת וידחה קבוע ר"ה ההוא עד ליום החמישי מפני שסימן המולד ההוא גטר"ק כמו שיתבאר טעם הדחיה הזאת בפרק שאחרי זה היתכן לו ז"ל לומר כאן כדי לפגוע בקבוץ האמיתי שכבר עבר עתו ביותר משני ימים אין זה אלא התול הואיל ואין אנו בדחייה הזאת וכל הדומה לה אלא הולכים ומתרחקים ממנו שהיה לנו לפי דבריו להתקרב אליו עד שנפגע בו וכמה שנים שיחול הקבוץ האמיתי והמולד ביום אחד בעצמו ובשעה אחת ממנו ולא יהיה בהם יום הקבוע אלא עד יום המחרת ובכמה שנים נקבע ר"ה ביום שבת מפני שסימן מולדו היה פחות מן זי"ח אפילו בכדי חלק אחד לבד כיון שהוא מולד בחור כמו שיתבאר להבא ואע"פ שקיבוצו האמיתי לא יהיה עד למוצאי שבת ואם היה מסגולת הקיבוץ האמיתי שלא יהיה באחד מימי אד"ו ולפיכך לא נקבע בהם למה נקבע הפסח באחד בשבת ומי הכניס את רבינו ז"ל בדוחק זה לתלות את הקביעה בקיבוץ האמיתי ולא באמצעי וסמך הקביעה הוא על המולד כמו שהוא ידוע ומבואר לכל וכמו שיסד הוא בעצמו ואיזה עסק ודברים יש לנו בקביעת ר"ה והמועדות עם המהלך והקבוץ האמיתי עד שנחוש לו כ"כ ונשתדל לפגוע בו ולא נוכל כמו שבארנו ואלו היה לנו לחוש לקבוץ האמיתי בקביעת ר"ח והמועדות כמו שחשב הוא ז"ל אז היו צריכים לפעמים לדחות הקבוע מימי בגה"ז לימי אד"ו ומימי אד"ו לימי בגה"ז ולפעמים מיום זה לאתמול וזה לא היה ולא יהיה לעולם ויותר היה ראוי להיות הדחייה נוהגות כשהיו קובעים ב"ד קבועים ע"פ ראייה מהיותו נוהג בזמן הזה כיון שעיקר הראיה תלוי בקבוץ האמיתי יותר ממה שהוא תלוי באמצעי ובזמן ההוא לא היו חוששין לו ומעולם לא נקבעו ר"ה בימי הקבוץ האמיתי אלא [במחרתו] או במחרת מחרתו כמו שנתבאר כלל אומר שאין לנו בחשבונות העיבור שום עסק עם המהלך האמיתי ודין הדחייה הואת ושאר הדחיות שעוד יתבאר טעמיהן בקרוב אינו בא מצד מוכרח מצד [קבוץ] שני המאורות ומהלכם האמיתי אלא באמת דין הדחייה הזאת יסוד ועיקר הוא שהסכימו עליו חכמי הדור האחרון וקבעו בכוונה מהם וכפי מה שהיה בכל [זה] מסורת בידם מהנביאים וחכמי ישראל הראשונים וזה כמו שאמרנו כדי שלא יבא יום ז' של ערבה בשבת **ומה** שאמר רבינו ז"ל וראיה לדבר וכולי אע"פ שאין בו שום סיוע לסברתו הוא עם זה דבר נמנע כי איך יהיה המולד ביום שלישי כמו שהציע ולא יראה הירח בליל חמישי זה אי אפשר בשום פנים אלא הוא נראה באמת בסוף יום רביעי בעליל ואפילו יהיה המולד ביום של יום ג' כ"ש בליל ג' כמו שאמר ולא עוד אלא אפילו בסוף יום שלישי עצמו הוא אפשר שיראה כדאמרינן נולד קודם חצות בידוע שנראה סמוך לשקיעת החמה וכן מה שאמר ז"ל כי המולד יהיה בליל שלישי ולא יהיה הקבוץ האמיתי אלא בחמישי הוא שקר ואי אפשר ולא יכול להיות שיתאחר שום אמיתי מהמולד שלעומתו אלא פחות מט"ו שעות כמו שנתבאר לך זה ע"ד המופת במאמר שעבר ולא עוד אלא שבר"ח

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/44

תשרי שבו הוא עסקנו בכאן אינו אפשר בשום פנים ולא יכול שיתאחר קבוצו האמיתי הוה לפי הצעתו עד ליום ד' כ"ש ליום ה' כמו שאמר ומה שאמר לבסוף ועיקר שאר דחיות וכולי הוא שבוש גמור וכלל אומר שדחיות בט"ו תקפ"ט ודחיית גטר"ד הנוהגים בפשוטות ולא במעוברת וגם דחיית מולד זקן יעידו על בטול סברתו ועלה בידינו מכל זה שטעם דחיית אד"ו לר"ה ובד"ו לפסח ושאר הדחיות המתחייבות מהם אינם אלא דבר מוסכם עליו כדי שלא יחול י"ה בסמוך לשבת וכדי שלא יחול יום ערבה בשבת **והדחייה השניית** משני מיני הדחיות שאמרנו היא מה שיסדו לנו עוד קדמונינו ז"ל בקבלה ומסורת שהיתה בידם מהנביאים וחכמי ישראל הראשונים ואמרו כי כל מולד תשרי שיחול מן י"ח שעות ומעלה אפילו בימי בגה"ז ההגונים שידחה אז קבוע ר"ה מפני זקנת המולד עד ליום המחרת אם יהיה הגון או למחרת מחרתו אם לא יהיה הגון יום המחרת ושעם הדחייה הואת לפי האמת הוא משום הא דאמרינן לא נולד קודם חצות בידוע שלא נראה בסמוך לשקיעת החמה הואיל ובכל המולד כוה כפי מה שנתבאר בפרק שעבר לא היו ב"ד קובעים אלא ביום שלישי למולד כיון שאין הלבנה החדשה יכולה להראות אלא בסוף יום המולד ההוא באמצע א"י ואינו מן הדין שנקבע אז אותו ביום המולד כלומר בשני ימים קודם קביעת ב"ד אלא יותר או נכון שנדחה קבוע ר"ה בכל מולד זקן עד למחרת יום המולד אם יהיה מימי בגה"ז או למחרת מחרתו אם אינו מהם וכוה תהיה קביעתו מכוונת עם קביעת ב"ד נמצא שע"פ ההלכה הואת שאמר לא נולד קודם חצות בידוע שלא נראה בסמוך לשקיעת החמה הוא שיסדו לנו קדמונינו ז"ל דחיית המולד הזקן והחושב לתת לדחייה הואת טעם אחר זולתי זה אינו אלא טועה ומכאן יתבאר לך ותדע שאין ההלכה הואת של נולד קודם חצות מדבר אלא במולד תשרי ור' אברהם בר חייא ז"ל יאמר כי זה שנקרא מולד זקן כשהוא מי"ח שעות ומעלה מהיום ההוא מפני שאין כח באור הלבנה להראות בו ביום והוא כגון נוטה לצאת מן העולם הזה **ואני** אומר כי יותר נכון הוא לומר יום המולד זקן שיחשב מן החודש הישן ולא יחשב מן החודש החדש **ואשוב** לענין ואומר כי דין הדחיה הואת בהתחברו עם דין הדחייה האחרת לפעמים הוא גורם שתי דחיות אחירות שאינן נוהגות אלא בשנים הפשוטות בלבד האחת מהם הוא שלפעמים יודמן שיחול מולד תשרי של שום שנה פשוטה בט"ו שעות תקפ"ט חלקים מיום שני בשבת או יותר מעט מזה והרי הוא בחור וביום הגון ויכרחנו התקון כפי מה שיתבאר הטעם בפרק אחרי זה לדחות קבוע ר"ה החיא עד ליום המחרת שהוא שלישי בשבת ולפעמים כמו כן ובכמה שנים פשוטות יודמן שיחול מולד תשרי בתשעה שעות ר"ד חלקים או יותר מליל ג' קודם שיזקין ויכריחנו דין שתי הדחיות שזכרנו לדחות קבוע ר"ה עד ליום חמישי בשבת כמו שיתבאר דין כל זה והלכותיו בפרק אחרי זה וע"י דחיות האלה ומשפטן וכפי מעמד מולד תשרי משעות ימי השבוע וחלקיה תהיה השנה שלימה או חסירה או כסדרה **ועתה** הוי יודע שדין לא אד"ו ר"ה הוא מקום שגורם לעשות שנותינו מקצתן שלימות ומקצתן חסירות ומקצתן כסדרן ולולי זה לא היינו עושים אותן אלא רובן כסדר ומקצתן שלימות מחמת הח' שעות תתע"ו חלקים שעודפות בהן שנת הלבנה האמצעית על מספר ימים שלימים של שנה סדורה והמותר הזה יתקבץ ממנו בכל שלש שנות פשוטות יותר מיום אחד ויעלה זה לבסוף ל' שנה ליותר מעט מאחד עשר יום שיש לנו להכניס אותן בחשבון ולסדר השנים מפני כן ולעשותן רובן כסדר ומקצתן שלימות וכך נהגו ישמעאל שהם מונים ללבנה בלבד לסדר שנות העולם ולעשות מחזורים מל' שנה ולעשות י"ט מהם כסדר בלומר משנ"ד יום וכל אחת מן הי"א שנים הנשארות יעשו אותן שלימות משנ"ה יום ואין להם שום שנה חסירה כלומר עשויה משנ"ג יום וכך היה לנו לעשות שנותינו רובן כסדר ומקצתן שלימות לולי שדין חדחיות שאמרנו הוא שיכריחנו לעשות מקצת השנים חסירות ולהוסיף כנגדם במספר השלימות עד שהוא מספר השלימות בכל מחזור עודף על כסדר כמו שיתבאר לך דין כל זה בפרק אחרי זה ולולי זה היו אותן שכסדר עודפות במחזור על השלימות ובכאן אראך דוגמא ממנו עד שתבא להודות שדין הדחייה הוא גורם מה שאמרתי וזה יתבאר לך ע"י המשל הזה והוא מה שאירע בשנת ס"ז לפרט שסימן מולדו היה ו' ד' תל"ח וסימן מולד שנת ס"ח היה ג' י"ג רל"ד **ועתה** ראה כי לפי הקבוע של שנת ס"ז מיום המולד למחרתו משום לא אד"ו ר"ה ושנת ס"ח קבענוה ביום המולד עצמו כיון שהיה בחור וביום הגון לפיכך קצרה שנת ס"ז ואת מהיותה כסדר והמעיטה כדי יום אחד ובאה חסירה עשויה משנ"ג יום הואיל ואין בין קביעת' לבין קבוע שנת ס"ח בלתי ג' ימים שיעור פשוטה וחסירה כמו שידעת מסימן חכש גדה בפשוטה נמצא כי לפי שדחינו קבוע שנת ס"ז מיום ששי ליום שבת לפיכך קצרה מהיות כסדר והמעיטה לכדי יום ששי שהוא באמת מעצם שנת ס"ז כיון שהמולד היה בחור ואנחנו בכוונה החסרנוהו ממנו משום לא אד"ו וצרפנוהו לשנת ס"ו שעברה ועשינו אותה משנ"ה יום ואלו לא היינו נזקקים לדחות לא אד"ו ר"ה וקבענו שנת ס"ז ואת ביום ששי כיון שמולדו היה בחור או היה בין קבוע לקבוע שנת ס"ח ד' ימים שיעור פשוטה כסדר והעד על כי דין [לא] אד"ו ר"ה הוא שגרם לעשות שנת ס"ז ואת חסירה היא שהרי שנת ס"ח עשינו אותה כסדר לפי שלא היה בה דחיה בתחלתה כיון שביום המולד קבענוה וגם לא בסופה שהוא תחלת שנת ס"ט שסימן מולדה היה ב' ד' תתכ"ג והוצרכנו לעשות שנת ס"ט שלימה לפי שיש דחיה בסופה שהוא תחלת שנת ע' שסימן מולדה היה ו' י"ט תרי"ט והיה לפ"כ בין קבוע שנת ס"ט לבין קבוע

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/45

שנת ע' ה' ימים שעור פשוטה שלימה הנה נתבאר כי דין דחיית לא אד"ו ר"ה הוא שגרם לעשות מקצת השנים חסירות ועוד יתי לך עיקר דבר זה ושרשו בפרק הבא והארכתי בבאור זה הרבה לפי שראיתי כי המחברים לא בררו טעמו כפי הראוי ורבינו משה ז"ל העלים עיניו מכנו לפי מה שכתב בפרק שמיני מקדוש החודש ואמר בזה הלשון אלו היה חדשה של לבנה כ"ט יום ומחצה בלבד אז היה כל שנה שנים עשר חדשים אחד מלא ואחד חסר והיה ימי שנות הלבנה שנ"ד יום ששה חדשים חסירים וששה מלאים אלא מפני התשצ"ג חלקים שיש בכל חודש יותר עד חצי היום יתקבץ מהם שעות וימים עד שיהיה מקצת השנים החדשים חסירים יותר על המלאים ומקצת השנים החדשים מלאים יתר על החסירים ע"כ הם דבריו ז"ל בזה הענין ואני לא הבנתי איך יהיה המותר הזה מתש"צג חלקים בכל חודש גורם חסרון השנה משנ"ד יום כמו שאמר אלא גורם הוא להשלמתה לכדי שנ"ה יום כמו שבארנו ממנהג ישמעאל המונים ללבנה והוצרכנו מחמת המותר הזה לעשות מקצת השנים שלימות משנ"ה יום ורובן כסדר משנ"ד ואין להם שום שנה חסירה משנ"ג יום וכעין זה הוא המותר של ימי שנת החמה על ימי שנת הלבנה גורם חודש העבור הנוסף במקצת השנים:

והר' אברהם בר חייא ז"ל גם הוא תעה בזה שם הרבה במה שכתב בספרו כשסבר לתת טעם לחסרון השנה והשלמתה והיותה כסדר ואמר שזה בא מצד מהלך שני המאורות המתחלף והעניין לפי סברתו הוא כשנעשה אותה כסדר הוא כשיזדמן להיות בה מהלך הירח במהירות ומהלך החמה במתינות וכל זה ממנו ז"ל הוא בלבול ודבר שאין לו שום טעם ולא ענין בחסרון השנה והשלמתה והיותה כסדר כיון שאין לנו עתה שום עסק עם מהלך המאורות המתחלף אלא עם מהלכם האמצעי בלבד היא כל עסקם בסדור השנים והחדשים ושאר חשבונות העבור כמו שאמרנו וכפי מה שיתבאר להבא ואלו היינו מחסרים את השנה או משלימים אותה מחמת מהלך המתחלף כמו שאמר או היינו צריכין להזקק ולחשב למהלך המתחלף הזה ולעשות על פיו בכל שנה ושנה והיה נעקר בזה דין דחיית לא אד"ו ר"ה ובטל לגמרי כי מה זה נעשה כשתהיה השנה מצד המתחלף צריכה להשלים ויחול מולדה ביום שבת אחר חצות והיא לפי זה צריכה לחסר כמו שבארנו כיון שקיבועה הוא נדחה עד ליום שני בשבת או שיהיה הדבר בהיפך זה ר"ל שתהיה מצד המהלך המתחלף צריכה לחסרה ויחול מולדה בליל שבת והנה אינה ראויה לחסר כיון שקיבועה יהיה ביום המולד ולדבריו אין שום ענין וטעם לדחיית המולד הזקן ולא לדחיית בט"ו תקפ"ט ודחיית גטר"ד ועוד אפילו לא נחוש לבטל דין הדחיות האלה שיש לנו לחוש הרבה הנה הטעם שנתן לחסרון השנה אינו נכון ולא כדאי להודות לו בזה וזה כי כשנחשב לה כפי שיאמר שהוא בהיות מהלך החמה במתינות ומהלך הירח במהירות אע"פ שאינו אפשר להיות כן בר"ה נמצא שמדת שנה הקטנה שבקטנה היא שנ"ד יום פחות כדי שעה אחת בלבד ע"ד קירוב וא"כ למה זה נפחיתיה אנחנו עוד מכדי המדה הזאת ונעשה משנ"ג יום ויותר נכון וראוי היה לעשותה כסדר משנ"ד יום ויהיו או השנים הולכות רובן כסדר ומקצתן שלימות כפי מה שיש להם לנהוג לפי החשבון האמצעי וכפי שנהגו בסדורה בארץ ישמעאל ואין שום מקום ולא עניין אפילו לדבריו ז"ל לעשות שום שנה משנ"ג יום אלא שהאמת בזה הוא מה שאמרתי למעלה כי דין הדחיות כמו שאמרנו הוא שגורם חסרון השנה להיות משנ"ג יום והעד על זה שאין לך שום שנה חסירה שאין דחיה בתחלתה והרוצה לחשוב למנהג המהלך המתחלף על הדרך שאודיע במאמר הבא ימצא כמה וכמה שני' חסירות ויהיה בהן מהלך הירח במתינות וכמה שנים שלימות ומהלך הירח בהן במהירות וכל זה בא שלא כדעת הרב ז"ל ומה שכתב בתחלת העניין ואמר וכל העניינים האלה ממהלכ' אינם מאירים את מדת חודש הלבנה האמצעית אינו אמת לפי שאם נחשוב לשני המאורות כשהם מהלכים בתכלית מתינותם נמצא זמן השנה שנ"ד יום ויותר מי"ו שעות וא"כ למה נעשה אותו משנ"ד יום בלבד ומה שכתב אחרי כן ואם תהיה השנה ההיא צריכה להשלים מחמת הה' שעות תמצא בשנה ההיא ח' חדשים שלימים וד' חסירים הוא שבוש גמור הוא מפני שהעודף הזה שיאמר אינו עולה לכדי זה אלא לפי החשבון האמצעי ובומן הזה אין לנו שום שנה שיהיה בה ד' חדשים חסירים בלבד וכן מה שאמר אחרי כן ובשביל זה אינך מוצא שני שנים זו אחר זו חסירות לפי שאין החסרון בא אלא מדרך האמצעי המתחלף בלבד לא מדרך אחרת ואתה תמצא ב' שנים זו אחר זו שלימות לפי שהשלימות נמצאות משני ענינים מצד המהלך המתחלף ומצד השעות והחלקים הנותרים בכל שנה ושנה כל זה אינו ענין כיון שהשלימות השנה וחסרנה והיותה כסדר אינו בא מצד המהלך המתחלף כלל ולפיכך אין אנו משגיחים בו ולא שמים לב עליו אלא הכל הוא נוהג לפי המהלך האמצעי לפי דין דחיית אד"ו ומולד זקן ושאר הדחיות כפי מה שיתבאר להבא ולבסוף חור לו הרב הזה ז"ל לדרך האמת בזה ואמר על קדמונינו ז"ל שהם משלימים את השנה כשהיא ראויה להשלים ומחסרין כשהיא ראויה לחסר כדי לתקן ר"ה ומועדים על דעתם כדכתיב חדשיכם ומועדיכם המנויי' על דעתיכם ואמר כי הם ז"ל תקנו לזה חסרון השנים ויתרונם בחדשים שבין תשרי לניסן כמו שתקנו פעם ארוכה משני צדדים כלומר מחודש העבור ומצד השלמת השנה ויהיה ביניהם ר"ח יום ופעם קצרה כשתהיה פשוטה וחסירה ואין ביניהם אלא קע"ו יום בלבד וקבעו חודש העיבור וחסרון השנה ויתרונה בין תשרי לניסן מפני שאין בומן הזה שום אחד מהמועדים שאנו מצווים עליו לשמרם במועדם ולא קבעום בין ניסן לתשרי מפני שבומן הזה הם כל המועדים וצריך

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/46

הוא שתהיה המדה הואת שבין ניסן לתשרי עומדת על מדה קצובה בכל השנים **וכתב** בשם ר' יהודא הרופא בן רקופיאל ז"ל ואמר קדמונינו ז"ל ראו לשום חסרון השנה ושלימותה במרחשון וכסליו יותר משאר חדשי השנה לפי שלא ראו לשום אותו לא בתשרי ולא בניסן מפני המועדים ולא בחדשים שמניסן לתשרי מפני שלימת המדה שמפסח לסוכות ולא קבעו בשבט ולא באדר מפני העבור שהוא באדר הראשון והוא מלא לעולם ולא נוכל להסרו כשתהיה השנה מעוברת וחסירה ולא נוכל להשלים אדר הסמוך לניסן מפני שהוא חסר לעולם ולא נשאר בידינו כ"א מרחשוון וחסרונו אינו נכר אלא מר"ח כסליו כשיהיה יום אחד בלבד או שני ימים וכן אין חסרון כסליו ושלימותו נכר אלא מר"ח טבת כלומר כשהוא ר"ח טבת ב' ימים נדע כי כסליו היה מלא וכשהוא יום אחד בלבד נדע כי היה חסר והוא ר"ל ר' אברהם ז"ל נתן לזה טעם אחר ואמר שאין להיות שלימות השנה וחסרונה קבוע מטבת לניסן משום עבור השנה כדאמרינן שלח ליה ר' הונא בר אבין לרבא כד חזית דמשכה תקופת טבת עד שיתסר בניסן עברה לההיא שתא ולא תחוש כלל ואלו היינו מוסיפים יום אחד בג' החדשים שמטבת לניסן או פוחתין יום אחד היתה או תקופת טבת נמשכת עד יום [י"ו] בניסן ואנו חושבין בה דמשכה והיינו לפי זה מעברין את השנה לפעמים והיא אינה צריכה לעבר ולפעמים לא ועבר אותה והיא ראויה לעבר ולא נשאר בידינו ב' חדשים שאין בהם שום עיכוב לדבר זה זולת מרחשוון וכסליו זהו תורף דברי הרב **ואני המחבר** אומר כי זה אינו טעם לפי שאין שום הפרש בזה לגבי משיכת תקופת טבת לי"ו בניסן או לא בין שנשים השלימות והחסרון קבוע במרחשוון וכסליו לבין שנשים אותו בין טבת לניסן ר"ל שדין משיכות טבת או לא משיכות טבת אחד הוא בעצמו ועוד כי אחר שנמסר לנו עיבור השנים במחזור על סדר גו"ח אד"וט שוב אין לנו לחוש לוירוו של רב הונא אלא מטעם אחר אומר כי מרחשוון וכסליו ולא זולת הם ההגוני לשלימות השנה וחסרונה שאם לא כן אלא נניח אותם על סדרם לעולם כלומר מרחשוון חסר וכסליו מלא לעולם יתחייב מזה וימשך ממנו שיחול צום העשירי ביום שבת בכל שנה שנקבע ר"ה ביום שבת ואין להתענות בשבת ואין לדחות יום זה ליום א' בשבת משום שנא' (יחזקאל ל"ד ב') כתוב לך את שם היום את עצם היום הזה אלא ע"כ"פ יש לנו לעשות מרחשוון מלא בכל שנה שנקבע ר"ה בשבת כשהיא השנה ראויה להשלים ויבא או הצום באחד בשבת או נעשה כסליו בשנה ההיא חסר כשהיא ראויה לחסר ויבא הצום בששי בשבת ובשביל זה הוא שאין לך שום שנה כסדר בכל שיהיה קבוע ר"ה ביום שבת **ודע** כי חודש העבור הנוסף הוא אדר הראשון לא אדר השני כמו שחושבין קצת בני אדם והאות על זה שהרי אדר השני הוא חסר לעולם כמשפטו בשנים הפשוטות ובו לא באדר הראשון הם הד' הפרשיות והפורים:

פרק עשירי אסדר בו ואודיע משפטי הד' שערים שעליהם הוא סמך קביעת ר"ח והמועדים והצומות ושאר עניני השנה ע"פ החשבון המתוקן לנו שמסרו קדמונינו ז"ל הכוונה בפרק הוא שבשבילו ולכבודו היה כל מה שסדרנו מתחלה ועד כאן והיא לכרר ולהודיע ביצד נלמוד בשנה שנה מחמת סימן מולדה כפי מעמדו משעות ימי השבוע וחלקיהן ונתקן ונדע קבוע אחד אחד מחדשיה ומועדיה והצומות ואם היא שלימה או חסירה או כסדר ושאר עניניה וזה יהיה על המנהג הזה שאומר כל מולד תשרי של איזה שנה פשוטה או מעוברת שיחול ביומי בגה"ז קודם חצות היום כלומר שיהיה סימנה פחות מי"ח שעות מהיום ההוא אפילו בכדי חלק אחד קבוע ר"ה ההוא יהיה מפני כן ביום ההוא עצמו ואם יחול המולד של שום שנה הן פשוטה הן מעוברת באחד מימי בגה"ז ויהיה סימנו מי"ח שעות ומעלה ידחה או קבוע ר"ה ההיא מפני כן עד למחרת יום המולד אם יהיה מימי בגה"ז או למחרת מחרתו אם יהיה מימי אד"ו כגון שחל מולד השנה מי"ח שעות מיום שבת ומעלה הרי אין לקבוע ר"ה בו ביום משום זקנות המולד ולא למחר משום לא אד"ו ר"ה אלא ידחה קיבוע עד ליום שני בשבת וכן הדין בכל כיוצא בזה בכל השני' המעוברו' והפשוטות וכלל אומר בכל שנה הן פשוטה הן מעוברת שיחול מולדה באחד מימי בגה"ז קודם חצות היום יהיה או קיבוע ר"ה ההוא בו ביום עצמו חוץ משיחול מולד שום שנה פשוטה מן ט' שעות ר"ד חלקים ומעלה מיום ג' והסימן ג' ט' ר"ד או ידחה קיבוע ר"ה ההיא מפני כן ליום ה' כי אין לקבוע ביום המולד הזה מפני שאמרו כל ג' ט' ר"ד בשנה פשוטה נטרד ולא למחר משום לא אד"ו ובקרוב אודיעך סוד הדחיה הזאת של ג' ט' ר"ד וכן אם יחול מולד שום שנה פשוטה הבאה אחר העבור כגון הראשונה למחזור והרביעית ואחיותיה מט"ו שעות תק"פט חלקים או יותר מזה מיום שני בשבת והסימן לזה בט"ו תק"פט או ידחה ר"ה ההיא מפני זה למחר שהוא שלישי בשבת וזהו מה שאמרו דחיית **בט"ו תק"פט** בכל שנה הבאה אחרי העבור חוק ומשפט ובקרוב אודיעך סוד הדחיה הזאת גם היא **וזהו** התקון הפשוט המספיק לקביעת ר"ה וי"ה והסוכות ור"ח מרחשוון וכסליו בכל השנים הפשוטות כמו המעוברות אבל לקבוע חפסח ועצרת והצומות וחנוכה ופורים עוד הוא צריך עם זה שבררנו לידע מצד אחר ולהכיר מנהג השנה ולידע אם היא שלימה או כסדר או חסירה וע"י כן נחשב כפי מה שנתבאר ונדע קבוע שאר ראשי חדשים והמועדים והצומות וזה יאות להיות על הדרך הזאת נתקן מולד השנה שנרצה לידע מנהגה וגם מולד השנה הבאה אחריה בסמוך לה וע"י כן נחשב כפי מה שאמרנו ונדע קבוע ר"ה בשתיהן ואם היה שנתינו פשוטה ויהיה בין שני הקביעות שלשה ימים כגון שיהיה קבוע שנתינו זו ביום שני בשבת ויהיה קבוע השנה הבאה אחריה בה' בשבת נדע או מפני [כן] כי שנתינו חסירה ואם יהיה בין ב' הקבועים ד' ימים נדע כי שנתינו

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/47

היא כסדר ואם יהיה בין ב׳ הקבועים ה׳ ימים נדע כי שנתנו היא שלימה ואם שנתנו היא מעוברת ויהיה בין קבוע לקבוע השנה הבאה אחריה ה׳ ימים כי אי אפשר להיות ביניהם פחות מזה כמו שנתבאר או נדע כי היא [חסירה ואם יהיו בין ב׳ הקבועים ו׳ ימים או נדע כי היא] כסדר ואם יהיה בין ב׳ הקבועים ז׳ ימים כלומר כשיהיה קבוע שתיהן ביום אחד בעצמו מימי השבוע נדע אז מפני כן כי שנתינו זאת מעוברת היא שלימה וכבר יסדנו העיקר הזה והודענו טעמו בשעבר ואמרנו כי סימן השנה פשוטה הוא **גד״ה חכ״ש** וסימן המעוברת תוא **הו״ז חכ״ש** וכשתנהג מנהג השנה על הדרך הזאת נבוא ע״י סימן **חכ״ש** בפשוטה **אב״ג** וסימן **חכ״ש** במעוברת **גד״ה** המיוסדים לגבי ידיעת קבוע הפסח מחמת קבוע ר״ה כמו שבררנו זה גם הוא בפרק שעבר ונחשוב ונדע קבוע הפסח בשנה ההיא וגם עצרת וראשי חדשים והצומות על נכון וזה כאן הוא התקון הפשוט והמספיק המתוקן לזה אלא שבעלי מלאכת העבור כדי להקל חשבון התקון הזה להקריבו ולא נצטרך בו לחשוב למולד השנה הבאה והנלוה אליו אלא כדי שנבוא ע״י סימן מולד שנתנו בלבד ונחשוב ונכוון ונדע מנהגה וכל ענינה כלומר שיהיה סימן כל זה תלוי בסימן מולד שנתנו כפי מעמדה משעות ימי השבוע וחלקיהן באו ע״י מחקרם ולמדונו דרך נכוחה ונכונה לזה ע״י ד׳ שערים שהציעו לנו בשנים הפשוטות וד׳ שערים אחרים במעוברות וד׳ שערים האלה הם כנגד ימי בג״הו החגונים לקביעת ר״ה בהם ר״ל שהשער הראשון הוא ללמוד ולהודיע כיצד יהיה מנהג השנה וקבוע ר״ח ומועדיה וצומותיה ושאר ענינה כשיהיה קבוע בשני בשבת והשער השני הוא כדי לידע את כל זה בשנה כשיהיה קבוע בשלישי בשבת [והשער השלישי הוא כדי לידע את כל זה בשנה כשיהיה קבוע בה׳ בשבת] והשער הד׳ הוא כדי לידע את כל זה כשיהיה קבוע ר״ה ביום שבת ומצאו שהמחקר הזה נחלק לשני לימודים הלימוד הראשון הוא להכיר תחלה מצד מולד השנה ולידע איך הוא מנהגה כדי לתקן ע״י כן ולידע קיבוע הפסח בה ושאר ענינה והלימוד השני הוא להכיר מחמת השנה במנהגה שעות ימי השבוע וחלקיהן ולידע גבולי השנים השלימות והסדורות והחסירות בשנה שנה מהפשוטות והמעוברות ובזה תשלם הכוונה והיא לכוון מחמת סימן מולד השנה כפי מעמדו מחלקי שעות ימי השבוע ולידע ענייני השנה כולם :

שער הראשון משערי השנים הפשוטות בלימוד הראשון והוא כשיהיה קבוע ר״ה ביום ב׳ התבונן וראה כי בכל שנה פשוטה כשיהה קיבוע ביום ב׳ יכול הוא להיות השנה ההיא שלימה ויהיה קיבוע הפסח בה לפי כן ביום ה׳ ויהיה סימנה **בש״ה** הב׳ סימן לקבוע ר״ה והש׳ לשלימותה והה׳ לקיבוע הפסח בה וכעין זה הוא כל סימן וסימן שמכאן ואילך ויכול הוא כמו כן להיות שנה זו חסירה ויהיה הפסח בה ביום שלישי ויהיה סימנו לפ״ו **בח״ג** אבל לא תהיה שנה זו כסדר פן יחול בה הפסח ביום ד׳ וקיי״ל לא בד״ו פסח או פן יחול קיבוע השנה הבאה אחריה ביום ששי :

השער הב׳ והוא שיהיה קיבוע ר״ה ביום ג׳ שנה זו לא תהיה אלא כסדר ויהיה קבוע הפסח בה ביום ה׳ וסימנה **גב״ה** כי לא תהיה שלימה פן יחול בה הפסח ביום ו׳ או פן יחול קיבוע השנה הבאה אחריה ביום א׳ וכן לא תהיה חסירה פן יחול הפסח בה ביום ד׳ או פן יבוא קבוע השנה הבאה ביום ו׳ :

שער הג׳ והוא שיהיה קיבוע ר״ה ביום ה׳ יכול הוא שתהיה שנה זו שלימה ויהיה בה הפסח יום א׳ וסימנה הוא **הש״א** ויכול הוא כמו כן שתהיה כסדר ויבא בה הפסח ביום שבת וסימנה לפי כן **הב״ז** אבל לא תהיה חסירה פן יבא בה הפסח ביום ו׳ או פן יבא קיבוע השנה הבאה אחריה ביום א׳ :

השער הד׳ והוא שיהיה קיבוע ר״ה ביום שבת יכול הוא שתהיה שנה זו שלימה ויבא בה קיבוע הפסח ביום ג׳ ויהיה סימנה לפ״ו **וש״ג** ויכול הוא כמו כן שתהיה חסרה ויבוא בה הפסח ביום ראשון ויהיה סימנה לפ״ו **וח״א** אבל לא תהיה כסדר פן יבא בה הפסח ביום ב׳ או פן יבא קיבוע השנה הבאה ביום ד׳ הרי שהוציאנו זה המחקר לומר כי סימני השנים הפשוטות היוצאים לידי מעשה הם ו׳ ב׳ מהם בשער הא׳ והם **בש״ה בח״ג** וא׳ בשער הב׳ והוא **גב״ה** וב׳ בשער הג׳ והוא **הש״א הכ״ו** וב׳ המה כן בשער הד׳ וה׳ **וש״ג זח״א** :

שערי השנים המעוברות בלימוד הראשון גם כן **ד׳** :

שער הא׳ והוא שיהיה קבוע ר״ה ביום ב׳ יכול הוא עם זה בשנה המעוברת שתהיה שלימה ויבא בה הפסח ביום שבת ויהיה סימנה לפ״ו **בש״ו** ויכול הוא כמו כן שתהיה חסרה ויבא בה הפסח ביום ה׳ ויהיה סימנה **בח״ה** אבל לא תהיה כסדר פן יבא הפסח ביום ו׳ או פן יהיה קיבוע השנה הבאה אחריה ביום א׳ :

שער ב׳ והוא שיהיה קיבוע ר״ה ביום ג׳ שנה זו לא תהיה אלא כסדר ויבא בה הפסח ביום שבת ויהיה סימנה לפי כן **גב״ן** כי אי אפשר שתהיה חסירה פן יבא הפסח ביום ו׳ או פן יהיה קיבוע השנה הבאה אחריה ביום א׳ וכן לא תהיה שלימה ואינו מחמת הפסח אלא מפני שקבוע השנה הבאה אחריה יבא בהכרח ביום ב׳ ויהיה אז בין ב׳ הקבועים ו׳ ימים בלבד שיעור מעוברת כסדר וזה כי אם נתכוין למולד שנתנו ואת המעוברת שקבענו אותה ביום ג׳ ונצרף אליו הכ״א תק״פט לא יגיע מולד השנה הבאה אלא לפחות מסימן בט״ו תק״פט ויהיה קבוע לפי כן ביום ב׳ ותהיה כסדר בהכרח :

שער ג׳ והוא שיהיה קבועה ר״ה ביום ה׳ יכול הוא עם זה להיות שנה זו שלימה ויבא בה הפסח ביום ג׳ ויהיה סימנה לפי זה **הש״ג** ויכול הוא גם כן להיותה חסרה

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/48

ויבא בה הפסח ביום א' ויהיה סימנה לפ"ז הח"א אבל לא תהיה כסדר פן יבא הפסח ביום ב' או פן יבא קבוע ר"ה ביום ד' :

שער ד' והוא שיהיה קבוע ר"ה ביום שבת יכול הוא להיות שנה זו שלימה ויבא בה הפסח לפ"כ ביום ה' ויהיה סימנה לפ"ז **וש"ה** ויכול הוא להיות כמו כן שתהיה שנה זו חסרה ויבא בה הפסח ביום ג' ויהיה סימנה לפ"ז **זח"ג** אבל לא תהיה כסדר בשום פנים פן יבא בה הפסח ביום ד' או פן יבא קיבוע השנה הבאה ביום ששי הנה הוציאנו המחקר הזה לומר שסימני השנים המעוברות הם ז' גם כן ב' בשער הא' **בש"ן בח"ה** א' בשער הב' **גכ"ן** ב' בשער הג' והם **הש"ג הח"א** ב' בשער הד' **ז"שה זח"ג** ונשארו ה' סימנים בשנים הפשוטות וה' סימנים בשנים המעוברות שאינן יכולות להמצא מחמת מה שביארנו כי באמת י"ב סימנים היו להם להיות לשנים פשוטות וי"ב אחרות למעוברות כמספר הבא מכפילות ג' מדות השנה שהן שלימה או חסרה או כסדר בד' ימי בג"הז ההגונים ועלה בידינו ממה שנתיסד בח' שערים האלה כלל גדול והוא שאין אלא כסדר בכל שנה שיהיה קבוע ביום שלישי ושאין כסדר בכל שנה שיהיה קיבוע ביום ב' וביום שבת כל זה הוא הן בפשוטות הן במעוברות ואין במעוברות כסדר אלא ביום ג' בלבד :

ויתה אתחיל לבאר משפטי השערי' האלה והלכותם בלימוד ב' שהכוונה בו כמ"ש היא להכיר מחמת מולד השנה בהנהגתו על שעות ימי השבוע וחלקיהם ולידע בכל א' וא' מז' סימני השנים המעוברות ותחומיו מזמן ימי השבוע כלומר שאם יחול מולד השנה בתוך הגבול ההוא יהיה או סימן השנה ההיא סי' ידוע מהסימנים האמורים כפי הראוי למעמד מולד השנה ההיא מזמן השבוע וכוה נגיע לתכלית כוונתינו בכאן שהוא לידע מחמת המולד השנה קבוע ראשי חדשים ומועדים והצומות ושאר ענייה כגון חנוכה ופורים וסדר קריאת הפרשיות בה ודין ההפסקה שתהיה בין מקצת ד' הפרשיות האלה בשנה שנה ועתה כדי לבאר את זה ולחודיע משפטי הלימוד הב' בשנים הפשוטות והמעוברות נקח בידינו רגע מולד השנה ונחיוג אותו על שעות ימי השבוע וחלקיהן ונתחיל מרגע חצות יום שבת : שערי השנים הפשוטות בלימוד הב'

שער הראשון ובו ב' סימנים והם בח"ג בש"ה כמו שנתבאר בלימוד א' כל מולד תשרי של שום שנה פשוטה שיחול מן י"ח שעות ומעלה מיום שבת ועד ט' שעות ר"ג חלקים מליל ראשון סימן השנה ההיא יהיה בהכרח בח"ג כי לא נקבע אותה ביום שבת מפני זקנות המולד ולא ביום א' משום לא אד"ו אלא נדחה קבוע ליום ב' והיה שנה זו חסרה לפי שבכל שיהיה המולד בתוך הגבול הזה האמור ונשליך עליו ד"ח תת"עו שהוא מותר שנה פשוטה על שבועי הימים יצא לנו מולד השנה הבאה קודם לי"ח שעות שלימות מיום ה' ויהיה הקיבוע לפ"כ ביום ה' עצמו ושנתינו קבוע ביום שני הרי בין ב' הקביעות ג' ימים בלבד שיעור שנה פשוטה וחסירה ובא בה הפסח ביום ג' כמשפט **ואם** יצא מולד השנה מהגבול האמור למעלה ר"ל שיחול מן ט' שעות ר"ג חלקים ומעלה מליל ראשון ועד ט"ו שעות תקפ"ח חלקים מיום שני בכל שנה פשוטה שלפניה עבור כגון הראשונה והרביעית למחזור ואחיותיהן או עד י"ז שעות תתר"עט חלקים מיום שני בשאר השנים הפשוטות יתחייב או להיות סימן השנה ההוא בש"ה כי אין להוציא קביעתה מיום שני כיון שהמולד היה בו בחור והיתה שנה זו שלימה מפני .שהמולד השנה הבאה יחול מן י"ח שעות ומעלה מיום חמישי ויהיה קבוע לפי כן ביום שבת ושנתינו היא ביום שני הרי בין שני הקבועים ה' ימים שיעור פשוטה ושלימה וזה שקצר גבול הסימן הזה בשנה שלפניה עיבור ולא נמשך אלא עד ט"ו שעות תק"פח חלקים מיום שני ובשאר הפשוטות נמשך עד י"ז שעות תתר"עט חלקים מיום וה זה מפני שאם נתכוון למולד שנתנו זאת שלפניה עבור שחל בתוך הגבול הזה ר"ל שמן א' ט' ר"ד ועד בט"ו תק"פח ונפחית ממנו כדי סימן ה' כ"א תק"פט כדי לידע סימן מולד המעוברת ההיא שעברה נמצא אותו קודם י"ח שעות מיום ג' והיה קבוע לפ"כ ביום שלישי ושנתנו היא ביום שני הרי בין שני הקביעות ו' ימים שיעור מעוברת וכסדר וזה נכון אבל אם יעבור מולד שנתינו זו שלפניה עבור ויצא מהגבול הזה של סי' אטר"ד ועד סי' ב' ט"ו תקפ"ח אפילו בכדי חלק א' ונפחית ממנו סי' ה' כ"א תק"פט שהוא מותר המעוברת שעברה יצא לנו אז שמולדה היה מי"ח שעות ומעלה מיום שלישי והיה קבועה לפי זה ביום ה' ואיך יתכן עם זה לקבוע שנתינו זה ביום שני ולא יהיה בין שני הקבועים רק ד' יום בלבד וזה אי אפשר דק"יל הו"ז במעוברת לפיכך היה נכון בוה ר"ל בכל מולד שנה פשוטה חבאה אחרי עיבור שיעבור מולדה סימן בט"ו תק"פח לדחות קבועה מיום שני עד למחרתו אע"פ שהמולד חל ביום הגון והוא בחור והטעם בזה לפי האמת הוא כדי לתת למעוברת ההיא שעברה די מחסורה ותהיה חסירה עשויה מש"פג יום ולא מש"פב כפי שהיה מתחייב בה אלו קבעו שנתינו זו ביום שני הנה נתבאר מפני מה קצר גבול סימן בש"ה זה בשנה שלפניה עיבור ולא נמשך אלא מאטר"ד ועד בט"ו תק"פח בלבד ונפסל קבוע מהיותו ביום שני ונדחה למחרתו בכל שיעבור סימן מולדו הגבול הזה ושוה הוא כדי שלא תחסר המעוברת שלפניה ותמעט מש"פג יום ובשאר הפשוטות שאין לפניהם עבור כגון הב' והחמישית למחזור ואחיותיהן לא נחוש לזה כלל ואפילו ימשך בהם מולד שנתינו מן א' ט' ר"ד ועד כדי חלק אחד פחות מן בי"ח וזה כי כשנתכוון לסימן המולד הזה שימשוך אפילו עד בי"ז תתר"עט ונשליך ממנו סימן ד"ח תת"עו שהוא מותר הפשוטה שעברה יצא לנו סימן מולדה פחות מן ט"ו שעות ר"ד חלקים מיום ה' והיה קבוע לפי כן ביום חמישי ושנתינו היא קבוע ביום שני הרי בין שני הקבועים ד' ימים שיעור פשוטה כסדר והיה סימנה לפי

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/49

זה הכ"ו הנה נתבאר משפט סימן בש"ה זה לפי שני תחומיו אלה והארכתי בו הרבה בשביל שהוא חמור הואיל וטעמו הוא תלוי בשנה שעברה כמו שבארנו **שער ב'** סימן **גכ"ה** ואין בו אלא סימן אחד גכ"ה כמו שנתבאר לך בלימוד שעבר דע כי גבול גכ"ה הוא נמשך מן סוף גבול סימן בש"ה לפי שני תחומיו שזכרנו ועד ט' שעות ר"ג חלקים מליל שלישי וכבר נתבאר בלימוד שעבר טעם היות שנתינו כסדרה וזה שקצר גבול סימן גכ"ה זה ולא נמשך אלא עד ג' ט' ר"ד בלבד ונפסל הקבוע בכל שנה פשוטה מהיותה ביום שלישי כשיחול מולדה מן ט' שעות ר"ד חלקים ומעלה מיום שלישי אלא ידחה קבוע לפי כן עד ליום חמישי מפני שאם יעבור המולד הגבול הזה אפילו בכדי חלק אחד ונצרף אליו סימן ד"ח תת"עו יבא או מולד שנה הבא מי"ח שעות ומעלה מיום שבת וידחה קבועה לפ"כ עד ליום שני ואיך יאות עם זה לקבוע שנתינו ביום שלישי ויהיה או עם זה בין שני הקבועים ו' ימים וזה א"א דק"ל חכ"ש גד"ה בפשוטות הנה נתבאר טעם גכ"ה ולמה הוא נפסל סימן ג' ט' ר"ד או יותר בכל הפשוטות אע"פ שהוא בחור ובא הפסח בזמן הזה ביום חמישי כמשפט ודע כי אין שום מולד בחור ביום הגון נדחה אלא סימן בט"ו תק"פט בפשוטה שלפניה עבור כמו שבארנו וסימן ג' ט' ר"ד בכל הפשוטות מפני הטעם האמור :

שער שלישי ובו כ' סימנים הכ"ו הש"א כמו שנתבאר בלימוד שעבר וגבול הכ"ו והוא נמשך מן ג' ט' ר"ד ועד ה' ט' ר"ד כי לא נקבע ביום שלישי משום ג' ט' ר"ד ולא ביום רביעי משום אד"ו ונדחה הקבוע מפני זה ליום ה' ובא בה הפסח ביום שבת כמשפט והיתה שנה זו כסדר לפי שבכל שיחול המולד בתוך הגבול הזה שמן ג' ט' ר"ד ועד ה' ט' ר"ד ונצרף אליו סימן ד"ח תת"עו יחול מולד תשרי הבא מן י"ח שעות ומעלה מיום שבת וידחה קבוע לפי כן עד ליום שני ושנתינו הוא ביום ה' הרי בין שני הקבועים ארבע ימים שיעור פשוטה כסדר ואם ימשוך המולד ויחול מן ה' ט' ר"ד ומעלה ועד כדי י"ו שעות תתר"עט חלקים מיום ה' או יהיה שנתינו זה **הש"א** כי אין להוציא קבועה מיום ה' הואיל והוא עדין בחור והיתה שנה זו שלימה מפני שקבוע השנה הבאה יהיה ביום שלישי בשבת הרי בין שני הקבועים ה' ימים שיעור פשוטה ושלימה ובא בה הפסח באחד בשבת כמשפט :

שער רביעי ויש בו כ' סימנים והם וח"א וש"ג כמו שנתבאר בלימוד הראשון וגבול סימן וח"א מהם הוא נמשך מן הי"ח ועד ת"ו חלקים משעה ראשונה מליל ששי בכל שנה פשוטה שאחריה פשוטה כגון הראשונה והרביעית למחזור ואחיותיהן או עד ט' שעות ר"ג חלקים מליל ששי בשאר הפשוטות שיש אחריהן עבור כגון השנית והחמישית למחזור ואחיותיהן וזה שידחה הקבוע בשני הסימנים האלה עד ליום שבת היה משום וקנת המולד ומשום אד"ו ועשינו שנה זו חסירה מפני שכנחשב על הדרך האמורה נמצא שקבוע השנה הבאה אחריה יהיה ביום ג' ויהיה או בין ב' הקבועים ג' ימים בלבד שיעור פשוטה וחסירה ובא בה הפסח ביום ראשון כמשפט ואם יחול המולד מן ת"ח חלקי' ולמעלה משעה ראשונ' מליל ו' בפשוטה שאחריה פשוטה או מן ט' שעות ר"ד חלקים בשאר הפשוטות וימשך עד י"ו שעות תתר"עט חלקים מיום שבת או יתחייב להיות סימן השנה וש"ג כי נדחה קבוע מיום ו' משום אד"ו וקבענוה בשבת כראוי ועשינו שנה זו שלימה מפני שקבוע השנה הבאה אם נחשב לה יצא לנו ביום ה' ויהיה בין ב' הקבועים ה' ימים שיעור פשוטה ושלימה ובא בה הפסח ביום ג' כמשפט הנה בארנו משפטי גבולי ז' סימני השנים הפשוטות :

שערי השנים המעוברות בלימוד השני

השער הראשון ובו שני סימנים והם בח"א בש"ו כמו שנודע בלימוד הראשון וגבול סימן כח"ה נמשך מן ז' י"ח ועד כ' שעות ת"ץ חלקים מיום א' ודחינו הקבוע ליום שני משום זקנת המולד ומשום אד"ו ועשינו אותה חסירה מפני שקבוע השנה הבאה אם נחשב לו ע"י סימן ה' כ"א תק"פט יצא לנו ביום שבת ויהיה או בין שני הקבועים ה' ימים כשיעור מעוברת וחסירה ובא בה הפסח ביום ה' כמשפט ואם יחול המולד מן כ' שעות ת"ן חלקים מיום א' ועד י"ו שעות תתר"עט חלקים מיום שני או יתחייב להיות שנתנו בש"ו כי נדחה קבוע ליום שני משום אד"ו ויהיה שלימה מפני שקבוע שנה הבאה כשנחשב לו נמצא אותו ביום שני כמו כן ויהיה או בין שני הקבועים ו' ימים שיעור מעוברת ושלימה ובא בה הפסח ביום שבת כמשפט :

השער ב' ואין בו אלא סימן גכ"ו וגבולו הוא נמשך מן י"ח שעות מיום שני ועד י"ו שעות תתר"עט חלקים מיום שלישי ונדחה הקבוע מיום שני משום זקנת המולד ונקבע ביום שלישי ועשינו אותה כסדר לפי שקבוע השנה הבאה אחריה יהיה ביום שני ויהיה או בין שני הקבועים ו' ימים שיעור מעוברת כסדר ובא בה הפסח ביום שבת כמשפט .

השער ג ויש בו סימן הח"א וסימן הש"ג כמו שהתבאר אלא שגבול הח"א הוא נמשך מי"ח שעות מיום שלישי ועד י"א שעות תר"צד חלקים מיום רביעי ודחינו הקבוע עד ליום ה' משום זקנות [המולד] ומשום אד"ו ועשינו שנה זו חסירה מפני שקבוע השנה הבאה אחריה יהיה ביום ג' ויהיה או בין שני הקבועים ה' ימים שיעור מעוברת וחסירה ואם יחול המולד מן י"א שעות תר"צה חלקים מיום רביעי ועד י"ו שעות תתר"עט חלקים מיום ה' או יהיה סימן השנה ההיא הש"ג כי נדחה הקבוע ליום ה' משום אד"ו ועשינו אותה שלימה לפי שקבוע השנה הבאה אחריה יהיה ביום ה' כמו כן ויהיה בין שני הקבועים ז' ימים שיעור מעוברת ושלימה ובא בה הפסח ביום השלישי כמשפט :

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/50

שער ד ויש בו סימן וח"ג וסימן וש"ה כמו שנתבאר בלימוד הראשון אלא שגבול וח"ג הוא נמשך מן י"ח שעות מן יום חמישי ועד עשרים שעות ת"צ חלקים מיום ששי ודחינו הקבוע ליום שבת משום וקנות המולד ומשום אד"ו ועשינו שנה זו חסירה מפני שקבוע השנה הבאה יהיה ביום ה' ויהיה או בין שני הקבועים ה' ימים שיעור מעוברת וחסירה ובא בה הפסח ביום ג' כמשפט ואם יחול מן עשרים שעות ת"צ חלקים מיום ששי ועד י"ז שעות תתר"עפ חלקים מיום שבת או יהיה סי השנה וש"ה כי נדחה קבוע מיום ו' ליום שבת משום אד"ו ועשינו אותה שלימה מפני שקבוע השנה הבאה יהיה ביום השבת כמו כן ויהיה או בין שני הקבועים האלה לפי כן ז' ימים [שיעור] מעוברת ושלימה ובא בה הפסח ביום ה' כמשפט הנה נתבארו גבולי סימני השנים המעוברות ג"כ וטעמיהן באר היטיב **ועתה** כדי להוסיף לענין הזה ביאור אשוב ואסדר הארבע העשר סימני' האלו שיש לשני' הפשוטות והמעוברות ביחד ואבאר שמות גבול כל אחד מהם ואתחיל מראש ואומר כי ז' סימנים הם יכולים להמצא לכל אחת ואחת משנות המחזור וז' גבולים ידועים משעות ימי השבוע וחלקיהן יש להן :

הראשון הוא ב"ח וגבולו בכל השנים הפשוטות והמעוברות הוא מתחיל מן י"ח שעות שלימות מיום שבת אלא שבפשוטות כולן הוא נמשך עד א' ט' ר"ד ובמעוברות כולן הוא נמשך עד א'כ ת"ץ **והשני** הוא ב"ש וגבולו בכל הפשוטות הוא מתחיל מן א' ט' ר"ד ונמשך בשבעה מהן הבאות אחרי עבור עד בט"ו תק"פח ובשאר הפשוטות הוא נמשך עד בי"ז תתר"עט ובמעוברות הוא סימן ב"ש זה מתחיל מן א' כ' תצ"א ונמשך עד בי"ז תתר"עט **והשלישי** הוא ג"כ וגבולו בפשוטות הבאות אחרי עבור הוא מתחיל מן בט"ו תק"פח ונמשך עד ג' ט' ר"ג ובשאר הפשוטות הוא מתחיל מן בי"ח ונמשך עד ג' ט' ר"ג כמו כן ובמעוברות כולן הוא מתחיל מן כ' י"ח ונמשך עד ג' י"ז תתר"עט **הרביעי** הוא ה"כ בפשוטות כולן וסימן ה"ח במעוברות כולן וגבול ה"כ של פשוטות מתחיל מן ג' ט' ר"ג ונמשך עד ה' ט' ר"ג ובמעוברות הוא גבול ה"ח מתחיל מן ה' י"ח ונמשך עד ד' י"א תר"צד ההי הוא ה"ש וגבולו בכל הפשוטות הוא מתחיל מן ה' ט' ר"ד ונמשך עד הי"ז תתר"עט ובמעוברות הוא מתחיל מן ד' י"א תר"צה ונמשך כמו כן עד ה' י"ז תתר"עט הו' הוא ז"ח וגבולו הוא בכל הפשוטות מתחיל מן הי"ח ונמשך בפשוטות שאחריהן פשוטות עד ו' ת"ז ובשאר הפשוטות הוא סימן ז"ח זה נמשך עד ו' ט' ר"ג ובכל המעו' הוא סימן ז"ח זה מתחיל מן הי"ח ונמשך עד ו' כ' ת"ץ השביעי הוא ז"ש וגבולו בכל השנים הן בפשוטות הן במעוברות הוא נמשך עד ז' י"ז תתר"עט אלא בפשוטו' שאחריהן פשוטות הוא סימן ז"ש זה מתחיל מן ו' ט' ר"ד ובכל המעוברות הוא הסימן הזה מתחיל מן ו' כ' תצ"א **הנה** סדרתי לך עתה סימני שנות המחזור כולן וגבולן משעות ימי השבוע וחלקיהן הראוי לכל סימן וסימן מהן כפי מה שבארנו טעמיהם ואותתם בסימני המולדות שעברו והרבה יש לך להתבונן על אלו הענינים ולכתבם על לוח לבך :

ואחר שנתבאר כל זה ונתיסד היה נקל לכל משכיל השם לבו על כל זה לידע ע"פ הגבולים האלה ולהכיר סימן כל שנה ושנה משנות העולם שנרצה מחמת מולדה על הדרך הזאת נקח מולדה ההיא ואם היא פשוטה נבקש בגבולי השנים הפשוטות ואם היא מעוברת נבקש בגבולי השנים המעוברות ונראה באיזה גבול מהם הוא נופל סימן מולד שנתו ההיא וסימן הגבול הוא באמת סימן שנה ההיא שבקשנו לידע אותה וזה כגון שבקשנו לידע ולהכיר סימן שנתנו זאת איזה היא [והיא שנת ע' לאלף הששי] ולפי שהיא פשוטה נקח מולדה והיא ו' י"ט תרי"ט [ונדרוש אותו] בגבולי השנים הפשוטות ונמצא אותו נופל בגבול סימן ז"ש ונדע לפ"כ כי סימן וש"ג הוא סימן שנתנו ואת שבקשנו לידע וכן אם נרצה לידע את סימן השנה הבאה אחר שנתינו ואת והיא מעוברת נקח כמו כן בידנו סימן מולדה והוא ד' ד' תט"ו ונדרוש עליו בגבולי השנים המעוברות ונמצא אותו נופל בגבול סימן ה"ח והוא סימן השנה הבאה שבקשנו לידע וכן הוא הדין בכל כיוצא בזה וע"י סימן השנה הידוע יחשוב מי שירצה בנקל וידע אחד אחד מראשי החדשים ומועדים והצומות ושאר עניניה והיתי מברר בכאן מנהג החשוב הזה לולא שדעתי היה לערוך לו לוח מתוקן בע"ה במאמר הבא עלן פיו כפי מה שתלמוד לשם תדע במהרה בכל שנה ושנה מחמת סימן מולדה כפי מעמדו משעות ימי השבוע וחלקיו ותכיר סימן השנה והמתחייב ממנה מהיות השנה שלימה או כסדר או חסירה וקבוע ר"ח ומועדיה והצומות וסדר קריאת ד' פרשיות בהן וכל שאר עניניה :

שער דע כי אחרי שביארו הראשונים מבעלי מלאכת העבור הדרך הנכונה ההיא שסדרנו לידיעת מנהג השנה וקבוע ראשי חדשיה ומועדיה והצומות ושאר עניניה מחמת מולדה כפי מה שנת' בשערי שני הלימודים שסדרנו באו להם המשכילים מאנשי החכמה הזאת שעמדו אחריהם ודייקו במחקרם על זה בברור יותר מהם והראונו ולמדונו דרך נכוחה ומדוייקת איך נדע מחמת סימן מולד השנה הראשונה למחזור בלבד ונכיר סימני אחת אחת משנות המחזור ולא נצטרך לענין שנה משנותיה וע"י כן נדע סימן השנה כפי מה שיסדו הראשונים אלא ע"י ידיעתינו מולד המחזור בלבד נבא ונדע סימן כל אחת משנותיו כולן כאחד וזה אמרו מפני שמולדותיהם כולם הם תלוים במולד המחזור ומתחייב ממנו ולא עוד אלא שכולם תלויים זה בזה וידועים זה מחמת זה וכשעלה זה הלימוד בידם על המנהג שאברר אותו בקרוב ערכו לו לוח מתוקן כמו שתראה אותו מסודר במאמר הבא והוא בעל אחת וששים ששות [אמר המביא לבית הדפוס הנה הלוח הזה לא בא לידי וגם מדפיסו הראשון לא ראה אותו ואני

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/51

יגעתי וחשבתיו מחדש ולרוב ערכו ויקרותו הצבתיו פה במאמר הזה] ודרך מחקרם על זה עד כדי שבררו אותו היתה כך **אמרו** ידוע הוא וברור ששני המחזור כפי סדרו הן על ד' מינים חמש משנותיו פשוטות יש עבור לפניהם אבל לא לאחריהם והן שנות אד"ט י"ב ט"ו הרי מין אחד וחמש שנים פשוטות אחרות כנגדן יש עבור אחריהן ולא לפניהן והם שנות ב"ה"י י"ג י"ו הרי מין שני ויש עוד שתי שנים פשוטות ויש עבור לפניהם וגם לאחריהם והם שנת ד' ושנת י"ח הרי מין שלישי והמין הרביעי ד' שנות העבור ומשפט אחד הוא לשנות אחד אחד מד' מינים האלה מיוחד לו בחלוק זמן ימי השבוע לשערי גבולי סימניו מה שאינו כן לשאר המינים והנם הסדורים בד' שורות הערוגה הזאת למראית עין **השורה האחד** היא לשנות מין הראשון **והשורה ב'** לשנות מין הב' **והשורה ג'** היא לשנות מין הג' **והרביעית** היא לשנות מין הרביעי שהן ז' שנות העבור כמו שאמרנו והיא בעלת ז' שערים כנגד ז' סימני השנים:

לוח גבולי המולדות לד' מיני שנות המחזור

	ב"ח			ו"ש			ה"ש			ג"כ			ה"כ ה"ח			ב"ש			ד' מיני שנות המחזור							
	A			G			E			C			D			B										
מין א'	7	18		6	0	408	5	9	204	2	15	589	3	9	204	1	9	204	1	4	9	12	15			
מין ב'	7	18		6	9	204	5	9	204	2	18		3	9	204	1	9	204	2	5	10	13	16			
מין ג'	7	18		6	9	204	5	9	204	2	15	589	3	9	204	1	9	204	7	18						
מין ד'	7	18		6	20	491	4	11	695	2	18		3	18		1	20	491	3	6	8	11	14	17	19	
1	7	18		6	0	408	5	9	204	2	15	589	3	9	204	1	9	204	1	0	0	0				1
2	3	9	204	2	0	408	1	0	408	6	0	408	6	0	408	5	9	204	2	2	15	204				2
3	6	0	408	5	2	899	2	18	23	4	0	408	2	0	408	1	0	408	3	5	6	408				3
4	7	2	899	5	9	227	4	18	23	2	0	408	2	18	23	7	18	23	4	6	8	899				4
5	2	18	23	1	9	227	7	9	227	5	9	227	5	9	227	4	18	23	5	2	0	23				5
6	6	9	227	4	11	718	3	9	227	2	3	922	1	9	227	7	9	227	6	4	15	227				6
7	6	11	718	5	2	922	4	2	922	2	2	922	2	2	922	1	9	227	7	5	17	718				7
8	2	2	922	1	5	333	5	20	537	7	2	922	5	2	922	4	2	922	8	1	8	922				8
9	3	5	333	1	11	741	7	20	537	1	5	333	5	20	537	5	2	922	9	2	11	333				9
10	5	20	537	4	11	741	3	11	741	3	20	537	1	11	741	7	20	537	10	5	2	537				10
11	1	11	741	7	14	152	5	5	356	6	11	741	4	11	741	3	11	741	11	7	17	141				11
12	2	14	152	7	20	560	7	5	356	7	14	152	5	5	356	4	11	741	12	1	20	152				12
13	5	5	356	3	20	560	2	20	560	3	5	356	7	20	560	7	5	356	13	4	11	356				13
14	7	20	560	6	22	1051	4	14	175	5	20	560	3	20	560	2	20	560	14	7	2	560				14
15	1	22	1051	7	5	379	6	14	175	6	22	1051	4	14	175	3	20	560	15	1	4	1051				15
16	4	14	175	3	5	379	2	5	379	2	14	175	5	5	379	4	14	175	16	3	20	175				16
17	7	5	379	6	7	870	3	22	1074	5	5	379	3	5	379	2	5	379	17	6	11	379				17
18	1	7	870	6	22	1074	5	22	1074	6	7	870	3	22	1074	1	22	1074	18	7	13	870				18
19	3	22	1074	3	1	485	7	16	689	1	22	1074	5	22	1074	5	1	485	19	3	4	1074				19

[לוח כזה פוג לוח בעגל קל"ג מעמודות פנאל העתיד לת סימני לוח גבולי המולדות שלמעלה יתנו כדאמר מתחל ועד כלה בעניות ואלכי נקדים יובל מעות ועדכם כי יאוד והנכתבי בל הלוחות כיוצא לנקל להתבונן בהם לת לכן תשוכם דבכי המביא לבית הימוש]

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/52

ועתה אע"פ שכבר נתבאר למעלה בשנים הפשוטות לבד ובמעוברות לבד ונתיסד כי שינוי דין השנה מסימן ידוע לסימן השני הסמוך לו כמה דאת אומר מסימן ב"ש לסימן ג"כ או מסימן ז"ש ע"ד משל לסימן ב"ח היא ע"י גלגול מולדה בנסעו מגבול סימן ב"ש ובואו בגבול ג"כ או בנסעו מגבול ז"ש לגבול סימן ב"ח וכן כולם כפי מה שנת' בשערים שעברו הנה סדר ד' שורות הערוגה הזאת אם תתבונן בהן יראוך את כל זה בכלל ויותר מבואר בכל השנים הפשוטות והמעוברות כאחד וזה כי הטור הראשון מו' טוריה כפי מה שכתוב בארבעת בתיו המכוונים זה תחת זה הוא סימן ב"ש יגיד ויעיד כי השנה הן פשוטה או מעוברת לא יהיה סימנה ב"ש אלא בנסוע מולדה מגבול סימן ב"ח ובואו בגבול סימן ב"ש זה שתחלתו לשנים הפשוטות כולן הן אמרד ותחלתו למעוברת הוא א כ' תצא וכמו כן לא ישתנה דין השנה מסימן ב"ש להיות סימנה ג"כ הסמוך לו אלא בנסוע מולדה מגבול סימן ב"ש ובואו בגבול סימן ג"כ שתחלתו לשנות המין הראשון והשלישי הוא בט"ו תקפ"ט ולשנות המין הב' והד' הוא בי"ח כפי מה שהוא זה כתוב בכתי הטור השני המכוונים תחת סימן ג"כ ואחרי כן כמו כן לא ישתנה דין השנה מסימן ג"כ זה לסימן ה"כ אם היא פשוטה או לסימן ה"ח אם היא מעוברת אלא בנסוע מולדה מגבול סימן ג"כ ובואו בגבול סימן ה"כ או ה"ח שתחלתו בפשוטות כולן הן גטר"ד ותחלתו במעוברות הוא גי"ח וכן [לא] ישתנה דין השנה מסימן ה"כ או ה"ח אלא בנסוע מולדה מגבולו האמור ובואו בגבול סימן ה"ש שתחלתו בכל השנים הפשוטות היא הטר"ד ובמעוברות הוא ד' י"א תרצ"ה וכן לא ישתנה דינה מסימן ה"ש לסימן זח [אלא בצאת מולדה מסימן הש] עד שיכנס מולדה בגבול סימן זח שתחלתו לכל שנות המחזור הוא היח וכן לא ישתנה דין השנה פשוטה או מעוברת מסימן זח זה לסימן וש הששי הסמוך לו אלא בצאת המולד מגבול סימן זח ובואו בגבול סימן וש שתחלתו לשנות המין הראשון הוא ו'תח ולשאר הפשוטות הוא ומרד ולמעוברת הוא וכ' תצא כפי מה שהוא סדור בכתי הטור הששי מכוונים תחת סימן וש זה ואחרי כן לא ישתנה דין השנה מסימן וש לסימן בח הסמוך לו השביעי עד שיכנס מולדה בגבול סימן בח שתחלתו לשנות המחזור כולם הוא זיח ואחר זה לא ישתנה דין השנה מסימן בח זה השביעי וישוב לסימן בש הראשון כבתחלה אלא בנסוע מולדה וצאתו מגבול סימן בח ובואו בגבול סימן בש הראשון וכן הדין נוהג בזה לעולם:

הנה נתיסד כי הגורם לשינוי השנה מסימן כל איזה שיהיה מו' סימנים האלה הסדורים על ראש הערוגה לסימן האחר הסמוך לו הוא כשיגיע סימן מולדה להכנס בגבול הסמוך לו ע"ד משל אומר כי הגורם לשינוי השנה מסימן בש לסימן גב כמו שביארנו היא כשיגיע סימן מולדה לכדי במו תקפ"ט אם היא משנות המין הראשון או השלישי או לכדי ביח אם היא השנה מהמין השני או הרביעי וכעין זה הוא הדין בשאר העניינים כמו שבארנו וידוע הוא וברור כמו שבארנו למעלה כי מולדות המחזור כולם הם תלויים במולד המחזור והוא ג"כ תלוי בהם ר"ל כי בכדי מה שיגלגל מולד המחזור ויסור מעמדו משעות ימי השבוע וחלקיהן כפי כן ובכדי כן יתגלגל לו מולד אחת אחת משאר שנותיו ויסור ממעמדו מהן והפך זה יתחייב כמו כן מזה ר"ל כי בכדי מה שיגלגל מולד כל איזה שנה שתהיה משנות המחזור ויסור ממעמדו כן ובכדי כן יתגלגל לו למפרע מולד המחזור ויסור ממעמדו שכן הוא דין כל הדברים שהם תלויים ונקשרים זה בזה וע"ד משל אומר כי היות שנה שנית למחזור אטר"ד הוא גורם למפרע היות מולד המחזור ההוא דת"ח כמו שהיות מולד המחזור דתח הוא גורם להיות מולד שנה שנית ממנו אטרד וכבר נתבאר כי היות מולד השנה אטרד הוא גורם להיות מולד שנה שנית ממנה בש הלכך היות מולד המחזור דתח הוא גורם להיות סימן השנה השנית ממנו בש וכמו כן אומר היות מולד שנה השלישית למחזור סימן דיא תרצה שגורם להיות סימנה הש הוא גרם היות מולד מחזורה ב' י"ח כ"ג וזה כי בהשליך על סימן ב' י"ח כ"ג מותר שני שנים שהוא א' י"ז תרע"ב יעלה בידך סימן ד' י"א תרצ"ה הלכך ידועה מזמן ימי השבוע יש למולד המחזור הוא שגורם אחת אחת מז' סימני אחת אחת משנותיו עד שיהיו לפ"ו מספר מעמדותיו אלה קל"ג כמספר הבא מכפילת מספר י"ט שנות המחזור בו' סימני כל אחת משנותיו והם הסדורים בלוח הזה שאערוך עתה [הוא הנדפס צד 21] ובקרוב אודיעך איך נסדרו בו ואם תתבונן בו תראה שאין שום אחד ממעמדותיו הקל"ג אלה שלא נשתנה הן פעם או שתים בלתי ו' מהם בלבד והע"ו מהם נשנו פעם אחת ולפיכך אין להשגיח ולשום לב אלא לל"ח מהם בלבד וכן תראה כי הנ"א מעמדות הנשארות נשנו כולם ג' פעמים ולפיכך אין להשגיח ולשום לב אלא לי"ז מהם בלבד נמצא כי מספר המעמדות מהלוח הזה שיש להשגיח בהם הם אחד וששים כיון שכולם הם משונים זה מזה והנה הכל ערוך בלוח הזה המחולק לארכו שממעלה למטה לי"ט שורות כמספר שנות המחזורת וברוחב הוא נחלק לו' שורים הרי שמספר בתיו הוא לפ"ז קל"ג ולצדו הימנית יש עוד שני טורים בעלי י"ט בתים בבתי הטור הראשון כתבתי מספר שנות המחזור על הסדר ובבתי הטור השני סדרתי סימני מותר שנות המחזור על שבועי ימים כסדר [ואני להקל החשבון הצגתי אחורי היתרונות כי בהיתרונות נצטרך לגרוע ובהאחורים יש לקבץ המספרים שהיא מלאכה נקלה והמ"י]

ועתה הנני אודיעך טעם הלוח הזה ומה טיבו ואיך נתילד מהלוח הזה ויתילד ממנו לוח אחד גדול בעל ס"א שטות

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/53

כמספר המעמדות המשונים זה מזה שיהיו למולד המחזור מזמן ימי השבוע הגורמין דין שנות המחזור מסימן לסימן הסמוך לו והלוח הגדול האמור הוא הלוח שאערוך אותו במאמר הבא בעו"ה ולשם אלמדך כיצד נבוא ונתקן על פיו ונדע בנקל סימני שנות המחזור כולם כאחד ממולד המחזור כשיהיה ידוע:

ותחלה כדי לחלק בשמות שאשתמש בהם בכאן ולא נבא לידי שבוש או אריכות בענין זה שאבאר עתה הסכמתי בגבולין ההם הסדורים בבתי טורי שורות הערוגה שערכתי למעלה לקרוא אותם אותות והקל"ג גבולים הערוכים בלוח הזה אקרא אותם מעמדות והם"א גבולים הנפרשים מכלל הקל"ג שבלוח הזה והם שאסדרם בלוח הגדול שאערוך במאמר הבא אקרא אותם ראשים ואחר שהצעתי זה אתחיל ואומר כי טעם לוח המעמדות הזה הערוך והכוונה בהערכתו היתה כדי להכיר אלו הקל"ג מעמדות שהם נמצאים למולד המחזור ע"י השינוי סימני שנותיו ולהראות איך נתילדו מכח אותות שורות הערוגה וכדי לברר מאלו הקל"ג מעמדות ולהפריש מהם הם"א ראשים שאסדרם בלוח הגדול שאמרנו:

דע כי הלוח המעמדות הזה המציאוהו החכמים אחרונים והולידוהו מאותות שורות הערוגה על הדרך הזאת נתכוונו תחלה לו' אותות השורה הראשונה וכתבו אותם על סדרם בו' בתי השטה הראשונה מלוח המעמדות הזה להראות על סימני שנה ראשונה מהמחזור כלומר ללמד ולהודיע כי כשיהיה מולד המחזור אטר"ד כי או יהיה סימן שנה ראשונה ממנו **בש** כמו שנתבאר וכן כשיהיה מולד המחזור בט"ו תקפ"ט כי או יהיה סימן שנה ראשונה ממנו ג"כ וכשיהיה מולד המחזור גטר"ד כי או יהיה סימן השנה ראשונה ממנו ה"כ וכן לשאר הסימנים ואחרי כן חזרו לאותות השורה השנית ונתכוונו לאחד אחד מהם והפחיתו ממנו כדי סימן ד"ח תתע"ו ונשאר להם מן אטר"ד מעמד דת"ח ומן בי"ח נשאר להם מעמד הטר"ד ומן גטר"ד נשאר מעמד ו' ת"ח ומן הטרד נשאר את"ח ומן אות הי"ח נשאר מעמד אטר"ד ומאות ו' טר"ד נשאר ב' ת"ח ומן אות זי"ח השביעי נשאר מעמד גטר"ד ואחר שעלו בידם אלו הז' מעמדות ע"י הפחתה הזאת שאמרנו כתבו אותם על סדר ימי השבוע בשטה השנית מלוח המעמדות הזה ללמד ולהודיע כי סימן השנה השניה יהיה ב"ש כשיהיה מולד מחורה דת"ח ושסימנה יהיה ג"כ כשיהיה מולד המחזור שלה הטר"ד וכן הדין בו' שאר מעמדות השטה השניה מהלוח הזה ואחרי זה חזרו לאותות השורה הרביעית שהן אותות שנת העיבור ונתכוונו לאחד מז' אותותיה ופחתו ממנו סימן אי"ז תתרעב שהוא מותר שנה שנית למחזור ועלה בידם ע"י כן ז' המעמדות הסדורים בשטה השלישית מהלוח הזה ללמוד כמו כן ולהודיענו כי כשיהיה מולד המחזור את"ח ואז יהיה מולד שנה שלישית ממנו בי"ח כי סמנה לפי כן יהיה ג"כ וכעין זה ה"ה בשאר מעמדות השנה השלישית מלוח הזה **ואחרי** זאת חזרו לסדר בלוח הז' מעמדות שהם ראויים לשנה הרביעית למחזור ולפי שידעו ששנה זו היא משנות המין הראשון לקחו אותות השורה הראשונה ופחתו מכל אחד משבעתם סימן זט"ו קפ"א שהוא מותר שנה שלישית על שבועי ימים ועלו בידם ז' המעמדות הסדורים בבתי השטה הרביעית מלוח זה ללמוד כמו כן ולהודיע כי כשיהיה מולד המחזור בת"ח או יהיה מולד השנה הרביעית בט"ו תקפ"ט כי סימנה יהיה לפ"ו ג"כ וכן כשיהיה מולד המחזור בי"ח כ"ג ויהיה לפי כן מולד השנה הרביעית גטר"ד ולפיכך יהיה סימנה ה"כ וכן הדין בשאר המעמדות השטה הרביעית הואת וכפי המעשה הזה נהגו בשאר שנות המחזור ועלו בידם שבעת המעמדות הסדורים בשבעה בתי כל שטה ושטה של שנה שנה משאר שנות המחזור וכעין זה שבארנו נתילדו אלו הקל"ג מעמדות ונמצאו מאותות שורות הערוגה:

ואחר שנסדר להם לוח הקל"ג מעמדות הזה על הדרך האמורה כדי להשלים כוונתם האמורה שהיא ללמוד מחמת מולד המחזור בלבד ולידע סימני שנותיו כולם כאחד ובדקו אלו הקל"ג מעמדות ומצאו כי י"ו מהם נכתבו בלוח הזה ג' פעמים בחמישים ואחד מבתיו ול"ח מעמדות אחרים נכתבו בו ב' פעמים מסודרים בע"ו מבתיו ושש מעמדות הנשארות לתשלום קל"ג לא נשנו כלל והם מעמד בט"ו תקפ"ט ומעמד הי"ח ומעמד זי"ח שלשתן משטה ראשונה וג' מעמדות מהשטה האחרונה והם ג' א' תפ"א ה' א' תפה זי"ו תרפ"ט לפיכך היו מעמדות המשונים זה מזה הם הראוים להקרא ראשים ס"א כמו שאמרתי למעלה והם שיעדתי לסדר בלוח הגדול במאמר הבא והוא יהיה בעל ס"ב שטות כתוב בב' דפין כי בשטה העליונה מהם אכתוב מספר שנות המחזור ויהיה בעל אחד ועשרים טורים בטור הראשון אסדר מספר הם"א ראשים האלה ובטור השני אסדר הם"א ראשים זה מתחת זה כסדר בומן ימי השבוע מתחיל מן א' ת"ח וגומר בראש ו' כ' תק"ס ובבתי הי"ט טורים הנשארים אסדר סימני שנות המחזור כפי הראוי להם כשיהיה מולד המחזור כפי הראש הכתוב בשטה ההיא ועד כדי חלק אחד פחות מכדי הראש הסמוך לו אחריו וע"ד משל אומר כי בכדי שנות ראש א' ת"ח והוא הראש הראשון אסדר סימני שנות המחזור כולם זו אח"ז כפי הראוי להם כשיודמן להיות מולד המחזור א' ת"ח או יותר ועד כדי חלק אחד פחות מן הראש השני לו שהוא א' ה' של"ג כלומר שבכל שיחול המולד המחזור בתוך זמן חלקי השעות האלו שמן ת"ח חלקים משעה ראשונה מליל ראשון ועד כדי ה' שעות שלב חלקים מליל זה לא ישתנה כלל סימן שום שנה משנותיו מהיותו כפי מה שכתוב בשטת ראש את"ח זה וכן הוא משפט שאר שנות הס' ראשים ולפיכך הוא נקל לתקן סימני שנות איזה מחזור שיהיה כולן כאחד ע"פ לוח הראשים האמור וכשיהיה לנו

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/54

ידוע מולד המחזור ההוא ווה כגון שנבקש לתקן ע"פ ולידע סימני שנות מחזורנו זה הוא מחזור רס"ו ולפיכך נקח סימן מולדה בידינו שהוא גט"ו תשצ"ד ונדרש עליו במור השני מלוח הראשים ונמצא אותו נופל בגבול ראש ג' י"א תשמ"א והוא ראשו הואיל ואינו פחות ממנו והוא פחות מן סימן שמתחתיו ולפיכך נדע שסימני שנות מחזורינו זה שבקשנו אותו הם כפי מה שהם סדורים בשנתי ראש כ"ג זה מלוח הראשים וכן ה"ה בכל כיוצא בזה:

ודע כי דרכם ז"ל בסדורם סימני שנת אחד מהראשים האלה עד שמצאו סימני שנות הראש השני שהוא ראש א' ה' של"ג הם משונים מסימני שנות הראש השני בסימני השנה השמינית והתשיעית בלבד וכן שאר השינוים שיש בין סימני שנת ראש פלוני לבין סימני הראש שממעל לו היתה כך נתכוונו תחלה לראש את"ח זה והוא הראשון ותקנו סמני שנותיו על פי משפטי ד' שורות הערוגה וקבעו אותם בשנות א' ת"ח זה וחזרו לראש השני שהוא א' ה' של ג ומצאו אותו כתוב בשטה השמינית וגם בתשיעית בלוח המעמדות ולפיכך שנו שני השנים הללו בראש א' ה' של"ג ממה שהיה בראש א' ת"ח הראשון וכשמצאו ראש א' ז' תת"ע והוא השלישי כתוב בשטת שנת י"ז ובשטת שנת י"ח מלוח המעמדות לקחו לפיכך ושנו אותם ממה שהיו בראש א' ה' של"ג וכן כשמצאו ראש אטר"ד והוא הרביעי כתוב בשטת שנת י"ז ובשטת שנת י"ח מלוח המעמדות לקחו ושנו שתי השנים האלה ממה שהיו עליו בשטת ראש א' ז' תת"ע וכן כשמצאו ראש אטרכ"ו החמישי הכתוב בשנה החמישית גם בששית וגם בשביעית בלוח המעמדות לפיכך נשתנו סימני שלש שנים האלו בשטת ראש אטרכ"ו ממה שהיא בראש א' טר"ד שמלפניו ולפי שאין ראש ג' א' תפ"ה כתוב אלא בשטת שנת י"ט מלוח המעמדות לפיכך לא נשתנו סימני שנותיו מסימני ראש ב' כ' תק"ם שמלפניו אלא בסימן שנת י"ט בלבד ככה וכפי זה שבארנו עתה נתקנו סמני אחד אחד מן הס"א ראשים ונסדרו בלוח הגבולים האמור ובשביל זה לא תמצא סימני שנות שום ראש מהם משתנים מסימני הראש הסמוך לו אלא או בסימן שנה אחת בלבד או בב' או בג' ולא ביותר והשנוים האלה המשתנות בסימניהן בלוח הראשים כפי מה שאמרנו תמצא אותן סמוכות זה לזה בלוח המעמדות ואין השנוי הזה נמצא ביניהם אלא ממדריגה זו למדריגה זו הסמוכה לה מסימן ב"ח לב"ש ומן ב"ש לג"כ ומן ג"כ לה"כ בפשוטה או במעוברת לה"ח וממנו לה"ש ומן ה"ש לז"ח ומן ז"ח לו"ש ומן ז"ש לב"ח כבתחלה:

הנה נתבאר כיצד היתה דרך האחרונים ז"ל בתיקון סימני שנות המחזור האחד אחד ממחזורות העולם כולם כאחד מחמת מולדו וכבר הודעתיך בסוף פרק ד' מהמאמר הזה שאין מולד המחזור חוזר למעמדו מזמן ימי השבוע ויהיה מולד מחזור כמו כן עד לאחר ל"ו אלף ורפ"ח מחזורים שהם ת"ר אלף ופ"ט אלף ותע"ב שנים לחמה:

שער יש הרבה בני אדם שחשבו לפי עיונם הגם ואמרו כי סדר ידוע יש לסימני שנות המחזורים שהוא סובב וחוזר חלילה למנהגו לראש כל י"ג מחזור וע"ד משל יאמרו כי כפי דין שנות מחזורינו זה שהוא מחזור רס"ו כן יהיה הדין בסימני שנות מחזור ר"פ וכן בסימני שנות מחזור רצ"ג ובסימני שנות מחזור ש"ו וכן לעולם ועלה זה בדעתם לפי שמצאו כי בזמן י"ג מחזורים רצופים יתגלגל לו רגע המולד רצוא ושוב על שבעת ימי השבוע וחלקיהן עד שתחזור לבסוף לקרוב מאוד ממעמדו ההוא מהן וזה כי כשתכפול סימן ב' י"ו תקצ"ח שלש עשרה פעמים יעלה בשבועים שלימים פחות תתק"ה חלקים בלבד שסברו שאין לחוש מפני מעוטם ובשוב מולד השנה למעמדו מימי השבוע ישוב לפי כן סימנו ויחזור למנהגו כבראשונה **ועתה** הוי יודע כי כמו שאמרנו ומחמת הטעם האמור הוא הדין נוהג בזה ברוב מחזורות העולם וברוב השנים אבל לא בכולם כמו שחשבו הן מפני שלפעמים יגרמו אלה התתק"ה חלקים שלא חששו להם הם לחיות מולד שום שנה ירוע ממחזור נופל בראש גבול סימן ידוע מסימני השנים או בקרוב מאוד ממנו ויתחייב אז בשביל החלקים להיות מולד השנה שכנגד השנה הידוע ההוא מהמחזורים שכנגד המחזור ההוא נופל בגבול הסימן שמלפניו ומפני זה לא יהיה לב' השנים המקבילות האלה סימן אחד בעצמו כמו שהיה להם להיות לפי סברתם לפיכך אין לסמוך על דין העגולה הזאת של י"ג מחזורות שסברו ואני אביא לך משל ע"ז שאמרתי עד שתבא להודות בבטול סברתם והוא שמולד השנה התשיעית למחזור רס"א היה ו' א' קל"א והיה סימנה לפ"ו וש"ג ומולד שנה התשיעית חברתה ממחזור רע"ד יהיה ו' ש"ז ולפיכך יהיה סימנה זח"א וכן מולד השנת העשירית למחזור ר"סא ג' ט' תתר"ו היה א' ולפיכך היה סימנה הכ"ז ומולד העשירית חברתה ממחזור רע"ד יהיה ג"ט ק"ב ולפיכך יהיה סימנה גכ"ה וכן מולד שנת אחת עשרה ממחזור רס"א היה זי"ח תת"ג ולפי כן היה סימנה בח"ה ומולד שנת י"א חברתה ממחזור רע"ד זה יהיה ז' י"ו תתקע"ח ולפיכך יהיה סימנה זש"ה הרי כל זה וכמה כמוהן מעיד כי אין לסמוך על העיגול הזה של י"ג מחזורים ותקון הנכון לסימני שנות [המחזור] הוא מה שבררנו ממשפטיו בפרק הזה:

פרק אחד עשר

פרק אחד עשר בביאור ענין ארבעה תקופות השנה וטעמיהן מהצעת העקרים והיסודות

שצריך ללמוד דרכי תקונם ע"פ החשבון אציע תחלה בפרק הזה ואודיע טעם ארבעה תקופת השנה אע"פ שכבר אמרתיו בשעבר ואיסד בו עוד ואודיע העיקרים והיסודות שצריך לתקונם ואתחיל ואומר כי כבר נתיסד במאמר שעבר ונודע כי גדר שנת החמה הנכון שעליו יאות לחשב שנות העולם ולמנותם הוא הזמן שבו ישלים מרכז החמה ע"י מרוצתה

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/55

המזרחית הקפה אחת בעברו נוכח חלקי המולות כולם הקבועים בגלגל העליון ואמרנו לשם כי השנה הזאת אע"פ שאין לה התחלה מוכרחת לפי שהיא דומה לעגולה שסובבת והולכת וחוזרת חלילה מ"מ ד' רגעים יש בה שכל אחד מהם הוא ראוי וכדי לשום אותו תחלת השנה וראשיתו יותר משאר רגעים לפי שבו ישתנה הפרק מזמן השנה ויתחלף מענין אחד לענין אחר זולתו וכל אחד ואחד מארבע רגעים האלה יקראו אותו בעלי מלאכת העבור תקופה והמלה הזאת בלשון הקודש הוא מורה על ענין סבוב כענין שנאמר (יהושע ו' י') הקף את העיר פעם אחת וכן (איוב א' ה') כי הקיפו ימי המשתה ובמקומות היא נקראת המלה הזאת על שלימות הסבוב כגון אלו שזכרנו וכן מה שנאמר (שמות ל"ד כ"ב) וחג האסיף תקופת השנה ר"ל כשתשלים השנה הקפתה ולפעמים יאמר שם התקופה על אחד אחד מארבע פרקי השנה שהאחד מהן הוא זמן הקיץ והשני בסמוך לו הוא זמן החום והשלישי בסמוך לו הוא זמן החורף והרביעי הוא זמן הקור ועל כגון זה הוא מה שאמר רב הונא בר אבין לרבא כד חזית דמשכה תקופת טבת עד שתסר בניסן וכולי וכן מה שאמר רב אין מעברין את השנה אלא אם כן היתה התקופה חסירה רובה של חודש וברוב מקומות יאמר תקופה בחכמת העבור על אחד מארבע רגעי התחלת אחד מארבע פרקי השנה שוכרנו ר"ל שרגע התחלת זמן הקיץ נקראו **תקופת ניסן** והוא הרגע שבו תגיע החמה ע"י מרוצתה המזרחית לחנות נוכח ראש המזלות ואז וביום ההוא היא מרוצתה היומית בשטח גלגל המישור ולפיכך יגיע לו אז היום בכל מקום להיותו שוה ללילה הסמוך לו אחר שהיה הלילה קודם לכך באקלים גדול מהיום וכבר נתבאר טעם זה בשעבר ומרגע תקופה הזאת תפנה החמה לצפון גלגל המישור מאיצה לסבוב כל ימות החמה ולרוץ על גלילים הצפונים והיא בכל ימי הקיץ מדלגת מגליל לגליל מהם הולכת ועוברת נכח חלקי מזל טלה ושור ותאומים והיום בימות החמה הוא באקלימים גדול מלילה הסמוך לו אלא שבכל ימי הקיץ הוא היום מיום ליום הולך ומתארך והלילה הולך ומתקצר בכדי כן **תקופת תמוז** הוא הרגע שבו תגיע החמה לחנות נוכח ראש מזל סרטן ואז הוא סוף זמן הקיץ ותחלת זמן החום ובזמן החום תעבור החמה נכח חלקי מזל סרטן ואריה ובתולה ומרגע תקופה הזאת יתחיל היום באקלימים להתקצר והלילה להתארך בכדי כן ועוד גדול מהלילה הסמוך לו וכן משפטם עד תקופת תשרי:

ותקופת תשרי הוא הרגע שבו תגיע החמה ע"י מרוצתה המזרחית לחנות נוכח ראש מזל מאזנים ואז הוא סוף זמן החום ותחלת זמן החורף ואז יגיע הלילה להיות שוה בכל מקום ליום הסמוך לו אחר שהיה היום באקלימים קודם לכן גדול מהלילה וזה לפי שביום התקופה הזאת היה מרוצת החמה האמיתית בשטח גלגל המישור שנית ואז תפנה החמה לדרום גלגל המישור מאיצה לסבב בכל ימות הגשמים ולרוץ על גלילים הדרומיים כולם ועוברת בזמן החורף נוכח חלקי מאזניים ועקרב וקשת:

ותקופת טבת הוא הרגע שבו תגיע החמה לחנות נוכח ראש מזל גדי ואז יגיע היום לתכלית קצרו והלילה לתכלית ארכו ואז הוא סוף החורף ותחלת ימי הקור והחמה עוברת כל ימי הקור נוכח חלקי מזל גדי ודלי ודגים וכבר נתבאר דין כל זה ושעמו באר היטיב במקומו במאמר הב' מהחבור הזה וכן הודעתיך כי כל אחת מד' תקופות הללו היו על שתי מדות יש תקופה אמצעית ויש אמיתית ורגע תקופת ניסן האמצעית שאליה יחשבו בעלי מלאכת העבור כדי לידע את עתה מהחודש שנופלת כל שנה ושנה כפי מרחקה ממולדה וגם כדי לידע עוד ולהכיר באיזה עת משעות ימי השבוע תחול הוא כשיגיע מקום החמה האמצעי ולהיות מכוון נכח ראש המזלות ורגע תקופת ניסן האמיתית ואליה יחשבו החוזים לידע עתה ואיך הוא מערכת צבא השמים בעת ההיא בכוכביהם בעת ההיא הוא רגע שבו יגיע מרכז החמה לעמוד נוכח הראש המזלות וכעין זה הוא הדין בשאר התקופות וכבר הודעתיך בשעבר החלוק וההפרש שיש בין אלו לאלו ואני אשנה אותו בכאן בכדי להוסיף בו לקח ואציע לו התמונה הזאת כפי מה שהיה הדין בזה

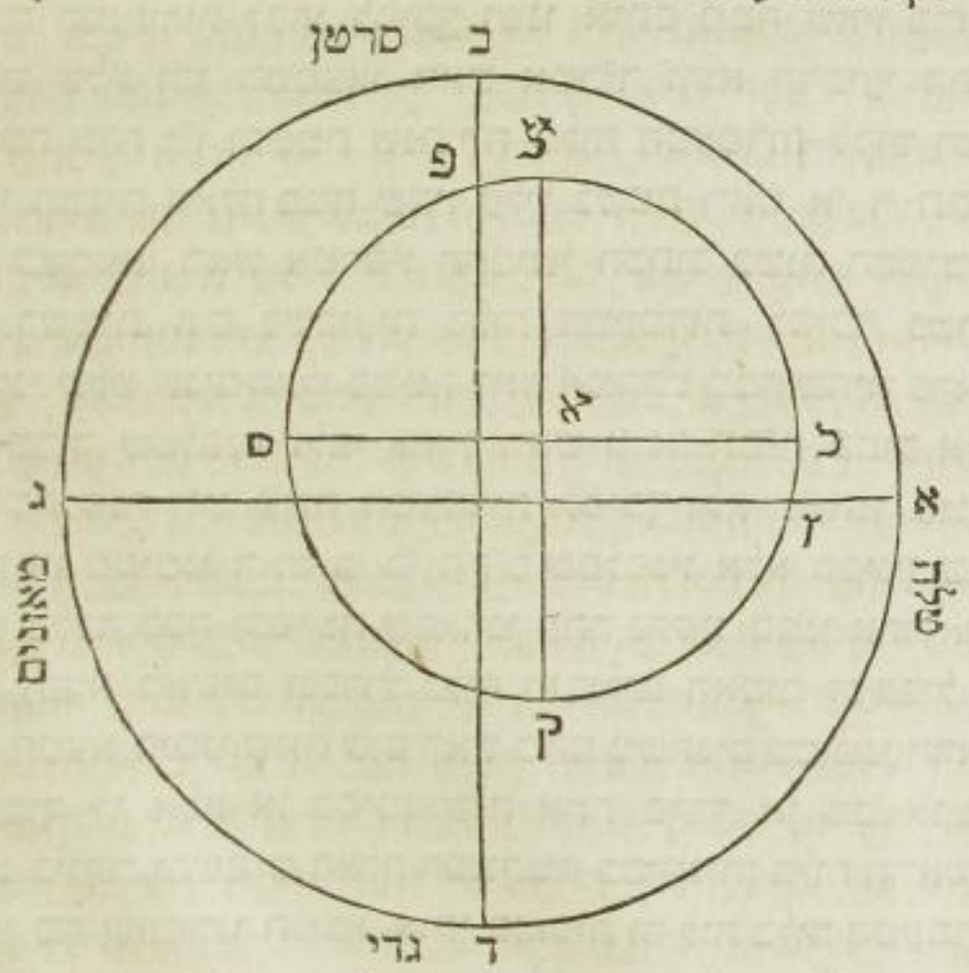

בימי בטלמאוס שכך היה בימי רו"ל ואשים עגולות **א ב ג ד** מהצורה החקוקה סביב נקודה ה' שהיא מרכז המזלות הוא דמות חגורת המזלות הקבוע בגלגל העליון שבשטחה כמו שידעת הוא מרכז החמה סובב ומתגלגל תמיד ע"י מרוצתה המזרחית ותהיה נקודת **א** ממנה ראש

*[הגליון הזה לא נמצא בכ"י שלפני ולכאי תקנתיו מלבי והחרם עליס הסחיב ממנו ג' לותיות ה ח ט והקורא המסכיל יתקנם בלופן סיכולו נתון הגליון כזה ה ט ג. ה ח ד המניח לבית הדפום]

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/56

המזלות שנכחה כמו שאמרנו הוא מעמד מרכז החמה ברגע תקופת ניסן האמיתית ואעבור בה אלכסון בג ואלכסון אד הנצבים זה על זה כמו עמוד וחולקים את החגורה הזאת על ד' רביעים ויהיה בה סדר המזלות מן א אל ב ומן ב אל ג ומן ג אל ד ולפיכך תהיה נקודת ב היא ראש מזל סרטן שנוכחה הוא עומד מרכז החמה ברגע תקופת תמוז האמיתית ותהיה נקודת ג מאזניים שנוכחה היא מרכז החמה עומד ברגע תקופת תשרי האמיתית ותהיה נקודת ד ראש מז' גדי שנכחה היא החמה עומד ברגע תקופת שבת האמיתית ואציע להיות נקודת ה משטחה הוא מרכז מסלול החמה שעל הקפו היא מרוצת מרכז החמה על סדר המזלות בשוה לעולם ואחוג סביב נקודת א עגולת כצפק דמות המסלול והוא חותך שני האלכסונים אותם ג א ב ד אלו וכורת כזה על נקודת ז פ ט ח כמו שהם בצורה ואציע במסלול ואעביר אלכסון כאם מקביל לאלכסון א ה ג ואלכסון צאק מקביל לאלכסון בהד ותהיה לפ"ז נקודת ז מהמסלול היא מרכז החמה ברגע תקופת ניסן האמיתית והאמצעית לא תהיה עד שיגיע לו מרכז החמה לחנות על נקודת כ ותקופת תמוז האמצעית היא כשיחנה מרכז החמה על נקודת צ מהמסלול והאמיתית תהיה כשיגיע המרכז לנקודה פ ממנו הואיל ואז היא החמה נראית על נקודה ב שהיא ראש סרטן וכן על המנהג הזה תקופת תשרי האמצעית כשיהיה מרכז החמה על נקודת ם מהמסלול והאמיתית לא תהיה עד שתגיע לחנות על נקודת ט מהמסלול הואיל והאמיתית לא תהיה עד שיגיע לחנות על נקודת ט' מהמסלול הואיל ואז היא נראית על נקודה ג שהוא ראש מאזניים ותקופת טבת האמיתית היא כשיהיה מרכז החמה על ד הואיל ואז היא נראית על נקודה ד שהיא ראש מזל גדי והאמצעית לא תהיה עד שיגיע המרכז לחנות על נקודת ק' מהמסלול וכבר נתבאר לך עקר כל זה ושעמו בשעבר ועתה בא וראה כי לפי שעל הקיף המסלול מסביב מרכז א' הוא מרוצת החמה השוה לעולם לפיכך היו סימני ד' התקופות האמצעים האלו שוים זה לזה כל אחד מהם כדי רביעית זמן השנה והיא ע"ד קירוב הוא אחד ותשעים יום ושבעה שעות ומחצה כיון שבכדי הזמן [ההוא] מתגלגל מרכז החמה ג' [מזלות] ויעבור על חלקי אחד מארבעת רביעי המסלול אבל זמן התקופה האמיתית אינו כן אלא זמן הקיץ והוא הזמן שבו יעבר מרכז החמה נוכח רביעי המזלות שמראש מזל טלה ועד סוף תאומים הוא עודף על כדי רביעי זמן השנה בכדי הזמן שבו יתגלגל מרכז החמה על חלקי קשת ז"כ וקשת צ פ מהמסלול וכן על המנהג הזה תקופת תשרי האמצעית כשיהיה מרכז החמה על נקודת ם מהמסלול והאמיתית לא תהיה עד שתגיע לחנות על נקודת ט מהמסלול הואיל והאמיתית לא תהיה עד שיגיע לחנות על נקודת ט' מהמסלול הואיל ואז היא נראית על נקודה ג שהוא ראש מאזניים ותקופת טבת האמיתית היא כשיהיה מרכז החמה על ד הואיל ואז היא נראית על נקודה ד שהיא ראש מזל גדי והאמצעית לא תהיה עד שיגיע המרכז לחנות על נקודת ק' מהמסלול וכבר נתבאר לך עקר כל זה ושעמו בשעבר ועתה בא וראה כי לפי שעל הקיף המסלול מסביב מרכז א' הוא מרוצת החמה השוה לעולם לפיכך היו סימני ד' התקופות האמצעים האלו שוים זה לזה כל אחד מהם כדי רביעית זמן השנה והיא ע"ד קירוב הוא אחד ותשעים יום ושבעה שעות ומחצה כיון שבכדי הזמן [ההוא] מתגלגל מרכז החמה ג' [מזלות] ויעבור על חלקי אחד מארבעת רביעי המסלול אבל זמן התקופה האמיתית אינו כן אלא זמן הקיץ והוא הזמן שבו יעבר מרכז החמה נוכח רביעי המזלות שמראש מזל טלה ועד סוף תאומים הוא עודף על כדי רביעי זמן השנה בכדי הזמן שבו יתגלגל מרכז החמה על חלקי קשת ז"כ וקשת צ פ מהמסלול וכן על המנהג הזה תקופת תשרי האמצעית כשיהיה מרכז החמה על נקודת ם מהמסלול והאמיתית לא תהיה עד שתגיע לחנות על נקודת ט מהמסלול הואיל והאמיתית ואין בין תקופת תמוז ותקופת שבת האמיתית לבין האמצעית שלעומתן זמן מורגש בזמנינו זה ועתה כדי להשלים עניני הפרק אומר כי צורך גדול היה וכדי בזמן הראשון לחשב ולידע עתי התקופות בשנה שנה כפי מרחקן מהמולד החודש שנופלות [בו] כדי להכיר ולידע אם היא צריכה לעבור מצד התקופה שמתאחרת או לא כי הא דאמר שלח ליה רב הונא בר אבין לרבא כד חזית דמשכה תקופת טבת עד שתסר בניסן עברוה להאי שתא ולא תיחוש לה וכי הא דאמר רב יהודה אמר רב אין מעברין את השנה אלא אם היתה התקופה חסירה רובה של חודש] וכבר בארתי טעם שתי הלכות אלו והראיתיך איך הם יוצאים לדעת אחת וכי על פיהם יסדו לנו קדמונינו ז"ל החשבון המתקן הזה המסור בידינו מהם לעבר השנים בכל מחזור של י"ט על הסדר גו"ח אדו"ט הגורם שלא יחול י"ו בניסן לעולם וכן שביעי של ערבה בתקופה חדשה כהלכה כמו שנתבאר זה בשעבר וכמו שתדע עוד ע"י הלוח שאעריך במאמר הבא למעמד תקופת רב אדא בר אהבה בשנות המחזור כפי מרחקן ממולד החודש שהיא נופלת בו בשנה שנה ר"ל כי אם תתבונן בלוח הזה תמצא שתקופת ניסן אינה מתאחרת מיום י"ו בניסן ולא תקופת תשרי מיום כ"א ממנו אבל עתה משנתיסד לנו העיקר הזה של גוח אדו"ט איזה צורך ישאר לנו עוד בידיעת עת התקופות

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/57

לגבי קביעת הפסח ושאר המועדים בזמנם שזה לפי האמת היא תכלית הכונה בחכמת העבור ובסוד החשבון המתוקן האמור אלא כל עסקינו ומה שאנו צריכין לו בקבוע ראשי חדשים והמועדים בזמנם הוא לכוון ולידע מולד השנה או מולד המחזור כפי מעמדו מימי השבוע כיון שעי"ז הוא סומך התקון הזה כמו שנתבאר בשעבר לפיכך יש לומר שאין צורך בזמן הזה ולא תועלת במלאכת העבור בתקון עתי התקופות זולתי לתקן עת תקופת תשרי של דעת שמואל לגבי שאילת גשמים שאינה מצוה גדולה כ"כ אמנם כדי לפאר החכמה הואת ולהגדילה וכדי להראות לכל ולהודיע איך הוא החשבון המתוקן המסור בידינו מקדמונינו ז"ל נכון ומדוייק עד מאוד גורם שיפול כל אחד מהמועדים בזמנו הראוי לו וכי העיון מעיד על זה וגם כדי להכיר יום התקופה שבו ישתנה הפרק מזמן השנה ויתהפך מענין לענין אחר זולתי לפיכך ראו בעלי מלאכת העבור ליסד בזה בחכמה הואת חשבון נכון ומדוייק לפי מהלך החמה האמצעי השוה לעולם כמו שעשו בתקון המולדות ולא חששו למהלך האמיתי מפני שהוא מתחלף כמו שידעת ועל המהלך האמצעי ולא על האמיתי הם נמנים חדשי עולם ושנותיו ועתה הוי יודע כי תקון עתי התקופות האמצעית האלו לפי העבור צריך לו שלשה עקרים כעין אותם שהוצרכנו אליהם בתקון המולדות:

העקר הראשון הוא שנאמר שלתחלת הלילה במקום שבור הארץ הוא מתיחס רגע התקופות המתקן בכל שיוציאנו החשבון שרגע תקופה פלונית חל בחלקי פלוני מיום פלוני מי מי השבוע ואז ע"י כן נוכל לחשב ולידע מתי ובאיזה עת מהיום או מהלילה יחול או חל רגע התקופה ההיא במדינה פלונית הידוע מרחקה משבור הארץ כדרך שאמרנו לגבי העתקת המולד מהשבור לשאר המדינות הידוע ארכן ועוד נצטרך ליחס התקופה לרגע מולד החודש שנופלת בו כדי לידע מדת הרחקה ממנה וזה יהיה כפי מה שית' בפר' שני ושלישי:

העקר השני והוא על מדת זמן החמה שהוא לדעת שמואל צ"א יום וז' שעות ומחצה שהזמן הזה הוא עודף על זמן ג' חדשים ללבנה ב' ימים י"ז שעות שכא חלקים והסי' בי"ו שכ"א וזמן תקופת רב אדא עודף על זמן ג' חדשים ללבנה בכדי ב' י"ז שעות ש' חלקום ל"א רגעים מע"ו בחלק והסימן בי"ו ש"ל א' הרי לך עיקר מיוסד לזה ועוד **עיקר** אחד כי מותר לדעת שמואל על שבועי ימים הוא ז' שעות ומחצה ולרב אדא ז' שעות תקי"ט חלקים ל"א רגעים נמצא זמן התקופה לדעת שמואל עודף על זמנה המדוייק לדעת רב אדא בכדי כ' חלקים מ"ה רגעים ושמואל שעשה זמן השנה עודף על זמנה המעט בכדי מה שאמרנו אינו מפני שנתעלם ממנו דבר זה אלא מפני שכוונתו להקל חשבון התקופות ולהקריבו לדעת התלמיד כפי מה שעשו האומות המונים לחמה כגון הנוצרים שלא חששו לאותם החלקים שחוסר זמן השנה המדוייק משס"ה יום ורביע יום ולא שמו לב אליו ובאו וסדרו שנותם ועשו אותם משס"ה יום אע"פ שחסרון הזה יתקבץ ממנו בכל ג' מאות שנה כנון יום אחד ע"ד קירוב ורז"ל פרסמו החשבון הזה ע"ד שמואל ומסרוהו לכל והצניעו החשבון האחר של רב אדא ליחידים כמו שאמרו ב' תקופות הן תקופות רב אדא בצנעא ותקופת שמואל בפהרסיא ויש אומרים שהם ז"ל הצניעו תקופת רב אדא ולא רצו לגלותו לכל בשביל הפריצים שמא ילמדו עתה מי שאינו הגון ויכוון עתה ויוכל להרע ע"י כן ולהויק לבריות ואני אומר שזה אינו ענין לזה והאמת בזה הוא שהם הצניעוהו מפני דקות חשבונו מפני שעיקר יסודי העיבור וסודותיו הם תלוים בה וכן היה מנהג החכמים מקדם להסתיר את החכמות ממי שאינו הגון להם וכן אמר שע"ה (משלי י"א) ככוד אלהים הסתר דבר ועוד אודיעך הטעם להבא מהצנעה הואת של תקופת רב אדא וסודו:

והעיקר השלישי הוא מה שהציעו לנו בעלי מלאכת העבור לגבי תקופת שמואל ואמרו כי תקופת ניסן שבו נברא העולם חל לפי הדעת הזאת בתחלת ליל הרביעי לאחר כ"ב יום ג' שעות קנ"א חלקים ממולד אדר שעלה במהשבה קודם ניסן ההוא ויתחייב מזה לאמר שתקופת תשרי שלפני תקופה ניסן זאת תקרא תקופת תשרי של שנת תוהו שלדעת שמואל היה לה לחול לפי זה בסוף שעה תשיעית מליל ג' אחרי י"ו יום י"ו שעות תקפ"ט חלקים למולד אלול שעלה במחשבה קודם לתשרי זה הרי עיקור מיוסד לתקון תקופת שמואל שהוא כעין עיקר בהר"ד המיוסד המסור לתקן המולדות כמו כן הציעו לנו עוד עיקר אחר כגון זה לתקופת רב אדא ואמרו כי תקופת ניסן ההוא שבו נברא העולם לפי הדעת הזאת חלה בתחלת ליל רביעי מימי היצירה לאחר כ"ט יום ג' שעות קנ"א חלקים ממולד אדר שעלה במחשבה קודם ניסן זה האמור ויתחייב מזה כמו כן לומר שתקופת תשרי שלפני תקופת ניסן ותקרא תקופת תשרי של שנת תוהו היה לו לחול לפי הדעת הזאת אחרי כ"ג יום י"ו שעות תר"ל חלקים י"ד רגעים למולד אלול העולה במחשבה קודם לתשרי זה של שנת תוהו הרי עיקר מיוסד כמו כן ומסור לתקון תקופת רב אדא נמצא העיקר הזה של דעת רב אדא נתאחר מהעיקר שלדעת שמואל בכדי ז' ימים בקירוב ויש לכל משביל לחמוה על דבר זה ולחקור ולדרוש עליו איך ולמה היה זה והרבה בני אדם דברו ולא יכלו להוציא משפטיו לאור ודעתי היא לחקור עליו במקום אחר מהמאמר הזה בע"ה:

פרק שנים עשר בביאור דרך תקון תקופת שמואל ע"פ החשבון וכפי העיקרים שביארנו הכונה

בפרק הזה הוא להודיע דרך תקון תקופת שמואל ע"פ העיקרים האמורים בפרק שעבר כדי לידע בשנה שנה מעמד עת התקופה כפי מרחקה ממולד החודש שנופלת בו וגם כפי

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/38

מעמדה משעות ימי השבוע וחלקיהן וזה יהיה על הדרך הזה כבר נתבאר כי בכדי סימן ב' י"ו שכ"א הוא מתגלגל רגע התקופה של שמואל והולך לפנים בימי החודש מתקופה זו עד לתקופה הבאה אחריה בסמוך לה כמה דאת אמר מתקופת ניסן של שנה זו ועד תקופת תמוז וכמו בכדי סימן ה' י' תרמ"ב לפ"ו מימות החודש יהיה בין תקופה זו לתקופה השלישית לה הבאה בסמוך לה ובכדי סימן ח' ג' תתקס"ג מימי החודש יהיה לפ"ו בין תקופה זו לתקופה הרביעית לה הרי שמותר זמן ד' תקופות לפי הדעת הזאת, על י"ב חדשי לבנה הוא י"א כ"א ר"ד הלכך ע"י הסימנים האלה אחר שנתן לנו עקר י"ו י"ו תקפ"ט לאלול האמור שהיא תקופת תוהו נוכל לתקן ולידע עתי תקופות שנות העולם כולם זו אחר זו כעין שאמרנו במולדות אבל כדי להקל החשבון בתקון התקופות שלפי הדעת הזאת ולהקריבו עד שלא תקוץ בו ותבא לידי התרשלות או טעות לקחנו סימן י' כ"א ר"ד וכפלנו אותו י"ט פעמים כמספר שנות המחזור והשלכנו מהנקבץ כדי זמן ז' חדשי העבור שיש במחזור ועלה בידינו שעה אחת בלבד ותפ"ה חלקים הוא עודף זמן י"ט שנה לחמה לפי דעת שמואל על זמן המחזור הלכך בכדי סימן א' תפ"ה זה הוא מתגלגל רגע של שום תקופה שבמחזור מחזור והולך לפנים עד להתקופה השנית שבנגדה ממחזור הבא אחריה בסמוך לו נמצא שע"י סימן א' תפ"ה זה נוכל לחשב ולידע מותר החמה על הלבנה לכל מחזורות שיהיו עד שהיא תקון התקופות שלפי דעת הזאת כפי המשל שאציע אשים הכוונה לתקן ולידע עתי התקופות של שנתינו זאת שהיא שנת י"ו למחזור רס"ו כפי מרחקן ממולדות החדשים שנפלו בהם נתחיל ונכפול סימן א' תפ"ה זה רס"ו פעמים כמספר המחזורות השלימים שעברו ונכלול הכל ונעשה מן החלקים שעות ומן השעות ימים ונמצא הכל עולים לכדי י"ו יום שעה אחת ת"צ חלקים ונאמר כי בכדי זה יתגלגל לו רגע תקופת תשרי בזמן החודש מבראשית ועד עתה ולפיכך נצרף לזה סימן י"ו י"ו תקפ"ט לאלול שהוא עיקר המיוסד כמו שנתבאר בפרק שעבר ויעלה הכל לכדי ל"ב יום י"ז שעות תתרעט חלקים אחר מולד אלול נקח מזה סימן כ"ט י"ב תשצ"ג ונתן אותו לחודש אלול ונאמר כי סי' תקופת תשרי של שנה ראשונה ממחזורינו זה שהוא מחזור רס"ז היה ג' ה' רפ"ו לתשרי נשמור אותו ונקח אחרי זה הסימן של י' כ"א ר"ד ונכפול אותו ט"ו פעמים כמספר השנים השלימות שעברו ממחזורינו זה ונפחית מהנקבץ כדי זמן חדשי העבור שעברו וישאר בידינו סימן ט"ו י"ד קע"ה נצרף אותו לסימן ג' ה' רפ"ו ששמרנו ונאמר כי סימן י"ח י"ט תס"א לתשרי הוא סימן תקופת תשרי של שנתינו זאת ונצרף לזה בי"ז שכ"א ונאמר כי סימן תקופת טבת של שנתינו זאת הוא כ"א י"ב תשפ"ב לטבת ונצרף לסימן תקופת תשרי זו סימן ה' י' תרמ"ב ויעלה בידינו שסימן תקופת ניסן של שנה זו הוא כ"ד ו' כ"ג לניסן וכן נחשב לסימן תקופת תמוז של שנתינו זאת ובעין החישוב הזה של שנתינו זאת נחשב ונדע על כל תקופה ותקופה שהיתה ושתהיה מבראשית ועד סוף העולם וכדי להקריב זה החשבון עוד כמו שעשו בתקון המולדות חשבו ע"י סימן א' תפ"ה שזכרנו וערכו לעתי תקופת שמואל לוחות מתוקנים כמו שתראה אותם ערוכים במאמר הבא ולשם אלמדך דרך התקון הזה על פיהם ודרך החשוב לידע מעמד תקופת שמואל מרגע ימי השבוע היא כך ידוע הוא כי הנשאר מן התקופה אחת שהם צ א יום ז' שעות ומחצה יותר על שבועים שלימים הוא ז' שעות ומחצה בלבד הלכך בכדי זה יתגלגל לו רגע התקופה הזאת מימי השבוע ושעותיו עד רגע התקופה הסמוכה לה ובכדי ט"ו שעות יתגלגל לו בהם עד רגע התקופה השלישית לה ובכדי כ"ב שעות ומחצה יתגלגל לו בהם עד רגע התקופה הרביעית לה וכמו בכדי יום אחד וששה שעות יתגלגל לו רגע כל תקופה ותקופה עד לתקופה ההיא מהשנה הבא אחריה ואם נחשב נמצא כי בכל כ"ח שנים לחמה יכלה לה כל הגלגל הזה ויתום וישוב רגע התקופות למעמדו מימי השבוע שהיה לו תחלה ובשביל זה יקראו בעלי מלאכה הזאת לכל מספר כ"ח שנים לחמה מחזור גדול לחמה ויקראו לכל ד' שנים ממנו מחזור קטון לחמה לפי שבו תשוב התקופה למעמדה מהיום או מהלילה נמצא המחזור גדול כולל ז' מחזורים קטנים מד' שנים לכ"ח מעמדות ידועים מימי השבוע שחזורים חלילה בכל מחזור ומחזור גדול הם לעתי תקופה השנה ודעתי היא לערוך אותם בלוח מתקן במאמר הבא אבל בכאן הוי יודע שתקון מעמדת עת תקופת שמואל מימי השבוע ע"פ החשבון יאות שיהיה על דרך הזאת וכפי המשל שאציע לו אשים שהכוונה לתקן ולידע עת תקופת ניסן משנתינו זאת כפי מעמדה מימי השבוע ולפיכך נקח שנות העולם שעברו: עד שנתינו זאת ולא תהיה היא בכלל ונשליך אותם כ"ח כ"ח וילכו כולם ולא ישאר בידינו בלתי שנה אחת שמותר זמן תקופותיה על שבועי ימים ו' שעות נצרף אליו ט' שעות מליל ג' שהוא היה מעמד תקופת תשרי של שנת תוהו כמו שקבלנו ונאמר כי רגע תקופת תשרי של שנתינו זאת חל בסוף י"א שעות מיום ד' בשבת ואם נצרף אליו ט"ו שעות שהוא מותר זמן ב' תקופת על שבועים ימים נאמר כי רגע תקופת ניסן של שנתנו זאת חל בחצות ליל ה' בשבת וכן הוא הדין בכל החשוב הזה ונקל הוא עד מאוד ועוד נוכל לחשב ולכוון את זה מחמת מה שידענו כי מרחק תקופת ניסן של שנתנו זו ממולד ניסן היה כ"ד יום ו' שעות כ"ג חלקים על הדרך הזה נתכוון למולד ניסן זה שסימנו היה ב' כ"ג תתרנ"ז ונצרף אליו סימן כ"ד ו' כ"ג האמור ונשליך מהנקבץ שבועי ימים ונאמר שסימן תקופת ניסן זאת מימי השבוע הוא ו' שעות מליל ה' אלא שהתקון הזה על הדרך הנזכרת נקל ובמאמר הבא אערוך לו לוח מתקן כמו שיצא לנו בחשוב האמור ואתה יש לך ללמוד ממה

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/59

שאמרנו ולידע שתקופת תשרי של דעת שמואל לא תפול לעולם אלא בסוף ג' שעות או ט' מהיום או מהלילה וכן תקופת טבת לא תחול אלא בד' שעות ומחצה או בי' שעות ומחצה מהיום או מהלילה ותקופת ניסן לא תחול אלא בתחלת הלילה או בחצות הלילה או בתחלת היום או בחצות היום ותקופת תמוז לא תחול אלא שעה אחת ומחצה או בז' שעות ומחצה מהיום או מהלילה:

ועוד תלמוד שתקופת ניסן בתחלת כל מחזור כ"ח תחול לה בתחלת ליל ד' ובה' לו תחול בתחלת ליל ב' ובט' לו תחול בתחלת ליל שבת ובשנת י"ג לו תחול בתחלת ליל ה' ובשנת י"ז לו תחול בתחלת ליל ג' ובשנת כ"א לו תחול בתחלת ליל א' ובשנת כ"ה תחול לו בתחלת ליל ו' ותחזור בשנה הראשונה ותחול בתחלת ליל ד' כבתחלה והסימן בזה לגלגול תקופת ניסן דבז"ה גאו:

שער דע שביום ששים על תקופת תשרי של שמואל אנו שואלין את הגשמים כמו שאמרו רז"ל ובגבולין עד ס' לתקופה נמצא כי יום השאלה לעולם הוא יום ד' מימי השבוע ליום התקופה וכשתחול התקופה הואת ביום ג' או תדחה השאלה מיום שבת למחרתו ומה שתלו השאלה בחשבון החמה ולא בלבנה היה מפני שצורך שאילת גשמים היא לזריעה ומשום זמן החורף שהוא יבש בטבעו הוצרכנו לשאול עליהם בפרק הזה וידוע הוא שהזריעה ושאר עבודת האדמה תלוי בחמה ולא בלבנה ונקל הוא לחשוב ע"י מה שיסדנו למעלה ולכוון ולידע באיזה חודש וכמה ימי' כמנו תהי' השאלה בשנה שנה בשנות העולם ובאיזה יום מימי השבוע הוא ג"כ:

פרק שלשה עשר

שער בבאור דרך תקון עתי תקופות אלו לדברי רב אדא ע"פ החשבון הכוונה בתקון התקופות האלו של דעת רב אדא הוא לחשב ג"כ ע"פ העקרים שיסדנו להם בשעבר ולכוון ולידע מעמד כל אחת ואחת מהן כפי הראוי למרחקה ממולד החודש שהיא נופלת בו וגם כפי מעמדה משעות ימי השבוע וחלקיהן למי שירצה וזה יהיה על הדרך הואת **כבר** ידוע כי כדי סימן כ' י"ז ש' ל"א הוא מה שיש בין תקופה לחברתה הבאה אחריה מזמן החודש וכבדי סימן ה' י' ת"ר ס"ב הוא שבין כל תקופה מהן עד התקופה השלישית לה וכבדי סימן ח' ג' תתק"א י"ז הוא מה שבין כל תקופה מהן לתקופה הד' לה וכבדי סימן י' כ"א קכ"ה מ"ה הוא שבין כל תקופה מהן בשנה זו ועד התקופה ההיא הבאה בשנה הבאה שזהו מותר השנה המדוייק על זמן י"ב חדשי לבנה אמצעים ועתה אם נקח סימן י' כ"א קכ"א מ"ה ונכפול אותו י"ט פעמים כמספר שנות מחזור הלבנה יעלה למספר ר"ו ימים י"ז שעות קנ"א חלקים שזהו בצמצום כדי זמן שבעת חדשי העבור שבמחזור וכבר נתבאר לך הסוד בפרק שני מהמאמר הזה וידעת כי לפי זה לא ישאר בסוף המחזור של י"ט שום מותר לחמה על הלבנה ולא ללבנה על החמה לפי הדעת הואת אלא שתיהן שוות בו כאחד ויתחייב מזה להודות ולומר שכל אחת מע"ו תקופות שבמחזור תחזור לכצמצום בכל מחזור ומחזור שהיה ושיהיה מהעולם ועד העולם ותשוב למעמדו הראשון מימי החודש שנפלה בו במחזור הראשון שהיה בעולם ובעלי מלאכת העבור באו להם וחשבו ע"י הסמנים האמורים למעלה וע"י העיקר המיוסד לתקופת רב אדא האמורים בפרק י"ד מהמאמר הזה והוא כי לכדי כ"ג יום י"ו שעות תר"ל חלקים י"ד רגעים אחרי מולד אלול שעלו במחשבה קודם לתשרי של שנת תוהו היה לחול תקופה תשרי של שנת תוהו ההיא לפי הדעת הואת של ר' אדא שהיא היתה הראשונה למחזור הראשון בעולם ותקנו את כל תקופה ותקופה במחזור הראשון ההוא כפי מרחקה ממולד החודש שנופלת בו וסדרו אותו בלוח מתקן כמו שתראה אותו ערוך במאמר הבא ולשם תלמוד דרך התקופות על פיו ולמעמדו ההיא היא שוה לכל מחזור ומחזור שהיה ושיהיה לעד לעולם **אמנם** כשלא יודמן לנו הלוח הזה ונרצה לתקן שום אחת מהתקופות האלו ע"פ החשבון יאות שנתכוון לסימן י' כ"א קנ"א מ"ח האמור ונכפול אותו במספר השנים השלימות מהמחזור עד השנה ההיא המבוקשה לתקן תקופותיה ולא תהיה היא בכלל ונשליך מהנקבץ כדי זמן חדשי העבור שעברו ונצרף אל הנשאר סימן כ"ג י"ו תר"ל י"ד לאלול שהוא העקר המיוסד ויעלה בידינו מכוון סימן תקופת תשרי של שנה ההיא כפי המרחק ממולד אלול שעבר ואם יהיה יותר מזמן חודש אחד נתן ממנה כ"ט י"ב תשצ"ג חלקים לאלול ההוא והנשאר יהיה מרחק התקופה ממולד תשרי ההוא ואחרי זה נחשב ע"י הסמנים שזכרנו ונתקן שאר תקופות השנה ההוא וזה כגון שנבקש לידע תקופת תשרי של שנתנו ואת שהיא שנת י"ו למחזור ונכפול סימן י' כ"א קנ"א מ"ח ט"ו פעמים כמספר השנים שעברו מזה המחזור ונשליך מהנקבץ כדי זמן ה' חדשי העבור שעברו וישאר בידינו סימן ט"ו י"ג י"ט ל"ו ונצרף אותו לעקר כ"ג י"ו תר"ל י"ד המיוסד ויהיה הכל ל"ט ה' תרמ"ט נתן ממנה כ"ט י"ב תשצ"ג לאלול ונאמר שסימן תקופת תשרי של שנתינו זאת היתה ט' י"ו תתקל"ו נ' לתשרי ואם נצרף לזה סימן ה' י' תרס"ב יצא לנו שסימן תקופת ניסן של שנתנו זאת לדעת רב אדא היא ט"ו ג' תקי"ו ל"ו לניסן ואחרי זה אם תרצה עוד לידע ולהכיר את מעמד תקופת ניסן זו מימי השבוע נקח בידינו סימן ט"ו ג' תקי"ו ל"ו זה ונצרף אותו לסימן מולד ניסן זה שהוא א' כ"ג תתרנ"ו ונשליך מהנקבץ שבועי הימים ונאמר כי סימן תקופת ניסן זאת חלה לשלש שעות תצד חלקים ל"ו דגעים מליל שלישי בשבת בטבור הארץ:

שער לכשתתקן עתי התקופות האמצעית של דעת רב אדא אם נרצה לידע מחמת כן עתי התקופות האמיתיות שלעומתן נוסיף ב' ימים על סימן תקופת תשרי המתקן לדעת הואת ותגרע ב' ימים מסימן תקופת ניסן המתקן ויעלה בידינו תקופת תשרי ותקופת ניסן האמיתית של דעת

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/60

רב אדא של כל שנה שנרצה ולא נוסיף ולא נגרע מאומה לא לתקופת טבת ולא לתקופת תמוז על סימניהם המתקנים הואיל ואין בין ב' התקופות האמצעית האלו לבין האמיתיים שלעומתן שום זמן מורגש בזמנינו זה או קרוב ממנו הן מלפניו הן מאחריו כמו שנתבאר סוד דבר זה בשעבר:

פרק ארבעה עשר בתרוץ הקושיות והטענות שנאמרו בתקון עתי התקופות ובטעם סדור שנות העיבור במחזור על סדר גו"ח אדו"ט הנכון ובכמה דברים אחרים שהם תלוים בזה ובאים מחמתו וכמה בני אדם זריזים שמכירים יום התקופה מחמת הצל וכשמתקנין אותה לפי דעת שמואל ע"פ העיקרים שזכרנו המסורים בידינו ותקונן לזה מפני שלא הורגלו בתקון אחר זולתו ולא שמעו עליו ומוצאים עת תקופת ניסן המתוקנים בחשבונם ההוא מתאחרת מעת עיונם לה בכמו י"א יום בזמנינו זה ועת תקופת תשרי המתוקנת לפי חשבונם היא מתאחרת מעת העיון בכמו שבעת ימים (* ולפיכך באים וטוענים ואומרים איך ומפני מה מסרו לנו קדמונינו ז"ל חשבון מוטעה ומשובש בזה לתקן עתי התקופות שהעיון שאין בעולם עד כמוהו הוא מכחש אותו בכדי מספר הימים האלו שאינם כולם שוים זה לזה ועוד הם טוענים עלינו בזה על מה שיסדנו בשעבר ואמרנו כי הכוונה בסדור שנות העבור במחזור על סדר גו"ח אדו"ט הוא כדי שיחול י"ו בניסן ויום שביעי של ערבה בתקופה חדשה לעולם כהלכה וזה יאמרו לא עלה בידם ולא נתקיים שהרי בשנה החמישית למחזור וכן בשנת י"ו לו תמשך עתה של תקופת טבת עד לאחר הג המצות כולן וכן תמשך תקופת תמוז עד לאחר חג הסכות ושמיני החג והיה להם מפני זה לעבר אותם השתי שנים מטעם זה ולא עשינו ככה וכפי מה שבארנו היה טענתם עלינו בזה ותשובה הנכונה על זה לעורר אותנו ולהודיע שתקון התקופות לדעת שמואל שהורגלו הם בו וחשבו עליו אינו התקון הנכון שיש לסמוך עליו בידיעת פרקי השנה ובסדר שנות העבור במחזור כהלכה אלא תקון אחר היה מסור ביד קדמונים ז"ל לעין עתי התקופות ולסדר שנותי העבור והוא התקון של דעת רב אדא שלא הורגלו הם בו ולא ידעו דרכו מעולם ועליו ולא על של שמואל נתיסד ונבנה מחזור הלבנה ונסדר בו העבור על סדר גו"ח אדו"ט בדי שיחול יום י"ו בניסן ושביעי של ערבה בתקופה חדשה ואם יוכו הטוענים האלו ללמוד דרך תקון התקופות על פיו ימצאו או התקון והעיון מסכימים כאחד עתה בזמנינו זה תקופת טבת וכן בתקופת תמוז אבל בתקופת ניסן ימצאו עת התקון מתאחר מן העיון בכמו ב' ימי' ובכדי זה ימצאו התקון קודם לעיון בתקופת תשרי וזה אינו מפני שיש שום טעות בתיקון הזה אלא מפני שהתיקון הוא מורה על עת התקופה האמצעית והעיון הוא מעיד על

*) עיין בקונטרס התקונים והבחורים.

האמיתית שלעומתה וכבר נתבאר עקר זה בשעבר ונודע כי תקופת ניסן האמיתית היא בזמנינו זה קודמת לאמצעית בכדי שני ימים וכי בכדי זה היא עת תקופת תשרי האמיתית מתאחרת מהאמצעית ואם יחשבו הם על פי התקון הזה של דעת רב אדא ימצא כי יום י"ו בניסן ויום שביעי של ערבה יחולו לעולם בתקופה חדשה כהלכה:

ועתה כדי לברר את זה ולהודיע טעמו אע"פ שכבר בארתיו בשעבר אתחיל ואומר כי פרק ידוע משנות החמה הוא הראוי מדין תורה לקביעת הפסח בו בשנה שנה והפרק הזה קראו הכתוב חדש האביב והזהיר עליו ואמר שמור את חדש האביב ועשית פסח כלומר הזהר שיחול תחלת חודש האביב תחלה ואז תעשה הפסח ותחלת חדש האביב באמת הוא עת תקופת ניסן האמצעית המתוקנת לדעת רב אדא וזמן הפרק הזה הנקרא חודש האביב שעליו אמר הכתוב [שמות י"ג ה'] ועבדת את העבודה הואת בחודש הוא נמשך כמו שלושים יום והוא בזמן שבו נתגלגלה החמה ע"י מהלכה האמצעי ותעבור נכח חלקי מזל טלה הקבוע בגלגל העליון ונקרא הפרק הזה חדש האביב לפי שבו הן בתחלתו או אמצעיתו ועד כדי סופו הוא נמצא אביב שעורים בא"י להקריב ממנו עומר התנופה יום י"ו בניסן אבל אם יארע בשום שנה שיתאחר בה האביב ולא מצא בזמן הזה אין לעכב הפסח מפני כן יותר מהזמן הזה וכן אם נבכר האביב בשום שנה וימצא קודם זמן הפרק הזה אין לחקדים הפסח מפני כן ואין לעשותו קודם התקופה כלל שהרי הכתוב אומר שמור את חדש האביב ועשית פסח ולא אמר (*שמור את חדש האביב ר"ל הסמוך לאביב ולפסח כיצד עבר את אדר כדי שיהא האביב בא בזמנו הרי שעברו את אדר אביב שומע אני שיעברו ניסן היה ר' ישמעאל אומר אם אמרת כן אתה עושה ניסן שני והתורה אמרה ראשון הוא לכם לחדשי השנה וכבר אמרנו בשעבר כי משה רבינו ע"ה זירז לישראל ואמר להם זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים שהוא כאלו אומר להם הכירוהו ודעו פרקו משנות החמה וכבה בפסוק סמוך לו ואמר היום אתם יוצאים בחודש האביב כלומר בתחלתו כמו [תהלים מ"ז] תקעו בחדש שופר וכמו חדש הזה חדש אחר [?] ללמדם ולהודיעם שביום ההוא נכנם חודש האביב למדת שדין תורה הוא שלא לעשות הפסח אלא בפרק האמור הנקרא חודש האביב הן בתחלתו כמו שכן הוא בכל שנת י"ו למחזור או באמצעיתו כמו שכן הוא [ברוב שנות המחזור] או בקרוב מכדי סופו כמו שכן הוא בשנת י"ח למחזור הנה נתבאר ועלה בידינו כי על פי עת התקופה המתוקנת לדעת רב אדא נקבעו שנות המחזור העבור על סדר גו"ח אדו"ט ואם יטעון עלינו מי שלא השכיל במה שבארנו בשעבר מדין קביעת הפסח בזמנו ויאמר הואיל

*) עיין בקונטרס התקונים והבחורים.

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/61

והכוונה היא לעשות הפסח בחודש האביב כמו שאמרת למה [לא] נעשה בכל שנה מיד כשיכנס חדש האביב ולמה נעכבו לפעמים עד כדי רובו ופעם עד כדי סופו וזה יאמר אינו נכון לפי הכוונה האמורה אלא יותר נכון היה כשתהיה השנה חסירה ולא הגיע לכדי חדש האביב שתוספו עליה כדי החסרון ההוא בלבד ותקבעו הפסח בתחלת חודש האביב כמו שכן חל הפסח בשנה שיצאו בה ממצרים וכזה יאמר נתקיים מה שאמר הכתוב [שמות י"ג ג'] זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים ומה שכתוב ג"כ שמור את חדש האביב ועשית פסח ואני אסיר טענתו ואת ואשיב אותו עליה ואומר כי דבר זה הורס מוסדי עולם ועוקר מה שאמרו בתורה [שמות י"ב י"ח] בראשון בארבעה עשר יום לחודש בין הערביים פסח לי"י וחדש זה אינו אלא חדש לבנה שהרי ככר נאמר [שמות י"ג כ'] החודש הזה לכם ראש חדשים ואמרו רז"ל [מכלתא בא] כי דמות הלבנה בחדושה הראה הק"בה למשה רבינו ע"ה באצבע ואמר לו כזה ראה וקדש שהיא היתה הלבנה החדשה של ניסן ההוא שבו יצאו ממצרים וכתיב בתריה [שם שם ג'] בעשר לחדש הזה וגומר והיה לכם למשמרת עד ארבעה עשר יום לחודש הזה וכתיב [ויקרא כ"ג ה'] בחדש הראשון בארבעה עשר לחדש בין הערבים פסח לי"י הרי נצטווינו לשחוט הפסח ביום י"ד לחודש לבנה כמו שנצטווינו לעשותו בחודש האביב אבל אומר כי יותר חששה התורה לעקר זה ממה שחששה לחדש האביב וזה שהרי מי שאינו יכול לעשות פסחו ביום י"ד בניסן מפני טומאתו או מפני שלא הספיק להגיע לעזרה בסוף יום י"ד לניסן לא חיבתה תורה לעשות פסחו מיד כשיטהר או כשיוכל להגיע לעזרה אלא ציווה עליו להמתין בעשיתו עד יום י"ד לאייר אע"פ שכבר עבר חודש האביב מכלל שגדול הוא דין עשיתו ביום י"ד לחודש לבנה מעשיתו בחדש האביב ובשביל זה היה ב"ד מעברין את השנה כפי הנראה להם לצורך השעה ולא היו רשאין לעשות הפסח ביום י' או כ' לחדש לבנה והטעם בזה הוא מפני שיום ט"ו לחודש לבנה שיחדתו תורה לקבוע חג המצות הוא מובדל משאר ימי החודש בסגולה מיוחדת לו ונכרת לכל והוא שבתחלת לילו מיד תזרח הלבנה והיא כבר מלאה אור ואלו דחו ב"ד הקבוע מיום זה ליום אחר הן מלפניו או מלאחריו היה העם מתמיהין בראותם את הלבנה פגומה בליל ראשון של חג הפסח ומרננין אחר ב"ד וחושבין כי לא קבעו את הפסח ההוא כדינו במועדו והיו באין ע"י כן לידי זלזול אסור המץ והוא בכרת ואין הדין כך לגבי החמה כי ההקדמה והאיחור מיום ידוע ליום אחר זולתו מימי שנות החמה אינו נכר לעם ולפיכך הרחיבה בו התורה ואמרה ועבדת את העבודה הזאת בחודש הזה וכן שבעת ימים תאכל מצות כאשר צויתיך למועד חדש האביב כלומר שתקבעו הפסח באיזה יום שיהיה מחדש האביב שיחול בו יום ט"ו לחדש הלבנה אבל לגבי הלבנה יחדה היום ואמרה בראשון בארבע עשר יום לחדש בין הערביים פסח לי"י וכבר חששו רז"ל לדברי הטוען הזה ואמרו [מכלתא פרשת בא] ר' יוחנן אמר שמור את חדש האביב חדש הסמוך לאביב אתה מעבר ואיזה זה אדר אבל לא שמענו מכמה מעבר כשהוא אומר שמור את חדש האביב חדש יש לעבר והדין נותן הואיל וחודש מתעבר ושנה מתעברת מה חדש אחד ממנויו אף שנה אחת ממנויה אי מה חודש אחד מל' אף שנה אחת מל' בה ת"ל חודש אתה מעבר ואי אתה מעבר אחד משלשים אי מה שנה אחת מי"ב בה אף חודש אחד בי"ב בו ת"ל ובחמשה עשר יום לחודש יום לחודש אתה מעבר ואי אתה מעבר אחת מי"ב בו ר' יצחק אומר הא אם אתה אומר כן כבר לבנה באמצע הרקיע הא אין לומר כלשון אחרון אלא כראשון חודש למנויה ומה חודש אין תוספות עבורו אלא בסופו אף שנה אין תוספות עבורה אלא בסופה ר' ירמיה אומר הואיל וטומאה מעכבת ואביב מעכב מה טומאה אין פחות מל' יום אף אביב אין פחות מל' יום ועוד אמרו בספרי שמור את חדש האביב ועשית פסח שמור חדש הסמוך לאביב כדי שיהא אביב בזמנו יכול היתה השנה מ' יום או כ' יום ת"ל חדש לא פחות ולא יותר הרי למדנו טהם ז"ל כשתהיה השנה חסירה ולא יגיע זמן האביב שלא להוסיף אלא ל' יום לא פחות ולא יותר ועוד כי ממשמע הכתוב שאמר לחדשי השנה יש לנו ללמוד כי חדשים אנו מונים לשנים ולא ימים לשנים:

ועוד יש שטוען עלינו בסדר עבור השנים במחזור מצד שבני מזרח הם מעברים בו על סדר ב' ה' י' י"ו י"ג י"ו מ"ח ולא על סדר גו"ח אדו"ט כמו שאנו מעברין וחושב כי חלוק גדול יש ביניהם לבינינו בעבור השנים וקביעת חפסח ושאר המועדים ואינו כן אלא כל שנה ושנה משנות העולם שאנו מעברין אותה על סדר גו"ח אדו"ט בני מזרח הם מעברין אותה ע"י סימן בהו"י י"ג י"ו י"ח כמו כן ולפיכך אין שום חלוק ביניהם לבינינו מעניני העבור והלכותיו והחלוק שיש בינינו לביניהם אינו אלא במנין שנות העולם בלבד ר"ל שהם פוחתין שנה אחת ממספר שנות העולם ומנין שנות המחזור ממה שאנו מונין להם והמשל לזה היא כי שנתנו ואת שאנו עומדין בה והיא אלף ושש מאות ועשרים [חמר היתניא לניח הדפוס י"נ למנין שטרות] ולפיכך היא שנת ס"ט לפרט ט"ו למחזור רס"ז זה וכמו כן (*נאמר על השנה הבאה אחרי שנתינו ואת כי תהיה שנת ע"א לפרט ושנת י"ז למחזור והם יאמרו עליה כי היא שנת ע' לפרט ושנת י"ו למחזור ואע"פ כן הרי היא מעוברת להם ע"פ סימן ב' ה' י"ז י"ג י"ח י"ו כמו שהיא מעוברת לנו ע"פ סימן גו"ח אדו"ט לכן הם מסכימים עמנו בשטתם בשאר העבורים שבכל מחזור ומחזור וסבת החלוף הזה שיש בינינו לביניהם במנין שנות העולם ושנות המחזור היא לפי שאנו התחלנו במנינו משנת תוהו והיא שביום כ"ח

*) עין בקונטרס התקונים והגהוריס.

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/62

לאלול ממנה נברא העולם לדעת האומר כי בתשרי נברא העולם והוצרכנו מפני זה להכניס שנת תוהו זאת במנין שנת עולם בשביל חמשת הימים שהיה מנוי בעולם [עושין] אותה לפי כן ראשונה למנין שנות עולם וראשונה מן המחזור הראשון שהיה בעולם ועשינו [ואת] לפי שסמכנו על מה שיסדו לנו רז"ל ואמרו כי יום אחד בשנה הוא חשוב שנה וכ"ש ה' ימים שהיה מאלול שלה ובני מורח לא הסכימו עמנו על היסוד הזה של יום אחד בשנה חשוב שנה ולא רצו בו אלא אמרו יותר נכון הוא שנתחיל במנין שנות העולם מתשרי הראשון שהיה בעולם ולא נשגיח בה' הימים שמלפניו כי בטלים הם במיעוטם ממה שנתחיל מתשרי שלא היה ולא בא לעולם די מטעם זה אם הם אלו בני מורח פוחתין שנה אחת ממנין שנות העולם וממנין שנות המחזור ממה שאנו מונין להם כמו שאמרנו עד שנתחייב מזה להיות כל שנה ראשונה למחזור לפי מנינם היא כבר שנית לו לפי מנינינו והרי היא לפ"ו מעוברת להם כמו שהיא לנו ולפי כן היא [וכן שנה שנית במחזור לפי מנינם היא שנה שלישית לפי מנינינו כצ"ל] החמישית והשביעי והעשירי והי"ג והי"ו והי"ח להם הם עצמם הששית והשמינית והי"א והי"ד והי"ז והי"ט לנו ולפיכך הם השנים האלו מעוברת להם כמו לנו ובשביל זה אין שום חלוק בינינו לביניהם בקביעת הפסח ושאר המועדים וגם לא בזמן מולד כל חודש וחודש ידוע אע"פ שאנחנו שמנו העקר המיוסד לתקון המולדות בהר"ד עליו כי הוא זמן מולד מחזור הראשון שהיה בעולם כיון שאין שום הפרש בין שנקח סימן ד' י"ד שהוא מותר רס"ו מחזורים וט"ו שנים שלימים שעברו ממחזור רס"ו זה לפי מנינינו ונצרף אליו סימן בהר"ד המיוסד לבין שנקח סימן ז"ה תרי"ט שהוא מותר רס"ו מחזורים וי"ד שנים שלימות שעברו לעולם עד שנה זו לפי מנינם ונצרף זמן וי"ד המיוסד לפי סברתם ר"ל כי לפי חשבון זה כמו זה יצא לנו ויעלה בידינו שסימן מולד השנה הואת הוא ו' י"ט תרי"ט וכן הוא הדין בסימן מולד כל איזה חודש שיהיה מחדשי העולם והעניין בזה שעקרם המיוסד לפי סברתם והוא וי"ד הוא עודף על עקר בהר"ד בכדי סימן ד"ח תתע"ו והוא מותר שנת תוהו שלא השגיחו בה ונגרעה לה ממנין שנות העולם וממנין שנות המחזור שאנו מונין להם ומהדברים שהצענו בפרק שני מהמאמר הזה לעבור השנים במחזור תוכל ללמוד ולידע כי סברתינו בזה היא יותר נכונה והגונה מסברתם וזה כי מותר החמה על הלבנה בשש שנים ראשונות למחזור אם נחשוב אותן פשוטות הוא ס"ה יום ד' שעות קמ"ד חלקים צא מהם כדי חדשי העבור שעשו הם בשנה השנית והחמישית שהיא נ"ט יום שעה אחת תק"ו חלקים ישאר מותר החמה על הלבנה בסוף השנה הששית לפי סברתם ו' ימים ה' שעות תשי"ח חלקים וכשמעברים השנה השביעית להיות בסופה מותר ללבנה על החמה י"ב ימים י' שעות ום' חלקים עוד וזה אינו נכון כי די לה ללבנה שתשוה לחמה לא שתעדיף עליה בכדי הימים והשעות האלו כמו שכבר ידעת שהכוונה בסדור העבור במחזור של י"ט שנה כדי שתגיע הלבנה להשוות לחמה היא ומכאן יתבאר לך כי יותר נכון והגון הוא זה שנהגו אנחנו לעבר השנה השמינית למחזור ויגיע להם חמה ולבנה בסופו להיות שוות אלא בקרוב כמו שידעת ומזה הצד הוא שיש לטעון על בני מורח במנהגם זה האמור אבל מצד התקופה כלומר כדי שיהיה הפסח חל בתקופה חדשה בטוב וכראוי עשו בעבור השנה השביעית למחזור הואיל והיא באה נוכח השמינית לנו שאם לא כן היה בא בה הפסח קודם לתקופה שלא כהלכה:

ועתה אשוב ללמד ולהודיע סבת החלוף שיש בין עתי התקופות המתוקנות לדעת רב אדא ולפי העיקרים המיוסדים לו לבין תקונם לפי דעת שמואל וכפי העקרים שזכרנו המיוסדים לו עד שהיא תקופת שמואל מתאחרת משל רב אדא בכמו ט' ימים בזמנינו זה וקודם לכן לא היתה מתאחרת ממנה אלא פחות מזה ולא עוד אלא שאם נחשב להם לזמן הראשון שהיה קודם שיתחיל האלף השלישי למנין העולם נמצא שתקופת רב אדא היא מתאחרת משל שמואל ואם נחשוב להם לזמן מרובה אחר זמנינו זה נמצא תקופת שמואל מתאחרת משל רב אדא ביותר מט"ו יום וסבת כל החלוף והשנוי הזה הנמצא ביניהם שהוא מתחלף במנהגו ובמדתו מזמן לזמן כמו שאמרנו היא מצד שחשבון תקופת שמואל נתיסד ע"פ זמן שנת החמה שלפי דעתו היא שס"ה יום ורביעי יום שלם ולפי האמת כמו שהעיד העיון אינו אלא פחות מזה פ"ב חלקים כ"ה רגעים כמו שנתבאר לפי דעת רב אדא ויתקבץ מזה המותר מבראשית ועד עתה י"ו יום ושעה ותרי"ב חלקים ובכדי זה היה לה להיות עת תקופת שמואל מתאחרת משל רב אדא בזמנינו אלו היו שתיהן מתחלה נמשכין מרגע אחד בעצמו אלא שבעלי מלאכת העבור כדי להפחית ממדת זמן המיוסד הזה שבין זו לזו הסכימו לשום עקר המיוסד לתקון תקופת שמואל קודם על העקר לתקונם לדעת רב אדא בכמו ז' ימים ר"ל שבכוונה מפני מה שאמרנו הציעו לומר שסימן תקופת ניסן הראשון שהיתה בעולם לדעת שמואל היה כ"ב ג' קנ"א לאדר והסכימו לשום הסימן הזה עיקר מיוסד לתקן תקופותיה אע"פ שהיו יודעים כי עת תקופת ניסן הראשונה ההיא לא חלה אלא לאחר מזה בכמו ז' ימים כלומר שסימנה באמת היה כ"ט ג' קנ"א לאדר זה הואיל והיא חלה בתחלת ליל רביעי מז' ימי בראשית בטבור הארץ לדעת האומר כי בניסן נברא העולם והעקר הזה של כ"ט ג' קנ"א לאדר לתקופת ניסן הראשון שהיתה בעולם והראשונה למחזור הראשון היא העקר המיוסד לתקן עתי תקופת לדעת רב אדא וזהו עניין מה שאמרו כי החמה קדמה ללבנה בתחלת הבריאה לדעת שמואל ז"ל ז' ימים ט' שעות תר"מב חלקים קודם המולד אע"פ שהיא לא קדמה לו אלא בט' שעות תרמ"ב חלקים הואיל ומולד ניסן הוא חל

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/63

בט' שעות תרמ"ב חלקים מליל ד' של יצירה ועתה ראה היאך תקופת ניסן ההיא לדעת שמואל באה בתוהו וכי לדעת רב אדא היא באה ביש:

ועתה אשוב לדיוק אחר בזה הענין ואומר כי אם נחשב לתקופת ניסן של שנת כ' אלפים וכ'אתיים ושלש לבריאת העולם שהיא היתה שנת י"ח למחזור קי"ו ונתקן אותה לפי דעת שמואל וכפי העיקרים המיוסדים לתקון תקופותיה נמצא סימנה כמו ז' ח' תתק"פו כ"ז לניסן וכשנחשב לה לדעת רב אדא נמצא ז"ח תתק"ט כמו כן הרי שתקופת ניסן ההיא חלה לפי שתי הדעות בעת אחת ע"ד קירוב ולפיכך יאות שתקרא שנה זו משנות העולם שנת העקר הואיל ובה הסכימו שתי העתות כאחת על סימן אחד ואם נתקן אותה לזמן קודם לכן נמצא של שמואל היא קודמת על של רב אדא בכדי חשבון שעה אחת תפ"ה חלקים לכל מחזור כמו כן הנה נתבאר טעם החלוף שבין עת התקופה המתוקן לדעת שמואל לבין עת המתוקן לדעת רב אדא וכי הוא משני צדדים האחד מצד המותר שבין שמואל לבין רב אדא במדת זמן השנה והצד השני הוא מפני ז' ימים שראו בעלי מלאכת העיבור לשום העקור של תקופת ניסן לדעת שמואל קודם על העקר המיוסד האמיתי לתקופת רב אדא:

אמר המחבר ועוד לי סברא אחרת לטעם העקר הזה של כ"ב ג' קנ"א לאדר המיוסד לתקון תקופת שמואל והוא שנאמר כי תקופת ניסן הראשונה ר"ל שלפני תשרי ההוא לדעת רבי אליעזר חלה בתחלת ליל ד' לדעת הכל ולפיכך חלה תקופת תשרי שבאה אחריה ג' שעות מיום רביעי של ימי היצירה לפי הדעת האמורה הואיל וט"ו שעות הם לבין כל תקופה לתקופה השלישית לה הרי שתקופת תשרי זאת קדמה למולדו בכדי יום אחד כ"ג שעות הואיל וסימנו לדעת הכל ו' י"ד נמצא שסמנה לפ"ז היה כ"ו י"ג השצ"ג לאלול הקודם לתשרי ההוא **ועתה** אם נתכון לסימן הזה ונחזור ממנו לאחור כדי מותר ו' חדשים ה' י' תרמ"ב שבכדי זה הוא זמן שתי התקופות יעלה בידינו או שסימן תקופת ניסן הראשונה ההיא הוא כ"ב ג' קנ"א לאדר והיה לפ"כ הסימן הזה עקר מיוסד לתקון תקופת שמואל כמו שהוא סימן בהר"ד לתקון המולדות והסברא הואת סודותיה בפירוש יותר מבואר מזה באגרת ההוא ששלחתי להרב ר' ישראל אחי בלשון ערב בבאור טעם תקון התקופה והמולדות המיוסדים בידינו מקדמונינו ז"ל וי"א כי הטעם שבשבילו ראו בעלי מלאכת העבור לשום עקר של שמואל קודם על של רב אדא ז' ימים בצמצום אע"פ שהיו יכולין לשום אותו יותר או פחות מזה היה מפני שהם סמכו על סברת המון העם האומרים כי בכ"ה לאלול נברא העולם וכי בתחלת ליל רביעי משעת ימי היצירה ההם נתלו המאורות ונקבעה החמה או נכח ראש מזל מאזניים ויאמרו כי היא לא התחילה לשמש עד ט"ו שעות לאחר מכאן ואו חל תקופת תשרי הראשונה ההיא שהיתה בעולם נמצא כי סמנה לפי זאת המחשבה היה כ"ב י"ג תשצ"ג לאלול הקודם לתשרי ההוא שסימן מולדו לפי מה שקבלנו וכפי מה שהעיד העיון היה ו"ד ולפי שמניסן הם חושבין לתקופות כמו שאמרנו לדעת ר' יהושע שאומר כי בניסן נברא העולם ולפיכך נתכוונו לסימן כ"ז י"ג תשצ"ג לאלול האמור ופחתו ממנה כדי מותר שתי תקופות על ששה חדשים ללבנה שהוא ה' י' תרמ"ב כמו שידעת ויצא להם ועלה בידם שסימן תקופת ניסן שעברה היה לה להיות כ"ב ג' קנ"א לאדר כמו שהצענו והסברה הואת היתה נכונה לולא שאלו ט"ו שעות שאמרו שעמדה החמה ולא שמשה בתחלת היצירה אינו טעם שיש להאמין בו כ"ב ובאמת הם הציעו זה כדי להעמיד סברתם וכדי שלא לשנות מעמדה מימי השבוע לפי שתי הדעות ר"ל לדעת האומר כי בתשרי נברא העולם ודעת האומר כי בניסן נברא העולם וסימן עקר כ"ב ג' קנ"א לאדר הוא בא לדעת האומרים כי כ"ב לאדר כבר נברא העולם וסימן עקר כ"ט ג' קנ"א לאדר הוא לדעת האומרים כי בכ"ו באדר נברא העולם ואני תמה ממה שכתב ר' משה מקוצי ז"ל בספרו הגדול הנקרא ס' המצות ואמר בזה הלשון ובתחלת ליל רביעי נתלו המאורות ושהתה הלבנה ז' ימים עד תחלת ליל ד' של שבוע אחר וט' שעות תרמ"ב חלקים מפני קטרוגה ונזופה וכשנתלו המאורות אז היתה תקופת החמה וקדמה למולד ניסן בז' ימים ט' שעות תרמ"ב חלקים והרי הוא ז"ל בסברתו ואת מפחית ז' ימים מזמן העולם והטעם הנכון המקובל לזה הענין הוא שנאמר כי רב אדא הוא מסכים עם ר' יהושע שאמר כי בכ"ה לאדר נברא העולם ובתחלת ליל רביעי כשנתלו המאורות חלה תקופת ניסן הראשונה ההיא שהיתה בעולם וקדמה למולד בט' שעות תרמ"ב חלקים בלבד הרי שסימנה היה לפ"ז כ"ט ג' קנ"א לאדר כמו שיסדנו ושמואל מסכים עם ר' אליעזר שאמר בכ"ה לאלול נברא העולם ובתחלת ליל רביעי משעת ימי היצירה נתלו המאורות ובט"ו שעות ממנה חלה תקופת תשרי הראשונה ההיא כיון שסימנה היה כ"ו י"ג תשצ"ג לאלול ולפי הסברא הזאת יהיה סימן תקופת ניסן שלפניה כ"ב ג' קנ"א לאדר כמו שיסדנו וזה כי בט"ו שעות מימי השבוע לפי סברתי וכ"ה ימים ו' שעות תרמ"ב חלקים מימי החודש היא תקופת ניסן קודמת לעולם על תקופת תשרי הבאה אחריה בסמוך לה:

ובנוסח אחר מזה החבור כתב המחבר בזה הענין ואמר בזה הלשון ועוד יש לשבעת הימים האלה שבכל קודם העקר של שמואל על עקר של רב אדא טעם נכון והוא שנאמר כי שניהם כאחד ר"ל שמואל ורב אדא מסכימים על כי בניסן נברא העולם ובתחלת ליל ראשון מז' ימי היצירה נתלו המאורות ואז חלה תקופת ניסן הראשונה שהיתה בעולם ואז הלה תקופת ניסן הראשונה שהיתה בעולם ולאחרי כן חל רגע מולד ניסן ההוא וסימנה היה ד"ט תרמ"ב ר"ל שעל כל זה הסכימו דעת שניהם והחילוק שיש ביניהם

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/64

הוא שרב אדא סובר שליל ד' ההוא שבתחלתו חלה התקופה בו עצמו כלומר בט' שעות תרמ"ב חלקים בלבד נפל המולד ניסן הראשון והיה סימן התקופה לפ"ו כ"ט ג' קנ"א לאדר ושמואל יאמר לא כי אלא התקופה בלברה היא חלה בתחלת ליל רביעי ההוא מז' ימי היצירה אבל מולד ניסן הראשון ההוא לא חל אלא בט' שעות תרמ"ב חלקים מליל ד' של שבוע שני אחרי השבוע של היצירה וקדמה התקופה למולד לפ"ז ז' ימים ט' שעות תרמ"ב חלקים והיה סימנה לפ"כ כ"ב ימים ג' שעות קנ"א חלקים לאדר והטעם בזה הוא מסכים עם דעת האומר כי בעשרים באדר נברא העולם וסברת רב אדא היא בא לדעת האומר כי בכ"ו לאדר נברא העולם ואולי לזה נתכון הרב ר' משה מקוצי ז"ל במה שכתב בחבורו בלשון שהזברנו למעשה:

ואני אספר לך בקצרה מה שכתב בזה הרב ר' (אבא) אברהם בר דוד ז"ל אמר ידוע הוא שהכוונה בתקון מחזור הלבנה היתה כדי להשוות בו חמה ולבנה כאחד ואנו רואין כי לדעת רב אדא אין שום מותר בין זו לזו בזמן האמור ולדעת שמואל הוא עודפת החמה על הלבנה בכל מחזור שעה אחת תפ"ה חלקים ויתקבץ בזה בזמן האמור הרב כמה ימים ושעות ורז"ל מסרו לנו סוגיות בתקופות כשקבעו לנו המחזור ואמרו שלח רב הונא בר אבין לרבא כד חזית דמשכה תקופת טבת עד שיתסר בניסן עבריה להאי שתא ולא תיחוש ועוד אמרו אמר ר' יהודה אמר רב אין מעברין את השנה אלא א"כ היתה התקופה חסירה רובו של חודש וזה כדי שיחול יום הנפת העומר ויום שמיני של חג בתקופה חדשה לעולם ועל השורש הזה סדרו לנו שנות העבור במחזור על סדר גו"ח אדו"ט ועתה אם נאמר כי תקופת שמואל עקר הרי אנו מוצאים מועד הפסח כולו נופל בזמן הזה בתקופת טבת ברוב השנים וכן נמצא שמיני החג נופל בתקופת תמוז שלא כהלכה אבל אם נאמר שתקופת רב אדא היא עקר אז נמצא כל הקושיות האלו דחויות והעד על זה שנת ח' למחזור [יש בה] עבור מפני שנמשכה תקופת טבת עד י"ו ימים שלמים לניסן ויראה לך מזה שעל תקופת רב אדא ולא על שמואל סמכו קדמונינו ז"ל בעבור השנים על סדר גו"ח אדו"ט וכתב בשם ר' יצחק בר ברוך ז"ל שהוא אומר דומה לבני אדם שקדמונינו ז"ל מונים לחמה כשמואל והמבין חכמתם בזה הענין ידע כי לא ישאר במחזור שום מותר לחמה על הלבנה לדעת רב אדא כמו שישאר לדעת שמואל וזהו מה שאמרו שתי תקופות הן תקופת רב אדא בצנעא ותקופת שמואל בפרהסיא **ואתה** ראה מזה שתקופת רב אדא שהצניעו היא המדוייקת שעליה תקנו לנו את העבור ופרסמו תקופת שמואל לפי שרוב האומות מונים את שנותיה עליה ובזה נתבטלו דברי הטוענים עלינו ואומרים שהמועדים לפעמים הם באים אחר התקופות ופעמים קודם לה:

ור' תמאן הדיין הפליג מאוד בזה הענין וזה כי אחר שסדר בספרו שחבר בחכמת העבור ולמד דרך תקון תקופת שמואל ע"פ הלוחות שערך לשם זה אמר כי הרבה היה קשה לו כשהיה מתקן תקופת תשרי וניסן לזמנו ע"פ הלוחות ההם ומצא אותם לפעמים וכמה שנים נופלות לאחר י"ו בניסן שלא כהלכה האמורה בשם רב (אדא) הונא בר אבין והיה תמיה עליה ובא לתקן אותה ע"פ העיקרים שיסד להם החכם הנקרא בתיני ומצא לפי העקרים שאינה חלה בשום שנה אלא קודם י"ו בניסן כהלכה או נתקרר דעתו בזה וידע שתקון אחר יש לתקופה שהוא יותר נכון ומכוון מזה של שמואל ועליו ולא על של שמואל היא נתיסד סדר שנות העבור במחזור של סדר גו"ח אדו"ט שגורם להיות תקופת ניסן חלה לעולם קודם סוף י"ו יום בניסן וכשרצה לחקור על אמתת הדבר הזה עמד ועיין ומצא שתקופת טבת של שנת תשי"ג למנין העולם מהאלף החמישי שהיא היתה השנה הראשונה למחזורנו חלה ביום שבת כ"ה יום לכסליו והוא ז"ל הכיר את זה וידע אותו ע"י מעמד ראש הצל העומד בקו חצי היום שהמציאו בשטח הַלְבֵנָה שהכין במדינת קורטבה על הדרך שבררתי במאמר שני מהחבור הזה ובא לו או ותקן את התקופה הזאת לפי עקר השני ומצא אותה חלה ביום שבת ההוא עצמו כ"ה לכסליו וע"י זה גזר בחבורו שעל עקרי הביתוני יש לסמוך בתקון שתי התקופות ולא על של שמואל ואחר כך בא ותקן תקופת תשרי של ראש המחזור ע"פ עקרי הבתוני שסמך עליהם ומצא סימנה כ"ה ימים י"ה שעות לאלול וגזר מפני זה אז קרוב מזה יאות שיהיה סימן העיון המיוסד לתקן תקופת תשרי של ראש כל מחזור ובא מזה ובדק בלוחות שערך לתקופות שמואל ומצא כי בשנת ב' אלפים תתק"ח למנין העולם שהיא היתה כמו כן ראשונה למחזור היה סימן תקופת תשרי של שנה ההיא כ"ה כ"ב רע"ד לאלול לדעת שמואל או הסכימה דעתו בזה לשום כ"ה כ"ב רע"ד לאלול זה עיקר מיוסד לתקן עתי התקופות וגזר על שנה ההיא של ב' אלפים ותתק"ח ההיא שהיא היתה בימי מלכי בית דוד ע"ה ואמר כי היתה שנת העיקור שעליה נתיסדו חשבונות העבור לתקן עתי התקופות כי לא חששו לד' שעות רע"ד חלקים שעודף העיקר הזה על חשבון הבתוני מפני מיעוטן בחשוב הזה ואמר כי זה יעיד כי בזמן ההוא עד דוד המלך ע"ה עמדו מעיינים מחכמי ישראל בירושלים ובקרוב עיונים ע"י כל העיונים המתוקנים להם והעמידו על נכון מעמד עתי התקופות ועתי המולדות כפי מרחקיהן זה מזה ושאר יסודי העבור והלכותיו וזה כדי ללמד את ישראל ולהראותם שעקרי חשבונות העבור ויסודותם המסורים בידם לקדוש ר"ח ועבור השנים וקביעת המועדים בזמנם כדין תורה כולם הם עיקרים ויסודים אמיתים יוכיח ויעיד עליהם העיון האמיתי וע"ז וביוצא בזה היה מתפאר ומשתבח ואמר (תהלי' קי"ש) ואדברה בעדותיך נגד מלכים ולא אבוש ואמר (שם. שם) ששאנכי על אמרתך כמוצא שלל רב ואמר (שם · שם) נר לרגלי

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/65

דבריך ומאתיים ראשי סנהדראות ועמהם חבירים ותלמידים לאלפים ולרבבות מישראל היו בזמן ההוא עומדים נכונים לכוון העתים וכמו שכתוב (ד"ה א' י"ב ל"ב) מבני ישכר יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשו ישראל ראשיהם מאתים וכל אחיהם על פיהם וטעם לדעת מה יעשו ישראל אינה כדי לידע עתידות מחמת מערכת כוכבי הרקיע לדעת מה יעשו ישראל כמו שחושבין קצת בני אדם כי חלילה מהיות דבר זה בישראל בימי דוד המלך ע"ה כי זה בכלל לא תנחשו ולא תעוננו ודי היה להם בזמן ההוא לידע מה שהיו צריכין לו במלחמותיו ושאר עסקיהם מפי נביאי י"י ית"ש או ע"פ האורים והתומים אלא באמת זה שאמר הכתוב מה יעשו ישראל הוא כאלו אמר להודיע את ישראל ולהראותם שמנהגם בקדוש ר"ח ועבור השנה וקביעת המועדות הכל נוהג על עיקר האמיתי נכון כגון זה וכיוצא בזה היו דברי ר' חסאן הדיין ז"ל בזה הענין ואשוב לענין ואומר כי ר' חסאן ז"ל כשתקן תקופת תשרי של שנת אלפיים תתק"ח ע"פ הלוחות שערך לתקן תקופת שמואל סמנה כ"ה כ"ב רע"ד לאלול כמו שאמר והעיד כי קרוב מזה מצא אותה ותקן אותה לפי עקרי הבתוני שסמך עליהם והסכים לפי כן לשום סימן כ"ה כ"ב רע"ד לאלול עקר זה מיוסד לתקון עתי התקופות כפי מרחקן ממולד החודש שהן נופלות בו וכשרצה לכוון העקר הזה על מדינת קרטבה לקח סימן כ"ה כ"ב רע"ד זה ומעט ממנו י"א שעות ת"ח חלקים שבכדי זה לפי סברתו הוא מרחק קרטבה מקצה מזרח כלפי מערב לפי שסבר כי על קצה מזרח הוא מיוסד חשבון המולדות והתקופות והעבור וגזר ואמר כי סימן כ"ה י"א תתקמ"ו לאלול הוא היה עיקר מיוסד לתקון עתי התקופות האמיתית בעיר קורטבה כפי מרחקם ממולד החודש שנופלים בו וע"ז העקר עשה ותקן תקופות שנות המחזור כולן וערך סימניהם בד' לוחות כמו שהוא כ"ז ערוך ומסודר בספרו ואני איני רוצה לבדוק ולדקדק אחריו בכל מה שכתב והאריך בזה הענין אבל אומר כי עקר כ"ה כ"ב רע"ד זה שיסד לתקון עתי התקופות האמיתית על קצה מזרח הוא עקר נכון ע"ד קירוב לפי סברתו כיון שהוא בא קרוב לדעת רב אדא אלא שזה שאמר כי בימי דוד המע"ה נתיסד העקר הזה של כ"ה כ"ב רע"ד לאלול וכי זה נתבאר לו ועלה ע"י שחשב ע"פ הלוחות שערך לתקן תקופות שמואל ומצא כי סימן תקופת תשרי של ראש המחזור בימי דוד ע"ה כ"ב כ"ה רע"ד לאלול בקירוב ממה שמצא סימנו בזמנו כשתקן אותה לפי עקרי הביתוני עד שגזר מפני כן כי שנת אלפיים תתק"ח למנין עולם היתה שנת עקור לתקן התקופות והמולדות הוא ממנו שבוש גמור וזה הסימן שמצא לדעת הבתוני שסמך עליו הוא סימן תקופת תשרי האמיתית של ראש המחזור וסימנה כ"ה כ"ב רע"ד שהוציא מלוחותיהן למעמד תקופת שמואל בימי דוד ע"ה הוא סימן תקופת תשרי האמצעית של ראש המחזור לא האמיתית שכל עסקינו הוא בכאן עמה והנה לא שם לב במחקרו זה לשני הימים ויותר שבהם היא קודמת תקופת תשרי האמצעית על אמיתית שלעומתה אלא עשאום כאלו הם בהדי הדדי וזה טעות גדול ואלו היה חשב לאמיתית ההיא שהיתה בימי דוד המלך ע"ה היה מוצא או סימנה לכדי כ"ח יומם ויותר אחרי מולד אלול ההוא והיה או מתבטל בזה מה שאמר כי בימי דוד המע"ה נתיסד עקר כ"ה כ"ב רע"ד לאלול לתקון עתי התקופות האמיתיות שבכל מחזור ומחזור וכי שנת ב' אלפים תתק"ח למנין העולם היתה שנת העיקור שעליה נתיסד חשבון תקופות האמיתיות שבמחזור והאמת בזה הוא כי העקר הנכון לתקון התקופות ההם הסדורים בלוח תקופות רב אדא כשנוסף עליהם או נגרע מהם כפי הראוי לתקון חילוף החמה בעת תקופה מה ע"י תקופות שבמחזור ושנת העיקור לפי האמת שבה הסכים תקון עתי התקופות האמצעית לדעת שמואל וכפי העיקרים המיוסדים לו ע"פ תקון לדעת רב אדא הנכונים היתה שנת ב' אלפים ור"ג למנין העולם כמו שנתבאר ועוד מצאתי לו ז"ל שגגה אחרת כשגגה היוצא מלפני השליט או שמא טעה המעתיק לספרו והוא מה שיסד ואמר כי בשנת ב' אלפים ותתק"ח שהיא היתה שנה ראשונה למחזור מצא סימנה כ"ה כ"ב רע"ד לאלול ואינו כן לפי לוחות תקופות שמואל כ"ה כ"ב רע"ד יהיה סימנה לפי כן בקרטבה לפי סברתו כ"ה י"ג נ"ח לא כ"ה י"א תתקמ"ו כי לפי האמת מרחק קרטבה מקצה מזרח לפי שמעיד העיון אחרונים הוא קנ"ג מעלות שהם י' שעות וחומש שעה לא י"א שעות ת"ח חלקים כמו שהציע הוא ז"ל ועתה אפילו אם נודה לו בסימן כ"ה כ"ב רע"ד לאלול וחשבון התקופה בעבור הוא מסור על מדינת הצין שבקצה מזרח ושמרחק קרטבה מקצה מזרח היא י"א ת"ח חלקים אע"פ שכל זה אינו כן הנה זה שהסכים לשום סימן כ"ה י"א תתקמ"ו עקר מיוסד לתקון עתי התקופה בקרטבה כפי מרחק כל אחת מהן לשם ממולד החודש שנופלת בה אינו ענין כי מה לי לגבי מרחק הזה קרטבה או מקום אחר הואיל ואין מרחק עת התקופה מרגע המולד מתיחס לשום מקום אלא ככח היא מצד עצמו אך סימן המולד הוא המתיחס לפי האמת הן לקצה מזרח לפי דעתו או לטבור הארץ לפי סברתי וכשביל זה הוא שהוצרכנו לחשב ולידע סימן מולד החודש שנופלת בו התקופה ונצרף אותו לסימן התקופה כשנרצה לדעת מעמדה משעות ימי השבוע על המנהג שכבר ביררנוהו בפ' י"ג ולפיכך אומר כי יותר נכון היה לו ז"ל להפחית אלו הי"א שעות ת"ח חלקים מסימן מולד חודש התקופה שנופלות בו:

החשבונות הם יוצאים לענין אחד

ועוד מצאתי לו שגגה אחרת במה שלמד לתיקון עתי התקופות בקרטבה כפי מעמדה משעות ימי השבוע וחלקיהן לשם ובלבד לגבי תיקון תקופת תמוז ואציע לו המשל שהביא הוא לתקון תקופת טבת של שנת ד' אלפים ותשל"ב

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/66

הראשונה למחזור ר"נ סימנה מלוח תקופת טבת והוא כ"ה תשכ"ז לכסלו וצרף אותן לסימן ב' כ"ג תתק"ט שזה היה סימן מולד כסלו ההוא והשליך מהנקבץ שבועי הימים ועלה בידו ז' תקנ"ב וגזר לפ"ז ואמר כי בכדי תקנ"ב חלקים משעה ראשונה מליל שבת בקרטבה חל רגע התקופה הואת וזה אינו אמת והשבוש הזה אירע לו בשביל שיחס רגע תקופה לתחלת הלילה ולא היה ליחס אותה אלא או לרגע חצות היום שעבר או לרגע חצות ליל שבת ההוא בקרטבה ויאמר שרגע התקופה הואת חל אחר שש שעות תקנ"ב אחר חצות יום ששי או ה' שעות תקכ"ח חלקים קודם חצות ליל שבת ההוא בקרטבה ואז אם יתכון לאותן ו' שעות תקנ"ב חלקים ויפחית מהן ד' שעות תרמ"ח חלקים שבכדי זה הוא מדת חצי היום הזה בקרטבה ויפחית אותן מז' שעות תל"ב חלקים שבכדי זה הוא מדת חצי ליל זה בקרטבה או היה עולה בידו כי רגע התקופה ההיא חלה בקרטבה לפי הצעותיו לכדי ב' שעות פחות צ"ו חלקים מליל שבת ההוא לשם וזהו החישוב הנכון לזה כמו שהודעתיך עקרו ויסודו במאמר השני מהחבור הזה ואמרתי כי ע"פ היסוד הזה יש לחשוב לעתי המאורעות מתי יחולו משעות היום או הלילה באקלימים וע"ד הזה אבאר דרכי החשוב הזה ואודיע הלכותיו במאמר השני בע"ה:

ועתה כדי להסיר מעלינו טענות האומרים איך ומפני מה מסרו לנו קדמונינו ז"ל חשבון מוטעה ומשובש כזה של שמואל לכוון עתי התקופות שאינו עומד על מנהג אחד ושהעיון מכחש אותו כ"כ והציעו התקון הנכון של דעת רב אדא והסתירוהו ממנו **ואתחיל** ואומר כי זה שאנו יודעין עתה מיסודי העיבור וסודותיו וטעם חשבונותיו והלכותיו כגון מדת זמן שנת החמה המדוייקת ומדת זמן חודש הלבנה האמצעית וההפרש שיש בינה לבין האמיתי והעקר סימן בהר"ד לתיקון המולדת ועקר סימן כ"ט ג' קנ"א לאדר לתקון התקופות וטעם מחזור הלבנה וסדרו ואיך הוא כולל שנים לימות החמה וחדשים שלימים ללבנה וטעם סדר שנות העבור בו על סדר גו"ח אדז"ט ודין החלוק וההפרש שבין קבוע ר"ח והמועדים בזמן הראשון ע"פ ראית הלבנה בחדושה לבין קבועה על פי חשבון המולד וכל הגלוה לזה ובא מחמתו טעמי העיבור וסודותיו שכבר נתבארו כולם כחבור הזה לא היה כל זה בזמן הראשון כשהיה סנהדרי גדולה יושבים ידוע ומפורסם אלא ליחידים ולחסידים כגון הנביאים וגדולי סנהדרין הסמוכים שקבלו אותן איש מפי איש עד משה רבינו ע"ה מפי הגבורה ושאר המון ישראל ואפילו החכמים המשכילים והמבינים שבהם לא נתגלו להם דברים אלו ולא ידעו מעולם ובשביל זה היו היחידים המקובלין קוראין אותו סוד העבור וזולת היחידים ההם שאמרנו לא היו יודעים ולא מבינים מפני מה סדרו חדשי השנה זו על סדר זה ולא על סדר אחר אלא סומכין היו בכל זה וכיוצא בו ישראל כולם בזמן ההוא על זקני סנהדרין ושומעים אליהם ועושין על פיהם ולא היו רשאין להרהר אחריהם ולא לעבור על דבריהם משום שנאמר (דברים י"ז י"א) לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל ובשביל זה לא היו ישראל משגיחין ולא שמו לב להודע להם דבר מטעמי יסודי העבור וסודותיו אמנם היה נודע לכל ישראל בכל זמן וזמן ומפורסם שהחדשים הם לפי הלבנה ושהשנים צריך הוא בהם להיותן נמנות לפי החמה משום עשיית הפסח בחודש האביב ועצרת בזמן בכורי קציר חטים והסכות בזמן האסיף אבל לא היו יודעין ולא מבירין כיצד יאות שיהיה סדור שנות העולם וחדשיו עד שיתקיימו בהם כל המקראות הכתובים בתורה לגבי עשיית המועדים וחגים במועדו וזמנו כדין תורה ולא שמו לב לדעת שום דבר מזה אלא על הוראת ב"ד היו סומכין בזה וכל כיוצא בו כמו שכתוב (שם ושם ח') כי יפלא ממך דבר וזה שהיחידים שהם זקני ב"ד שאמרנו היו יודעין סוד הכל וטעמו כפי מה שהיה מסורת וקבלה בידם אבל כדי לעורר לב העם ולהראותם ולהודיעם ללמדם לפי עיונם הגם ששנות העולם בהתחברם אין נמנות אלא לפי החמה ולא לפי הלבנה כלבד כמו שהם נמנים החדשים ולפיכך ראו למסור להם ולהודיעם שמספר ימי שנת החמה הוא שס"ה ימים ורביעי יום וזמן תקופה אחת לפי זה שהוא רביעי השנה היא צ"א יום וז' שעות ומחצה וזמן השנה עודף על כדי זמן י"ב חדשי הלבנה ומקצתן מי"ג חודש וזה היה מספיק להם בידיעת טעם עבור השנה מחמת האביב ובשביל זה ראו היחידים למסור לכל ולפרסם תקופות שמואל והטעם שבשבילו לא ראו לגלות לישראל ואפילו למשכילים שבהם סוד העבור ושעמו היה מפני שלפעמים היו ב"ד בזמן הראשון מעברין את השנה מחמת התקופה ופעם מחמת האביב שלא בא ולא נראה עדיין ופעם מפני פירות האילן וסימנים אחרים שהיו מסורם בידם מהר סיני ופעם אחרת היו מעברין אותה מפני צורך השעה וכפי הנראה להם כמו שעשה יחזקיהו מלך יהודה דכתיב (ד"ה ב' ל' ב') ויועץ המלך ושריו וכל הקהל בירושלים לעשות פסח בחודש השני כי לא יוכלו לעשות בעת ההיא וגומר וכמו כן לפעמים היו קובעין את החודש ביום ל' לישן ע"י האיום ושלא ע"פ הראיה ולפעמים היו דוחין קבוע עד ליום שלשים ואחד ולא היו ישראל יודעין טעם שום דבר מזה ולא משגיחין בו בשביל שלא יודעין סוד הקבלה בו אלו היו יודעין אותו ומרגישין בו היו לפעמים בארץ ישראל לפי עיונם ולפי חשבונם מערערין על ב"ד וחולקין עליהם ועומדים כנגדם בטענות וסברות והיה מביא זה לידי מחלוקות גדולה וקלקול המועדים כגון אותו מעשה דר"ג ור' יהושע שר"ג הורה לפי הקבלה שהיתה מסורה בידו ור' יהושע חלק עליו לפי שסמך על סברתו ולולא ר' עקיבא ור' דוסא שישבו דעתו של ר' יהושע וחזר להורות כר"ג היתה מחלוקות ההיא מביאה לידי קלקול גדול והתורה חששה הרבה לזה

*) [הע"י שלפני מסופק בכאן ותקונו עיין בקונטרס התקונים]

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/67

כמו שכתב (דברים י"ו ח') כי יפלא ממך דבר וכולי וגמרה הענין ואמרה לא תסור מן הדבר וגומר ובשביל זה היה מן הדין להיות אז יסודי העבור וסודותיו וסוד הקבלה בו וכמה דינים אחרים בו מיסודי התורה וסוד הקבלה בהם מכוסים ונסתרים מהמון העם והעד ע"ז שאמרנו כי יסודי העבור וסודותיו היו בזמן הראשון מכוסים ונסתרים מישראל ואפילו מהמשכילים ומהמבינים שבהם הוא שהרי מדת זמן חודש הלבנה לא היו חכמי ישראל יודעין אותם עד שהעיד עליו ר"ג כך מקובלני מבית אבי אבא שאין חדושה של לבנה פחותה מכ"ט יום וחצי ושתי ידות שעה וע"ג חלקים וכן לא היו חכמי ישראל יודעין חודש הלבנה ודינו האמיתי ומנהגו שהעלינו כמו שהודעתיך הוא נוהג דין ראית הלבנה בחדושה וקידושי ר"ח ע"י כן עד שלמד אותו ר"ג להם וא"ל מקובלני מבית אבי אבא שפעמים בא בארוכה ופעמים בא בקצרה ושמואל שהיה בקי בחכמת המולות ומתפאר בה לא ידע משפט ראית הלבנה בחדושה מחמת המולד עד שלמד אותו אבא ור' שמלאי ור' זירא לימד לחכמי ישראל שהיו בבבל והודיעם שצריך לילה ויום מן החודש וכן היה עבור השנה מחמת התקופה נעלם שעמו ונסתר בראשונה מחכמי ישראל עד שגלה אותו רב הונא בר אבין והודיעו לרבא וצוהו עליו ואמר לו כד חזית דמשכה תקופת טבת וכולי וכן היו סודות העיבור שאחד מהן הוא זמן תקופות רב אדא ועיקור תקונה מכוסים מזמן הראשון ונעלמים מפי רוב חכמי ישראל וחזרו אח"כ להיותם הולכים ומתפרסמים מימי הלל בן יהודה הנשיא ז"ל שלמד אותם הוא וב"ד ברבים כשראה כי אזלת יד ובטלה הסמיכה ובטלה מפני כן דין קבוע ר"ח והמועדות ע"פ ב"ד וחזר להיות הכל נוהג ע"פ החשבון המתוקן בזה המסור בידינו מהם ולא נשאר לפי זה שום ספק בקביעת החדשים ואין לחוש בשום מחלוקות בזה וכשראו אנשי דור ההוא שהחכמה הולכת ומתדלדלת עמד החסיד ההוא וב"ד ופרסמו סוד העבור וסודותיו ואז נתעוררו משכילי העם לחקור על יסודי העבור וסודותיו וטעמי חשבנותיו שהיו מתחלה כמו שאמרנו מכוסים ונסתרים אפילו מרוב חכמי ישראל הרי נתבאר טעם מפני מה הצניעו סוד תקופת רב אדא ושאר סודותיו של העבור ולא רצו לגלות ופרסמו תקופת שמואל הואיל ואינה הודאית כמו תקופת רב אדא שעליה נתיסר ונבנה מחזור לבנה שם הם תלוים סודי העבור והלכותיו וסדר חשבנותיו ואחר שנתגלה לכל סוד תקופת רב אדא ונודע דרך תקופה שוב אין לנו עוד להשגיח בתקופת שמואל אלא לגבי שאלת גשמים בלבד וגם בתקופת רב אדא אין לנו עתה צורך כ"כ לגבי חשבונות העבור והלכותיו אלא כל צרכינו עתה ותכלית כוונתינו בתקופות רב אדא הוא להכיר פרקי השנה והיום ממנה שבו יתהפך הזמן וישתנה מענין אחר במנהג הימים והלילות לענין אחר זולתו וגם כדי לידע על פיה שקבוע הפסח ושאר המועדים בכל שנה ושנה הוא במועדו כדין תורה:

פרק חמשה עשר בהצעת העקרים והיסודות שאנו צריכין להם בתקון כל אחד משני המאורות כדי לידע ולהכיר מקומם האמיתי לכל עת ידוע שתהיה כבר יעדתי ליסד וללמד דרך נכוחה לתקן כל אחד משני המאורות לכל עת ידוע שתהיה כדי להכיר ולידע ע"י כן מקומם האמיתי לעת ההוא ע"ד כלל ולעת הקבוצים וההקבלות ע"ד פרט וזה יהיה על המנהג שיתבאר במאמר הבא בע"ה וצריך לידע ולהציע בכאן עקר ראשון מיוסד והוא שיהיה ידוע לנו משום צד מחנה כל אחד משניהם לפי מקומותם האמצעי לשום עת מהזמן ידוע במקום ידוע רחבו וארכו עקר שני והוא שיהיה ידוע לנו מדת מהלכם האמצעי לאיזה זמן קצוב שיהיה וע"י שני עיקרים האלה נחשב ע"פ הלוחות שאעריך לזה במאמר הבא ונכוון ונדע מקומם האמצעי במולות לאיזה עת ידוע שתהיה ולאיזה מדינה שנרצה כפי מה שיתבאר ואודיע לשם ואח"כ ע"י לוח אחר נכון לתקון החלוף הנראה כמה נכוון ונתקן מקומן האמיתי לעת המוצעת ההיא כפי מה שתלמוד לשם ויוכל היתי ליסד העקר הראשון ממה שנמסר לנו מעקרי תקופת רב אדא כפי מרחקן ממולד החודש שנופלת לו לולא שעקר כ"ג י"ו תר"ל לאלול או כ"ט ג' קנ"א לאדר המיוסד לתקנו מפי בעלי מלאכת העבור ותיק כ"כ בידינו הואיל ולא קבלנוהו מרו"ל כמו שקבלנו מדת חודש הלבנה וזמן שנת החמה ועיקר בהר"ד שהעיד לנו העיון עליו אני לא ידעתי כאן ולא נתברר לי איך ומאיזה צד בא לידם העקר הזה של כ"ג י"ו תר"ל י"ז או כ"ט ג' קנ"א אלא שדעתי בזה כי הם סמכו בזה על דעת האומרים כי בניסן נברא העולם וכי בתחלת ליל רביעי מששת ימי היצירה נתלו המאורות ונקבעה אז החמה לפי מקומן האמצעי מכוון נוכח ראש מזל טלה שהוא ראש המולות והיה אז לפי זה רגע תקופת ניסן האמצעית הראשונה ההיא שהיתה בעולם וכמו ט' שעות תרמ"ב חלקים אחריה דבקה הלבנה את החמה לפי מהלכם האמצעי על כדי כ"ז י"ג ע"ד קירוב מהמעלה הראשונה ממזל טלה הרי שסימן תקופת ניסן ההיא לפ"ז כ"ג ג' קנ"א לאדר ויהיה לפ"ז הסימן תקופת תשרי של תוהו מלפניו והוא העקר המיוסד כ"ג י"ו תר"ל י"ד כמו שהצענו אלא [שזה] אינו מספיק לכוונתינו בכאן **ולפיכך** הוצרכתי לחקור ע"ז מעמד החוקרים שהיו קרוב לזמנינו זה ע"ד הואת ברקתי ומצאתי כי אברהם הורקיל כתב בס' השמש שחבר והעיד כי הוא בדק בדיוק גדול בכלים מתוקנים שהציב לזה בטוליטלה ומצא שרגע תקופת תשרי האמיתית של שנת תס"ח לתאריך ישמעאל שהיא היתה שנת ד' אלפים וח' מאות ול"ז למנין העולם שנת י' למחזור רנ"ה חל לכדי ד' שעו' שכ"ד חלקי' אחר חצות יום חמישי בשבת לשם שיום זה היה רביעי לתשרי ההוא ולפיכך היה עת העיון הזה בטבור הארץ לכדי ב' שעות תפ"ד חלקים מליל ו' בשבת לשם הואיל וטוליטלה היא משוכה מהטבור לכדי ד' שעות קס"ב חלקים לרעת האיש

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/68

הזה וסימן מולד תשרי ההוא לפי העבור היה א' ו' תרע"ו הרי שסימן תקופת האמיתית העיונית הזאת כפי מרחקה מרגע מולד האמור היה ד' י"ט תתפ"ט לתשרי אלא שרגע האמצעית שלעומתה חל קודם לה בימי האיש הזה וכפי עיונו בכמו ד' שעות ורביעי שעה עוד נמצא שתקופת תשרי ההיא סימנה בטבור הארץ לפי עקרי העיבור כ' כ"ג תרי"ט אחרי רגע המולד ועל כדי זה או קרוב ממנו יוכיח העיון שעיין ר' יצחק בן סיד החזן נ"ע לתקופת תשרי של שנת ה' אלפים וכ"ה למנין העולם הרי עיקר מיוסד ע"י עיון שני אנשים האלה לתקופת תשרי של שנת י' למחזור ר"ל שסימנם כפי מרחקה מולד הוא ב' כ"ג תרי"ט לתשרי הרי עקר אלא שסימן התקופה האמצעית הזאת של שנת י' למחזור לדעת רב אדא לפי העיקרים שיסדו לתקונה מבעלי מלאכת העבור בכמו י"ב שעות צ"ו חלקים עוד וכשנתאמת לי היסוד הזה וסמכתי עליו הכוונתי לסימן כ"ג י"ו תר"ל י"ז לאלול שהציעו בעלי מלאכת העבור למעמד תקופת תשרי של ראש המחזור כפי המרחק מרגע המולד והפחתתי ממנו י"ב שעות צ"ד האמורים ועלה בידינו שהעקר האמיתי המיוסד ע"פ העיון לסימן תקופת תשרי האמצעית כפי המרחק מרגע המולד הוא כ"ג תקל"ו לאלול כלומר שהעקר הזה הוא קודם לרגע מולד תשרי ההוא שסמנו המיוסד הוא בהר"ד בכדי ו' ימים רנ"ו חלקים ומהלך החמה האמצעי בזמן הזה הוא ו' מעלות ט"ו רגעים כ' שניים ע"ד קירוב הילכך סימן אמצע כל אחד משני המאורות לרגע מולד תשרי המחזור לפי המרחק העיוני הזה הוא קפ"ו מעלות ט"ו רגעים כ' שניים הרי עקר מיוסד למעמד אמצע החמה והלבנה ברגע מולד המחזור ודעתי היה לחשוב על פיו וע"י מה שנתבאר לנו במאמר שעבר ונודע לך מהלך החמה האמצעי בזמן חודש האמצעי הוא כ"ט מעלות ו' רגעים כ"ג שניים שבכדי זה יתר על הקפה אחת הוא מהלך הלבנה ולסדר בלוח נכון במאמר הבא סימן אמצע כל אחד משני המאורות ברגע מולד אחד אחד מחדשי המחזור כולם ועוד אעריך ע"י זה בלוחות אחרות לשם ואסדר מדת מהלכם זה האמצעי בימים ושעות ושברים וע"י לוחות האלה יחשב מי שירצה ויכוון וידע סימן אמצע כל אחד משני המאורות לאיזה עת שתהיה ולאיזה מדינה שנרצה כפי המרחק מראש המזלות על הסדר וכדי לידע מחמת זה מקום החמה האמיתי לכל עת הסכמתי לערוך לשם עוד לוח נכון לתקון חלוף כל אחד משני המאורות כדי לידע ולהכיר מקומם האמיתי מחמת האמצעי כשיהיה ידוע כפי מה שתלמוד לשם :

אמנם לתקן הירח כדי לידע מקומו האמיתי לכל עת ע"ד כלל ולעתי הקבוצים וההקבלות ע"ד פרט מחמת מקומו האמצעי הידוע לעתים האלה עוד אנו צריכים לידע סימן מעמד מנת הירח לעתים האלה וצריך לזה שני עקרים כמו כן כעין אותם האמורים למעלה לגבי ידיעת סימן אמצע כל אחד משני המאורות :

העקר הראשון הוא שיהיה לנו ידוע משום צד סימן מעמד מנת הירח לשום עת ידוע מהזמן :

והעיקר השני היא לדעת מדת מרוצת המנה הואת בזמן קצוב ידוע ובשביל שקדמונינו ז"ל וגם בעלי מלאכת העבור שעמדו אחריהם לא נזקקו לידיעת המהלך האמיתי שכל כוונתם בעבור הוא לחשב האמצעי לפיכך לא השגיחו לחשב מנת הירח ולא נמצא בספריהם שום דבר ומפני כן הוצרכתי לסמוך ביסוד שני עקרים האלה על עקרי החוקרים שהיו בקרוב מזמנינו **ועוד** הוצרכתי לתיקון הליקות שאני עתיד לבארו במאמר הבא ליסד על פיהם כמו כן ב' עקרים אחרים למעמד מנת הרוחב בעיתי הקבוצים וההקבלות והקדקתי כל זה וסדרתי מעמד כל אחת משני המנות האלו בעת מולדת ראשי המחזור ולעת מולדות חדשי המחזור כולם בלוחות נכונים כמו שתראה אותם ערוכים במאמר הבא ולשם תלמוד דרך החשוב סימני כל אחת משני המנות האלו על פיהם : לרגע המולד איזה חודש שיהיו מאיזה שנה שתהיה מאיזה מחזור שיהיה וגם לרגע הקבלתן האמצעית מחמת ידיעתן סימן אמצעי שני המאורות וסימן מעמד מנת הירח לרגע המולד תחשוב ע"י ותדע עת הקבון האמיתי או ההקבלה האמיתית ומקומם מהמזלות כפי מה שתלמוד לשם ובכאן הוי יודע כי אם תרצה לחשוב ע"פ הלוחות שזכרנו תמצא כי סימן אמצע שני המאורות לרגע ההקבלה האמצעית שתהיה לניסן זה משנתינו ואת שאנו עומדין בה היא לחמה ז' מ"ח וללבנה הוא ק"פ ז' מ"ה וסימן מנת הירח הוא רס"ד כ"ב וסימן מנת הרוחב הוא ל"ה ל"ד כ"ז וכבר נתבאר לך במאמר שעבר וידעת כי ענין סימן מנת הרוחב לשום עת ידוע הוא מרחק הלבנה בעת ההיא מנקודות ראש התנין על סדר המזלות ואחר שהצענו כל זה אשוב ליסד עתה עיקר נפלא ואתחיל ואומר כי הסברה נותנת והדעת נוטה לדברי האומרים כי בניסן נברא העולם כיון שאז הוא החמה בראש המזלות מאיצה להתגלות ע"י ולרוץ לעומת רום גלגלה פונה להתגלגל מאז ואילך לסבוב יום יום על גלילי הצפונים עוברת לה נוכח חלקי המזלות הצפונים הולכת לה ומתוזה נוכח מקומות הישוב עושה את היום לשם גדול מהלילה והוא מיום ליום בכל ימי הקיץ הולך לו ומתארך והלילה הולכת ומתקצרת בכדי זה וזה כדי לחמם פני האדמה ולהכשירה ולהצמיח מוצא דשא ולתת פרי העץ ותנובת השדה והכל לצורך בעלי חיים ומחיתם וזו היא דעת ר' יהושע שחכמי ישראל הסכימו עמו עליה וכיוון שכך הוא הנני מיסד עם העקר האמיתי הזה ואומר כי ברגע הראשון מיום ראשון של יצירה לפי דעת הואת כשאמר הש"י יהי אור והוא הרגע שלא קדמו שום זמן והוא שבו פתע פתאום נברא העולם ויצא מדין האפיסה והשלילות לענין המציאות והויות או וברגע הזה תקע הש"י את החמה במקום הראוי לה מחלל עובי גלגלה והוצב או מרכזה מכוון נוכח ראש המזלות ונוכח טבור הים כמו

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/69

שבארנו אמיתית דבר זה ושעמו בסוף המאמר השני מהחבור הזה ואמרנו כי זה שנתן לחמה המצב הזה בתחלת היצירה היה כדי שתפנה לה לאלתר ותתגלגל מזה ואילך מנת הישוב משום טעם האמור למעלה ותרוץ תחלה בשטח גלגל המישור באמצע היבשה וכדי שיהיה אורה לאלתר הולך לו ומוסיף לו להתפשט על האדמה וזהו ענין יהי אור ומה שכתוב להאיר על הארץ וזה כתוב ביום רביעי אינו אלא שמספרת מה שהיה מדין המאורות מתחלת הבריאה ואילך וכן אמרו הז"ל על מה שכתוב בפרשה הזאת של יום ד' יהי מאורות וגומר הן הן מאורות שנבראו ביום א' ולא תלאן עד יום רביעי וכבר נתעוררתי לענין הזה וסודו בשעבר **ואשוב** לענין ואומר כי לפי המחשבה האמיתית הזאת והיה רגע הראשון ההוא שבו נברא העולם הוא עצמו היה רגע תקופת ניסן האמיתית הראשונה שהיתה בעולם ויהי' לפ"ז סימנה בטבור הארץ א"ו כי הרגע ההוא לפי האמת היה רגע חצות ליל ראשון ההוא לשם הואיל ומרכז החמה נקבע או נוכח טבור הים כמו שאז היתה תחלת ליל ראשון זה בקצה מערב **ועתה** אם נאמר כי בתחלת ליל רביעי חלה תקופת ניסן האמצעית ההיא כמו שאמרו בעלי חכמת העבור וזה כי סימנה היה כ"ט ג' קנ"א לאדר ותהיה אז אמיתית ההיא שחלה ברגע הראשון ההוא כמו קודמת לאמצעית הזאת לפי סברתם בכדי ב' ימים וי"ח שעות וזה אינו נכון ר"ל שיהיה ביניהם כ"כ ובשביל זה אני אומר כי הנכון בזה הוא שנסמוך על היסוד האמיתי שהעידו לנו עליו שני אנשים הדם שאמרנו כלומר שנתכוון לסימן כ"ט ג' קנ"א ונפחית ממנה אותם י"ב שעות צ"ד חלקים האמורים ויעלה בידינו כי רגע התקופה האמצעית הזאת חל בכדי י"ח שעות תתקפ"ו חלקים מליל שלישי בטבור הארץ שתהיה אז לפ"ז האמיתית ההיא שאמרנו כי חלה ברגע הראשון שבו נברא העולם קודמת לאמצעית הזאת בכדי ב' ימים וה' שעות תתקפ"ו חלקים ומהלך החמה האמצעית בזמן הזה הוא ב' מעלת י"ג רגעים ע"ד קירוב ואולי בכדי זה היה בתחלת היצירה תקון החמה אצל ראש המזלות כמו שקרוב מזה הוא תקונה לעולם לשם לפי דעת בטלמיוס ולפי דיוק האמיתי הזה יעלה בידינו כי הזמן הארוך שמבראשית ועד עת עיוני שני האנשים שזכרנו היא כולל שנים אמיתים לחמה כפי המדה המדוייקת המסורה בידינו מקדמונינו ז"ל בשם רב אדא בר אהבא:

שער אם תתבונן במה שאמרנו עתה ויסדנו כי נוכח טבור הים הוצב מרכז החמה ברגע הראשון ההוא שבו נברא העולם כשאמר אלקים יהי אור שאז היתה תחלת ליל זמן העולם וראשיתו כמו שאמרנו תראה כי מאז ועד סוף י"ב שעות לעולם והם שבהם נתגלגל מרכז החמה ע"פ מרוצתה האמיתית לסבב על חצי הקיף גלגל המישור עולה לה מנוכח טבור הים הולכת ומאירה על הארץ כי לא היה באדמה ערב כלל ולא בקר עד שהגיע בה הרקיע ע"פ מסיבתו היומית והעמידה בסוף הי"ב שעות ראשונות ההם נוכח טבור הארץ והתחילה אז לשקוע בקצה מזרח תחלה והיה זה הערב הראשון שהיה באדמה בעולם ומאז ועד סוף י"ב שעות שניות והן שבהן נתגלגל מרכז החמה וסבב על חצי הקיף גלגל המישור יורדת לה בכל זה מטבור הארץ והולכת ע"י כן ושוקעת במקומות זה אחר זה עד שחזר הרקיע בה בסוף והעמידה נוכח טבור הים שנית כבתחלה ולא היה בכל זה שום בקר באדמה כלל עד שחזרה בסוף הי"ב שעות שניות האלו והאירה בקצה המזרח תחלה והיה אז הבקר הראשון שהיה באדמה מעולם הרי שלבסוף י"ב שעות ראשונו' מזמן חל הבקר הראשון שהיה באדמה מעולם ועמד ואז בזה יום אחד מזמן העולם ונאמר ויהי ערב ויהי בקר יום אחד וזה הפירש הנכון והאמיתי לפסוק ויהי ערב ויהי בוקר וכן הוא הדין נוהג בזה בשאר ו' ימי בראשית בכל שנ' ויהי ערב ויהי בקר יום פלוני עד יום הששי כשהשלים הרקיע בחמה שהתקופות לחזור בה והעמידה נוכח טבור הים כבראשונה והיה אז תחלת ליל שבת בקצה המערב וכבר נסתלק לו אז שם יום הששי ולא נאמר לו דבר באדמה והבאתי הענין הזה בכאן ואם אינו מענין הפרק ואע"פ שכבר בארתי עקרו היטיב בסוף המאמר השני מפני שראיתי שינוי דעת בני אדם בפירוש ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד ושני ושלישי ועד יום הששי כשנגמרה מלאכת שמים וארץ וקדש היום ונאמר ויכולו:

פרק ששה עשר בבאור חשבון השמיטים והיובלות ידוע שכבר בטל דין השמיטין והיובלות בזמן

הזה ולא נשאר ממנו לפי דין תורה בלתי דין השמיטה וכספים ועמדו בני אדם ובטלוהו ג"כ ואמרו שהם עשו זה כדי שלא לנעול דלת בפני לווין ורוב המחברים לא השגיחו בביאור דרך החשבון הזה ולא הביאוהו בחבוריהם ומקצתן השגיחו בו ודברו בו בקצרה ואני ראיתי לנהוג בזה כמנהגם ואתחיל ואומר כי בניסן משנת ב' אלפים תפ"ח למנין העולם נכנסו לארץ ישראל ולא מנו לשמיטה ויובל עד שהחויק כל אחד מהם בחלקו ממנו משום שנ' (ויקרא כ"ה ד') שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור כלומר משיכיר כל איש מהם שדהו וכרמו יש למנות לשמטות ויובלות ולא קודם לכן והם החזיקו בהם לאחר ז' שכבשו וז' שנים שחלקו נמצא שהם התחילו למנות לשמיטה ויובל משנת ב' אלפים וחמש מאות ושלש שנים למנין העולם ועשו שמיטה ראשונה בשנת ב' אלפים ות"ט ושלמו ז' שמיטות בשנת ב' אלפים תקנ"א וקדשו שנת המישים ליובל ראשון שהיא היתה שנת ב' אלפים תקנ"ב למנין עולם וכן נהגו לסדר ז' שמטות בכל מ"ט שנה ולקדש שנת החמישים ליובל בדין תורה עד שגלו בני ראובן ובני גד ואז חדלו לקדש היובל כמו שאמרו (עירובין ל"ב) משגלו בני ראובן ובני גד בטלו יובלות משום שנ' (ויקרא כ"ה י') וקראתם דרור בארץ לכל יושביה כל יושביה עליה יהיה נוהג יובל ולא בזמן שגלו מקצתן ומאז ועד שחרב בית ראשון

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/70

בשנת ג' אלפים ש"ל למנין העולם היו מונין ליובל ולא היו מקדשין אותו וזה כדי שלא ישתכח דינו מישראל וכדי שתהיינה השמיטות באות כתקונם כמו שאמרו רז"ל (עירוכין י"א) י"ז יובלות מנו ישראל מיום שנכנסו לארץ ישראל ועד שיצאו ממנה ואין אתה יוכל לומר משנכנסו מנו שא"כ נמצא בית חרב בתחלת יובל ואין אתה מוצא י"ד שנה שהוכתה העיר ואלו הי"ז יובלות שלמו לי"ד שנה משחרב בית המקדש הראשון כי שמונה מאות ונ' שנה עמדו בארץ משנכנסו ע"י יהושע בן נון עד שיצאו ממנו ע"י נבוכאדנאצר הרשע צא מהם ז' שנים שכבשו וז' שנים שחלקו ותמצא כי לי"ד שנה משחרב הבית שלמו הי"ז יובלים שכן כתוב (יחזקאל מ' א') בעשרים וחמש שנה לגלותינו בראש השנה בעשור לחודש בי"ד שנה אחרי אשר הוכתה העיר ואין שום ראש השנה מתחיל מעשור לחודש אלא שנת היובל כמו שנא' בו (ויקרא כ"ה ט') והעברת שופר תרועה בחדש השביעי בעשור לחדש וגומר וסמך לזה וקדשתם את שנת החמישים שנה וקראתם דרור לכל יושביה נמצא לפ"ז כי יש לומר כי לא היה היובל בכל הומן ההוא עולה במנין השמיטות ויש אומרים כי עד שחרב בית הראשון מנו ליובל וקדשו אותו וכי כל השבטים חזרו לארץ ויאשיהו בן אמון מלך עליהם ויש מי שסובר כי שנת חמישים היתה עולה לכאן ולכאן כלומר שממנה היו מתחילין למנות השמיטה שמינית והכל מודים שבכל אותה ע' שנה של גלות בבל לא מנו ליובל עד שעלה עזרא הסופר לירושלים בסוף שנה ששית לבנין הבית השני ונתחייבו במעשר אלא שלא היו מאז ואילך מקדשין יובל אלא מונין לו בלבד (עירוכין י"ב) כמו שאמר רב נחמן בר יצחק מנו יובלות כדי לסדר שמיטין יכול אפילו כשהן מעורבבין שבט יהודה בבנימין וכולי וכשחרב הבית ע"י טיטום הרשע תפח נפשו בגיהנם בשנת ג' אלפים ותתכ"ט וגלה כבוד מישראל ונשכח שהיא היתה שנת י"ד ליובל תשיעי שעשו בפני בית שני ומאז בטלו יובלות לגמרי וחזרו ישראל למנות שמיטין בלא יובל כלל משנה ראשונה לחורבן שהיא היתה שנת ג' אלפים ותתכ"ט למנין העולם ומשנה זו יש למנות השמיטים לגבי דין כספים ולפי היסוד הזה נאמר כי שנתינו זאת שהיא שנת חמשת אלפים וע' למנין העולם היא שנה שלישית לשבוע השמיטה והרוצה למנות שבועי השמיטה מתאריך העולם יתכוון למספר שנות העולם שעברו עד שנה שירצה שידע מעמדה משבוע השמיטה ותהיה היא בכלל ויוסף על המספר ההוא שנה אחת ואחר כן ישליכהו ז' ז' ואם ילכו כולם ידע כי השנה ההיא היא שנת השמטה ואם תשאר פחות מז' ידע כי בכדי כן הוא עומד בשבוע:

פרק שבעה עשר בכיאור קצת עיקרים והתאריכים שמונים להם בני אדם וסדר חשבון הנוצרים שבארצות האלה וחשבון הישמעאלים שמונים להם לשנותם וחדשיהם ואידיהם דע כי כל מלת תאריך האמור בחבור הזה מכאן ואילך היא נגזרת מלשון כי ארכו לו שם הימים ולפי האמת אינו אלא מלה הגרית וענינה היא כי כשנאמר על שנתינו זאת כי היא שנת חמשת אלפים ושבעים לתאריך העולם היא כאלו אמרנו עליה כי היא כך וכך למנין העולם ועל המנהג הזה נאמר עליה כי היא שנת אלף תרכ"א לתאריך מלכות אלכסנדרים מלך יון הנקרא מנין השטרות וכמו כן נאמר עליה עוד כי היא שנת אלף וג' מאות ומ"ח לתאריך הנוצרים הנקראים תאריך אל צפר וכן נאמר עליה עוד כי היא שנת אלף ומאתים וארבעים ושתים לתאריך חורבן בית שני וכן היינו יכולים לאמר עליה כי היא שנת תשי"ז לתאריך פרס הנקרא תאריך יזדר"ד וכן נאמר עליה כי היא שנת כך וכך לתאריך חורבן בית ראשון ושנת כך וכך ליציאת מצרים ושנת כך וכך לתאריך המבול וכמה תאריכים אחרים שמונים להם בני אדם ימי תולדותם ושאר המאורעות שהיו ושיהיו בעולם ואיני נוקק לחשב להם בספר הזה:

ועתה הוי יודע כי תאריך שטרות האמור התחיל מיום שני בשבת כ"ו יום לחודש תשרי משנת ג' אלפים ות"נ לתאריך העולם*) שהיא היתה שנת מ"א לבנין בית שני ותאריך אלצפר אחריו התחיל מיום אחד בשבת ראשון לחודש יניר מחדשי חמה שיום זה היה יום כ"ט לחודש טבת משנת ג' אלפים ותשכ"ב לתאריך העולם ברע"ג שנים וכגון ג' חדשים עוד (**ובית שני התחילו לבנותו שנת ג' אלפים ת"ט לתאריך העולם ועמד ת"כ שנים כי פרסיים מלכו בפני הבית וישראל תחת ידם לד' שנה ואחריהם מלכו יוונים בפניו וישראל תחת ידם ק"פ שנים ולא עמד לישראל מלך בכל זה אלא נשיאים היו מורע דוד מנהיגם אותו עד שגברו בני חשמונאי על היונים והכו בהם מכה גדולה והבריחום מארץ ישראל ומלכו הם ובניהם הכהנים על ישראל ק"ג שנים ואחרי הכהנים מלך הורדום ובניו אחריו ק"ג שנים וחרב הבית בשנת ג' אלפים תתכ"ט לתאריך העולם כמו שאמרנו ואשוב לענין ואומר כי תאריך ישמעאל הנקרא תאריך הגרה התחיל מיום חמישי בשבת ראשון לחודש אל מהרם מחדשיהם שיום זה היה שני לחודש אב משנת ד' אלפים שפ"ב לעולם שנת י"ב למחזור רל"א והיתה שנת תתקל"ג לשטרות ושנת תר"ם לתאריך אלצפר ושנת תקנ"ד לחורבן הבית שני ואם תדקדק בחשבון תמצא כי תאריך העולם קודם לתאריך אל הגרה בכדי ד' אלפים שפ"א שנים וי' חדשי לבנה ט"ז שעות ותתק"פח חלקים וזה כי הסימן ממולד אב היה ד' ז' קי"ב ולאחר שסדרנו והצענו כל זה היה נקל לכל משכיל לחשב לתאריכים האלה זה מחמת זה והיתי מלמד דרכיה וחישוביה לולא

*) תיתר הוכיח לבית הדפוס לנוקד ערכן חשבון השטרות תחרתי לסמן את השנה הזאת הרחשונה לחשבון השטרות לפי דעת המחבר הזה סימן חולד תשרי של השנה הזאת שהיא נ' אלפים ת"ך ליצירה היה ה' ז' כל"ח וסימן שנתה היה ה"ח מיוזנרת כי היתה שנת י"ח למחזור]

**) [ר"ל תשרין אלצפר התחיל רע"ג שנים אחרי תשרין שעבר ת]

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/71

שראיתי שוה אינו מחויק כ"כ טובה בכוונת הספר ובמאמר הבא אספר ממנו קצת בקצרה:

ודע כי הנוצרים הם מונין שנותיהם וחדשיהם ורוב אידם לחמה ובמקצת אידיהם יצטרכו לחשוב לחמה ולבנה כאחד כפי מה שיתבאר בקרוב ושנת החמה לפי סברתם היא שס"ה ורביע יום מחולקים על י"ב חדשים על הסדר הזה בשמותם החודש הראשון יקרא יניר והוא מל"א יום והשני יקרא פיברואר והוא מכ"ח יום ורביע והשלישי יקרא מארס והוא מל"א יום והרביעי יקרא אבריל והוא מל' יום והחמישי יקרא מאיו והוא מל"א יום והששי יקרא יוניו והוא מל' יום והשביעי יקרא יוליום והוא מל"א יום השמיני אגוסט והוא מל"א יום התשעי יקרא שנתבר והוא מל' יום והעשירי יקרא אבתונים והוא מל"א יום הי"א יקרא נופמבר והוא מל' יום והשנים עשר יקרא דצמבור והוא מל"א יום והם מונין ימיהם מבוקר עד בוקר ר"ל שהלילה נמשך להם אחר היום ובשביל הרביעי יום הנוסף בחודש פברואר על כ"ח יום הוצרכו לסדר שנותיהם ולעשות מהם מחזורים קטנים מד' שנה בג' מהם יהיה פברור זה עשוי מכ"ח יום בלבד ויהיה מספר כל שנה מהם שס"ה יום בלבד ויקראו אותה פשוטה והרביעית יעשו חודש פברור כ"ט יום ויהיה מספר ימיה לפי כך שס"ו ונקראו כבושה ודע כי כל מספר שנים לתאריך עולם שיש לו רביעי כי השנה ההיא כבושה לנוצרים והשאר הן פשוטות להן וכל מספר שנים כמו כן לתאריך אל צפר שיהיה לו חצי ולא יהיה לו רביעי כי השנה ההיא כמו כן כבושה להם והשאר פשוטות והם עושים מחזורים גדולים מכ"ח כ"ח שנים וזה כדי שיהיה אחד אחד מחדשיהם ע"י המחזור הגדול הזה חוזר לו בשנה שנה ממחזוריהם הגדולים האלה לכנום ביום ההוא עצמו מימי השבוע שבו נכנם במחזור הראשון למנינם:

ודע כי בתחלת כל השנה כבושה להם תחול תקופת תשרי של דעת שמואל כ"ה לסטניבר ותהיה שאלת גשמים לפי כן בתחלת ליל כ"ג מנוימבר וכמו כן הוי יודע כי תקופת טבת של דעת שמואל בשתי שנים הראשונים מהמחזור הקטון תחול ביום כ"ד לדיצנבר וכ' האחרות תחול ממנו ביום כ"ה ותקופות ניסן של דעת שמואל היא חלה לעולם ביום כ"ה לחודש יולא ואני כשרציתי לשום עקר מיוסד לפי תאריך העולם לדעת היום מימי השבוע שבו יכנם אחד אחד מחדשיהם האלה בשנה שנה משנות העולם חשבתי למפרע ומצאתי כי ר"ח יניר של שנת תוהו היה לו לכנום ביום רביעי כ"ח כסליו ראשונה למחזור קטון ועוד היא דעתי לערוך במאמר הבא בלוח מתוקן לוה על פיו נחשב ונכיר היום מימי השבוע שבו יכנם אחד אחד מחדשיהם אלה לשנה שנה משנות העולם בכדי מה שיתבאר לשם ועוד אעריך לשם לוח אחד לידע על פיו מדת כל יום ויומם מחדשהם האלה בעיר טילטילה ר"ל כמה שעות שוות וחלקיהן עוד מתתר"ף בשעה יש מיומם יומם מימי חדשי השנה האלה בטילטילה:

ודע כי כמה אידים יש לנוצרים שנופלים להם שנה בשנה ביום ידוע מחדשיהם אלה כגון אידם שחוגגים וקוראים אותו נבואו ביום כ"ה לדיגנבר מפני שאומרים כי ביום הזה לדיגנבר משנת ל"ט לתאריך אל צפר נולד אותו האיש בעל נימוס' שיום זה לפי חשבון היה יום שבת תשיעי לחודש שנת ג' אלפים ותשס"א לתאריך העולם שהיא היתה שנת י"ח למחזור קצ"א אלא שהם מתחילין למנות למולדו משנת י"ז למחזור האמור מפני זה הימים שנשארו משנה שעברו והכניסוהו בחשבון והתחילו למנות למולדו אמנם כך הסכימו לומר אע"פ שהם אינם יודעין בודאי לכן הם חוגגים ביום ראשון לינור שמיני למולד וקוראין לו שם שמשמעו בלשונם יום המלה ויום שני לפברור יש להם איד וקורין אותו קלנדריא ויום כ"ה למארס יש להם איד מס"ט שאומרים כי ביום הזה היתה הורתו של אותו האיש וכ"ה לאבריל הוא ש' מרקום ויום שלישי למאיום הוא ש' כרום כי אומרים ביום זה מצאו פסלם ויום כ"ד לחודש יוניום הוא ש' זימן ויום כ"ט ממנו הוא סי' פ"פ ויום י"א ליוליום הוא ש' בניטול ויום י' לחודש אוגושט הוא ש' מישת ויום ט"ו ממנו מאריו ויום ח' לשנטיבר הוא ש' מראינה ויום ד' מהם הוא ספריאן ויום כ"ט הוא ס' מוקיל ויום כ"ח לאקטבר הוא ש' סי' יודא ויום א' לנומבר הוא ש' זורש ויום אחרון ממנו הוא ש' אנדרוז ויום ו' לדיגנבר הוא ש' נקלוז וכמה אידים אחרים זולתי אלה יש להם עוד שנופלים להם כ"כ בימים ידועים מחדשיהם:

אבל יש להם שנופלים בימים ידועים מקצת אידם שחושבים לפי החמה והלבנה כאחד כמו אידם הגדול שהם נוקקים בו לחשב לחמה ולבנה כאחד על המנהג הזה שאומר כי מסורת בידם היא כי ערב שבת בערב פסח משנת ג' אלפים ותש"צג לתאריך העולם שהיא היתה שנת י"ד למחזור ר' ויום א' בשבת שלישי למיתתו אומרים כי הוא עמד והחיה את עצמו ובשביל זה הם חוגגים ועושים יום זה בכל שנה ושנה איד גדול וכשבאו ליסד בקבוע עקר מיוסד שיסמכו עליו הציעו לו והתנו בו ג' תנאים התנאי הראשון הוא שלא יקבעו אותו אלא מיום שני לתקופת ניסן ואילך שהתקופה הואת נפלה בתחלת תאריכם ביום כ"א לחודש מארס וחשבו כי אינה זזה מיום כזה לעולם ויסדו לפי זה והציעו שלא לקבוע אידם זה הגדול אלא מיום כ"ב לחודש מארס ואילך הנה תנאי א' התנאי הב' שלא לקבוע אידם זה אלא מיום י"ו לחודש לבנה ושלא יעכבו אותו עד לאחר כ"ב יום לחודש לפי חשבונם אע"פ שלפעמים הם מעכבים אותו עד ליום כ"ג לפי חשבונינו אבל לא לפי חשבונם וחודש לבנה זה ברוב השנים הוא ניסן אך בשנת ה' וי"ו למחזור של י"ט הוא חודש אייר כמו שיתבאר הענין בקרוב הנה תנאי שני התנאי השלישי הוא שיעשו אידם ביום אחד בשבת לעולם וטעם שלשת התנאי' האלה אצלם כי כך נפל להם אידם זה בראשונה ואם תתבונן תראה כי פלא הוא שימצאו שלשת התנאים

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/72

האלה יחדיו בשנה אחת אלא לפעמים יזדמן שימצא האחד מהם תחלה ויצטרכו להמתין לשני וימצאו השני ויצטרכו להמתין לשלישית ר"ל כי כשיחול כ"ב ממארס קודם שיחול י"ו ללבנה ובשביל זה יזדמן שיתעכב קבוע אידם זה בשום שנה וימשך עד יום כ"ה לאפריל וזה יארע כשיחול יום י"ו בניסן ביום כ"א לחודש מארס ובאחד בשבת הרי אין לקבוע בו ביום מפני שמעכב התנאי השני שכבר עבר גבולו ויצטרכו מפני זה להמתין ליום י"ו באייר שהוא כ"ב יום לאפריל ויום כ"א לאייר וזה יזדמן שיארע להם בשנת ה' או י"ז למחורינו נמצא גבול אידם זה נמשך להם מיום כ"ב למארס ועד יום כ"ה לאבריל אמנם השורש והעיקור שסומכין עליו בקבוע אידם זה היו התנאי הראשון והשני כי השלישי אינו אלא טפל להם כלומר שיום י"ו לחודש לבנה שיחול תחלה מן יום כ"ב למארס ואילך הוא היום הראוי לקבוע אידם ואם יעכב התנאי השלישי ימתינו לו ואחר שנודע כל זה אשיב לברר ולהודיע דרך החישוב לידיעת היום הראוי לקבוע אידם זה הגדול בשנה שנה לפי תנאי הראשין והשני בהתחברם ולא לשמורת אשים בחשוב הזה לתנאי השלישי כי ממילא יהיה ידוע ואתחיל ואומר כי לפי שנצטרכו לשמירת התנאי הראשון והשני כאחד הוצרכו לחשב לחמה וללבנה יחד ולעשות מחזורים מי"ט שנה בשבע שנים מעוברות בו על סדר גוח אדו"ט כמונו הואיל ובזמן הזה ישוו חמה ולבנה כמו שידעת ואיני אומר כי הם הרגישו בטעם המחזור הזה או נתעוררו אליו ונתכוונו לו ועמדו בסודו וידעו מה טיבו כי חלילה וחס לעמוד ערל וטמא בסוד נפלא כזה אמנם אומר כי הוא בא לידם דרך מקרה ולא ידעו איך ולמה ר"ל כי אינם יודעים ולא מכירין השנה הפשוטה להם מן המעוברת עד שיאמרו כי שנת פלונית זאת היא צריכה לעבר מפני שהיא שנת כך למחזור ואם תשאל לגלחיהם והמשכילים שבהם על אודות העבור על סדר שלו: לא תמצא בפיהם נכונה כי לא עם בינות הוא וכל חכמתם בזה והעיקר ומנהג שסומכין עליו בקבוע אידם בשנה שנה ואם אינם יודעין את טעמו הוא שמתכוונין ליום שנקבע בו האיד באיזה שנה ידוע שתהיה ורואים איזה יום בחודש מארס או אבריל הוא והזורים ממנו י"א יום לאחור ואם יגיעו ליום כ"ב למארס או יותר יגזרו על היום ההוא ויאמרו כי זה היום הראוי לקבוע האיד בשנה הבאה ההיא ואילו כשיחזרו להם אלו הי"א יום לאחור יגיעו לפחות מן כ"ב יום ממארס אז הם מצרפים ל' יום על אותו יום שהגיע לו היום שיכלה ויום החשבון מחודש אבריל יאמרו כי הוא הראוי לקבוע האיד בשנה הבאה ההיא המשל לזה כגון שנפל להם היום הראוי לקבוע בשנה א' ביום ו' אפריל ע"ד שמנו לחודש ממנו י"א יום לאחור ויאמרו כי ביום כ"ו ממארס נפלן היום הראוי בשנה הבאה וכשיחזרו מיום כ"ו למארס זה לאחור י"א יום ויגיעו ליום י"ו מארס יצטרכו לפיכך להוסיף ל' יום ויאמרו כי ביום י"ד לאבריל יפול להם היום הראוי לקבוע בשנה השלישית ועל המנהג הזה מתגלגלים בחשבון הזה עד שיוציאום החישוב לפי המשל הזה האמור שיחול להם היום הראוי לקבוע בשנת ו"ט י"ח לאבריל וכשיחזרו מזה כמו כן י"א יום לאחור יפול להם או היום הראוי בשנה הבא אחריה שהיא כבר שנת כ' ויחול בהם ביום ז' לאבריל ויפול כבראשונה ככה הם מתגלגלים והזורים חלילה תמיד בכל י"ט שנה משנות העולם וזה החישוב הפשוט ליום הראוי לקבוע אידם זהוב בשנה שנה משנותם ועליו הם סומכין ואינם יודעים טעם הגלגול הזה ולא משגיחין בו והרוצה לחשב זה לפי המשל שחצענו ר"ל להיות תחלת היום הראוי לקבוע אידם נופל ביום ו" לאבריל וישים שנה זו ראשונה למחזורם זה של י"ט ימצא כי ז' שנים הם מעברין בכל מחזור ומחזור על סדר גוח אדו"ט ומחזורם הוא מתחיל משנת י"ז למחזורינו.

והיה זה שבני האמונה זאת התחילו מהשנה שבכדי סופה נולד אותו האיש בעל הנימוס לפי סברתם היתה שנת ג' אלפים תש"ם לתאריך העולם כמו שאמרנו שהיא היתה שנת י"ז למחזור קצח ועברו השנה השלישית שהיא היתה שנת י"ט למחזורינו הנה הם מסכימים עמנו בעבור ראשון ממחזורינו ונפל היום הראוי בשנה זו ביום י"ד לאבריל והעבור השני להם בשנת ששת למחזורם והסכימו בו ג"כ עמנו הואיל והיא שלישית למחזורינו ונפל היום הראוי לקבוע ביום י"א לאבריל ועברו השנה השמינית למחזורם שהיא חמישית למחזורינו ואינם מסכימים עמנו מפני זה בעבור השנה ויחול בה היום הראוי בחודש אייר י"ט לאבריל ועברו שנת י"א למחזורם שהיא שנת י"ד למחזורינו ויחול להם היום הראוי ביום י"ו לאבריל ובעבור הששי של שנתם שהיא י"ז למחזורם יחול להם היום הראוי ביום י' לאבריל ובכל זה הסכימו עמנו בעבורינו אבל העבור השביעי של שנת י"ט למחזורם אינם מסכימים עמנו כן מפני שהיא שנת י"ז למחזורינו ונפל בה היום הראוי לקבוע אידם בחודש אייר ביום י"ח לאבריל הנה נתבאר איך ומפני מה הם מסכימים עמנו בחמשת העבורים מהמחזורם שהם ה"א וה"ב וה"ג וה"ד וה"ה וה"ו להם והם לנו על עבורינו שביעי וראשון שלישי ורביעי. וששי וזה שאינם מסכימים עמנו בעבורם השלישי והשביעי הוא מפני ששנות העבורים האלה שהם שנת ח' ושנת י"ט למחזורם הם שנת ה' ושנת י"ו למחזורינו ואלו נזדמן שיתחילו הם סדור שנת העבור במחזורם בשנה ראשונה למחזורינו אז לא היה ביניהם לביניהם שום חילוף בעבור השנים ופשוטים ולפיכך י"ל שהם לא טעו בסדור שנת העבור במחזור הואיל והם מסדרין אותן בו על סדר גו"ח אדו"ט כמונו ומה שטעו בזה כי בתחלת נמוסם היתה תקופת ניסן האמיתית חלה אז ביום כ"א לחודש מארס וסמכו על זה ויסדו שלא לקבוע אידם זה אלא מיום שני לה ואיך

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/73

שהוא כ"ב למארס וזה עיקור תנאי הראשון שאמרנו ועשו זה מפני שחשבו לפי עיונם הגם שתקופה הואת אינה זוה מהיום ההוא ולפי האמת אינה אלא נעתקת וחוזרת לאחור בכדי מה שהוא ומן השנה המדוייקת חוסר משם"ה יום ורביע יום עד שהוא התקופה האמיתית הואת חלה בזמן הזה כמו ט"ו או י"ו ממארס והם אינם מכירים בשבוש הבא להם מצד זה ולא מרגישים עד שהם מתרחקים מפני זה ומאחרים קבוע אידם זה לפעמים יותר ממ' יום מיום התקופה וכזה יתבאר לך ההפרש הגדול וההבדל שיש בינינו וביניהם בזה ושאר משפטי הדת ועל כזה נאמר מה לתבן את הבר אמר י"י והנה סדרתי לך למראית עין בעגול הזה סדר השנים המעוברת והפשוטות במחזור לפי מנהגינו ולפי מנהגם על סדר גו"ח אדו"ש וכתבתי לעומת שנה שנה מהמחזור היום הראוי לקבוע האיד מהחודש מארס או אבריל לפי התנאי חראשון והשני בהתחברם וע"פ העגול הזה יוכל מי שירצה להכיר ולידע היום הראוי לקבוע אידם זה הגדול בשנה שנה למחזורינו וגם למחזורם לפי תנאי הראשון והשני וכשיודמן שיחול היום הראוי באחד בשבת יקבעו בו ואם לא ידחה קבוע עד יום אחד בשבת הבא תחלה והרב ר' ישראל אחי נ"ע יסד לידע היום הראוי לקבוע אידם זה בשנות מחזורם לפי התנאי הראשון והשני בהתחברם שלושת בתי החרווים האלה הטעם הוא מסור מנקודת שעל ראשי האותיות על המנהג הזה שאומר תיבת ראשי האותיות שנקוד עליהם הם סמנים למספר הימים מחודש מארס ואבריל שבהם יחול היום בשנה שנה ממחזורינו אלא שהמספר שהם מן כ"ב ומעלה הם סמני היום הראוי לקבוע אידם זה מחודש מארס הנשאר הם סמני היום הראוי לקבוע מחודש אבריל:

[גוי כגבולם יאתו לאיד י"ט חשבונותיהם כחורתם יום הקביע כהנם יגיד בשמו כבא יורח למולדותם יחיש וישקה כום וחנם האל לעם טבעו בגלותם.]

ולפי שברוב השנים יצטרכו להמתין לתנאי השלישי לפיכך הסכמתי לחשב לזה היום מחדשי מארס או אבריל שבו יהיה קבוע אידם זה לפי שלושת התנאים בהתחברם בשנה שנה ממחזורם ואעריך לוח מתוקן במאמר הבא בעו"ה ולשם אודיעך דרך התיקון על פיו ועתה הוי יודע כי ביום רביעי בשבת מ' יום לפני קבועה אידם זה הגדול הם המון הנוצרים מתחילים להתענות כל הימים האלה ולאסור על נפשם אכילת הכשר בשנה שנה עד בא היום האיד ההוא שאמרתי כי אעריך במאמר הבא לוח לידעת קבוע יום האיד הגדול הזה מחודש מארס או אבריל בשנה שנה ממחזורותינו אסדר ג"כ יום התחלת התענית זה בשנה שנה מחודש פברור או מארס ועוד יש לנוצרים איד אחד שחוגגים אותו ביום אחד בשבת כמו כן הבא ליום נ' מאידם הגדול וקוראים לו שם משמעו בלשונם איד החמישים ונקל הוא לחשוב לו מחמת אידם הנדול ולידע מאיזה יום יפול מחודש מאיום או יוניום בשנה שנה וכמו שהוא גבול אידם הגדול תמשך מיום כ"ב למארס ועד יום כ"ה לאבריל כמו שאמרנו כן ולפיכך הוא גבול יום תחלת תענתם נמשך מיום רביעי לפעברור ועד יום עשירי למארס וכן הוא לפי כן גבול יום איד החמישים נמשך מיום י' למאיום ועד יום י"ג לחודש יוניו ואחר שחברנו כל זה מחשבונות הנוצרים שחושבין לשנותיהם ומעשיהם ואידיהם אתחיל עתה לסדר כמו כן ולברר ולהודיע החשבון ישמעאל בקצרה שמונין לשנים וחדשים ואידיהם ואתחיל ואומר כי כבר אמרתי בתחלת הפרק הזה כי תאריכם והוא הנקרא תאריך אל הגרה התחיל מיום חמישי בשבת ראשון לחודש מארס שהוא הראשון לחדשיהם שיום זה כמו שאמרנו היה שני לחודש אב משנת ד' אלפים שס"ב לתאריך העולם שנת י"ב למחזור רל"א ועתה הוי יודע כי ללבנה בלבד הם מונין בני ישמעאל חדשיהם ושנותם ואידיהם והם עושין כל שנותם מי"ב חדשי לבנה ומסדרים חדשיהם חדש אחד מלא מל' חודש חסר מכ"ט יום על סדר הזה בשמותם החודש הראשון יקרא מארם והוא מלא והשני לו יקראו אותו צפר והוא חסר והשלישי יקראו אותו רביעי ראשון והוא מלא והרביעי יקראו רביע שני והוא חסר והחמישי יקרא גמאד ראשון והוא מלא והשישי יקרא גמד שני והוא חסר והשביעי יקרא רגב והוא מלא והשמיני יקרא שעבאן והוא חסר והתשיעי יקרא ראמאצאן והוא מלא והם מתענין כל ימי החודש הזה בכל שנה ושנה וחודש העשירי יקרא שוואל והוא חסר ויום הראשון ממנו הוא יום אידם הקטון והחודש האחד עשרי יקרא דילקערה והוא מלא והחודש השנים עשר יקרא דוחגה ויום העשירי ממנו הוא יום אידם הגדול ובמקצת השנים יצטרכו לעשות החודש הזה מלא ויקראו השנה ההיא כבושה כמי שיתבאר זה בקרוב ומדת זמן חודש הלבנה האמצעי לפי חשובם הוא כ"ט יום י"ב שעות תשצ"ב חלקים מחלקי העבור שהם מ"ד רגעים מס' בשעה ויהיה זמן השנה לפ"ז שנ"ד יום ח' שעות תתס"ד חלקים העבוריים שהם מ"ח רגעים תקופיים ויתקבץ מזה מותר על כדי זמן שנה סדורה י"א יום ר"ל שניים וכדי להכנים המותר הזה בחשבון הוצרכו לסדר שנותם בעשית מחזורים מל' שנים הי"ט מהם יעשו אותן סדורות כפי שאמרנו כל אחד משנד יום ויקראו אותן פשוטות והי"א שנים הנשארים יעשו אותם משנה יום ויקראו אותן כבושות והיום הזה הנוסף על שנ"ד יום הם מצרפין אותו לחודש דוחגה והתחילו לסדר שנותם הסדורות הפשוטים ועל סדר הזה הכבושה הוא בא להם בשנה השנית ממנו ובחמישית בו' ובעשירית ובי"ג ובט"ו ובי"ח ובכ"א ובכ"ד וכ"ו ובכ"ט והסי' בה"זי י"ג ט"ו י"ח כ"א כ"ד כ"ו כ"ט ועל המנהג הזה הם חוזרין חלילה בכל מחזור ומחזור והתחילו לסדר שנותם במחזוריהם

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/74

אלו משנה ראשונה לתאריכם האמור ויוכל היתי לברר ע"פ העיקרים האלה ליסד דרך נכוחה לחשבון ידיעת היום מימי השבוע שבו יכנס אחד אחד מהחדשים בשנה שנה לתאריכם וגם להכיר עוד איזה חודש מחדשים ואיזה שנה לתאריך העולם הוא שבא נוכח איזה חודש ידוע שיהיה מאיזה שנה שתהיה וגם הפך זה אבל כדי שלא להאריך בדבר שאינו מועיל כ"כ לא עשיתי זה בכאן והסכמתי לערוך כל זה בלוחות מתוקנים במאמר הבא כמו שיתבאר לשם ויחשוב מי שירצה ויבין וידע הכל ובכאן הוי יודע כי ברוב הוא נכנס להם ראש החודש במחרת יום המולד שלעומתו המתוקן לפי העיבור ואירע זה מפני שבראשונה התחילו לקבוע ראשי חדשיהם ע"פ הראיה והסכימו עם זה למנות להם עם החשבון האמור למעלה ובשלשה ראשי חדשים הם נזקקים לראיה וסומכין עם זה על החשבון בשלא תודמן הראיה בתחלת ליל ל' לישן ושלשת חדשים האלה הם חודש רמצאן מפני התעניות וחודש שואל מפני אידם הקטון וחודש דול חגה מפני אידם הגדול ואינם באים כולם בקבועם הזה שעל פי הראיה לדעת אחת מפני ריחוק מקומות זה מזה ולפי שאין להם בית ועד ולא אנשים ידועים שיסמכו עליהן בעידות הראיה כמו שהיה לנו בזמן הראשון ע"פ ב"ד הסמוכים שבבית הועד אלא כל אחד מהם רואה את הלבנה וחוגג לעצמו וימי החודש שלהם הם מונין אותם מערב ועד ערב וזה לפי שהם מונין ללבנה·

פרק יח אזכור בו סדר ימות עולם לפי תולדות האבות והשופטים והמלכים וסדר קבלת התורה שבעל פה דור אחר דור איש מפי איש ממשה רבינו ע"ה ועד עתה אמרו ז"ל כי שבעה אנשים קפלו את העולם והם אדם הראשון ומתושלח ושם בן נח ויעקב אבינו ועמרם ואחיה השילוני ואליהו זכור לטוב ועדיין הוא קיים ומאדם ולמבול אלף תרנ"ו שנים ומתושלח מצה ימיו עד ימי המבול ובן תשעים ושמונה שנים היה שם בן נח כשבא המבול ושש מאות שנה היו ימי חייו וא"א ע"ה נולד בשנת אלף ותתקמ"ח לתאריך העולם ובן מ"ח שנה היה בהפלגה ובן שבעי' שנה היה במעמד בין הבתרי' כשנאמר לו גר יהיה זרעך וגו', ובן ק' שנה היה כשהוליד את יצחק וקע"ה היו ימי חייו ובן עשרים ושבע שנים היה יצחק ע"ה כשנעקד ובן ס' שנה הוליד את יעקב בשנת ב' אלפים וק"ח לתאריך העולם וק"פ שנה היו ימי חיי יצחק נמצא כי אברהם ויצחק שמשו את שם בן נח כל ימיהם ויעקב שמש אותו נ' שנה ובן ס"ג שנים היה יעקב אבינו כשנתברך ובן פ"ד שנה היה כשנשא את רחל ובן ק"ל שנה היה כשירד למצרים ועשה שם י"ו שנה ונפטר ובן מ"ג שנה היה לוי כשירדו אבותינו למצרים ושני חיו היו קל"ו שנים נמצא כי צ"ד שנים עשה לוי במצרים והוא האריך ימים יותר מכל אחיו וקבלנו שלא נשתעבדו ישראל במצרים בימי השבטים ועתה צא אלו הצ"ד שנים ממאתים ועשר שנים שעמדו ישראל במצרים משירדו לשם ועד שנגאלו ויצאו כי קי"ו שנים או פחות היה זמן השעבור וזהו שאמר הכתוב ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים שלשי' וארבע מאות שנה הן שנות משנגזר השעבוד במעמד בין הבתרים והמאתי' ועשרים מהם הי' מאז ועד שירדו למצרים וזהו פרטן ק"ה שנים שנשארו לאברהם וק"ה שנים שחיה יצחק אחרי מות אברהם ועשר שנים היו משנות יצחק ועד שירדו למצרים וישאר כי מאתים ועשר נתעכבו במצרים כי לא נוכל לומר שארבע מאות ול' שנה עמדו שם שהרי קהת בן לוי מיורדי מצרים הי' וכשתקח שנותיו כולם ושני חיי עמרם כלם ותצרף אליהם פ'שנים של משה יעלו לכדי שלש מאות וחמשים שנה והרבה נבלעו משנות קהת בשנות עמרם ומשנות עמרם בשמונים של משה אלא שהאמת בזה הוא מה שאמרנו תחלה כי מאתי' ועשר שני' בלבד עמדו ישראל במצרים וארבע מאות שנאמר לאברהם הם נמנות משנולד יצחק ועד שיצאו בניו ממצרים בט"ו בניסן משנת ב' אלפים תמ"ח לתאריך העולם ושמנה מאות וחמשים שנה עמדו בארץ משנכנסו בה ע"י יהושע בן נון ועד שהגלם נבוכדנצר הרשע והחריב את הבית בחדש אב משנת ג' אלפי' של"ח לתאריך העולם והוא שאמר **הצרפתי** רל"ח לירידה תמ"ח לפקידה תפ"ח לכניסה של"ח להריסה כיצד יהושע פרנס את ישראל כ"ח שני' זקנים שהאריכו ימים אחריו פרנסו אותן י"ו שנים עתניאל בן קנז שפט אותן מ' שנים אחוד פ' שנה שמגר שנה אחת דבורה וברק בן אבינועם שפטו את ישראל מ' שנה גדעון בן יואש שפט אותם מ' שנה אבימלך בנו שפט אותם ג' שנה תולע שפט אותם פ"ב שנה יפתח שש שנה אבצן מבית לחם ז' שנה עבדון י' שנים אילון י' שנים שמשון כ' שנים עלי הכהן מ' שנה שמואל שפט את ישראל י"א שני' והוא היה סוף השופטים ואח"כ מלך שאול על כל ישראל ב' שנים אחריו מלך דוד על כל ישראל מ' שנה שלמה בנו מלך מ' שנה ובשנת ד' למלכו החל לבנות בית ה' ועמד ת"י שנים רחבעם בנו מלך י"ז שנים ונתחלת ממלכתו נחלקו ישראל לשתי ממלכות ואחריו מלך אביה שלש שנים ואחריו אסא בנו מ"א שנה ויהורם בנו מלך ח' שני' ואחריו מלך אחויה בנו שנה אחת עתליה מלכה ששה שני' ואחריו מלך יואש בן אחויה מ' שנה ואחריו מלך אמציה בנו כ"ט שנה ומלך אחריו עוויה בנו נ"ב שנה ומלך אחריו יותם י"ו שנה ואחריו מלך אחז בנו י"ו שנה ומלך אחריו בנו יחזקיהו כ"ט שנה ומלך אחריו מנשה בנו נ"ה שנה ומלך אחריו אמון בנו ב' שנה ומלך אחריו יאשיה בנו ל"א שנה ומלך אחריו יהואחז ששה חדשים ואחריו מלך יהויקים י"א שנה ואחריו מלך יהויכין שלשה חדשים ואחריו מלך צדקיהו י"א שנה וגלה לבבל וחרב הבית ע"י נ"נ הרשע ועמד חרב ע' שנה וע' שנה עמדה מלכות בבל והם מ"ה שנה שמלך נ"נ וכ"ב לאויל מרודך ובלטשצאר בנו ג' שנים הרי שבעים אלא שבשנת כ"ג לנ"נ חרב הבית ובשביל שלא נגאלו ישראל בשנה אחת

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/75

לדריוש ופסקת מלכות כשדים תמה דניאל כשראה כי שלמו ע' שנה לכבל ולא נגאלו והתפלל לאל ובקש רחמים והתחנן כמ"ש ובשנת אחת למלכו אני דניאל בינותי בספרים מספר הימים אשר היה דבר ה' אל ירמיה הנביא למלאות לחרבות ירושלי' ע' שנה וכא המלאך והודיעו ואמר לו שבועים שבעים נחתך על עמך ועל עיר קדשך לכלות הפשע ולהתם חטאת ולכפר עון ולהביא צדק עולמים וכזה הודיעו ימי היות הבית חרב וימי עמידתו בנוי וזה כי שבועים שבעים שאמר לו הם ת"צ שנה צא מהם ע' שנה שעמד הבית חרב וישאר ת"ך שנה שעמד בית שני עד שחרב ע"י טיטוס וכן אמר לו ותדע ותשכיל ממוצא דבר להשיב לבנות ירושלים עד משיח נגיד שבועים שבעה ושבועים ששים ושנים תשוב ונבנתה רחוב וחרוץ וכצוק העיתים והם התחילו לבנות ירושלים לסוף מ"ט שנים מהחורבן שהם שבועים שבעה בשנה אחת לכורש מלך פרס שהוא משיח נגיד ודניאל חשב שהשבעים שנה שאמר ירמיה הם מגלותו וכא גבריאל והודיעו כי אינו אלא מגלות צדקיהו שמאז ועד שנה אחת לכורש מלך פרס כשהתחילו ליסד ולבנות את ההיכל הן מ"ט שנה והן שבועים שבעה וזה פרטן כ"ב שנשארו לנבוכדנצר כי בשנת כ"ג למלכו החריב ב"ה ומלך אויל מרודך כ"ב שנה וג' שנים בלטשצר ואחריו דריוש שנה אחת הרי מ"ט והשבועים ששים ושנים שהם תל"ד שנים צא מהם כ"א שנים לביטול הבנין ישאר תי"ג שעמד בית שני בשלוה והשבוע הנשאר לתשלום שבועים שבעה היו בו בצער מלחמות אספסיאנוס וטיטוס ואילו הכ"א של ביטול הבנין של תשלום שבעי' שנה על המ"ט שנים האמורות הן ג' שני' שמלך כורש ובשנת אחת למלכו העיר ה' את רוחו לבנין הבית ולא הספיק לגמור כי נהרג ומלך אחריו אחשורש של אסתר י"ז שנים ומלך אחריו דריוש בנו שהי' לו מאסתר והוא הנקרא ארתחששתא ונבנה הבית ועמד על מכונו בשנת שש למלכותו ול"ב שנה מלך והרגו אלכסנדרוס מלך יון ופסקה מלכות פרס והתחילה מלכות יון הרשעה וק"פ שנה לפני הבית היו ישראל תחת ידם ובשנת קי"ב לבנין הבית נתחזקו בני ישראל והכהני' ועמדו על נפשם והרגו ביון מכה רבה ופרקו עול מעליהם והבריחם מארץ ישראל ומלך עליהם מתתיה בן יוחנן כ"ג והוא הרג פוליפוס שר צבא מלך יון ויפיל את כל מחנהו חללים וסמוך למיתתו צוה את בניו להחזיק ולהלחם מלחמת הש"י וכן עשו ומתתיה זה הנקרא חשמנאי וחמשה בנים גיבורי חיל היו לו יהודה הכבור השני יהונתן השלישי יוחנן והרביעי שמעון החמשי אלעזר וכולם מלכו אחר אביהם זה אחר זה חוץ מאלעזר ובניהם מלכו אחריה' שהצליחו ועמדה מלכותם כמו ק"ג שני' והאחרון מהם היה הורקנוס בן ינאי המלך שהרגו הורדוס עבדו ונשא את בתו ומלך תחתיו והוא היה ג"כ גבור חיל והצליח במלכות ונלחם בכל אויביו מסביב ומצאו ישראל מנוחה ביטיו והוא חדש בנין בה"מ לכבוד ולתפארת ומלכו בניו ובני בניו עד שחרב הבית ע"י טיטוס הרשע תפח נפשו בגיהנם ביטי אגריפס המלך מבני בניו של הורדוס וזה היה בשנת שלשת אלפים תתכ"ח לתאריך העולם ופסקה המלכות מישראל בעו"ה ובצדקיה מלך יהודה פסקה מלכות בית דוד אבל מורעו היה בגלות בבל וכל ימי בית שני וזמן רב אחר החורבן היו נשיאים וראשי גליות הראשון שאלתיאל בן יהויכין מלך יהודה פדיה בנו זרובבל בנו משולם בנו חנניא בנו ברכיה בנו חסדיה בנו ישעי' בנו עבדיה בנו שכניה בנו שמעיה בנו נעריה בנו חזקיה בנו וי"א כי הוא הלל הזקן נשיא ישראל רבן שמעון בנו רבן גמליאל הזקן בנו ושמונים תלמידים היו לו להלל הזקן הגדול שבכולם יונתן בן עוזיאל קטן שבכולם ר' יוחנן בן זכאי ובימיו נחרב הבית ואחרי רבן גמליאל הזקן שאמרנו היה לראש רבן שמעון בנו אביו של ר' יהודה הנשיא הנקרא רבינו הקדוש:

ואחר שהגיענו לכאן אתחיל עתה מראש ואזכור שמות אנשי השם שקבלו התורה דור אחר דור איש מאיש ממשה רבינו ע"ה ועד עתה ואומר כי מש"ר ע"ה קבל התורה מפי הגבורה מסיני בין תורה שבכתב בין תורה שבעל פה בכל דקדוקיה ופירושיה ולמד הכל מפי הגבורה כל אותן הימים שעמד בהר כמ"ש עלה אלי ההרה והיה שם ואתנה לך את הלוחות האבן והתורה והמצוה וגו' וארז"ל תורה זו תורה שבכתב והמצוה זו תורה שבעל פה והוא ע"ה לימד אז לישראל כל אותן מ' שנה שעמדו במדבר ככתוב ראה למדתי אתכם היום חקים ומשפטים כאשר צוני ה' אלהי והוא ע"ה מסרה ליהושע וצוה אותו עליה ויהושע מסרה לזקני' שהאריכו ימים אחריו וזקנים מסרוהו לנביאים דור אחר דור עד חגי זכריה מלאכי שבהם נסתם החזון ונסתלקה הנבואה מישראל והנביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה וכמו מאה ועשרים זקנים היו מהם זרובבל בן שאלתיאל ויהושע בן יהוצדק ונחמיה בן חכליה ושריה רעמיה מרדכי עזרא הסופר ושמעון הצדיק היה האחרון מהם ואמרו כי הוא עדו בן יהוצדק הכהן הגדול והוא קבל מהם ובימיו נשמדה מלכות פרס ע"י אלכסנדרוס מלך יון והוא בא לירושלים בשנת מ' לבנין הבית ובקש להחריבה ובאה העיר במצור ויצא אליו שמעון הצדיק לבוש בבגדי כהונה וכשראהו אלכסנדרוס מוקדון עמד מפניו ונשא אותו וגדלו ושמעון שאל ממנו שיעלה מעל ירושלים ונתפיים לו ועלה מעליהם ועל זה תמהו שריו ועבדיו איך שב מאשר זמם לעשות והוא אמר להם דמות דיוקנו של זה אני רואה שהוא הולך לפני במלחמותי ואני מנצח ועל זה התנה המלך עם שמעון הצדיק שכל בן שיולד לכהנים באותה שנה יקראו אותו על שמו ושיתחילו ישראל במניין שטרותיהן מאותה שנה שהיא היתה שנת אלף לצאתם מארץ מצרים ושנת ג' אלפים וארבע מאות וחמשים לתאריך העולם ואשוב לענין ואומר כי אנטיגנוס איש סוכו קבל משמעון הצדיק ותלמידיו היו צדוק ובייתוס שיצאו לתרבות רעה והחזיקו

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/76

במינות לפי שלא הבינו כוונתו בעבודת האל ית' מאהבה ופרקו עול מלכות שמים מעליהם והם היו ראש המינים והאפיקורסים ושאר תלמידיו היו כולם צדיקים גמורים ויוסי בר יועזר איש צרידה ויוסי בן יוחנן איש ירושלים קבלו מאנטיגנוס יהושע בן פרחיה ונתאי הארבלי קבלו מהם ובימיו אירע מעשה של ישו הנוצרי כי הוא היה מתלמידיו של יהושע בן פרחיה יהודה בן טבאי ושמעון בן שטח קבלו מהם שמעיה ואבטליון קבלו מהם וגירי צדק היו הלל ושמאי קבלו מהם רבן יוחנן בן זכאי ורבן שמעון בנו של הלל קבלו מהלל ושמאי ובית דינם וחמשה תלמידים מגדולי חכמי ישראל היו לו לרבן יוחנן בן זכאי ואילו הן ר' אליעזר הגדול ור' יהושע בן חנניא ור' יוסי הכהן ור' שמעון בן נתנאל ור' אלעזר בן ערך ומתלמידיו של ר' אליעזר היה ר' עקיבא בן יוסף רבן גמליאל הזקן קבל מרבן שמעון אביו ומרבן יוחנן בן זכאי ורבן שמעון בנו קיבל ממנו רבן גמליאל בנו קבל ממנו רבן שמעון בנו קבל ממנו ור' יהודה הנשיא הנקרא רבינו הקדוש קבל מרבן שמעון אביו וכמה חכמים גדולים היו בדורות ההם והם הנזכרים במשנה ובתוספתא ובמכילתא זרבינו הקדוש זה היה חכם גדול ומשכיל והגיע לגדולה ומעלה רבה עם אנטינינוס מלך רומי שהיה אוהבו עד מאד ומכבדו וגדול בביתו והאריך ימים בביתו ועשה טובות רבות בישראל והרביץ תורה ברבים ושמע מר' אלעזר בן שמוע ומר' יוסי והיו חבריו ר' ישמעאל בר ר' יוסי ור' שמעון בן יוחאי ור' יוחנן בן ברוקה ור' אלעזר בנו של ר' שמעון בן יוחאי ור' שמעון ור' אלעזר בניו של ר' יהודה וסומכוס ופלימו ור' יהושע בן קרחה ואיסי בן יהודה וחנן בן פנחס ור' פדת ור' אלעזר בן פרטה ור' יעקב איש כפר חנניה ור' פנחס בן יאיר ועוד חכמים גדולים זולתי אלה ומימות משה רבינו ע"ה ועד רבינו הקדוש לא נכתב ספר בתורה שבעל פה שילמדו אותו ברבים אלא על פה היו חכמי הדורות שעברו לומדי' דיני תורה ופירושה אע"פ שכל גדול מחכמי ישראל שהיו בזמנים ההם היה כותב לעצמו ולחביריו ולתלמידיו מה ששמע מדיני תורה וקבל מרבותיו וכן היה הדבר נוהג בזה מקדם עד רבינו הקדוש שראה שהחכמה הולכת ומתדלדלת והחכמים מתפזרים לקצבי אדמה ודאג שמא ח"ו תשתכח תורה מישראל ועמד הוא ובית דינו בהסכמה מכל חכמי ישראל וראשי האבות והזקנים שהיו בדור ההוא וחבר כל השמועות וכל הדינים והביאורים שנשמעו ממש"ר ע"ה ושלמדו ושהורו חכמי ישראל בכל דור ודור בדיני התורה והלכותיה וכתב כל ספר המשנה מחולק לששה סדרים בס"א מסכתות ונסתם ונחתם בשנת ג' אלפים תתקמ"ט למנין העולם שהיא היתה שנת ת"ק לשטרות ושנה ק"כ לחרבן הבית ושנה אותו ברבים ונתפשט בכל ישראל הקרובים והרחוקים והודו לו הכל בו ולא היה נודד כנף ופוצה פה ומצפצף אלא נודע לכל ונתברר כי הוא באמת תורה שבעל פה שנמסרה למש"ר ע"ה מפי הגבורה בסיני והאמינו בו כל ישראל וידעו כי ברוח הקודש ובסיוע הש"י נתחבר הספר הזה וכתבו אותו ונתפרסם בכל גליות ישראל וחזרו ללמוד אותו ברבים כמו תורה שבכתב ואלו הם גדולי החכמים שהיו בב"ד של רבינו הקדוש ר' שמעון ור' גמליאל בניו ור' אפס ור' חנינא בר חמא ור' חייא ורב ושמואל ור' ינאי ובר קפרא ור' הושעי ור' יוחנן ועם אלה אלפים ורבבות מחכמי ישראל ולאחר פטירת רבינו הקדוש היה ראש הישיבה ר' חנינא בר חמא והיו חביריו רב ושמואל ורב חבר ספרא וספרי לבאר עיקרי המשנה ור' הושעיה ובר קפרא כתבו ברייתות ור' יוחנן חבר התלמוד הירושלמי לכמו ש' שנים אחר החורבן ואחריו חברו מכלתות ומדרשות ופירושי התורה ובדור הראשון מהאמוראים היו רב ושמואל ורב ירד לבבל ונתמנה ראש ישיבה אחר אשר נפטר ראש ישיבה ר' שילא ורב נפטר בשנת ד' אלפים ושלש לתאריך העולם ועם אלה היו כמה חכמים חבירים להם בדור ההוא ובדור השני מגדוליו היה רב יהודה ורב הונא רב יהודה היה לראש בסורא ונפטר בשנת ד"א ונ' לתאריך העולם ומגדולי הדור אחריו היו רב חסדא ורב יוסף ורב' בר נחמני ורב יוסף היה נקרא סיני ורבה עוקר הרים ונפטר רב יוסף בשנת ד' אלפים ופ"ה לפרט ומגדולי הדור הרביעי של אמוראים היו אביי ורבא כמה וכמה חכמי' חברים ותלמידים עמהם ונפטר אביי בשנת ד' אלפים קי"ג לתאריך העולם ומגדולי הדור החמשי של אמוראים היו רב נחמן בר יצחק ורב ספא ורב הונא ברי' דרב יהושע ורב נחמן היה ראש ישיבה בפומבדית' ורב ספא נפטר בשנת ד' אלפים קל"ב ומגדולי הדור הששי היו רב אשי ורבינא ורב אשי היה ראש בסוריא ס' שנים ומרבינו הקדוש לא נמצא תורה וגדולה וחסידות וענוה במקום אחד כמו ברב אשי והוא התחיל לחבר תלמוד הבבלי והוא פירש המשנה ולא הספיק לסיים אותו עד שנפטר בשנ' ד"א קפ"ד שני' למנין העולם ומגדולי הדור השביעי של האמוראים והוא האחרון היו מרימר ומר בר רב אשי והם וחביריהם סיימו התלמוד הבבלי הזה עם התקנות והגזרות והמנהגות שתקנו וגזרו חכמי כל הדורות שהיו מימות רבינו הקדוש ו"ל ועד ימיהם וחתמו אותו בשנת ד' אלפים רס"ה למנין העולם ונתפשט לכל ישראל וקבלו אותו עליהם ולמדו אותו ברבים חכמי כל דור ודור והסכימו עליו כל ישראל ועליו אין להוסיף וממנו אין לגרוע ואח"כ עמדו רבנן סבוראי שמהם היו ראשי ישיבות בדורות האחרונים ומגדולי הדור הראשון היה רבה בר יוסף שהיה ראש ישיבה אחר רבינא ל"ח שנה ובימיו נחתם התלמוד וכמו ע' שנים היו משהתחילו לחבר התלמוד ועד שנחתם ושי"ן שנה היה משנכתבה המשנה עד שנחתם התלמוד הזה ונפטר רב' בר יוסף זה בשנת ד' אלפים רע"ד וכמה חכמים גדולים היו בדור הראשון הזה ובדור השני

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/77

אחריהם היה רב אחאי בר רב הונא וחביריו ורב שמואל בר רבא ורבינא מן אומצא ואחריו ר' סימונא ורב עינא רב סימונא היה לראש בפומבדיתא ורב עינא בסורא ואחרי כן היה רב חנן ואחריו רב מרי ואחריו רב הונא ואחריו רב חנינא ומגדולי הדור הרביעי מרבנן סבוראי היה רב יצחק ומגדולי דור החמשי מהם היה מר הונא ראש ישיבה בסורא ומר רבא בפומבדיתא ואחריהם רב שישנא הנקרא רב משרשיא ונפטר בשנת ד' אלפי' תמ"ב ורב בוסאי ואלה היו סוף רבנן סבוראי ואחריהם עמדו הגאונים הדור הראשון מראשי פומבדיתא היה ר' חנינא מנהר פקוד ואחריו ר' הילאי הלוי ואחריו ר' יעקב מנהר פקוד ואחריו רב שמואל גאון מבני בניו של אמימר חבירו של רב אשי ובימי אלו היה ראשי ישיבות במתא מחסיא רב הונא בר יוסף ור' חייא ממישן ואחריהם מר ינקא והוא רבא בר נטרונאי ואחריו רב יהודה גאון ואחריו רב יוסף ואחריו רב שמואל בר מרי ובימיו היה ר"ש קיירא ולא נתמנ' גאון והוא חבר הלכות גדולות בשנת ד' אלפים תק"א ואחריה' היה לראש רב אחאי משבחא והוא היה חכם גדול ואחריו רב נטרנאי והדור השלישי של גאוני' בפומבדיתא היה רב מרי הכהן מנהר פקוד ואחריו רב אדא ואחריו רב יהודאי ונפטר בשנת ד' אלפים תקנ"ג לתאריך העולם והוא חבר הלכות פסוקות וסגי נהור היה ואחריו היה רב אחונאי ורב מרי הלוי בר רב משרשיא ורב מלכיא ורב חיננאי ורב הונא הלוי ורב יצחק ורב מנשה ורב בבי ורב ישעיה ורב יוסף בר שילא ואחריו רב מרדכי הכהן ובדור החמשי מהם היה רב יוסף בר רב חייא ואחריו רב יצחק בר חייא ואחריו רב יוסף ואחריו רב פלטוי ואחריו רב אחא הכהן ואחריו רב מתתיה ואחריו רבה בר רב אשי ואחריו רב צמח גאון בר פלטוי ואחריו רב האי בר דוד ובימי הגאונים האלה שהיו בפומבדית' הוקם לראש במתא מחסיא רב הילאי ואחריו רב משה הכהן בר יעקב ואחריו רב כהן צדק בר רב אסומאי ואחריו רב איסומאי בר רב מרדכי ואחריו רב שר שלום בר רב בועז ואחריו היה רב נטרונאי גאון בר הילאי ואחריו רב עמרם גאון הוא שלח סדר תפלת לספרד ואחריו רב נחשון בר רב צדוק ואחריו רב צמח בר חיים ואחרי רב מלכיה ואחריו רב הילאי בר רב מישאל ואחריו רב יעקב ואחריו לא היה במתא מחסיא חכם עד ששלח דוד בן זכאי הנשיא לארץ מצרים במצות המלך שהיה בזמן ההוא והביא משם את רבינו סעדי' הפיתומי גאון והיה ראש ישיבה במת' מחסיא ב' שני' ומשועי יהודה היה מבני שילא בן יהודה מזרע ר' חנינא בן דוסא ולא עמד אלא מעט בגדולה עד שהיתה לו קטטה ומריבה גדולה עם דוד בן זכאי זה הנשיא ובקש להרוג אותו ונחבא ממנו ו' שנים ואז חבר כל ספריו ודוד בן זכאי הקים תחתיו ראש ישיבה רב יוסף בן יעקב ונפטר רבינו סעדי' בשנת ד' אלפי' תש'ב לתאריך העולם. בפומבדיתא היה לראש רב קימוי בר רב אחונאי ואחריו היה רב יהודה בר רב שמואל אביו של שרירא ומהדור השביעי של גאוני' היה רב מבשר הכהן ורב כהן צדק בר רב יוסף ואחריו ר' חנינא אביו של רב שרירא ורב אהרן כהן ואחריו רב נחמיה ואחריו רב שרירא גאון והאריך ימים וכשחלש העמיד לבנו רב האיי ז"ל והושיבו על כסאו ורבינו האי הרביץ תורה בישראל יותר מכל הגאוני' לפניו ולאורו הלכו דורשי התורה ממורח למערב ומבית דוד היה מורע המלוכה מבני זרובבל בן שאלתיאל וכמו מ' שנה עמד בגדולתו וכמו צ' שנה היו ימי חייו ונפטר בשנת ד' אלפים תשצ"ח למנין העולם והוא היה סוף הגאונים ובימיו היה ראש ישיבה חמיו אבי אשתו רב שמואל הכהן בן חפני והוא ג"כ חבר ספרים ונפטר קודם רבינו האי ז"ל כמו ד' שני' ובני ישיבת רבינו האיי לאחר פטירתו הקימו את תזקיה בן בנו של דוד בן זכאי לראש ישיבה ועמד בגדולתו שתי שנים והלשינו בו אל המלך ועינ' אותו בכל מיני עינויים וברחו שני בניו לספרד לרב יוסף בר רב שמואל הנגיד והיו עמו עד שנהרג רב יוסף וקהל עמו') והם נמלטו וברחו לארץ אדום ומורעם היה ר' חייא דאודי שנפטר בקשטיליא בשנת ד' אלפים תתקי"ד ואחריו לא היה בספרד אדם מיוחס מזרע דוד וקודם שפסקו הגאונים וראשי הישיבות מישראל היתה סבה מאת ה' ית' שיצא ממדינת קשטילא**) שליש ממונה על ציים ששלח מלך ישמעאל לכבוש ספינות מאדום ולשלול שלל ולבוז בו ונסב בשליחותו עד ארץ ישראל וכבש כמה ספינות ומהם הית' אחת שהיו בה ארבע חכמי' גדולי' שהיו הולכים לארץ קוסטנ"טין להכנסת כלה ואסר אותן השליש הזה האחד מהם ר' חושיאל אביו של ר' חננאל והשני היה ר' משה אביו של ר' חנוך ואסרו עם אשתו ועם ר' חנוך בנו והוא עודנו נער והשליש ההוא תלה עיניו באשת ר' משה ובקש לענותה כי הית' יפת מראה והיא זעקה אל אישה בלשון הקדש ושאלה אותו אם הנטבעים בים הם חיים לתחיית המתים והוא השיבה אמר ה' מבשן אשיב וגו' וכששמעה את דבריו השליכה עצמה בים וטבעה ומתה והשלישי מאותם הנשבים היה רבי שמריה בר אלחנן והרביעי מהם לא נתפרסם שמו ור' שמרי' נמכר באלכסנדריא של מצרים ומשם עלה למצרים ונעשה שם לראש ורבי חושיאל נמכ' באפריקא ונתמנה לראש במדינת אלקירון ושם הוליד את ר' חננאל ור' משה ור' חנוך בנו הביאם השליש לקרט"בא ופדו אותו ממנו הקהל כסבורין שהיו עמי הארץ ור' משה הלך לבית מדרשו של ר' נתן הדיין וישב לו לפאה אחת ושמע אותו מפרש לתלמידיו מה שאמרו במסכת יומא על כל הואה טבילה ואמר שהיה הכהן הגדול שעון לטבול את עצמו ביום הכיפורי' על כל הואה והואה ועל זה קם ר' משה זה על רגליו ואמר לו א"כ פשו להו טבילות וכששמע ר'

*) נק"י נהזמד נגונטה **) נק"י קיטנא

נתן ותלמידיו את דבריו תמהו זה אל זה והכירו בו כי היה אדם גדול ושאלו ממנו הרבה שמועות וכמה הלכו' שהיו מסופקים בהן וידע אותן ופירשן להם כהוגן ואז עמד הדין ההוא ואמר אני איני דין מכאן ואילך אלא זה האורח לבוש שק הוא יהיה רב ודין ואני אהיה תלמידו מהיום ונתמנה או ר' משה לראש על קהל קרטבה ועשו לו כבוד גדול במלבושי' נאים ובמרכב' ושמח בו מלך קרטבה מאד כשראה שאין היהודים במלכותו צריכין לאנשי בבל ויצא שמו בספרד ובכל ארצות המערב ובאו לו תלמידים ללמוד ממנו מכל צד ווה היה בימי רב שרירא והיו לו לר' משה זה תלמידי' רבים ומגדולי תלמידיו היה רב יוסף בר יצחק בן שטאנש הידוע בן אביתור והוא פירש התלמוד בלשון ישמעאל ואחר ר' משה נתמנה לראש ר' חנוך בנו והיתה מחלוקת בינו ובין ר' יוסף שטאנש זה וברח מפניו ר' יוסף לדמשק ומת שם ור' חנוך עמד בגדולתו עד שמת בשנת ד' אלפים תשע"ה לתאריך העולם ומגדולי תלמידיו היה רב שמואל הלוי הנגיד בר יוסף הידוע בן גיקטילה מקהל קרטובה איש משכיל עד מאד ובקי בכל חכמה מהיר בלשון ישמעאל ובכתיבתם ובדברי חידותם ומתחלה היה איש רוכל מפרנס את עצמו בצער והלך לו מקרטבה למדינת מלאקה והכיר בו סופר המלך וראה אותו איש משכיל ונבון דבר ודבר עליו אל המלך חבום מלך פלשתים וכשראה טוב טעמו וחכמתו וזריזותו עשה אותו שר צבאו ושלטון על ארצו והגיע עמו למעלה גדולה וכמה טובות עשה לישראל ושמעו הולך בכל הארץ בספרד ואפריקא וארץ שנער ומצרי' וא"י וארצות המערב והיה מהנה מנכסיו לכמה לומדי תורה בכל מקומות הארץ ובשנת ד' אלפי' תשפ"ו נתמנה לנגיד ונפטר בשיבה טובה ושם טוב בשנת ד' אלפי' תתט"ו לתאריך העולם וישב על כסאו רב יוסף הנגיד בנו בחור נחמד ונעי' ומשכיל ולא חסר מכל מדות השובו' שהיו באביו אלא שגבה לבו ברוב עשרו וחכמתו וגדולתו והי' מתנשא על השרים והסגנים עד שקנאו בו ונהרג הוא וכל קהל גראנטה עמו ביום שבת ט' לטבת שנת ד' אלפים תתכ"ז לתאריך העולם וכל ישראל שבכל ארצות עשו לו ולהם אבל גדול ומספד ואחר ר' חושיאל נתמנה לראש במדינת אלקירואן ר' חננאל בנו ותלמידו ואחריו רבינו ניסים בר יעקב בן שאהין שקבל ג"כ מר' חושיאל ומרבינו האי ז"ל ומאז פסק התלמו' בארץ אפריקה וחזר להתפשט בספרד ובצרפת ובאשכנז וחמשה חכמים גדולי' עמדו בזמן ההוא בספרד שם כל אחד מהם יצחק הא' היה ר' יצחק בר ברוך בן אלבאליה מקהל קרטובה ונסמך ברכנות לשם בשנ' ד' אלפי' תתכ"ט והוא היה איש משכיל וחכם גדול ועמד בגדולתו כ"ה שני' ונפטר בשנת ד' אלפי' תתנ"ד והשני ר' יצחק בן גיאת בן הרב ר' יהודה ז"ל איש משכיל ונבון דבר בקי בכל חכמה ורב שמואל הנגיד ורב יוסף בנו נשאו אותו וגדלוהו למאד והוא העמיד תלמידים הרבה ומגדולי תלמידיו היה ר' יוסף הדיין בן סהל ומתלמידי ר' יצחק בר ברוך הנזכר היה ר' ברוך בנו ור' יוסף בן צדיק חכם ונסמך ר' יוסף בדינות בקרטבה בסיון שנת ד' אלפי' ת"ת נ"ח (נ"א צ"ח) ונפט' בשנת תתק"ט והשלישי הי' ר' יצחק בן משה ז"ל בן סכני חכם גדול והלך לארץ המזרח וישב על כסא רב האי ו"ל והרביעי היה ר' יצחק בן ראובן ז"ל אל ברגיל"וני בא מברצלו"נא למדינת דאנ"יה ונתמנה שם לראש וחכם גדול ופיטן היה והחמישי והוא הגדול שבכולם היה החכם המופלא ר' יצחק אל פאסי בר יעקב ז"ל שבא לספרד בשנת ד' אלפי' תתמ"ח ועמד מעט בקרטבה וחזר למדינת אליסנה ושם היה לראש עד יום מותו ונפטר בשנת ד' אלפים תתפ"ג והוא כבן צ' שנה והעמיד תלמידי' הרבה ויצא טבעו בכל העולם בהלכות כמו תלמוד קטן שחבר ומימות רבינו האי ז"ל לא קם כמוהו ומגדולי תלמידיו היה ר' יוסף בר מאיר הלוי בן מיגש ומנערותו היה ניבר בו השכל ומדע ובן י"ח שנה היה כשעמד לפני ר' יצחק אלפאסי והכתירו בחכמה והיה לו לבן וסמך אותו ברכנות קודם פטירתו וכתב לו שאפי' בדורו של משה לא אשתכח כוותיה דאילו לשם כתיב הבו לכם אנשים חכמים וידועי' ואילו נבונים לא אשכח ורב יוסף זה היה חכם ונבון ולאחר פטירת רב יצחק ז"ל ישב ר' יוסף על כסאו ומלא את מקומו ועמד בגדולתו ל"ח שנה ונפטר בשנת ד' אלפים תתק"א ומחלוקת וקטטה גדולה היתה בין ר' יצחק בר ברוך ז"ל וגם ר' יצחק בן גיאת ז"ל ובין ר' יצחק אלפאסי ז"ל ור' יצחק בר ברוך סמוך למיתתו קרא לר' ברוך בנו ולחש לו באזנו כי לא היה יכול לדבר מרוב החלישות ואמר לו לך לר' יצחק אלפאסי ואמור לו כי אני יוצא מן העולם הזה וכבר מחלתי לו על כל הדברי' הקשים שדבר לי בין בכתב בין בעל פה ואני מפיים אותו שימחול לי כמו כן ועמוד לפניו תמיד ויודע אני שיעשה לך טובה הרבה וילמד אותך בכל לבו וכן עשה ר' ברוך ז"ל מיד אחרי קברו את אביו הלך לעיר אליסאנה לר' יצחק ואמר לו כל מה שצוהו אביו וכששמע ר' יצחק אלפאסי את דברו עמד וקרע את בגדיו ובכה בכי גדול ואח"כ חזר לנחמו ולדבר על לבו ועמד לפניו ולמד אותו כל ימי חייו ואח"כ היו בספרד חכמים גדולים וגם בארץ צרפת ואשכנז וארצות אדום וישמעאל מהם ר' אברהם הלוי בן דוד ז"ל איש חכם ונבון ובקי בכל חכמה ובן אחותו של ר' ברוך הנזכר היה והוא חבר ספרים רבים האחד מהם הוא הספר שקראו ספר הקבלה סדר בו כיצד קבלו התור' דור אחר דור ממשה רבינו ע"ה עד סוף ר' יהוסף בן מיגש הלוי ור' ברוך דודו ז"ל ומספרו זה לקטתי והעתקתי רוב מה שכתבתי בפרק הזה מיחס אנשי השם וגדולי החכמים שהיו בכל דור ודור ועוד חבר ספרו החשוב שחיבר בעיקרי האמונה הנקרא אל עקי"ה אל רפי"עה (והעתקתו בלשון עבריא מונה רמה) ועוד חבר ספרו החשוב והנכבד בחכמת התכונה וכמה

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/79

ספרים אחרים עוד והוא קדש השם ברבים ומת על יחודו ונקבר בעיר טלטולה ואח"כ באו כמה מהומות וצרות רבות ורעות על ישראל בספרד עד כמעט אבדה החכמה ונשכחה מבני ארצות האלה אבל בצרפת ואשכנז ושאר ארצות הערלים עמדו מקדם חכמים גדולים מרביצי תורה ויודעי דעת ומבני מדע כמו רבינו שלמה בן יצחק ז"ל מעיר טרוויש מארץ צרפת והוא פירש התלמוד והוציא לאור תעלומותיו וכן פירש התורה ושאר עשרי' וארבע ספרי' ונפטר בשנת ד' אלפי' ותתס"ח למנין העולם ועמד אחריו וישב על כסאו נינו ר' יעקב הנקרא ר"ת וכן רבינו שמשון ורבינו גרשם וכמה חכמי' אחרים משאר בעלי התוספות שהיו בצרפת וגם באשכנז ושאר ארצות אדום עמדו כמו כן הרבה חכמים גדולים במשנה ובתלמוד ובארץ מצרים זרח המאור הגדול רבינו משה בר מיימון ז"ל הדין שהשכיל בתורה ובכל חכמה ויצא טבעו בכל העולם ובכחרותו נדבה רוחו אותו והפליא ועשה פירוש נפלא לששת סדרי משנה בלשון צח וברור עד מאוד ובשנת ד' אלפי' תתקל"ח נשתדל לחבר חיבורו הגדול והנפלא שקרא אותו משנה תורה ובשנת ד' אלפים תתקמ"ח למנין העולם נשלם ונחתם החיבור חזה וכשיצאו חיבורים אלה ונתפשטו בכל גליות ישראל הסכימו כל ישראל לנהוג כהם ולעשות על פיהם בכל דיני התורה והתקנות והגזרות והמנהגות שגזרו והתקינו חכמי ישראל שהיו בכל דור ודור ועוד חבר ספרי' אחרים בעיקרי הדת ומוסף על כל זה היה עוד חכם גדול בחכמת הפילסופי' וחבר בה ובחכמת הרפואות כמה ספרים ובאחרית ימיו דרך כוכב המזהיר ציץ נזר הקדש אבן העזר רמ"ה הוא ר' מאיר הלוי ז"ל נשיאי הלוי שהיה מעיר בדגוש ובא לעיר טליטלת והרביץ בה תורה והעמיד תלמידים הרבה והוא פירש כמה מסכתות מהתלמוד בדיוק גדול ובפילפול רב ועצום וחבר בדיני התורה ספרים רבים בדיוק גדול ונפטר בחג המצות משנת ה' אלפים וד' למנין העולם ומקודם לזה עמדו בספרד כמה חכמים גדולים מבינים בכל תכמה כמו ר' שלמה בן גבירול המשורר ז"ל שהיה בקי בכל החכמות וסדר ספרים רבים וכן החכם ר' אברהם בן עזרא ז"ל שפי' התור' ושאר כתבי הקודש וחבר כמו כן ספרים הרבה ונפטר בשנת ד' אלפי' תתקכ"ה למנין העולם בן ע"ה שנה וכן המשכיל והנבון משה בן עזרא ז"ל ושלשת אחיו ר' יצחק ור' יוסף ור' זרחיה ז"ל בני משרה ויחום וגדולה ובעלי מדות טובות משכילי' בכל חכמה ומהם ר' זרחיה הלוי ז"ל בעל ספר המאור והרב המופל' ר' אברהם כ"ר דוד ז"ל והחכם הנבון הרב ר' אברהם ב"ר חייא הספרדי ז"ל שחבר ספרים הרבה וכמה חכמים אחרים עוד היו בספרד ושאר ארצות וולתי אלה זכר כולם לחיי עולם הבא וכזמנינו באו לטליטולה כמה חכמים גדולים ונבוני' מהם ר' יונה ז"ל מעיר גירונא ומהם ר' מאיר הכהן ז"ל הבא מעיר נרבונא שהרבו תורה בטליטולה והעמידו בה תלמידים הרבה ונפטרו בחדש מרחשון משנת ה' אלפי' וכ"ד למנין העולם אחריהם בא לטילטולה ר' אהרן הלוי ז"ל מזרע נשיאי' שבא מעיר ברצלוני לטליטלה בשנת ה' אלפי' ומ"ו לבריאת עולם ועמד בה ימי' מועטי' ושב לארצו ובימים האלה היה בברצלונה החכם ר' שלמה בן אדרת ותלמידו היה ר' שלמה ש"צ בר יוסף בן עמיאל ז"ל שהרבה תורה בטילטלה כמה שנים והעמיד תלמידי' רבים וכן ר' דוד הכהן ז"ל ובשנת ה' אלפים וששי' וחמש העיר ה' את רוח הרב הגדול ר' אשר ז"ל בר יחיאל ז"ל לצאת מארץ אשכנז ארץ מולדתו ובא הוא ובניו ובני ביתו בטילטולה להאיר את עינינו ולהוציאנו מחושך הסכלות והפתיות לאור החכמה והתבונה והרביץ תורה והעמיד בה תלמידי' לכבודו ולמצותו חברתי הספר הזה השם יסכים על ידו ויזכנו ללמוד ממנו ולהשכיל בסודי התורה וסודותיה ושעמי הלכותיה ומגדולי תלמידיו הנכבדים אצלו הוא המשכיל הנבון הר"ר יששכר הלוי ז"ל בר יקותיאל ז"ל שנמשך אחריו ובא מארץ אשכנז ללמוד ממנו ומגדולי תלמידיו כמו כן החביבים אליו הוא הר"ר ישראל אחי ש"צ שהשכיל בכל מדע וחכמה מוסף על תלמודו ומה שהפליא בדקדוק לשון הקודש ובמסר' ובפירש התורה ושאר עשרים וארבע ספרים : **סדר** נשיאות הלל הזקן וורעו אחריו ומזרע דוד היה וכמו ק' שנים קודם חורבן בית שני עלה הלל הזקן זה מבבל לארץ ישראל ונתמנה נשיא והיה נקרא הלל הבבלי כמו שאמרו בתלמוד פסחי' ת"ר הלכה זו נתעלמה מבני בתירא שפעם אחת חל י"ד בניסן בשבת ולא ידעו אם פסח דוחה את השבת או לא אמרו כלום יש אדם שיודע אם קרבן הפסח דוחה את השבת או לא אמרו להם אדם א' יש שעלה מבבל והלל הבבלי שמו ששימש שני גדולי הדור שמעי' ואבטליון והוא ינדע אם פסח דוחה שבת אם לא וכו' עמד והורה להם שקרבן פסח דוחה את השבת מיד הושיבוהו בראש ומינוהו נשיא עליהם ואחריו נתמנה נשיא ר' שמעון בנו ואחריו ר' גמליאל בנו והוא הנקרא רבן גמליאל הזקן שאמרו עליו כשמת ר' גמליאל שרף עליו אונקלס הגר שבעים מנה צורי ונתמנה אחריו נשיא ר' שמעון בנו שבימיו נחרב הבית ואלו הארבע נהגו נשיאות' בפני הבית כמו מאה שנה ואחרי כן נתמנה נשיא רבן גמליאל בנו ואחריו נתמנה ר' שמעון שלישי בנו של ר"ג ואחריו נתמנה ר' יהודה הנשיא בנו והוא הנקרא רבינו הקדוש שחבר ספר המשנה הוא ובית דינו ונחתם בשנת ת"ק למנין שטרות שהיא היתה שנת ק"ך לחורבן הבית ובסמוך לפטירתו אמר לבני אני צריך וכשעמדו לפניו אמר לחכמי ישראל אני צריך נכנסו אצלו אמר שמעון בני חכם גמליאל בני יהיה נשיא כי הוא הגדול ושני בנים היו לרבן גמליאל זה האחרון הלל ויהודה והוא הנקרא יהודה נשיאה ואומרים כי הלל בנו של רבי יהודה נשיאה בו פסקה הסמיכה כשגורה מלכות הרשעה כל הסמוך הסומך יהרג ועמד ר' הלל זה ובית דינו וחכמי ישראל

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/80

וראשי האבות והזקנים שהיו בדור ההוא ויסדו לנו במסורת וקבלה שהיתה בידם והתקינו החשבון הנכון והמתוקן הזה המסור בידינו מהם לקביעת ראשי החדשים ומועדי ה' המקודשי' וזה היה בקרוב מסוף ימי חכמי התלמוד משהתחילו דברי חכמי המשנה ז"ל שזה היה בקרוב בבנין בית שני ועד שנחתם ספר המשנה בימי רבי' הקדוש ז"ל הי' תק"ל שנה:

נגמר המאמר הרביעי ונשלם שבח והודיה ותהלה לאל אלהי עולם:

אמר יצחק בן ישראל מעשה היה בחודש סיון משנת חמשת **אלפים ותשעים** וארבע* למנין העולם שעמד פריץ אחד שיצא מן הכלל וטען על האנשים מוקני טוליטלה ואמר כי ישראל אכלו חמץ בפסח ביום ראשון ושני שעכבו אכילת מצה עד י"ז בניסן וכתב על זה ועל ענינים אחרים עוד טענות של דופי ושלח אליהם והם נלאו ולא יכלו להשיבו ולא ידעו לבטל טענותיו ובקשו ממני להשיב עליהם ולבטל אותם ואני מיד כשבאו לידי כתב ידו ראיתי כי אין בהם ממש וכלם הם טענות של שקר ועמדתי עליהם וביטלתים בראיות אמיתיות כמו שיתבאר וזהו נוסח טענותיו שכת' לאחד מהזקנים:

אל הנעלה על כל מעלות החכמה הזקן הנכבד ריש גלות' ממני הצעיר מן הנוצרים היודעים דת ודין באתי לפניך לחלותך שתודיעני היאך היה הטעות הגדול הזה ביניכם שאכלתם חמץ בפסח ביום ראשון וביום שני ומזה לא השגתתי עד יום חמשי שהיה חדוש הלבנה יום רביעי שעבר ואני ראיתיה ביום חמשי והיתה גדולה מב' ימים ואתם עשיתם ר"ח יום ששי כאשר טעיתם בזה ביום בחודש סיון טעיתם בחודש ניסן שעבר ותקנו חכמים לעשות הפסח שמונה ימים משום אותם דלא ידעי בקיבועי דירחי שאם יטעו ביום אחד ויעשו יום אחד קודם ומנו יעשו יום שמיני שאולי הוא יום ז' ולפי ענין זה הם מקדימי' ולא מאחרין ואמרה תורה אתם ואתם דורשין ואפי' שוגגין ואפי' מזידין ר"ל להקדי' יום ולא לאחר ועתה אתם מאחרים לא יום אחד בלבד כ"א ב' ימים ועשו חכמי' חיזוק על חמץ שצוו לחפש אחריו בליל י"ד בכל בתיכם ובכל חורי הבית העליוני' והתחתונים למען לא יראה המץ ולא ימצא בכל גבולכם ויותר שאתם חייבים לאכול מצה ליל ט"ו הלילה אחר י"ד שהיה מחרתו ט"ו מן חדוש הלבנה יותר מכל הלילות ואתם עשיתם ליל ראשונה ליל י"ז וזהו אחת ממצות אשר אתם מקיימין ואם בזה טעיתם ואין אתם חוששין על המצוה הואת ואתם מבטלין אותה כך תוכלו לבטל כל המצות ולפי זה אתם עושין תורה חדשה ומבטלין כל המצות שנצטויתם ע"י משה רבינו ע"ה ואתם אומרים שהמשיח עדיין לא בא שהוא מורה צדק יש לכם להמתין עליו ולא תחדשו דבר עד שיבא ומעתה כיון שהתחלתם ועשיתם חדוש בתורה א"כ כל אחד מכם יעשה מכאן ואילך תורה חדשה לפי דעתו ואנו לא כן עושים אין כח גדול שבנו לעשות חידוש בתורה אם לאן מה שעשה משיחנו שהוא מורה הצדק כמו שנבא יואל ע"ה בני ציון גילו ושמחו בי"י אלקיכם כי נתן לכם המורה לצדקה גם ירמיה ע"ה נבא כי הנה ימים באים נאום י"י וכרתי את בית ישראל ברית חדשה לא כברית אשר כרתי את אבותיכם ביום החזיקי בידם להוציאם מארץ מצרים גם ישעיה ע"ה נבא ולתורתו איים ייחלו מכאן שהיה מורה צדק לעשות חדוש גם יעקב אמר ולו יקהת עמים ותרגום יהונתן וליה ישמעון עממיא ויעשו צואתו ועתה יהא בחסדך בכ"ו שתשלח לי בכתב גלילי ידך אצבעותך טענתכם על מה ולמה עשיתם ככה ולא אאריך עוד כי אם לשלומך שיגדל:

ועתה אכתוב נוסח תשובתי על דברי הטוען הזה:

פתחתי ואמרתי מי זה מחשיך עצה במילין בלי דעת שכל טענותיו שכת' שקר ואליל ודברי תוהו שאין בהם ממש שחלילה וחס מהיות כזאת בישראל לעבור על דין תורה ולסור ימין ושמאל ממה שנצטוינו לקדש ראשי חדשים ולקבוע הזמנים והמועדים בזמנם הראוי לה' ע"פ ראיית הלבנה החדשה ביום האחרון מהחודש הישן כמו שנאמר החודש הזה לכם ראש חדשים ורז"ל למדו ממקרא זה שמשה רבינו ע"ה נתקשה בדין קיבוע החדש ולא ידע משפטו עד שהראהו הקב"ה דמות לבנה בחידושה ואמר לו כזה ראה וקדש כי סמך לשקיעת החמה נאמרה לו פרשה זו שאז ולא קודם לכן היא נראית הלבנה החדשה והיא בתכלית דקותה הרי שדין תורה לקדש את החדש ע"פ הראי' ע"פ זה יתבאר מה שכתב הטוען ההוא ואמר שישראל אכלו חמץ בפסח ביום ראשון ובשני ועכבו אכילת מצה עד יום י"ז בניסן והוא שקר גדול ואילו היה יודע הטוען הזה דרכי ההשוב לראיית הלבנה החדשה בראשי החדשים כפי הראוי היה מחשב ומוצא שהלבנה החדשה של ניסן זה לא היה בה כח להראות עד סוף יום שני כדי בשבת כ"ש לאדר מפני אור היום התוקף עליה ומכהה אורה וע"י זה קבענו ניסן ההוא בשלישי בשבת ר"ל על פי הלבנה החדשה שנראית מתחלת לילו מיום שני

* סימן הענין הנזכר היתה ז"ש בעזרה

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/81

בשבת י"ד לניסן ביערנו החמץ ואכלנו המצה לערב כראוי :
והעד הנאמן על אמתת דבר זה ר"ל שישראל עשו פסח
זה ביום ט"ו בניסן ולא אחרו אותו מעתו הראוי לפי
דין תורה הוא שהלבנה לקתה בכמו ג' שעות מליל רביעי
בשבת ליל י"ד לאייר וידוע הוא שהלבנה לא תלקה לעולם
אלא בעת חצות החודש ועתה אם נתכון לעת הלקות הואת
האמורה ונחזור ממנה למפרע כדי זמן חדש אחר שהוא כ"ט
י"ב תשצ"ג יוציאנו החשבון מגיע לשעה שלישית מיום שני
מיום י"ד לניסן שבו בערנו החמץ ואכלנו המצה לערב ר"ל
בתחילת ליל ט"ו בניסן לפי דין תורה ועל המנהג הזה אם
נתכון עוד לעת הלקות האמורה ונוסיף עליה כדי זמן חצי
חדש הנשאר לאייר שהוא י"ד ימים י"ח שעות ויותר מעט
משליש שעה יוציאנו החשבון להודות ולומר כי עת החדוש
של סיון לפי האמת חל אחר חצות יום רביעי בשבת כ"ח
לאייר בכמו ג' שעות ולא היה מפני כן כח בלבנה החדשה
של סיון ההוא להראות בסוף יום רביעי ההוא כי ידוע הוא
לכל משכיל כי הלבנה החדשה של איזה חדש שיהיה אינה
יכולה להראות אלא מאחר י"ח שעות או יותר מעת חידושו
מפני זה נתעכבה הלבנה החדשה של סיון זה ולא נראית עד
כדי סוף יום ה' כ"ט לאייר ומזה יתבאר כי מה שהעיד הטוען
ההוא ואמר כי הוא ראה את הלבנה החדשה ביום ה' והיא
גדולה בת ב' ימים אינו אמת הלכך כדין עשינו שקבענו
ר"ח סיון זה בשישי בשבת על ידי הלבנה החדשה שנראית
מתחילת לילו ומה שאמר כי אנו מאחרין הקיבוע שני ימים
אינו כן אלא לפעמים אנו מקדימין אותו ביום וזה נתקן לאחר
חורבן הבית בכמה שנים כשבטל דין הקיבוע על פי הראייה
וחזר להיותו נוהג על פי חשבון המולד וזהו שעם שני ימים
טובים של גליות שהוא כדי לפגוע ביום הראוי לקבוע על פי
הראייה והוא עצמו טען עשית הפסח ח' ימים בזמן הזה ומה
שכת' עוד הטוען הזה ואמר כי אנחנו עושין תורה חדשה
ומבטלין המצות שנצטוינו ע"י משה חלילה לנו מזה אלא
מקיימין אנו אותה בין תורה שבכתב בין תורה שבעל פה
וסובלים עליה עול הגלות וטורח המצות ואין אנו צריכי' בזה
הקיום להמתין למשיח ולא לשום נביא שאמר שילמדנו אותו
שכבר הוא מסור בידינו מרו"ל שקבלו איש מפי איש עד
משה רבינו ע"ה מפי הקב"ה ואין שום כח ולא שום יכולת
למשיח ולא לשום אדם אחר זולתו לחדש בתורת משה ע"ה
להחליף ולא להוסיף עליה ולא לגרוע עליה ממנה שום דבר
שכבר הזהירנו הקב"ה על זה ואמר לא תוסף עליו ולא
תגרע ממנו וכתיב לא בשמים היא כלומ' אין לעולם תורה
אחרת זולת תורת משה וכמה נביאים עמדו אחרי משה ולא
חדשו בה שום דבר והנה מלאכי והוא אחרון שבנביאים ובו
נחתם החזון הזהירנו עליו מפי הקב"ה ואמר זכרו תורת
משה עבדי אשר צויתי אותו בחורב על כל ישראל חקים
ומשפטים ומה שאמר ירמי' ע"ה וכרתי את בית ישראל ואת
בית יהודה ברית חדשה לא כברית אשר כרתי את אבותיכם
וגו' הוא הברכות והקללות ההם האמורים בפרשת אם בחקותי
ובפר' כי תבא אם תשמעו ואם לא תשמעו ועליהם נאמר אלה
דברי הברית אשר כרת אתם בחורב ולא אמר ירמיה הנביא
הנה ימים באים ונתתי לבית ישראל תורה חדשה אלא אמר
ברית חדשה והענין הוא כי בימים הבאים ההם יהיו ישראל כלם
צדיקים גמורי' יראי ה' ועושים רצונו בלב שלם ובנפש חפצה
כמו שהבטיחנו על זה ואמר ועשיתי את אשר בחקתי תלכו ואת
משפטי תשמרו ועשיתם וכתיב ביום ההוא אשפוך רוחי על
כל אדם וניבאו בניכם ובנותיכם וכתיב כי כולם ידעו אותי
למגדולם ועד קטנם ובפרשה והיה כי יבואו עליך כל הדברים
האלה כתיב ההבטחה הואת בפירש שנ' ושבת עד ה' אלהיך
ושמעת בקולו וכתיב כי תשוב אל ה' אלהיך בכל לבבך ובכל
נפשך וכתיב ונתתי את תורתי בלבבם ועל לבם אכתבנה וכתיב
כי מלאה הארץ דעה את ה' וכמה מקראות אחרים יש עוד
כאלה שהענין בכולם הוא ההבטחה שהבטיחנו הש"י ויתעלה
כי בימי המשיח יהיה ישראל כלם אז בלב נכון לעבד את
השם כמו שכתוב ועמך כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ וגו' :
וענין זה שאמר ישעיה לתורתי איים ייחלו ר"ל כי המשיח
ברוב חכמתו וגדולתו ומעלתו יקבץ נדחי ישראל לאלו
שנתפזרו לאיי הים ולקצוי האדמה וילמדם התורה וילמדם
דבר י"י לעשות צדקה ומשפט ודברי המכחשים האומרים כי
כבר בא משיח הוא שקר מפורסם כיון שמעולם לא נראה
בעולם ולא נשמע שום דבר מעניניו כעין שנאמר ומשלו
מים ועד ים וגו' וכמה נפלאות גדולות ועצומות שנאמרו
בו והטובה והתשועה הגדולה שתהיה לכל ישראל בימיו
מלחמות גוג ומגוג לא היתה עדיין ולא בנין הבית שנבא
יחזקאל עליו ושאר ההבטחות שוכר הוא ושאר הנביאים
ע"ה לא נראו עדיין וענין מה שאמר יואל ואת המורה לצדקה
[הטובה] ההיא שעשה עמהם ורחם עליהם והוריד להם גשם
יורה ומלקוש בניסן בשנה ההיא שהיתה שנת בצורת כמו
שכתוב כי נתן לכם מורה לצדקה ויורד לכם גשם ומלקוש
בראשון :

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/82

יסוד עולם מאמר חמישי

דע כי המאמר החמישי הזה יחדתיו לעריכות הלוחות הראוים לספר הזה ואלמוד ואודיע בו דרכי החישוב והתקון ע"פ וחוא נחלק לי"ט פרקים פרק ראשון בפתיחת המאמר הזה :

פרק שני בתקון המולדות ע"פ הלוחות הערוכות לזה ·

פרק שלישי בתקון סמני השני' ע"פ הלוחות הערוכי' לזה כדי שידע קבועי ראשי חדשים והמועדות ושאר עניני השנה ·

פרק רביעי ביאור סדר גלגל המולד בשעות ימי שבוע וחלקיהם עד שתחזור למעמדו הראשון מהם ואיך נחשב ע"פ הלוחות ונכיר החודש הראוי לאיזה סימן מולד שמסור לנו ·

פרק חמישי בתקון תקופות שמואל ע"פ הלחות הערוכות לזה ·

פרק ששי בתקון תקופות לדעת רב אדא ע"פ הלוח הערוך לזה ·

פרק שביעי לכון סימן אמצע כל א' מב' המאורות לכל עת ידוע שתהיה ע"פ הלוחות הערוכות לזה ·

פרק שמיני לכוון סימן מעמד מנת הירח לכל עת ידוע שתהיה ע"פ הלוחות הערוכות לזה ·

פרק תשיעי בתקון כל אחד מ"ב המאורות כדי להודיע ולהכיר מקומם האמיתי לכל עת ידוע ע"פ לוחות הערוכים ·

פרק עשירי לכונת הקבוץ האמיתי וההקבלה האמיתית ע"פ הלוחות מחמת סימן המולדות כשהוא ידוע ·

פרק אחד עשר לכוון סימן מעמד מנת הרוחב לעת הקבוץ ולעת ההקבלה על פי לוחות הערוכות לזה·

פרק שנים עשר בביאור דרך החישוב והעתקת המעוראות מטבור הארץ לשאר מקומות ·

פרק שלשה עשר להכיר היום מימי השבוע שבו יכנס כל אחד מחדשי חמה בשנה שנה ולהכיר היום הבא נכחו מחדשי הלבנה וכמה שעות וחלקים יש ביומם יומם מחדשי השנה של החמה ואיזה יום מחדשי החמה יכנס לנוצרים יום איסור חבשר ואידם הגדול בשנה שנה הכל ע"פ הלוחות הערוכות לכל זה ·

פרק ארבעה עשר בביאור כיצד נחשב ע"פ הלוחות ונדע תאריך ישמעאל מחמת תאריך העולם ואיך נחשב ונכיר היום מימי השבוע שבו יכנס כל אחד מחדשי ישמעאל בשנה שנה לתאריכם הנקרא תאריך אל הגרה ·

פרק חמשה עשר בתקון ליקות הירח ע"פ לוחות הערוכים לזה ·

פרק ששה עשר בתקון מצעדי המזלות בעברם על אופן חצי היום בכל מקום ומקום בעולם מקו אופק מזרח טולטילה ·

פרק שבע עשר בידיעת החלק הצומח מהמזלות והשוקע וגם הנצב על אופן חצי היום לכל עת ידוע שתהיה מחמת המצעדים וגם לידע מחמת זה ולכוון מדת כל יומם ויומם מימי השנה ·

פרק שמונה עשר בתקון ליקות החמה ע"פ הלוחות הערוכים לזה ·

פרק תשע עשרה בחתימת החבור וביאור טעמי שאר הלוחות ולמוד דרכי החישוב על פיהם ·

פרק ראשון בפתיחת המאמר הזה כדי להודיע מה היא הכוונה בו ואחר שסדרתי בארבע המאמרות שעברו וברורתי כל מה שנשאני לבי ומן השמים סיעוני לבאר ולהודיע מטעמי יסודי העבור והלכותיו וסיימתי הכל כיד י"י עלי לטובה עתה הנני בא לערוך במאמר הזה לסדר כל הלוחות הראוים לזה כדי ללמד ולהודיע דרכי החישוב על פיהם בדרך ברור ונכבד דע כי טעם עריכות הלוחות ותועלתם ע"ד כלל הוא כדי לקבוע בהם למראית העין ולשום מספרי החשבונות המתוקנים כפי הראוי להם הואיל ואי אפשר להיות סדורים ככה בלב והלוחות האלו שאני עתיד לערוך אותם בכאן יש מהם שהוא בעל ערוגה אחת בלבד ויש שהוא בעל שתי ערוגות ויש שהוא בעל שלש ערוגות ויש מהם הרבה שהם בעלי ד' ערוגות וששה ויש שהוא בעל י"ג ערוגות או פחות או יותר מזה כל אחד מהם כפי הראוי לו וכל ערוגה מהם היא נחלקת בשורת האורך ובשורת הרוחב וכדי לחלק בשמות הסכמתי לקרוא המספרים הכתובים בשורה אחת בעצמו משורות האורך ר"ל המכונות זה תחת זה ולומר עליהם כי הם סדורים בטור אחד והמספרים ממנה הכתובים זה מצד זה בשורות הרוחב מן הערוגה או ערוגות הכתובים זה מצד זה בלוח אחד אקרא אותם ואומר עליהם כי הם בשטה אחת וכמו כן הסכמתי לכתוב בראש כל לוח מה טעמו ומה טבו ואעפ"כ ראיתי לכתוב עליהם עוד מספרים זה אחר זה על סדר וכדי זה שאקרא כל לוח מהם בשם מספרי כשאתכוין אליו ואומר עליו לוח ה' או

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/83

י"ב או לוח י"ח ע"ד משל וכן השאר ומהלוחות האלו יש שהוא נכתב בשש דפין או יותר מפני ארכו ויש הרבה מהלוחות האלו שכבר ערכו אותם המחברים בספריהם ולמדו דרך החשוב והתקון על פיהם ויש בכאן כמה לוחות אחרים שלא השגיחו בהם המחברים מבעלי מלאכת העבור ולא הביאום בספריהם ובשביל זה הוצרכתי להאריך בבאורם :

שער כבר בארתי ובררתי בשעבר דרך חבור ב' סימנים או יותר מסמני המולדות והתקופות כדי לידע הסימן המתילד מהם וג"כ בררתי לשם כיצד נחשב אם נרצה לגרוע שום סימן מסימן אחר כדי להחויק בנשאר וכבר נודע שהגלגל וכל אחת ואחת מהעגולות החקוקות הוא מחולק לש"ם מעלות שוות זו לזו וכל מעלה מהן נחלקת לס' רגעים ושהרגע כמו כן נחלק לס' חלקים דקים ויקראו שניים ממספר המעלות והרגעים והשניים הוא נעשה הסימן בכמה חישובים אני עתיד להזקק להם במאמר הזה ועתה כשנצטרך לחשוב ולחבר שני סמנים או יותר כדי לידע הסימן המתילד מהם או יאות כשנכתב הסימנים ההם המשונים זה תחת זה המעלות תחת מעלות והרגעים תחת רגעים והשניים תחת שניים ונתחיל ונקבץ השניים וכל מספר ס' שיעלה מהם נשים אותו רגע אחד ונצרף אותו למספר הרגעים והנשאר מהשניים פחות מס' נחויק בהם ונכתוב תחת השניים וכן נעשה לרגעים נקח מה שיעלה בידינו לס' חלקים ונעשה אותם מעלה ונצרף אותם למספר המעלות והנשאר מהרגעים פחות מס' נכתוב אותם תחת הסימנים הרגעים ונשוב ונקבץ המעלות וכל מספר ג' מאות וס' שיעלה בידינו מהם נשליך אותם מידינו ולא נשגיח בו כלל והנשאר פחות מש"ם נחויק בהם ונכתוב אותם תחת מעלות הסימנים והסימן ההוא הנכתב למטה מהמעלות והרגעים והשניים ע"ד הואת הוא יהיה סימן שנתילד מב' הסימנים וכעין זה נעשה כשנצטרך לגרוע שום סימן מסימן אחר ע"ד שבררנו במאמר שעבר לגבי סימני המולדות והתקופות :

שער כבר נתבאר בשעבר ונודע שסדרם של המולות ברקיע הוא ממערב למורח וראש המולות שממנו הם נמנים על סדרם הוא ראש מול טלה הקבוע בגלגל העליון ועל ראש מול מאזניים מהם שכנגדו היא חגורת המולות נקשרת לשם עם גלגל המישור החקוקה לשם קשר שאינו נתק ולא יעתק לעולם ולמולות האלה ולא לאחרים הסדורים בגלגל השמיני בעל העורות תהיה כונתינו בכל שאחשוב כאן ואומר כי מקום החמה או הירח או התלי הלבנה משום עת ידוע הוא סימן מכוון נוכח חלק פלוני ופלוני וע"ד הואת נאמר כי מקום החמה האמתי ברגע תקופות ניסן האמיתית הוא מכוון נכח ראש מול טלה ונוכח ראש מול מאזניים הוא מכוון ברגע תקופת תשרי וכעין זה נאמר לגבי תקופת טבת ותקופת תמוז והוצרכתי לברר את זה ולהתנות עליו בכאן אע"פ שכבר התנתי עליו בשעבר מפני שיש הרבה בני אדם שמחשבין למקום שני המאורות ושאר הכוכבים ומיחסים אותם לראש מקום מזל טלה מהמזלות אחרים שזכרנו להם בעלי הצורות המסודרים בגלגל השמיני וכבר בררתי במאמר שני מההבור הזה ההבדל וההלוק שיש בין אלו לאלו :

שער כבר יסדתי במאמר שעבר והודעתי כי לתחלת הלילה בטבור הארץ והוא המקום הממוצע בין קצה מערב הישוב ובין קצה מזרח הם מתיחסים סימני המולדות והתקופות וכן ה"ה בזה לעת הקבוצים האמיתיים והקבלות ושאר החישובי' שאחשוב להם סתם בספר הזה :

פרק שני בביאור דרך תיקון המולדות ע"פ הלוחות הערוכות

לזה כבר ידוע שכוונתינו בתקון המולד הוא לידע ולכוון באיזה חלק מאיזה יום מימי השבוע חל רגע המולד ההוא וכן נתברר כי רגע המולד שאז רגע חודש הלבנה האמצעי וראשיתו הוא כשידבק הירח את החמה לפי מהלכם האמצעי במזלות ויגיע לו לעמוד מתחתיה בכוון נכחה על נקודה ידועה באורך המזלות לפי מקומם האמצעי או לשם וכן נודע כי שנות העולם הם נמנות מתשרי ושמולד השנה הוא מולד תשרי שלה ושמולד בהר"ד הוא מולד שנה ראשונה לעולם ושמדת חודש הלבנה האמצעית המדוייקת שעליה אנו מחשבין חדשי העולם הוא כ"ט יום וי"ב שעות ותש"צג חלקים מתתר"ף בשעה הרי שמותר זמן החודש על שבועי ימים הוא יום אחד י"ב שעות תשצ"ג חלקים והסימן הוא אי"ב תשצ"ג ומותר שנה פשוטה לפי זה הוא ד' ימים וח' שעות תתע"ו חלקים והסימן ד"ח תת"עו וסימן מותר שנה מעוברת הוא ה' כ"א תקפ"ט וסימן מותר מחזור אחד הוא בי"ו תקצ"ה וכבר הודעתיך את כל זה והנלוזה אליו במאמר שעבר כי בעלי מלאכת העבור חשבו להם הסימנים האלה וכוונו המותרות של מחזור ומותרי שנות המחזור על סדרן ומותר חדשי השנה על סדרם וקבעו הכל בלוחות מתוקנים כדי לחשב ע"פ ולידע סימן מולד איזה מחזור שיהיה ומולד כל שנה משנותיו ומולד כל אחד מחדשיה על המנהג שאראך עתה וכעין זה עשו לתקון עת התקופות כפי מה שיתבאר להבא וכבר נודע שהעיקר המיוסד לחשבון המולד הוא בהר"ד והוא סימן מולד המחזור הראשון שהיה בעולם ואחר שנתיסד כל זה וכבר נתבאר טעמו בשעבר אם תרצה לתקן ולידע מולד שום שנה ידוע משנות העולם ע"פ לוח א' הערוך לך קח בידיך תחלה מספר השנים שעברו לתאריך העולם עד השנה ההיא ותהיה בכלל וקרא אותה שנת התאריך והכנס בו תחלה בטור ראשון מערוגות המחזורות הכפולים מלות א' ואם תמצא לשם מספר שוה לו תדע בוודאי כי שנה ההיא היא ראשונה למחזור הכתוב בבית החמישי מהשיטה ההיא וסימן מולדה שבקשת לידע הוא המסודר בבית שני והשלישי והרביעי מהשיטה ההיא ואם לא תמצא לשם מספר שוה למספר שנות התאריך התכוון או למספר ההוא משם שהוא פחות ממספר שנות התאריך ויותר קרוב אליו וקח הסימן המסדור בבית

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/84

שני ושלישי ורביעי וכחבהו וקרא אותו סימן ראשון ואחר זה קח המספר ההיא שנתכוונת לו וגרע אותו ממספר שנות התאריך והנשאר קרא אותו מספר שארית התאריך וראה אם הוא פחות מי"ט הוסף עליו אחד והכנם בו בטור הראשון מערוגות שנות המחזור מלוח א' וקח הסימן הסדור בבית השני והשלישי והרביעי וחבר אותו אל הסימן הראשון שכתבת תחלה והסימן המתילד משניהם הוא יהיה סימן מולד השנה ההיא מהמחזור ההיא הכתוב וזה כגון שיהיה מספר שנות התאריך ד' אלפים תת"ג שנים ע"ד משל וכשנכנסת במספר זה בטור ראשון מערוגות המחזורי' הכפולים מצאת שמספר ד' אלפים תשפ"ט הוא הפחות ממנו ויותר קרוב אליו ולפיכך תקח סימן א' כ"ד הכתוב ויהיה הוא סימן הראשון וכשתגרע מספר ד' אלפים תשפ"ט ממספר ד' אלפים תת"ג ישאר בידך מספר י"ד תוסף עליו אחד ויעלה בידך שנתך זו היא שנת ט"ו ממחזור רנ"ג ועתה כשתקח בידך מספר ט"ו שהוא סימן שנתך כפי מעמדה מבחזור רנ"ג זה ותכנם בו בטור הראשון מערוגות שנות המחזור ותקח סימן ה"יט כ"ט הכתוב בשיטה הואת ותחבר אותה עם סימן א' כ"ד הראשון ששמרת ויצא לך מכוון ותאמר כי סימן ו' י"ט נ"ג המתילד משניהם הוא מולד שנת ד' אלפים תת"ג שבקשת לידע וכן הדין בכל כיוצא כזה ואם יהיה מספר שארית תאריך י"ט או יותר מי"ט כגון שהיה רס"ו ע"ד משל יותר על ד' אלפים תשפ"ט זה יאות שתכתוב תחלה הסי' הראשון שהיא בכאן א' כ"ד ונתכוון למספר רס"ו שהוא מספר שארית התאריך לפי המשל הזה שהצענו ותכנם בו בטור הראשון מערוגת המחזורות הפשוטות מלוח ב' והתכוון למספר רס"ו וקח משם סי' ב' ט"ו תש"ע הכת' בצידו וחבר אותן עם הסימן הראשון שהיא א' כ"ד ותאמר כי סימן ג' ט"ו תשצ"ד הנולד משניהם הוא סימן מולד שנתך זו שבקשת לידע שהיא שנת ה' אלפים ונ"ה לתאריך העולם וראשונה למחזור זאת שבקשת לידע ואם לא תמצא גם בטור הראשון מערוגת המחזורים הפשוטים מספר שוה למספר שארית התאריך וכן הוא המנהג ברוב התכוון אז למספר ההוא מהם שהוא פחות ממנו ויותר קרוב אליו וקח משם הסימן בבית הב' והג' והד' משטתו ותחבר אותו עם הסימן הראשון שלקחתו מערוגה במחזורים הכפולים והסימן המתילד משניהם הוא יהיה סימן מולד המחזור ההוא שכולל שנתך החוא ושמור אותו ואח"כ קח מהמספר הזה שנתכוונת אליו מהמחזורים הפשוטים וגרע אותם ממספר שארית התאריך והנשאר והוא לא יהיה אלא פחות מי"ט הוסף אחד כדי שתגיע לשם שנת ההיא כפי מעמדה מהמחזור והכנם בו בטור הראשון מערוגת השנים וקח הסימן הסדור בבית הב' והג' והד' משטתו וחבר אותו עם סימן המולד המחזור ששמרת והסימן המתילד מהם הוא יהיה סימן מולד שנתך ההיא שבקשת לדעת וזה כגון שרצית לתקן ע"פ לוח א' ולידע מולד שנתינו זאת שהיא שנת ה' אלפים וע' לתאריך העולם ושנת י"ו למחזור רס"ו וכשנכנסת במספר זה בטור הראשון מערוגת המחזורים הכפולים מלוח א' מצאת שמספר ד' אלפים ותשפ"ט הוא הפחות ויותר קרוב למספר תאריכנו זה לפיכך התכוון לסימן א' כ"ד הכתוב בשיטתו וכתבהו כך והוא סימן הראשון וגרע המספר הזה של ד' אלפים תשפ"ט ממספר שנות התאריך ויהיה הנשאר והוא רפ"א הוא הנקרא מספר השארית מתאריך הכנם בו בטור הראשון מערוגת המחזור הפשוטים והתכוון למספר רס"ו שהוא הפחות ויותר קרוב למספר רפ"א לפיכך תקח הסימן ב' ט"ו תש"ע הכתוב בשטתו וחבר אותו עם סימן א' כ"ד ועלה כי סימן ג' ט"ו תשצ"ד שנתילד משניהם הוא סימן מחזורינו זה ואח"כ קח סימן רס"ו זה וגרע אותו ממספר רפ"א ההוא וישאר מספר ט"ו הוסף עליו אחד כמו שצויתיך ויהיה י"ו ונאמר כי שנתינו זו שבקשנו לידע מולדה היא שנת י"ו למחזור רס"ו הכנם בו בטור הראשון מערוגת השנים וקח סימן ג' ג' תתק"ה וחבר אותה עם סימן מולד מחזורינו האמור שהיא ג' ט"ו תשצ"ד ויעלה בידך כי סי' ו' י"ט תרי"ט שנולד מהם הוא סימן מולד שנתינו זאת שבקשת לדעת ותחבר מספר י"ד עם מספר רנ"ג הכתובים לשם ממחזורי העולם ואחר שתדע מולד השנה ע"ד הואת או מאיזה צד אחר שיהיה ותרצה לדעת עוד מולד שום חודש מחדשיה קח בידך שם החודש ההוא והכנם בו בערוגת החדשים מלוח א' זה הן בטור הראשון ממנו אם השנה פשוטה או בטור השני ממנו אם היא מעוברת וקח הסימן שבבית הב' והג' והד' משטתו וחבר אותו עם סימן מולד השנה ההיא הידוע ויעלה בידך מולד חודש ההוא שבקשת לדעת כגון שתרצה לידע מולד חודש ניסן של שנתינו זאת ותכנם בחודש ניסן בטור הראשון מערוגת החדשים מלוח זה הואיל ושנתינו היא פשוטה והתכוון לסימן ב' ד' תל"ה הכתוב בשיטתו וחבר אותו עם סי' ו' י"ט תרי"ט שכבר ידעת כי הוא סימן מולד שנתינו ויעלה בידך כי סימן א' כ"ג תתר"נו המתילד משניהם הוא סי' מולד ניסן שבקשת לידע ועוד נוכל לתקן ולידע מולד איזה ראש מחזור שיהיה ע"פ לוח ב' שערכתי לזה וזה יאות שיהיה על הדרך הזאת נקח בידינו מספר המחזורים שעברו עד המחזור ההוא ולא יהיה בכלל ונכנם בטור הראשון מלוח ב' וה ונדרש במספרים הסדורים בטור הזה עד שנמצא לשם מספר שוה למספר המחזורים ההם שעברו הן נמצא אותו בבית אחד מטור זה או בשני בתים או בשלשה או ביותר ממנו ונתכוון לאותו סימן או סימנים הסדורים בבית הג' והד' וה' משנתם ונכתוב אותו והסימן המתילד מהם נוסיף עליו סימן בהר"ד שהיא העיקר המיוסד והסימן העולה בידינו מהן הוא סימן מחזורינו שבקשנו לידע כגון שרצינו לתקן ע"פ לוח ב' לדעת סימן מולד ממחזור רפ"ה לבריאת עולם וזה יאות שיהיה כך תחלה נכנם בטור הראשון במספר ר' ונקח משם סימן ה' כ"ב ר' הכתוב בשטתו ונכנם בו עוד במספר פ' ונקח משם סימן ה' ד' פ' הכתוב בשטתו ונכנם

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/85

במספר ד׳ ממחזורים ונקח סימן גי״ח ר״כ הכתוב בשפתו ונחבר שלשתם עם סימן בהר״ד המיוסד ונאמר כי סימן ג׳ א׳ תש״ד שנתילד לנו מד׳ סימנים אלה הוא יהיה סימן מולד מחזור רפ״ה שבקשנו לידע ויש לך לחבר מספר שנות עולם הכתוב בבית מג׳ השיטות האלה ותצרף לנקבץ שנה אחת ותאמ׳ כי שנת ה׳ אלפים ושצ״ו היא הראשונה למחזור רפ״א זה וכן הדין בכל כיוצא בזה ואני כדי להקל החשבון בתקון מולדות השנים והחדשים חשבתי על פי לוח ב׳ האמור ותקנתי מולדות ראשי המחזורים שממחזור ר״כ ועד מחזור ר״פ וקבעתי סימניהם מסודרים זה תחת זה מכוונים לצד אחד מהמחזורים האלה בלוח י״א והוא הלוח שקראתיו לוח הכולל כל סימן מהם כתוב בבתים האמורים משנות כל מחזור מהם ובבית הראשון משמת כל מחזור מהם כתוב בצדו מספר מעמד שנה ראשונה ממנה לתאריך העולם ועתה לכשתדע מולד שום מחזור ע״פ לוח ב׳ זה או מאיזה צד שיהיה ותרצה לידע עוד שום שנה משנותיו שים מולד המחזור ההוא עיקר וקח שם שנה ההיא שתרצה לידע מולדה כפי מעמדה מן המחזור והכנם בו בטור הראשון מערוגת השנים מלוח א׳ וקח הסימן הסדור בבית הב׳ והג׳ והד׳ משיטותיה וחבר אותו עם העיקר והסימן המתילד משניהם הוא יהיה סימן מולד השנה ההיא שבקשת לדעת ואח״כ תבא ותתקן מולד איזה חודש שתרצה מחדשיה ע״פ ערוגות החדשים מלוח א׳ ע״ד האמור למעלה ועוד כדי להקל החשבון יותר בתקון חדשי שנות המחזור ערכתי לוח י״ח שעל פיו תבא ותתקן מולד איזה חודש שיהיה מאיזה מחזור שיהיה בדרך נקלה לכשיהיה לך ידוע מולד המחזור ע״פ לוח ב׳ או י״א האמור או איזה צד אחר שיהיה וזה יהיה ע״ד הואת וכפי המשל הזה שאציע שים שכוונתך היא לתקן ע״פ לוח י״ח ולדעת מולד ניסן משנת פ׳ לפרט והיא שנת ז׳ למחזור רס״ח שסימן מולדו הוא ו׳ ח׳ ש״ט התכוון לסימן ג׳ י׳ ת״ת הכתוב בבית שעליו נפגשו בלוח י״ח זה שטת שנת ז׳ למחזור עם פור ניסן לשם ותחבר אותו עם סימן ו׳ ח׳ ש״ט ויעלה בידך כי סי׳ ב׳ י״ט כ״ט הוא יהיה סי׳ מולד ניסן זה שבקשת לידע וכן אם תבקש לידע מולד תמוז משנת צ״ה לפרט שהוא יהיה שלישית למחזור רס״ט שסימן מולדו הוא ב׳ תתק״ד תתכוון לסי׳ ג׳ תתרמ״ב הכתוב בערוגת תמוז משנת שלשת למחזור מלוח י״ח זה וחבר אותו עם סימן ב׳ תתק״ד ההוא שבידך ויעלה בידך כי סימן ה׳ א׳ תתס״ו הוא סימן מולד תמוז שבקשת לידע:

פרק שלישי בביאור דרך החשוב לידיעת סימן השנה מידיעתינו סימן מולדה או מחמת סימן מולד

ראש המחזור שכולל אותה שע״י כן נדע קביעת אחד אחד מחדשיה ומועדיה והצומות ושאר עניני השנה וזה יהיה ע״פ לוח ה׳ ולוח ו׳ הערוכות לזה דע כי לוח ה׳ האמור הוא מחולק לשתי ערוגות גדולות סדורות בב׳ דפין אחת לסימני השנים הפשוטים ואחת לסימני המעוברות וכל א׳ מהם היא נחלקת לח׳ טורים בבית הטור הראשון כתבתי שמות החדשים והמועדים והצומות וסדר קריאת הד׳ פרשיות בשנה שנה ובא׳ א׳ מהו׳ הטורים הנשארים כתבתי הימים מימי השבוע שבהם יהיה קבוע ראשי חדשי השנה ומועדיה והצומות וסדר קריאת פרשיות התורה כולה בשבתותיה כפי הראוי לסימן השנה ההיא שהוא כתוב על ראש טור וטור מהם ולמעלה מהם כתבתי נוכח כל סימן וסימן וסדרתי תחומי גבול הסימן ר״ל שאם יחול מולד השנה שבתוך גבול ההוא משעות ימי השבוע וחלקיהן או יהיה סימן השנה ההיא מחמתו כפי מה שהוא סדור תחתיו בטור הגבול ההוא וכבר נתבאר טעם כל זה והלכותיו במאמר שעבר ונודע כי ז׳ סימנים הם לשנים פשוטים וז׳ סימנים אחרים כמו כן הם לשנים המעוברות ואלו המה סימני הפשוטות **בח״ג בש״ה גכ״ה הכ״ז השׁ״א זח״א וש״ג** וסימני המעוברות הם **בח״ה בש״ז גכ״ז החׁ״א הש״ג זח״ג וש״ה** והתיבה הראשונה מכל סימן מהם הוא להורות על היום מימי השבוע שבו יהיה קבוע ר״ה והסוכות והשמיני החג בשנה ההיא והאות השניה היא להורות על מנהג שנה ההיא כלומר אם היא שלימה או כסדר או חסירה והאות השלישית הוא להורות על יום קבוע הפסח בשנה ההיא ומחמת זה ידוע במהרה שאר עניני השנה:

ועתה כשתרצה לתקן את כל זה ע״פ לוח ה׳ האמור לשום שנה משנות העולם קח מולד השנה ההיא בידיך והכנם בו בראש ערוגות השנים הפשוטות אם שנתך היא פשוטה או בראש ערוגות השנים המעוברות אם היא מעוברת ודע באיזה גבול מגבולי הסימנים הכתובים בראש הערוגה ההיא מלוח ה׳ זה הוא חל רגע מולד שנתך ההיא והסימן הכתוב תחת הגבול ההוא הוא סימן שנתך ההיא שבקשת לידע וכפי מה שתמצא כתוב בטור הסימן ההוא מתחתיו הוא קבוע ר״ח בשנה ההיא ומועדיה והצומות ושאר עניניה וזה כגון שבקשת לדעת ולכוון את כל זה לשנת ע״ב לפרט שהיא שנת י״ח למחזור רס״ו והיא פשוטה לפיכך תקח בידך סימן מולדה שהוא ג׳ א׳ תתר״ד ותכנם בו בראש ערוגת השנים הפשוטות מלוח ה׳ ודרוש בגבולי הסימנים הכתובים בראש הערוגה הואת ותמצא שמולדך זה האמור הוא נופל בתוך הגבול השלישי מהם והוא הנמשך מט״ו שעות תקפ״ט חלקים ועד ט׳ שעות ר״ג חלקים מליל ג׳ ותאמר לפי זה כי סימן שנתך זו היא **גכ״ה** וכפי הכתוב בטור גכ״ה זה מתחתיו יהיה קבוע ראשי חדשיה ומועדיה והצומות וסדר קריאת הפרשיות בה ושאר עניניה:

[לאחר המכירה לבית הדפוס מכתן ועד כלי ערך חלי פרק חמישי חסר בכ״י שלפני ולדאבון כפשי הנני מוכרח להשלימם ע״י הגמלת נדפוס הלאמון מהחבור הזה המקולקל ולדבר הזה יסלח לי קורא הנעים כי ההכרח לא ינוצה ותופן מליאת קניעות שנות המחזור ע״י ידיעת מולד מרחם המחזור לבד חסר בלי ספק ניחר המחבר את דבריו בפרק הזה ימצא הקורא כתוב בלוח בעל ס״ח נבולים לאחר יודפס לי״ה בסוף החיבור כי נחמתי להניחו במחמר ל׳ כאחר הנעתתי]

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/86

פרק רביעי אבאר בו ע"י לוח ג' ולוח ד' ואודיע סדר גלגול עת המולד על שעות ימי השבוע וחלקיהן הולך יסובב עד שיחזור למעמדו הראשון מהם וכיצד נחשוב ע"פ ב' הלוחות האלו ונדע ונכיר איזה חודש מחדשי העולם הוא הראוי לאיזה סימן מוצע שימסור לנו שני הענינים האלה שזכרנו עתה יש בהם פלפול גדול ואעפ"י שאינם כ"כ מצורך העיבור אני כדי להגדיל תורה ולהאדירה ראיתי לברר אותם בפ' הזה וללמוד ולהודיע דרך חישובם ע"פ שני הלוחות האלו דאמורים ואתחיל ואומר כי רגע מולד החודש הוא מתגלגל וסובב על שעות ימי השבוע וחלקיהן ואינו חוזר למעמד הראשון מהם עד לאחר ז' מאות וע"ב מחזורים וב' שנים ח' חדשים עוד שמספר שנות זמן הארוך הנה הוא י"ד אלפים ותרמ"ט שנה וח' חדשים עוד שמספר חדשי הזמן הזה לפי זה הוא קפ"א אלף ות"מ חדשים שבכדי זה הוא מספר חלקי שעות ימי השבוע שעליהם יתגלגל רגע המולד ויסבוב אותם וזה כי מעמד ידוע מחלקי ימי השבוע הוא לרגע מולד אחד אחד מחדשי הזמן האמור וטעם עיקר זה וסודו הוא לפי שהתשצ"ג חלקים שבהם הוא עודף וזמן החודש על ימים ושעות שלימות הוא מספר פשוט ר"ל שאינו בא מכפילת מספר במספר ובשביל זה אינו יכול רגע שום מולד לחזור למעמדו מחלקי ימי השבוע עד שיתגלגל לו ויעבור על כולם והא לך ערוך סדר גלגולו בלוח ג' וד' האמורים שהם כוללים מספר חדשי כדי מה שאמרנו וזה כי לוח ג' כולל אלף ושמונים חדשים כמספר חלקי השעה אחת שהחדשים האלו יעלו לכדי ד' מחזורים וי"א שנים על סדרם במחזו' וד' חדשים עוד שזהו צ' שנים פשוטות שמותר גלגול המולד בזמן הזה על שבועי' ימים הוא יום א' ושעה א' ולפיכך אני קורא הזמן הזה של צ' שנים פשוטות מחזור גדול ללכנה הואיל ובה יתמו חלקי היתרונות ואם תחשוב תמצא שהמותר הזה של יום א' ושעה א' הוא מתגלגל על זמן ימי שבוע ואינו חוזר למעמדו הראשון עד לאחר מאה ושש ושמונה מחזורים גדולי' שמספרה זו הוא כמספר שעות ימי השבוע ובשביל זה הוא לוח ד' מתחיל מן א' א' ונגמר ב"ה כ"ג שהוא תשלום זמן השבוע ומספר חדשי הזמן הזה הוא ק"פ אלף וג' מאות וששים וכשתצטרף לוה מספר חדשי המחזור הגדול שהוא אלף ושמונים כמו שנת' יעלה הכל למספר ק"פא אלף ות"מ חדשים האמורים למעלה הנה נת' סדר גלגול המולד ואיך ומפני מה אינו חוזר למעמדו מימי השבוע עד לכדי הזמן הרב והעצום הזה האמור ויש לך לידע כי מולד המחזור אינו חוזר למעמדו ולהיות מולד מחזור אחר כמו כן עד לאחר ל"ו אלף מחזורים ורפ"ח מחזורים עוד שהם תרפ"ט אלף ותע"ב שנים וזה יודע לך ע"י לוח ב' אם נקח סימן ו' ט"ו תת"ם שהוא מותר ל' אלף מחזור' ותקח עוד סימן ב' י"ו ת"ר שהוא מותר ו' אלפים מחזורים וסימן ה' כ"ב ר' שהוא מותר ר' מחזור וגם סימן ה' ד"פ שהוא מותר פ' מחזורים וסימן י"ב ת"ח שהוא מותר ח' מהזורים ותחבר הכל ויצאו לך בשבועים שלמים: **ואחר** שנת' טעם שני הלוחות האלו אשוב עתה לברר ולהודיע כיצד נחשוב על פיהם ונכיר ונדע החודש מחדשי העולם הראוי לאיזה סימן מולד מוצע שיומסר לנו וזה יהי' ע"ד הואת קח בידך הסימן המסור ההוא ודרוש עליו בלוח ג' ואם תמצא לשם סימן שוה לו בשעותיו וחלקיו בא ומנה מספר החדשי' שמתחילת הלוח ועד הסימן ההוא ועד בכלל ובכדי כן עברו מחדשי העולם עד החודש הראוי לסימן המסור ההוא שבקשת להכירו ועד בכלל ואם לא תמצא לשם מספר שיהא שוה לו התכוין לסימן ההוא מהם שחלקיו כחלקי הסימן המסור וכתוב ימיו ושעותיו מכוונים תחת ימי הסימן המסור ושעותיו ואם הם פחות משל מסור גרע אותם מהם והנשאר קרא אותו מותר ושמור אותו ואם יהיה ימי הסימן המסור ושעותיו הם הפחות משל מצוי הוסף עליהם ימי שבוע א' ומהנקבץ גרע ימי סימן המצוי ושעותיו והנשאר קרא אותם כמו כן מותר ואחר שתדע המותר ע"פ שתי המדות האלו דרוש עד שתמצא כמוהו בטורי הימים והשעות מלוח ד' וקח המספר הכתוב עליו בשטתו לשם ממספר המחזורות והשנים והחדשים וצרף אליו מספר החדשים שמתחילת לוח ג' ועד הסימן המצוי לשם ובכדי הנקבץ הוא מה שעבר ממספר מחזורות העולם והשנים והחדשים עד החודש הראוי לסימן המסור שבקשת לידע וזה כגון שנמסר לך סימן ו' י"ח תתקע"ז תדרוש עליו תחילה בלוח ג' ותמצא כי סימן ד' ג' תתקע"ז מהמון הסימני' הסדורים לשם הוא השוה לו בחלקיו בלבד ולפיכך תשליך ד' ג' מסימן ו' י"ח המסור וישאר ב' ט"ו הכנס בלוח ד' בסימן ב' ט"ו בטורי הימים והשעות וקח מספר המחזורים והשנים והחדשי' הכתובי' בשטה ההיא שהם רפ"ט מחזורים וי' שנים וב' חדשים וחבר לוה החשבון תש"ב החדשים שמתחילת לוח ג' ועד סימן ד' ג' תתקע"ז המצוי שהם ב' מחזורים וי"ח שנים כסדרן במחזור וי' חדשים עוד ויהי' הכל רצ"ב מחזורים ט' שנים כסדרן במחזור וי"א חדשים עוד הרי הוציאך החישוב הזה להכיר ולידע כי החודש הראוי לסימן ו' י"ח תתקע"ז זה שנמסר לך הוא החדש אב מהשנה העשירית למחזור רצ"ג וזה ית' לך אם תחשוב למולד אב זה על הדרך שלמדת בפרק הב' ותמצא סימנו ו' י"ח תתקע"ז ועוד משל אחר לוה שים שנמסר לך סימן ג' תס"ט ונשאלת על החודש הראוי לו איזהו וכשדרשת עליו בלוח ג' מצאת שסימן ד' ד' תס"ט הוא השוה לו בחלקיו בלבד ולפי שסימן ד' ד' תס"ט זה המצוי הוא עודף בימיו ושעותיו על הסימן המסור לפיכך כמו שצויתיך יש לך להוסיף ימי שבוע א' על המסור ויהי' י' ימים תשליך מהם סימן ד"ך וישאר סימן ה' ד' תכנס בסי' ה' ד' בטורי הימים והשעות בלוח ד' ותקח מספר רל"ח מחזורים וי"ח שנים וח' חדשים הכתוב לשם בשיטת ה' ד' ותצרף לוה אותם תתקפ"ז חדשים שמתחילת לוח ג' ועד סימן ד' ד' תס"ט המצוי ויהי' הכל רמ"ג מחזורים וג' שנים

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/87

וד' חדשים ותאמר כי חודש טבת משנה רביעית למחזור רמ"ד שחיא היתה שנת ד, אלפי' ותרצ"ב שנים הוא החודש הראוי לסימן ג' תמ"ט: **ואם** יהי' הסימן המסור ימים ושעות בלבד שיהי' ג' י"ב ע"ד משל או שיהי' ימים בלבד כגון שיהי' ד' או' שיהי' שעות בלבד יאות או שתגרע סימן ו' י"ד מהסימן המסור ההוא והמותר דרוש עליו בלוח ד' וקח מספר המחזורים והשנים והחדשים הסדורים בשטה החיא וחוסף עליהם שנים עשר חדשים ותגיע לחודש הראוי לסימן שנשאלת עליו ואתה תוכל למצוא כשלים ודמיונות לכל זה וזכור לעולם כי מימי הסימן המסור ושעותיו יש לך להשליך ימי הסימן המצוי ושעותיו כדי ליקח המותר ולכנם בו בלוח ד' על המנהג שאמרנו:

פרק חמשי בתיקון עתי התקופות לרעת שמואל ע"פ הלוחות

הערוכים לו כבר אמרנו במאמר שעבר כי הכונה בתיקון התקופה היא לידע ולכוון מעמדה מימי חודש הלבנ' שהיא נופלת בו כפי מרחקה מרגע מולד החודש ההוא וגם לידע ולכוון עוד מעמדה מימי השבוע והתיקון הזה לתקופת שמואל יהי' ע"פ לוח י"א וי"ו ולוח א' ולוח ב' הערוכים לזה על הדרך שאזכור ותחילה אומר כי לוח י"ו הוא נחלק לד' ערוגות במספר תקופות השנה וכל ערוגה מהם נחלקת לי"ט שטות כמספר שני המחזור ובבתי כל שטה מהם נסדר סימן החיא כפי מרחקה ממולד החודש ההו' שנפלה בו במחזור הראשון שהי' בעולם ולוח א' שכתוב עליו יתרוני התקופות למחזור ולוח ב' בהם יבואר מדת הזמן הנקבץ מן מותר החמה על הלבנה בי"ט שני המחזור וכמו כן מותרי המחזורים כפי חשבון א' שעה תפ"ה חלקים לכל מחזור מהם ולוח ט' הוא נחלק ל"ד ערוגות במספר תקופות השנה וכל ערוגה מהם היא נחלקת לכ"ח שיטות כמספר שנות החמה של כ"ח שנים ובבתי כל שטה ושטה נכתב מעמד התקופה החיא מימי השבוע וגם היום שתחול בו: **ועתה** הוי יודע כי תיקון התקופות האלו ע"פ לוחות שזכרנו יאות שיהי' ע"ד הואת וכפי המשל שאציע לו שים שכונתינו היא לתקן ע"פ הלוחות האלו ולכוון תקופת תשרי של שנתינו זאת שהיא שנת י"ו למחזור רמ"ו נכנס תחילה במספר י"ו זה בטור הראשון מלוח י"ו ונקח משם ב' י"ן תתרנ"א לתשרי הסדור בשטת שנת י"ו זאת ונקרא אותו סימן ראשון ונשמור אותו וענין הסימן הזה הוא שלכדי ב' ימים י"ו שעות תתרנ"א חלקים לאחר מולד תשרי חלה תקופת תשרי לדעת שמואל בשנת י"ו למחזור הראשון שהיה בעולם ואחרי זה נתכוין למספר שנות העולם שעברו עד שנת י"ו זאת והיא בכלל והוא ה' אלפים ושבעים ונחלקם על י"ט ונקח מספר המחזורים השלמים ונכנס בו תחילה בלוח ב' ביתרוני המחזורים ונקח יתרון ר' מחזורים והוא י"ב א' תת"פ ויתרון ס' מחזורים והוא ג' י"ד תתר"ך ומספר יתרון ו' מחזורי' הוא ח' תש"י ונחבר הכל יחד ויעלה י"ו א' ת"נ ונצרף עם ב' י"ו תתרנ"א ויעלה הכל י"ח י"ט תכ"א לתשרי של שנתינו זאת הוא סימן תקופת תשרי לדעת שמואל וכן הדין בכל כיוצא בזה ואם יעלה הסימן מהנקבץ מסימני הלוחות האלו ליותר מזמן חודש א' תן כמנו כ"ט י"ב תשצ"ג לחודש התקופה ההיא הכתוב בלוח י"א ובכדי הנשאר יהי' סימן התקופה ההיא כפי מרחקה ממולד החודש השני לו:

ועוד נוכל לתקן ולידע את התקופה הואת בדרך אחרת יותר נקלה על פי לוח י"א שהוא הלוח הכולל וע"פ הלוח שערכתי לידיעת המותר שבין חמה ולבנה שהוא לוח י"ו לפי דעת שמואל בשנה שנה משנות המחזור וזה יהיה ע"ד הואת נתכוון לסי' ט"ו י"ד קע"ה הכתוב בלוח המותר בשטת שנת ט"ו ממנו שהוא מספר השנים שעברו ממחזורינו ונחבר אותו עם סימן ג' ה' רפ"ו הכתוב בלוח י"א בשטת מחזור רס"ו בערוגות סמני תקופת תשרי ממנו ויעלה בידינו שסימן י"ח י"ש תמ"א לתשרי הוא סמן תקופת תשרי של שנתינו וכן על המנהג הזה נחשב לתקופת תשרי של שנת פ"ד לפרט שהיא שנת י"א למחזור רס"ח ונמצא סימנה כ"ג י"ב תקל"ב לתשרי ככה וכפי זה שאמרנו יאות שנחשב לאיזה שנרצה מאחת אחת מתקופות שנות המחזור חוץ מתקופות תשרי של שנת ט' למחזור שבשנה זו יאות שנתכוון לסימן א' י"ב תשמ"ב הכתוב בשטת שנה שמינית מלוח המותר האמור ונפחית הסימן הזה מסימן תקופת תשרי הכתוב בלוח י"א בשטת המחזור שכולל שנת ט' החיא ויהיה הנשאר הוא סימן תקופת תשרי של שנת ט' למחזור החוא ואחר שנדע סימן תקופות תשרי של איזה שנה שתהיה ע"ד הואת נוסיף עליו ג' חדשים וב' ימים י"ז שעות שכ"א חלקים ויעלה בידינו סימן תקופת טבת הסמוכה לה ונוסיף לה בכדי כן על סימן תקופת טבת ויעלה בידינו סימן תקופת ניסן הסמוכה לה ונוסיף בכדי כן על סימן תקופת ניסן יעלה בידינו סימן תקופת תמוז הסמוכה לה ככה יאות להיות תקון ד' תקופת השנה ע"ד הואת ע"פ הלוח הכולל ולוח המותר שבין החמה ללבנה לדעת שמואל האמור:

ואחר שנדע עת התקופה כפי מרחקה מרגע מולד החודש שנפלה בו ע"ד הראשונה או שנית או מאיזה צד אחר שתהיה נבוא ונחשוב עוד מעמדה מימי השבוע ע"ד הואת נתבר סימנה עם סימן מולד החודש שנפלה בו והנקבץ נשליך אותו ז' ז' והנשאר פחות מז' או ז' הוא יום התקופה מימי השבוע ועוד נוכל לידע לכוון עת תקופת ניסן של שנתינו זאת כפי מעמדה מימי השבוע נקח מספר שנות העולם שעד שנתינו זאת והיא בכלל ונשליך אותן כ"ח כ"ח וילכו כולם ולא ישאר בידינו בלתי ב' שנים נכנס בהם בטור הראשון מלוח ט' זה ונמצא כי לשש שעות מליל ה' בשבת חלה תקופת ניסן של שנתינו זאת לדעת שמואל וכן הדין בכל כיוצא בזה והנה כתבתי לך בלוח ט' זה כל תקופה ותקופה ממנו באיזה יום מחודש חמה תחול התקופה החיא בשנה שנה בכל מחזור כ"ח:

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/88

שיער כבר הודעתיך במאמר שעבר כי ביום ס' לתקופת תשרי לפי הדעת הזאת אנחנו שואלין את הגשמים בשנה שנה הרי שיום השאלה מימי השבוע הוא רביעי ליום התקופה רק אם תחול התקופה ביום ד' בשבת או ומפני כן לא תהיה השאלה עד לאחר השבת וכבר הודעתיך עניני התקופות והרבה מהלכותיהן וגם תקונם ע"פ החשבון:

פרק ששי בתקון עתי התקופות לדעת רב אדא בר אהבה ע"פ לוח ו' הערוך לזה התקון והוא נקל עד מאוד כי אינו בלתי שנקח שם השנה כפי מעמדה ממהזור י"ש ונכנס בו בטור הראשון מלוח י' נמצא כתוב לשם בשטתו סימן כל א' מד' תקופותיה כפי מרחקה מרגע המולד החודש שנופלת בו בשנה ההיא ואח"כ אם נקח סימנה ההוא ונחבר אותו עם מולד חדשה ההוא שחלה בו והנקבץ נשליך אותו ז' ז' והנשאר פחות מז' או ז' הוא יום התקופה ההיא מימי השבוע **ויש לך** לזכור בכאן מה שהודעתיך בשעבר ואמרתי כי עת תקופה האמצעית לא האמיתית שמעיד עליה העיון כי באמת עת תקופת תשרי האמיתית היא מתאחרת מזמנינו זה מאת האמצעית שלעומתה ולפיכך אם תרצה לתקן מחמת התקופה האמצעית הזאת ולידע האמיתית יאות לך שתוסיף שני הימים האלה על סימן תקופת תשרי ואת האמצעית ותגרע אותם מסי' תקופת ניסן האמצעית ויעלה בידך סימניה האמיתית שלעומתן ותקופת טבת וכן תקופת תמוז האמצעית והאמיתית אין ביניהם עתה שום זמן מורגש וכבר הודעתיך עקר כל זה וטעמו לשעבר:

פרק שביעי בביאור דרך החשוב ע"פ הלוחות לכוון סימן מעמד אמצע החמה וסימן אמצע הירח לרגע המולד איזה חודש שיהיה ולרגע הקבלתו האמצעית וגם לאיזה עת אחרת שיהיה מהחודש הכל כפי מרחק כל אחד מהם מראש המולות על הסדר כבר הודעתיך במאמר שעבר מה הוא ענין אמצע כל אחד משני המאורות ואמרתי שאני כוגתי ע"פ העיון ותקנתי סימן אמצע כל א' משתי המאורות לרגע מולד אחד מחדשי שנות כל מחזור י"ט וקבעתי הכל בלוח מכון והוא לוח י"ז מלוחותינו וכשתדע סימן אמצע החמה לרגע מולד איזה חודש שיהיה ע"פ לוח י"ז תוסיף עליו י"ד מעלות י"ג שניים ויעלה בידך סימן אמצע המכוון לרגע הקבלת החודש ההיא האמצעית ואם תרצה לכוון עוד מחמת זה ולידע סימן אמצע השמש והירח לשום עת אחרת ידוע מהחודש ההוא בא והגבל תחלה עת התאריך ההיא כפי מרחקה מרגע מולד ההיא עד שתאמר עליהם כי הוא רגע פלונית משעה פלונית מיום פלוני מכך וכך ימים לחודש פלוני משנה פלונית למחזור י"ט וקרא אותו עת התאריך כפי מעמדה מהמחזור והכנם בו בטור הראשון מלוח י"ז זה התכוון לסימן הסדור בשטתו בערוגות חודש התאריך שהוא כמו שאמרנו סימן אמצע כל אחד משני המאורות יחדיו לרגע מולד החודש ההוא וקרא אותו סימן ראשון וכתוב אותו ושוב כוון מדת הזמן שמרגע המולד ועד עת התאריך המוגבל ההוא וקח מספר ימיו והכנם בו בטור הראשון מלוח כ' וקח הסימן בשטתו לשם בערוגת מרוצת אמצע החמה אם אליה תהיה כונתך או בערוגת מרוצת הירח אם אליה תהיה כונתך וכתוב אותו מכוון תחת הסימן הראשון ושוב וקח כמו כן מספר שעות הזמן ההוא והכנם בו בטור הראשון מלוח כ"א וקח הסימן הסדור בשטתו הן מערוגת אמצע החמה אם אליה התכוונת או מערוגת אמצע הירח אם אליה היא כוונתך וכתוב אותו מכוון תחת שני הסימנים ההם שכתבת ושוב לחלקי הזמן ההוא העודפים על שעותיו והכנם בהם בטור הראשון מלוח כ"א זה וקח הסימן הכתוב בשטתו הן מערוגת אמצע החמה אם אליה תהיה כוונתך או מערוגת אמצע הירח אם אליה תהיה כוונתך וכתוב אותו מכוון כמו כן תחת שלשת הסימנים וחבר הבל והסימן המתילד מהם הוא יהיה סימן אמצע המאורו' ההוא שנתכוונת אליו כפי מרחקו על הסדר מראש המולות לעת התאריך המוגבל ההוא וזה כגון שרצית לתקן ע"פ הלוחות שזכרנו ולכוון ולידע סימן מעמד אמצע כל אחד משני המאורו' לעת התאריך הזאת שהיא קצ"ג חלקים משעה י"ו של יום ששי בשבת בטבור הארץ אחד עשר יום לחודש ניסן משנה זו היא שנת י"ו למחזור רס"ז וזה יאות להיות ע"ד הזאת קח בידך שנת י"ו זו והכנם בה תחלה בטור הראשון מלוח י"ז וקח סימנה שמ"ה ל"ד ל"ג הכתובים בשטתו מערוגת חודש ניסן זה מלוח זה וכתוב אותו והוא סימן מעמד אמצע כל אחד משני המאורות ברגע מולד ניסן זה וע"י שידעת כי סימן מולד ניסן זה יהיה א' כ"ג תתר"נז ותחשוב ותמצא כי הזמן שמרגע מולד זה ועד עת התאריך המוצע הוא י"א יום י"ו שעות וחומש שעה ולפיכך קח מספר י"א ימי הזמן הזה והכנם בו בטור הראשון מלוח כ' והתכוון אז לסימן י' נ' ל"ב הכתוב בשטתו שהוא כדי מרוצת אמצע החמה בימים האלה וגם לסימן קמ"ד כ"ו כ"ה שהוא כדי מרוצת אמצע הירח בהם וכתוב אותם מכוונים תחת סימן שמ"ה ל"ד ל"ג ההוא וקח כמו כן י"ו שעות הזמן ההיא והכנם בו בטור הראשון מלוח כ"א וקח משם סימן ל"ט כ"ה הכתוב בשטתו בערוגת מרוצת החמה וגם סימן ח' מ"ו ג' הכתוב בערוגת אמצע הירח וכתוב אותם מכוונים תחת הסימנים שבתבת ושוב לחומש השעה הנשאר והכנם בו בטור הראשון מלוח כ"א זה וקח משם סימן ו' ל"ה הכתוב בשיטה ההיא בערוגת מרוצת אמצע הירח וכתוב אותם מכוונים תחת הסימנים ההם ר"ל הסימנים ממרוצת החמה לבד ושל ירח לבד וחבר הסימנים כולם ויעלה בידך מכל החישובים לגוור ולומר שאמצע החמה לעת התאריך המוצעת ההיא שנ"ז ח' ושסימן אמצע הירח או הוא קל"ט כ ג לו' כלומר שמקום החמה הוא מכוון נוכח כדי ה' רגעים ממעלה כ"ח ממול דגים ושמקום הירח האמצעי הוא מכוון נוכח כדי לו' שניים כ"ג רגעים ממעלות כ' ממול אריה ואם תרצה לחשוב תמצא הסימן אמצע חבח לרגע הקבלת ניסן

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/89

האמצעית הוא ד' מ"ה וסימן אמצע חירח הוא או הוא קפ"ו מ"ה וכן הוא לזה החשוב בכל כיוצא בזה:

ד ר ך ה ח ש ו ב

אמצע החמח	אמצע הירח	
שמ"ה ל"ד ל"ג	שמ"ה ל"ד ל"ג	שנת ט"ו למחזור
י' כ' ל"ב	קמ"ד כ"ו כ"ה	י"א יום
ל"ט כ"ה ח'	מ"ו ג'	י"ו שעות
	ו' ל"ה	חומש שעה
שנ"ז ה' ס'	קל"ט נ"ג ל"ו	ויצא לך

פרק שמיני בלימור דרך החישוב לידיעת סימן מעמד מנת חירח ע"פ הלוחות שאזכור לאיזה עת ידוע שתהיה חשוב מנת חירח לשום עת ידוע כמו שנתבאר הענין בשעבר הוא לדעת ולהכיר מעמד מרכז חירח בגלגל הקפתו וכפי מרחקו בעת ההיא מנקודות רום הקפתו על סדר מרוצת מרכזו בגלגל הזה וכן נודע שתועלת ידיעת מעמד השנה הזאת לכל עת הוא כדי לתקן על פיהו לידע ולהכיר מחנה חירח איזהו לפי מקומו אמיתי בעת ההיא מהמולות וכשיהיה האמצעי לשם אז ידוע כפי מה שיתבאר זה בפרק שאחר זה וצריך הוא לחשוב המנה הזאת לשום עת מוצעת גם היא להגביל תחלה עת התאריך ההיא כלומר לכוון ולדעת איזה חלק הוא מאיזה שעה מיום פלוני משנה פלונית ממחזורים הסדורים בטור השני מלוח י"א שהוא הלוח הכולל ותקון המנה הזאת לעת התאריך המוצעת יהיה על דרך הזאת נתכוון תחלה למחזור שכולל עת ההיא וכאלו הוא מחזורינו זה שהוא מחזור רס"ז ונכנס בו בטור השני מלוח י"א ונקח משם ק"פ כ"ז א' הכתוב בשטתו מערוגת מעמד מנת הירח בראשי המחזורים ונכתביה ונקרא אותו סימן ראשון ונשוב לשנה הכוללת עת התאריך וכאלו היא שנתינו זו שהיא שנת ט"ו למחזור ונכנס בה בטור הראשון מלוח י"ט ונקח משם סימן ל"ו ה' כ"ד הכתוב לשם בערוגת מרוצת מנת הירח בשנים האלו ונכתב מכוון תחת הסימן הראשון ונשוב לחדש שכולל עת התאריך וכאלו הוא שביעי לחדשי השנה ונכנס בו בטור הראשון בערוגת מנת הירח בחדשיו מלוח י"ט זה ונקח משם סימן קנ"ד נ"ג נ"ז הכתוב בשיטה ההיא ונכתוב אותו מכוון תחת ב' הסימנים ההם ונחבר שלשתן ויעלה בידינו מכל זה שסימן ע"א כ"ו כ"ב המתילד מהם הוא מעמד מנת הירח לרגע מולד ניסן משנתינו זאת המוצעת ועוד נוכל לתקן מנת הירח לרגע מולד ניסן משנתינו זאת או איזה שתהיה משנות המחזורות בלוח י"א ע"ד אחרת יותר נקלה ע"פ לוח י"א ולוח מ"א ע"ד הואת נקח שם המחזור שכולל החודש ההוא וכאלו הוא מחזור רס"ז ונכנס בו בטור השני מלוח י"א ונקח משם כמו כן סימן ק"פ כ"ז א' הכתוב בשטתו בערוגת מעמד מנת הירח בראשי המחזורות ונכתוב אותו ונקח השנה שכוללת החודש ההוא וכאלו היא שנתינו זאת שהיא שנת י"ו למחזורינו ונכנס בה בטור הראשון מלוח ל"א ונתכוון לסימן הסדור לשם בשפת ההיא בערוגת החודש המוצע וכאלו הוא חודש ניסן שסימנו לשם הוא ר"נ נ"ט כ"א ונצרף אותו לסימן ק"פ כ"ז או נאמר כי סימן ע"א כ"ו כ"ב הנולד משניהם הוא סימן מנת הירח לרגע מולד ניסן של שנתינו זאת וכן הדין בכל כיוצא בזה ואחר שיודע לך סימן מעמד מנת הירח לרגע מולד איזה חודש שיהיה ע"ד האמורה נצרף אליו סימן קצ"ב נ"ד ל' שבכדי זה הוא מרוצת המנה הואת בזמן חצי החודש ויצא לנו מכוון ויעלה בידינו סימן מעמדה לרגע ההקבלה האמצעית מהחודש ההיא וכעין החשוב הזה יהיה המנהג בתקון מנת רוחב האמצעית ע"פ לוח י"א ולוח ל"ב לרגע מולד איזה חודש שיהיה ואח"כ נוסיף עליו סימן קצ"ה כ"ו ו' שבכדי זה הוא מרוצת מנת הרוחב בזמן חצי החודש ויצא לנו סימן מעמד מנת הרוחב האמצעי לרגע הקבלת החודש ההוא האמצעית ואחר שנתקן ונדע סימן מעמד מנת הירח לרגע מולד שום חודש אם נרצה לחשוב עוד ולידע סימן המנה לשום עת ידוע מן החודש ההוא וכאלו קצ"ג חלקים משעה י"ז מיום ו' בשבת בטכור י"א יום לחודש ניסן משנתינו זאת נבא ונחשוב ע"י שידענו שסימן מולד ניסן הוא א' כ"ג תתרנ"ו ונמצא מדת הזמן שמרגע מולד הזה ועד העת המוצעת האמורה הוא י"א יום י"ו שעות וחומש שעה ולפיכך נקח אלו הי"א יום ונכנס בהם בטור הראשון מלוח כ' ונקח משם סימן קמ"ג מ"ב י"ג הסדור בשיטה הואת בערוגת מרוצת מנת הירח בימים ונכתוב אותו מכוון תחת ע"א כ"ו כ"ב שכבר ידעת כי סימן המנה הזאת לרגע מולד ניסן זה המוצע ונשוב להי"ו שעות ונכנס בהן בטור הראשון מלוח כ"א ונקח סימן ח' י"ו ל"ו הכתוב בשטתו בערוגת מרוצת מנת הירח בשעות ונכתוב אותו מכוון תחת שני הסימנים שכתבנו ונשים אותו לחומש השעה הנשאר ונכנס בטור הראשון כמו כן בלוח כ"א ונקח משם סימן ו' ל"ב הכתוב בשטתו בערוגת מרוצת מנת הירח לרגעים ונכתוב אותו תחת הסימנים הג' מהם ונחבר הכל ויצא לנו מכוון ויעלה בידינו כי רכ"ג נ"ח ג"ג הם סימן מעמד מנת הירח לעת התאריך ההיא המוצעת:

פרק תשיעי בלימוד דרך תיקון כל אחד משני המאורות לאיזה עת ידועה שתהיה כדי לידע ולהכיר

מקומם האמיתי במזלות בעת ההיא כשתרצה לתקן את החמה לשום עת ידועה חשוב וכוין סימן אמצעי לעת ההיא ע"ד שלמדת בפרק ז' ומה שהיה סימן אמצעי השלך ממנו צ' מעלות שכדי זה הוא רום החמה בזמנינו זה והנשאר קרא אותו מנת החמה והכנס אותו בלוח כ"ג ודרוש בחלק המנה מלוח עד שתפגע במקום ההוא מהם השוה למספר מעלות מנתך ההיא וקח הסימן הכתוב בצידה בערוגת תקון החמה וצרף אליו כדין הראוי ממנו לרגעי שנתך ההיא העודפים על מספר מעלותיה והנקבץ קרא אותו תקון נכון וגרע אותו מסימן האמצעי אם היא המנה פחות מן ק"פ מעלות או הוסף התקון ההוא על סימן האמצעי אם תהיה

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/90

המנה יותר מק"פ מעלות ויהיה אז הנשאר או הנקבץ הוא סימן מקום החמה האמיתי מהמולות לעת ההיא כפי מרחקו על הסדר מראש המולות וזה כגון שמצאת סימן אמצע החמה לעת המוצעת קנ"ד כ"ה ל"ו ע"ד משל ולפיכך יהיה סימן המנה ס"ד כ"ה ל"ו תכנם בו בלוח כ"ג כמו שאמרנו וקח סימן א' מ"ה כ"ג הכתוב לצדה וגרע אותו מסימן האמצעי האמור הואיל והמנה במשל הזה פחות מק"פ מעלות ותאמר כי סימן מקום החמה האמיתי לעת המוצעת שבקשת לידע אותו ולהכירו הוא קנ"ב י"ג ע"ד קירוב מפני שלא נתתי לרגעי המנה הזאת ושעותיה מאומה מהתקון כמו שצריך ועוד משל אחר לזה והוא שמצאת סימן אמצע החמה לשום עת מוצעת ע"ג י"ח מ"ב ע"ד משל ולפי שהסימן הזה הוא פחות מצ' מעלות ולא תוכל להשליך אותו ממנו ולפיכך יאות שתוסיף עליו ש"ס מעלות ומהנקבץ תשליך הצ' מעלות והיה המנה הזאת או שמ"ג י"ח מ"ב ואם תרצה הוסיף על סימן האמצעי הזה ר"ע מעלות ותהיה המנה או כמו כן שמ"ג י"ח מ"ב תכנם בהלוח כ"ג האמור ותמצא סימן תקונה לשם ל"ג מ"א ע"ד קירוב תוסף אותו על סימן אמצע האמור הואיל והמנה במשל הזה הוא יותר מק"פ מעלות ותאמר כי סימן מקום החמה האמיתי לעת המוצעת הוא ע"ג נ"ב כ"ג כלומר שמקומה זה הוא מכוון על כדי נ"ב רגעים כ"ג שניים מהמעלה הי"ד ממזל תאומים: **וכיוצא** זה יהיה החשוב לתקון הירח כדי להכיר מקומו האמיתי לאיזו עת מוצעת שתהיה והמשל שים שכוונתך היא לתקן אותו לעת פלונית וכשחשבת ע"ד האמורה בפרק ז' מצאת שסימן אמצעי לעת ההיא רמ"ה ל"ב כ"ד וכן חשבת מנתו לעת ההיא ע"ד האמורה בפרק שעבר ומצאת אותו רפ"ח ל"ח מ"ח הכנם במנה הואת בלוח כ"ג ותמצא סימן התקון הראוי לו ד' מעלות ל"ט רגעים נ"ז שניים הוסיף על סימן האמצע האמור הואיל והמנה הזה היא יותר מק"פ מעלות ותאמר כי סימן הירח האמיתי לעת ההיא שבקשתו להכירו הוא ע"ד קירוב ר"נ י"ב כ"א ואם תרצה לדקדק ולתת לרגעיה ושעותיה כפי הראוי להם ישוב תקון המנה הואת להיותו ד' ל"ח ויהיה אז סימן מקום הירח האמיתי המתוקן לעת ההיא ר"נ י' נ"ד כלומר שהיא טכוון י' מעלות י"ו רגעים נ"ד שניים ממזל קשת ודע כי התקון הזה לירח הוא לפי חילופו השוט בלבד והוא התקון המספיק לעתי הקבוצים וההקבלות כמו שהודעתיך השעם בשעבר אבל תקון הירח לשארי עתי החודש צריך לו תקון אחר ע"פ לוח אחר שלא ערכתיו בחבור הזה מפני שאין בו צורך כ"כ לתקון עת ההקבלות והקבוצים האמיתים ואשוב להשלים ענין הפרק ואומר שצריך הוא בתקון הירח הזה כמו בתקון החמה לתת לרגעי המנה ושעותיה העודפים על מעלותיה כדי חלקם הראוי להם מהתקון הזה:

פרק עשירי בלימוד דרך החישוב לתקן עת הקבוץ אמיתי ועת ההקבלה אמיתית ומקומם מהמולות לאיזה חודש ידוע שיהיה וגם לחשוב מדת מכס השעה וחלקיה ממהלך הירח המתהלף בעת ההיא שצריך לזה כבר הודעתיך בשעבר החלוק והפרש שיש בין עת המולד ומקומו מהמולות לבין עת הקבוץ האמיתי שלעומתו ומקומו במולות וכי לפעמים וכמה חדשים יחול להם רגע המולד קודם הקבוץ האמיתי שלעומתו בכמה שעות ורגעים עוד וכמה חדשים כנגדם יהיה דין בהם בהיפך זה וכי לפעמים יחולו שניהם בבת אחת וכן הדין הוא בזה לגבי הקבלה האמיתית עם האמצעית שלעומתה וכבר נודע טעם כל זה והלכותיו בשעבר ועתה כשתרצה לתקן הקבוץ האמיתי של שום ר"ח כדי לידע מקומו מהמולות יאות לך שתתכוון תחלה לעת המולד ותקרא אותו עת התאריך ותתכוון עוד ע"פ לוח י"ו ותדע מקומו מהמולות שהוא סימן אמצע כל אחד משני המאורות לעת התאריך ההוא ותתכוון עוד סימן מנת הירח לעת ההיא כפי מה שנתבאר בפרק שעבר וכוון מקום כל אחד משני המאורות האמיתי לעת המולד ההיא וכשתמצאם מכוונים על חלק אחד מהמולות ופלא הוא שיודמן כזה ותדע או בודאי כי עת המולד הידוע ההיא הוא עת הקבוץ האמיתי שבקשת לידע ואם לא תמצאם מכוונים כאחד וכן הוא המנהג ברוב התכוון או להמרחק שביניהם והוא לא יהיה אלא כגון ז' מעלות או פחות והוסיף עליו כדי חצי שתותו שהיא כדי מהלך החמה בומן ההוא והנקבץ קרא אותו קשת המרחק וחלק על מכס השעה כפי מה שיתבאר בקרוב והשעות והחלקים העולים בידיך מזה החלוק והם עבוריים כתבהו וקרא אותו זמן המרחק וראה אם מקום החמה הוא היה העודף על מקום הירח קח או זמן מרחק ההוא והוסיף אותו על עת התאריך שהיא עת המולד ויהיה הנקבץ הוא מקום הקיבוץ האמיתי ההוא בטבור הארץ שעליו הוא מיוסד החשבון המולדות והתקופות כמו שידעת וקח כמו כן קשת מרחק ההוא והוסיף אותה על מקום הירח האמיתי ההוא המתקן ויהיה או הנקבץ הוא מקום הקבוץ האמיתי ההוא במולות ואם יהיה מקום הירח הוא העודף על מקום החמה קח או זמן המרחק ההוא וגרע אותו מסימן המולד ויהיה הנשאר הוא עת הקבוץ האמיתי ההיא שבקשת לידע וכמו כן קח קשת המרחק ההיא וגרע אותה ממקום הירח האמיתי והיה הנשאר הוא מקום הקבוץ האמיתי ההוא המבקש לידע: **וכיוצא** החשוב הזה עצמו יאות שיהיה המנהג בתקון עת ההקבלה האמיתית ומקומה מחמת האמצעית שלעומתה אלא שב' המאורות הם בעת ההקבלה מקבילים זה לזה עומדים או מכוונים זה כנגד זה על שני קצות אלכסון אחד מאלכסוני עגולת מהמולות ובעת הקבוץ הוא הירח עומד או מכוון נכח החמה מתחתיה וכבר נתבאר כל זה בשעבר ואני אביא לך עתה משל לזה החשבון מתקון ההקבלות האמיתיות שתהיה לחודש אלול שמשנת פ"ו לפרט שהיא תהיה שנת י"ד למחזור רס"ח שסמנה בטבור הארץ שעליו נתיסד חשבון המולד כמו שאמרנו הוא ד"ח התרכ"א וסימן אמצע החמה תחשב לו ע"פ

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/91

לוח י"ז ותמצא אותו קס"ז ו' כ"ח ולפי זה יהיה או סימן אמצע הירח שמ"ז ו' כ"ח הואיל והוא או מקביל לאמצע החמה כמו שידעת וסימן מנת הירח תחשב לו ותמצא אותו כנון כ' מ"ה ל"נ וע"י כל זה תתקן כל אחד משני המאורות לעת התאריך הזאת שהיא עת ההקבלה האמצעית האמורה וזה יהיה על המנהג האמור בפרק שעבר ותמצא סימן מקום חמה האמיתי קס"ה י"א י"ח וסימן מקום הירח תמצא אותו שמ"ב י"ג כ"ה הרי שמקום החמה יותר על ק"פ מעלות הוא עודף על מקום הירח בכדי ב' מעלות נ"ז רגעים נ"ג שניים תוסיף על כדי חצי שתותן כמו שצריך ותהיה או קשת המרחק ג' מעלות י"ב רגעים מ"ב שניים ע"ד קרוב תחלק אותה על מכס השעה על המנהג שתלמוד בקרוב ויצא לך או זמן המרחק כמו ו' שעות ע"ד קירוב תוסיף אותו על עת התאריך הואיל ומקום החמה הוא העודף בכאן על מקום הירח ותאמר כי עת ההקבלה האמיתית הזאת שבקשת לידע יהיה לכדי י"ד שעות תתמ"א חלקים לאחר תחילת ליל רביעי בשבת בטבור הארץ וכמו כן תוסיף קשת המרחק ההיא על מקום הירח האמיתי ותאמר כי סימן הירח האמיתי הזאת היא שמ"ה כ"ו כ"ג ומקום החמה האמיתי שהוא מקביל לו הוא קס"ה כ"ו כ"ג ועתה הוי יודע כי החשוב הזה שסדרתי בכאן הוא החשוב הפשוט המספיק לתקן הקבוצים והקבלות שאין בהם ליקות אבל לשיש בהם ליקות עוד צריך לכוון למקום החמה האמיתי המתוקן כפי שאמרנו ולהכנם בו בלוח ל"ט הערוך לתקון חלוף הימים שמעת לעת ולקחת משם אותן החלקים והם העבוריים הכתובים לשם לצד מקום החמה ההוא ולהוסיף אותם על עת ההקבלה האמיתית או על עת הקבוץ האמיתי ולהוסיף עוד על זה כדי ב' שלישי שעה ויהיה הנקבץ היא עת אמצע זמן הקבוץ או ההקבלה האמיתי בטבור הארץ ועיקור התוספות הזאת נתאמת לי ע"י כמה לקיות שעינו אותם חכמי קדם ואחר שנתבאר כל זה עתה כדי להשלים עניני הפרק אשוב ואומר כי שעם מכס השעה וחלק קשת המרחק אליו שהוצרכנו לו בכאן לכוון עת הקבוץ וההקבלה האמיתית ושנצטרך אליו עוד כפי מה שיתבאר לתיקון הליקיות הוא שמכס השעה הוא מספר הרגעי' והשניים עוד שילך אותם הירח בשעה אחת לפי מהלכו האמיתי המתחלף במדתו משעה לשעה ומיום ליום כפי ההתחלפות סימני מנתו עד שיגיע מנת השעה הזאת וחלקה ממהלכו המתחלף להיותו בשום זמן ידוע כדי ל"ו רגעים ויותר מעט וזה יהיה כשתהיה מנתו ק"פ מעלות ולהיותו בשום זמן אחר יותר מעט מל' רגעים וזה יהיה כשתהיה המנה זו או קרוב מזה כפי מה שהוא זה סדר בלוח כ"ד וסימן מכס השעה זה האמור יודע לנו לכל עת ועת אם נקח סימן מנת הירח לעת ההיא ונכנס בו בטורי המנה מלוח כ"ד זה ונדרש לשם עד שנפגע במספר ההוא השוה למספר מעלות המנה ההיא ונמצא לשם סדור בצדו מספר הרגעים והשניים שהם מכס השעה האחת וחלקה ממהלך הירח המתחלף בשעה אחת לעת ההיא וחלוקת קשת המרחק על מכס השעה שאמרנו יהיה ע"פ לוח כ"ה על המנהג הזה נקח קשת מרחק ההיא ונכנם בה בטור ראשון מלוח כ"ה זה ונקח כמו כן מכס השעה הידוע לעת ההיא ונכנם בו בשטה עליונה מלוח כ"ה זה ובבית שיפגשו עליו הטור והשטה האלו נמצא כתוב מספר השעות והחלקים עוד והם עבוריים שבכדי כן הוא זמן המרחק הראוי לקשת המרחק ההוא שבכדי כן יתאחר לו עת הקבוץ האמיתי מעת המולד המוקדם לו וכן ה"ה בההקבלה האמיתית ע"פ האמצעית:

פרק אחד עשר בלימוד דרך התיקון מנת הרוחב האמיתית לרגע הקבוץ האמיתית או ההקבלה אמיתית ולידע

מחמת כן מדת רוחב הירח לעת ההיא ואם הוא הירח או צפוני למזלות או דרומית דע כי תכלית הכוונה בתקון המנה הזאת לעתים האלה היא לידע מחמתו ולכוון מדת מרחק הירח או מנקודת התלי הן הראש או הזנב הן מלפניו או מלאחריו וזה יאות שיהיה כך אם לתקן אותה לרגע הקבוץ האמיתי של שום חודש תהיה כוונתינו נקח תחלה שם המחזור שכולל השנה המוצעת ההיא ונכנם בו בטור השני מלוח הכולל ונתכוין לסימן הכתוב בשיטתו מערוגת מעמד מנת הרוחב לראשי המחזורות ונכתב אותה ונקח עוד שם השנה שכוללת החודש המוצע ההיא כפי מעמדה ממחזור ט"ו ונכנם בה בטור הראשון מלוח ל"ב ונתכוון לסימן הכתוב לשם בשטתו בערוגת שם החודש המוצע ההוא ונחבר אותה עם סימן שכתבנו תחלה מהמקובל משניהם נקרא אותו העיקר ונשמור אותו ואם נוסיף עליו סימן קצ"ה נ"ז ז' שהוא כדי מרוצת המנה הזאת בזמן חצי החודש יהיה הנקבץ ההוא סימן העיקר להקבלות העיקר החודש המוצע ההוא ושמור אותו אם תחיה כוונתינו לתקן הקבלת חדשינו ההוא ואחרי זה ע"פ לוח י"ו על המנהג האמור בפרק השביעי נדע סימן אמצע הירח לרגע מולד חדשינו ההוא או לרגע הקבלתו האמצעית אם אליה תהיה כוונתינו בתקון המנה הזאת ומה שהיה נקרא אותו סימן אמצע ונשמור אותו ונשוב ונכוין עוד על המנהג האמור בפרק שעבר ונדע סימן מקום הירח האמיתי לרגע הקבוץ האמיתי של חדשינו או לרגע הקבלתו האמיתית אם אליה תהיה כוונתינו ונקרא אותו סימן ונכתוב אותו מכוון תחת הסימן האמצעי ההיא ונפחית המועט מהם מן המרובה ונשמר אותו מותר ונראה אם האמיתי הוא היה עודף על אמצעי נקח או' המותר ששמרנו ונוסיף אותו על סימן העיקר ששמרנו תחלה יהיה או הנקבץ או הנשמר הוא סימן מנת הרוחב האמיתי המתוקנים לרגע קבוץ חדשינו ההוא אם אליו הוא כוונתינו או לרגע ההקבלה האמיתית אם אליה תהיה כוונתינו ובכדי סימן המנה האמיתית ההוא היא מרחק מרכז הירח או מראש התלי על סדר המזלות ואני אביא לך משל שתבין

[בפרק י"ח ים שנושים נכ"י שלפני והתקונים והחסנומות תשלח נקונטרס התקונים]

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/92

כל זה החישוב לתקן מנת הרוחב האמיתית שתהיה לרגע ההקבלה האמיתית של חודש אלול משנת י"ד למחזור רס"ח חשבתי תחלה ע"פ הלוח הכולל וע"פ לוח ל"ב על חמנהג האמור למעלה וע"פ לוח י"ז ומצאתי סימן מקום הירח האמצע לעת ההקבלה אמצעית של אלול זה שמ"ז ו' כ"ח וכמו כן חשבתי לרגע ההקבלה האמיתית על המנהג שאמרתי בפרק שעבר ומצאתי סימן מקום הירח האמיתי לעת הואח שמ"ה ט' י"ג ולפי שהוא פחות מן האמצעי האמור גרעתי אותו ממנו ועלה בידי כדי מעלה אחת מ' רגעים ה' שניים הוא המותר בכאן השלכתי אותו מסימן העיקר הואיל והסימן האמצעי היה בכאן עודף על האמיתית ועלה בידי מכל החישובים האלה שסימן מנת הרוחב האמיתית ורגע ההקבלה האמיתית שתהיה לחודש אלול האמור קרוב לנקודת הונב והי הולך אליו כדי מעלה אחת מ' רגעים ה' שניים **שיער** ואם יודמן שיהיה ידוע לנו משום צד מקום ראש התלי לשום עת ידוע כפי מרחקו על הסדר מראש המולות נשליך אותו מסימן מקום הירח האמיתי לעת ההוא ויהיה הנשאר הוא סימן מנת האורך האמיתית לעת ההוא וזה ברשות הבורא ית' שילקה הירח בכל גופו בהקבלה הואת ושיהיא קודר כולו כמו שעה אחת ומרחב הירח לעת הואת אם נחשוב לו ע"פ לוח ל"ד נמצא אותו י"ח רגעים והוא צפוני למולות והתכוון ותראה כי בכל שתהיה המנה הואת פחות מק"פ מעלות הוא ירח צפוני אז למולות ובכל שתהיה יותר מק"פ מעלות הוא הרומי מהם ובשתהיה המנה הואת ש"ס מעלות אז הירח הוא חונה על ראש התלי ואין לו מפני כן אז שום מרחב ובשתהיה המנה הואת ק"פ מעלות אז הוא הירח חונה על ונבו ואין לו כמו כן אז שום מרחב וכבר ידעת עיקר כל זה ושעמו במאמר השלישי ועוד חשבתי אלו דברים על המנהג האמור למעלה לסימן המנה הואת לאמיתית רגע הקבוץ האמיתי שיהיה בר"ח סיון משנה ראשונה למחזור רס"ט ומצאתי סימן העקר של מולד ב' מ"ג מ"ח וחשבתי לסימן האמצעי שלו ע"פ לוח י"ז ומצאתי אותו נ"ט ו' כ"ד וכמו כן חשבתו למקום הירח האמיתי ברגע הקבוץ האמיתי של ר"ח סיון זה האמור ומצאתי סימנו פ"ט נ"ה גרעתי ממנו הסימן האמצעי האמור ויצא לי המותר א' נ' ל"א צרפתיו לעקר האמור ועלה בידי שסימן מנת הרוחב האמיתי לרגע הקבוץ האמיתי של ר"ח סיון האמור הוא רל ד' י"ט הוי הוא שיור קרוב לראש התלי בכדי הסימן הזה והוא צפוני מהמולות:

פרק שנים עשר בבאור דרך החשוב להעתקת המאורעת ממקום טבור הארץ לאיזה מקום אחר שיהיה

מחצי הישוב המערבי כבר אמרתי כמה פעמים כי לתחלת הלילה בטבור הארץ מתייחסות עתי תמולדות ועתי התקופות וכן עתי הקבוצים וההקבלו' ושאר מה שאחשוב לו סתם מספר הזה וכוונתי היא להודיע דרך החישוב הנכון להעתקת עתי המאורעות האלה ודומים להם מעתים המתוקנים להם בטבור הארץ לאיזה מקום אחר שיהיה מהמקומות הקבועים בחצי הישוב המערבי הידוע אדכם כלומר לחשב ע"ד שאברר עתה ולידע באיזה רגע משעות היום או מהלילה יחול עת המאורע ההוא במקום פלוני שידוע ארכו מחמת ידיעתנו עתי העתקת על טבור הארץ ולפי עקרי העבור על המנהג שסדרנו לזה בפרקים שעברו וכבר הודעתיך הענין זה וטעמו בשעבר וכל זה ערכתי בלוח כ"ב והוא נקרא לזה אורך המדינות ורחבם ובטור הראשון ממנו כתבתי שמות קצת המדינות הקבועים בחצי הישוב המערבי ובבית השני משטת כל מדינה מהם כתבתי מדת ארכה כלומר מספר המעלות עוד שבכדי כן תרחק לה המדינה ההיא מקצה המערב כלפי מזרח ובבית שלישי כתבתי מדת רחבה שבכדי כן נתרחקה מהקו השוה כלפי צפון ובבית ד' משטות כמו כן כתבתי מספר השעות השוות והחלקים עוד שבכדי כן נתרחקה לה קודם רגע חצות היומם או מהלילה במדינה ההוא כמו שבכדי כן הוא קודם עת כל מאורעות שבעולם במדינה ההיא משעות היומם או הלילה לשם על עתו בטבור הארץ והשעות והחלקים האלו יאות שיקראו שעות המרחק וכבר נודע עקור כל זה ושעמו והלכותיו בשעבר:

ועתה כשתתקן ותדע סימן שום מולד או תקופה או עת שום קבוץ אמיתי או הקבלה על הדרכים ההם שסדרנו שמסתמה הוא רגע הדבר ההיא מיוחד לתחלת הלילה בטבור הארץ ותרצה לידע מחמת כן ולהכיר מתי ובאיזה עת משעות היום או הלילה ההוא חל הדבר ההוא או יחול במדינה פלונית מהמדינות הידוע ארכן וזה כגון שתקנת שום ההקבלה אמיתית או דבר אחר ומצאת סימנה עשר שעות מליל מוצאי שבת ע"ד משל ותרצה לידע מחמת זה ולהכיר באיזה עת מליל זה תחול ההקבלה ההיא בטלטולה שהיא רחוקה משבור ארץ כלפי מערב בכדי ד' שעות קמ"ד חלקים כמו שהוא כתוב בטור הרביעי בשטת טוליטלה בלוח כ"ב האמור או אם תפחית מהסימן ההוא אלו ד' שעות קמ"ד יעלת בידך שהקבלה ההיא חלה בטלטולה לכדי ה' שעות תתקלו חלקים מליל זה לשם וזה התקון הוא לפי החשבון הגם שאין לסמוך עליו ולא לעשות על פיו מפני החילוף שיש לימים וכן לילות במדת במקומות הישוב שהרי אם יהיה ליל זה קרוב מתקופת תמוז תחשב אז כי חלה ההקבלה ההיא בטולטילה קודם חצות הלילה לכמו קמ"ד חלקים והיא לא חלה לשם אלא לאחר חצותו ביותר משעה אחת ואם נסמך על החשבון הזה יארע זה ג"כ אם יהיה בקרוב מתקופת טבת ובשביל זה השיבוש ושינוי זה אין ליחס עתי התקונים לתחלת הלילה כמו שהיתי תושב תחלה וגם לא לתחלת היומם אלא החשבון הנכון לזה והוא מדויק שלא יארע עמו שום שבוש ולא טעות והוא שעליו יש לסמוך הוא שנחשב עתי המאורעות לרגע חצות היום שעבר על הדרך הזאת וכפי המשל הזה שאציע לו והוא הדרך שהסביבו עליה

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/93

המחשבים מבעלי חכמת התכונה והציעו לשום כל יום ויום בכל עולם בכל מדינה ומדינה מתחילים להמנות מרגע חצות יום אתמולו ועד רגע חצותו לשם לפי העיקור הזה הנכון יאות שנתכוון לסימן הדבר המתוקן על הדרכים שאמרו בשעבר הן יהיה הדבר ההוא מולד שום חודש או הקבלתו או איזה מאורע אחר שיהיה ונוסיף עליו מספר ו' שעות על מספר שעות סימן המאורע ההוא כלומר שנחזור ממנו ו' שעות למפרע תהיה או כבר יחסנוהו לרגע חצות יום אתמולו בטבור הארץ ומזה נפחית אותן השעות והחלקים שבהם נתרחקה להם המדינה ההיא מטבור הארץ ויעלה בידינו אז נכון ומדויק עת המאורע ההוא במדינה ההיא כפי מרחקה מרגע חצות היום שעבר לשם וזה כאלו תקנת על הדרך שזכרנו מולד שום חודש סימנו א"ד תקמ"א ע"ד משל או יאות שתחזור לך מהסימן הזה ו' שעות שוות למפרע ותאמר שהמולד הזה חל בטוליטלה בכמו ו' שעות שצו חלקים אחר חצות היום השבת בטוליטלה ועתה ראה אם יהיה זמן המולד ההוא בקרוב מתקופות תמוז תמצא שהמולד ההוא חל בטולטילה בעוד יומם של יום שבת ביותר משעה אחת ואם יהיה הזמן בתקופת טבת תמצא אותו חל בכדי שעה אחת ותת"נה חלקים מליל מ"ש לשם ואלו סמכתי על עיון החשבון הגם ולא נזקקתי לתוספות הו' שעות היתי אומר כי המולד ההוא יחול בטוליטלה בכמו שצ"ו חלקים מליל מוצאי שבת לשם וזה אינו אמת אלא אם יזדמן להיות זמן מולד ההוא בזמן ההוא בתקופות ניסן או תשרי ובשביל זה אומר כי חשבון הנכון לכל פרקי השנה הוא ליחס עתי המאורעות בטבור הארץ ובמדינה מדינה לרגע חצות היום שעבר לשם ר"ל בתוספות שש שעות על סימן הדבר ההוא המתוקן סתם כמו שאמרנו אמנם אם יהיה סימן הדבר ההוא במתוקן סתם יותר מי"ח שעות כגון שיהיה אכ"ב תת"ק ע"ד משל וכשתוסיף השעות שאמרנו יעלה החשבון לכ"ח שעות תת"ק חלקים או יאות שתשליך הכ"ד מהם ליום אחד ותאמר כי הוא יחול בטוליטלה לאחר חצות יום אחד בשבת לשם כדי שנ"ז חלקים וכי בירושלים יחול המולד ההוא בכמו ג' שעות רפה חלקים אחר חצות יום א' בשבת ועוד נוכל לחשוב להעתקת עתי המאורעות מטבור הארץ לשאר המדינות ע"ד אחרת שהיא נכונה ג"כ והוא שניחס עת המולד או איזה מאורע שיהיה לרגע חצות לילו בטבור הארץ שנפחית מסימן המולד ו' שעות ומהנשאר נפחית עוד זמנו מרחק המדינה וזה כמו שיהיה סימן מולד המתוקן סתם אט"ו תרמ"ח ע"ד משל ונפחות ממנו ו' שעות וישאר א' ט' תרמ"ח נשליך מזה כדי מרחק המדינה מטבור ונאמר כי המולד ההוא יחול בטוליטלה בכדי ה' שעות תק"ה חלקים אחר חצות ליל מ"ש זה לשם וכי בירושלים יחול כדי ח' שעות ל"ו חלקים אחר חצות ליל זה הרי שאם יהיה הזמן בתקופות טבת יהיה חל בעוד לילה בטולטילה ואם הוא תקופת תמוז יחול ביומם של יום אחד בשבת ההוא לשם והעיקור שיש לסמוך עליו בהעתקת עת המאורע מטבור הארץ לשאר המדינות שהם מערביות לו הוא לידע כי רגע המאורעות מהיום או מהלילה הוא קודם באלו המדינות על עתי מהיום או מהלילה בטבור בכדי השעות והחלקים ההם שבהם נתרחקה לה המדינה ההיא מהטבור כלפי מערב ואחר שנחשב למולד או לאיזה דבר שיהיה ונדע את עתי המדינה על הדרך השנית הזאת או על הראשונה האמורה נוכל לחשוב וליחס אותו לתחלת הלילה לשם אם נתכוון ע"פ לוח ט"ו ונדע מדת חצות היום ההיא או חצות הלילה במדינה כפי שיזדמן או בכוון הזמן מפרקי השנה:

שער ועוד נוכל להעתיק את המאורע הידוע סימנו בשום מדינה ידוע ארכה ולחשב ע"י כן ולדעת ולכוון את עתה במדינה אחרת ידוע ארכה וזה יאות להיותו ע"ד הזאת נתכוון למותר האורך שביניהן וזה נדע אותו ע"פ לוח כ"ב וכל מעלה מהיותר ההוא נשים אותו ע"ב חלקים עבוריים כמו כן ונחבר הכל ונעשה אותן שעות וחלקים ובכדי כן יקדם את המאורע ההוא במדינה מערבית מהם עתו המזרחית אע"פ שהוא בשתיהן ובכל העולם חל בבת אחת:

פרק שלשה עשר

בביאור ביצד נחשב ע"פ לוחות שאזכיר ונכוון ונכיר היום מימי השבוע שבו יכנוס איזה שיהיה מחדשי החמה בשנה שנה משנות העולם וכיצד נחשב עוד ונכיר היום ההוא מחדשי חמה שבו יכנוס כל אחד מחדשינו שבו יכנס אחד אחד מחדשי חמה בכל מחזור י"ט וכיצד נחשב ונדע כמה שעות וחלקים עבוריים יש ביומם יומם מחדשי שנת החמה בעיר טוליטלה וכמה שעות וחלקים עבוריים יש ביום תקופת תמוז או ליל תקופת טבת במדינות הידוע רחבן וכיצד נכוון עוד ונדע באיזה יום מחודש פיברר או מארס או אבריל יחול להם יום איסור הבשר או יום אידם הגדול בשנה שנה כשתרצה להכיר היום מימי השבוע שבו יכנס חודש פלוני מחדשי חמה משנה פלונית משנות עולם התכוון למספר השנים שעברו לתאריך העולם עד השנה ההיא והיא בכלל והשלך אותו כ"ח כ"ח והנשאר בידך פחות מכ"ח או כ"ח תכנום בו בטור הראשון מלוח י"ד ותמצא כתוב בשיטה ההוא היום ההוא מימי השבוע שבו יכנס אחד אחד מחדשי השנה ההיא וכבר ידעת שכל מספר שנים לתאריך עולם שיש לו רביע כי השנה ההיא היא כבושה לנוצרים כלומר שהחודש פיברר מכ"ט יום והנשאר מהשנים הוא מכ"ח יום וע"פ לוח י"ג תכיר היום מחדשינו שבו יכנס אחד אחד מחדשי חמה בשנה שנה ממחזור י"ט וע"פ לוח מ' תכיר ותדע כמו כן היום מחדשי חמה שבו יכנס אחד אחד מחדשינו במחזור י"ט והחשוב הזה ע"פ לוחות האלו אינו אלא כמו מאתיים שנה קודם מחזור רמ"ו ולכמו מאתיים שנה כמו כן מאחריו ואע"פ כן יצא בו קירוב בכמו יום אחד או שניים שהקירוב הזה

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/94

בא מצד השנה שלימה או כסדרה או חסירה וגם מצד כבוש שנת החמה ופשוטה וע"פ לוח י"ד האמור תוכל לצדק הקירוב הזה ולכוון החשבון וע"פ לוח י"ט תכוון ותדע כמה שעות וחלקים עבוריים עוד יש ביומם יומם מחדשי ימי שנת החמה בעיר טוליטלה ע"פ לוח י"ו הקטון תתכוון כמו כן ותדע מדת יום תקופת תמוז או ליל תקופת טבת במקומו הידוע רחבו כפי מה שכתב בטור הראשון מלוח זה וכדי לידע תאריך הנוצרים נקרא תאריך אל צפר ותאריך הורכן בית שני ותאריך ישמעאל הנקרא תאריך הגרה כל אחד משלשתן זה מחמת זה ומחמת תאריך העולם כתבתי בשטת אחד מהמחזורים המסודרים בטור השני מלוח י"א מעמד כל אחת משלשת התאריכים שאמרנו לשנה ראשונה מהמחזור ההוא ר"ל שחודש יניר מהשנה הסדורה בשטת מחזור אל צפר הוא נכנם בחדש טבת בשנה ראשונה מהמחזור ההוא והחודש ההוא מחדשי ישמעאל מהשנה ההיא לתאריכם הוא הבא בתשרי של ראש המחזור ולוח מ"א ערכתיו כדי לסמן על פיו ולהכיר ולידע באיזה יום מהחודש פיבריר או מארס יחול לנוצרים יום איסור הבשר בשנה שנה מכל מחזורינו של י"ט ובאיזה יום כמו כן מחודש מארס או אבריל יחול להם יום אידם הגדול בשנה ההיא וזה יהיה ע"ד הואת תכוון תחלה ע"פ לוח י"ד ותדע ותכיר היום מימי השבוע שבו יכנס יניר בשנה ההיא שנתכוון אליה כפי מעמדה ממחזורינו של י"ט והכנס בו בשפה עליונה מלוח מ"א זה וקח השנה ההיא כפי מעמדה ממחזור י"ט והכנס בו בטור הראשון ממנו ובבית שיפגשו עליו השטה והטור תמצא כתוב היום מהחודש שבו יכנס אסורן הבשר ויום אידם הגדול בשנה ההיא וזה כמו שרצית לדעת שנתינו ואת שהיא שנת י"ו למחזור רס"ז תחשוב תחלה ע"פ לוח י"ד כפי מה שאמרנו ותמצא כי חודש יניר בשנה א' נכנס ביום ה' בשבת ולפיכך תקח יום ה' בידך ותכנס בו בשפה העליונה מלוח מ"א ותקח שנת י"ו למחזור ותכנס בו בטור הראשון ממנו ותמצא כתוב בבית שנפגשו עליו השפה והטור כי איסור הבשר נכנס להם בשנה הואת ביום רביעי לחודש מארס ויום אידם הגדול נכנס להם לפי זה יום י"ט לאבריל וכבר נודע כי יום איסור הבשר יחול בכל שנה ושנה ביום רביעי בשבת ובאחד בשבת* לעולם יחול בם אידם הגדול באתמול היום מימי החודש שיצא ע"פ לוח מ"א זה וכן הדין באיסור הבשר בשנה ההיא אם יצא לך חשבונו ע"פ לוח הזה שיש לו לחול בחודש מארס:

פרק ארבע עשר בביאור איך נחשב ע"פ הלוחות שאזכור ונכוון ונדע תאריך העולם

ותאריך ישמעאל זה מחמת זה ואיך נחשב ונביר מימי השבוע שבו יכנס איזה שיהיה מחדשי ישמעאל מאיזה שנה שנה לתאריכם הנקרא אל הגרה כבר נודע כי ללבנה בלבד הם מחשבים ישמעאל חדשיהם על הסדר כמו שידעת הם ככה מארס צפר רביע ראשון רביע שני גמאד ראשון גמאד שני רגב שעבאן רמצאן שואל דיאל קעדה דו חגה והם מסדרים אותם אחד מלא מל' יום ואחד חסר מכ"ט יום זולתי חודש דול הגה שלפעמים יצטרכו עשותו מל' יום והם מסדרים שנותם ועושים אותם מחזורות מל' שנה לפי שזמן המחזור הזה הוא כולל ימים שלימים לפי סברתם כמדת זמן חודש האמצעי שמספר ימי מחזורם זה י' אלפים ושש מאות ול"א יום ומספר חדשיו הוא ש"ם ותאריך זה התחיל חמישי בשבת שני לחודש אב משנת ד' אלפים שפ"ב שנה לתאריך העולם שהיא היתה שנת י"ב למחזור רל"א ועתה כשיהיה בידך שום חודש ידוע לתאריך העולם ותרצה להכיר ולידע איזה חודש מחדשי ישמעאל מאיזה שנה לתאריכם הוא הבא נוכח החודש הידוע ההוא חמוצע יאות שתגביל תחלה שם החודש ההוא עד שתאמר עליו כי הוא חודש פלוני וזה כמו שנתכוין לחודש אב משנתינו ואת שהיא שנת ע' לפרט ושנת י"ו למחזור רס"ז ותרצה להכיר ולידע החודש ישמעאל הבא נכח חודש אב זה המוצע וזה יאות להיות ע"ד הואת קח מספר השנים השלימות שעברו ממחזורינו זה והן ט"ו וקח מספר החדשים שעברו משנתינו ואת ויהיה הוא בכלל והן י"א חדשים צרף עליהם חמשת חדשי העבור שהן בט"ו שנים האלו יעלה המספר לי"ו חדשים [תתן] מהן י"ב לשנת י"ו ואת ותאמר כי זמן המעבר בכאן הוא י"ו שנים פשוטות וד' חדשים עוד ושמור אותו ושוב קח שם מחזורך זה שהוא מחזור רס"ז והכנס בו בטור השני מלוח י"א ותכוון למה שכתב בשטתו בערוגת ישמעאל ותמצא כי חודש דול קערה משנת תרצ"ג לתאריכם קרא אותם עקר וצרף עליו זמן המעבר ששמרת ותמצא החשבון כלה בחודש צפר מחדשיהם בשנת תש"י לתאריכם הלכך חודש צפר זה הוא הבא נוכח חודש אב המוצע:

ועוד משל אחד לזה החישוב שים שבוונתך לאיזה חודש מחדשי ישמעאל מאיזה שנה לתאריכם הוא הבא נוכח חודש אדר משנת פ' לפרט שהיא שביעית למחזור רס"ח תחשוב על המנהג האמור למעלה ותמצא זמן המעבר בכאן ו' שנים וח' חדשים צרף הזמן הזה לחודש גמאד שני משנת תשי"ג לתאריכם הכתוב בשטת מחזור רס"ח מלוח י"א ותמצא החשבון כלה בחודש מארם בשנת תש"כ לתאריכם ועוד תוכל לחשב ולכוון את זה מדרך אחרת נכוחה ע"פ לוח מ"ח הערוך לזה קח בידך מספר השנים שעברו לתאריך העולם עד שנתך ההיא ולא תהיה היא בכלל והוא לפי המשל השני ה' אלפים וע"ט שנים ותכוון למספר ד' אלפים ותת"סד שנים מהמספרים ההם שעברו הסדורים בטור מחזורים הכפולים מלוח מ"ח וה הואיל והמספר הזה הוא פחות ויותר קרוב למספר שנות התאריך וקח משם מספר תצ"ו הכתוב בצידו בטור רל"ה שנים התכוון למספר ר"ט מהמספרים ההם הסדורים בטור שנות המחזורים הפשוטים

* [יחול יום אידם הגדול וכשנה מעוברת כנ"ל]

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/95

מלוח מ"ח זה הואיל והוא הפחות ויותר קרוב לרט"ו וקח משם סימן רט"ו הכתוב בצידו בטור שנות ישמעאל וקרא אותו מספר שני ושוב לשש שנים הנשארות לתשלום שנות התאריכים והכנס בהם בשנות המחזור מלוח זה וקח הששה שנים ושני חדשים הכתוב לצדו בטור ישמעאל וקרא אותו מספר שלישי וחבר או את שלשת המספרים האלה וצרף ונקבץ הששה חדשים שמשנת שמונים על המוצע יהיה הכל תשי"ט שנים וחודש הרי הוציאך החשוב האמור ע"פ הלוח הכולל לידע ולהכיר שחודש מוהרם משנת תשך לתאריך אל הגרה הוא שיבא נוכח חודש אדר משנת פ' לתאריך העולם ככה ועל המנהג הזה יאות להיות דרכי החשוב לכל כיוצא בזה:

ובהפך החשוב הראשון ע"פ לוח י"א או בהפך החשוב השני ע"פ לוח מ"ח תחשוב כשתרצה לידע את תאריכנו מחמת תאריך ישמעאל וזה כגון שבקשת לידע ולהכיר איזה חודש מחדשינו מאיזה שנה לתאריך העולם הוא הבא נוכח חודש רגב משנת תשי"ח לתאריך אל הגרה התכוון תחלה לחודש גמד שני משנת תשי"ג לאל הגרה הכתוב בערוגת תאריך ישמעאל בשטת מחזור רס"ח מלוח י"א הואיל והוא הפחות והקרוב לחודש רגב זה המוצע ואם תחשב לזמן המעבר ישמעאל ר"ל מזמן שנת חדש גמאד שני ועד חודש רגב זה המוצע תמצא אותו ה' שנים פשוטים ו"ב חדשים וכשתקח זה מתחלת מחזור רס"ח הכתוב בשטה גמאד שני זה משנת תשי"ג האמור וכן חודש אחד לחודש העבור שבשנה השישית למחזור ותחשוב לזמן ולידע ולהכיר כי חודש תשרי מהשנה הששית למחזור רס"ח זה שהיא תהיה שנת ע"ט לפרט הוא הבא נוכח חודש רגב משנת תשי"ח לאל הגרה וכן תמצא אותו אם תחשב לו ע"פ לוח מ"ח וכן אם תבקש לידע ולהכיר איזה חודש מחדשינו מאיזה שנה לתאריך העולם והוא שבא נוכח רמצאן משנת תש"ב לתאריך אל הגרה תחשב לו על המנהג שבררנו ותמצא שהוא חודש אייר מהשנה התשיעית למחזור רס"ו שהוא ח' שנים פשוטות וי"א חדשים וכשתסדר הזמן הזה מתחלת מחזור רס"ו יוציאך החשבון למה שאמרנו וכן תמצא את זה מכוון אם תחשב לו ע"פ לוח מ"ח על המנהג האמור וכדי להקל החשוב הזה ולבדוק מה שיעלה בידינו על פיו אם היא מכוון או לא ערכתי לזה לוח מ"ג ולוח מ"ד וטעם לוח מ"ג הוא שאם תקח שם החודש של ישמעאל הבא נוכח תשרי של ראש איזה מחזור שיהיה מהמחזורים הסדורים בטור השני מלוח י"א שהוא הלוח הכולל ונכנס בחודש ישמעאל ההוא בשטה עליונה מלוח מ"ג זה ותקח שם איזה שתהיה משנות המחזור ההוא ותכנס בה בטור הראשון ממנו תמצא אותו נפגשים על שם החודש הישמעאל הבא נוכח חודש תשרי של שום שנה ותכנס בו בטור הראשון מלוח מ"ד זה הן בערוגת השנים הפשוטות אם היא השנה ההיא הפשוטה ובערוגת המעוברת אם היא מעוברת ותתכוון לאיזה חודש שיהיה מחדשי השנה ההיא ותכנס בו מהערוגות ההיא תמצא אותם נפגשים על שם חודש ישמעאל הבא נוכח החודש ההוא שנתכוון אליו וזה כמו שיצאנו החשובים האמורים למעלה לידע כי חודש אל צפר הוא הבא נוכח חודש אב משנתינו זאת ובקשתינו לחקור ע"פ לוח מ"ג ולוח מ"ד אם הוא זה שעלה בידינו אמת ומכוון או לא וכבר ידענו ע"פ לוח י"א כי דואל עקרי הוא שבא נוכח תשרי של ראש המחזור רס"ז ועתה כשנכנסת בשנת י"ו ואת בטור הראשון מלוח מ"ג ונכנסת בדולקערה בשטה העליונה ממנה נמצא הטור והשטה נפגשים על חודש רביע שני ואח"כ נכנס בלוח מ"ד בטור הראשון ונקח שנות רביע שני ונמצא כי החודש הישמעאלי הבא נוכח חודש אב משנת הוא חודש אל צפר כמו שיצא לנו מהחשוב הזאת:

ועתה אשוב לברר ולהודיע דרך החשוב ולהכיר היום מימי השבוע שבו יכנס איזה חודש שיהיה מחדשי ישמעאל מאיזה שנה שתהיה לתאריך וזה יהיה עלפי לוח מ"ה הערוך לזה ע"ד הואת והמשפט הזה שאציע לו שים שכונתינו היא להכיר ע"פ הלוח הזה לידע היום מימי השבוע שבו יכנס חודש רמצען של שנת תשכ"ה לתאריכם נתכוון למספר תשב מהמספרים ההם הסדורים בטור הראשון מלוח מ"ה וזה הואיל ומספר תש"כ הוא הפחות ויותר קרוב למספר תשכה שהוא מספר שנות התאריך ונכנס בהם בטור השלישי מלוח זה שהוא טור שנות המחזורים ונקח משם אות הכתוב בצידו ונשוב ונקח אותו ז' הכתוב בצד חודש רמצאן ונחבר ג' האותיות האלה יחד ויהיה י"ד יום ותאמר כי ביום השבת נכנס לו חודש רמצאן זה המוצע ועוד משל אחר לזה שים שכונתך לברר היום מימי השבוע שבו יכנס חודש שואל משנת תש"כ לתאריכם נתכוון לאות א' לצד התאריך הזה ונחבר אותה עם אות א' הכתוב לצד חודש שואל ונאמר כי ביום שני בשבת יכנוס לו חודש שואל זה המוצע:

פרק חמשה עשר בלימוד דרך החשוב לתקן ליקות הירח ע"פ הלוחות הערוכות לו כבר בארתי במאמר

ג' ענינם וטעמיהן ואני בא בפרק זה להודיע דרך תקון לקות הירח ע"פ הלוחות שאזכיר כדי לידע באחת אחת מלקיותיו ע"י כן ולכוון כמה ילקה באלכסונו וגם משטחו ובאיזה עת מאיזה שעה מהלילה יתחיל להכנס בליקות ההוא וכמה שעות ורגעים עוד יתעכב בה ואם יהיה לו בה שעות כמה יהיה הזמן השהות ההוא שבו ישהה קודר כולו וקודם שנתחיל להתעסק בתקון זה יאות [שנגביל] מחמת סי' מנת רוחב האמצעית בעת ההקבלה האמצעית ההיא ונדע אם הוא אפשר שילקה הירח בהקבלה ההיא ונתחיל להתעסק בתקונה או אינו אפשר שילקה בה ונחדל להתעסק בה:

שער דע כי כשיודמן להיות מרכז הירח רחוק מן התלי ז' מעלות בעת ההקבלה האמיתית כי אז אפשר שילקה ממנו כדי חצי אלכסונו ולא ילקה כולו וכשיהיה המרחק ד'

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/96

מעלות או ילקה כולו אבל לא ישהה בקדרותו שום זמן מורגש וכשיהיה מרחקו פחות מד' מעלות או ילקה כולו וישהה בקדרותו וזה כי הענין בזה הוא כשיצא לנו מספר האצבעות בתקון יותר מי"ב אצבעות הוא שבכדי המותר ההוא על י"ב אצבעות הוא מה שישתקע בקדרות וזה יהיה ע"פ הגבולים שסדרו לנו חכמי התכונה והוכיחו עליו במופתים אמיתיים ואמרו כי הירח לא ילקה אלא אם תהיה מנת הרוחב האמצעית פחות מט"ו מעלות או יותר מן שמ"ה מעלות או יותר מן קס"ה מעלות ופחות מקצ"ה מעלות ואם תהיה מנת הרוחב הואת חוץ מן הגבולים האלה כלומר כשיהיה הירח רחוק מן התלי מן הראש או הזנב הן מלפניו הן מלאחריו פ"ו מעלות או יותר בעת ההקבלה האמצעית או אינו אפשר שילקה הירח בהקבלה ההיא וכבר אמרתי לענין הזה וטעמו בשעבר ועוד הוכיחו ואמרו כי אינו אפשר ולא יכול שילקה הירח ולא החמה בב' חדשים הסמוכים זה לזה וגם לא בד' החדשים אע"פ שאפשר הוא שילקו שני המאורות בחודש אחד בעצמו ור"ל החמה בתחלתו או בסופו והירח בעת ההקבלה וידוע היא שאין ענין לליקות הירח ביום ולא לליקות החמה בלילה ובשביל זה לא נתחיל להתעסק בתקון ליקות הירח בשום ההקבלה אלא עד שנדע כי ההקבלה האמיתית ההיא תחול בתוך הלילה במדינה שנתקן עליה או אפילו כדי שעה אחת או פחות קודם שקיעת החמה או בכדי זה מעת זריחתה לשם וכמו כן לא נתחיל בתקון ליקות החמה אלא אם נחשב ונדע שרגע הקבוץ האמיתי יחול במדינה ההיא בתוך היום או אפילו כדי שעה אחת או פחות לאחר שקיעת החמה או קודם זריחתו לשם וכבר נודע כי רגע ההקבלה האמיתית היא רגע אמצע זמן לקות הירח וכן נודע כי לפעמים לא ילקה הירח אלא מקצתה ושני זמנים בלבד יש לכל ליקות כמו זאת האחד היא משנכנס בליקות ועד רגע אמצע זמנה והשני היא מאז ועד סופה והשני זמנים האלו הם שוים זה לזה ע"ד קירוב וכעין שני הזמנים האלה הם ללקות החמה גם היא ולפעמים ילקה הירח בכל גופו וישהה בקדרות יותר משעה אחת או פחות וללקות הזאת יש ד' זמנים הראשון הוא משיתחיל להכנס בליקות עד שיתחיל להשתקע בקדרות והשני הוא מאז ועד אמצע הליקות והשלישי הוא מאז ועד שיצא מקדרות ויתחיל לקנות אור והרביע הוא סוף הליקות והזמן הראשון הוא שוה לרביעי וכל אחד מהם יקרא זמן העכוב והזמן השני הוא שוה לשלישי וכל אחד יקרא חצי זמן השהות ואחר שסדרנו כל זה שהיינו צריכין בכאן אתחיל ללמוד דרך החשוב לתקן הירח ותחלה אומר כי על שלוש מדות הן לקיותיו ע"ד כלל בהתייחסם למרחקו מהארץ בעת לקותו האחת היא כשהוא הירח או עומד בתכלית גבהו ומרחקו מן הארץ שאז הוא סימן מנתו ש"ס מעלות (או ז') והשנית היא כשהוא או בתכלית שפלו וקירובו לארץ שאז הוא סימן ק"פ מעלות והמדה השלישית היא כשיהיה סימן מנתיה פחות או יותר מק"פ מעלות ודרך החשוב לתקן הליקות היא כך נחשב אחר שנדע אפשרות הלקות נכוון ונדע ההקבלה האמיתית ההיא על המנהג האמור בפרק י' מדין תוספות המיוסד לשם ונדע את עתו משעות הלילה במדינה שנתקן עליה ויהיה הרגע ההוא עת אמצע הליקות נשמור אותו ונחשב אותו ונדע מנת רוחב האמיתית לעת ההיא כפי מה שנתבאר בפרק הי"א שע"י כן כמו שלמדתיך תדע מדת קשת מרחק מרכז הירח מנקודות התלי ונשמור אותו כמו כן נשמור סימן מנת הירח לעת ההיא וגם סימן מכם השעה ואחרי זה נראה אם הוא סימן מנת הירח כפי המדה הראשונה נבא ונתקן הליקות ההוא ע"פ הערוגה הימנית מלוח ל"ה שהיא לתקן ליקות הירח כשהוא בתכלית מרחקו מן הארץ ואם יהיה סימן מנת הירח כפי המדה ב' נבא ונתקן אותה ע"פ הערוגה השמאלית מלוח ל"ה וזה יהיה על המנהג הזה נתחיל ונקח מדת קשת מרחק מרכז הירח או מנקודת התלי ההיא ששמרנו ונכנם בה בטור הראשון הן מערוגה הימנית אם היא מנת הירח כפי המדה הראשונה או מהשמאלית אם היא כפי המדה השנית ומה שנמצא כתוב לשם לצד קשת המרחק ההיא שנכנסנו בה ממספר האצבעות הוא מה שילקה או מאלכסון הירח במדה שבה אורך אלכסון כולו י"ב אצבעות וכמו כן נקח סימן רגעי קשת העכוב הכתוב לשם בשטה ההיא ונכתבהו ונקרא אותו סימן קשת העכוב ונשמור אותו וכן נקח עוד משם סימן רגעי קשת השהות אם נמצא סדור בשטה ההיא ונשמור אותו ואם יהיה הסימן מנת הרוחב או כפי מדה שלישית שאמרנו וכן הוא המנהג ברוב אז יאות שנקח קשת מרחק מרכז הירח מהתלי ונכנם בה בטור הראשון מהערוגה הימנית וגם מהשמאלית מלוח ל"ה ונקח מכל אחת מהם מספר אצבעותיו של הלוקה מהאלכסון וסימן רגעי קשת העכוב וגם סימן רגעי קשת השהות הכתובים לשם בשטה מהשטות ההם משתי הערוגות ונכתב כל סימן מהם מכוון תחת מינו ונפחית המועט מכל מין משלשתם מן המרובה והנשאר נקרא אותו מותר ונשמור אותו ונשוב לסימן מנת הירח המכונת לעת ההיא ונכנם בה בטור הראשון או השני מלוח ל"ו שהוא לוח הצדוק ונתכוון למספר הרגעים והשניים הכתובים בבית השלישי והרביעי מהשניים ההוא ונדע כמה הוא ערכם אצל ס' רגעים ונפריש בבדי כן מכל אחד מהשלשת המותרים ששמרנו ונוסיף אותו על מה שלקחנו מן הערוגה הימנית ומה שיעלה בידינו ע"י החשוב הזה ממספר האצבעות היא מה שילקה או מאלכסון הירח במדה שבה הוא האלכסון כולו י"ב אצבעות והעולה מסימן רגעי קשת העכוב נקרא אותו סימן רגעי קשת עכוב המתוקן ונשמור אותו וכן נקח סימן קשת השהות אם נמצא אותו כתוב לשם ותקרא אותו סימן קשת השהות המתוקן ונשמור אותו ואחר שנדע כל אחד מסימני קשת העכוב וסימן קשת

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/97

השהות האלו המתוקנים הן יהיה לפי המדה הראשונה או השנית או השלישית נתכוון או לכל אחד משניהם בפני עצמו ונוסיף עליו כדי חצי שתותו מהנקבץ נחלקנו על מכם השעה הידוע לעת ההיא ומה שיעלה בידינו מזה החלוק ע"פ לוח כ"ה כמו שלמדת בשעבר נקרא אותם זמן העכוב וזמן השהות ואחרי זה אם נקח זמן העכוב ונפחית אותו מרגע אמצע הליקיות שכבר ידענוהו יצא לנו ידוע עת ההתחלות הלקות ההוא שאין עמה שהות יצא לנו ידוע סוף הליקות ההוא ובכדי כופל זמן העכוב הזה יהיה זמן הנמשך מתחלת הלקות הואת ועד סופו ואם נחבר זמן העכוב וזמן השהות ונפחית אות מעת אמצע זמן הליקות ההוא יצא לנו ידוע עת ההתחלת הליקות הואת שיש עמה שהות ואם נחבר זמן העכוב וזמן השהות ונוסיף אותו על אמצע זמן הליקות יצא לנו ידוע עת סוף הליקות ובכדי כופל זמן השהות הוא מה שישהה הירח בקדרותו ואם נפחית זמן השהות (מרגע אמצע זמן השהות) מרגע אמצע זמן הלקות הואת יצא לנו ידוע הרגע שבו יתחיל הירח להכנס בקדרותו ואם נוסיף זמן השהות על רגע אמצע זמן הליקות יצא לנו ידוע הרגע שבו יתחיל הירח לצאת מן הקדרות ולקנות אור וכבר נתבאר עיקר כל זה ושעמו במאמר השלישי מהחבור הזה ואני אביא לך עתה משל זה החשוב לתקן ליקות הירח שהיתה לו בהקבלת חודש אלול שנת ס"ט לפרט שהיא היתה שנת ט"ו למחזור רם"ז לא אדקדק כל כך בחשבון בתקון הזה כמו שצריך הואיל והכוונה בזה עתה אינו אלא להיות דוגמא מזה החשוב כדי להרגילך בו חשבתי תחלה על הדרכים שנתבארו בפרקים שעברו ומצאתי עת ההקבלה האמיתית על אלול זה שאז היא רגע אמצע זמן הליקות חל בטוליטלה לכמו ב' שעות וכמו תרם"ז חלקים עיבוריים קודם חצות ליל שלישי בשבת ט"ו ימים לאלול זה וכמו כן חשבתי על המנהג האמור בפרק י"א מהמאמר הזה מצאנו סימן מנת הרוחב האמיתית קע"ח מ"ז ל"ו לפיכך היה סימן מדת קשת מרחק מרכז הירח או מהתלי א' י"ג כ"ד וסימן מנת הירח המכוון לעת הואת חשבתי לו ומצאתי אותו פ"ז מעלות לפיכך היה סימן מכס השעה ל"ב רגעים וכמו ל"ה שניים ואחר שנודע לי כל זה לקחתי קשת מרחק מרכז הירח מהתלי האמורה ונכנסתי כה בטור הראשון מכל אחת משני הערוגות לוח ל"ה ולקחתי משם שני סמני מספר אצבעות הלוקה מאלכסון ושני סימני קשת העכוב ושני סמני קשת השהות הסדורים לשם בשטת קשת המרחק הואת והשלכתי המועט מכל מין משלשתן מהמרובה כמו שצריך ויצא לי סימן מותר האמצעית אצבע אחד ושתות אצבע וסימן מותר קשת העכוב יצא לי ב' נ"ז מותר קשת השהות יצא לי ר"מ שמרתי כל אחד מהם ולקחתי סימן מנת הירח האמור ונכנסתי בו בטור הראשון מלוח הצדוק ומצאתי בבית ג' וד' מהשטה הואת כ"ז רגעים ח' שניים וכשלקחתי כדי חלקים מ"ס רגעים והפרשתי בכדי כן מכל אחד משלשת המותרים האמורים והוספתי על מה שלקחתי מהערוגה הימנית יצא לי סימן האצבע המתוקן י"ט וכמו י"ב רגעים מ"ס באצבע וסימן קשת העכוב המתוקן יצא לי ל"ג רגעים וסימן קשת השהות המתוקן יצא לי כ"ד רגעים וכמו ה' שניים ואחרי זה לקחתי סימן קשת העכוב הזה המתוקן לסימן קשת שהוא הזה והוספתי על כל אחד משתיהן כדי חצי שתותן ונכנסתי בהן בטור הראשון מלוח כ"ה ולקחתי מכס השעה האמור ונכנסתי בו בשטה העליונה מלוח כ"ה זה ומצאתי הטור והשטה הללו נפגשים ומעידים שזמן העכוב היה שעה אחת וכמו עשירית שעה וזמן השהות כמו ג' רביעי שעה ויהיה לפי זה זמן תחלת הליקות חל בטוליטלה כדי ד' שעות תק"ה חלקים קודם חצות ליל ג' זה לשם וזמנה מתחלה ועד סוף היה ג' שעות ותשצ"ג חלקים וזמן השהות כולו היה כגון שעה ומחצה ועל כדי כל זה או קרוב מזה העיד לנו העיון ללקותו הואת ואם נקח מספר אצבעות הלוקה מהאלכסון כשהוא פחות י"ב ונכנס בו בטור הראשון מהלוח הקטון שערכתי האמור לתקן הלוקה משטח המאור מחמת הלוקה מהאלכסון נמצא כתוב בשטתו מדת הלוקה משטח המאור:

שער יש מחכמי התכונה האחרונים מי שערך לתקן ליקות הירח לוח אחד בלבד בעל ערוגה אחת ותקון ההוא הוא נקל עלפיו אלא שאינו מכוון כ"כ והוא לוח ל"ז מלוחותינו והדרך התקון על פיו כזה כך תקח קשת מרחק מרכז הירח מנקודת התלי בידך ותכנס בה בטור הראשון מלוח ל"ז ותמצא כתוב וסדור בשטתו מספר אצבעות הלוקה מאלכסון ומדת זמן העכוב כולו מתחלתה ועד סוף ומדת זמן השהות כולו מתחלתו ועד סוף:

פרק ששה עשר בביאור דרך החשוב לידע ע"פ הלוחות שנזכיר ולכוון מצעדי המולות בעוברם על

חצי היום על אופן חצי היום של כל מקום ומקום וכעלותם מקו האופק המזרחי על עיר טוליטלה כבר בארתי במאמר השני מהספר הזה שענין מצעדי המולות היא קשת ההוא מגלגל המישור הנטפלת לה ועוברת עם קשת ידוע מהמולות הן על קו אופן חצי היום והמצעדים האלו יקראו מצעדי אופן חצי היום או על קו אופן המזרחי של שום מדינה ונקראו מצעדי האופק ושני לוחות ערכתי לשני מיני המצעדים האלה האחד למצעדי אופן חצי היום והוא לוח כ"ז והשני למצעדי אופן טוליטלה והוא לוח כ"ה וכל אחד משניהם הוא מחולק לי"ב ערוגות כמספר המולות ולשלושים שיטות המספר מעלות המול וטור אחד למספר מעלות המצעדים ורגעיהם ומצעדי אופן חצי היום הסדורים בלוח כ"ז הם מתחילים ומצעדי ראש מול גדי והולכים על הסדר עד סוף מול דגים וככה הודעתיך במאמר השני כי ענין מצעדי המולות האלו הוא כדי מדת זמן שבו תצעד כל קשת

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/98

ידוע מהמולות ותעבור בחלקיה הן על קו חצי היום או על קו המורח על שום מקום ידוע ר"ל שכל ט"ו מעלות מהמצעדים הם שעה אחת מהזמן הנמשך עד שנאמר כי מול שלה וכן מול דגים יצעד ויעלה בקו מזרח פוליטלה בכדי שעה אחת מותר מעט מחומש שעה ומול אריה וכן מול עקרב יצעד לו כל אחד מהם ויתעכב בעליתו בקו מזרח שלטולה זה יותר מ"כ שעות ומחצה:

ועתה כשתרצה לתקן ולידע שום מצעדי קשת ידוע מהמולות בעברה על אופן חצי היום וזה כמו שיהיה החלק המוצע תחוא סוף המעלה העשירית ממול שור או יאות שתקח בידך שם חלק זה ותכנם בו בטור הראשון מלוח כ"ג ותמצא כתוב בשטתו בערוגת מול שור סימן קכ"ז ל"ד והענין בזה הסימן הוא כי הקשת מהמולות שמראש מול גדי על הסדר ועד סוף המעלה העשירית ממול שור תצעד לה בחלקיה על קו אופן חצי היום של כל מקום בכדי ח' שעות ומחצה וכגון ה' חלקים עבוריים ע"ד קירוב וכן הוא הדין בכל כיוצא בזה ובהפך זה תעשה כשיהיו המצעדים ידוע לך ותרצה לידע מחמתם ולהכיר הקשת מהמולות שמצעדים ההם הם מצעדיה ר"ל שתקח מספר המצעדים ותדרוש בלוחות כ"ז עד שתפגע בו ומה שכתוב בו בטור הראשון בשטתו הוא מה שבקשת לדעת וזה כמו שיהיה מספר המצעדים ההם ק' מעלות ע"ד משל וששה רגעים עוד תדרוש על מספר הזה בבתי ערוגת לוח כ"ו ותמצא אותו סדור בחלק אחד עשר ממול שלה וכן ה"ה בכל כיוצא בזה וכעין החשוב הזה עצמו תעשה לגבי מצעדי האופק ע"פ לוח כ"ח וזה כמו שתבקש לידע מצעדי סוף המעלה השמינית ממול אריה בעלותו בקו מזרח טוליטלה תקח החלק הזה ותכנם בו בטור הראשון מלוח כ"ח ותמצא כתוב בשטת מערוגת מול אריה סימן קי"ד ב' והענין בזה הסימן הוא כמו כן שבכדי ז' שעות ותר"ע חלקים עבוריים עוד תצעד לה הקשת הזאת הסדורים מראש מול שלה ועד סוף מעלה השמינית ממול אריה ותעבור בחלקם ותעלה על קו מזרח אופן שלטולה ובהפך החשוב הזה כמו כן תעשה כשיהיה לך מי' שום מספר ממצעדי האופן טוליטלה הזה ידוע ותרצה לדעת מחמתם ולחכיר קשת ההיא מהמולות שהם מצעדיה וזה כמו שהיה מספר המצעדים ק"ע ע"ד משל תדרוש על מספר ק"ע בבתי המצעדים מלוח כ"ח זה ותמצא כי סוף המעלה כ"ב ממול בתולה היא שתצעד ותעבור בחלקיה ותעלה על קו מזרח טוליטלה בק"ע מעלות שהם י"א שעות ושליש שעה וכן ה"ה בזה לכל קשת ידוע מהמולות לקוח על סדר מראש המולות אלא שכמה פעמים נצטרך לדעת מצעד שום קשת ידוע מהמולות שאינה לקוחה על הסדר לא מראש מול גדי ולא מראש המולות כמו שהם סדורות בשתי הלוחות האלו אלא במו שתראה הקשת המוצעת ההיא לקוחה מחצי מול אריה ע"ד משל ועד סוף המעלה החמישית ממול עקרב על הסדר ונרצה לידע מצעדיה באופן חצי היום וזה יאות להיותו ע"ד הואת נקח החלק הזה ממול עקרב ונכנם בו בטור הראשון מלוח כ"ז ונקח משם סימן ש"ב מ"ב הכתוב בשטת בערוגת מול עקרב ונפחית ממנו סימן רכ"ז הכתוב בחצי מול אריה מערוגתו ונאמר כי ע"ה י"ג הנשאר הוא סימן מצעדי הקשת המוצעת הואת בעברה על קו אופן חצי היום וכעין זה נעשה אם נבקש לדעת קשת מצעדי הואת עצמה בעלותה מקו המזרח ר"ל שנקח סימן רכ"ז ג' הכתוב בחלק הזה ממול עקרב בלוח כ"ז ונפחית ממנו סימן קנג י"ד הכתוב בשטת מול חצי אריה מלוח כ"ח ונאמר כי כדי סימן קמ"ט הנשאר הם מצעדי קשת המוצעת הואת בעלותה בחלקיה מקו המזרח טוליטלה כלומר שהיא תעבור על קו האופן הזה ותעלה בבמו שש שעות ותשפט חלקים עבוריים עוד ע"ד קירוב:

ואם יודמן מצעדי סוף הקשת המוצעת ההיא פחות מסימן מצעדי תחלתו לא נוכל לפי כן להפחיתו ממנו אז יאות שנצרף אליו ש"ם מעלות ומהנקבץ נשליך סימן מצעדי תחלת הקשת והנשאר יהיה מה שבקשנו לידע ובהיפך זה נעשה כשנרצה לידע ולהכיר הקשת מהמולות הלקוחות כעין שאמרנו מחמת מצעדיה הידועים ק"ל מעלות ט"ו רגעים ע"ד משל לקוחות מלעזמת סוף מול שור ונבקש לידע מחמתם ולהכיר הקשת מהמולות שנטפלה עמהם ועלתה מקו מזרח טוליטלה וזה יאות להיות ע"ד הואת נקח בידינו ל"ט נ' הכתוב לעומת סוף מזל שור מלוח כ"ח ונצרף אליו הק"ל מעלות ט"ו רגעים יהיה הכל קע"ה נכנם בהם בלוח כ"ח ונדרש במספרים הסדורים בערוגת הלוח הזה עד שנמצא אותו נוכח כדי מעלות כ"ג ממזל בתולה ונאמר שהקשת מהמולות שבקשנו להכירה מחמת המצעדים הידועים שהצענו היא הסדורה מראש מזל תאומים ועד סוף כ"ב מעלות ממזל בתולה וכעין החשוב הזה נעשה לגבי מצעדי אופן חצי היום ומן הדין הוא לערוך לוח מיוסד למצעדי אופק מדינה ומדינה כמו לוח כ"ח הערוך לטוליטלה אבל למצעדי אופן חצי היום אין צורך בזה הואיל ודין אחד הוא בזה בכל מדינות העולם:

פרק שבעה עשר בבאור כיצד נחשב מחמת מצעדי האופק ומצעדי אופן חצי היום ונדע

ונביר החלק הצומה ועולה מקו מזרח לאיזה עת שנרצה וגם השוקע או לבא גם הנצב או על קו אופן חצי היום מלמעלה ולמטה ואיך נחשב עוד ע"י כן ונדע מדת איזה יום או לילה שנרצה מימי שנת החמה בכל מקום ידועים מצעדי אפקו כבר נתבאר טעם כל זה והלכותיו במאמר השני מהחבור הזה ואני בא ללמד עתה ולהודיע דרכי החשוב לכל זה שאמרנו ע"פ לוחות כשנרצה לדעת ולהכיר החלק מהמולות שהוא צומח ועולה מקו המזרח לאיזה עת מוצעת שתהיה במקום ידוע וכאלו העת ההוא הוא הרגע הזה שאני עומד בו עתה

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/99

והוא כדי תחלת שעה ששית מיום זה בטולטילה שבו הוא מקום החמה האמיתי עומד מכוון נוכח כדי ראש המעלה העשירית ממול שור וזה יאות שיהיה כך נקח תחלה אלו ה"ה שעות שעברו מיום זה ונתיר אותן לחלקיהן יהיה ע"ח מעלות שהם באמת מצעדי הקשת מהמולות הנפרשות או בין מקום החמה האמור ובין החלק מהם שהוא צומח בכאן עתה ועולה מקו המורח ולפיכך נקח אלו הע"ח מעלות האמורים ונצרף אותם למצעדי מקום החמה הסדורים בלוח כ"ח שהם ל"א מעלות י"ג רגעים יהיה בכולם ק"ו מעלות י"א רגעים והם באמת מצעדי החלק שהוא צומח עתה בכאן ולפיכך נקח סימן ק"ו י"א זה בידינו ונדרש עליו במצעדי לוח כ"ח ונמצא אותו כתוב בשטת כדי המעלה שנית ממול אריה הלכך החלק השני ממול אריה הוא הצומח עתה ועולה מקו האופק המורחי של טוליטלה והחלק שכנגדו ממול דלי הוא השוקע בכאן ברגע הזה ואם נקח סימן ק"ו י"א ונדרש עליו בלוח כ"ו הערוך למצעדים אופן חצי היום נמצא אותו מכוון בשטת מעלת י"ח ממול טלה היא הנצב ברגע הזה על אופן חצי היום ממעלה בטולוטלה והחלק שכנגדו והוא החלק שכדי מ"ח רגעים ממעלות י"ח ממול דלי הוא עומד על אופן חצי היום מלמטה ברגע הזה וע"ד כלל אומר שדרך החשוב לידיעת החלק הצומח מהמולות ושעל אופן חצי היום לאיזה עת מוצעת מאיזה יומם ידוע שיהיה בכל מקום ידוע מצעדי אפקו יאות שתהיה בן נתכוון למספר השעות ההן ורגעים שעברו לשם מתחלת היום ההוא עד העת ונכפול מספרם במספר ט"ו ונצרף אליו כדי רביעי מספר הרגעים העודפים על שעות שלימות ויעלה בידינו מזה סימן מצעדי הקשת מהמולות שעלתה ועברה על קו המורח מהנין החמה לשם ועד עת המוצעת ההיא ולפיכך נקח המצעדים האלה ונצרף אותם לחלק מקום החמה מהמולות ביום ההוא והנקבץ הוא מצעדי החלק מהמולות שהוא צומח או לשם וכשנהפך אותה בלוח כ"ח על המנהג שאמרנו בפרק שעבר עלה בידינו או מכוון החלק צומח או לשם שבקשנו לידע והחלק שכנגדו הוא שוקע או לשם ואם נקח מצעדי החלק הצומח ההם ונהפך אותם בלוח כ"ו על המנהג האמור בפרק שעבר יצא לנו מכוון החלק שהיא נצב על אופן חצי היום למעלה לשם והחלק שכנגדו הוא החונה או על אופן חצי היום מטה לשם ובהפך זה נעשה ונכיר באיזה שעה ורגע מאיזה שעה מהיום ההוא אנו עומדין או מחמת ידיעתנו מקום החמה ואיזה הוא החלק הצומח או השוקע או הנצב על אופן חצי היום או לשם וע"י ידיעתנו מחשוב מצעד האופן ע"פ לוח הערוך לזה נוכל לכוון ולידע מדת כל איזה יומם או לילה שנרצה בטילוטלה ר"ל כמה שעות וחלקים משעה עוד יש ביומם או הלילה ההוא לשם לכשנתן מקום האמיתי ביום ההיא וזה יהיה על הדרך הואת נקח החלק ההוא שהוא מקום החמה ונכוון ע"פ לוח כ"ח כפי שבררנו בפרק שעבר ונדע סימן מצעדיו ונקרא אותו סימן ראשון ונכוון כמו כן ע"פ לוח כ"ח ונדע סימן מצעדי החלק מהמולות שכנגד מקום החמה ההוא ונקרא אותו סימן שני ונשליך ממנו הסימן הראשון והנשאר הוא קשת היומם ההוא ולפיכך נחלק אותו על מספר ט"ו והיוצא הוא מספר השעות שיש ביומם ההוא בטוליטלה והנשאר מזה לתשלום כ"ד שעות הוא יהיה מספר שעות הלילה הסמוך וזה כגון שרצינו לידע מדת יומם זה בטוליטלה שמקום החמה הוא ראש מעלה העשירית ממול שור וסימן מצעדיו היא י"א ט"ו ונשליך מזה סימן ל"א י"א הראשון ישאר שמדת קשת יום זה היא ר"י מעלות מ' רגעים מ"ם מעלות נחלק ע"ז מספר ט"ו ונאמר כי שעות יומם זה הם י"ד שעות תתרל"ה חלקים:

ועוד משל אחר והוא כגון שבקשנו לידע כמה שעות שוות וחלקים עוד יש ביומם ההוא בטוליטלה שבו הוא מקום החמה האמיתי הונה על סוף מעלות י"ו ממול קשת נכנם בחלק זה בלוח כ"ח ונמצא סימן מצעדיו ע"ד ח' כ"ג וסימן מצעדי החלק שכנגדו הוא נ"ז י"א ומפני שזה הסימן הוא פחות מן הראשון ולא נוכל להשליך ממנו הסימן הראשון לפיכך נוסיף עליו מספר ש"ס ויעלה למספר תי"ז י"א נשליך מזה סימן ע"ד ח' י"ג ונאמר כי סימן קל"ח מ"ח הנשאר הוא מדת קשת יום זה המוצע נחלק זה על מספר ט"ו ויעלה בידינו ב' ט' שעות וחומש שעה וכמו ד' חומש שלישית שעה שהשברים הם רע"ז ויעלה בידינו חלקים עבוריים יש ביומם זה בטולוטלה:

פרק שמונה עשר בביאור תקון ליקות החמה ע"פ הלוחות הערוכות לו דע כי תקון ליקות החמה ע"פ לוחות וב"ש ע"פ חשבון שיסדו לנו חכמי התכונה הוא ארוך וחמור עד מאוד וכמה שבושים וטעות יארע בו לפעמים אפילו לוריוים אם לא יהרו בכוון חשבונותיו וזה מפני שצריך בו כמו שנתבאר לחשוב ולכוין עת הקבוץ הנראה לשני המאורות מחמת קבוצם ההוא האמיתים שזה יהיה ע"פ ידיעת מנת הרוחב המדוייקת וע"פ תקון שינוי מראה הירח הנמצא לו או באורך הרקיע וברוחב שהוא משתנה מרגע אל רגע במדתו מכמה פנים ועוד זכרתי קצת מזה במאמר השלישי מהחבור הזה ולוחות מכוונים ערכו החכמים לתקון שינוי מראה הירח באורך וברוחב לכל עת ועת שהם כעין לוח כ"ו מלוחותינו הערוכים לתקון שינוי מראה הירח באורך וברוחב בטוליטלה לכל עת ידוע שתהיה ולוח כ"ו זה האמור הוא מחולק לשתים עשרה ערוגות כמספר המולות וכל ערוגה מהם הוא נחלקת בארכה לשטות כמספר השעות השוות שיש ביומם ההיא בטולטילה שבו תחיל החמה בראש מזל שבו יהיה הקבוץ והיא נחלקת ברוחב ל"ב טורים בבתי הטור הראשון נכתב מספר השעות השוות שיש בחצי היומם ההוא בטוליטלה ובבתי הטור השני לצד כל שעה ושעה מהם נכתב מספר הרגעים שינוי מראה הירח שיהיה

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/100

לו באורך הרקיע בסוף השעה ההוא והלוח ההוא הזה נתיסד על כי מרכז הירח בעת הקבוץ ההוא חונה בראש המזל שלו ועל כי סימן מנת הירח אז היא מ"ד מעלות או רס"ו מעלות ועל כי אין עת שעת הקבוץ ההוא מהשעות הסדורים בטור הראשון מכל ערוגה וערוגה מהם שום רגעים עודפים וכשביל זה אמר כי יאות למתקן שינוי מראה הירח באורך וברוחב לעת הקבוץ האמיתי ע"פ לוח כ"ו זה שישים לב לכל אחד משלשתי העניינים האלה ויתן לכל אחד מהם כדי חלקו הראוי לו מרגע שינוי מראה ההוא ע"ד שאוכור בקרוב ועוד ערכו חכמי התכונה לוח נכון לתקן החמה והיא לוח ל"ח מלוחותינו שהיא בכלל שתי ערוגות אחת ללקות החמה כשיהיה סימן מנת הירח בעת הקבוץ ש"ס מעלות או שאז כמו שידעת הוא הירח עומד בתכלית גבההו ומרחקו מהארץ והשנית היא ללקות החמה בשיהיה מנת הירח אז מאה ושמונים מעלות שאז היא הירח עומד בתכלית קירובו לארץ בעת הקבוץ שהלוח הזה ערוך לתקון לקיות החמה כעין שהוא לוח לה' ערוך לתקן לקיות הירח בשני מרחקיו האלה וגבולים יסדו לנו חכמי התכונה ללקות החמה כמו שיסדו לנו ללקיות הירח והוכיחו באותותם והראו כי אפשר הוא ויוכל הוא שתלקה החמה בכל שתהיה מנת הרוחב האמצעי בעת המולד מן קס"ט מעלות מ"ד רגעים ועד קצ"ה מעלות י"ו רגעים או יותר מן שס"ט מעלות מ"ד רגעים נפחות כדי י' מעלות י"ו רגעים או פחות ואם יהיה מרחקו יותר מזה או אינו אפשר ולא יוכל שתלקה החמה בחודש ההיא ואחר שהצענו את כל זה אתחיל ואומר שתקון ליקות החמה ע"פ לוחות שאוכור יהיה ע"ד הזאת נתקן תחלה על מנהג שבררתי בפרק העשירי ונכוון ונדע עת הקבוץ האמיתי איזה הוא מהיומם בטוליטלה או במדינה ההיא שנרצה לתקן הליקות ההוא עליה כלומר כמה שעות שוות ורגעים עוד מ"ס בשעה הוא חל עת הקבוץ האמיתי ההוא קודם חצות היום ההוא לשם או לאחר חצות ונחשוב עוד ונדע מקום הקבוץ האמיתי ההוא ומה שיהיה החלק ההוא מהמולות נכנס בו בלוח ל"ט הערוך לתקון חלוף הימים שמעת לעת לחלקים הכתובים לשם לצד החלק ההוא והם עבוריים נחוירם תבוניים ונוסיף אותם על עת הקבוץ האמיתי ועוד נוסיף ע"ו השני שלישי שעה שוכרתי בפרק העשירי והנקבץ מזה נקרא אותו תאריך ראשון ונחשב עוד על המנהג האמור בפ' י"א מהמאמר הזה ונכוון סימן מנת הרוחב האמיתית לעת חתאריך הזה ועוד נכתוב ונדע סימן הירח לתאריך הזה וע"י כן כמו שנתבאר בפרק י' נכון ונדע כמה הוא או מכם השעה וחלקיה ממהלך הירח המתחלף ואחר שנכתוב כל אחד מחמשת העניינים האלה ונשמור אותו כדי להשתמש בם בזה התקון נראה אם חל הקבוץ האמיתי ההוא בתוך היום בעיר טוליטלה שעליה מיוסד חשבונות התקון הזה או קודם שתזרח ויהיה לפי זה סימן מנת הרוחב מזרה ומעיד על אפשריות בלקיות כפי מה שאמרנו נתחיל אז ונקח מספר שעות התאריך ההוא השלימות כפי מרחק מרגע חצות היום ונכנם בו תחלה בטור הראשון מערוגת מזל הקבוץ שבלוח י"ו הן בשעות העליונות ממנה אם היא התאריך תחיל קודם חצות היום או בתחתונות ממנה אם יהיה התאריך ההוא לאחר חצות היום ונקח משם סימן רגע שינוי מראה הירח באורך הכתוב לשם לצד שעות התאריך ונצרף אליו משינוי המראה ההיא כדי הראוי לרגעי התאריך העודפים על שעותיו השלימות ומה שיהיה נקרא אותו שינוי מראה באורך ראשון ואם יזדמן להיות מקום הקבוץ מכוון בראש מזל או בקרוב ממנו נשוב לסימן שינוי מראה באורך הראשון ההוא ונקרא אותו שינוי מראה באורך פשוט ונשמור אותו כדי לתקנו ואם אין מקום הקבוץ ההוא בראש מזלו או בקרוב ממנו וכך הוא המנהג ברוב או יאות שנקח שעות התאריך ההוא ונכנם בהם שנית בטור הראשון מערוגת המזל הסמוך למזל הקבוץ הן בשעות על העליונות ממנה כמו כן אם הוא התאריך קודם חצות היום או בתחתוניות ממנה אם היא לאחר חצות היום ונקח סימן שינוי המראה באורך הכתוב לשם צד שעות התאריך וכתוב כמו כן לרגעי התאריך מהם העודפים על שעותיו השלימות כדי הראוי להם משינוי המראה באורך ההוא ומה שיהיה נכתוב אותו מכוון תחת סימן שינוי המראה באורך הראשון שלקחנו אותו תחלה מערוגת מזל הקבוץ ונפחית המועט מהן מן המרובה והנשאר נפריש ממנו כדי מה שהוא ערך מספר המעלות שבהם נתרחק לו עת מקום הקבוץ מהיותו חל בראש מזלו אצל מספר שלשים מעלות שהוא מספר מעלות המזל שלו ומה שיהיה נקרא אותו מותר ונראה אם הסימן השני הוא היה המרובה מן הראשון נקח אז המותר ההוא ונפחיתנו מהסימן הראשון והעולה בידינו ע"י החשוב הזה נקרא אותו סימן שינוי מראה באורך הפשוט הן יהיה לפי המדה השנית הואת או לפי המדה האמורה למעלה נבא או ונתקן ע"ד הואת שאמר ונקח סימן בידינו מנת הירח ששמרנו ונכנם בה בטור הראשון או השני מלוח ל"ו שהוא לוח הצדוק ונתכוון למספר הרגעים הכתוב בבית החמישי משטתם ונפריש מסימן הפשוט הזה כדי מה שהוא ערך מספר הרגעים ההם אצל מספר הס' והוא לא יהיה אלא כדי שתותו או פחות ונוסיף אותו על הסימן הפשוט ההוא

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/101

אם הוא מנת הירח ההוא שנכנס בה נופלת בבתים התחתונים מלוח ל"ח זה ויהיה או הנקבץ מזה או הנשאר הוא סימן שינוי מראה באורך המתוקן לעת התאריך ההוא שבכדי כן הם או נראין שני המאורות רחוקים זה מזה באורך הרקיע ועל המנהג וכפי החישובים האלה כולם ע"פ לוח כ"ו ולוח י"ו יאות שנעשה בחישוב שינוי מראה באורך המתוקן לעת התאריך על המנהג האמור נוסיף עליו כדי חצי שתותו והנקבץ נחלק אותו על מכם השעה ע"פ לוח כ"ח כמו שלמדת לשעבר והחלקים העולים בידינו מזה החילוק והם עיבוריים נחזירם תוכניים ונוסיף אותו על עת התאריך הראשון ההוא אם היא קודם חצות היום והנקבץ מזה החשוב או הנשאר נקרא אותו תאריך השני ונשוב ונכנם בו בטור הראשון מערוגת מזל הקבוץ וגם בערוגת מזל הסמוך למזל הקבוץ הן בשעות עליונות מהן אם הוא הנקבץ חל קודם חצות היום או בתחתוניות אם הוא לאחר חצות ונכוון ונדע סימן שינוי מראה באורך הפשוט לעת התאריך השני הזה מה שיהיה נתקן אותו ע"פ הלוח הכל כענין שעשינו לגבי התאריך הראשון ואחר שיעלה בידינו סימן שינוי מראה באורך המתוקן לעת התאריך השני הזה נוסיף עליו כמו כן שתותו ונחלק הקבוץ על מכם השעה הידוע לעת ההיא והחלקים העולים בידינו מזה החלק ע"פ לוח כ"ה והם עבוריים נחזירם תכוניים ונוסיף אותו על עת התאריך הראשון אם הוא לאחר חצות היום או נפחית אותו ממנו ר"ל מהתאריך הראשון אם הוא חל קודם חצות והנקבץ מזה החשוב או הנשאר נקרא אותו התאריך הג' ונכנס בו כמו כן בערוגת לוח כ"ח ונכוון סימן שינוי מראה באורך הפשוט לעת התאריך השלישי הזה ונתקן אותו כמו כן על פי לוח ל"ו על המנהג הראוי עד שיעלה בידינו סימן שינוי מראה באורך מתוקן לעת התאריך השלישי הזה ומה שיהיה נוסיף עליו כמו כן כדי חצי שתותו ונחלק הנקבץ על מכם השעה ההיא והחלקים העולים בידינו מזה החלוק והם עבוריים נחזירם תכוניים ונוסיף אותם על התאריך הראשון כמו כן אם הוא חל לאחר חצות היום או נפחית אותם ממנו אם חל קודם חצות היום והנקבץ מזה החשוב או הנשאר נקרא אותו תאריך רביעי והוא יהיה עת אמצע זמן הליקות המבוקש לידע נשמור אותו אחרי [זה] נתכוון לסימן שינוי המראה באורך המתוקן הזה בתוספות חצי שתותו עליו ונוסיף אותו על סימן מנת הרוחב האמיתי ששמרנו תחלה אם הוא חל הקבוץ האמיתי ההוא לאחר חצות היום או נפחית אותו ממנו אם הוא חל קודם חצות היום והנקבץ מזה החשוב או הנשאר הוא סימן מנת הרוחב האמיתית והמדוייקת לרגע אמצע זמן הליקות ושמור אותו ואחרי זה נקח עת אמצע זמן הליקות הואת שעלה בידינו ונכנם בה בערוגת מזל הקבוץ מלוח כ"ו בערוגת המזל הסמוך לו הן בשעות העליונות בביתן אם הוא התאריך ההוא קודם חצות היום או בתחתונות מהם אם הוא התאריך לאחר חצות היום ונכוון ע"י כן ונדע סימן שינוי מראה באורך המתוקן לרגע אמצע זמן הליקות ומה שיהיה סימן שינוי מראה ברוחב המתוקן הזה נכפול י"א פעמים ומחצה והעולה בידינו נפחיתו מסימן מנת הרוחב המדוייקת ששמרנו אם הוא הקבוץ לעומת זנב התנין הן מלפניו כמו כן או מלאחריו ויהיה או הנקבץ מזה הוא סימן מנת הרוחב הנכונה הנראית ברגע אמצע זמן הליקות שעל פיה כמו שהודעתיך נדע מדת קשת מרחק מרכז הירח או מנקודות התלי ההוא ואחר שנדע ע"י כל זה מדת קשת המרחק הזה הנכונה או למרכז הירח מנקודת התלי נקח אותו בידינו כמו שעשינו בתקון ליקות הירח ונכנם בה בטור הראשון מלוח ל"ה בערוגת המרחק לבדו אם היא סימן מנת הירח או ק"פ מעלות ונקח משם סימן מספר אצבעות הלוקה או מאלכסון החמה וכן נקח עוד משם סימן רגע העכוב הכתוב בשטה ההוא ונקרא אותו סימן קשת העכוב ונשמור אותו ואם היא סימן מנת הירח פחות או יותר מק"פ מעלות וכן הוא המנהג ברוב נקח או קשת מרחק מרכז הירח מהתלי ההוא ונכנם בה בטור הראשון מכל אחת משני ערוגת לוח כ"ח ונקח משם מספר האצבעות ושני סמני קשת העכוב הכתובים לשם בשני השטות משתי הערוגות ההם ונפחית חמועט ממספרי האצבעות וכן מסמני רגעי העכוב מן החמרובה כעין שעשינו לגבי תקון ליקות הירח והנשאר מזה ומזה נקרא אותו מותר ונשוב ונקח בידינו סימן מנת הירח ששמרנו תחלה ונכנם בו בטור הראשון או בלוח ל"ו שהוא לוח הצדוק והרגעים והשניים ההם הכתובים בבית ה"ג וה"ד מהשיטה ההיא נקח כדי ערכן אצל מספר רגעים ונפריש כפי כן מהמותר ההוא ונוסיף אותו על מה שלקחנו מערוגת מרחק הרחוק מלוח ל"ח ויצא לנו מכוון ויעלה בידינו מספר האצבעות מה שילקה או מאלכסון החמה הליקות ההיא במדה שבה הוא אורך אלכסון י"ב אצבעות וכן יצא לנו מכוון כמו כן ויעלה בידינו סימן רגעי קשת העכוב המתוקנת ואחרי זה נתכוון לסימן קשת העכוב הן יהיה לפי חמדה שנית הזאת או לפי אחת משתי המדות האמורות למעלה ונוסיף עליו כדי חצי שתותו ומה שיהיה נחלקנו על חצי שעה הידוע וחלקים העולים בידינו מזה החילוק על פי לוח כ"ה והם עבוריים נחזירם אותם תכוניים אם נרצה ואם כדי זמן העכוב בלי העכוב בליקות ההוא יעלה בידינו אז ידוע עת תחלת הליקות ההיא ואם נוסיף אותו על עת אמצע ומנה נצא לנו עת סופה ידוע ובכדי כפל זמן העכוב הזה ההוא הזמן שמתחלת הליקות ועד סופה וע"פ לוח הערוך לזה נתכוון ונדע מספר אצבעות מה שילקה או משטח החמה על המנהג האמור לגבי הירח ואני אביא אליך משל עתה בקצרה לסדר זה התקון מליקות החמה שהיה לה בר"ח אלול בשנת ה' אלפים וכ"ג לתאריך העולם שהיא היתה שנה

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/102

שביעית למחזור רס"ה כפי מה שתקן אותה רבי יצחק החזן ע"ה בן סיר על עיר טולטילה וסימן מולד אלול ההוא היה ב"ט מ"ט והוא חשב ומצא מקום הקבוץ האמיתי ההוא בכדי י"ט מעלות ממזל אריה וסימן מנת הירח היה או כדי שכ"א מעלות וסימן מנת הרוחב האמיתית לעת הקבוץ האמיתי ההוא חשב ומצא אותו קע"ב ז"ח וחשב לעת הקבוץ האמיתי ומצא אותו לכדי שעה אחת נ"ד רגעים מ"ם רגעים בשעה אחר חצות היום אחד בשבת של חודש אב לשם מידות חצי יומם וה לשם הוא ו' שעות וכמו נ"ג רגעים מם' בשעה וחשב לשינוי מראה באורך ההוא המתוקן לעת התאריך ע"פ שני לוחות שהיו כעין כ"ו ולוח ל"ו מלוחותינו כיון ומצא סימן האחרון י"נ רגעים י"א שניים וכשהוסיף עליו כדי חצי שתותו וחלק הנקבץ על מכם השעה ע"פ לוח כ"ה על המנהג שידעת יצא לנו זמן המרחק כ"ה רגעים מ"ם בשעה ו' וכשהוסיף זה על עת הקבוץ האמיתי האמור הואיל והוא היה לאחר חצות יצא לו רגע אמצע וזמן הליקות ההוא בכדי ב' שעות ל"ב חלקים אחר חצות יום זה לשם כלומר כדי ט' שעות שוות ורביעי שעה משורחה החמה ביום זה בטוליטלה וכמו כן חשב ע"פ ב' הלוחות ההם לשינוי מראה הירח ברוחב המתוקן המדוייק לרגע אמצע וזמן הליקות האמור ויצא סימנה כ"ח רגעים י"ב שעות וכדי לכוון סימן מנת הרוחב המדוייקת לאמצע וזמן הליקות לות שינוי המראה באורך המדוייק שאמרנו והוסיף עליו כדי חצי שתותו והנקבץ הוא י"ד רגעים י"ו שניים הוסיף אותם על מנת הרוחב האמיתית שהוא סימנה היא קע"ב ז' ח' ויעלה סימנה לכדי קע"ב כ"א כ"ה ואחר זה לקח סימן שינוי המראה ברוחב המדוייק האמור וכפל אותו י"א פעמים ומחצה והנקבץ הוסיף על מנת הרוחב המדוייקת כמו שצריך הואיל והקבוץ הזה היה לעומת הנגב מהתנין ועלתה בידו שסימן מנת הרוחב הנכונה לרגע אמצע וזמן הליקותו ההוא הוא קע"ז מ"ה מ"ג נמצא שמדת קשת מרכז הירח מנקודות זנב התנין והוא הולך אליו היתה ב' מעלות י"ד רגעים י"ז שניים וכשחלק קשת המרחק הזה ונכנם בו בטור הראשון מכל אחת משתי הערוגות לוח תיקון ליקות החמה שהיא כעין לוח ל"ה ולקח משם סימני מספר אצבעות חלוקה מאלכסון החמה ושניים סימני קשת העכוב והשליך המועט מן המרובה כפי מה שצריך לקח המותר ההיא ושמר אותו וחזר ולקח סימן מנת הירח האמורה ונכנם בה בלוח הצדוק וחשב הכל על המנהג האמור ויצא לו ועלה בידו כי ז' אצבעות וכדי רביעי (אמצע) אצבע עוד הוא מה שיתחייב או ללקות מאלכסון החמה ומדת העכוב יצא לו שעה אחת בלבד וכמו ג' רגעים ומחצה וע"י זה חשב ויצא לו שרגע זמן התחלת הליקות ההיא היה לו להיות לכמו ח' שעות וכמו חומש שעה מתחלת היום ורגע סופו לכדי י' שעות י"ח רגעים אלא שהוא נ"ע העיד ואמר כי הוא עיין הליקות הואת בטוליטלה ובדק בדייק גדול ומצא כי שני העתים האלה כלו בשלטולה קודם ממה שיצא לו ע"פ תקונו האמור בכמו רביעי שעה

פרק תשעה עשר

בחתימת החבור ובבאור טעמי שאר הלוחות הערוכים בכאן דע כי לוח י"ב ערכתיו למתעצל ואינו רוצה לטרוח את עצמו להשביל בטעמי החשובים והתקונים שסדרתים ולא לשום לב להתבונן בשום ענין ממה שנתבאר בספר הזה ונתיסד העבור וסודותיו וסדר חשבונותיו והלכותיו ולא להקדמות והצעות והבאורים והלימודים שסדרתי לכל זה והנלוה אליו והוא האיש שעליו אמר הכתוב לא יחפוץ בסיל בתבונה וכתיב ראמות לאויל חכמות וכתיב ואנשי רע לא יבינו משפט ומבקשי י"י יבינו כל וסדרתי לו בלוח י"ב זה סמני שנות המחזורים ממחזור רס"ז שאנו עומדים בו עד סוף מחזור רפ"א וע"פ לוח י"ב זה במהרה בלא שום טורח ולא עסק מה שיספק לו לידיעת קבוע ראשי חדשים של כל שנה ושנה מזמן המחזורות האלו לקביעת המועדים והצומות ושאר ענייניהם והאות ז' מסימן וש"ה ע"ד משל תורה על כי קבוע ר"ה בה וכן סוכות ביום השבת ולפיכך יחול בה יום הכפורים בשני בשבת וכן אות ש' ממנה תורה על כי שנה זו תהיה שלימה ומתוך כך ידע קבוע ראשי חדשים שמתשרי ועד ניסן וכן ידע חנכה ופורים ואות ה' מסימן וש"ה על כי קבוע ניסן והפסח יהיה בשנה ההיא ביום ה' ומתוך זה ידע קבוע חג השבועות ושאר חדשים מהשנה ההיא וצומותיה וכעין זה ה"ה בשאר סימני השנים וע"פ הלוח הזה יכיר אם הוא השנה ההיא פשוטה או מעוברת:

עוד ערכתי לוח נכון למולדות שנות מחזורות ומולדות חדשי השנה למפרע ועוד לוח לידע ע"פ המותר שיש בין חמה ללבנה בשנות המחזור לדעת שמואל ועוד לוח אחר לידע סדר מנהג שמוש ז' כוכבי לכת בשעות ימי השבוע ולילותיהן ועוד חקקתי עגול נכון להכיר על פיו ולידע מקום החמה האמיתי לכל יום ויומם מימי חדשי שנות החמה ולוח כ"ט ערכתיו להפך חלקי השעה העבוריים לחלקים תכוניים שהם ששים בשעה והתכוניים לעבוריים וידוע הוא כי ס' שניים ברגע התכוניי נמצא כי ברגע התכוניי הוא י"ח רגעים עבוריים החלק העבוריי הוא ג' תכוניים וכ' שלישיים ולוח שלשים הוא ערוך כדי לידע ע"פ נטיית חלקי המולות לצפון או לדרום מגלגל המישור וכצד מעלות כל מול ומול הוא כתוב מדת נטייתו לצפון אם הוא מהמולות הצפוניים או לדרום אם הוא מהמולות הדרומיים ולוח ל"ג הוא ערוך לדע ע"פ מדת בקע כל אחת מקשתי חצי עגול וגם בקע קשת תשלומו וכבר ידעת כי בקע כל קשת אחת היא קו הישר היוצא מהקצה האחד שלה ונופל עומד באלכסון היוצא מהקצה השני שלה וכי הוא לפי זה כדי חצי יתר כפילה לפיכך היה נקל לדע ע"פ הלוח הזה ולכוון מדת היתר של כל איזה קשת ידוע שתהיה וזה יהיה ע"ד הואת אם תהיה הקשת

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/103

המוצעת ההיא פחות מחצי עגולה נקח יתר הקשת הנשאר לתשלום בקע חציו ונכפיל אותו והוא יהיה מדת יתירה ואם תהיה יותר מחצי עגולה נקח יתר קשת הנשאר לתשלום העגולה כעין ששמרנו והוא יהיה יתרה וכבר נודע כי כל קשת בעלת בקע אינה אלא פחות מחצי עגולה וכל קשת תשלום אינו אלא פחות מרביעי עגולה ואין לרביעי עגולה שום קשת תשלום ובקע רביעית עגולה הוא ס' מעלות:

ולוח מ"ש סדרתי בו מדת גלגלי השמים והכוכבים ומדת רוממות גובהם ומרחקם ממרכז הארץ בהתיחס לאורך חצי אלכסונו ועוד ערכתי לוח אחר שאין לו שום מקום ולא שום זכר בספר הזה והוא לוח מ"ז ושעמו ע"ד כלל כפי מה שאברר במקומו הוא לידע על פיו ולכוון סמך סימן מולדות החדשים והקבלותיהם האמצעיים כדי עתם בטולטילה ולפי תאריך ישמעאל שחושבין לפי שנות מחוריהם על שלשים שנה וחדשיהם ולידע על פיו ולכוון מעמד אמצע כל אחד משני המאורות וגם מעמד מנת הרוחב האמצעית לעת ההקבלות כל חודש וחודש מהם ועלת מולדו לפי תאריך ישמעאל והרוצה לעיין בדרכי חשובים שסדרנו לכל זה בשעבר ימצא התקונים שיסדו לנו ע"פ הלוחות הערוכים לפי תאריך העולם מסכימים עם התקון ע"פ לוח מ"ד ומ"ה:

ועתה הנני חותם חיבורי זה ומשביע באלהי עולם לכל מעיין בו שיעבור על שגיאתי ויתקן כפי יכולתו טעיותי שימצא הן בסידור החשבונות או בלימוד דרכי התיקונים ומנהג הכיאורים הסדורים בו או בשום ענין א' מעניניו אחר שיתבונן טעם הענין ההוא הטוב וישים לבו להשכיל בענין הדבר ההוא שיסתפק בו ושרשו וידע מה היתה תכלית הכוונה בו וידין אותי לכף זכות ואין לשום משכיל ומודה על האמת שיאשימני על מה שימצא כי חלקתי בו ושענתי בכמה ענינים על אנשים חכמים וגדולים מבעלי מלאכת העיבור כי צופה תעלומות ומבין צפוני מחשבות הוא יודע ועד כי אין לגרוע ממעלתם ח"ו עשיתי זה וגם לא להתפאר בעצמי ולהתהלל אלא כוונתי בכל היתה לשם שמים כדי להעמיד הדבר ההו' על בוריו ולהוציא משפטו לאור וכמה שהתנצל החכם אריסטוטלוס כשחלק על רבו אפלט'ון ושען והראה טעיותיו בכמה מקומות מחמת הפילסופיאה וכן אמר השם יודע ועד כי הרבה אני אוהב אותו ומחבב את החכמה יותר ממנו וכלל אומר כי ה' יודע כי כוונתי בחיבורי זה היתה לשם שמים כדי לעורר התלמידי' שיקנו לב להבין ויבינו וישכילו בחכמת יסודי העיבור והלכותיו וסדר חשבונותיו המסורים בידינו מקדמונינו ז"ל ולהודיע למשכילים באותות ברורים ומופתים אמתיים ולהוכיח שכולם הם מיוסדי' על עיקרים נכונים ודברי אלהים חיים מסורים בידם ומקבלים מהר סיני מפי הגבורה ושילמדו עוד מתוך כך ויועילו וישים לב וישכילו להתבונן בפעולת האל ית' ומעשה ידיו וגבורותי' ועוצם נפלאותיו ואולי אמצא חן בזה בעיני אלהים ואדם:

יהי רצון מלפני אלהי האלהים ואדוני האדונים| שיקנא לשמו וישיב שבות עמו ויבנה את אולמו ויזכנו וכל ישראל חברים לחוות בנועם ה' ולבקר בהיכלו ויקיים בנו מקרא שכתוב העם ההולכים בחושך ראו אור נדול יושבי צלמות אור נוגה עליהם:

נגמר ספר יסוד עולם ונשלם שבח לאל עולם:

וספר מדבש מתקו אמריו
צפוני בין יחוה אך למשכיל
זבול יעל בקראי בו ויתעל
ומעתיקו יהי נוהר ונשמר
ואם יפרע לריק ייגע ויורע
כעץ יבש תהי ידו בעשו

ודברי מופתיו חזקו כשמיר
אשר שם חוק עלי לו והחמיר
בלמודו ויוקם על כאמיר
לבל יחליף באותותיו וימיר
ולא יצמיח לבד שית ושמיר
בגליונו כלפיד אש בעמיר

קחי נפשי בידך שיר וחושי
אשימנה בישראל תעודה

לקראת פני צורך בתודה
תהי לי בם ימי עולם לעדה

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/104

אברך אל אשר יעצני כיום לבי נשאני לספר מפלאות וסודו מי העירני ומי דעה חננני ואל עולמי קראני ופלס מעגלותי על נתיב יושר והנחני הלא צור שבראני ומאשפות הרימני ביד חסדו סמכני ולעד לא עזבני בחוט אהבה משכני ובד טוב ובדני לחצרותיו הביאני כבן בית חשבני ופתח לי שערי שמיו והעלני ובין לכרוב ואופני וחיות העמידני ברוץ גלגל בכוכביו עליהם העבירני ומנהג תהלוכות המאורות הביננני בעד כוחם ואותותם שאלתני והשיבני וציוני ליסד חוק יסוד עולם והורני אמת מופתיו ואותותיו הוא למדני לברך מעמי עיבור והלכותיו פקדני לפניו עוד חקקתימו עלי ספר עצרני ללמד תעלומותיו ברוח פיו שלחני ומליו על לשוני הם והוא דבר ולא אני הלכתוב אוכלה אם לא ביד עזו הגיעני באמרתו סעדני וכימינו תמכני וחבלי בנעימים שם ולרגעים פקדני ברכות משמי קדשו וטובות העניקני והורוני בימי ישעי ומנו האכילני ומפשעי הדיחני ומכל חטא חשכני מעיל צדק יעשני ובצניף צנפני ,מאויבי הנחני ומכל חטא שמרני ומה אומר ומעודי ועד הנה עזרני אהודנו כפי גדלו ורב טובו שגמלני בכל עוד הנשמה בי אברך אל אשר יעצני;

ככתוב אברך ה' את אשר יעצני אף לילות יסרוני כליותי
וכתוב אהללה את ה' בחיי אזמרה לאלהי בעודי

וכתב רבינו חננאל קביעות החדשים אינו אלא על פי החשבון לא על פי ראיית הלבנה והראייה שכל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר היה הענן מכסה אותם ביום ועמוד האש לילה ולא ראו בכלם שמש ביום ולא ירח בלילה והוא שאמר הכתוב ואתה ברחמיך לא עזבתם במדבר את עמוד הענן לא סר מעליהם יומם לנחותם בדרך ואת עמוד האש בלילה להאיר להם ומהיכן היו קובעים חדשים על פי ראיית הלבנה בלבד אלא בודאי עקר המצוה בכתוב על פי החשבון והנה מסורת בידינו לעולם כי י"ב חדשי השנה ה' חדשים מהם כל אחד שלשים יום וחמשה חדשים מהם כל אחד מהם תשעה ועשרים יום ושנים מהם פעמים שניהם שלשים יום ופעמים שהם כ"ט יום פעמים אחד מהם שלשים והשני כ"ט ושני חדשים הללו הם מרחשון וכסליו ומסורת בידינו כי ראש חודש תשרי ראש השנה לעולם וכי לכל חודש הלכה למשה מסיני כ"ט יום ומחצה ותש"צג חלקים ומפורש תמצא בכתוב ומבני ישששכר יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה ישראל ראשהם מאתים וכל אחיהם על פיהם ואין לך דבר שצריך חכמה ובינה לקבוע עתים ומועדים כי אם החשבון שהוא סוד העבור אבל ראיית הלבנה דבר ידוע כי כשהלבנה נראה הכל יודעין שהוא ראש חודש וחג המצות בט"ו וראש השנה באחד בתשרי ויום הכפורים בעשרה בו וסכות בט"ו בו אבל החשבון אינו אלא לחכמים מחשבין ומודיעין לישראל והם עושים על פיהם וכפי שכתוב לדעת מה יעשה ישראל ראשיהם מאתיים לכל אחיהם על פיהם יצאו ועל פיהם יבאו וכן תמצא מדברי דוד ליהונתן שאמר הנה מחר חדש ואנכי ישוב אשב עם המלך ומהיכן היה יודע דוד שמחר חדש יולי שעל פי החשבון היו קובעים ואולי לא תראה הלבנה ולא יקבעו מחר חודש ולא עוד אלא שהדבר מוכיח שהיו קובעים ב' ימים ראש חדש שנאמר ויסתר דוד בשדה ויהי החדש וישב המלך על הלחם ולא דבר שאול מאומה ביום ההוא כי אמר מקרה הוא וגו' וכתוב ויהי ממחרת החודש השני ויפקד מקום דוד ולא יתכן לומר כי ראש חודש אחר הוא לפיכך קראו החדש השני שנאמר ויאמר שאול ליהונתן בנו מדוע לא בא בן ישי גם תמול גם היום אל הלחם ויקם יהונתן מעל השלחן בחרי אף ולא אכל ביום החדש השני לחם הלא הדבר מוכיח שהיו באותו החדש שני ימים של ר"ח כמנהגנו ועד עכשיו בהיות החדש יוצא כך היו נוהגין כל ישראל לקבוע חדשים על פי החשבון אלף ומ"א שנים מימות משה רבינו ועד אנטיגנוס ראש גולה וראש סנהדרין והיו בכלל תלמידין שנים והם צדוק וביתוס וכשדרש להם אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס נכנם ספק בלבם וחשבו שאין עונש ושכר ויצאו לתרבות רעה והתחילו לעורר בזה בקביעות הירח ואמרו כי אין עקר המצוה לקבוע חדשים על פי החשבון כי אם בראיית הלבנה והוא הדבר הצודק והמכון והוצרכו חכמי הדור להכחיש דבריהם ולהודיע להם בראיות גמורים וכן אמרו ז"ל כך אמר רבן גמליאל אל תחושו לראיית הירח החשבון הוא העקר כך מקובלני מבית אבי אבא שאין חדשה של לבנה פחותה מכ"ט יום ומחצה ותשצ"ג חלקים והנה דבריו הללו מוכיחין שלא היה רבן גמליאל סומך על ראיית הלבנה כי אם על פי חשבון ועוד משנה שלמה היא ראוהו ב"ד וכל ישראל נחקרו העדים ולא הספיקו לומר מקודש עד שחשיכה הרי זה מעובר זו ראיה גדולה שלא היתה בידם עקר ראיית

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/105

הלבנה שאלו היתה בידם עקר ובראיה היו מקדשין איך אחרי ראיתה מעברין אותו ועוד גדול מזו באו שנים ואמרו ראינוהו בזמנו והוא אור שלושים ובליל עבורו שהוא מוצאי יום שלשים לא נראה וקבלן ר"ג ואלו היה ר"ג סומך על ראיית הלבנה ולא על החשבון בודאי שנתברר שכיון שלא נראה בלילי עבורו שהם עדי שקר אלא ודאי ר"ג על החשבון סמך ולא על העדים ומה שתמצא לרז"ל דמות צורות לבנות היו לו לר"ג בעליתו על הטבלא בכותל שבהן היה מראה את הדיוטות הכונה בזה כי ר"ג עשה צורות הללו לבאר לתלמידי צדוק וביתוס ידיעתו במהלך הלבנה בכל חדש וחדש באיזה צורה תולד אם ארוכה אם קצרה וכמה תהיה גובה בגלגל ולאיזה צד תהיה נוטה והיה בכל חדש וחודש מבאר לתלמידים ואמר להם הלבנה בזה החדש צורתה כך וכך ונטיתה כך וכך ובאותה צורה שיהיה מראה לתלמידיו בה היו מעידים העדים בכל חודש וחדש וכיון שראו כך חודש שנה אחר שנה נתברר להם שאין העקר אלא החשבון ובטלו דברי החולקים ואף על פי שהיו מקבלים העדים זכר לדבר לא היתה סמיכת ב"ד כי אם על החשבון ולדברי הכל דת חק העבור הלכה למשה מסיני שהרשות ביד ב"ד הגדול כשהוא גדול שאין למעלה ממנו בחכמה וביראת חטא ובקי בחדרי תורה ובקביעות השנים הרשות בידו לקבוע ולעבר כפי מה שיראה לו מחקי סוד העבור וזו היא הדת שצוה הקב"ה למשה החדש הזה לכם ע"כ בפירוש רבינו חננאל ז"ל [אמר המביא לבית הדפוס העתקתי זאת מס' רבינו כחיי על התורה פרשת בא להשלים החסרון בדפוס והוא ענין יקר מאוד]:

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/106

לוח הטעות עם תקונים ובאורים:

מאמר ראשון שני ושלישי.

דף	עמוד	שורה	במקום	צ"ל
ח	ג	ו	ד"ה	ד"ח
ט	ד	ט מלמטה	א	א
יב	ב	יג מלמטה	אחר תיבת נצבת צריך להוסיף נוכח רביע וצרה	
כא	א	יד	כ"א	נ"א
—	—	ו מלמטה	שאופן	האופן
—	—	ד מלמטה	נקורת	נקודת
—	—	ב מלמטה	אחר תיבת טלה צריך להוסיף ועל נקודת ב שהיא ראש מזל מאזנים	
—	ד	יט	היא	הוא
—	—	כד	ולצפון	לצפון
כד	ב	יא	אחות	אחרת
—	—	א מלמטה	כשהחמה	כשהחמה
—	ג	יד	ושמוד	ושמור
כה	ג	כא	אולי צ"ל על במקום של או הה' במקום חד'	
כח	ג	יב	וכן	ובין
—	—	ב מלמטה	שאופק	שאופן
—	ד	כב	ז'	ו'
ל	ב	טו	חדש	הדש
—	—	א מלמטה	בעיל	בעלי
לו	ב	יט	וכל	מכל
מב	ב	יב	ע	צ
—	ד	ז מלמטה	כ	כ
—	—	ו מלמטה	עם	ע"י
מג	א	י	אה	אכ
מד	א	ג	הדרך	דרך
—	—	ד	היוה	היום
—	—	ז מלמטה	חיבת כן הוא שבוש וכצ"ל עד שהוא אפשר ויכול שיהיה בין מדת מהלכו האמצעי לבין מהלכו האמתי כגון וכו'	
—	ד	טו	וכשיוול	וכשילוו
—	—	יא מלמטה	החציו	החיצון
מה	ד	יד	חז	הז
מז	כ	ח	האמתיים	האמתי

דף	עמוד	שורה	במקום	צ"ל
מ	ג	ג	הום	חום
מח	ב	ד	אחר תיבת חמה הוסיף האמצעי	
מט	ב	ג	אחר שהמעיטו נראה שצריך להוסיף החמה	
נ	א	יט	אחר מאתים צריך להוסיף ל"ה	
נא	ג	כט	כז	כד
—	—	לא	נראה שצ"ל שהוא כפי האמצעי	
—	—	לב	תרמה	תרמח
נב	א	כב	חכז	חבז
—	א	כ	כ	ב
—	—	יא	יט	יח
נד	א	כח	מהפ	מחג
נה	ב	כ	ג	ג
נו	ד	א	אחר שאורך צריך להוסיף אלכסון	
נז	א	א	אחר הרוחב יש להוסיף האמצעית כנ"ל	
—	—	ב	יש למחוק תיבות או יותר מל' מעלות מ"ח רגעים כנ"ל	
—	—	ד	אחר תיבת רגעים צריך להוסיף או יותר משמ"ד מעלות ומ"ח רגעים	
—	—	יא	הלי	ה'
—	ד	יג	כן הוא בכ"י ובנדפס גורס ובאחרית חודש סיון וכן נראה עיקר	
נט	ב	ו מלמטה	אב	אכ
—	ג	ג	יש למחוק שורה זאת	
—	ד	כט	נח	גח
—	—	לג	כו	יא
—	—	לד	טג גד	טנ נד
—	—	לח	נ"ו	ג'
ס	ב	כה	אחר הארץ מוסיף בנדפס וכי כוכב נוגה הוא חלק אחד מל"ו מגוף הארץ וכן עיקר	
—	—		אחר שורה כ"ו יש להוסיף והאחד מהכוכבים הגדולים שבגלגל השמיני אמרו כי הוא כמו ק"ט פעמים כן גוף הארץ.	

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/107

מאמר רביעי וחמישי.

דף	עמוד	שורה	במקום	צ"ל
ב	ג	יד מלמטה	וחוייתן	והוויתה או והיותה
—	ד	ח מלמטה	ושתהיה	ושיהיה וכצ"ל שורה ו מלמטה
ג	א	כ	שחזמן	שזמן
—	—	יז	חיבת עם מיוחדת	
—	—	כ	הגיעו	נגיע
ד	ב	כ כא	כצ"ל לשמור חדשי חמה כדי שיגיעו אל מקומות משנות החמה בו אבל לדעתנו שאנו מונין לחמה כדי לשמור חדשי לבנה כוונתינו אינה כנ"ל	
—	ג	טז מלמטה	אחר חיבת שעבר צ"ל הוא זמן ראשון כנ"ל	
—	—	יג מלמטה	י"א	י"ח
—	—	—	ת"ת	תרע"ב ורבוח כאלה בחשבון וה והמחשב יחשב
ו	ב	יב	ליל	יום כן הוא ברמב"ם וכן עיקר
יא	ב	כא	תרמ"ג	תרמ"ז
יב	א	ז	סירא	סיד
—	—	י	תיבת האמתי אינה מובנת ונראה שיש חסרון	
—	—	ד מלמטה	אותם	מופתים כנ"ל
—	ג	י"א	המדפים הראשון רצה להגיה יום במקום לילה ואינו כן הצורך	
—	—	טז	ט	י"ט
—	—	יז	חמש	שש
יג	ב	י	וללמד	וללמוד
—	—	יג	אחר תיבת תשרי צריך להוסיף על עת הראיה בארץ ישראל וכי בכדי י"ד שעות תרמ"ח חלקים ולא ביותר מזה הוא אפשר שיקדם רגע החדוש של שום תשרי על רגע מולדו במקום מקום ידוע ויתחייב מזה להודות ולומר שאפשר הוא ויכול שתראה הלבנה של שום תשרי	
יז	ג	ח	המאמרות	המאורות
יח	ג	טז מלמטה	עסקם	עסקנו
יט	א	י	ל"ד	כ"ד
כ	ד	יד	בחא	בח"ה
—	—	טז	ת"ין	תפ"ט
כא	א	יח מלמטה	תקפ"ח	תקפ"ט
—	—	יד מלמטה	ר"ג	ר"ד
—	—	יב מלמטה	ה' י"ח	ג' י"ח
—	—	ג מלמטה	אחד ר"ד יש להוסיף ובשאר הפשוטות הוא סימן זה מתחיל מן ו' ט' ר"ד	
—	ב	ב	מלמטה עי' דף ל"ח ע"ב בהגהה	
—	ג	יד מלמטה	**6 9 227** **5 9 227** ובמקום **2 3 922** צ"ל **2 2 922**	
כב	ב	יט	אחר תרצה יש להוסיף הוא	
—	—	יח מלמטה	נשתנה	נשנה ואחר פעם יש להוסיף אחת תרע"ב
—	ג	ה מלמטה	תתרע"ב	תרע"ב
כד	א	ב	בג	אג
—	—	—	אד	בד
—	—	ז	אחר ג יש להוסיף ראש כזל	
כה	א	י	י"א	י'
—	ג	יח	ג'	ד'
—	—	ט מלמטה	קכ"ה כ"ה	קכ"א כ"ח
—	—	ו מלמטה	כ"ה	כ"ח
—	ד	יז	קנ"א	קכ"א וכן שורה י"ט מלמטה

דף	עמוד	שורה	במקום	צ"ל
כה	ד	טו מלמטה	אחר תרכ"ט צריך להוסיף נ'	
—	—	יב מלמטה	תרם"ב	ת"ר ם"ב
—	—	יא מלמטה	ו תקי"ז	תנ"ז וכן שורה ט' מלמטה
—	—	ז מלמטה	תצ"ד	תל"ד
כו	א	ט"ז	הטעם מפני שהתקופה האמתית של ניסן קודם לאמצעית (בזמן המחבר) בכדי כ' ימים ותקופה אמתית של תשרי מתאחרת לאמצעית בכדי כן וא"כ יהיה בתקופת תמוז ובתקופת טבת רק הפרש ט' ימים ואולי חסר וה בנוסח הספר ונראה שלוה כוון המגיה באמרו עיין בקונטרס התקונים ובאורים	
כו	ב	כה	גם כאן ראה המגיה שיש לתקן ולא תקן ולי נראה שיש לתקן ע"פ המכילתא פ' בא וז"ל ראשון הוא למה נאמר לפי שהוא אומר שמור את חדש האביב וגו' שמור את הפסח לאביב ואביב לפסח שיבוא אביב בזמנו הא כיצד עבר את אדר שיבוא אביב בזמנו הרי שעברו את אדר ולא בא אביב בזמנו שומעני שיעברו את חדש ניסן היה ר' שמעון אומר הא אם אמרת כן נמצאת אתה עושה ניסן שני ואמרה תורה ראשון הוא לכם ע"כ	
—	—	ט מלמטה	אחר	מחר וכוונתו על המקרא ש"א כ' ה' וסרה תמיהת המגיה
—	—	כ	מלמטה כצ"ל על סדר ב' ה' ז' ו' י"ג י"ד י"ח	
—	—	י	מלמטה אחר ועשרים נראה להוסיף ואחד ולפיכך הוא ע' לפרט י"ן למחזור רס"ז והם יאמרו עליה כי היא שנת ס"ט לפרט ט"ו למחזור רס"ז וה כן נראה למלא החסרון	
—	—	ח	מלמטה ב' ה' ז' ו' י"ג י"ן י"ח כדלעיל	
כז	ב	כה	כ"ח	ב"ח
—	—	כז	החשבון אינו מדוייק צא ותשוב	
—	—	ח	בשנת ב' אלפים י"ג היה סימן תקופת ניסן ע"ד שמואל ו' ח' תתק"כג וע"ד ר' אדא ז' ח' תתק"פו ז' לניסן	
—	ד	ג	תיבות ואו חלה וכו' נשנו בטעות	
כט	ב	כא	מלמטה כצ"ל לפי דעתי וזמן השנה . . . חלבנה ולפיכך יש לעשות רובן מ"ב חדש ומקצתן וכו'	
ל	א	ה	ד	יום א' כ' כנ"ל
—	—	ו	כ'	ב'
—	—	יד	צ"ו	צ"ד
—	—	טו	י"ז	י"ד
—	—	כ	אחר כ"ג יש להוסיף ד'	
—	—	כא	אחר ימים יש להוסיף ח' שעות	
—	—	כו	היה	הוא
—	ב	כה	רס"ד כ"ב י' כצ"ל	
—	ג	יט מלמטה	י"ח	ה'
—	ד	טו	שהתקופות	בתקופתה
לא	ב	בהגהה צ"ל חש במקום ה"ח		
—	ג	יג	אבתונים לפי דעתי הוא שבוש במקום אקטבר	
—	—	כט	מאמר זה כולו משובש וכצ"ל דע כי בתחלת כל שנה כבושה להם תחול תקופת תשרי של דעת שמואל כ"ח לסטינבר ותהיה שאלת גשמים לפי כן בתחלת ליל כ"ג מנוימבר ובשאר שנים היא חלה בכ"ד לסטינבר וכמו כן חוי יודע כי תקופת טבת של דעת שמואל בשתי שנים הראשונים ממחזור קטן תחול ביום כ"ה לדיצמבר ובכל האחרות תחול ביום כ"ה	

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984-106

דף	עמוד	שורה	במקום	צ"ל
			ממנו ותקופת ניסן בכל שנה כבושה להם תחול ביום כ"ה לחדש מארס ובשאר שניים כ"ו ממנו ותקופת תמוז היא חלה לעולם ביום כ"ה לחדש יוניו ואני כשרציתי וכו'	
לא	ד	ו'	אחר לחדש יש להוסיף טבת	
—	—	נ'	קצ"א קצ"ח והנה שמות האידים שחוגגים הנוצרים לפי דעת המחבר רובם ככולם באו בשבוש והמשכיל יבין	
—	ד	יח מלמטה	י"ד	ר"ב
—	—	יג מלמטה	אחר ר' יש להוסיף נתלה	
לב	א	י	י"ן	י"ו
—	ב	ט	והוב	וה הגדול
—	ג	יז מלמטה	צריך להיות נקוד על י"ט	
—	—	טו מלמטה	במקום וחנם נראה שצריך להיות ידין או עכ"פ תיבה המתחלת בי"ד	
—	ד	טו	שם"ב	שפ"ב והנה גם שמות חדשי הישמעאלי' נדפסו הרבה בטעות והמשכיל יתקנם
לג	ג	יד מלמטה	ק"ב	ר"ב עי' ס' הקבלה לראב"ד
לד	ב	טו מלמטה	קפ"ד	בסה"ק קפ"ז
—	ד	מ"ש המגיה בהגהה ס"י כוונתו על ס' יוחסין		
לה	ג	ט	תתס"ח	תתס"ה
לו	ג	יג	ממספר	וממטפר
לח	ב	ז	אחר הפשוטים צריך להוסיף מלוח ב'	
—	—	יז	תיבות ותחבר מספר י"ד עם מספר רנ"ג הכתובים לשם ממחזורי עולם מקומם הוא לעיל שורה י"א אחר תיבות זה ואולי צריך ג"כ להוסיף ונאמר כי מחזורנו זה הוא מחזור רס"ז	
—	ג	טו	אחר ב יש להוסיף או לוח י"א	
לט	א	יא	וב' שנים	ושנה אחת
—	—	יג מלמטה	ב"ה	בג'
—	—	ד מלמטה	תת"ם	תתם
—	—	א מלמטה	י"ב ת"ח	ז' י"ב ת"ח
—	ב	ב מלמטה	תתקפ"ו	תתקפ"ה
—	ג	כ	תרצ"ב	תר"כ
—	—	ה	תיבות או שיהיה שעות בלבד אך למותר כנ"ל	
—	—	יח	כצ"ל ע"פ לוח ט' וי"א וי"ן ולוח ח' ולוח ב'	
—	—	כג	א'	ח'
—	—	טו מלמטה	אחר בו יש להוסיף מחדשי חמה	
—	—	ב מלמטה	תש"י	תש"ן
—	—	— —	ת"ן	ת"ץ
—	ד	ד	י"א	י"ן
—	—	ט	י"ן	ח'
מ	א	ח	ו	י
—	—	יא מלמטה	אחר תיבת מעלות צריך להוסיף ל"ג רגעים י"א ולמחוק י"ג	
—	ג	ו	כ	נ
—	—	—	כ"ן	נ"ו
—	—	טו	השנה	חמנה
—	—	יח מלמטה	ט"ן	ט"ז
—	—	יז מלמטה	ל"ן	צ"ו
—	—	ז מלמטה	מ"א	ל"א
—	ד	ב	כצ"ל ק"פ כ"ו א' ונאמר	

דף	עמוד	שורה	במקום	צ"ל
מ	ד	טו מלמטה	נ"ח ג"ג	מ"ג ל"א
מא	ב	יט מלמטה	מקום	עת
—	ג	ו מלמטה	אחר בו צריך להוסיף ש"ם מעלות	
—	ד	כו ע"ל דף מ' ע"ד שורה יא		
—	—	כז	הקבלות	הקבלת ותיבת העיקר מיותרת
—	—	כח	ושמור	נשמור
—	—	יג מלמטה	שהיה	שיהיה
—	—	ו מלמטה	אחר תחלה יש להוסיף ואם האמצעי עודף על האמתי נקח או המותר ששמרנו ונפחית אותו מסימן העיקר ששמרנו תחלה כנ"ל	
מב	א		משל הראשון הוא משובש כאשר ישפטו עיני המבינים ואין לאל ידי לתקנו כראוי	
—	—	יב	ורגע	לרגע ונראה שנשמט כאן גם סי' מנת הרוחב שהוא לפי זה קע"ח י"ט נ"ה
—	—	יד	דברי השער הזה מקומם הנכון הוא בסוף הפרק מן ואם יחדמן עד וזה ברשות (ולא עד בכלל)	
—	—	יז	האורך	הרוחב
—	—	יז מלמטה	לאמתית רגע	האמתית לרגע
—	—	יב מלמטה	ס' נ"ן נ"ה כצ"ל	
—	—	ט מלמטה	כצ"ל הוא ד' ל"ד י"ט הוא שחורח קרוב לראש וכו'	
—	ב	ה		העתקת נראה צ"ל המאורע
—	ג	טו	שצ"ו	שצ"ז וכן שורה כ"ב
—	—	יד מלמטה	שנ"ז	תשנ"ז
—	—	יא מלמטה	רפ"ה	רפ"ב
—	—	ג מלמטה	ה'	ח'
—	ד	כד	אחר מחדשינו יש להוסיף בכל מחזור י"ט וביצד נחשב עוד ונכיר היום ההוא מחדשינו	
מג	א	ג	לוח י"ט עי' מ"ש על אודות לוח זה במאמר החמישי וכן מ"ש על לוח י"ן בשורה ה'	
—	—	טו מלמטה	א'	ב'
—	ב	כ מלמטה	אחר לתאריכם יש להוסיף הוא הבא נוכח חדש תשרי של ראש המחזור	
—	—	ב מלמטה	אחר בצדן יש להוסיף וקרא אותו מספר ראשון וגרע מספר ד' אלפים תתס"ד ממספר ה' אלפים ע"ט יהיה הנשאר רט"ן הכנס בו	
—	ג	ב	אחר רט"ן צריך להוסיף וה' חדשים	
—	—	ז	ונקבץ	לנקבץ
—	—	ט	הכולל	מ"ח
—	—	כה	ותחשוב לזמן ולידע	תבא לידע
—	ד	ד	שיצאנו	שהוציאנו
—	—	כ	תש"ב	תש"ך
—	—	כג	אחר אות צריך להוסיף ז' כנ"ל ולא אכחד שענין לוח זה אינו ברור בעיני כשאר הלוחות	
—	—	כה	ג'	ב' כנ"ל
—	—	ט מלמטה	שעות	שהות
מד	ב	ט	כמו	וכמו
—	ג	ח	אחר שהות צריך להוסיף וכשנוסיף זמן העכוב על זמן אמצע חלקות	
—	—	טו	יש למחוק מה שטוסגר בחצאי עגולה	
—	—	יז מלמטה	שלישי	ששי
—	—	טו מלמטה	מ"ו	כ"ו

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/109

דף	עמוד	שורה		במקום		צ"ל
מד	ג	ג	מלמטה	רנ"ו הוא בלחי ספק שבוש ואולי צ"ל ב' ט'		
—	ד	ו		ישהוא		השחות
—	—	יד		תקצנ		תש"נו
—	—	י	מלמטה	אופן		אופק וכן שורה ו' מלמטה
—	—	ג		ומצעדי		מכצעדי
מו	א	יב		תיבת אן-מיוחרת		

דף	עמוד	שורה		במקום		צ"ל
מו	ב	יב		ריך		כ"ן
—	ג	ח		כ"ח		כ"ה
מז	א	יב		י"נ		י"ג
—	—	כא		שעות		שניים
—	—	כב		לוח		לקח סימן

In der deutschen Uebersetzung:

Seite IV Spalte 2 Zeile 16 von unten statt Beituni lies Albatani.

- - - - - 12 - - - Maram - Moharrem.
- VII - - - 19 - - - 5 - S.
- VIII - 8 - 9 - oben - 7° 8′ 923″
- - - - - 10 - - - 7° 8′ 997″
- X - 2 - 8 - - Dsulkaad (30) Dsulchig (29).

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/110

לוח א כולל: Taf. I.

יתרונות ומולדות ראשי מחזורים כפולים מי"ג י"ג מחזורים

מעוברת	אחור לחדשי			פנים השנה			פשוטה	מולדות			שנות עולם	מנין מחזורים
	287	11	5	793	12	1	תשרי	1019	15	1	96	6
	574	22	3	506	1	3	חשון	114	15	1	343	19
	861	9	2	219	14	4	כסליו	289	14	1	590	32
	68	21	7	1012	2	6	טבת	464	13	1	837	45
	355	8	6	725	15	7	שבט	639	12	1	1084	58
	642	19	4	438	4	2	אדר	814	11	1	1331	71
ואדר	929	6	3	151	17	3	ניסן	989	10	1	1578	84
ניסן	136	18	1	944	5	5	אייר	84	10	1	1825	97
אייר	423	5	7	657	18	6	סיון	259	9	1	2072	110
סיון	710	16	5	370	7	1	תמוז	434	8	1	2319	123
תמוז	997	3	4	83	20	2	אב	609	7	1	2566	136
אב	204	15	2	876	8	4	אלול	784	6	1	2813	149
אלול	491	2	1	589	21	5		959	5	1	3060	162
	שנות			המחזור				54	5	1	3307	175
1	204	15	2	876	8	4		229	4	1	3554	188
2	408	6	5	672	17	1		404	3	1	3801	201
3	899	8	6	181	15	7		579	2	1	4048	214
4	23	0	2	1057	23	4		754	1	1	4295	227
5	227	15	4	853	8	2		929	0	1	4542	240
6	718	17	5	362	6	1		24	0	1	4789	253
7	922	8	1	158	15	5		199	23	7	5036	266
8	333	11	2	747	12	4		374	22	7	5283	279
9	537	2	5	543	21	1		549	21	7	5530	292
10	741	17	7	339	6	6		724	20	7	5777	305
11	152	20	1	928	3	5		899	19	7	6024	318
12	356	11	4	724	12	2		1074	18	7	6271	331
13	560	2	7	520	21	6		169	18	7	6518	344
14	1051	4	1	29	19	5		344	17	7	6765	357
15	175	20	3	905	3	3						
16	379	11	6	701	12	7						
17	870	13	7	210	10	6						
18	1074	4	3	6	19	3						
19	485	7	4	595	16	2						

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/111

לוח ב Taf. II.

הוא ליתרוני מולדות ותקופות למחזורים הפשוטים

מנין המחזורים	שנות עולם	מולדות פנים	יתרוני אחור
1	19	2 16 595	4 7 485
2	38	5 9 110	1 14 970
3	57	1 1 705	5 22 375
4	76	3 18 220	3 5 860
5	95	6 10 815	7 13 265
6	114	2 3 330	4 20 750
7	133	4 19 925	2 4 155
8	152	7 12 440	6 11 640
9	171	3 4 1035	3 19 45
10	190	5 21 550	1 2 530
11	209	1 14 65	5 9 1015
12	228	4 6 660	2 17 420
13	247	6 23 175	7 0 905
14	266	2 15 770	4 8 310
15	285	5 8 285	1 15 795
16	304	1 0 880	5 23 200
17	323	3 17 395	3 6 685
18	342	6 9 990	7 14 90
19	361	2 2 505	4 21 575
20	380	4 19 20	2 4 1060
30	570	3 16 570	3 7 510
40	760	2 14 40	4 9 1040
50	950	1 11 590	5 12 490
60	1140	7 9 60	6 14 1020
70	1330	6 6 610	0 17 470
80	1520	5 4 80	1 19 1000
90	1710	4 1 630	2 22 450
100	1900	2 23 100	4 0 980
200	3800	5 22 200	1 1 880
300	5700	1 21 300	5 2 780
400	7600	4 20 400	2 3 680
500	9500	7 19 500	6 4 580
600	11400	3 18 600	3 5 480
700	13300	6 17 700	7 6 380
800	15200	2 16 800	4 7 280
900	17100	5 15 900	1 8 180
1000	19000	1 14 1000	5 9 80
2000	38000	3 5 920	3 18 160
6000	114,000	2 17 600	4 6 480
10000	190,000	2 5 280	4 18 800

תקופות פנים	יתרוני אחור
0 1 485	29 11 308
0 2 970	29 9 903
0 4 375	29 8 418
0 5 860	29 6 1013
0 7 265	29 5 528
0 8 750	29 4 43
0 10 155	29 2 638
0 11 640	29 1 153
0 13 45	28 23 748
0 14 530	28 22 263
0 15 1015	28 20 858
0 17 420	28 19 373
0 18 905	28 17 968
0 20 310	28 16 483
0 21 795	28 14 1078
0 23 200	28 13 593
1 0 685	28 12 108
1 2 90	28 10 703
1 3 575	28 9 218
1 4 1060	28 7 813
1 19 510	27 17 283
2 9 1040	27 2 833
3 0 490	26 12 303
3 14 1020	25 21 853
4 5 470	25 7 323
4 19 1000	24 16 873
5 10 450	24 2 343
6 0 980	23 11 893
12 1 880	17 11 993
18 2 780	11 10 13

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/112

Taf. III. לוח ג

הוא לוח המולדות לאלף ושמונים חדשים הראשונים שהיו בעולם ותתר"ף חדשים נקרא בלה"מ מחזור גדול
ללבנה כי המולד ישוב להיות בסימני רגעיו כבתחלה.

320			280			240			200			160			120			80			40			
2	0	164	3	18	844	5	13	444	7	8	44	2	2	724	3	21	324	5	15	1004	7	10	604	2	5	204	1
3	12	957	5	7	557	7	2	157	1	20	837	3	15	437	5	10	37	7	4	717	1	23	317	3	17	997	2
5	1	670	6	20	270	1	14	950	3	9	550	5	4	150	6	22	830	1	17	430	3	12	30	5	6	710	3
6	14	383	1	8	1063	3	3	663	4	22	263	6	16	943	1	11	543	2	6	143	5	0	823	6	19	423	4
1	3	96	2	21	776	4	16	376	6	10	1056	1	5	656	3	0	256	3	18	936	6	13	536	1	8	136	5
2	15	889	4	10	489	6	5	89	7	23	769	2	18	369	4	12	1049	5	7	649	1	2	249	2	20	929	6
4	4	602	5	23	202	7	17	882	2	12	482	4	7	82	6	1	762	7	20	362	2	14	1042	4	9	642	7
5	17	315	7	11	995	2	6	595	4	1	195	5	19	875	7	14	475	2	9	75	4	3	755	5	22	355	8
7	6	28	2	0	708	3	19	308	5	13	988	7	8	588	2	3	188	3	21	868	5	16	468	7	11	68	9
1	18	821	3	13	421	5	8	21	7	2	701	1	21	301	3	15	981	5	10	581	7	5	181	1	23	861	10
3	7	534	5	2	134	7	20	814	1	15	414	3	10	14	5	4	694	6	23	294	1	17	974	3	12	574	11
4	20	247	6	14	927	1	9	527	3	4	127	4	22	807	6	17	407	1	12	7	3	6	687	5	1	287	12
6	8	1040	1	3	640	2	22	240	4	16	920	6	11	520	1	6	120	3	0	800	4	19	400	6	14	0	13
7	21	753	2	16	353	4	10	1033	6	5	633	1	0	233	2	18	913	4	13	513	6	8	313	1	2	793	14
2	10	466	4	5	66	5	23	746	7	18	346	2	12	1026	4	7	626	6	2	226	7	20	906	2	15	506	15
3	23	179	5	17	859	7	12	459	2	7	59	4	1	739	5	20	339	7	14	1019	2	9	619	4	4	219	16
5	11	972	7	6	572	2	1	172	3	19	852	5	14	452	7	9	52	2	3	732	3	22	332	5	16	1012	17
7	0	685	1	19	285	3	13	965	5	8	565	7	3	165	1	21	845	3	16	445	5	11	45	7	5	725	18
1	13	389	3	7	1078	5	2	678	6	21	278	1	15	958	3	10	558	5	5	158	6	23	838	1	18	438	19
3	2	111	4	20	791	6	15	391	1	9	1071	3	4	671	4	23	271	6	17	951	1	12	451	3	7	151	20
4	14	904	6	9	504	1	4	104	2	22	784	4	17	384	6	11	1064	1	6	664	3	1	264	4	19	944	21
6	3	617	7	22	217	2	16	897	4	11	497	6	6	97	1	0	777	2	19	377	4	13	1057	6	8	657	22
7	16	330	2	10	1010	4	5	610	6	0	210	7	18	890	2	13	490	4	8	90	6	2	770	7	21	370	23
2	5	43	3	22	723	5	18	323	7	12	1003	2	7	603	4	2	203	5	20	883	7	15	483	2	10	83	24
3	17	836	5	12	436	7	7	36	2	1	716	3	20	316	5	14	996	7	9	596	2	4	196	3	22	876	25
5	6	549	7	1	149	1	19	829	3	14	429	5	9	29	7	3	709	1	22	309	3	16	989	5	11	589	26
6	19	262	1	13	942	3	8	542	5	3	142	6	21	822	1	16	422	3	11	22	5	5	702	7	0	302	27
1	7	1055	3	2	655	5	21	255	6	15	935	1	10	535	3	5	135	4	23	815	6	18	415	1	13	15	28
2	20	768	4	15	368	6	9	1048	1	4	648	2	23	248	4	17	928	6	12	528	1	7	128	3	1	808	29
4	9	481	6	4	81	7	22	761	2	17	361	4	11	1041	6	6	641	1	1	241	2	19	921	4	14	521	30
5	22	194	7	16	874	2	11	474	4	6	74	6	0	754	7	19	354	2	13	1034	4	8	634	6	3	234	31
7	10	987	2	5	587	4	0	187	5	18	867	7	13	467	2	8	67	4	2	747	5	21	347	7	15	1027	32
1	23	700	3	18	300	5	12	980	7	7	580	2	2	180	3	20	860	5	15	460	7	10	60	2	4	740	33
3	12	413	5	7	13	7	1	693	1	20	293	3	14	973	5	9	573	7	4	173	1	22	853	3	17	453	34
5	1	126	6	19	806	1	14	406	3	9	6	5	3	686	6	22	286	1	16	966	3	11	566	5	6	166	35
6	13	919	1	8	519	3	3	119	4	21	799	6	16	399	1	10	1079	3	5	679	5	0	279	6	18	959	36
1	2	632	2	21	232	4	15	912	6	10	512	1	5	112	2	23	792	4	18	392	6	12	1072	1	7	672	37
2	15	345	4	9	1025	6	4	625	7	23	225	2	17	105	4	12	505	6	7	105	1	1	785	2	20	385	38
4	4	58	5	22	738	7	17	338	2	11	1018	4	6	918	6	1	218	7	19	898	2	14	498	4	9	98	39
5	16	851	7	11	451	2	6	51	4	0	731	5	19	631	7	13	1011	2	8	611	4	3	211	5	21	981	40

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/113

		680			640			600			560			520			480			440			400			360	
7	0	524	1	19	124	3	13	804	5	8	404	7	3	4	1	21	684	3	16	284	5	10	964	7	5	564	1
1	13	237	3	7	917	5	2	517	6	21	117	1	15	797	3	10	397	5	4	1077	6	23	677	1	18	277	2
3	1	1030	4	20	630	6	15	230	1	9	910	3	4	510	4	23	110	6	17	790	1	12	390	3	6	1070	3
4	14	743	6	9	343	1	3	1023	2	22	623	4	17	223	6	11	903	1	6	503	3	1	103	4	19	783	4
6	3	456	7	22	56	2	16	736	4	11	336	6	5	1016	1	0	616	2	19	216	4	13	896	6	8	496	5
7	16	169	2	10	849	4	5	449	6	0	49	7	18	729	2	13	329	4	7	1009	6	2	609	7	21	209	6
2	4	962	3	23	562	5	18	162	7	12	842	2	7	442	4	2	42	5	20	722	7	15	322	2	9	1002	7
3	17	675	5	12	275	7	6	955	2	1	555	3	20	155	5	14	835	7	9	435	2	4	35	3	22	715	8
5	6	388	7	0	1068	1	19	668	3	14	268	5	8	948	7	3	548	1	22	148	3	16	828	5	11	428	9
6	19	101	1	13	781	3	8	381	5	2	1061	6	21	661	1	16	261	3	10	941	5	5	541	7	0	141	10
1	7	894	3	2	494	4	21	94	6	15	774	1	10	374	3	4	1054	4	23	654	6	18	254	1	12	934	11
2	20	607	4	15	207	6	9	887	1	4	487	2	23	87	4	17	767	6	12	367	1	6	1047	3	1	647	12
4	9	320	6	3	1000	7	22	600	2	17	200	4	11	880	6	6	480	1	1	80	2	19	760	4	14	360	13
5	22	33	7	16	713	2	11	313	4	5	993	6	0	593	7	19	193	2	13	873	4	8	473	6	3	73	14
7	10	826	2	5	426	4	0	26	5	18	706	7	13	306	2	7	986	4	2	586	5	21	186	7	15	866	15
1	23	539	3	18	139	5	12	819	7	7	419	2	2	19	3	20	699	5	15	299	7	9	979	2	4	579	16
3	12	252	5	6	932	7	1	532	1	20	132	3	14	812	5	9	412	7	4	12	1	22	692	3	17	292	17
5	0	1045	6	19	645	1	14	245	3	8	925	5	3	525	6	22	125	1	16	805	3	11	405	5	6	5	18
6	13	758	1	8	358	3	2	1038	4	21	638	6	16	238	1	10	918	3	5	518	5	0	118	6	18	798	19
1	2	471	2	21	71	4	15	751	6	10	351	1	4	1031	2	23	631	4	18	231	6	12	911	1	7	511	20
2	15	184	4	9	864	6	4	464	7	23	64	2	17	744	4	12	344	6	6	1024	1	1	624	2	20	224	21
4	3	977	5	22	577	7	17	177	2	11	857	4	6	457	6	1	57	7	19	737	2	14	337	4	8	1017	22
5	16	690	7	11	290	2	5	970	4	0	570	5	19	170	7	13	850	2	8	450	4	3	50	5	21	730	23
7	5	403	2	0	3	3	18	683	5	13	283	7	7	963	2	2	563	3	21	163	5	15	843	7	10	443	24
1	18	116	3	12	796	5	7	396	7	1	1076	1	20	676	3	15	276	5	9	956	7	4	556	1	23	156	25
3	6	909	5	1	509	6	20	109	1	14	789	3	9	389	5	3	1069	6	22	669	1	17	269	3	11	949	26
4	19	622	6	14	222	1	8	902	3	3	502	4	22	102	6	16	782	1	11	382	3	5	1062	5	0	662	27
6	8	335	1	2	1015	2	21	615	4	16	215	6	10	895	1	5	495	3	0	95	4	18	775	6	13	375	28
7	21	48	2	15	728	4	10	328	6	4	1008	7	23	608	2	18	208	4	12	888	6	7	488	1	2	88	29
2	9	841	4	4	441	5	23	41	7	17	721	2	12	321	4	6	1001	6	1	601	7	20	201	2	14	881	30
3	22	554	5	17	154	7	11	834	2	6	434	4	1	34	5	19	714	7	14	314	2	8	994	4	3	594	31
5	11	267	7	5	947	2	0	547	3	19	147	5	13	827	7	8	427	2	3	27	3	21	707	5	16	307	32
6	23	1060	1	18	660	3	13	260	5	7	940	7	2	540	1	21	140	3	15	820	5	10	420	7	5	20	33
1	12	773	3	7	373	5	1	1053	6	20	653	1	15	253	3	9	933	5	4	533	6	23	133	1	17	813	34
3	1	486	4	20	86	6	14	766	1	9	366	3	3	1046	4	22	646	6	17	246	1	11	126	3	6	526	35
4	14	199	6	8	879	1	3	479	2	22	79	4	16	759	6	11	359	1	5	1039	3	0	639	4	19	239	36
6	2	992	7	21	592	2	16	192	4	10	872	6	5	472	1	0	72	2	18	752	4	13	352	6	7	1032	37
7	15	705	2	10	305	4	4	985	5	23	585	7	18	185	2	12	865	4	7	465	6	2	65	7	20	745	38
2	4	418	3	23	18	5	17	698	7	12	298	2	6	978	4	1	578	5	20	178	7	14	858	2	9	458	39
3	17	131	5	11	811	7	6	411	2	1	11	3	19	691	5	14	291	7	8	971	2	3	571	3	22	171	40

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/114

		1040			1000			960			920			880			840			800			760			720	
6	13	597	1	8	197	3	2	877	4	21	477	6	16	77	1	10	757	1	16	644	3	11	244	5	5	924	1
1	2	310	2	20	990	4	15	590	6	10	190	1	4	870	2	23	470	3	5	357	4	23	1037	6	18	637	2
2	15	23	4	9	703	6	4	303	7	22	983	2	17	583	4	12	183	4	18	70	6	12	750	1	7	350	3
4	3	816	5	22	416	7	17	16	2	11	696	4	6	296	6	0	976	6	6	863	1	1	463	2	20	63	4
5	16	529	7	11	129	2	5	809	4	0	409	5	19	9	7	13	689	7	19	576	2	14	176	4	8	856	5
7	5	242	1	23	922	3	18	522	5	13	122	7	7	802	2	2	402	3	21	2	4	2	969	5	21	569	6
1	17	1035	3	12	635	5	7	235	7	1	915	1	20	515	3	15	115	5	9	795	5	15	682	7	10	282	7
3	6	748	5	1	348	6	19	1028	1	14	628	3	9	228	5	3	908	6	22	508	7	4	395	1	22	1075	8
4	19	461	6	14	61	1	8	741	3	3	341	4	21	1021	6	16	621	1	11	221	1	17	108	3	11	788	9
6	8	174	1	2	854	2	21	454	4	16	54	6	10	734	1	5	334	2	23	1014	3	5	901	5	0	501	10
7	20	967	2	15	567	4	10	167	6	4	847	7	23	447	2	18	47	4	12	727	4	18	614	6	13	214	11
2	9	680	4	4	280	5	22	960	7	17	560	2	12	160	4	6	840	6	1	440	6	7	327	1	1	1007	12
3	22	393	5	16	1073	7	11	673	2	6	273	4	0	953	5	19	553	7	14	153	7	20	40	2	14	720	13
5	11	106	7	5	786	2	0	386	3	18	1066	5	13	666	7	8	266	2	2	946	2	8	833	4	3	433	14
6	23	899	1	18	499	3	13	99	5	7	779	7	2	379	1	20	1059	3	15	659	3	21	546	5	16	146	15
1	12	612	3	7	212	5	1	892	6	20	492	1	15	92	3	9	772	5	4	372	5	10	259	7	4	939	16
3	1	325	4	19	1005	6	14	605	1	9	205	3	3	885	4	22	485	6	17	85	6	22	1052	1	17	652	17
4	14	38	6	8	718	1	3	318	2	21	998	4	16	598	6	11	198	1	5	878	1	11	765	3	6	365	18
6	2	831	7	21	431	2	16	31	4	10	711	6	5	311	7	23	991	2	18	591	3	0	478	4	19	78	19
7	15	544	2	10	144	4	4	824	5	23	424	7	18	24	2	12	704	4	7	304	4	13	191	6	7	871	20
2	4	257	3	22	937	5	17	537	7	12	137	2	6	817	4	1	417	5	20	17	6	1	984	7	20	584	21
3	16	1050	5	11	650	7	6	250	2	0	930	3	19	530	5	14	130	7	8	810	7	14	697	2	9	297	22
5	5	763	7	0	363	1	18	1043	3	13	643	5	8	243	7	2	923	1	21	523	2	3	410	3	22	10	23
6	18	476	1	13	76	3	7	756	5	2	356	6	20	1036	1	15	636	3	10	236	3	16	123	5	10	803	24
1	7	189	3	1	869	4	20	469	6	15	69	1	9	749	3	4	349	4	22	1029	5	4	916	6	23	516	25
2	19	982	4	14	582	6	9	182	1	3	862	2	22	462	4	17	62	6	11	742	6	17	629	1	12	229	26
4	8	695	6	3	295	7	21	975	2	16	575	4	11	175	6	5	855	1	0	455	1	6	342	3	0	1022	27
5	21	408	7	16	8	2	10	688	4	5	288	5	23	968	7	18	568	2	13	168	2	19	55	4	13	735	28
7	10	121	2	4	801	3	23	401	5	18	1	7	12	681	2	7	281	4	1	961	4	7	848	6	2	448	29
1	22	914	3	17	514	5	12	114	7	6	794	2	1	394	3	19	1074	5	14	674	5	20	561	7	15	161	30
3	11	627	5	6	227	7	0	907	1	19	507	3	14	107	5	8	787	7	3	387	7	9	274	2	3	954	31
5	0	340	6	18	1020	1	13	620	3	8	220	5	2	900	6	21	500	1	16	100	1	21	1067	3	16	667	32
6	13	53	1	7	733	3	2	333	4	20	1013	6	15	613	1	10	213	3	4	893	3	10	780	5	5	380	33
1	1	846	2	20	446	4	15	46	6	9	726	1	4	326	2	22	1006	4	17	606	4	23	493	6	18	93	34
2	14	559	4	9	159	6	3	839	7	22	439	2	17	39	4	11	719	6	6	319	6	12	206	1	6	886	35
4	3	272	5	21	952	7	16	552	2	11	152	4	5	832	6	0	432	7	19	32	1	0	999	2	19	599	36
5	15	1065	7	10	665	2	5	265	3	23	945	5	18	545	7	13	145	2	7	825	2	13	712	4	8	312	37
7	4	778	1	23	378	3	17	1058	5	12	658	7	7	258	2	1	938	3	20	538	4	2	425	5	21	25	38
1	17	491	3	12	91	5	6	771	7	1	371	1	19	1051	3	14	651	5	9	251	5	15	138	7	9	818	39
3	6	204	5	0	884	6	19	484	1	14	84	3	8	764	5	3	364	6	21	1044	7	3	931	1	22	531	40

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/115

Taf. IV. לוח ד׳

	1			2			3			4			5			6			7		
1	4	11	4	225	3	8	445	15	0	666	7	4	114	17	0	335	9	4	556	1	8
2	560	13	0	9	3	8	229	15	0	450	7	4	670	18	8	119	9	4	340	1	8
3	344	13	0	565	5	4	13	15	0	234	7	4	454	18	8	675	10	12	124	1	8
4	128	13	0	349	5	4	569	16	8	18	7	4	238	18	8	459	10	12	680	3	3
5	684	14	7	133	5	4	353	16	8	574	8	11	22	18	8	243	10	12	464	3	3
6	468	14	7	689	6	11	137	16	8	358	8	11	579	1	3	27	10	12	248	3	3
7	252	14	7	473	6	11	693	18	3	142	8	11	363	1	3	583	12	7	32	3	3
8	36	14	7	257	6	11	477	18	3	698	10	7	147	1	3	367	12	7	588	4	11
9	592	16	3	41	6	11	261	18	3	482	10	7	703	2	11	151	12	7	372	4	11
10	376	16	3	597	8	6	45	18	3	266	10	7	487	2	11	707	14	2	156	4	11
11	160	16	3	381	8	6	602	0	10	50	10	7	271	2	11	491	14	2	712	6	6
12	716	17	10	165	8	6	386	0	10	606	12	2	55	2	11	275	14	2	496	6	6
13	500	17	10	721	10	2	170	0	10	390	12	2	610	4	6	59	14	2	280	6	6
14	284	17	10	505	10	2	726	2	6	174	12	2	395	4	6	615	15	10	64	6	6
15	68	17	10	289	10	2	510	2	6	730	13	10	179	4	6	399	15	10	620	8	1
16	625	0	5	73	10	2	294	2	6	514	13	10	735	6	1	183	15	10	404	8	1
17	409	0	5	629	11	9	78	2	6	298	13	10	519	6	1	739	17	5	188	8	1
18	193	0	5	413	11	9	634	4	1	82	13	10	303	6	1	523	17	5	744	9	9
19	749	2	1	197	11	9	418	4	1	638	15	5	87	6	1	307	17	5	528	9	9
20	533	2	1	753	13	5	202	4	1	422	15	5	643	7	9	91	17	5	312	9	9
21	317	2	1	537	13	5	758	5	9	206	15	5	427	7	9	648	0	0	96	9	9
22	101	2	1	321	13	5	542	5	9	762	17	0	211	7	9	432	0	0	652	11	4
23	657	3	8	105	13	5	326	5	9	546	17	0	767	9	4	216	0	1	436	11	4
24	441	3	8	661	15	0	110	5	9	330	17	0	551	9	4	772	1	8	220	11	4

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/116

Taf. V. לוח ה׳

Gemein-Jahre בשוטות

	7° 18′ — 1° 9′ 203″	109·204″—2°13′598″ 109·204″—2°17·1079″	2°15·598″—3°9·203″ 2° 18′ — 3° 9′ 203″	309·204″—509·203″	509·204″—5°17′1079″	5° 18′ — 5° 407″ 5° 18′ — 6° 9′ 203″	6°406″—6°17′1079″ 6°9·204″—6°17′1079″	
	Bechag בח״ג	Beschah בש״ה	Gekah גכ״ה	Rekas הכ״ו	Heschoh הש׳ א	Sechoh ח״א	Seschag וש״ג	
Neujahr	B	B	C	E	E	G	G	ראש השנה
Fasten Gedaljah	D	D	E	(A)	(A)	B	B	צום גדליה
Versöhnungstag	D	D	E	G	G	B	B	יום כפור
Hüttenfest	B	B	C	E	E	G	G	יום א׳ דסוכות
Beschlussfest	B	B	C	E	E	G	G	שמיני עצרת
Gesetzesfreude	C	C	D	F	F	A	A	שמחת תורה
1. Cheschvan	(C) D	(C) D	(D) E	(F) G	(F) G	(A) B	(A) B	ר״ח חשון
1. Kislev	E	(E) F	F	A	(A) B	C	(C) D	ר״ח כסלו
Weihefest	A	B	B	D	E	F	G	יום א׳ דחנוכה
1. Tebet	F	(G) A	(G) A	(B) C	(C) D	D	(E) F	ר״ח טבת
Fasten 10. Tebet	A	C	C	E	F	F	A	עשרה בטבת
1. Schebat	G	B	B	D	E	D	G	ר״ח שבט
Sabbat Schekalim	29	27	27	25	30	30	29	שבת שקלים
1. Adar	(A) B	(C) D	(C) D	(E) F	(F) G	(F) G	(A) B	ר״ח אדר
Sabbat Sachor	13	11	11	9	8	8	13	שבת זכור
Fasten Ester	(E)	B	B	D	E	E	(E)	תענית אסתר
Purim	A	C	C	E	F	F	A	פורים
Sabbat Parah	20	18	18	23	22	22	20	שבת פרה
Sabbat ha-Chodesch	27	25	25	1	29	29	27	שבת החדש
1. Nisan	C	E	E	G	A	A	C	ר״ח ניסן
Osterfest	C	E	E	G	A	A	C	יום א׳ דפסח
1. Ijar	(D) E	(F) G	(F) G	(A) B	(B) C	(B) C	(D) E	ר״ח איר
Lag ba-Omer	A	C	C	E	F	F	A	ל״ג בעומר
1. Sivan	F	A	A	C	D	D	F	ר״ח סיון
Wochenfest	D	F	F	A	B	B	D	יום א׳ דשבועות
1. Tammus	(G) A	(B) C	(B) C	(D) E	(E) F	(E) F	(G) A	ר״ח תמוז
Fasten 17. Tammus	C	E	E	(A)	A	A	C	י״ז בתמוז
1. Ab	B	D	D	F	G	G	B	ר״ח אב
Fasten 9. Ab.	C	E	E	(A)	A	A	C	ט׳ באב
1. Elul	(C) D	(E) F	(E) F	(G) A	(A) B	(A) B	(C) D	ר״ח אלול
Tag vor Neujahr	D	F	F	A	B	B	D	ערב ר״ה

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/117

Taf. V. לוח ה׳ (Fortsetzung.)

Schalt-Jahre מעוברות

	7ᵒ 18′ — 1ᵒ 20′ 439″	1ᵒ 20′ 490″ – 2ᵒ 17′ 1079″	2ᵒ 18′ — 3ᵒ 17′ 1079″	3ᵒ 18′ — 4ᵒ 11′ 694″	4ᵒ 11′ 695″ – 5ᵒ 17′ 1079″	5ᵒ 18′ — 6ᵒ 20′ 489″	6ᵒ 20′ 490″ – 7ᵒ 17′ 1079″	
	Bechah בח״ה	Beschas בש״ו	Gekas גכ״ז	Hechoh הח״א	Heschag רש״ג	Schag זח״ג	Seschah וש״ה	
Neujahr	B	B	C	E	E	G	G	ראש השנה
Fasten Gedaljah	D	D	E	(A)	(A)	B	B	צום גדליה
Versöhnungstag	D	D	E	G	G	B	B	יום כפור
Hüttenfest	B	B	C	E	E	G	G	יום א׳ דסוכות
Beschlussfest	B	B	C	E	E	G	G	שמיני עצרת
Gesetzesfreude	C	C	D	F	F	A	A	שמחת תורה
1. Cheschvan	(C) D	(C) D	(D) E	(F) G	(F) G	(A) B	(A) B	ר״ח חשון
1. Kislev	E	(E) F	F	A	(A) B	C	(C) D	ר״ח כסלו
Weihefest	A	B	B	D	E	F	G	יום א׳ דחנוכה
1. Tebet	F	(G) A	(G) A	B	(C) D	D	(E) F	ר״ח טבת
Fasten 10. Tebet	A	C	C	D	F	F	A	עשרה בטבת
1. Schebat	G	B	B	C	E	E	G	ר״ח שבט
1. Adar I.	(A) B	(C) D	(C) D	(D) E	(F) G	(F) G	(A) B	ר״ח אדר ראשון
Klein-Purim	A	C	C	D	F	F	A	פורים קטן
Sabbat Schekalim	27	25	25	30	29	29	27	שבת שקלים
1. Adar II.	(C) D	(E) F	(E) F	(F) G	(A) B	(A) B	(C) D	ר״ח אדר שני
Sabbat Sachor	11	9	9	8	13	13	11	שבת זכור
Fasten Ester	B	D	D	D	(E)	(E)	B	תענית אסתר
Purim	C	E	E	F	A	A	C	פורים גדול
Sabbat Parah	18	23	23	22	20	20	18	שבת פרה
Sabbat ha-Chodesch	25	1	1	29	27	27	25	שבת החדש
1. Nisan	E	G	G	A	C	C	E	ר״ח ניסן
Osterfest	E	G	G	A	C	C	E	יום א׳ דפסח
1. Ijar	(F) G	(A) B	(A) B	(B) C	(D) E	(D) E	(F) G	ר״ח אייר
Lag ba-Omer	C	E	E	F	A	A	C	ל״ג בעומר
1. Sivan	A	C	C	D	F	F	A	ר״ח סיון
Wochenfest	F	A	A	B	D	D	F	יום א׳ דשבועות
1. Tammus	(B) C	(D) E	(D) E	(E) F	(G) A	(G) A	(B) C	ר״ח תמוז
Fasten 17. Tammus	E	(A)	(A)	A	C	C	E	י״ז בתמוז
1. Ab	D	F	F	G	B	B	D	ר״ח אב
Fasten 9. Ab	E	(A)	(A)	A	C	C	E	ט׳ באב
1. Elul	(E) F	(G) A	(G) A	(A) B	(C) D	(C) D	(E) F	ר״ח אלול
Tag vor Neujahr	F	A	A	B	D	D	F	ערב ר״ה

http://digital.slub-dresden.de/ppn330446984/118

Taf. VI. לוח ו׳

				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
1	1	0	408	a	e	c	b	f	c	b	f	e	c	g	g	d	a	g	d	a	g	e
2	1	5	333	a	e	c	b	f	c	b	g	f	c	g	g	d	a	g	d	a	g	e
3	1	7	870	a	e	c	b	f	c	b	g	f	c	g	g	d	a	g	d	b	a	e
4	1	9	204	b	f	c	b	f	c	b	g	f	c	g	g	d	a	g	d	b	a	e
5	1	9	227	b	f	c	b	g	d	c	g	f	c	g	g	d	a	g	d	b	a	e
6	1	11	741	b	f	c	b	g	d	c	g	g	d	a	g	d	a	g	d	b	a	e
7	1	22	1051	b	f	c	b	g	d	c	g	g	d	a	g	d	b	a	d	b	a	e
8	1	22	1079	b	f	c	b	g	d	c	g	g	d	a	g	d	b	a	d	b	b	f
9	2	0	408	b	g	d	c	g	d	c	g	g	d	a	g	d	b	a	d	b	b	f
10	2	2	922	b	g	d	c	g	e	d	a	g	d	a	g	d	b	a	d	b	b	f
11	2	5	379	b	g	d	c	g	e	d	a	g	d	a	g	d	b	a	e	c	b	f
12	2	14	152	b	g	d	c	g	e	d	a	g	d	b	a	d	b	a	e	c	b	f
13	2	14	175	b	g	d	c	g	e	d	a	g	d	b	a	d	b	b	f	c	b	f
14	2	15	589	c	g	d	c	g	e	d	a	g	d	b	a	d	b	b	f	c	b	f
15	2	18	23	c	g	e	d	a	e	d	a	g	d	b	a	d	b	b	f	c	b	f
16	2	20	560	c	g	e	d	a	e	d	a	g	d	b	a	e	c	b	f	c	b	f
17	3	1	485	c	g	e	d	a	e	d	a	g	d	b	a	e	c	b	f	c	b	g
18	3	5	333	c	g	e	d	a	e	d	b	a	d	b	a	e	c	b	f	c	b	g
19	3	5	356	c	g	e	d	a	e	d	b	a	d	b	b	f	c	b	f	c	b	g
20	3	5	379	c	g	e	d	a	e	d	b	a	d	b	b	f	c	b	g	d	c	g
21	3	9	204	d	a	e	d	a	e	d	b	a	d	b	b	f	c	b	g	d	c	g
22	3	9	227	d	a	e	d	b	f	d	b	a	d	b	b	f	c	b	g	d	c	g
23	3	11	741	d	a	e	d	b	f	d	b	a	e	c	b	f	c	b	g	d	c	g
24	3	20	537	d	a	e	d	b	f	d	b	b	f	c	b	f	c	b	g	d	c	g
25	3	20	560	d	a	e	d	b	f	d	b	b	f	c	b	g	d	c	g	d	c	g
26	3	22	1074	d	a	e	d	b	f	d	b	b	f	c	b	g	d	c	g	e	d	a
27	4	0	408	d	b	f	d	b	f	d	b	b	f	c	b	g	d	c	g	e	d	a
28	4	2	922	d	b	f	d	b	f	e	c	b	f	c	b	g	d	c	g	e	d	a
29	4	11	718	d	b	f	d	b	g	f	c	b	f	c	b	g	d	c	g	e	d	a
30	4	11	741	d	b	f	d	b	g	f	c	b	g	d	c	g	d	c	g	e	d	a

a = ב״ח, b = ב״ש, c = ג״כ, d = ה״כ (in Gemeinjahren) = ה״ח (in Schaltjahren), e = ה״ש, f = ו״ח, g = ו״ש

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/119

Taf. VI. לוח ו' (Fortsetzung.)

				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
31	4	14	175	d	b	f	d	b	g	f	c	b	g	d	c	g	e	d	a	e	d	a
32	4	18	23	d	b	f	e	c	g	f	c	b	g	d	c	g	e	d	a	e	d	a
33	5	1	485	d	b	f	e	c	g	f	c	b	g	d	c	g	e	d	a	e	d	b
34	5	2	899	d	b	g	f	c	g	f	c	b	g	d	c	g	e	d	a	e	d	b
35	5	2	922	d	b	g	f	c	g	g	d	c	g	d	c	g	e	d	a	e	d	b
36	5	5	356	d	b	g	f	c	g	g	d	c	g	e	d	a	e	d	a	e	d	b
37	5	5	379	d	b	g	f	c	g	g	d	c	g	e	d	a	e	d	b	f	d	b
38	5	9	204	e	c	g	f	c	g	g	d	c	g	e	d	a	e	d	b	f	d	b
39	5	9	227	e	c	g	g	d	a	g	d	c	g	e	d	a	e	d	b	f	d	b
40	5	18	0	f	c	g	g	d	a	g	d	c	g	e	d	a	e	d	b	f	d	b
41	5	20	537	f	c	g	g	d	a	g	e	d	a	e	d	a	e	d	b	f	d	b
42	5	20	560	f	c	g	g	d	a	g	e	d	a	e	d	b	f	d	b	f	d	b
43	5	22	1074	f	c	g	g	d	a	g	e	d	a	e	d	b	f	d	b	f	e	c
44	6	0	408	g	d	a	g	d	a	g	e	d	a	e	d	b	f	d	b	f	e	c
45	6	7	870	g	d	a	g	d	a	g	e	d	a	e	d	b	f	d	b	g	f	c
46	6	11	718	g	d	a	g	d	b	a	e	d	a	e	d	b	f	d	b	g	f	c
47	6	11	741	g	d	a	g	d	b	a	e	d	b	f	d	b	f	d	b	g	f	c
48	6	14	175	g	d	a	g	d	b	a	e	d	b	f	d	b	f	e	c	g	f	c
49	6	22	1051	g	d	a	g	d	b	a	e	d	b	f	d	b	g	f	c	g	f	c
50	6	22	1074	g	d	a	g	d	b	a	e	d	b	f	d	b	g	f	c	g	g	d
51	7	2	899	g	d	a	a	d	b	a	e	d	b	f	d	b	g	f	c	g	g	d
52	7	2	922	g	d	b	a	d	b	b	f	d	b	f	d	b	g	f	c	g	g	d
53	7	5	356	g	d	b	a	d	b	b	f	d	b	f	e	c	g	f	c	g	g	d
54	7	5	379	g	d	b	a	d	b	b	f	d	b	f	e	c	g	g	d	a	g	d
55	7	9	227	g	d	b	a	e	c	b	f	d	b	f	e	c	g	g	d	a	g	d
56	7	14	152	g	d	b	a	e	c	b	f	d	b	g	f	c	g	g	d	a	g	d
57	7	16	689	g	d	b	a	e	c	b	f	d	b	g	f	c	g	g	d	a	g	e
58	7	18	0	a	d	b	a	e	c	b	f	d	b	g	f	c	g	g	d	a	g	e
59	7	18	23	a	d	b	b	f	c	b	f	d	b	g	f	c	g	g	d	a	g	e
60	7	20	537	a	d	b	b	f	c	b	f	e	c	g	g	c	g	g	d	a	g	e
61	7	20	560	a	d	b	b	f	c	b	f	e	c	g	g	d	a	g	d	a	g	e

a = ב"ה, b = ב"ש, c = ג"כ, d = ה"כ (in Gemeinjahren) = ח"ח (in Schaltjahren), e = ה"ש, f = ו"ח, g = ו"ש

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/120

Taf. IX. לוח ט'

	T. Tischri		T. Tebet		T. Nisan		T. Tammus	
1	C 9	24. Sept.	C 16½	24. Dec.	D 0	26. März	D 7½	25. Juni
2	D 15	24. „	D 22½	24. „	E 6	26. „	E 13½	25. „
3	E 21	24. „	F 4½	25. „	F 12	26. „	F 19½	25. „
4	G 3	25. „	G 10½	25. „	G 18	25. „	A 1½	25. „
5	A 9	24. „	A 16½	24. „	B 0	26. „	B 7½	25. „
6	B 15	24. „	B 22½	24. „	C 6	26. „	C 13½	25. „
7	C 21	24. „	D 4½	25. „	D 12	26. „	D 19½	25. „
8	E 3	25. „	E 10½	25. „	E 18	25. „	F 1½	25. „
9	F 9	24. „	F 16½	24. „	G 0	26. „	G 7½	25. „
10	G 15	24. „	G 22½	24. „	A 6	26. „	A 13½	25. „
11	A 21	24. „	B 4½	25. „	B 12	26. „	B 19½	25. „
12	C 3	25. „	C 10½	25. „	C 18	25. „	D 1½	25. „
13	D 9	24. „	D 16½	24. „	E 0	26. „	E 7½	25. „
14	E 15	24. „	E 22½	24. „	F 6	26. „	F 13½	25. „
15	F 21	24. „	G 4½	25. „	G 12	26. „	G 19½	25. „
16	A 3	25. „	A 10½	25. „	A 18	25. „	B 1½	25. „
17	B 9	24. „	B 16½	24. „	C 0	26. „	C 7½	25. „
18	C 15	24. „	C 22½	24. „	D 6	26. „	D 13½	25. „
19	D 21	24. „	E 4½	25. „	E 12	26. „	E 19½	25. „
20	F 3	25. „	F 10½	25. „	F 18	25. „	G 1½	25. „
21	G 9	24. „	G 16½	24. „	A 0	26. „	A 7½	25. „
22	A 15	24. „	A 22½	24. „	B 6	26. „	B 13½	25. „
23	B 21	24. „	C 4½	25. „	C 12	26. „	C 19½	25. „
24	D 3	25. „	D 10½	25. „	D 18	25. „	E 1½	25. „
25	E 9	24. „	E 16½	24. „	F 0	26. „	F 7½	25. „
26	F 15	24. „	F 22½	24. „	G 6	26. „	G 13½	25 „
27	G 21	24. „	A 4½	25. „	A 12	26. „	A 19½	25. „
28	B 3	25. „	B 10½	25. „	B 18	25. „	C 1½	25. „

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/121

Taf. X. לוח י׳

	T. Tischri				T. Tebet				T. Nisan				T. Tammus			
1	23	16	630	14	26	9	930	45	29	3	151	0	2	7	738	31
2	5	0	1038	62	7	18	259	17	10	11	559	48	13	4	860	3
3	15	22	80	34	18	15	380	65	21	8	681	20	24	1	981	51
4	26	19	202	6	29	12	502	37	2	17	9	68	5	10	310	23
5	8	3	610	54	10	20	911	9	13	14	131	40	16	7	431	71
6	19	0	732	26	21	17	1032	57	24	11	253	12	27	4	553	43
7	0	9	60	74	3	2	361	29	5	19	661	60	8	12	962	15
8	11	6	182	46	13	23	483	1	16	16	783	32	19	10	3	63
9	22	3	304	18	24	20	604	49	27	13	905	4	0	18	412	35
10	3	11	712	66	6	4	1013	21	8	22	233	52	11	15	534	7
11	14	8	834	38	17	2	54	69	19	19	355	24	22	12	655	55
12	25	5	956	10	27	23	176	41	1	3	763	72	3	20	1064	27
13	6	14	284	58	9	7	585	13	12	0	885	44	14	18	105	75
14	17	11	406	30	20	4	706	61	22	21	1007	16	26	15	227	47
15	28	8	528	2	1	13	35	33	4	6	335	64	6	23	636	19
16	9	16	936	50	12	10	157	5	15	3	457	36	17	20	757	67
17	20	13	1058	22	23	7	278	53	26	0	579	8	28	17	879	39
18	1	22	386	70	4	15	687	25	7	8	987	56	10	2	208	11
19	12	19	508	42	15	12	808	73	18	6	29	28	20	23	329	59

http://digital.slub-dresden.de/ppn330449984/122

Taf. XI. לוח י"א

220	4162	402.	11			3	5	909	7	9	171	149	46	27
221	4181	421.	11			5	22	424	7	10	656	96	43	29
222	4200	440.	9			1	14	1019	7	12	61	43	40	31
223	4219	459.	10			4	7	534	7	13	546	350	37	33
224	4238	478.	10			7	0	49	7	14	1031	297	34	35
225	4257	497.	11			2	16	644	7	16	436	244	31	37
226	4276	516.	11			5	9	159	7	17	921	191	28	39
227	4295	535.	11			1	1	754	7	19	326	138	25	41
228	4314	554.	10			3	18	268	7	20	811	85	22	43
229	4333	573.	10			6	10	864	7	22	216	32	19	45
230	4352	592.	10			2	3	379	7	23	701	339	16	47
231	4371	611.	11			4	19	974	1	1	106	286	13	49
232	4390	630.	11	8	Gamadsi II.	7	12	489	1	2	591	233	10	51
233	4409	649.	12	28	Moharrem	3	3	4	1	3	1076	180	7	53
234	4428	668.	11	47	Schaban	5	21	599	1	5	481	127	4	55
235	4447	687.	10	67	Rabia I.	1	14	114	1	6	966	74	1	57
236	4466	706.	11	86	Schavval	4	6	709	1	8	371	20	58	59
237	4485	725.	11	106	Gamadsi I.	6	23	224	1	9	856	327	56	1
238	4504	744.	11	125	Dsulchig	2	15	819	1	11	261	274	53	3
239	4523	763.	12	145	Ragab	5	8	334	1	12	746	221	50	5
240	4542	782.	12	165	Zafr	1	9	929	1	14	151	168	47	7
241	4561	801.	11	184	Ramadan	3	17	444	1	15	636	115	44	9
242	4580	820.	10	204	Rabia II.	6	9	1039	1	17	41	62	41	11
243	4599	839.	11	223	Dsulkaad	2	2	554	1	18	526	9	38	13
244	4618	858.	12	243	Gamadsi II.	4	19	69	1	19	1011	316	35	15
245	4637	877.	12	263	Moharrem	7	11	664	1	21	416	263	32	17
246	4656	896.	12	282	Schaban	3	4	179	1	22	901	210	29	19
247	4675	915.	12	302	Rabia I.	5	20	774	2	0	306	157	26	21
248	4694	934.	11	321	Schavval	1	13	289	2	1	791	104	23	23
249	4713	953.	12	341	Gamadsi I.	4	5	884	2	3	196	51	20	25
250	4732	972.	11	360	Dsulchig	6	22	399	2	4	681	358	17	27
251	4751	991.	12	380	Ragab	2	14	994	2	6	86	305	14	29
252	4770	1010.	13	400	Zafr	5	7	509	2	7	571	252	11	31
253	4789	1029.	13	419	Ramadan	1	0	24	2	8	1056	199	8	33
254	4808	1048.	11	439	Rabia II.	2	16	619	2	10	461	146	5	35
255	4827	1067.	11	458	Dsulkaad	6	9	134	2	11	946	93	2	37
256	4846	1086.	12	478	Gamadsi II.	2	1	729	2	13	351	39	59	39
257	4865	1105.	13	498	Moharrem	4	18	244	2	14	836	346	56	41
258	4884	1124.	12	517	Schaban	7	10	839	2	16	241	293	53	43
259	4903	1143.	13	537	Rabia I.	3	3	354	2	17	726	244	50	45

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/123

Taf. XI. לוח י"א (Fortsetzung.)

260	4922	1162. 13.	556	Schavval	5	19	949	2	19	131	191	47	47
261	4941	1181. 12.	576	Gamadsi I.	1	12	464	2	20	616	138	44	49
262	4960	1200. 12.	595	Dsulchig	4	4	1059	2	22	21	85	41	51
263	4979	1219. 12.	615	Ragab	6	21	574	2	23	506	32	38	53
264	4998	1238. 13.	635	Zafr	2	14	89	3	0	991	339	35	55
265	5017	1257. 14.	654	Ramadan	5	6	684	3	2	396	286	32	57
266	5036	1276. 13.	674	Rabia II.	7	23	199	3	3	881	233	29	59
267	5045	1295. 12.	693	Dsulkaad	3	15	794	3	5	286	180	27	1
268	5074	1314. 12.	713	Gamadsi II.	6	8	309	3	6	771	127	24	3
269	5093	1333. 13.	733	Moharrem	2	0	904	3	8	176	74	21	5
270	5112	1352. 13.	752	Schaban	4	17	419	3	9	661	21	18	7
271	5131	1371. 13.	772	Rabia I.	7	9	1014	3	11	66	328	15	9
272	5150	1390. 14.	791	Schavval	3	2	529	3	12	551	275	12	11
273	5169	1409. 14.	811	Gamadsi I.	5	19	44	3	13	1036	222	9	13
274	5188	1428. 12.	830	Dsulchig	1	11	639	3	15	441	169	6	15
275	5207	1447. 13.	850	Ragab	4	4	154	3	16	926	116	3	17
276	5226	1466. 13.	870	Zafr	6	20	749	3	18	331	63	0	19
277	5245	1485. 14.	889	Ramadan	2	13	264	3	19	816	9	57	21
278	5264	1504. 14.	909	Rabia II.	5	5	859	3	21	221	316	54	23
279	5283	1523. 14.	928	Dsulkaad	7	22	374	3	22	706	263	51	25
280	5302	1542 13.	948	Gamadsi II.	3	14	969	4	0	111	210	48	27
281	5321	1561. 13.	968	Moharrem	6	7	484	4	1	596	157	45	29
282	5340	1580. 13.	987	Schaban	1	23	1079	4	3	1	104	42	31
283	5359	1599. 14. (4)	1007	Rabia I.	4	16	594	4	4	486	51	39	33
284	5378	1618. 14. (4)	1026	Schavval	7	9	109	4	5	971	357	36	35
285	5397	1637. 15. (5)	1046	Gamadsi I.	3	1	704	4	7	376	304	33	37
286	5416	1656. 14. (4)	1065	Dsulchig	5	18	219	4	8	861	251	30	39
287	5435	1675. 13. (3)	1085	Ragab	1	10	814	4	10	266	198	27	41
288	5454	1694. 15. (4)	1105	Zafr	4	3	329	4	11	751	145	24	43
289	5473	1713. 14. (3)	1124	Ramadan	6	19	924	4	13	156	92	21	45
290	5492	1732. 14. (3)	1144	Rabia II.	2	12	439	4	14	641	39	18	47
291	5511	1751. 15. (4)	1163	Dsulkaad	5	4	1034	4	16	46	345	15	49
292	5530	1770. 15. (4)	1183	Gamadsi II.	7	21	549	4	17	531	292	12	51
293	5549	1789. 14. (3)	1203	Moharrem	3	14	64	4	18	1016	239	9	53
294	5568	1808. 13. (1)	1222	Schaban	6	6	659	4	20	421	186	6	55
295	5587	1827. 14 (2)	1242	Rabia I.	1	23	174	4	21	906	133	3	57
296	5606	1846. 15. (3)	1261	Schavval	4	15	769	4	23	311	80	0	59
297	5625	1865. 15. (3)	1281	Gamadsi I.	7	8	284	5	0	796	26	57	1
298	5644	1884. 15. (3)	1300	Dsulchig	3	0	879	5	2	201	332	55	3
299	5663	1903. 15. (2)	1320	Ragab	5	17	394	5	3	686	279	52	5

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984-124

Taf. XII. לוח י"ב

C.	J.	Ch.	C.	J.	Ch.	C.	J.	Ch.	C.	J.	Ch.	C.	J.	Ch.	C.	J.	Ch.	C.	J.	Ch	C.	J.	Ch	C.	J.	Ch.
266	5055	d	13	5086	b	6	5117	g	18	5148	g	11	5179	e	4	5210	d	16	5241	c	9	5272	c	2	5303	a	14	5334	f
2	5056	a	14	5087	f	7	5118	f	19	5149	d	12	5180	d	5	5211	b	17	5242	g	10	5273	g	3	5304	e	15	5335	d
3	5057	e	15	5088	d	8	5119	c	271	5150	c	13	5181	a	6	5212	f	18	5243	f	11	5274	e	4	5305	d	16	5336	b
4	5058	d	16	5089	b	9	5120	b	2	5151	g	14	5182	e	7	5213	e	19	5244	c	12	5275	d	5	5306	b	17	5337	f
5	5059	b	17	5090	g	10	5121	g	3	5152	e	15	5183	d	8	5214	c	276	5245	b	13	5276	a	6	5307	f	18	5338	e
6	5060	f	18	5091	f	11	5122	d	4	5153	d	16	5184	b	9	5215	b	2	5246	g	14	5277	e	7	5308	d	19	5339	c
7	5061	d	19	5092	e	12	5123	c	5	5154	a	17	5185	f	10	5216	f	3	5247	d	15	5278	d	8	5309	b	281	5340	b
8	5062	b	268	5093	b	13	5124	g	6	5155	e	18	5186	d	11	5217	c	4	5248	c	16	5279	b	9	5310	a	2	5341	f
9	5063	a	2	5094	g	14	5125	e	7	5156	d	19	5187	b	12	5218	b	5	5249	g	17	5280	f	10	5311	e	3	5342	c
10	5064	e	3	5095	d	15	5126	d	8	5157	a	273	5188	b	13	5219	g	6	5250	e	18	5281	d	11	5312	c	4	5343	b
11	5065	c	4	5096	c	16	5127	a	9	5158	g	2	5189	f	14	5220	d	7	5251	d	19	5282	b	12	5313	b	5	5344	g
12	5066	b	5	5097	g	17	5128	e	10	5159	d	3	5190	c	15	5221	c	8	5252	a	278	5283	a	13	5314	f	6	5345	d
13	5067	f	6	5098	d	18	5129	d	11	5160	b	4	5191	b	16	5222	g	9	5253	g	2	5284	d	14	5315	c	7	5346	c
14	5068	c	7	5099	c	19	5130	a	12	5161	a	5	5192	g	17	5223	e	10	5254	d	3	5285	b	15	5316	b	8	5347	g
15	5069	b	8	5100	g	270	5131	g	13	5162	e	6	5193	d	18	5224	d	11	5255	a	4	5286	b	16	5317	g	9	5348	g
16	5070	g	9	5101	g	2	5132	d	14	5163	c	7	5194	c	19	5225	a	12	5256	g	5	5287	f	17	5318	d	10	5349	d
17	5071	d	10	5102	d	3	5133	b	15	5164	b	8	5195	g	275	5226	g	13	5257	d	6	5288	c	18	5319	c	11	5350	a
18	5072	c	11	5103	a	4	5134	a	16	5165	f	9	5196	f	2	5227	d	14	5258	b	7	5289	b	19	5320	g	12	5351	g
19	5073	g	12	5104	g	5	5135	e	17	5166	c	10	5197	c	3	5228	a	15	5259	a	8	5290	f	280	5321	g	13	5352	d
267	5074	g	13	5105	d	6	5136	c	18	5167	b	11	5198	g	4	5229	g	16	5260	e	9	5291	e	2	5322	d	14	5353	b
2	5075	d	14	5106	b	7	5137	b	19	5168	g	12	5199	g	5	5230	d	17	5261	c	10	5292	c	3	5323	a	15	5354	a
3	5076	a	15	5107	a	8	5138	f	272	5169	f	13	5200	d	6	5231	b	18	5262	b	11	5293	g	4	5324	g	16	5355	d
4	5077	g	16	5108	d	9	5139	d	2	5170	c	14	5201	a	7	5232	a	19	5263	f	12	5294	g	5	5325	d	17	5356	b
5	5078	d	17	5109	b	10	5140	b	3	5171	g	15	5202	g	8	5233	e	277	5264	d	13	5295	d	6	5326	a	18	5357	b
6	5079	a	18	5110	b	11	5141	f	4	5172	g	16	5203	d	9	5234	d	2	5265	b	14	5296	a	7	5327	g	19	5358	f
7	5080	g	19	5111	f	12	5142		5	5173	d	17	5204	b	10	5235	b	3	5266	g	15	5297	g	8	5328	e	282	5359	d
8	5081	e	269	5112	d	13	5143	c	6	5174	a	18	5205	a	11	5236	f	4	5267	f	16	5298	d	9	5329	d	2	5360	b
9	5082	d	2	5113	b	14	5144	g	7	5175	g	19	5206	e	12	5237	d	5	5268	c	17	5299	a	10	5330	a	3	5361	f
10	5083	a	3	5114	f	15	5145	g	8	5176	d	274	5207	d	13	5238	b	6	5269	g	18	5300	g	11	5331	e	4	5362	d
11	5084	e	4	5115	d	16	5146	d	9	5177	c	2	5208	b	14	5239	f	7	5270	g	19	5301	e	12	5332	d	5	5363	b
12	5085	d	5	5116	b	17	5147	a	10	5178	g	3	5209	f	15	5240	e	8	5271	d	279	5302	d	13	5333	b	6	5364	g

a = ב"ח, b = ב"ש, c = ג"כ, d = ה"כ (in Gemeinjahren) = ה"ח (in Schaltjahren), e = ה"ש, f = ו"ח, g = ו"ש

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/125

Taf. XII. לוח י"ב (Fortsetzung.)

C.	J.	Ch.	C.	J.	Ch.	C.	J.	Ch.	C	J.	Ch.	C.	J.	Ch.	C.	J.	Ch.	C.	J.	Ch.	C.	J.	Ch.	C.	J.	Ch.
7	5365	f	3	5399	e	18	5433	d	14	5467	d	10	5501	d	6	5535	c	2	5569	d	17	5603	b	13	5637	c	9	5671	c
8	5366	c	4	5400	d	19	5434	b	15	5468	c	11	5502	a	7	5536	b	3	5570	a	18	5604	b	14	5638	g	10	5672	g
9	5367	b	5	5401	a	286	5435	b	16	5469	g	12	5503	g	8	5537	f	4	5571	g	19	5605	f	15	5639	g	11	5673	e
10	5368	g	6	5402	e	2	5436	f	17	5470	e	13	5504	d	9	5538	e	5	5572	d	295	5606	d	16	5640	d	12	5674	d
11	5369	d	7	5403	d	3	5437	c	18	5471	d	14	5505	b	10	5539	c	6	5573	a	2	5607	b	17	5641	a	13	5675	a
12	5370	c	8	5404	a	4	5438	b	19	5472	a	15	5506	a	11	5540	g	7	5574	g	3	5608	f	18	5642	g	14	5676	e
13	5371	g	9	5405	g	5	5439	g	288	5473	g	16	5507	e	12	5541	g	8	5575	e	4	5609	d	19	5643	d	15	5677	d
14	5372	e	10	5406	d	6	5440	d	2	5474	d	17	5508	c	13	5542	d	9	5576	d	5	5610	b	297	5644	c	16	5678	b
15	5373	d	11	5407	b	7	5441	c	3	5475	a	18	5509	b	14	5543	a	10	5577	a	6	5611	g	2	5645	g	17	5679	f
16	5374	a	12	5408	a	8	5442	g	4	5476	g	19	5510	f	15	5544	g	11	5578	e	7	5612	f	3	5646	e	18	5680	d
17	5375	e	13	5409	e	9	5443	f	5	5477	d	290	5511	d	16	5545	d	12	5579	d	8	5613	c	4	5647	d	19	5681	b
18	5376	d	14	5410	c	10	5444	c	6	5478	b	2	5512	b	17	5546	a	13	5580	b	9	5614	b	5	5648	a	299	5682	b
19	5377	a	15	5411	b	11	5445	g	7	5479	a	3	5513	g	18	5547	g	14	5581	f	10	5615	g	6	5649	e	2	5683	f
283	5378	g	16	5412	f	12	5446	g	8	5480	e	4	5514	f	19	5548	e	15	5582	d	11	5616	d	7	5650	d	3	5684	c
2	5379	d	17	5413	c	13	5447	d	9	5481	d	5	5515	c	292	5549	d	16	5583	b	12	5617	c	8	5651	a	4	5685	b
3	5380	b	18	5414	b	14	5448	a	10	5482	b	6	5516	g	2	5550	a	17	5584	f	13	5618	g	9	5652	g	5	5686	g
4	5381	a	19	5415	g	15	5449	g	11	5483	f	7	5517	g	3	5551	e	18	5585	e	14	5619	e	10	5653	d	6	5687	d
5	5382	d	285	5416	f	16	5450	d	12	5484	d	8	5518	d	4	5552	d	19	5586	c	15	5620	d	11	5654	b	7	5688	c
6	5383	b	2	5417	e	17	5451	b	13	5485	b	9	5519	c	5	5553	b	294	5587	b	16	5621	a	12	5655	a	8	5689	g
7	5384	b	3	5418	g	18	5452	a	14	5486	f	10	5520	g	6	5554	f	2	5588	f	17	5622	e	13	5656	e	9	5690	f
8	5385	f	4	5419	g	19	5453	e	15	5487	e	11	5521	d	7	5555	d	3	5589	c	18	5623	d	14	5657	c	10	5691	c
9	5386	d	5	5420	d	287	5454	d	16	5488	c	12	5522	c	8	5556	b	4	5590	b	19	5624	a	15	5658	b	11	5692	g
10	5387	b	6	5421	a	2	5455	b	17	5489	g	13	5523	g	9	5557	a	5	5591	g	296	5625	g	16	5659	f	12	5693	g
11	5388	f	7	5422	g	3	5456	f	18	5490	f	14	5524	e	10	5558	e	6	5592	d	2	5626	d	17	5660	c	13	5694	d
12	5389	e	8	5423	d	4	5457	d	19	5491	c	15	5525	d	11	5559	c	7	5593	c	3	5627	b	18	5661	b	14	5695	a
13	5390	c	9	5424	c	5	5458	b	289	5492	b	16	5526	a	12	5560	b	8	5594	g	4	5628	a	19	5662	f	15	5696	g
14	5391	g	10	5425	g	6	5459	f	2	5493	g	17	5527	e	13	5561	f	9	5595	g	5	5629	d	298	5663	e	16	5697	d
15	5392	g	11	5426	e	7	5460	e	3	5494	d	18	5528	d	14	5562	c	10	5596	d	6	5630	b	2	5664	c	17	5698	b
16	5393	d	12	5427	d	8	5461	c	4	5495	c	19	5529	b	15	5563	b	11	5597	a	7	5631	b	3	5665	g	18	5699	a
17	5394	a	13	5428	a	9	5462	b	5	5496	g	291	5530	a	16	5564	g	12	5598	g	8	5632	f	4	5666	g	19	5700	e
18	5395	g	14	5429	e	10	5463	f	6	5497	e	2	5531	d	17	5565	d	13	5599	d	9	5633	d	5	5667	d	300	5701	d
19	5396	d	15	5430	d	11	5464	c	7	5498	d	3	5532	b	18	5566	c	14	5600	b	10	5634	b	6	5668	a	2	5702	b
284	5397	c	16	5431	b	12	5465	b	8	5499	a	4	5533	b	19	5567	g	15	5601	a	11	5635	f	7	5669	g	3	5703	f
2	5398	g	17	5432	f	13	5466	g	9	5500	g	5	5534	f	293	5568	g	16	5602	d	12	5636	e	8	5670	d	4	5704	d

a = כ"ח, b = כ"ש, c = ג"כ, d = ה"כ (in Gemeinjahren) = ה"ח (in Schaltjahren), e = ה"ש, f = ו"ח, g = ו"ש

http://digital.slub-dresden.de/ppn30443994-125

Taf. XIII. לוח י"ג.

	Septemb.	October	Novbr.	Decbr.	Januar	Februar	März	April	Mai	Juni	Juli	August	Septbr.
1		9. Tischri	10. Ches.	11. Kislev	12. Tebet	14. Scheb.	12. Adar	14. Nisan	14. Ijar	16. Sivan	16. Tam.	17. Ab.	19. Elul
2		20. „	21. „	22. „	24. „	26. „	25. „	27. „	27. „	29. „	29. „	1. Elul	
3	3. Tischri	3. Ches.	4. Kislev	4. Tebet	6. Scheb.	7. Adar I.	5. Adar II.	7. „	7. „	9. „	9. „	11. Ab.	12. „
4		13. Tschr.	14. Ches.	15. Kislev	16. Tebet	18. Scheb.	16. Adar	18. „	18. „	20. „	20. „	22. „	23. „
5		24. „	25. „	25. „	26. „	28. „	26. „	28. „	28. „	30. „	30. „	1. Elul	
6	4. Tischri	4. Ches.	6. Kislev	7. Tebet	9. Scheb.	10. Adar I.	9. Adar II.	11. „	11. „	13. „	13. „	15 Ab.	16. „
7		17. Tschr.	18. Ches.	19. Kislev	20. Tebet	22. Scheb.	20. Adar	22. „	22. „	24. „	24. „	26. „	27. „
8		28. „	29. „	29. „	1. Scheb.	3. Adar I.	1. Adar II.	2. „	2. „	4. „	4. „	6. „	7. „
9		8. „	9. „	10. „	12. Tebet	14. Scheb.	12. Adar	14. „	14. „	16. „	16. „	18. „	19. „
10		20. „	21. „	21. „	22. „	24. „	23. „	25. „	25. „	27. „	27. „	29. „	
11	1. Tischri	1. Ches.	3. Kislev	3. Tebet	5. Scheb.	6. Adar I.	4. Adar II.	6. „	6. „	8. „	8. „	10. „	11. „
12		12. Tschr.	13. Ches.	13. Kislev	14. Tebet	16. Scheb.	14. Adar	16. „	16. „	18. „	18. „	20. „	21. „
13		22. „	23. „	24. „	26. „	28. „	26. „	28. „	28. „	30. „	1. Ab.	2. Elul	
14	4. Tischri	4. Ches.	6. Kislev	6. Tebet	8. Scheb.	9. Adar I.	8. Adar II.	10. „	10. „	12. „	12. Tam.	14. Ab.	15. „
15		16. Tschr.	17. Ches.	17. Kislev	18. Tebet	20. Scheb.	18. Adar	20. „	20. „	22. „	22. „	24. „	25. „
16		26. „	27. „	27. „	28. „	30. „	28. „	30. „	1. Sivan	2. Tamm.	3. Ab.	5. Elul	
17	6. Tischri	6. Ches.	8. Kislev	9. Tebet	11. Scheb.	12. Adar I.	10. Ad. II.	12. „	12. Ijar	14. Sivan	14. Tam.	16. Ab.	17. „
18		18. Tschr.	19. Ches.	20. Kislev	21. Tebet	23. Scheb.	22. Adar	24. „	24. „	26. „	26. „	28. „	29. „
19		30. „	1. Kislev	1. Tebet	3. Scheb.	4. Adar I.	2. Adar II	4. „	4. „	6. „	6. „	8. „	9. „

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984-127

Taf. XIV. לוח י"ד

	Januar	Februar	März	April	Mai	Juni	Juli	August	Septbr.	October	Novbr.	Decbr.
1	D	G	G	C	E	A	C	F	B	D	G	B
2	E	A	A	D	F	B	D	G	C	E	A	C
3	F	B	B	E	G	C	E	A	D	F	B	D
4	G	C	D	G	B	E	G	C	F	A	D	F
5	B	E	E	A	C	F	A	D	G	B	E	G
6	C	F	F	B	D	G	B	E	A	C	F	A
7	D	G	G	C	E	A	C	F	B	D	G	B
8	E	A	B	E	G	C	E	A	D	F	B	D
9	G	C	C	F	A	D	F	B	E	G	C	E
10	A	D	D	G	B	E	G	C	F	A	D	F
11	B	E	E	A	C	F	A	D	G	B	E	G
12	C	F	G	C	E	A	C	F	B	D	G	B
13	E	A	A	D	F	B	D	G	C	E	A	C
14	F	B	B	E	G	C	E	A	D	F	B	D
15	G	C	C	F	A	D	F	B	E	G	C	E
16	A	D	E	A	C	F	A	D	G	B	E	G
17	C	E	F	B	D	G	B	E	A	C	F	A
18	D	G	G	C	E	A	C	F	B	D	G	B
19	E	A	A	D	F	B	D	G	C	E	A	C
20	F	B	C	F	A	D	F	B	E	G	C	E
21	A	D	D	G	B	E	G	C	F	A	D	F
22	B	E	E	A	C	F	A	D	G	B	E	G
23	C	F	F	B	D	G	B	E	A	C	F	A
24	D	G	A	D	F	B	D	G	C	E	A	C
25	F	B	B	E	G	C	E	A	D	F	B	D
26	G	C	C	F	A	D	F	B	E	G	C	E
27	A	D	D	G	B	E	G	C	F	A	D	F
28	B	E	F	B	D	G	B	E	A	C	F	A

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/125

Taf. XVI. לוח י"ן

	T. Tischri			T. Tebet			T. Nisan			T. Tammus		
1	16	16	589	19	9	910	22	3	151	24	20	472
2	27	13	793	0	18	321	3	11	642	6	4	963
3	8	22	204	11	15	525	14	8	846	17	2	87
4	19	19	408	22	12	729	25	5	1050	27	23	291
5	1	3	899	3	21	140	6	14	461	9	7	782
6	12	1	23	14	18	344	17	11	665	20	4	986
7	22	22	227	25	15	548	28	8	869	1	13	397
8	4	6	718	6	23	1039	9	17	280	12	10	601
9	15	3	922	17	21	163	20	14	484	23	7	805
10	26	1	46	28	18	367	1	22	975	4	16	216
11	7	9	537	10	2	858	12	20	99	15	13	420
12	18	6	741	20	23	1062	23	17	303	26	10	624
13	29	3	945	2	8	473	5	1	794	7	17	35
14	10	12	356	13	5	677	15	22	998	18	16	239
15	21	9	560	24	2	881	26	20	122	29	13	443
16	2	17	1051	5	11	292	8	4	613	10	21	934
17	13	15	175	16	8	496	19	1	817	21.	19	58
18	24	12	379	27	5	700	29	22	1021	3	3	549
19	5	20	870	8	14	11	11	7	434	14	0	753

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/129

Taf. XVII. לוח י"ז

	Tischri	Cheschv.	Kislev	Tebet	Schebat	Adar I.	Adar II.	Nisan	Ijar	Sivan	Tammus	Ab	Elul
1	186 15 20	215 21 43	244 28 6	273 34 29	302 40 52	331 47 15		0 53 38	30 0 1	59 6 24	88 12 47	117 19 10	146 25 33
2	175 31 56	204 38 19	233 44 42	262 51 5	291 57 28	321 3 51		350 10 14	19 16 37	48 23 0	77 29 23	106 35 46	135 42 9
3	164 48 32	193 54 55	223 1 18	252 7 41	281 14 4	310 20 27	339 26 50	8 33 13	37 39 36	66 45 59	95 52 22	124 58 45	154 5 8
4	183 11 31	212 17 54	241 24 17	270 30 40	299 37 3	328 43 26		357 49 49	26 56 12	56 2 35	85 8 58	114 15 21	143 21 44
5	172 28 7	201 34 30	230 40 53	259 47 16	288 53 39	318 0 2		347 6 25	16 12 48	45 19 11	74 25 34	103 31 57	132 38 20
6	161 44 43	190 51 6	219 57 29	249 3 52	278 10 15	307 16 38	336 23 1	5 29 24	34 35 47	63 42 10	92 48 33	121 54 56	151 1 19
7	180 7 42	209 14 5	238 20 28	267 26 51	296 33 14	325 39 37		354 46 0	23 52 23	52 58 46	82 5 9	111 11 32	140 17 55
8	169 24 18	198 30 41	227 37 4	256 43 27	285 49 50	314 56 13	344 2 36	13 8 59	42 15 22	71 21 45	100 28 8	129 34 31	158 40 54
9	187 47 17	216 53 40	246 0 3	275 6 26	304 12 49	333 19 12		2 25 35	31 31 58	60 38 21	89 44 44	118 51 7	147 57 30
10	177 3 53	206 10 16	235 16 39	264 23 2	293 29 25	322 35 48		351 42 11	20 48 34	49 54 57	79 1 20	108 7 43	137 14 6
11	166 20 29	195 26 52	224 33 15	253 39 38	282 46 1	311 52 24	340 58 47	10 5 10	39 11 33	68 17 56	97 24 19	126 30 42	155 37 5
12	184 43 28	213 49 51	242 56 14	272 2 37	301 9 0	330 15 23		359 21 46	28 28 9	57 34 32	86 40 55	115 47 18	144 53 41
13	174 0 4	203 6 27	232 12 50	261 19 13	290 25 36	319 31 59		348 38 22	17 44 45	46 51 8	75 57 31	105 3 54	134 10 17
14	163 16 40	192 23 3	221 29 26	250 35 49	279 42 12	308 48 35	337 54 58	7 1 21	36 7 44	65 14 7	94 20 30	123 26 53	152 33 16
15	181 39 39	210 46 2	239 52 25	268 58 48	298 5 11	327 11 34		356 17 57	25 24 20	54 30 43	83 37 6	112 43 29	141 49 52
16	170 56 15	200 2 38	229 9 1	258 15 24	287 21 47	316 28 10		345 34 33	14 40 56	43 47 19	72 53 42	102 0 5	131 6 28
17	160 12 51	189 19 14	218 25 37	247 32 0	276 38 23	305 44 46	334 51 9	3 57 32	33 3 55	62 10 18	91 16 41	120 23 4	149 29 27
18	178 35 50	207 42 13	236 48 36	265 54 59	295 1 22	324 7 45		353 14 8	22 20 31	51 26 54	80 33 17	109 39 40	138 46 3
19	167 52 26	196 58 49	226 5 12	255 11 35	284 17 58	313 24 21	342 30 44	11 37 7	40 43 30	69 49 53	98 56 16	128 2 39	157 9 2

http://digital.slub-dresden.de/ppn30443984-130

Taf. XVIII. לוח י״ח

	Tischri	Cheschv.	Kislev	Tebet	Schebat	Adar I	Adar II	Nisan	Ijar	Sivan	Tammus	Ab	Elul
1	0 0 0	1 12 793	3 1 506	4 14 219	6 12 1012	7 15 725		2 4 438	3 17 151	5 5 944	6 18 657	1 7 370	2 20 83
2	4 8 876	5 21 589	7 10 302	1 23 15	3 11 808	5 0 521		6 13 234	1 1 1027	2 14 740	4 3 453	5 16 166	7 4 959
3	1 17 672	3 6 385	4 19 98	6 7 891	7 20 604	2 9 317	3 22 30	5 10 823	6 23 536	1 12 249	3 0 1042	4 13 755	6 2 468
4	7 15 181	2 3 974	3 16 687	5 5 400	6 18 113	1 6 906		2 19 619	4 8 332	5 21 145	7 9 838	1 22 551	3 11 264
5	4 23 1057	6 12 770	1 1 483	1 14 196	4 2 989	5 15 702		7 4 415	1 17 128	3 5 921	4 18 634	6 7 347	7 20 60
6	2 8 853	3 21 566	5 10 279	6 22 1072	1 11 785	3 0 498	4 13 211	6 1 1004	7 14 717	2 3 430	3 16 143	5 4 936	6 17 649
7	1 6 362	2 19 75	4 7 868	5 20 581	7 9 294	1 22 7		3 10 800	4 23 513	6 12 226	1 0 1019	2 13 732	4 2 445
8	5 15 158	7 3 951	1 16 664	3 5 377	4 18 90	6 6 883	7 19 596	2 8 309	3 21 22	5 9 815	6 22 528	1 11 241	2 23 1034
9	4 12 747	6 1 460	7 14 173	2 2 966	3 15 679	5 4 392		6 17 105	1 5 898	2 18 611	4 7 324	5 20 37	7 8 830
10	1 21 543	3 10 256	4 22 1049	6 11 762	1 0 475	2 13 188		4 1 981	5 14 694	7 3 407	1 16 120	3 4 913	4 17 626
11	6 6 339	7 19 52	2 7 845	3 20 558	5 9 271	6 21 1064	1 10 777	2 23 490	4 12 203	6 0 996	7 13 709	2 2 422	3 15 135
12	5 3 928	6 16 641	1 5 354	2 18. 67	4 6 860	5 19 573		7 8 286	1 20 1079	3 9 792	4 22 505	6 11 218	7 23 1011
13	2 12 724	4 1 437	5 14 150	7 2 943	1 15 656	3 4 369		4 17 82	6 5 875	7 18 588	2 7 301	3 20 14	5 8 807
14	6 21 520	1 10 233	2 22 1026	4 11 739	6 0 452	7 13 165	2 1 958	3 14 671	5 3 384	6 6 97	1 4 890	2 17 603	4 6 316
15	5 19 29	7 7 822	1 20 535	3 9 248	4 21 1041	6 10 754		7 23 467	2 12 180	4 0 973	5 13 686	7 2 399	1 15 112
16	3 3 905	4 16 618	6 5 331	7 18 44	2 6 837	3 19 550		5 8 263	6 20 1056	1 9 769	2 22 482	4 11 195	5 23 988
17	7 12 701	2 1 414	3 14 127	5 2 920	6 15 633	1 4 346	2 17 59	4 5 852	5 18 565	7 7 278	1 19 1071	3 8 784	4 21 497
18	6 10 210	7 22 1003	2 11 716	4 0 429	5 13 142	7 1 935		1 14 648	3 3 361	4 16 74	6 4 867	7 17 580	2 6 293
19	3 19 6	5 7 799	6 20 512	1 9 225	2 21 1018	4 10 731	5 23 444	7 12 157	2 0 950	3 13 663	5 2 376	6 15 89	1 3 88

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/131

Taf. XX. לוח כ׳

Tage	Länge der Sonne				Länge des Mondes				Anomalie des Mondes			
1	0°	59′	8″	17‴	13°	10′	34″	35‴	13°	3′	53″	57‴
2	1	58	16	34	26	21	9	10	26	7	47	54
3	2	57	24	51	39	31	43	45	39	11	41	51
4	3	56	33	8	52	42	18	20	52	15	35	48
5	4	55	41	25	65	52	52	55	65	19	29	45
6	5	54	49	42	79	3	27	30	78	23	23	42
7	6	53	57	59	92	14	2	5	91	27	17	39
8	7	53	6	16	105	24	36	40	104	31	11	36
9	8	52	14	33	118	35	11	15	117	35	5	33
10	9	51	22	50	131	45	45	50	130	38	59	30
11	10	50	31	7	144	56	20	25	143	42	53	27
12	11	49	39	24	158	6	55	0	156	46	47	24
13	12	48	47	41	171	17	29	35	169	50	41	21
14	13	47	55	58	184	28	4	10	182	54	35	18
15	14	47	4	15	197	38	38	45	195	58	29	15
16	15	46	12	32	210	49	13	20	209	2	23	12
17	16	45	20	49	223	59	47	55	222	6	17	9
18	17	44	29	6	237	10	22	30	235	10	11	6
19	18	43	37	23	250	20	57	5	248	14	5	3
20	19	42	45	40	263	31	31	40	261	17	59	0
21	20	41	53	57	276	42	6	15	274	21	52	57
22	21	41	2	14	289	52	40	50	287	25	46	54
23	22	40	10	31	303	3	15	25	300	29	40	51
24	23	39	18	48	316	13	50	0	313	33	34	48
25	24	38	27	5	329	24	24	35	326	37	28	45
26	25	37	35	22	342	34	59	10	339	41	22	42
27	26	36	43	39	355	45	33	45	352	45	16	39
28	27	35	51	56	8	56	8	20	5	49	10	36
29	28	35	0	13	22	6	42	55	18	53	4	33
30	29	34	8	30	35	17	17	30	31	56	58	30

Taf. XIX. לוח י״ט

Monat					
1	25°	49′	0″	31‴	7ᴵᵛ
2	51	38	1	2	14
3	77	27	1	33	21
4	103	16	2	4	28
5	129	5	2	35	35
6	154	54	3	6	42
7	180	43	3	37	49
8	206	32	4	8	56
9	252	21	4	40	3
10	258	10	5	11	10
11	283	59	5	42	17
12	309	48	6	13	24
13	353	37	6	44	31
Jahre					
1	309	48	6	13	24
2	259	36	12	26	48
3	235	13	19	11	19
4	185	1	25	24	43
5	134	49	31	38	7
6	110	26	38	22	38
7	60	14	44	36	2
8	35	51	51	20	33
9	345	39	57	33	57
10	295	28	3	47	21
11	271	5	10	31	52
12	220	53	16	45	16
13	170	41	22	58	40
14	146	18	29	43	11
15	96	6	35	56	35
16	45	54	42	9	59
17	21	31	48	54	30
18	331	19	55	7	54
19	307	57	1	52	25

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/132

Taf. XXI. לוח כ"ב

Ch.	Länge der Sonne				Länge des Mondes				Anom. d. Mondes			
1	0°	0′	0″	8‴	0°	0′	1″	50‴	0°	0′	1″	49‴
2	0	0	0	16	0	0	3	40	0	0	3	38
3	0	0	0	25	0	0	5	29	0	0	5	27
4	0	0	0	33	0	0	7	19	0	0	7	15
5	0	0	0	41	0	0	9	9	0	0	9	4
6	0	0	0	49	0	0	10	59	0	0	10	53
7	0	0	0	57	0	0	12	49	0	0	12	42
8	0	0	1	6	0	0	14	38	0	0	14	31
9	0	0	1	14	0	0	16	28	0	0	16	20
10	0	0	1	22	0	0	18	18	0	0	18	9
11	0	0	1	30	0	0	20	8	0	0	19	58
12	0	0	1	39	0	0	21	58	0	0	21	46
13	0	0	1	47	0	0	23	47	0	0	23	35
14	0	0	1	55	0	0	25	37	0	0	25	24
15	0	0	2	3	0	0	27	27	0	0	27	13
16	0	0	2	11	0	0	29	17	0	0	29	2
17	0	0	2	20	0	0	31	7	0	0	30	51
18	0	0	2	28	0	0	32	56	0	0	32	40
19	0	0	2	36	0	0	34	46	0	0	34	28
20	0	0	2	44	0	0	36	36	0	0	36	17
30	0	0	4	6	0	0	54	54	0	0	54	26
40	0	0	5	29	0	1	13	12	0	1	12	35
50	0	0	6	51	0	1	31	7	0	1	30	43
60	0	0	8	13	0	1	49	48	0	1	48	52
70	0	0	9	35	0	2	8	6	0	2	7	1
80	0	0	10	57	0	2	26	44	0	2	25	9
90	0	0	12	19	0	2	44	42	0	2	43	18
100	0	0	13	41	0	3	3	0	0	3	1	27
200	0	0	27	43	0	0	6	0	0	6	2	53
300	0	0	41	4	0	9	9	1	0	9	4	20
400	0	0	54	45	0	12	12	1	0	12	5	47
500	0	1	8	27	0	15	15	1	0	15	7	13

Ch.	Länge der Sonne				Länge des Mondes				Anom. d. Mondes			
600	0	1	22	8	0	18	18	1	0	18	8	40
700	0	1	35	50	0	21	21	2	0	21	10	7
793	0	1	48	34	0	24	11	13	0	23	58	51
800	0	1	49	31	0	24	24	2	0	24	11	33
900	0	2	3	12	0	27	27	2	0	27	13	0
1000	0	2	16	54	0	30	30	2	0	30	14	27
Stunde 1	0	2	27	51	0	32	56	26	0	32	39	45
2	0	4	55	41	1	5	52	53	1	5	19	30
3	0	7	23	32	1	38	49	19	1	37	59	15
4	0	9	51	23	2	11	45	46	2	12	39	0
5	0	12	19	14	2	44	42	12	2	45	18	44
6	0	14	47	4	3	17	38	39	3	17	58	29
7	0	17	14	55	3	50	35	5	3	48	38	14
8	0	19	42	46	4	23	31	32	4	21	17	59
9	0	22	10	36	4	56	27	58	4	53	57	44
10	0	24	38	27	5	29	24	25	5	26	37	29
11	0	27	6	18	6	2	21	55	5	59	17	14
12	0	29	34	9	6	35	18	18	6	31	56	59
13	0	32	1	59	7	8	14	44	7	4	36	43
14	0	34	29	50	7	41	10	11	7	37	16	28
15	0	36	57	41	8	14	6	37	8	9	56	13
16	0	39	25	31	8	47	3	4	8	42	35	58
17	0	41	53	22	9°	19	59	30	9	15	15	43
18	0	44	21	13	9	52	55	57	9	47	55	28
19	0	46	49	4	10	25	52	23	10	20	35	13
20	0	49	16	54	10	58	48	50	10	53	14	57
21	0	51	44	45	11	31	45	16	11	25	54	43
22	0	54	12	36	12	4	41	43	11	58	34	27
23	0	56	40	26	12	37	38	9	12	31	14	12
24	0	59	8	17	13	10	34	36	13	3	53	57

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984-133

Taf. XXIII. לוח כ״ג

1	359	0°	2	2″	31	329	0	59	35	61	299	1	43	13	91	269	1	59	10	121	239	1	43	23	151	209	0	59	29
2	358	0	4	2	32	328	1	1	39	62	298	1	44	21	92	268	1	59	10	122	238	1	42	50	152	208	0	57	34
3	357	0	6	2	33	327	1	3	3	63	297	1	45	23	93	267	1	59	4	123	237	1	41	46	153	207	0	55	38
4	356	0	8	2	34	326	1	4	46	64	296	1	46	28	94	266	1	59	0	124	236	1	40	41	154	206	0	53	41
5	355	0	10	1	35	325	1	6	28	65	295	1	47	21	95	265	1	58	54	125	235	1	37	35	155	205	0	51	44
6	354	0	12	1	36	324	1	8	8	66	294	1	48	10	96	264	1	58	50	126	234	1	38	28	156	204	0	49	46
7	353	0	14	1	37	323	1	9	46	67	293	1	49	0	97	263	1	58	40	127	233	1	36	20	157	203	0	47	48
8	352	0	16	0	38	322	1	11	25	68	292	1	49	45	98	262	1	58	29	128	232	1	35	13	158	202	0	45	50
9	351	0	18	0	39	321	1	13	0	69	291	1	50	35	99	261	1	58	16	129	231	1	34	34	159	201	0	43	51
10	350	0	19	59	40	320	1	14	35	70	290	1	51	20	100	260	1	57	56	130	230	1	33	56	160	200	0	41	52
11	349	0	21	58	41	319	1	16	19	71	289	1	52	4	101	259	1	57	38	131	229	1	31	55	161	199	0	39	52
12	348	0	23	57	42	318	1	17	41	72	288	1	52	45	102	258	1	57	18	132	228	1	30	23	162	198	0	37	53
13	347	0	25	55	43	317	1	19	12	73	287	1	53	23	103	257	1	56	50	133	227	1	24	8	163	197	0	35	52
14	346	0	27	52	44	316	1	20	43	74	286	1	53	59	104	256	1	56	18	134	226	1	27	41	164	196	0	33	50
15	345	0	29	49	45	315	1	22	12	75	285	1	54	34	105	255	1	56	3	135	225	1	25	43	165	195	0	31	48
16	344	0	31	46	46	314	1	23	46	76	284	1	55	7	106	254	1	55	31	136	224	1	24	44	166	194	0	29	46
17	343	0	33	42	47	313	1	25	6	77	283	1	55	39	107	253	1	55	58	137	223	1	23	44	167	193	0	27	43
18	342	0	35	38	48	312	1	26	36	78	282	1	56	9	108	252	1	54	24	138	222	1	21	42	168	192	0	25	38
19	341	0	37	33	49	311	1	27	53	79	281	1	57	36	109	251	1	53	48	139	221	1	20	56	169	191	0	23	31
20	340	0	39	27	50	310	1	29	15	80	280	1	57	59	110	250	1	53	10	140	220	1	19	38	170	190	0	21	24
21	339	0	41	20	51	309	1	30	37	81	279	1	58	21	111	249	1	52	30	141	219	1	17	18	171	189	0	19	17
22	338	0	43	13	52	308	1	31	55	82	278	1	58	42	112	248	1	51	47	142	218	1	15	21	172	188	0	17	9
23	337	0	45	6	53	307	1	33	13	83	277	1	59	1	113	247	1	51	20	143	217	1	13	42	173	187	0	15	1
24	336	0	47	58	54	306	1	34	28	84	276	1	59	17	114	246	1	50	16	144	216	1	12	41	174	186	0	12	53
25	335	0	48	49	55	305	1	35	41	85	275	1	59	30	115	245	1	49	28	145	215	1	10	17	175	185	0	10	13
26	334	0	50	31	56	304	1	36	51	86	274	1	59	43	116	244	1	48	39	146	214	1	8	32	176	184	0	8	36
27	333	0	52	26	57	303	1	37	59	87	273	1	59	57	117	243	1	47	46	147	213	1	6	46	177	183	0	6	27
28	332	0	54	14	58	302	1	39	5	88	272	1	59	0	118	242	1	46	50	148	212	1	5	10	178	182	0	4	18
29	331	0	56	0	59	301	1	40	10	89	271	1	59	0	119	241	1	45	53	149	211	1	3	12	179	181	0	2	19
30	330	0	57	49	60	300	1	41	14	90	270	1	59	0	120	240	1	44	53	150	210	1	1	12	180	180	0	0	0

http://digital.slub-dresden.de/ppn330448984/134

Taf. XXIX. לוח כ״ט

Ch.	′	″	‴	Ch.	′	″	‴	Ch.	′	″	‴	Ch.	′	″	‴	Ch.	′	″	‴	Ch.	′	″	‴	Ch.	′	″	‴	Ch.	′	″	‴
1	0	3	20	31	1	43	20	61	3	23	20	91	5	3	20	121	6	43	20	151	8	23	20	181	10	3	20	211	11	43	20	241	13	23	20
2	0	6	40	32	1	46	40	62	3	26	40	92	5	6	40	122	6	46	40	152	8	26	40	182	10	6	40	212	11	46	40	242	13	26	40
3	0	10	0	33	1	50	0	63	3	30	0	93	5	10	0	123	6	50	0	153	8	30	0	183	10	10	0	213	11	50	0	243	13	30	10
4	0	13	20	34	1	53	20	64	3	33	20	94	5	13	20	124	6	53	20	154	8	33	20	184	10	13	20	214	11	53	20	244	13	33	20
5	0	16	40	35	1	56	40	65	3	36	40	95	5	16	40	125	6	56	40	155	8	36	40	185	10	16	40	215	11	56	40	245	13	36	40
6	0	20	0	36	2	0	0	66	3	40	0	96	5	20	0	126	7	0	0	156	8	40	0	186	10	20	0	216	12	0	0	246	13	40	10
7	0	23	20	37	2	3	20	67	3	43	20	97	5	23	20	127	7	3	20	157	8	43	20	187	19	23	20	217	12	3	20	247	13	43	20
8	0	26	40	38	2	6	40	68	3	46	40	98	5	26	40	128	7	6	40	158	8	46	40	188	10	26	40	218	12	6	40	248	13	46	40
9	0	30	0	39	2	10	0	69	3	50	0	99	5	30	0	129	7	10	0	159	8	50	0	189	10	20	0	219	12	10	0	249	13	50	10
10	0	33	20	40	2	13	20	70	3	53	20	100	5	33	20	130	7	13	20	160	8	53	20	190	10	33	20	220	12	13	20	250	13	53	20
11	0	36	40	41	2	16	40	71	3	56	40	101	5	36	40	131	7	16	40	161	8	56	40	191	10	36	40	221	12	16	40	251	13	56	40
12	0	40	0	42	2	20	0	72	4	0	0	102	5	40	0	132	7	20	0	162	9	0	0	192	10	40	0	222	12	20	0	252	14	0	0
13	0	43	20	43	2	23	20	73	4	3	20	103	5	43	20	133	7	23	20	163	9	3	20	193	10	43	20	223	12	23	20	253	14	3	20
14	0	46	40	44	2	26	40	74	4	6	40	104	5	46	40	134	7	26	40	164	9	6	40	194	10	46	40	224	12	26	40	254	14	6	40
15	0	50	0	45	2	30	0	75	4	10	0	105	5	50	0	135	7	30	0	165	9	10	0	195	10	50	0	225	12	30	0	255	14	10	0
16	0	53	20	46	2	33	20	76	4	13	20	106	5	53	20	136	7	33	20	166	9	13	20	196	10	53	20	226	12	33	20	256	14	13	20
17	0	56	40	47	2	36	40	77	4	16	40	107	5	56	40	137	7	36	40	167	9	16	40	197	10	56	40	227	12	36	40	257	14	16	40
18	1	0	0	48	2	40	0	78	4	20	0	108	6	0	0	138	7	40	0	168	9	20	0	198	11	0	0	228	12	40	0	258	14	20	0
19	1	3	20	49	2	43	20	79	4	23	20	109	6	3	20	139	7	43	20	169	9	23	20	199	11	3	20	229	12	43	20	259	14	23	20
20	1	6	40	50	2	46	40	80	4	26	40	110	6	6	40	140	7	46	40	170	9	26	40	200	11	6	40	230	12	46	40	260	14	26	40
21	1	10	0	51	2	50	0	81	4	30	0	111	6	10	0	141	7	50	0	171	9	30	0	201	11	10	0	231	12	50	0	261	14	30	0
22	1	13	20	52	2	53	20	82	4	33	20	112	6	13	20	142	7	53	20	172	9	33	20	202	11	13	20	232	12	53	20	262	14	33	20
23	1	16	40	53	2	56	40	83	4	36	40	113	6	16	40	143	7	56	40	173	9	36	40	203	11	16	40	233	12	56	40	623	14	36	40
24	1	20	0	54	3	0	0	84	4	40	0	114	6	20	0	144	8	0	0	174	9	40	0	204	11	20	0	234	13	0	0	264	14	40	0
25	1	23	20	55	3	3	20	85	4	43	20	115	6	23	20	145	8	3	20	175	9	43	20	205	11	23	20	235	13	3	20	265	14	43	20
26	1	26	40	56	3	6	40	86	4	46	40	116	6	26	40	146	8	6	40	176	9	46	40	206	11	26	40	236	13	6	40	266	14	46	40
27	1	30	0	57	3	10	0	87	4	50	0	117	6	30	0	147	8	10	0	177	9	50	0	207	11	30	0	237	13	10	0	267	14	50	0
28	1	33	20	58	3	13	20	88	4	53	20	118	6	33	20	148	8	13	20	178	9	53	20	208	11	23	20	238	13	13	20	268	14	53	20
29	1	36	40	59	3	16	40	89	4	56	40	119	6	36	40	149	8	16	40	179	9	56	40	209	11	36	40	239	13	16	40	269	14	56	40
30	1	40	0	60	3	20	0	90	5	0	0	120	6	40	0	150	8	20	0	180	10	0	0	210	11	40	0	240	13	20	0	270	15	0	0

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/135

Taf. XXIX. לוח כ"ט (Fortsetzung.)

Ch.	′	″	‴	Ch.	′	″	‴	Ch.	′	″	‴	Ch.	′	″	‴	Ch.	′	″	‴	Ch.	′	″	‴	Ch.	′	″	‴
271	15	3	20	301	16	43	20	331	18	23	20	361	20	3	20	391	21	43	20	421	23	23	20	451	25	3	20	481	26	43	20	511	28	23	20
272	15	6	40	302	16	46	40	332	18	26	40	362	20	6	40	392	21	46	40	422	23	26	40	452	25	6	40	482	26	46	40	512	28	26	40
273	15	10	0	303	16	50	0	333	18	30	0	363	20	10	0	393	21	50	0	423	23	30	0	453	25	10	0	483	26	50	0	513	28	30	0
274	15	13	20	304	16	53	20	334	18	33	20	364	20	13	20	394	21	53	20	424	23	33	20	454	25	13	20	484	26	53	20	514	28	33	20
275	15	16	40	305	16	56	40	335	18	36	40	365	20	16	40	395	21	56	40	425	23	36	40	455	25	16	40	485	26	56	40	515	28	36	40
276	15	20	0	306	17	0	0	336	18	40	0	366	20	20	0	396	22	0	0	426	23	40	0	456	25	20	0	486	27	0	0	516	28	40	0
277	15	23	20	307	17	3	20	337	18	43	20	367	20	23	20	397	22	3	20	427	23	43	20	457	25	23	20	487	27	3	20	517	28	43	20
278	15	26	40	308	17	6	40	338	18	46	40	368	20	26	40	398	22	6	40	428	23	46	40	458	25	26	40	488	27	6	40	518	28	46	40
279	15	30	0	309	17	10	0	339	18	50	0	369	20	30	0	399	22	10	0	429	23	50	0	459	25	30	0	489	27	10	0	519	28	50	0
280	15	33	29	310	17	13	20	340	18	53	20	370	20	33	20	400	22	13	20	430	23	53	20	460	25	33	20	490	27	13	20	520	28	53	20
281	15	36	40	311	17	16	40	341	18	56	40	371	20	36	40	401	22	16	40	431	23	56	40	461	25	36	40	491	27	16	40	521	28	56	40
282	15	40	0	312	17	20	0	342	19	0	0	372	20	40	0	402	22	20	0	432	24	0	0	462	25	40	0	492	27	20	0	522	29	0	0
283	15	43	20	313	17	23	20	343	19	3	20	373	20	43	20	403	22	23	20	433	24	3	20	463	25	43	20	493	27	23	20	523	29	3	20
284	15	46	40	314	17	26	40	344	19	6	40	374	20	46	40	404	22	26	40	434	24	6	40	464	25	46	40	494	27	26	40	524	29	6	40
285	15	50	0	315	17	30	0	345	19	10	0	375	20	50	0	405	22	30	0	435	24	10	0	465	25	50	0	495	27	30	0	525	29	10	0
286	15	53	20	316	17	33	20	346	19	13	20	376	20	53	20	406	22	33	20	436	24	13	20	466	25	53	20	496	27	33	20	526	29	13	20
287	15	56	40	317	17	36	40	347	19	16	40	377	20	56	40	407	22	36	40	437	24	16	40	467	25	56	40	497	27	36	40	527	29	16	40
288	16	0	0	318	17	40	0	348	19	20	0	378	21	0	0	408	22	40	0	438	24	20	0	468	26	0	0	498	27	40	0	528	29	20	0
289	16	3	20	319	17	43	20	349	19	23	20	379	21	3	20	409	22	43	20	439	24	23	20	469	26	3	20	499	27	43	20	529	29	23	20
290	16	6	40	320	17	46	40	350	19	26	40	380	21	6	40	410	22	46	40	440	24	26	40	470	26	6	40	500	27	46	40	530	29	26	40
291	16	10	0	321	17	50	0	351	19	30	0	381	21	10	0	411	22	50	0	441	24	30	0	471	26	10	0	501	27	50	0	531	29	30	0
292	16	13	20	322	17	53	20	352	19	33	20	382	21	13	20	412	22	53	20	442	24	33	20	472	26	13	20	502	27	53	20	532	29	33	20
293	16	16	40	323	17	56	40	353	19	36	40	383	21	16	40	413	22	56	40	443	24	36	40	473	26	16	40	503	27	56	40	533	29	36	40
294	16	20	0	324	18	0	0	354	19	40	0	384	21	20	0	414	23	0	0	444	24	40	0	474	26	20	0	504	28	0	0	534	29	40	0
295	16	23	20	325	18	3	20	355	19	43	20	385	21	23	20	415	23	3	20	445	24	43	20	475	26	23	20	505	28	3	20	535	29	43	20
296	16	26	40	326	18	6	40	356	19	46	40	386	21	26	40	416	23	6	40	446	24	46	40	476	26	26	40	506	28	6	40	536	29	46	40
297	16	30	0	327	18	10	0	357	19	50	0	387	21	30	0	417	23	10	0	447	24	50	0	477	26	30	0	507	28	10	0	537	29	50	0
298	16	33	20	328	18	13	20	358	19	53	20	388	21	33	20	418	23	13	20	448	24	53	20	478	26	33	20	508	28	13	20	538	29	53	20
297	16	36	40	329	18	16	40	359	19	56	40	389	21	36	40	419	23	16	40	449	24	56	40	479	26	36	40	509	28	16	40	539	29	56	40
300	16	40	0	330	18	20	0	360	20	0	0	390	21	40	0	420	23	20	0	450	20	0	0	480	26	40	0	510	28	20	0	540	30	0	0

http://digital.slub-dresden.de/ppn530443984-136

Taf. XXIX. לוח כ"ט (Fortsetzung.)

Ch.	′	″	‴	Ch.	′	″	‴	Ch.	′	″	‴	Ch.	′	″	‴	Ch.	′	″	‴	Ch.	′	″	‴	Ch.	′	″	‴	Ch.	′	″	‴
541	30	3	20	571	31	43	20	601	33	23	20	631	35	3	20	661	36	43	20	691	38	23	20	721	40	3	20	751	41	43	20	781	43	23	20
542	30	6	40	572	31	46	40	602	33	26	40	632	35	6	40	662	36	46	40	692	38	26	40	722	40	6	40	752	41	46	40	782	43	26	40
543	30	10	0	573	31	50	0	603	33	30	0	633	35	10	0	663	36	50	0	693	38	30	0	723	40	10	0	753	41	50	0	783	43	30	0
544	30	13	20	574	31	53	20	604	33	33	20	634	35	13	20	664	36	53	20	694	38	33	20	724	40	13	20	754	41	53	20	784	43	33	20
545	30	16	40	575	31	56	40	605	33	36	40	635	35	16	40	665	36	56	40	695	38	36	40	725	40	16	40	755	41	56	40	785	43	36	40
546	30	20	0	576	32	0	0	606	33	40	0	636	35	20	0	666	37	0	0	696	38	40	0	726	40	20	0	756	42	0	0	786	43	40	0
547	30	23	20	577	32	3	20	607	33	43	20	637	35	23	20	667	37	3	20	697	38	43	20	727	40	23	20	757	42	3	20	787	43	43	20
548	30	26	40	578	32	6	40	608	33	46	40	638	35	26	40	668	37	6	40	698	38	46	40	728	40	26	40	758	42	6	40	788	43	46	40
549	30	30	0	579	32	10	0	609	33	50	0	639	35	30	0	669	37	10	0	699	38	50	0	729	40	30	0	759	42	10	0	789	43	50	0
550	30	33	20	580	32	13	20	610	33	53	20	640	35	33	20	670	37	13	20	700	38	53	20	730	40	33	20	760	42	13	20	790	43	53	20
551	30	36	40	581	32	16	40	611	33	56	40	641	35	36	40	671	37	16	40	701	38	56	40	731	40	36	40	761	42	16	40	791	43	56	40
552	30	40	0	582	32	20	0	612	34	0	0	642	35	40	0	672	37	20	0	702	39	0	0	732	40	40	0	762	42	20	0	792	44	0	0
553	30	43	20	583	32	23	20	613	34	3	20	643	35	43	20	673	37	23	20	703	39	3	20	733	40	43	20	763	42	23	20	793	44	3	20
554	30	46	40	584	32	26	40	614	34	6	30	644	35	46	40	674	37	26	40	704	39	6	40	734	40	46	40	764	42	26	40	794	44	6	40
555	30	50	0	585	32	30	0	615	34	10	0	645	35	50	0	675	37	30	0	705	39	10	0	735	40	50	0	765	42	30	0	795	44	10	0
556	30	53	20	586	32	33	20	616	34	13	20	646	35	53	20	676	37	33	20	706	39	13	20	736	40	53	20	766	42	33	20	796	44	13	20
557	30	56	40	587	32	36	40	617	34	16	40	647	35	56	40	677	37	36	40	707	39	16	40	737	40	56	40	767	42	36	40	797	44	16	40
558	31	0	0	588	32	40	0	618	34	20	0	648	36	0	0	678	37	40	0	708	39	20	0	738	41	0	0	768	42	40	0	798	44	20	0
559	31	3	20	589	32	43	20	619	34	23	20	649	36	3	20	679	37	43	20	709	39	23	20	739	41	3	20	769	42	43	20	799	44	23	20
560	31	6	40	590	32	46	40	620	34	26	40	650	36	6	40	680	37	46	40	710	39	26	40	740	41	6	40	770	42	46	40	800	44	26	40
561	31	10	0	591	32	50	0	621	34	30	0	651	36	10	0	681	37	50	0	711	39	30	0	741	41	10	0	771	42	50	0	801	44	30	0
562	31	13	20	592	32	53	20	622	34	33	20	652	36	13	20	682	37	53	20	712	39	33	20	742	41	13	20	772	42	53	20	802	44	33	20
563	31	16	40	593	32	56	40	623	34	36	40	653	36	16	40	683	37	56	40	713	39	36	40	743	41	16	40	773	42	56	40	803	44	36	40
564	31	20	0	594	33	0	0	624	34	40	0	654	36	20	0	684	38	0	0	714	39	40	0	744	41	20	0	774	43	0	0	804	44	40	0
565	31	23	20	595	33	3	20	625	34	43	20	655	36	23	20	685	38	3	20	715	39	43	20	745	41	23	20	775	43	3	20	805	44	43	20
566	31	26	40	596	33	6	40	626	34	46	40	656	36	26	40	686	38	6	40	716	39	46	40	746	41	26	40	776	43	6	40	806	44	46	40
567	31	30	0	597	33	10	0	627	34	50	0	657	36	30	0	687	38	10	0	717	39	50	0	747	41	30	0	777	43	10	0	807	44	50	0
568	31	33	20	598	33	13	20	628	34	53	20	658	36	33	20	688	38	13	20	718	39	53	20	748	41	33	20	778	43	13	20	808	44	53	20
569	31	36	40	599	33	16	40	629	34	56	40	659	36	36	40	689	38	16	40	719	39	56	40	749	41	36	40	779	43	16	40	809	44	56	40
570	31	40	0	600	33	20	0	630	35	0	0	660	36	40	0	690	38	20	0	720	40	0	0	750	41	40	0	780	43	20	0	810	45	0	0

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/137

Taf. XXIX. לוח כ״ט (Fortsetzung.)

Ch.	′	″	‴	Ch.	′	″	‴	Ch.	′	″	‴	Ch.	′	″	‴	Ch.	′	″	‴	Ch.	′	″	‴	Ch.	′	″	‴	Ch.	′	″	‴
811	45	3	20	841	46	43	20	871	48	23	20	901	50	3	20	931	51	43	20	961	53	23	20	991	55	3	20	1021	56	43	20	1051	58	23	20
812	45	6	40	842	46	46	40	872	48	26	40	902	50	6	40	932	51	46	40	962	53	26	40	992	55	6	40	1022	56	46	40	1052	58	26	40
813	45	10	0	843	46	50	0	873	48	30	6	903	50	10	0	933	51	50	0	963	53	30	0	993	55	10	0	1023	56	50	0	1053	58	30	0
814	45	13	20	844	46	53	20	874	48	33	20	904	50	13	20	934	51	53	20	964	53	33	20	994	55	13	20	1024	56	53	20	1054	58	33	20
815	45	16	40	845	46	56	40	875	48	36	40	905	50	16	40	935	51	56	40	965	53	36	40	995	55	16	40	1025	56	56	40	1055	58	36	40
816	45	20	0	846	47	0	0	876	48	40	0	906	50	20	0	936	52	0	0	966	53	40	0	996	55	20	0	1026	57	0	0	1056	58	40	0
817	45	23	20	847	47	3	20	877	48	43	20	907	50	23	20	937	52	3	20	967	53	43	20	997	55	23	20	1027	57	3	20	1057	58	43	20
818	45	26	40	848	47	6	40	878	48	46	40	908	50	26	40	938	52	6	40	968	53	46	40	998	55	26	40	1028	57	6	40	1058	58	46	40
819	45	30	0	849	47	10	0	879	48	50	0	909	50	30	0	939	52	10	0	969	53	50	0	999	55	30	0	1029	57	10	0	1059	58	50	0
820	45	33	20	850	47	13	20	880	48	53	20	910	50	33	20	940	52	13	20	970	53	53	20	1000	55	33	20	1030	57	13	20	1060	58	53	20
821	45	36	40	851	47	16	40	881	48	56	40	911	50	36	40	941	52	16	40	971	53	56	40	1001	55	36	40	1031	57	16	40	1061	58	56	40
822	45	40	0	852	47	20	0	882	49	0	0	912	50	40	0	942	52	20	0	972	54	0	0	1002	55	40	0	1032	57	20	0	1062	59	0	0
823	45	43	20	853	47	23	20	883	49	3	20	913	50	43	20	943	52	23	20	973	54	3	20	1003	55	43	20	1033	57	23	20	1063	59	3	20
824	45	46	40	854	47	26	40	884	49	6	40	914	50	46	40	944	52	26	40	974	54	6	40	1004	55	46	40	1034	57	26	40	1064	59	6	40
825	45	50	0	855	47	30	0	885	49	10	0	915	50	50	0	945	52	30	0	975	54	10	0	1005	55	50	0	1035	57	30	0	1065	59	10	0
826	45	53	20	856	47	33	20	886	49	13	20	916	50	53	20	946	52	33	20	976	54	13	20	1006	55	53	20	1036	57	33	20	1066	59	13	20
827	45	56	40	857	47	36	40	887	49	16	40	917	50	56	40	947	52	36	40	977	54	16	40	1007	55	56	40	1037	57	36	40	1067	59	16	40
828	46	0	0	858	47	40	0	888	49	20	0	918	51	0	0	948	52	40	0	978	54	20	0	1008	56	0	0	1038	57	40	0	1068	59	20	0
829	46	3	20	859	47	43	20	889	49	23	20	919	51	3	20	949	52	43	20	979	54	23	20	1009	56	3	20	1039	57	43	20	1069	59	23	20
830	46	6	40	860	47	46	40	890	49	26	40	920	51	6	40	950	52	46	40	980	54	26	40	1010	56	6	40	1040	57	46	40	1070	59	26	40
831	46	10	0	861	47	50	0	891	49	30	0	921	51	10	0	951	52	50	0	981	54	30	0	1011	56	10	0	1041	57	50	0	1071	59	30	0
832	46	13	20	862	47	53	20	892	49	33	20	922	51	13	20	952	52	53	20	982	54	33	20	1012	56	13	20	1042	57	53	20	1072	59	33	20
833	46	16	40	863	47	56	40	893	49	36	40	923	51	16	40	953	52	56	40	983	54	36	40	1013	56	16	40	1043	57	56	40	1073	59	36	40
834	46	20	0	864	48	0	0	894	49	40	0	924	51	20	0	954	53	0	0	984	54	40	0	1014	56	20	0	1044	58	0	0	1074	59	40	0
835	46	23	20	865	48	3	20	895	49	43	20	925	51	23	20	955	53	3	20	985	54	43	20	1015	56	23	20	1045	58	3	20	1075	59	43	20
836	46	26	40	866	48	6	40	896	49	46	40	926	51	26	40	956	53	6	40	986	54	46	40	1016	56	26	40	1046	58	6	40	1076	59	46	40
837	46	30	0	867	48	10	0	897	49	50	0	927	51	30	0	957	53	10	0	987	54	50	0	1017	56	30	0	1047	58	10	0	1077	59	50	0
838	46	33	20	868	48	13	20	898	49	53	20	928	51	33	20	958	53	13	20	988	54	53	20	1018	56	33	20	1048	58	13	20	1078	59	53	20
839	46	36	40	869	48	16	40	899	49	56	40	929	51	36	40	959	53	16	40	989	54	56	40	1019	56	36	40	1049	58	16	40	1079	59	56	40
840	46	40	0	870	48	20	0	900	50	0	0	930	51	40	0	960	53	20	0	990	55	0	0	1020	56	40	0	1050	58	20	0	1080	60	0	0

http://digital.slub-dresden.de/ppn30443984/136

Taf. XXXI. לוח ל״א

	Tischri	Cheschv.	Kislev	Tebet	Schebat	Adar I.	Adar II.	Nisan	Ijar	Sivan	Tammus	Ab	Elul
1	0 0 0	25 49 1	51 38 1	77 27 1	103 16 2	129 5 3		154 54 3	180 43 4	206 32 4	232 21 5	258 10 5	283 59 6
2	309 48 6	335 37 7	1 26 7	27 15 7	53 4 8	78 53 8		104 42 9	130 31 9	156 20 10	182 9 10	207 58 11	233 47 12
3	259 36 12	285 25 13	311 14 13	337 3 14	2 52 15	28 41 15	54 30 15	80 19 16	106 8 17	131 57 17	157 46 18	183 35 18	209 24 19
4	235 13 19	261 2 20	286 51 20	312 40 20	338 29 21	4 18 22		30 7 22	55 56 23	81 45 23	107 34 24	133 23 24	159 12 25
5	185 1 25	210 50 26	236 39 26	262 28 27	288 17 27	314 6 28		339 53 29	5 44 29	31 33 30	57 22 30	83 11 31	109 0 31
6	134 49 32	160 38 32	186 27 33	212 16 33	238 5 34	263 54 34	289 43 35	315 32 35	341 21 36	7 10 36	32 59 37	58 48 37	84 37 38
7	110 26 38	136 15 39	162 4 39	187 53 40	213 42 40	239 31 41		265 20 41	291 9 42	316 58 43	342 47 43	8 36 44	34 25 44
8	60 14 45	86 3 45	111 52 46	137 41 46	163 30 47	189 19 47	215 8 48	240 57 48	266 46 49	292 35 49	318 24 50	344 13 50	10 2 51
9	35 51 51	61 40 52	87 29 52	113 18 53	139 7 53	164 56 54		190 45 54	216 34 55	242 23 55	268 12 56	294 1 57	319 50 57
10	345 39 58	11 28 58	37 17 59	63 6 59	88 56 0	114 45 0		140 34 1	166 23 1	192 12 2	218 1 2	243 50 3	269 39 3
11	295 28 4	321 17 4	347 6 5	12 55 5	38 44 6	64 33 6	90 22 7	116 11 7	142 0 8	167 49 8	193 38 9	219 27 9	245 16 10
12	271 5 11	296 54 11	322 43 12	348 32 12	14 21 13	40 10 13		65 59 14	91 48 14	117 37 15	143 26 15	169 15 16	195 4 16
13	220 53 17	246 42 17	272 31 18	298 20 18	324 9 19	349 58 19		15 47 20	41 36 20	67 25 21	93 14 21	119 3 22	144 52 22
14	170 41 23	196 30 23	222 19 24	248 8 25	273 57 25	299 46 26	325 35 26	351 24 27	17 13 27	43 2 28	68 51 28	94 40 29	120 29 29
15	146 18 30	172 7 30	197 56 31	223 45 31	249 34 32	275 23 32		301 12 33	327 1 33	352 50 34	18 39 34	44 28 35	70 17 35
16	96 6 36	121 55 36	147 44 37	173 33 37	199 22 38	225 11 39		251 0 39	276 49 40	302 38 40	328 27 41	354 16 41	20 5 42
17	45 54 42	71 43 43	97 32 43	123 21 44	149 10 44	174 59 46	200 48 46	226 37 46	252 26 47	278 15 48	304 4 48	329 53 49	355 42 4
18	21 31 49	47 20 49	73 9 50	98 58 50	124 47 51	150 36 51		176 25 52	202 14 53	228 3 53	253 52 54	279 41 54	305 30 55
19	331 19 55	357 8 56	22 57 56	48 46 57	73 35 57	99 24 58	125 13 58	151 2 59	176 51 59	202 41 0	228 30 0	254 19 1	281 8 1

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443384/139

Taf. XXXII. לוח ל״ב

	Tischri	Cheschv.	Kislev	Tebet	Schebat	Adar I.	Adar II.	Nisan	Ijar	Sivan	Tammus	Ab	Elul
1	0° 0′ 0″	30 40 14	61 20 28	92 0 42	122 40 56	153 21 10		184 1 24	214 41 38	245 21 52	276 2 6	306 42 20	337 22 34
2	8 2 48	38 43 2	69 23 16	100 3 30	130 43 44	161 23 58		192 4 12	222 44 26	253 24 40	284 3 54	314 45 8	345 25 22
3	16 5 36	46 45 50	77 26 4	108 6 18	138 46 32	169 26 46	200 7 0	230 47 14	261 27 28	292 6 42	322 47 56	353 28 10	24 8 24
4	54 48 38	85 28 52	116 9 6	146 49 20	177 29 34	208 9 48		238 50 2	269 30 16	300 9 30	330 50 44	1 30 58	32 11 12
5	62 51 26	93 31 40	124 12 54	154 52 8	185 32 22	216 12 36		246 53 50	277 33 4	308 12 18	338 53 32	9 33 46	40 14 0
6	70 54 14	101 34 28	132 15 42	162 54 56	193 35 10	224 15 24	254 56 38	285 35 52	316 15 6	346 56 20	17 36 34	48 16 48	78 57 2
7	109 37 16	140 17 30	170 57 44	201 37 58	232 18 12	262 58 26		293 38 40	324 18 54	354 59 8	25 39 22	56 19 36	86 59 50
8	117 40 4	148 20 18	179 0 32	209 40 46	240 21 0	271 1 14	301 41 28	332 21 42	2 1 56	33 42 10	64 22 24	95 2 38	125 42 52
9	156 23 6	187 3 20	217 43 34	248 23 48	279 4 2	309 44 16		340 24 30	11 4 44	41 44 58	72 25 12	103 5 26	133 45 40
10	164 25 54	195 6 8	225 46 22	256 26 36	287 6 50	317 47 4		348 27 18	19 7 32	49 47 46	80 28 0	111 8 14	141 28 42
11	172 28 42	203 8 56	233 49 10	264 29 24	295 9 38	325 49 52	356 30 6	27 10 20	57 50 34	88 30 48	119 11 2	149 51 16	180 31 30
12	211 11 44	241 51 58	272 32 12	303 12 26	333 52 40	4 32 54		35 13 8	65 53 22	96 33 36	127 13 50	157 54 4	188 34 18
13	219 14 32	249 54 46	280 35 0	311 15 14	341 55 28	12 35 42		43 15 56	73 56 10	104 36 24	135 16 38	165 56 52	196 37 6
14	227 17 20	257 57 34	288 37 48	319 18 2	349 58 16	20 38 30	51 18 44	81 58 58	112 39 12	143 19 26	173 59 40	204 39 54	235 20 8
15	266 0 22	296 40 36	327 20 50	358 1 4	28 41 18	59 21 32		90 1 46	120 42 0	151 22 14	182 2 28	212 42 42	243 22 56
16	274 3 10	304 43 24	335 23 38	6 3 52	36 44 6	67 24 20		98 4 34	128 44 48	159 25 2	190 5 16	220 45 30	251 25 44
17	282 5 58	312 46 12	343 26 26	14 6 40	44 46 54	75 27 8	106 7 22	136 47 36	167 27 50	198 8 4	228 48 18	259 28 32	290 8 46
18	320 49 0	351 29 14	22 9 28	52 49 42	83 30 56	114 10 10		144 50 24	175 30 38	206 10 52	236 51 6	267 31 20	298 11 34
19	328 51 48	359 32 2	30 12 16	60 52 30	91 33 44	122 12 58	152 53 12	183 33 26	214 13 40	244 53 54	275 34 8	306 14 22	336 54 36

http://digital.slub-dresden.de/ppn330449984-149

Taf. XL. לוח מ׳

	Tischri	Cheschv.	Kislev	Tebet	Schebat	Adar I.	Adar II.	Nisan	Ijar	Sivan	Tammus	Ab	Elul
1	23. Sept.	23. Oct.	21. Nov.	21. Dec.	19. Jan.	18. Febr.		19. März	18. April	17. Mai	16. Juni	15. Juli	14. Aug.
2	12. —	12. —	10. —	9. —	7. —	6. —		6. —	5. —	4. —	3. —	2. —	1. —
3	30. Aug.	29. Sept.	29. Oct.	28. Nov.	27. Dec.	26. Jan	25. Febr.	26. —	25. —	24. —	23. —	22. —	21. —
4	19. Sept.	19. Oct.	17. Nov.	17. Dec.	15. Jan.	14. Febr.		15. —	14. —	13. —	12. —	11. —	10. —
5	8. —	8. —	7. —	7. —	5. —	4. —		5. —	4. —	3. —	2. —	1. —	31. Juli
6	29. Aug.	28. Sept.	27. Oct.	25. Nov.	24. Dec.	23. Jan.	22. Febr.	22. —	21. —	20. —	19. —	18. —	17. Aug.
7	15. Sept.	15. Oct.	13. Nov.	13. Dec.	11. Jan.	10. Febr.		11. —	10. —	9. —	8. —	7. —	6. —
8	4. —	4. —	3. —	3. —	1. —	31. Jan.	2. März	31. —	30. —	29. —	28. —	27. —	26. —
9	24. —	24. —	22. —	21. —	19. —	18. Febr.		19. —	18. —	17. —	16. —	15. —	14. —
10	15. —	15. —	14. —	14. —	12. —	11. —		11. —	10. —	9. —	8. —	7. —	6. —
11	1. —	1. —	30. Oct.	29. Nov.	28. Dec.	27. Jan.	26. Febr.	27. —	26. —	25. —	24. —	23. —	22. —
12	20. —	20. —	19. Nov.	19. Dec.	17. Jan.	16. Febr.		17. —	16. —	15. —	14. —	13. —	12. —
13	10. —	10. —	8. —	7. —	5. —	4. —		5. —	4. —	3. —	2. —	1. —	31. Juli
14	29. Aug.	28. Sept.	27. Oct.	26. N v.	25. Dec.	24. Jan.	23. Febr.	23. —	22. —	21. —	20. —	19. —	18. Aug.
15	16. Sept.	16. Oct.	15. N v.	15. Dec.	13. Jan.	12. Febr.		13. —	12. —	11. —	10. —	9. —	8. —
16	6. —	6. —	5. —	5. —	3. —	2. —		3. —	2. —	1. —	31. Mai	29. Juni	29. Juli
17	27. Aug.	26. Sept.	25. Oct.	23. Nov.	22. Dec.	21. Jan.	20. Febr.	21. —	20. —	19. —	18. Juni	17. Juli	16. Aug.
18	14. Sept.	14. Oct.	12. Nov.	12. Dec.	10. Jan.	9. Febr.		9. —	8. —	7. —	6. —	5. —	4. —
19	2. —	2. —	1. —	1. —	30. Dec.	29. Jan.	28. Febr.	29. —	28. —	27. —	26. —	25. —	24. —

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/141

Taf. XLI. לוח מ"א

	Sonntag		Montag		Dienstag		Mittwoch		Donnerstag		Freitag		Sabbat	
	Fasten	Ostern	Fasten	Ostern	Fasten	Ostern	Fasten	Ostern	Fasten	Ostern	Fasten	Ostern	Fasten	Ostern
1	22. F.	9. A.	21. F.	8. A.	20. F.	7. A.	19. F.	6. A.	18. F.	5. A.	17. F.	4. A.	16. F.	3. A.
2	8. F.	26. M.	7. F.	25. M.	6. F.	24. M.	5. F.	23. M.	11. F.	29. M.	10. F.	28. M.	9. F.	27. M.
3	1. M.	16. A.	28. F.	15. A.	27. F.	14. A.	26. F.	13. A.	25. F.	12. A.	3. M.	18. A.	2. M.	17. A.
4	15. F.	2. A.	14. F.	1. A.	13. F.	31. M.	19. F.	6. A.	18. F.	5. A.	17. F.	4. A.	16. F.	3. A.
5	8. M.	23. A.	7. M.	22. A.	6. M.	21. A.	5. M.	20. A.	4. M.	19. A.	10. M.	25. A.	9. M.	24. A.
6	22. F.	9. A.	21. F.	8. A.	27. F.	14. A.	26. F.	13. A.	25. F.	12. A.	24. F.	11. A.	23. F.	10. A.
7	15. F.	2. A.	14. F.	1. A.	13. F.	31. M.	12. F.	30. M.	11. F.	29. M.	17. F.	4. A.	16. F.	3. A.
8	1. M.	16. A.	7. M.	22. A.	6. M.	21. A.	5. M.	20. A.	4. M.	19. A.	3. M.	18. A.	2. M.	17. A.
9	22. F.	9. A.	21. F.	8. A.	20. F.	7. A.	19. F.	6. A.	18. F.	5. A.	24. F.	11. A.	23. F.	10. A.
10	8. F.	26. M.	7. F.	25. M.	13. F.	31. M.	12. F.	30. M.	11. F.	29. M.	10. F.	28. M.	9. F.	27. M.
11	1. M.	16. A.	28. F.	15. A.	27. F.	14. A.	26. F.	13. A.	4. M.	19. A.	3. M.	18. A.	2. M.	17. A.
12	15. F.	2. A.	21. F.	8. A.	20. F.	7. A.	19. F.	6. A.	18. F.	5. A.	17. F.	4. A.	16. F.	3. A.
13	8. F.	26. M.	7. F.	25. M.	6. F.	24. M.	5. F.	23. M.	4. F.	22. M.	10. F.	28. M.	9. F.	27. M.
14	1. M.	16. A.	28. F.	15. A.	27. F.	14. A.	26. F.	13. A.	25. F.	12. A.	24. F.	11. A.	23. F.	10. A.
15	15. F.	2. A.	14. F.	1. A.	13. F.	31. M.	12. F.	30. M.	18. F.	5. A.	17. F.	4. A.	16. F.	3. A.
16	8. M.	23. A.	7. M.	22. A.	6. M.	21. A.	5. M.	20. A.	4. M.	19. A.	10. M.	25. A.	9. M.	24. A.
17	22. F.	9. A.	21. F.	8. A.	20. F.	7. A.	26. F.	13. A.	25. F.	12. A.	24. F.	11. A.	23. F.	10. A.
18	15. F.	2. A.	14. F.	1. A.	13. F.	31. M.	12. F.	30. M.	11. F.	29. M.	10. F.	28. M.	9. F.	27. M.
19	1. M.	16. A.	28. F.	15. A.	27. F.	14. A.	5. M.	20. A.	4. M.	19. A.	3. M.	18. A.	2. M.	17. A.

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/142

Taf. XLII. לוח מ"ב

	Januar	Februar	März	April	Mai	Juni	Juli	August	Septemb.	October	Novemb.	Decembr.
1	9 18	10 13	11 23	12 44	13 57	14 46	14 41	13 54	12 37	11 20	10 8	9 17
2	9 19	10 15	11 25	12 46	13 59	14 47	14 41	13 52	12 35	11 18	10 6	9 15
3	9 20	10 17	11 28	12 48	14 1	14 48	14 40	13 50	12 32	11 16	10 4	9 13
4	9 22	10 20	11 31	12 50	14 3	14 49	14 39	13 47	12 29	11 13	10 2	9 11
5	9 23	10 23	11 33	12 53	14 5	14 49	14 37	13 45	12 27	11 11	9 59	9 11
6	9 24	10 26	11 36	12 56	14 7	14 49	14 36	13 43	12 24	11 8	9 57	9 11
7	9 26	10 28	11 39	12 58	14 9	14 49	14 34	13 40	12 21	11 6	9 55	9 10
8	9 27	10 30	11 41	12 59	14 11	14 50	14 33	13 38	12 19	11 7	9 53	9 10
9	9 28	10 32	11 44	13 1	14 13	14 50	14 32	13 35	12 17	11 2	9 51	9 10
10	9 30	10 34	11 46	13 3	14 15	14 50	14 30	13 32	12 15	10 59	9 49	9 10
11	9 31	10 36	11 49	13 6	14 17	14 50	14 29	13 30	12 13	10 57	9 47	9 10
12	9 33	10 38	11 52	13 8	14 18	14 50	14 28	13 27	12 11	10 55	9 45	9 9
13	9 35	10 41	11 55	13 11	14 20	14 51	14 27	13 24	12 8	10 53	9 43	9 9
14	9 36	10 44	11 57	13 14	14 22	14 51	14 26	13 22	12 5	10 50	9 42	9 9
15	9 37	10 46	12 0	13 16	14 24	14 51	14 25	13 19	12 3	10 45	9 40	9 9
16	9 40	10 50	12 3	13 19	14 25	14 51	14 24	13 16	12 0	10 43	9 38	9 9
17	9 42	10 52	12 5	13 22	14 28	14 50	14 22	13 13	11 58	10 42	9 37	9 10
18	9 43	10 55	12 8	13 25	14 30	14 50	14 20	13 11	11 54	10 40	9 36	9 10
19	9 45	10 57	12 11	13 28	14 32	14 50	14 19	13 9	11 50	10 38	9 35	9 11
20	9 47	10 59	12 13	13 30	14 33	14 50	14 18	13 6	11 49	10 36	9 33	9 11
21	9 49	11 1	12 16	13 32	14 34	14 50	14 17	13 3	11 47	10 34	9 31	9 11
22	9 51	11 4	12 19	13 33	14 35	14 49	14 15	13 2	11 44	10 32	9 30	9 12
23	9 53	11 7	12 21	13 35	14 36	14 49	14 14	13 1	11 41	10 29	9 28	9 13
24	9 55	11 10	12 24	13 37	14 37	14 48	14 12	12 56	11 37	10 27	9 27	9 13
25	9 57	11 12	12 27	13 39	14 38	14 48	14 10	12 53	11 34	10 24	9 26	9 13
26	9 59	11 15	12 30	13 42	14 39	14 47	14 9	12 50	11 31	10 22	9 24	9 14
27	10 2	11 18	12 32	13 45	14 41	14 47	14 6	12 48	11 27	10 20	9 23	9 14
28	10 4	11 20	12 35	13 48	14 42	14 46	14 3	12 45	11 25	10 17	9 22	9 15
29	10 6		12 37	13 51	14 43	14 45	14 1	12 42	11 24	10 15	9 20	9 16
30	10 8		12 40	13 54	14 44	14 43	13 58	12 41	11 23	10 13	9 19	9 16
31	10 11		12 42		14 45		13 56	12 40		10 11		9 17

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984-143

Taf. XLIII. לוח מ"ג

1	Moharr.	Zafr	Rabia I.	Rabia II.	Gamad I.	Gamad II.	Ragab	Schaban	Ramadan	Schavval	Dsulkaad	Dsulchig
2	Moharr.	Zafr	Rabia I.	Rabia II.	Gamad I.	Gamad II.	Ragab	Schaban	Ramadan	Schavval	Dsulkaad	Dsulchig
3	Moharr.	Zafr	Rabia I.	Rabia II.	Gamad I.	Gamad II.	Ragab	Schaban	Ramadan	Schavval	Dsulkaad	Dsulchig
4	Zafr	Rabia I.	Rabia II.	Gamad I.	Gamad II.	Ragab	Schaban	Ramadan	Schavval	Dsulkaad	Dsulchig	Moharr.
5	Zafr	Rabia I.	Rabia II.	Gamad I.	Gamad II.	Ragab	Schaban	Ramadan	Schavval	Dsulkaad	Dsulchig	Moharr.
6	Zafr	Rabia I.	Rabia II.	Gamad I.	Gamad II.	Ragab	Schaban	Ramadan	Schavval	Dsulkaad	Dsulchig	Moharr.
7	Rabia I.	Rabia II.	Gamad I.	Gamad II.	Ragab	Schaban	Ramadan	Schavval	Dsulkaad	Dsulchig	Moharr.	Zafr
8	Rabia I.	Rabia II.	Gamad I.	Gamad II.	Ragab	Schaban	Ramadan	Schavval	Dsulkaad	Dsulchig	Moharr.	Zafr
9	Rabia II.	Gamad I.	Gamad II.	Ragab	Schaban	Ramadan	Schavval	Dsulkaad	Dsulchig	Moharr.	Zafr	Rabia I.
10	Rabia II.	Gamad I.	Gamad II.	Ragab	Schaban	Ramadan	Schavval	Dsulkaad	Dsulchig	Moharr.	Zafr	Rabia I.
11	Rabia II.	Gamad I.	Gamad II.	Ragab	Schaban	Ramadan	Schavval	Dsulkaad	Dsulchig	Moharr.	Zafr	Rabia I.
12	Gamad I.	Gamad II.	Ragab	Schaban	Ramadan	Schavval	Dsulkaad	Dsulchig	Moharr.	Zafr	Rabia I.	Rabia II.
13	Gamad I.	Gamad II.	Ragab	Schaban	Ramadan	Schavval	Dsulkaad	Dsulchig	Moharr.	Zafr	Rabia I.	Rabia II.
14	Gamad I.	Gamad II.	Ragab	Schaban	Ramadan	Schavval	Dsulkaad	Dsulchig	Moharr.	Zafr	Rabia II.	Rabia II
15	Gamad II.	Ragab	Schaban	Ramadan	Schavval	Dsulkaad	Dsulchig	Moharr.	Zafr	Rabia I.	Rabia II.	Gamad I.
16	Gamad II.	Ragab	Schaban	Ramadan	Schavval	Dsulkaad	Dsulchig	Moharr.	Zafr	Rabia I.	Rabia II.	Gamad I.
17	Gamad II.	Ragab	Schaban	Ramadan	Schavval	Dsulkaad	Dsulchig	Moharr.	Zafr	Rabia I.	Rabia II.	Gamad I.
18	Ragab	Schaban	Ramadan	Schavval	Dsulkaad	Dsulchig	Moharr.	Zafr	Rabia I.	Rabia II.	Gamad I.	Gamad II.
19	Ragab	Schaban	Ramadan	Schavval	Dsulkaad	Dsulchig	Moharr.	Zafr	Rabia I.	Rabia II.	Gamad I.	Gamad II.

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/144

Taf. XLIV. לוח מ״ד

Gewöhnliche Jahre פשוטות

Tischri	Moharr.	Zafr	Rabia I.	Rabia II.	Gamad I.	Gamad II.	Ragab	Schaban	Ramadan	Schavval	Dsulkaad	Dsulchig
Cheschv.	Zafr	Rabia I.	Rabia II.	Gamad I.	Gamad II.	Ragab	Schaban	Ramadan	Schavval	Dsulkaad	Dsulchig	Moharr.
Kislev	Rabia I.	Rabia II.	Gamad I.	Gamad II.	Ragab	Schaban	Ramadan	Schavval	Dsulkaad	Dsulchig	Moharr.	Zafr
Tebet	Rabia II.	Gamad I.	Gamad II.	Ragab	Schaban	Ramadan	Schavval	Dsulkaad	Dsulchig	Moharr.	Zafr	Rabia I.
Schebat	Gamad I.	Gamad II.	Ragab	Schaban	Ramadan	Schavval	Dsulkaad	Dsulchig	Moharr.	Zafr	Rabia I.	Rabia II.
Adar	Gamad II	Ragab	Schaban	Ramadan	Schavval	Dsulkaad	Dsulchig	Moharr.	Zafr	Rabia I.	Rabia II.	Gamad I.
Nisan	Ragab	Schaban	Ramadan	Schavval	Dsulkaad	Dsulchig	Moharr.	Zafr	Rabia I.	Rabia II.	Gamad I.	Gamad II.
Ijar	Schaban	Ramadan	Schavval	Dsulkaad	Dsulchig	Moharr.	Zafr	Rabia I.	Rabia II.	Gamad I.	Gamad II.	Ragab
Sivan	Ramadan	Schavval	Dsulkaad	Dsulchig	Moharr.	Zafr	Rabia I.	Rabia II.	Gamad I.	Gamad II.	Ragab	Schaban
Tammus	Schavval	Dsulkaad	Dsulchig	Moharr.	Zafr	Rabia I.	Rabia II.	Gamad I.	Gamad II.	Ragab	Schaban	Ramadan
Ab	Dsulkaad	Dsulchig	Moharr.	Zafr	Rabia I.	Rabia II.	Gamad I.	Gamad II.	Ragab	Schaban	Ramadan	Schavval
Elul	Dsulchig	Moharr.	Zafr	Rabia I.	Rabia II.	Gamad I.	Gamad II.	Ragab	Schaban	Ramadan	Schavval	Dsulkaad

Schaltjahre מעוברות

Tischri	Moharr.	Zafr	Rabia I.	Rabia II.	Gamad I.	Gamad II	Ragab	Schaban	Ramadan	Schavval	Dsulkaad	Dsulchig
Cheschv.	Zafr	Rabia I.	Rabia II.	Gamad I.	Gamad II.	Ragab	Schaban	Ramadan	Schavval	Dsulkaad	Dsulchig	Moharr.
Kislev	Rabia I.	Rabia II.	Gamad I.	Gamad II.	Ragab	Schaban	Ramadan	Schavval	Dsulkaad	Dsulchag	Moharr.	Zafr
Tebet	Rabia II.	Gamad I.	Gamad II.	Ragab	Schaban	Ramadan	Schavval	Dsulkaad	Dsulchig	Moharr.	Zafr	Rabia I.
Schebat	Gamad I.	Gamad II.	Ragab	Schaban	Ramadan	Schavval	Dsulkaad	Dsulchig	Moharr.	Zafr	Rabia I.	Rabia II.
Adar I.	Gamad II.	Ragab	Schaban	Ramadan	Schavval	Dsulkaad	Dsulchig	Moharr.	Zafr	Rabia I.	Rabia II.	Gamad I.
Adar II.	Ragab	Schaban	Ramadan	Schavval	Dsulkaad	Dsulchig	Moharr.	Zafr	Rabia I.	Rabia II	Gamad I.	Gamad II.
Nisan	Schaban	Ramadan	Schavval	Dsulkaad	Dsulchig	Moharr.	Zafr	Rabia I.	Rabia II	Gamad I.	Gamad II.	Ragab
Ijar	Ramadan	Schavval	Dsulkaad	Dsulchig	Moharr.	Zafr	Rabia I.	Rabia II.	Gamad I.	Gamad II.	Ragab	Schaban
Sivan	Schavval	Dsulkaad	Dsulchig	Moharr.	Zafr	Rabia I.	Rabia II.	Gamad I	Gamad II	Ragab	Schaban	Ramadan
Tammus	Dsulkaad	Dsulchig	Moharr.	Zafr	Rabia I.	Rabia II.	Gamad I.	Gamad II.	Ragab	Schaban	Ramadan	Schavval
Ab	Dsulchig	Moharr.	Zafr	Rabia I.	Rabia II.	Gamad I.	Gamad II.	Ragab	Schaban	Ramadan	Schavval	Dsulkaad
Elul	Moharr.	Zafr	Rabia I.	Rabia II	Gamad I.	Gamad II.	Ragab	Schaban	Ramadan	Schavval	Dsulkad	Dsulchig

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984-145

Taf. XLV. לוח מ"ה

			Moharrem	Zafr	Rabia I.	Rabia II.	Gamad I.	Gamad II.	Ragab	Schaban	Ramadan	Schavval	Dsulkaad	Dsulchig
I.	0 5	1	7	2	3	5	6	1	2	4	5	7	1	3
	30 3	2	4	6	7	2	3	5	6	1	2	4	5	7
	60 1	3	2	4	5	7	1	3	4	6	7	2	3	5
	90 6	4	6	1	2	4	5	7	1	3	4	6	7	2
	120 4	5	3	5	6	1	2	4	5	7	1		4	6
	150 2	6	1	3	4	6	7	2	3	5	6	1	2	4
	180 7	7	5	7	1	3	4	6	7	2	3	5	6	1
II.	210 5	8	3	5	6	1	2	4	5	7	1	3	4	6
	240 3	9	7	2	3	5	6	1	2	4	5	7	1	3
	270 1	10	4	6	7	2	3	5	6	1	2	4	5	7
	300 6	11	2	4	5	7	1	3	4	6	7	2	3	5
	330 4	12	6	1	2	4	5	7	1	3	4	6	7	2
	360 2	13	3	5	6	1	2	4	5	7	1	3	4	6
	390 7	14	1	3	4	6	7	2	3	5	6	1	2	4
IH.	420 5	15	5	7	1	3	4	6	7	2	3	5	6	1
	450 3	16	3	5	6	1	2	4	5	7	1	3	4	6
	480 1	17	7	2	3	5	6	1	2	4	5	7	1	2
	510 6	18	4	6	7	2	3	5	6	1	2	4	5	7
	540 4	19	2	4	5	7	1	3	4	6	7	2	3	5
	570 2	20	6	1	2	4	5	7	1	3	4	6	7	2
	600 7	21	3	5	6	1	2	4	5	7	1	3	4	6
IV.	630 5	22	1	3	4	6	7	2	3	5	6	1	2	4
	660 3	23	5	7	1	3	4	6	7	2	3	5	6	1
	690 1	24	2	4	5	7	1	3	4	6	7	2	3	5
	720 6	25	7	2	3	5	6	1	2	4	5	7	1	2
	750 4	26	4	6	7	2	3	5	6	1	2	4	5	7
	780 2	27	2	4	5	7	1	3	4	6	7	2	3	5
V.	810 7	28	6	1	2	4	5	7	1	3	4	6	7	2
	840 5	29	3	5	6	1	2	4	5	7	1	3	4	6
	870 3	30	1	3	4	6	7	2	3	5	6	1	2	4

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/145

Taf. XLVII. לוח מ״ז

Muh. Cycl.	Zeit d. m. Opposit. in Tol.			Länge beider Gestirne.			Anomalie d. Mondes.			Argum. der Breite.			Muhamed. Jahre	Zeit d. m. C. od. Op.			Länge beider Gestirne.			Anomalie d. Mondes.			Argum. in der Breite.		
601	14	10	41	177°	29′	37″	53°	31′	58″	330°	13′	39″	9	0	7	18	263	24	20	268	12	11	72	25	9
631	14	11	1	215	30	46	347	32	49	211	57	37	10	1	16	7	252	40	22	218	0	12	80	27	57
661	14	11	21	253	31	55	281	33	40	93	21	35	11	0	0	55	241	56	24	167	48	14	88	30	45
691	14	11	41	291	33	4	215	34	31	334	45	32	12	0	9	44	231	12	26	117	36	16	96	33	33
721	14	12	1	329	34	13	149	35	21	216	9	30	13	1	18	33	220	28	28	67	24	18	104	36	21
751	14	12	21	7	35	22	83	36	12	97	33	28	14	0	3	21	209	44	30	17	12	20	112	39	9
781	14	12	41	45	36	31	17	37	3	338	57	26	15	0	12	10	199	0	33	327	0	22	120	41	57
811	14	13	1	83	37	40	311	37	54	220	21	24	16	1	20	58	188	16	35	276	48	24	128	44	44
841	14	13	21	121	38	49	245	38	45	101	45	22	17	0	5	47	177	32	38	226	36	26	136	47	32
871	14	13	41	159	39	58	179	39	36	343	9	20	18	1	14	36	166	48	40	176	24	28	144	50	20
901	14	14	1	197	41	7	113	40	27	224	33	18	19	1	23	24	156	4	42	126	12	30	152	53	8
931	14	14	1	235	42	16	47	41	17	105	57	16	20	0	8	13	145	20	44	76	0	32	160	55	56
M. Cycl.	Conjunct. i. T.												21	1	17	2	134	36	47	25	48	34	168	58	44
601	29	5	3	192	2	48	246	26	30	165	53	47	22	0	1	51	123	52	49	335	36	36	177	1	32
631	29	5	23	230	3	57	180	27	21	47	17	45	23	0	10	39	113	8	52	285	24	38	185	4	21
661	29	5	43	268	5	6	114	28	12	288	41	43	24	1	19	28	102	24	55	235	12	39	193	7	10
691	29	6	3	306	6	15	48	29	2	170	5	41	25	0	4	17	91	40	58	185	0	40	201	10	59
721	29	6	23	344	7	24	342	29	53	51	29	39	26	1	13	5	80	57	0	134	48	42	209	12	48
751	29	6	43	22	8	33	276	30	44	292	53	37	27	1	21	54	70	13	2	84	36	44	217	15	35
781	29	7	3	60	9	42	210	31	35	174	17	35	28	0	6	43	59	29	4	34	24	46	225	18	24
811	29	7	23	98	10	51	144	32	26	55	41	33	29	1	15	31	48	48	7	344	12	48	233	21	13
841	29	7	43	136	12	0	78	33	17	297	5	31	30	0	0	20	38	1	9	294	0	51	241	23	52
871	29	8	3	174	13	9	12	34	8	178	29	29	Muh. Monate	Conj. o. Op.											
901	29	8	23	212	14	18	306	34	59	59	53	27	Moharrem.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
931	29	8	43	250	15	27	240	35	50	301	17	25	Zafr.	1	12	44	29	6	20	25	49	0	30	40	13
M. J.	Conj. o. Op.												Rabia I.	0	1	28	58	12	39	51	38	58	61	20	27
1	0	8	49	349	16	2	309	48	1	8	2	48	Rabia II.	1	14	12	87	18	59	77	26	58	92	0	41
2	1	17	37	338	32	4	259	36	2	16	5	35	Gamadsi I.	0	2	56	116	25	20	103	16	59	122	40	55
3	0	2	26	327	48	6	209	24	3	24	8	23	Gamadsi II.	1	15	40	145	31	40	129	4	58	153	21	9
4	0	11	15	317	4	8	159	12	5	32	11	11	Ragab.	0	4	24	174	37	59	154	53	58	184	1	23
5	1	20	3	306	20	11	109	0	6	40	13	58	Schaban.	1	17	8	203	44	20	180	42	59	214	41	37
6	0	4	52	295	36	13	58	48	7	48	16	45	Ramadan.	0	5	52	232	50	41	206	32	0	245	21	51
7	1	13	41	284	52	15	8	36	9	56	19	33	Schavval.	1	18	36	261	57	1	232	20	59	276	2	5
8	1	22	29	274	8	17	318	24	10	64	22	21	Dsulkaad.	0	7	20	291	3	21	258	9	59	306	42	19
													Dsulchig.	1	20	4	320	9	42	283	59	0	337	22	33

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/147

Taf. XLVIII. לוח מח Taf. VIII. לוח ח Taf. IL. לוח מט

D. C.	M. J.	E. C.	M. J.	J. J.	M. J.					
4408	27	19	19 7	1	1		1	0	0	0
4636	262	38	39 2	2	2		2	10	21	204
4864	497	57	58 9	3	3	1	3	21	18	408
5092	732	76	78 4	4	4	1	4	3	2	899
5320	967	95	97 11	5	5	1	5	14	0	23
5548	1202	114	117 6	6	6	2	6	24	21	227
5776	1437	133	137 1	7	7	2	7	6	5	718
6004	1672	152	156 8	8	8	3	8	17	2	922
6232	1907	171	172 3	9	9	3	9	1	12	747
6460	2142	190	195 10	10	10	3	10	9	8	537
6688	2377	209	215 5	11	11	4	11	20	5	741
6916	2612	228	235 0	12	12	4	12	1	14	152
7144	2847			13	13	4	13	12	11	356
7372	3082			14	14	5	14	23	8	560
7600	3317			15	15	5	15	4	16	1051
				16	16	5	16	5	14	175
				17	17	6	17	26	11	379
				18	18	6	18	7	19	870
				19	19	7	19	18	16	1074

Namen der Gestirne.	Durchm. in Erdhalbm.	Durchm. in Meilen.	Entf. v. d. Erde in Erdhalbm.	Entf. v. d. Erde in Meilen.	Körpl. Inh. in Maaseinh. der Erdkug.	Umlaufszeit.
Erde ארץ	2	7636			1	
Mond לבנה, ירח	$\frac{7}{11}$	2227	$64\frac{1}{6}$	244988	$\frac{1}{3\frac{1}{6}}$	27 Tage 8 Stunden.
Merkur כוכב	$\frac{3}{4\frac{2}{9}}$	286	177	675786	$\frac{1}{19000}$	1 Jahr.
Venus נוגה	$\frac{3}{5}$	2290	1120	4276160	$\frac{1}{3\frac{1}{6}}$	1 Jahr.
Sonne חמה, שמש	11	41998	1210	4619780	$166\frac{1}{3}$	1 Jahr.
Mars מאדים	$2\frac{1}{3}$	8858	8876	33888568	$1\frac{9}{16}$	2 Jahr w. 38 T.
Jupiter צדק	$9\frac{8}{25}$	33820	14405	54998290	95	12 Jahr w. 38 T.
Saturn שבתאי	9	33362	20098	76739169	91	29 Jahr w. 44 T.

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/148

Taf. L.

Länge der Planeten u. d. a. K. d. M.

	Sonne.	Saturn.	Jupiter.	Mars	Mond.	A. K.
1339	287 30 36	136 19 30	51 12 9	122 18 16	173 34 56	37 18 45
1367	287 36 7	118 48 44	181 18 14	81 51 47	288 26 36	218 57 19
1395	287 41 38	101 17 58	311 24 19	41 25 18	43 18 16	40 35 53
1423	287 47 9	83 47 12	81 30 24	0 58 49	158 9 56	222 14 27
1451	287 52 40	66 16 26	211 36 29	320 32 20	273 1 36	43 53 1
1479	287 58 11	48 45 40	341 42 34	280 5 51	27 53 16	225 31 35
1508	288 3 42	31 14 54	111 48 39	239 39 22	142 44 56	46 10 9
1535	288 9 13	13 44 8	241 54 44	199 12 53	257 36 36	228 48 43
1563	288 14 44	356 13 22	12 0 49	158 46 24	12 28 16	49 27 17
1591	288 20 15	338 42 36	142 6 54	118 19 55	127 19 56	232 8 51
1619	288 25 46	321 11 50	272 12 59	77 53 26	212 19 36	53 45 25
1647	188 31 17	303 41 4	42 19 4	37 26 57	357 3 16	235 22 59
1675	288 36 48	286 10 18	172 25 9	357 0 28	111 54 56	57 1 33
1703	288 42 19	268 39 32	302 31 14	316 33 59	226 46 36	238 1 7
1731	288 47 50	251 8 46	72 37 19	276 7 30	341 38 16	60 18 41
1759	288 53 21	233 38 0	202 43 24	235 41 1	96 29 56	241 47 15
1787	288 58 52	216 7 14	332 49 29	195 14 32	211 21 36	63 35 49
1815	289 4 23	198 36 28	102 55 34	154 48 3	326 13 16	241 14 23
1843	289 9 54	181 5 42	233 1 39	114 21 34	81 4 56	66 15 56
1871	289 15 25	163 34 56	3 7 44	73 55 5	195 56 36	247 33 31

Taf. LI.

Anomalie der Planeten.

	Saturn.	Jupiter.	Mars.	Venus.	Merkur.	Mond.
1339	151 11 2	236 18 23	165 12 16	186 58 31	267 40 32	272 21 12
1367	168 47 19	106 17 49	205 44 26	12 11 2	359 53 59	327 56 3
1395	186 23 36	336 17 15	246 16 36	197 23 33	92 7 26	23 30 54
1423	203 59 53	206 16 41	327 20 56	22 36 4	184 20 53	79 5 45
1451	221 36 10	76 16 7	7 53 6	207 48 35	276 34 20	134 40 36
1479	239 12 27	306 15 33	48 25 16	33 1 6	8 47 47	190 15 27
1508	256 48 44	176 14 59	88 57 26	218 13 37	101 1 14	245 50 18
1535	274 25 1	46 14 26	129 29 36	43 26 8	193 14 41	301 25 9
1563	292 1 18	276 13 51	170 1 46	228 38 39	285 28 8	357 0 0
1591	309 37 35	146 13 17	210 33 56	53 51 10	17 41 35	52 34 51
1619	327 13 52	16 12 43	251 6 6	239 3 41	109 55 2	108 9 42
1647	344 56 9	246 12 9	291 38 16	64 16 12	202 8 29	163 44 33
1675	2 26 26	116 11 35	331 10 26	249 28 43	294 21 56	219 19 24
1703	20 2 43	346 11 1	11 42 36	74 41 14	26 35 23	274 54 15
1731	37 39 0	216 10 27	52 14 46	259 53 45	118 48 50	330 29 6
1759	55 15 17	86 9 53	92 46 56	85 6 16	211 2 17	26 3 57
1787	72 51 34	316 9 19	133 19 6	270 18 47	303 15 44	81 38 48
1815	90 27 51	186 8 45	173 51 16	95 31 18	35 29 11	137 13 39
1843	108 4 8	56 8 11	214 23 26	280 43 49	127 42 38	192 48 30
1871	125 40 25	286 7 37	254 55 36	105 56 20	219 26 5	248 23 21

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443384/149

Taf. LII.

Länge der Planeten u. d. a. K. d. Mondes.

	Sonne.	Saturn.	Jupiter.	Mars.	Mond.	A. K.
1	359 45 25	12 13 24	30 20 24	191 16 54	129 22 46	19 19 52
2	359 30 50	24 26 48	60 40 48	22 33 49	258 45 32	38 39 44
3	359 16 15	36 40 12	91 1 12	213 50 43	28 8 19	57 59 36
4	0 0 47	49 55 36	121 26 35	45 39 4	170 41 40	77 22 39
5	359 46 13	61 9 0	151 46 59	236 55 59	300 4 27	96 42 31
6	359 31 37	73 22 24	182 7 23	68 12 54	69 27 13	116 2 23
7	359 17 2	85 35 48	212 27 47	259 29 48	198 50 0	135 22 15
8	0 1 35	97 51 13	242 53 10	91 18 9	341 23 21	154 45 18
9	359 47 0	110 4 37	275 13 34	282 35 3	110 46 8	174 5 10
10	359 32 25	122 18 1	303 33 58	113 51 57	240 8 54	193 25 2
11	359 17 50	134 31 25	333 54 22	305 8 42	9 31 40	212 44 54
12	0 2 22	146 46 49	4 19 45	136 57 13	152 4 1	232 7 57
13	359 47 47	159 0 13	34 40 8	328 14 7	281 26 47	251 27 49
14	359 33 12	171 13 37	65 0 32	159 31 1	50 49 33	270 47 41
15	359 18 37	183 27 1	95 20 56	350 47 56	180 12 19	290 7 33
16	0 3 10	195 41 25	125 46 20	182 36 17	322 45 40	309 30 36
17	359 48 35	207 55 49	156 6 44	13 53 11	92 8 27	328 50 28
18	359 34 0	220 9 13	186 27 8	205 10 6	221 31 14	348 10 20
19	359 19 25	232 22 37	216 47 32	36 27 2	350 54 0	7 30 12
20	0 3 58	244 38 1	247 12 55	228 15 22	133 27 21	26 52 15
21	359 49 23	256 51 26	277 33 19	59 32 17	262 50 7	46 12 17
22	359 34 48	269 4 50	307 53 43	250 49 11	32 12 53	65 32 0
23	359 20 13	281 18 14	338 14 7	82 6 5	161 35 39	84 52 51
24	0 4 45	293 33 38	8 39 30	273 54 26	304 9 0	104 15 54
25	359 50 10	305 47 2	38 59 54	105 11 20	73 32 46	123 35 46
26	359 35 35	318 0 26	69 20 18	296 28 14	202 54 32	142 55 38
27	359 21 0	330 13 50	99 40 42	129 45 9	332 17 18	162 15 30
28	0 5 33	342 27 14	130 6 5	319 33 29	114 50 39	181 38 34

Taf. LIII.

Anomalie der Planeten.

	Saturn.	Jupiter.	Mars.	Venus.	Merkur.	Mond.
1	347 32 1	329 25 1	168 28 31	225 1 55	53 56 44	88 43 7
2	335 4 2	298 50 2	336 57 2	90 3 50	107 53 28	177 26 15
3	322 36 3	268 15 3	145 25 33	315 5 45	161 50 12	266 9 22
4	311 5 12	238 34 13	314 41 44	180 44 39	218 53 21	7 56 14
5	298 37 13	207 59 13	122 50 15	45 46 54	272 50 5	96 39 31
6	286 9 14	177 24 14	291 18 46	270 48 29	326 46 49	185 22 39
7	273 41 15	146 49 15	99 47 18	135 50 24	20 43 32	274 5 46
8	262 10 24	117 8 25	268 43 28	1 29 18	77 46 49	15 52 48
9	249 42 25	86 33 26	77 11 59	226 31 13	131 43 28	104 35 55
10	237 14 26	55 58 24	245 40 30	91 33 8	185 40 10	193 19 1
11	224 46 27	25 23 28	54 9 2	316 35 3	139 36 54	282 2 9
12	213 15 36	355 42 38	223 5 11	182 13 57	296 40 1	23 49 12
13	200 47 36	325 7 39	31 33 43	47 15 51	350 36 46	112 32 20
14	188 19 37	294 32 40	200 2 14	272 17 46	44 33 30	201 15 27
15	175 51 38	263 57 41	8 30 45	137 19 41	98 30 15	289 58 34
16	164 20 46	234 16 51	177 26 56	2 58 36	155 33 24	31 45 36
17	151 52 47	203 41 52	345 55 28	228 0 31	209 30 8	120 28 43
18	139 24 48	173 6 53	154 23 59	93 2 26	♂63 26 52	209 11 50
19	126 56 48	142 21 51	322 52 30	318 4 21	317 23 36	297 54 57
20	115 25 46	112 51 4	131 48 40	183 43 15	14 26 42	39 42 0
21	192 57 56	82 16 5	300 17 11	48 45 10	68 23 26	128 25 7
22	90 29 57	51 41 6	108 45 42	273 47 5	122 20 10	317 8 14
23	78 1 58	21 6 7	277 14 13	138 49 0	176 16 57	305 51 21
24	66 31 5	351 25 17	86 10 24	4 27 54	233 20 7	47 38 24
25	54 3 7	320 50 18	254 38 56	229 29 49	286 16 51	136 21 31
26	41 35 8	290 15 19	63 7 26	94 31 43	341 13 33	225 4 38
27	29 7 8	259 40 19	231 35 58	319 ☿ 38	35 10 18	313 47 45
28	17 36 17	229 59 28	40 32 9	185 12 31	92 13 27	55 34 51

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443884/150

Taf. LIV.

Länge der Planeten u. d. a. K. d. Mondes.

Monat.	Sonne.	Saturn.	Jupiter.	Mars.	Mond.	A. K.
Januar	30 33 17	1 2 18	2 34 36	16 14 45	48 28 1	1 38 32
Febraar	58 9 9	1 58 33	4 54 15	30 55 10	57 24 18	3 7 35
März	88 42 26	3 0 48	7 28 51	47 9 55	105 52 19	4 46 7
April	118 16 34	4 1 5	9 58 28	62 53 13	141 9 45	6 21 28
Mai	148 49 51	5 3 24	12 33 5	79 7 58	189 37 46	8 0 0
Juni	178 27 59	6 3 40	15 2 42	94 51 17	224 55 12	9 35 21
Juli	208 57 16	7 5 58	17 37 18	111 6 2	273 23 13	11 13 50
Auguet	239 30 33	8 8 16	20 11 54	127 20 47	321 51 14	12 52 21
Septbr.	269 4 40	9 8 32	22 41 32	143 4 5	357 8 40	14 27 40
Octbr.	299 37 59	10 10 50	25 16 8	159 18 51	45 36 41	16 6 9
Novbr.	329 12 8	11 11 7	27 45 26	175 2 9	80 54 7	17 41 20
Decbr.	359 45 25	12 13 24	30 20 28	191 16 54	129 22 8	19 19 3

Taf. LV.

Anomalie der Planeten.

Saturn.	Jupiter.	Mars.	Venus.	Merkur.	Mond.
29 31 0	27 58 41	14 18 32	19 6 44	96 18 28	45 0 50
56 10 37	53 14 54	27 13 59	36 22 30	183 17 42	50 50 1
85 41 38	81 13 35	41 32 31	55 29 14	279 36 10	95 50 52
114 15 29	108 18 6	55 23 21	73 58 58	12 48 14	127 47 50
143 46 27	136 16 47	69 41 53	93 5 42	109 6 42	172 48 41
172 20 18	163 21 17	83 32 33	111 35 26	202 18 46	204 45 39
201 51 19	191 19 59	97 51 15	130 42 10	298 37 14	249 46 30
231 22 18	219 18 40	112 9 47	149 48 54	34 55 42	294 47 22
259 56 8	246 23 10	126 0 37	168 18 38	128 7 44	326 44 22
289 27 8	674 21 51	140 19 9	187 25 22	224 26 15	11 45 13
318 1 1	301 26 22	154 9 59	205 55 6	317 38 16	43 42 11
347 32 1	329 25 2	168 28 31	225 1 50	53 56 43	88 43 1

Taf. LVI.

Länge der Planeten u. d. a. K. d. Mondes.

	Sonne.	Saturn.	Jupiter.	Mars.	Mond.	A. K.
1	0 59 8	0 2 0	0 4 59	0 31 27	13 10 35	0 3 11
2	1 58 17	0 4 1	0 9 58	1 2 54	26 21 10	0 6 21
3	2 57 25	0 6 2	0 14 57	1 34 21	39 31 45	0 9 32
4	3 56 33	0 8 2	0 19 56	2 5 48	52 42 20	0 12 43
5	4 55 41	0 10 3	0 24 55	2 37 15	65 52 55	0 15 54
6	5 54 49	0 12 3	0 29 54	3 8 41	79 3 30	0 19 5
7	6 53 58	0 14 4	0 34 53	3 40 7	92 14 5	0 22 16
8	7 53 6	0 16 4	0 39 52	4 11 32	105 24 40	0 25 26
9	8 52 15	0 18 5	0 44 52	4 42 59	118 35 15	0 28 37
10	9 51 23	0 20 6	0 49 51	5 14 26	131 45 50	0 31 48
11	10 50 31	0 22 6	0 54 51	5 45 52	144 56 25	0 34 59
12	11 49 40	0 24 7	0 59 50	6 17 19	158 7 0	0 38 10
13	12 48 48	0 26 7	1 4 50	6 48 46	171 17 35	0 41 20
14	13 47 56	0 28 8	1 9 49	7 20 13	184 28 90	0 44 31
15	14 47 4	0 30 8	1 14 49	7 51 39	198 37 44	0 47 42
16	15 46 13	0 32 8	1 19 48	8 23 6	210 49 19	0 50 52
17	16 45 21	0 34 9	1 24 47	8 54 32	223 59 54	0 54 3
18	17 44 29	0 36 10	1 29 46	9 25 58	237 10 29	0 57 14
19	18 43 37	0 38 10	1 34 45	9 57 25	250 21 3	1 0 25
20	19 42 46	0 40 11	1 39 45	10 28 52	263 31 38	1 3 46
21	20 41 54	0 42 11	1 44 44	11 0 19	276 42 13	1 6 47
22	21 41 3	0 44 12	1 49 44	11 31 45	289 52 48	1 9 58
23	22 40 11	0 46 12	1 54 43	12 3 12	303 3 23	1 13 39
24	23 39 19	0 48 13	1 59 42	12 34 39	316 13 58	1 16 19
25	24 38 27	0 50 13	2 4 42	13 6 6	329 24 32	1 19 30
26	25 37 35	0 52 14	2 9 41	13 37 32	342 35 7	1 22 41
27	26 36 44	0 54 15	2 14 40	14 8 59	355 45 42	1 25 52
28	27 35 52	0 56 16	2 19 39	14 40 25	8 56 17	1 29 32
29	28 35 0	0 58 16	2 24 38	15 11 52	22 6 52	1 32 13
30	29 34 8	1 0 17	2 29 37	15 43 18	35 17 26	1 35 27
31	30 33 17	1 2 18	2 34 36	16 14 45	48 28 1	1 38 35

Taf. LVII.

Anomalie der Planeten.

Saturn.	Jupiter.	Mars.	Venus.	Merkur.	Mond.
0 57 8	0 54 9	0 27 42	0 36 59	3 6 24	13 3 54
1 54 16	1 48 19	0 55 24	1 13 59	6 12 48	26 7 48
2 51 23	2 42 28	1 23 6	1 50 58	9 19 12	39 11 42
3 48 31	3 36 37	1 50 48	2 27 58	12 25 36	52 15 36
4 45 38	4 30 46	2 18 29	3 4 57	15 32 0	65 19 30
5 42 46	5 24 55	2 46 10	3 41 57	18 38 23	78 23 24
6 39 54	6 19 5	3 13 52	4 18 56	21 44 49	91 27 18
7 37 2	7 13 14	3 41 34	4 55 56	24 51 13	104 31 12
8 34 10	8 7 23	4 9 16	5 32 55	27 57 37	117 35 6
9 31 17	9 1 32	4 36 57	6 9 55	31 4 1	130 39 0
10 28 25	9 55 40	5 4 39	6 46 54	34 10 25	143 42 53
11 25 33	10 49 49	5 32 21	7 23 54	37 16 50	156 46 47
12 22 41	11 43 58	6 0 2	8 0 53	40 23 14	169 50 41
13 19 48	12 38 7	6 27 44	8 37 53	43 29 38	182 54 35
14 16 56	13 32 16	6 55 26	9 14 52	46 36 2	195 58 29
15 14 4	14 26 25	7 23 8	9 51 52	49 42 26	209 2 23
16 11 12	15 20 34	7 50 49	10 28 51	52 48 50	222 6 17
17 8 19	16 14 42	8 18 31	11 5 51	55 55 14	235 10 11
18 5 27	17 8 52	8 46 13	11 42 50	59 1 39	248 14 5
19 2 35	18 3 1	9 13 54	12 19 49	62 8 3	261 18 0
19 59 43	18 57 10	9 41 35	12 56 49	65 14 27	274 21 53
20 56 51	19 51 19	10 9 17	13 33 48	68 20 50	287 25 47
21 53 59	20 45 28	10 36 59	14 10 28	71 24 14	300 29 41
22 51 6	21 39 37	11 4 41	14 47 47	74 33 38	313 33 35
23 48 14	22 33 45	11 32 23	15 24 47	77 40 2	326 37 29
24 45 22	23 27 54	12 0 4	16 1 46	80 46 26	339 41 23
25 42 30	24 22 3	12 27 45	16 38 46	83 52 50	352 45 17
26 39 37	25 16 13	12 55 27	17 15 45	86 59 14	5 49 11
27 36 44	26 10 22	13 23 9	17 52 45	91 5 38	18 53 4
28 33 52	27 4 31	13 50 50	18 29 44	93 12 2	31 56 58
29 31 0	27 58 41	14 18 32	19 6 44	96 18 27	45 0 52

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/151

Taf. LVIII.

Länge der Planeten u. d. a. K. d. Mondes.

St.	Sonne.	Saturn.	Jupiter.	Mars.	Mond.	A. K.
1	0 2 28	0 0 5	0 0 12	0 1 19	0 32 56	0 0 8
2	0 4 57	0 0 10	0 0 25	0 2 37	1 5 53	0 0 16
3	0 7 25	0 0 15	0 0 37	0 3 56	1 38 49	0 0 24
4	0 9 52	0 0 20	0 0 50	0 5 14	2 11 46	0 0 32
5	0 12 19	0 0 25	0 1 2	0 6 33	2 44 52	0 0 40
6	0 14 46	0 0 30	0 1 15	0 7 52	3 17 39	0 0 48
7	0 17 14	0 0 35	0 1 27	0 9 10	3 50 35	0 0 56
8	0 19 43	0 0 40	0 1 40	0 10 29	4 23 32	0 1 4
9	0 22 12	0 0 45	0 1 52	0 11 47	4 55 28	0 1 12
10	0 24 40	0 0 50	0 2 5	0 13 6	5 29 35	0 1 20
11	0 27 7	0 0 55	0 2 17	0 14 24	6 2 21	0 1 28
12	0 29 34	0 1 0	0 2 30	0 15 43	6 35 18	0 1 35
13	0 32 2	0 1 5	0 2 42	0 17 2	7 8 14	0 1 43
14	0 34 30	0 1 10	0 2 55	0 18 21	7 41 11	0 1 51
15	0 36 57	0 1 15	0 3 7	0 19 40	8 14 5	0 1 59
16	0 39 26	0 1 20	0 3 20	0 20 59	8 47 2	0 2 7
17	0 41 54	0 1 25	0 3 33	0 22 17	9 19 58	0 2 15
18	0 44 22	0 1 30	0 3 45	0 23 35	9 52 55	0 2 23
19	0 46 50	0 1 35	0 3 58	0 24 54	10 25 51	0 2 31
20	0 49 17	0 1 40	0 4 10	0 26 13	10 58 48	0 2 39
21	0 51 45	0 1 45	0 4 22	0 27 31	11 31 45	0 2 47
22	0 54 13	0 1 50	0 4 35	0 28 50	12 4 41	0 2 53
23	0 56 40	0 1 55	0 4 47	0 30 9	12 37 38	0 3 3
24	0 59 8	0 2 0	0 4 59	0 31 27	13 10 35	0 3 11
Min.						
30	0 1 14	0 0 3	0 0 6	0 0 40	0 16 28	0 0 4
20	0 0 50	0 0 2	0 0 4	0 0 26	0 10 39	0 0 3
15	0 0 37	0 0 1	0 0 3	0 0 20	0 8 14	0 0 2
12	0 0 30	0 0 1	0 0 2	0 0 16	0 6 35	0 0 1
10	0 0 25	0 0 ½	0 0 2	0 0 13	0 5 26	0 0 1

Taf. LIX.

Anomalie der Planeten.

Saturn.	Jupiter.	Mars.	Venus.	Merkur.	Mond.
0 2 23	0 2 15	0 1 9	0 1 32	0 7 46	0 32 39
0 4 46	0 4 51	0 2 18	0 3 4	0 15 32	1 5 19
0 7 8	0 6 46	0 3 27	0 4 38	0 23 18	1 37 59
0 9 31	0 9 2	0 4 36	0 6 10	0 31 4	2 10 39
0 11 54	0 11 17	0 5 46	0 7 42	0 38 50	2 43 19
0 14 17	0 13 32	0 6 55	0 9 15	0 46 36	3 15 58
0 16 40	0 15 47	0 8 5	0 10 47	0 54 22	3 48 38
0 19 3	0 18 2	0 9 14	0 12 20	1 2 8	4 21 18
0 21 25	0 20 18	0 10 23	0 13 52	1 9 54	4 53 58
0 23 48	0 22 34	0 11 32	0 15 24	1 17 40	5 26 37
0 26 11	0 24 50	0 12 41	0 16 57	1 25 26	5 59 17
0 28 34	0 27 5	0 13 51	0 18 30	1 33 12	6 31 57
0 30 57	0 29 20	0 15 0	0 20 2	1 40 58	7 4 37
0 33 20	0 31 35	0 16 9	0 21 34	1 48 44	7 37 16
0 35 43	0 33 50	0 17 18	0 23 7	1 56 30	8 9 56
0 38 5	0 36 5	0 18 27	0 24 40	2 4 16	8 42 36
0 40 28	0 38 20	0 19 36	0 26 12	2 12 2	9 15 16
0 42 51	0 40 36	0 20 45	0 27 45	2 19 48	9 47 55
0 45 14	0 42 51	0 21 55	0 29 17	2 27 34	10 20 35
0 47 37	0 45 6	0 23 5	0 30 50	2 35 20	10 53 15
0 49 59	0 47 22	0 24 14	0 32 22	2 43 6	11 25 54
0 52 22	0 49 38	0 25 23	0 33 55	2 50 52	11 58 34
0 54 45	0 51 54	0 26 32	0 35 27	2 58 38	12 31 14
0 57 8	0 54 9	0 27 42	0 36 59	3 6 24	13 3 5
0 1 12	0 1 7	0 0 34	0 0 46	0 3 53	0 16 20
0 0 28	0 0 25	0 0 23	0 0 31	0 2 35	0 10 53
0 0 32	0 0 34	0 0 17	0 0 23	0 1 67	0 8 10
0 0 18	0 0 15	0 0 14	0 0 18	0 1 53	0 6 34
0 0 14	0 0 12	0 0 12	0 0 15	0 1 17	0 5 27

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/152

I

1

2

3

4

5

6

7

8.

9.

10.

11.

12

13

14

15

16

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/153

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/154

II

17

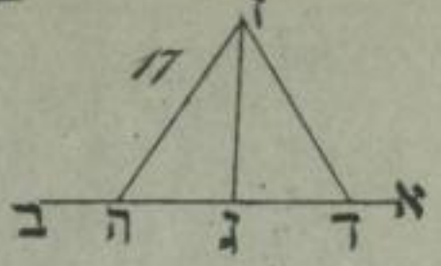

18

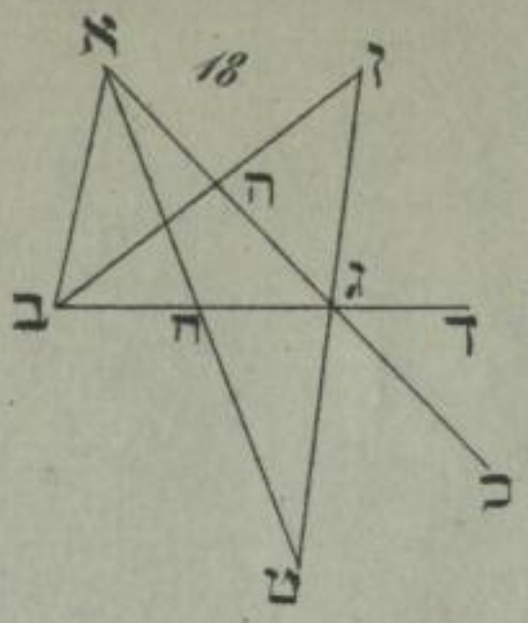

19

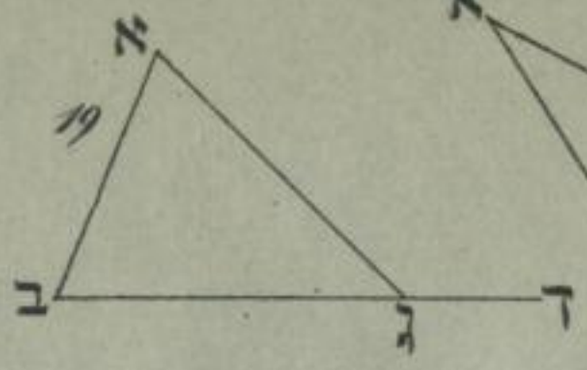

20

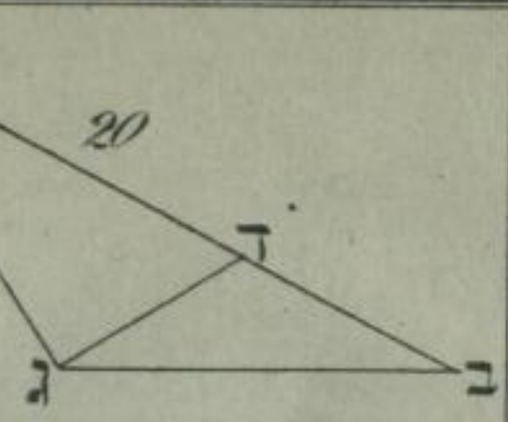

21

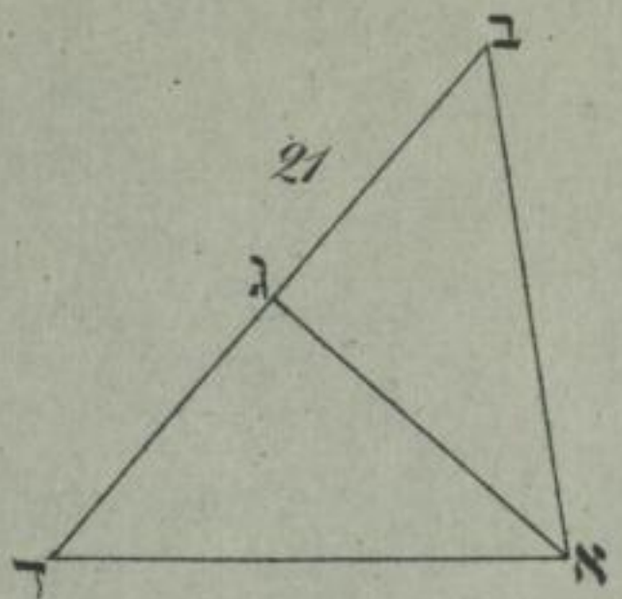

22

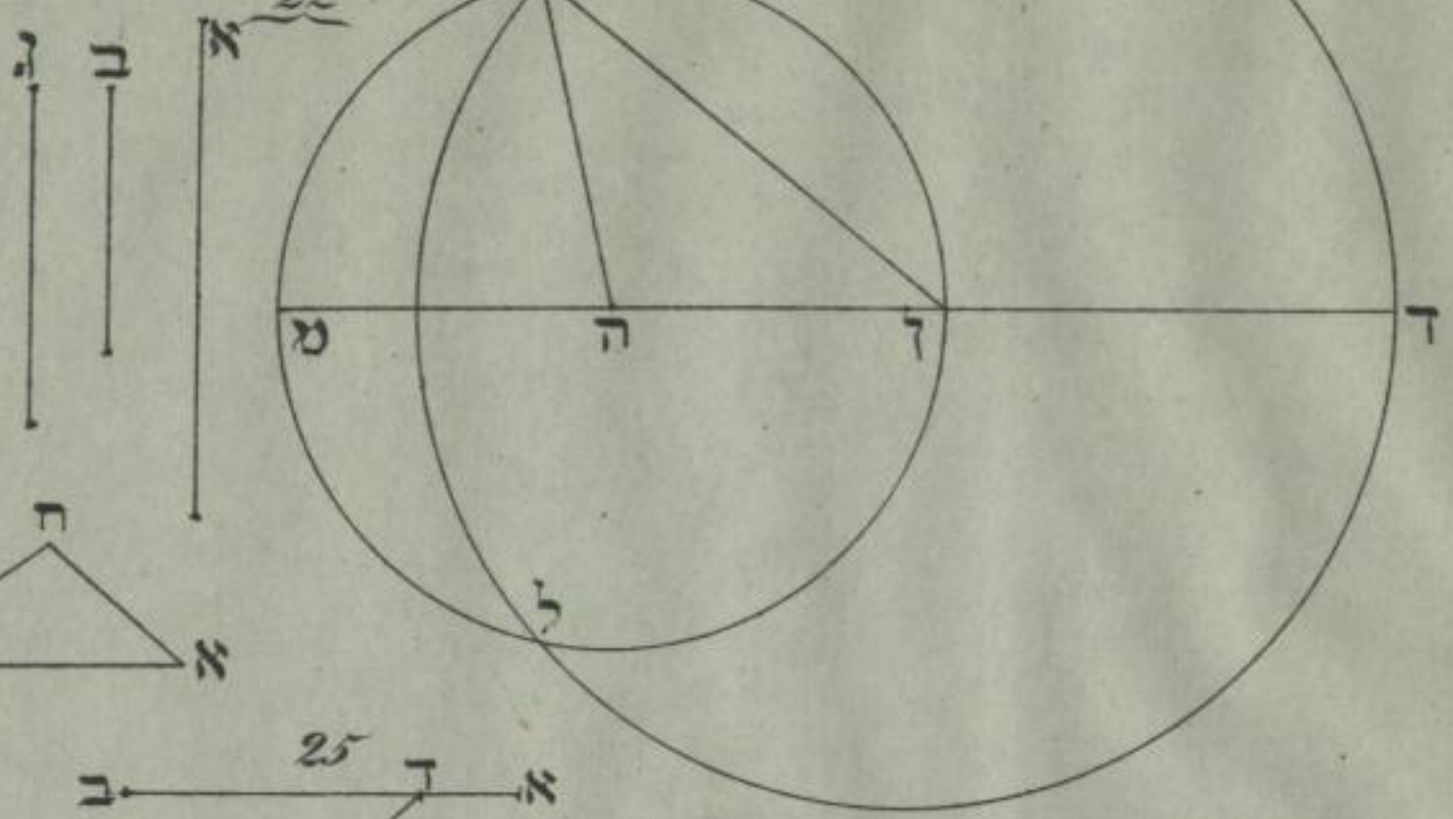

23

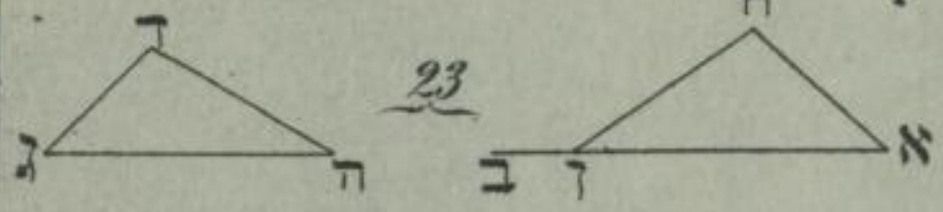

25

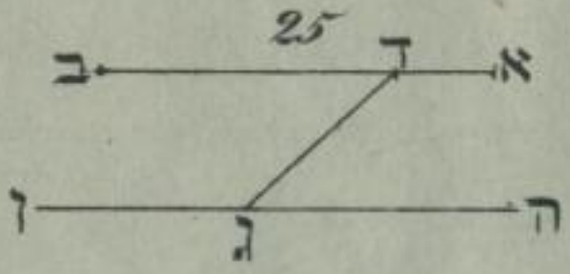

24

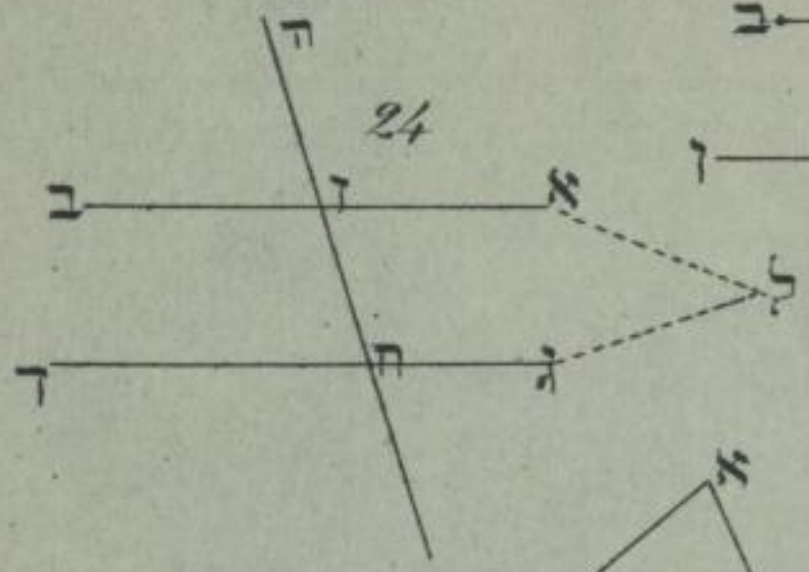

27

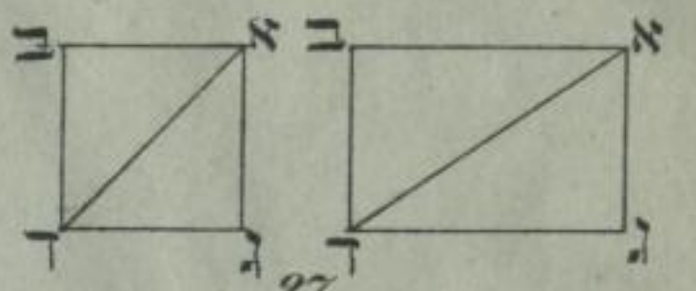

26

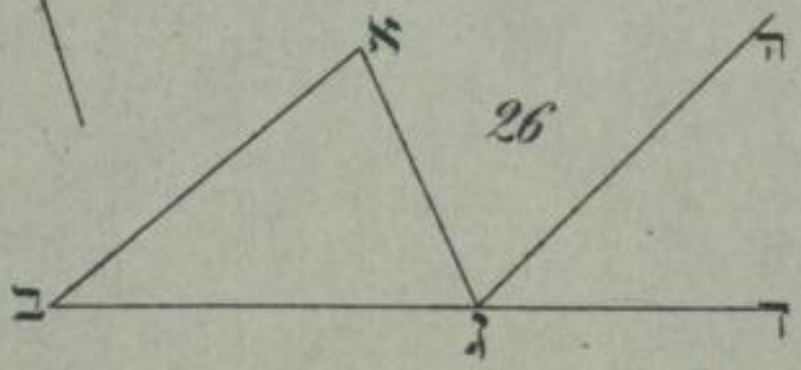

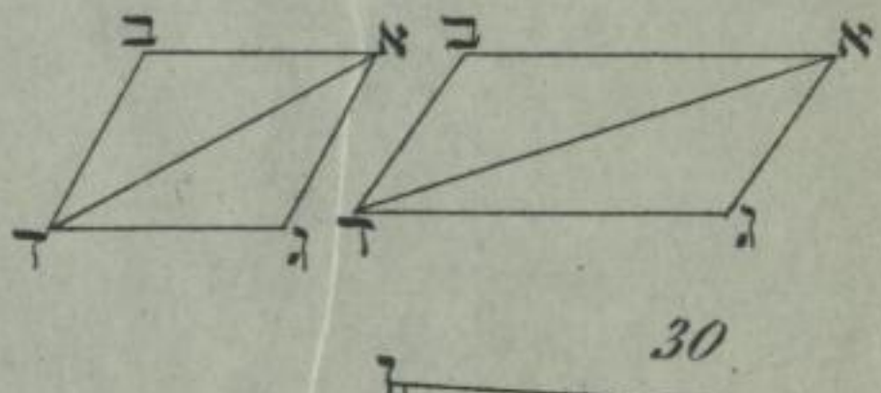

30

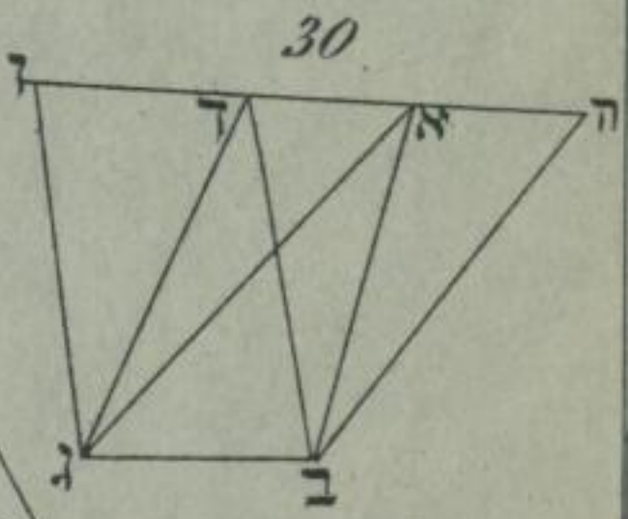

28

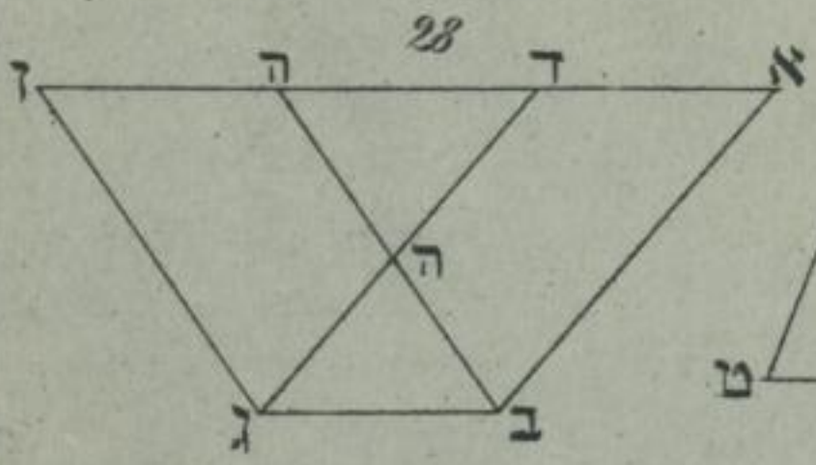

29

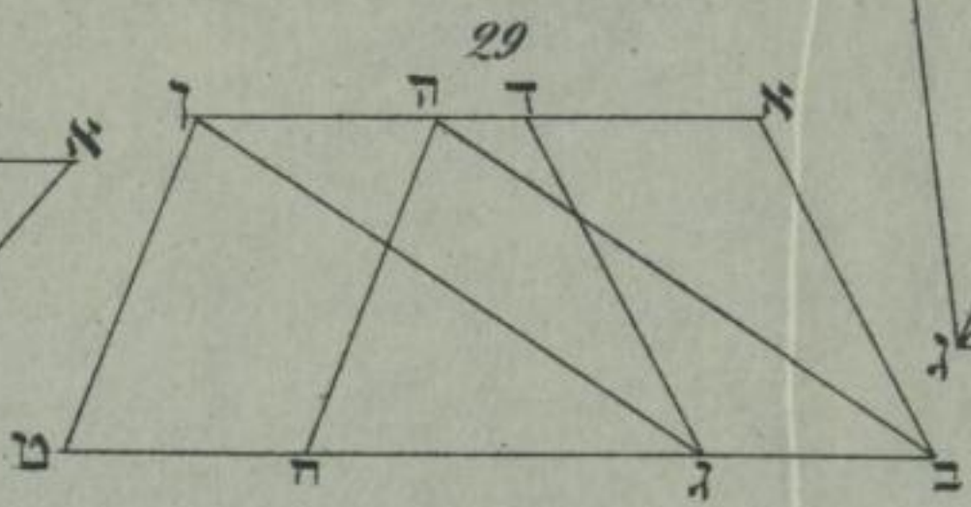

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/155

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/156

III

31

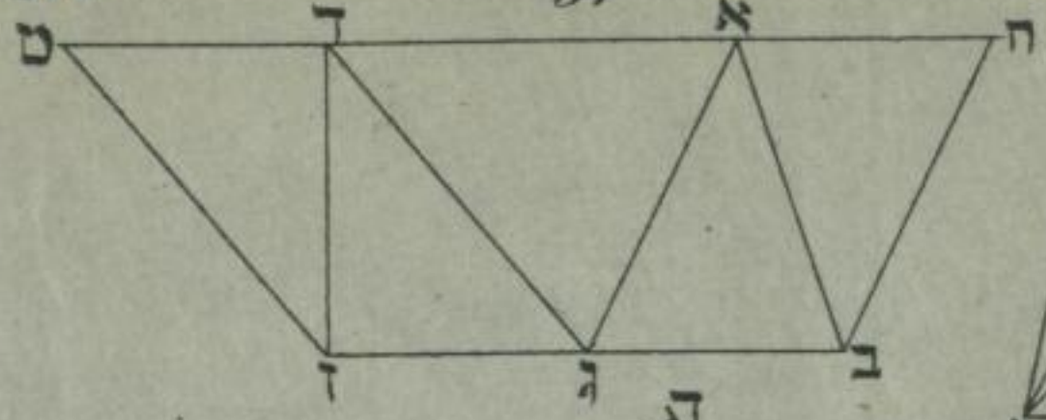

32

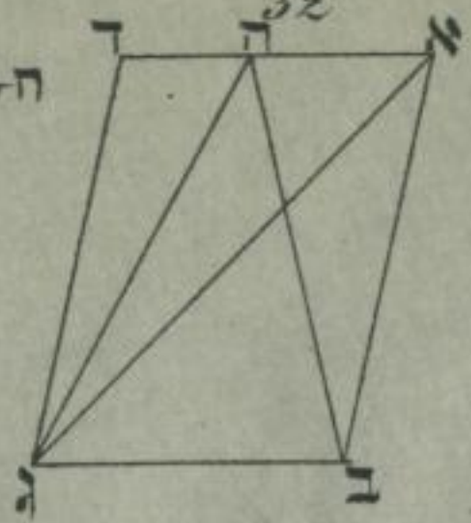

34

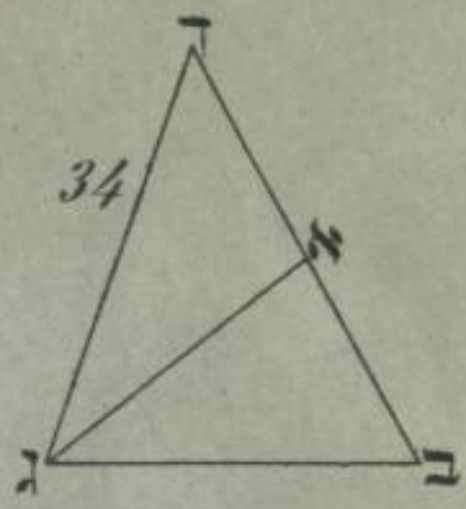

33

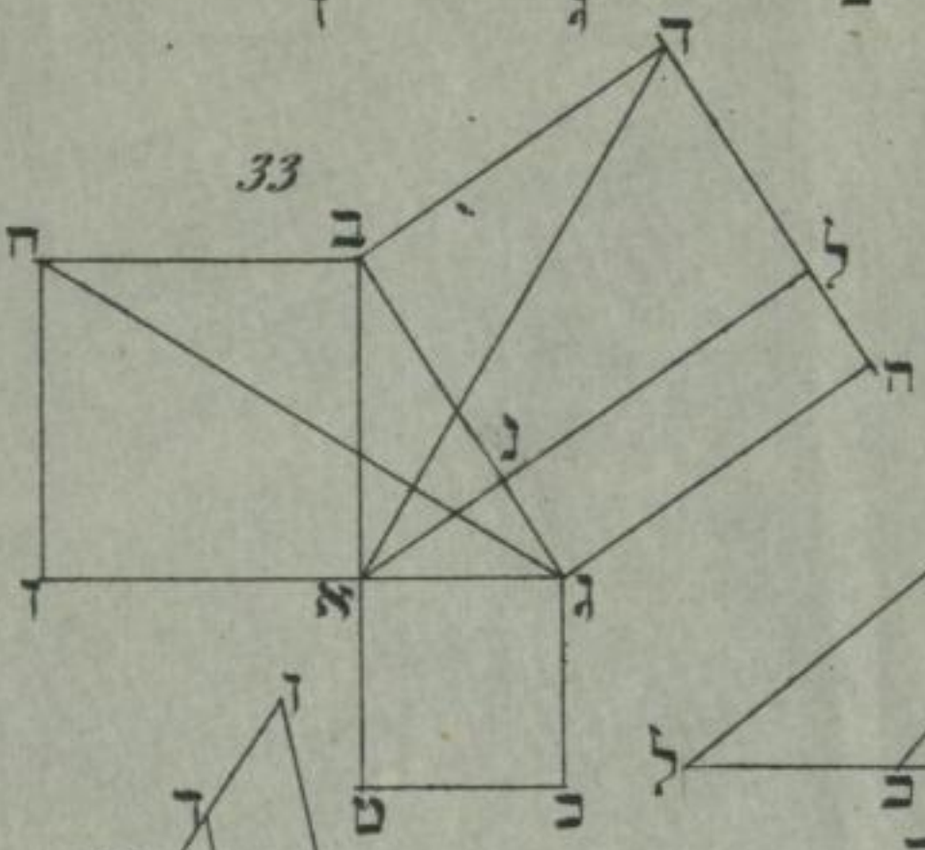

35

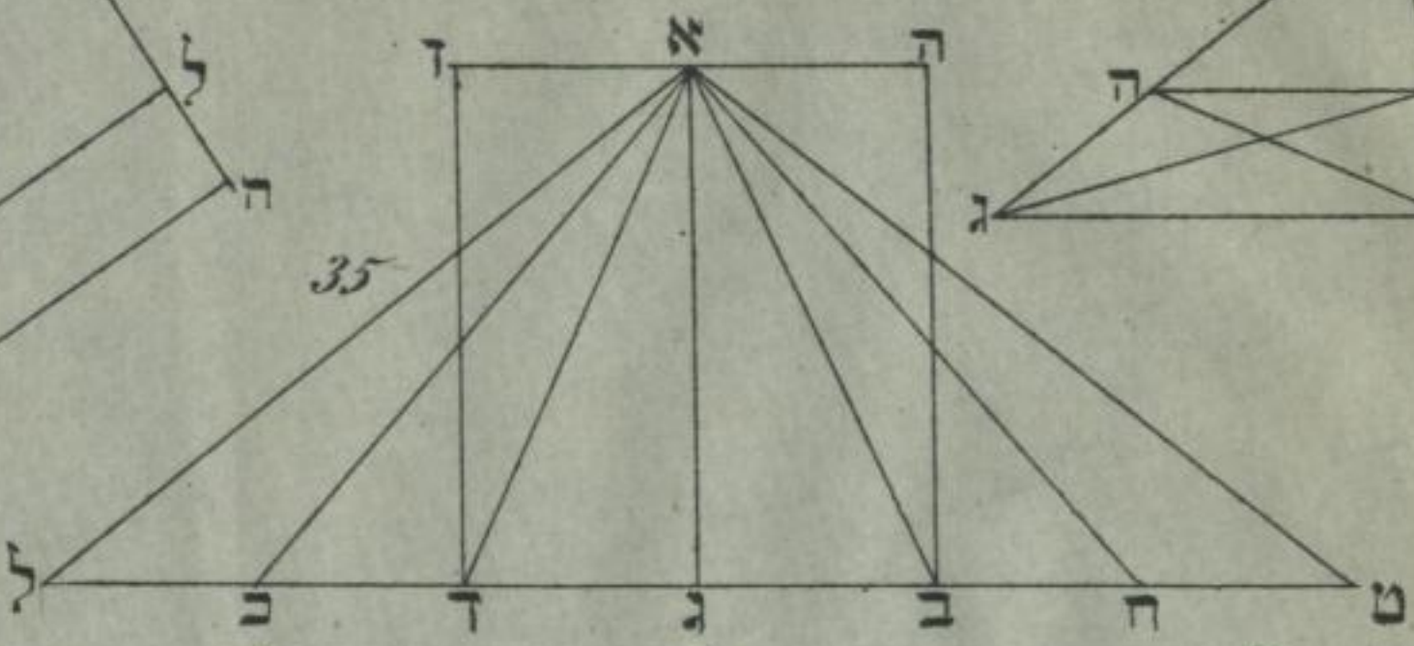

36

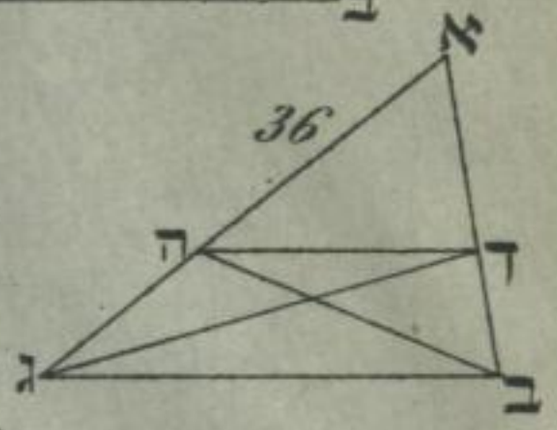

37

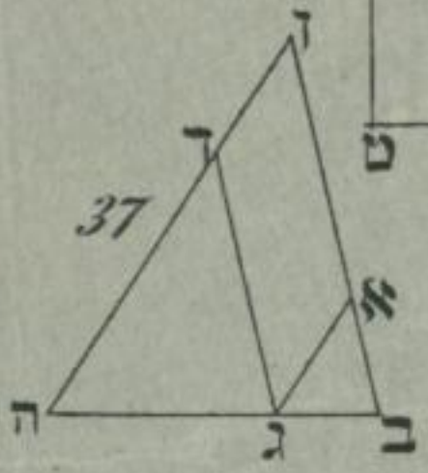

38

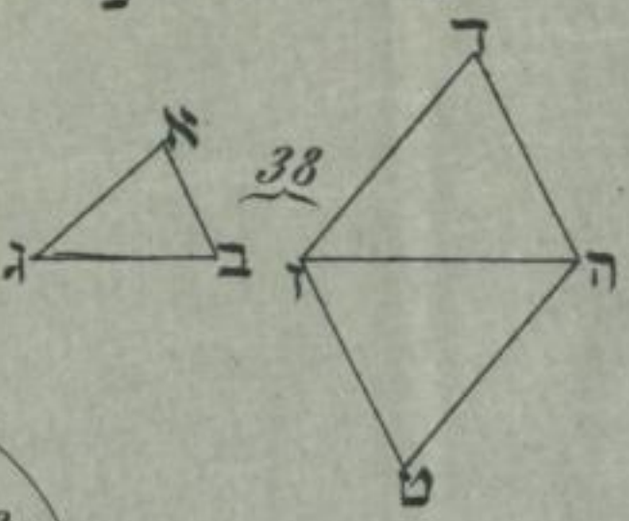

39

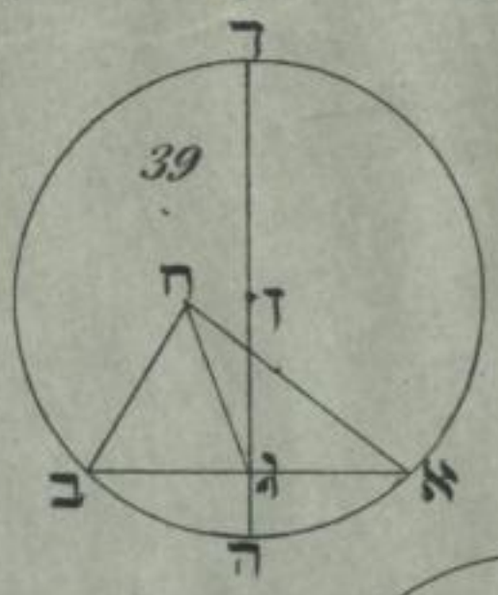

40

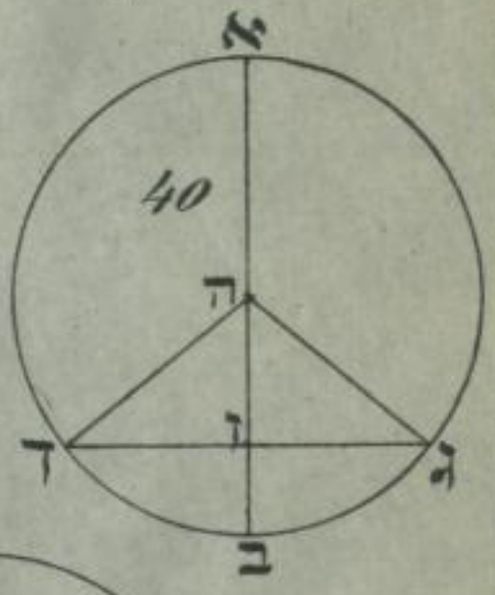

42

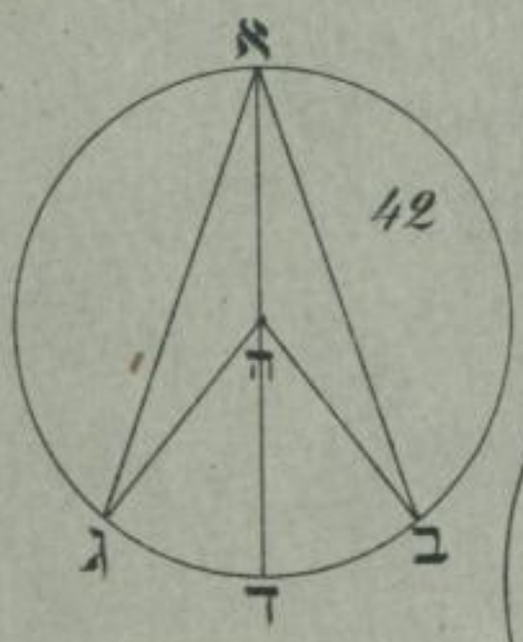

43

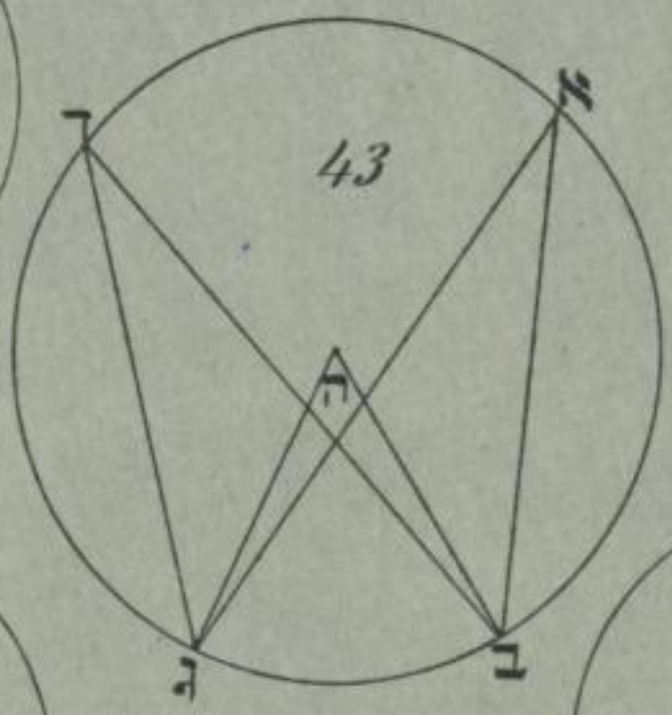

45

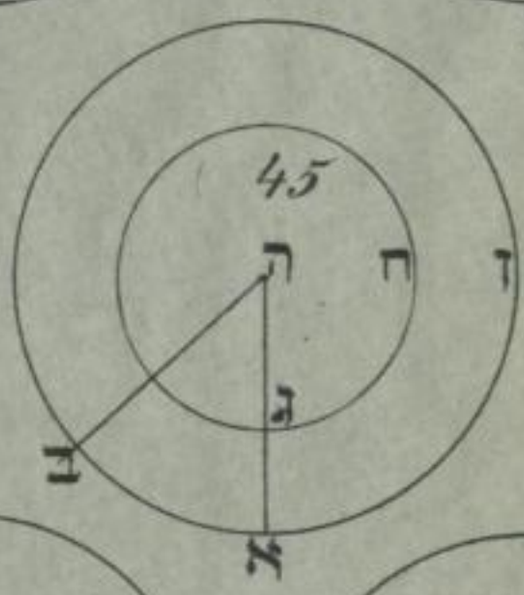

41

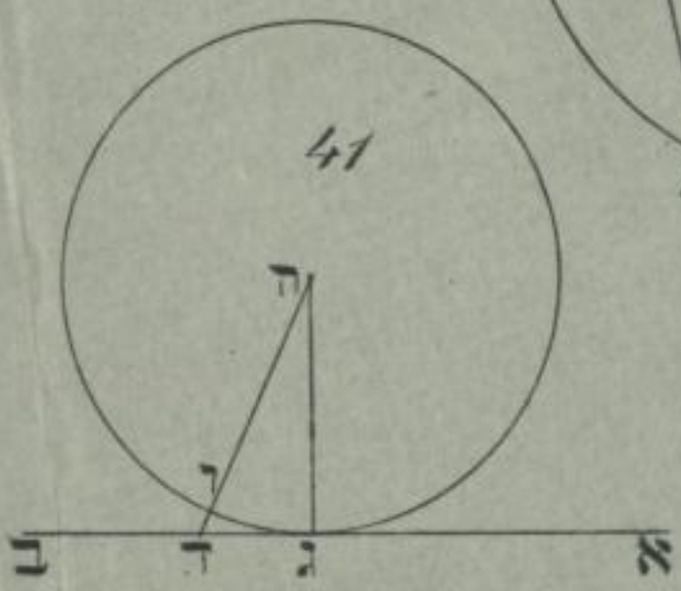

44

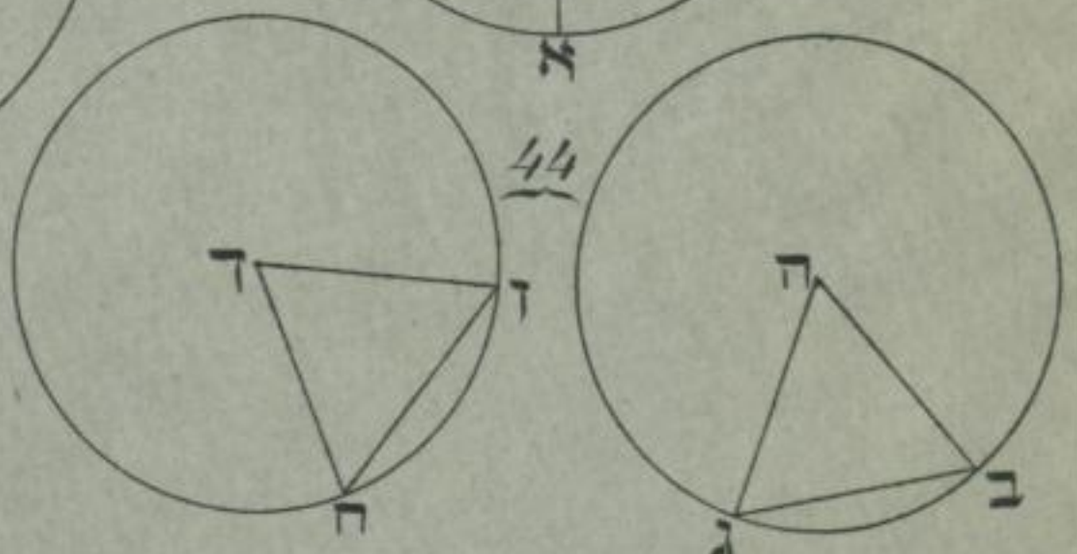

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/157

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984-156

IV

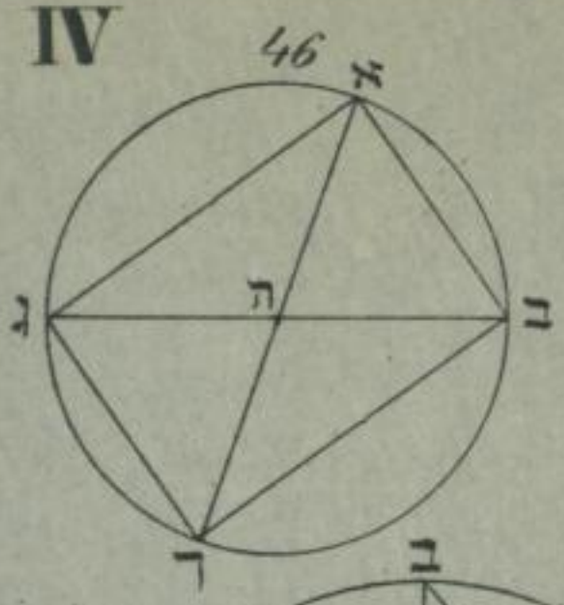
46

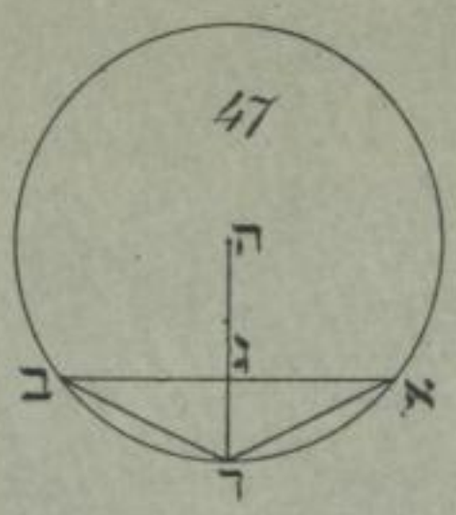
47

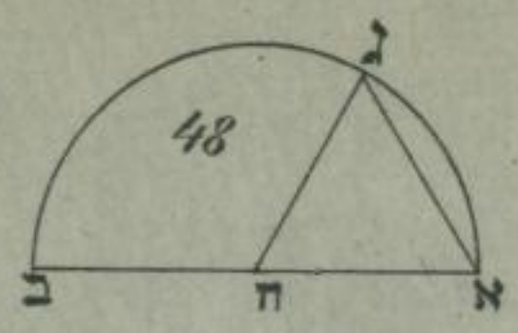
48

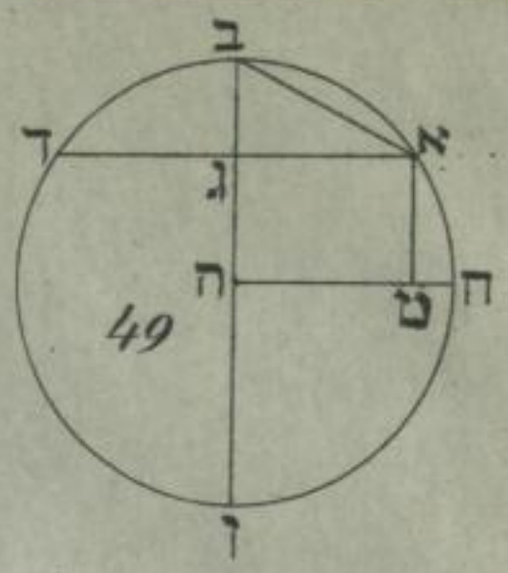
49

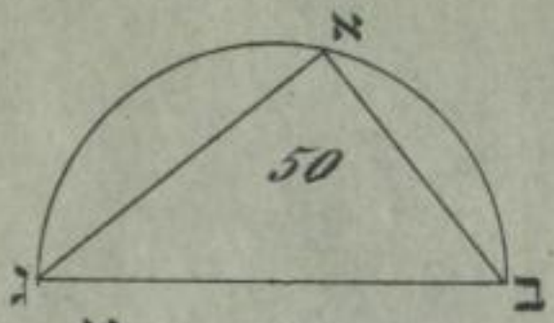
50

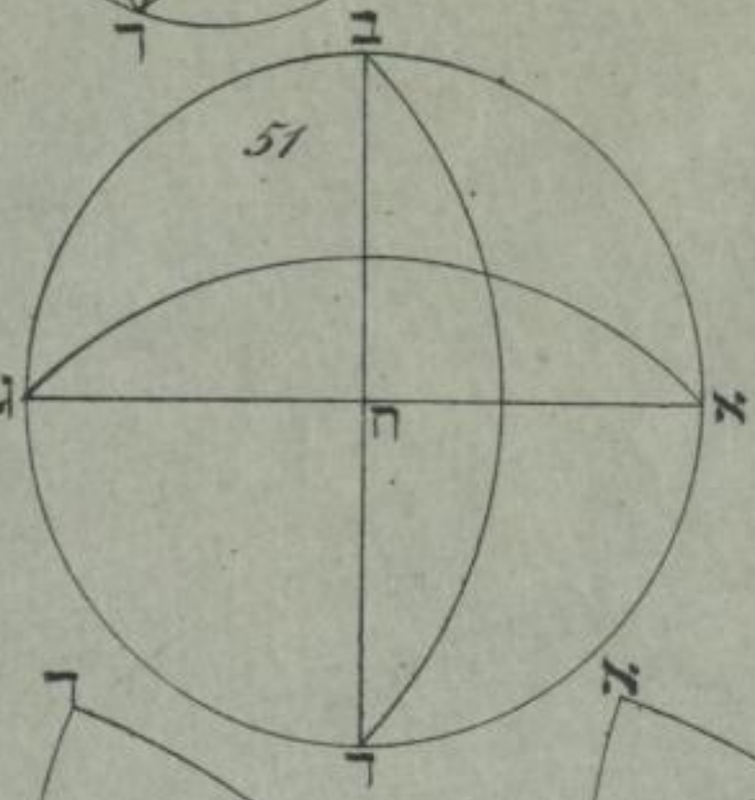
51

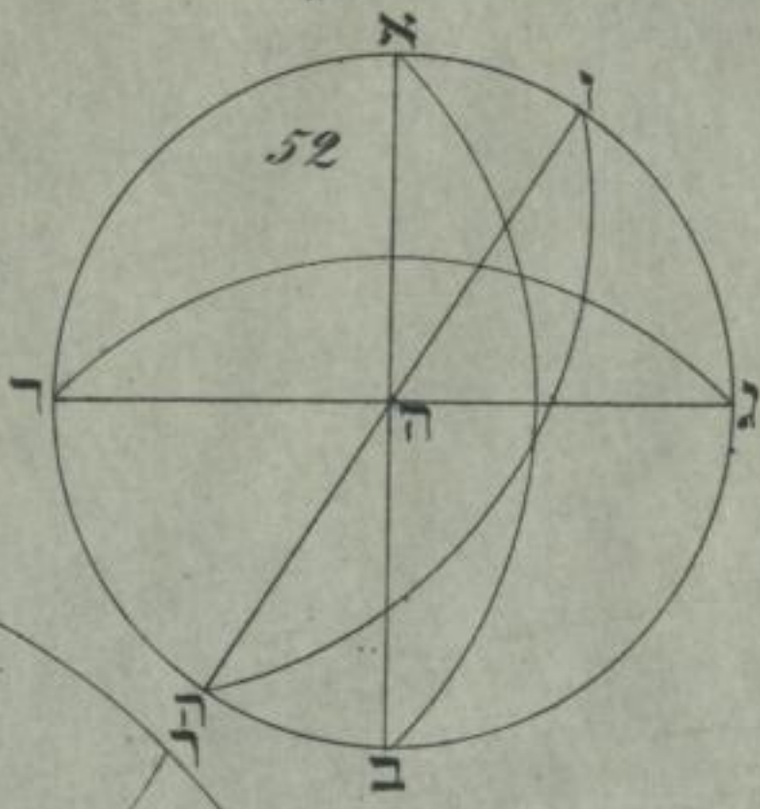
52

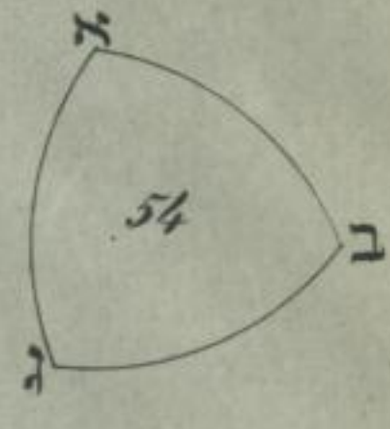
54

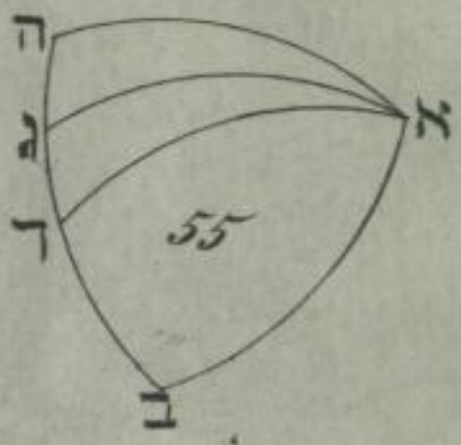
55

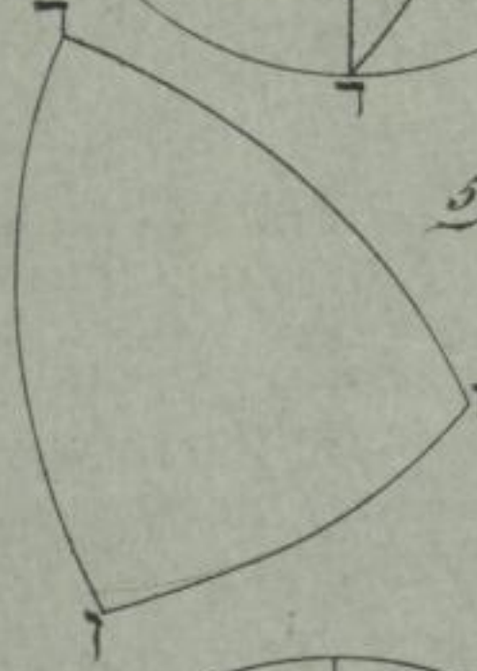
53

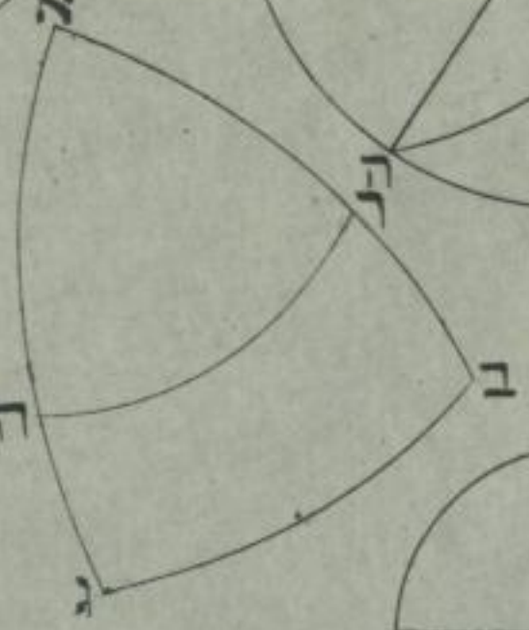

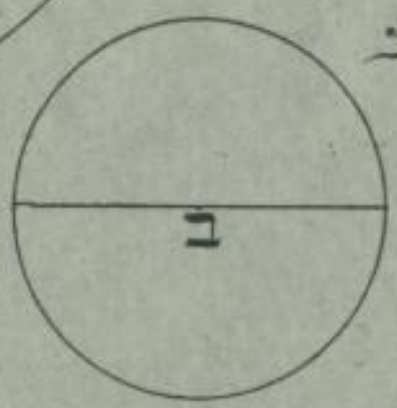
56

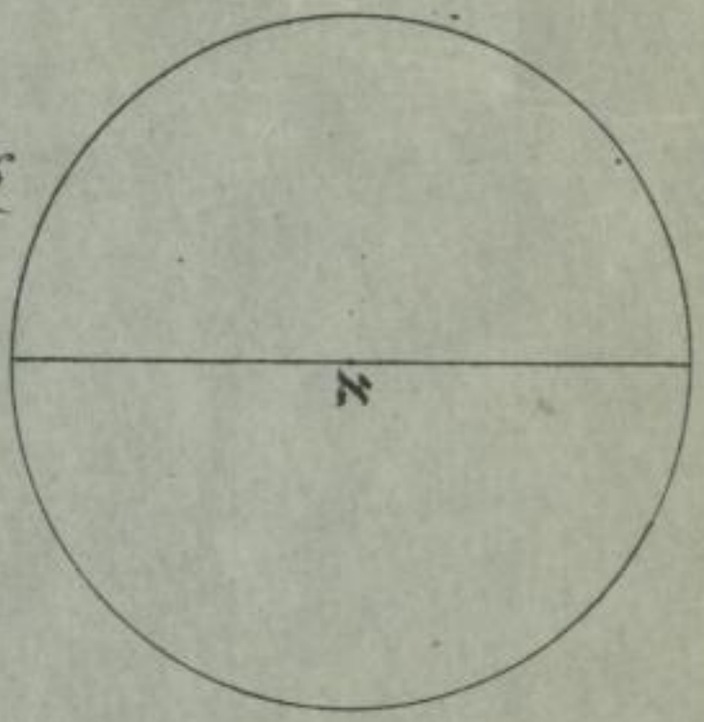

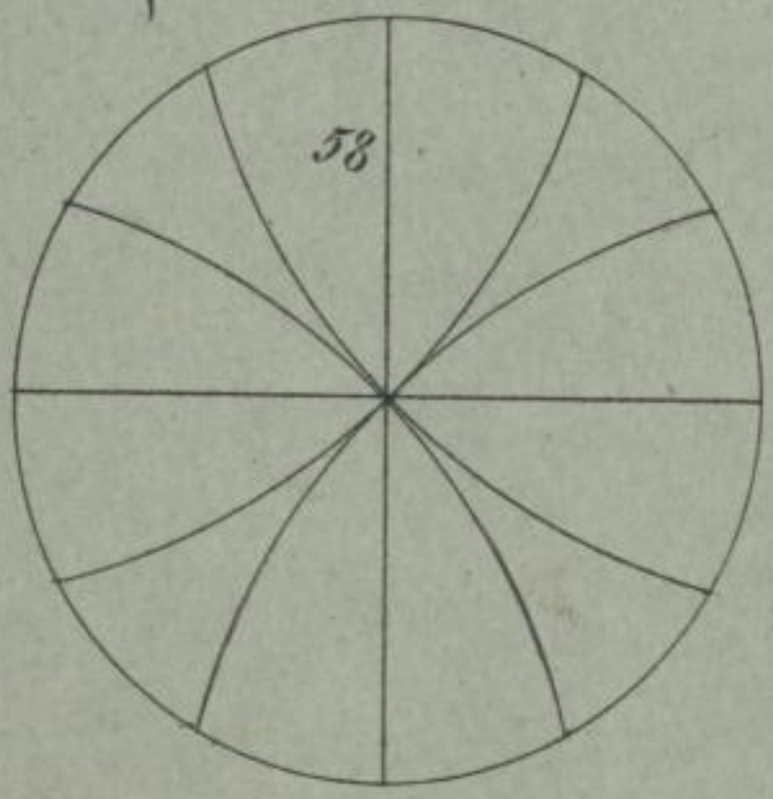
58

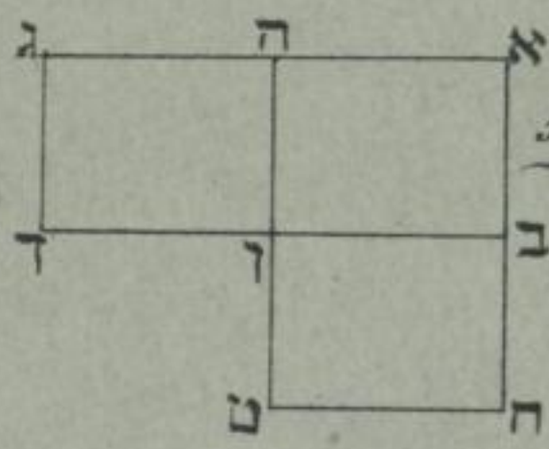
57

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/159

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443384-160

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/161

http://digital.slub-dresden.de/ppn330443984/162